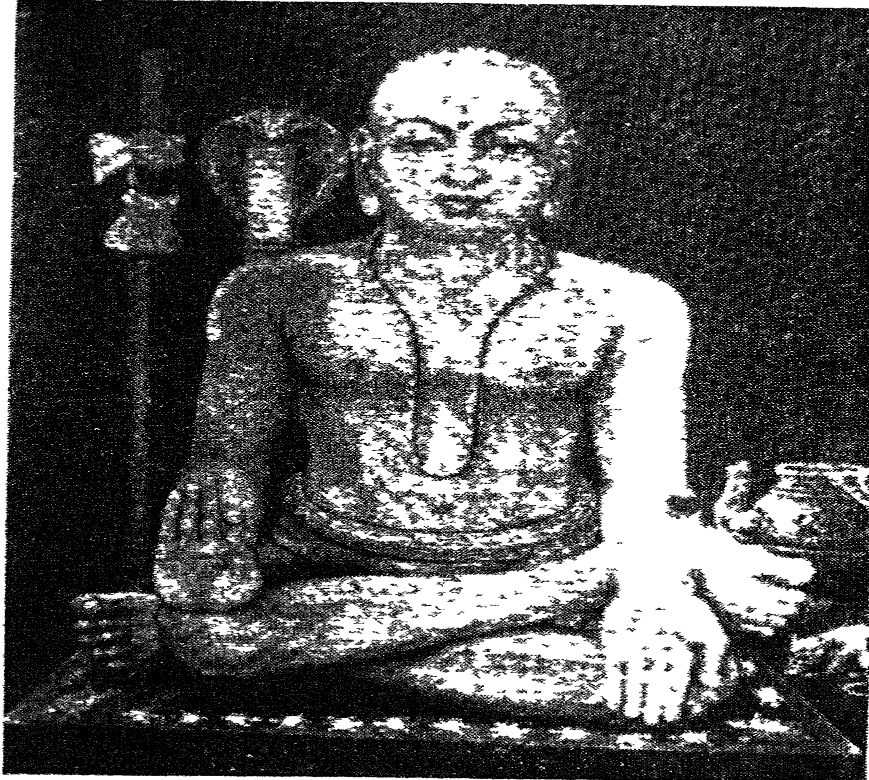
|| ಶ್ರೀಃ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವಿಸಮೀರಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣವಿರಚಿತಾ

|| ಶ್ರೀಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಮ್ ||

ಸದನುಗ್ರಹ ಪ್ರಕಾಶನ
(ಪ್ರಥಮ ಪುಷ್ಪ)

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಮೋಹನರಾವ ವ್ಹಿ. ಕೊಪ್ಪಳ
೧೧೨, 'ಸದನುಗ್ರಹ"
ಪೋಷ್ಟ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಮಠ
ಸೋಂದಾ (ಉ ಕ) 581 336

ಶ್ರೀ ಸೋದೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಮಠಾಧೀಶರ ಆಶೀರ್ವಚನ

Sri Sode Vadiraja Math — UDUPI-576101 (Dakshina Kannada Dist)

Ref No. 476 / 90-91 — Date 12-1-1991

ವ್ಯಾಸಾಯ ಭವನಾಶಾಯ ಶ್ರೀಶಾಯ ಗುಣರಾಶಯೇ ।
ಹೃದ್ಯಾಯ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾಯ ಮಧ್ವಾಯ ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ತಪೋವಿದ್ಯಾ ವಿರಕ್ತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣೌ ಘಾಕರಾನಹಮ್ ।
ವಾದಿರಾಜ ಗುರೂನ್ ವಂದೇ ಹಯಗ್ರೀವ ದಯಾಶ್ರಯಾನ್ ॥

'ಯಸ್ಯ ದೇವೇ ಪರಾಭಕ್ತಿರ್ಯಥಾ ದೇವೇ ತಥಾ ಗುರೌ । ತಸ್ಯೈತೇ ಕಥಿತಾ ಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಶಂತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥" ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವು ಸಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ, ಅವರವರ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಕಲ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಪಟ್ಟದ ಮುಖ್ಯಗುರುಗಳು ಅವರಂತೆಯೇ ಋಜುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನರು ಶ್ರೀಮತ್ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನವು ದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಮತದ ಸಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲು ಸುಗಮವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲೆಂದೇ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಣೀತವಾಗಿದೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನುಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ

ಪ್ರಕೃತ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠಕೃತಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಿಪಿಯ ಅನಭಿಜ್ಞರಿಗೆ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಲು ಅಸುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು, ಶ್ರೀ ಮೋಹನರಾವ್ ಕೊಪ್ಪಳ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಸ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಬಕ್ತರನೇಕರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅಲ್ಪಸಮಯಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಆಗಿರುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ಶ್ರೀ ಮೋಹನರಾವ್ ಕೊಪ್ಪಳ, ಇವರಿಗೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲೆಂದು ನಾವು ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆಗಳು
(ಸಹಿ)
(ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೋತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಃ)

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮುನ್ನುಡಿ

"ಗುರುಮಖಿಲ ಗುಣಜ್ಞಂ ಸದ್ಗುಣೈಕಾಧಿವಾಸಂ ಶಮದಮ ಪರಿನಿಷ್ಠಂ ಸತ್ವನಿಷ್ಠಂ ವರಿಷ್ಠಂ ।
ಸಕಲ ಸುಜನಸಿಷ್ಟಂ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಧೂತಕಷ್ಟಂ ಪದುಮುಖ ಪದನಿಷ್ಠಂ ಮಾಂ ಭಜಂತು ಪ್ರಪನ್ನಾಃ ॥" (೩/೨೨)

"ಯದ್ಯಪ್ಯನಧಿಕಾರ್ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾಪಿ ಗುರುವಾಕ್ಯತಃ" ಎಂದು, ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಶ್ರೀವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೃತಿಯ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು ಸಕಲ ಜೀವರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ,

ಋಜವೋನಾಮಯೇದೇವಾಃ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದೇವತಾಃ । (ಮ ಭಾ)
ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ರಾದ್ಯೈದೌ ಸರ್ವಜೀವ ನಿಯಾಮಕಾಃ ॥ (ತಾ ನಿ)

ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ ವಚನಾನುಸಾರ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳೆನಿಸುವ ಅರ್ಥಾತ್ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಋಜುಗಳು, ಜೀವವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಹ, ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ರಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ನಿಯಾಮಕ ಗುರುಗಳಾಗಿರುವರೆಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನೇ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ

"ಇದಮೇವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಂ ಭವತಾಂ ಮಘುಪೂಜನಮ್ ।
ಇದಮೇವ ಮಹಾಪ್ರೀತಿ ಸಾಧನಂ ಭವತಾಂ ಮತಮ್ ॥" (೧೩/೬೪)

'ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಪಠಣ ಪ್ರವಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೇ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳು, ಅವೇ ನನ್ನ ಮಹಾ ಪೂಜೆ, ಅವೇ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಏಕೈಕ ಸಾಧನ!' ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೀ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನದ ಧರ್ಮಾ-ಚರಣೆಗಳು, ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಏಕೈಕ ಸಾಧನೆಯಾಗಿರುವದೆಂದು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಗಳು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಗೆ ಫಲಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಮಂ ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷಸ್ಯಸೂಕ್ತಸ್ಯಪುರುಷಾತ್ಮಕಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ, ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾರರೂಪ-ವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಕೃತಿಯು ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಪದಾರ್ಹನಾದ "ಪುರುಷ" ನಿಂದ ರಚಿತವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ

"ಏತದ್ರಹಸ್ಯಂ ಮಮಪುತ್ರ ಪಶ್ಯನ್ ತ್ವಂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಿಂ ಕುರು ಸತ್ಸುನಿತ್ಯಂ ।
ಶೃಣ್ವಂತು ಸರ್ವೇ ಸುಜನಾಶ್ಚ ಮತ್ಕೃತಿಂ ಸರ್ವೇಷ್ಟದಾತ್ರೀಂ ಶರಣಾಗತಾನಾಮ್ ॥" (೩/೪೮)

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ, ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ಶ್ರೀ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಕೃತಿಯ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಗುರುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಅದರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪಾರ ಪ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿನಾಮಕ ಭಕ್ತರ ಮೂಲಕ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಸಕಲ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಗಳು ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ

ಏವಂ ನಿಶಮ್ಯ ಮಮಭೃತ್ಯ ಮುಖಾಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ವೃಂದಾವನಸ್ಯವಿಭವಂ ಸುಜನಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ।
ಶ್ರದ್ಧಾಲವೋವಿತತಭಕ್ತ್ಯಯುತಾಭಜಂತುಸರ್ವೇಷ್ಟದಂ ಸಕಲ ಪಾಪವಿನಾಶನಂ ತತ್ ॥" (೧/೩೩)

ಈ ಪದ್ಯವು, ಸಕಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಹದೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಸಾರಭೂತವನ್ನೇ ಹೇಳುವದರಿಂದ, ಇದು ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೇ ಪೀಠಭೂತವಾಗಿರುವದೆಂದು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ನನ್ನ ಭೃತ್ಯರಾದ ವಿಪ್ರರ ಮುಖಾಂತರ, ನನ್ನ ವೃಂದಾವನದ ಸಕಲ ವೈಭವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಈ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ, ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ಕಾಮಧೇನು ಇಗೆ ಕೂಡ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹ, ಈ ದಿವ್ಯ ಕೃತಿಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹೀಗೆ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಗಳ ಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಉದ್ಧೃತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಮಾಜದ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಈ ದಿವ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸೋದೆ ವಾದಿರಾಜ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ೧೦೮ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೋತ್ತಮತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಸರವಾದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಹಕಾರವು ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿರುವ ಅರ್ಥಸಹಿತ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಸಹ ದೊರೆಯಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಕೆ ಮಂಜುನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಅಂತರಂಗದ ಭಕ್ತರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಟ್ಟ ಡಾ॥ ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯ ನಿಪ್ಪಾಣಿ ರವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ವಂದನೆಗಳು

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲಿಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎನ್ ವ್ಹಿ ಭಟ್ಟ ರವರಿಗೆ ಹಾರ್ದಿಕ ವಂದನೆಗಳು

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಂಪೋಸಿಂಗ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಮನೋರಮಾ ಕಾಮತ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು

ಸದನುಗ್ರಹಮ್"
೧೨, ಸೋಂದಾ – 581 336
22–1–91

ಮೋಹನರಾವ ವ್ಹಿ. ಕೊಪ್ಪಳ
(ಪ್ರಕಾಶಕರು)

ಶುದ್ಧಿ ಪತ್ರಿಕೆ

	ಅ	ಪುಟ	ಶ್ಲೋಕ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
1	೧	೩	೧೩	೯	ವಲಿಭಿಃ	ಒಲಿಭಿಃ
2	೫	೩೭	೪	೬	ಪ್ಯಾಸ ಚಕ್ಕರಣಂ	ಪ್ರಕರಣಂ
3	೫	೩೭	೨೬	೩	ಶೃದ್ಧಾಲವೋ	ಶ್ರದ್ಧಾಲವೋ
4	೫	೩೯	೫	೧೪	ಮುಷ್ಟನ್	ಮುಷ್ಣನ್
5	೧೩	೧೧೫	೭೭	೧೯	ಮಂದನಾಂ	ಮಂದಾನಾಂ

ಶ್ರೀಭಾವಿಸಮೀರವಾದಿರಾಜರಚಿತ

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಮ್

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು 22-1-1991

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಮೋಹನರಾವ್ ವ್ಹಿ. ಕೊಪ್ಪಳ
೧೧೨ "ಸದನುಗ್ರಹ"

ಪೋ. ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಪುರ
ಸೋಂದಾ (ಉ ಕ) 581 336

ಮುದ್ರಕರು

ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಶಿರಸಿ

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವವಾದಿರಾಜಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ ||

ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಂ ಭೂವರಾಹಂ ಭಜೇಹಂ ಬಾದರಾಯಣಮ್ | ವಾದಿರಾಜಹೃದಂಭೋಜಮಂದಿರಂ ವಾಜಿಕಂಧರಮ್ ||೧|| ಭೀಮಸೇನಾನಂದತೀರ್ಥವಾನರೇಂದ್ರಾನಹಂ ಭಜೇ| ವಾದಿರಾಜಗುರೂನ್ ವಂದೇ ವೇದವೇದ್ಯಗುರೂನ್ ಭಜೇ||೨|| ಗುರೂನ್ ವೇದನಿಧೀನ್ ವಂದೇ ನಾರಸಿಂಹಗುರೂನ್ ಭಜೇ | ವಂದೇ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯಾನ್ ಕರ್ಣಾದಿಗಣಸೇವಿತಾನ್ ||೩|| ವಂದೇ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯಾನ್ ಹಯಗ್ರೀವಮುನೀನ್ ಭಜೇ | ಶೇಷಸೀತಾಪತಿವ್ಯಾಸಾನ್ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಗುರುಪ್ರಿಯಾನ್ ||೪|| (ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಜ್ಞಾನೈಶ್ವರ್ಯಾನಹಂ ಸದಾ | ರಘುಪ್ರವೀರಾಖ್ಯಗುರೂನ್ ಭಜೇ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಿದ್ಧಯೇ)

ಶ್ರೀಮದ್ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಮಂದಧೀರಹಮ್ ಯದ್ಯಪ್ಯನಧಿಕಾರ್ಯಸ್ಮಿನ್ ತಥಾಪಿ ಗುರುವಾಕ್ಯತಃ ಮಯಾ ಯದಲ್ಪಂ ವಿಜ್ಞಾತಂ ತತ್ಸ್ಮೃತ್ಯರ್ಥಂ ನಿರೂಪ್ಯತೇ ಸಂತಃ ಸಂತು ಕೃಪಾವಂತೋ ಗುರುರಾಜಪದಾಶ್ರಯಾಃ ಭಗವಾನವ್ಯವಹಿತಭಾವಿಕಲ್ಪಸಮೀರೋ ಲಾತವ್ಯಾಚಾರ್ಯಃ ಸುರವರ್ಯೈಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿತಃ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣೇನಾಜ್ಞಪ್ತಃಸನ್ ಭೂಮಾವವತೀರ್ಯ ವಾದಿರಾಜನಾಮಾ ಯತಿಕುಲತಿಲಕೋ ಭೂತ್ವಾ ದುರ್ವಾದಿನೋ ವಿಜಿತ್ಯ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕಾದೀನ್ ಗ್ರಂಥಾನ್ವಿರಚಯ್ಯ ಸಜ್ಜನಾನಾಂ ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನ-

ಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಅತ್ಯಕ್ತದೇಹಃಸನ್ ವೃಂದಾವನಸ್ಥೋ ಭೂತ್ವಾ ಭಕ್ತಾನಾಮಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಪರಿಹಾರ ಸಾಧನಾತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಜನಕಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಜನಕಾಪರೋಕ್ಷನಿಶ್ಚಯೋತ್ಪಾದ-ಕೋಪನಿಷದಾದಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಋಜುಭಾವಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಖ್ಯಾಪಯಿತುಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಕುರ್ವನ್ ಕಸ್ಯಚಿತ್ತದಾನೀಂ ಅಕುಶಲ(ಸ್ಯ)ದೇಶಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇ ವಿಶ್ವಾಸಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ವಿಶ್ವಾಸಮುತ್ಪಾದಯಿತುಮುಪದಿದೇಶ ॥ ....ವಿಲೀನ ಪ್ರಕೃತಿತಯಾಂತರಾಯವಿಧು-ರೋಪ್ಯಾಚಾರ್ಯವತ್ ಶಿಷ್ಯಾನ್‌ಗ್ರಾಹಯಿತುಂ ಗ್ರಂಥಾದೌ ಮಂಗಲಮಾದಾವಚರತಿ ॥ ಹಯ ಗ್ರೀವೇತ್ಯಾದಿನಾ ॥

ಅಥ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಪ್ರಾರಭ್ಯತೇ
ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ

ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಮ್ :-

ಹರಿಃ ಓಂ॥ಹಯಗ್ರೀವಂ ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಮ್ ಸದನುಗ್ರಹಮ್।ದಶಗ್ರೀವಚ್ಛಿದಂ ಶಾಪಾನ್ಮಣಿ-ಗ್ರೀವವಿಮೋಚನಮ್॥೧॥ ಸುಗ್ರೀವಾಭಯದಂ ಸಮ್ಯಗುಗ್ರಸೇನವಿಭೂತಿದಮ್।ಉಗ್ರವಿಗ್ರಹ-ಹಂತಾರಂ ಭಕ್ತಾಭಯಕರಗ್ರಹಮ್॥೨॥ ಸ್ವನಾಮಗ್ರಹಣಾದೇವ ನಿರಸ್ತಗ್ರಹವಿಗ್ರಹಮ್।ವೃಂ-ದಾವನಗತಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರವಂದಿತಮ್॥೩॥ಶಕ್ರರಾಜ್ಯಪ್ರದಾತಾರಂ ಚಕ್ರಶಂಖಧರಂ ಹರಿಮ್। ನಕ್ರಮೋಚಿತಹಸ್ತೀಂದ್ರಂ ವಕ್ರಬುದ್ಧಿವಿದಾರಣಮ್ ॥೪॥ ಶುಕ್ರೇವಕ್ರೇಽಪಿ ಹರ್ತಾ-ರಂ ಬಲಿರಾಜ್ಯಂ ಮಹಾಪ್ರಭುಮ್ । ವೃಂದಾವನಗತಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರವಂದಿತಮ್ ॥೫॥ ತ್ರಿವಕ್ರಾನುಗ್ರಹಂ ದೇವಂ ತ್ರಿಜಗದ್ವಂದ್ಯವಿಗ್ರಹಮ್।ತ್ರಿವೇದವೇದ್ಯವಿಭವಂ ತ್ರಿಲೋಕಾ-

ನಾಮಧೇಶ್ವರಮ್॥೬॥ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಂ ತ್ರಿಧಾಮಾನಮಧಾಚ್ಯುತಮ್ । ತ್ರಿದಶಾನು ಗ್ರಹಂದೇವಂ ತ್ರಿಪುರಘ್ನಭಯಾಪಹಮ್ ॥೭॥ ವೃಂದಾವನಗತಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರ ವಂದಿತಮ್ । ವೃಂದಾವನಗತಂ ದೇವಂ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಃಪದಂ ಹರಿಮ್ ॥೮॥ ಕಂದಾಶನಮ ನೋಗಮ್ಯಂ ವೃಂದಾರಕಸಮನ್ವಿತಮ್ । ಅಮಂದಾನಂದಸಂದೋಹಂ ಮಂದಾರಸ್ಯಾಪಹಾರಿ ಣಮ್॥೯॥ ವೃಂದಾವನಗತಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರವಂದಿತಮ್ । ಆತ್ಮಸ್ತೋತ್ರಜದೋಷಂ ತಮಾತ್ಮಸ್ತೋತ್ರಂ ವಿನಾಶಯೇತ್ ॥೧೦॥ ಇಂದ್ರೋ ರುದ್ರಃ ಕುಬೇರಶ್ಚ ಯಮೋ ವರುಣ ಏವ ಚ । ಅಗ್ನಿರ್ನಿರ್ಋತಿರ್ವಾಯುಶ್ಚ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಯೋ ಗ್ರಹಾಃ ॥೧೧॥ ದೇವೋಪದೇವಾ ಭೂದೇವಾ ನರದೇವಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ । ಸಕಲತ್ರಾಃ ಸಪುತ್ರಾಶ್ಚಸರ್ವೇ ಸಪರಿ ವಾರಕಾಃ॥೧೨॥ ಗೀತವಾದಿತ್ರನೃತ್ಯೈಶ್ಚ ಜಯಶಬ್ದಪುರಸ್ಸರೈಃ । ನಾನೋಪಹಾರಬಲಿಭಿಃ ಬ್ರಹ್ಮ ಘೋಷೋಪಬೃಂಹಿತೈಃ ॥೧೩॥ ಉಪಾಸತೇ ಹಯಗ್ರೀವಂ ವೃಂದಾವನಗತಂ ಸದಾ । ತ್ರಯ ಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಚಕೋಟಿನಾಂ ದೇವಾಃ ಸನ್ನಿಹಿತಾಃ ಸದಾ ॥೧೪॥ ಮಮವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ಹಯ ಗ್ರೀವಸ್ಯಚಾಜ್ಞಯಾ । ತೀರ್ಥಾನಾಮುತ್ತಮಂ ತೀರ್ಥಂ ವನಾನಾಮುತ್ತಮಂ ವನಮ್ । ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಾಮುತ್ತಮಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಮಮ ವೃಂದಾವನಂ ದ್ವಿಜ ॥೧೫॥ ವನಂ ವೃಂದಾವನಂ ನಾಮ ನೈಮಿಷಂ ವನಮೇವ ಚ । ವನಂ ಚೈತ್ರರಥಂ ನಾಮ ನಂದನಂ ವನಮೇವ ಚ ॥೧೬॥ ವನಂ ತು ಖಾಂಡವಂ ನಾಮ ಗುಹಸ್ಯ ವನಮೇವ ಚ । ವನಂ ತು ಪದ್ಮಕಂ ನಾಮ ಸೋಮ ನಂದಿವನಂ ತಥಾ ॥೧೭॥ ಬ್ರಹ್ಮಾರಣ್ಯಮಿತಿಖ್ಯಾತಂ ಯದ್ವನಂ ವರ್ತತೇ ಭುವಿ । ಆನಂದ ಕಾನನಂಚೇತಿ ಯದ್ವನಂ ವರ್ತತೇ ಸದಾ ॥೧೮॥ ಏತಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಪುಣ್ಯಾನಿ ವರ್ತಂತೇ ಭುವಿಕಾನಿಚಿತ್ । ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವರ್ತಂತೇ ಮಮವೃಂದಾವನೇ ದ್ವಿಜ ॥೧೯॥ ತನ್ಮಾ-

ದ್ವೃಂದಾವನಮಿದಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ಸತಾಮ್ ||೨೦|| ಮಂದರೋ ಹಿಮವಾನದ್ರಿರ್ಮಹೇಂದ್ರೋ ಗಂಧಮಾದನಃ । ವಿಂಧ್ಯಾಚಲೋಽಥ ಮೈನಾಕ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ ಏವ ಚ ||೨೧|| ಸುನಾಭಃ ಪಾರಿಯಾತ್ರಶ್ಚ ವಜ್ರನಾಭಸ್ತಥಾಗಿರಿಃ । ಶ್ರೀಪರ್ವತಃ ಶೇಷಗಿರಿಃ ತಥಾ ಹೇಮಗಿರಿಃ ಸ್ವಯಂ ||೨೨|| ಗೋವರ್ಧನೋ ಗೋವೃಷಶ್ಚ ಗೋಮಂತಃ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಃ । ಧೀರಃ ಸುರನಿಧಿರ್ಮೇರುಃ ಗಿರಿಭಿಃ ಸಹಿತೋಽರಮನ್ ||೨೩|| ವಿರಜೋ ಗಿರಿಜಾದೇವೀಪತೇರಾಶ್ರಯಭೂಶ್ಚಯಃ । ರಮಾಪತಿಪ್ರಿಯಾನ್ನಾಸಾಕ್ಷಾದ್ದೇವಾಂಶ್ಚರಮಯನ್ಮಹಃ ||೨೪|| ಉಮಾವತ್ಯಾಲಯೇನಾಪಿ ಮಮ ವೃಂದಾವನಂ ಗತಃ । ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಃ ಪರ್ವತಾಃ ಪುಣ್ಯವರ್ಧನಾಃ ||೨೫|| ಮಮವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ವಸಂತ್ಯರಿಧರಾಜ್ಞಯಾ । ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಮಿದಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ಸತಾಮ್ ||೨೬|| ಗಂಗಾ ಸರಸ್ವತೀ ಕೃಷ್ಣವೇಣೀಚೈವ ಮಹಾನದೀ । ಮಲಾಪಹಾ ಭೀಮರಥೀ ಕಾವೇರೀ ಕಪಿಲಾನದೀ ||೨೭|| ಗೋಮತೀ ಗೋಪತೇಃ ಪುತ್ರೀ ತಥಾ ಗೋದಾವರೀ ನದೀ । ಮರುದ್ವೃಧಾ ಅಸಿಕ್ನೀ ಚ ಶತದ್ರುಶ್ಚ ಮಹಾನದೀ ||೨೮|| ವರದಾ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಸರಯೂಶ್ಚ ಮಹಾನದೀ । ತುಂಗಭದ್ರೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಸ್ನಾತಾನಾಂ ಭದ್ರದಾಯಿನೀ ||೨೯|| ಏತಾಃ ಪುಣ್ಯತಮಾ ನದ್ಯಃ ಏತದನ್ಯಾಶ್ಚ ಯಾ ದ್ವಿಜ । ಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಶ್ಚ ಯಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಣ್ಯಾಯತನಾನಿ ಚ ||೩೦|| ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ತತ್ಪಶ್ಚಾತ್ತು ಸರೋವರೇ । ವಸಂತಿ ತೀರ್ಥಪಾದಸ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ ||೩೧|| ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಮಿದಂ ಧವಲಾಖ್ಯಂ ಸರೋವರಮ್ । ಸ್ನಾನೇನ ದರ್ಶನೇನಾಪಿ ಸರ್ವಾಘೌಘವಿನಾಶನಮ್ ||೩೨|| ಏವಂ ನಿಶಮ್ಯ ಮಮ ಭೃತ್ಸಮುಖಾಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ವಿಭವಂ ಸುಜನಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ । ಶ್ರದ್ಧಾಲವೋ ವಿತತಭಕ್ತಿಯುತಾ ಭಜಂತು ಸರ್ವೇಷ್ಟದಂ ನಕಲಪಾಪವಿನಾಶನಂ ತತ್ ||೩೩|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಸ್ತೋತ್ರಂ ತ್ರಿಕಾಲೇ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛುಚಿಃ|

ನಾಕಾಲೇ ತಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುಃ ಸ್ಯಾತ್ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ನಸಂಶಯಃ ||೩೪|| ಅಶ್ವತ್ಥಚೂತ – ವನನಾಮ್ರ – ಸುನಾರಿಕೇಲಧಾತ್ರೀಕ್ಷುದಂಡ – ಕದಲೀವನಮಧ್ಯಗಾ ಯಾ ವೃಂದಾವನಾಷ್ಟಕಪಿನಾಕಿಹನೂಮತಾಂ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾ ತು ಧವಲೇತಿ ಸುದಿವ್ಯನಾಮ್ನೀ ||೩೫|| ಗಂಗಾಸುಮಂಗಲತರಂಗವತೀ ಸ್ವಭಕ್ತಪಾಪೌಘ ಭಂಗಕರಿಣೀ ತರಿಣೀ ಭವಾಬ್ಧೇಃ | ಸಾ ಮಾನಿನೀ ಪರಮಪಾವನಪಾವನೀ ಚ ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ಮಮ ಪಶ್ಚಿಮಗಾವಿಭಾತಿ ||೩೬|| ಮುನಿಮಂತ್ರ-ಸಮಾಹೂತಾ ಭೀತಾ ದಿವ್ಯಸರೋಗತಾ | ವಿಷ್ಣೋಃ ಸುತಾ ಲೋಕಮಾತಾ ಸತತಂ ಸುಗತಿಃ ಸತಾಮ್ ||೩೭|| ಹಿತ್ವಾ ತು ಮತ್ಸುತಾಂ ಸ್ಥಾತುಂ ನಚೋತ್ಸೇಹೇ ಕದಾಪಿ ಹಿ | ಇತಿ ಬುದ್ಧ್ಯೈವ ವಿಷ್ಣುಸ್ತು ದೇವಸ್ತತ್ತೀರಗೋಽಭವತ್ ||೩೮|| ಹಿತ್ವಾ ಮದಾಶ್ರಯಾಂ ಸ್ಥಾತುಂ ನ ಚೋತ್ಸೇಹೇ ಕದಾಪಿ ಹಿ | ಇತಿ ಬುದ್ಧ್ಯೈವ ರುದ್ರಸ್ತು ದೇವಸ್ತತ್ತೀರಗೋಽಭವತ್ ||೩೯|| ಹಿತ್ವಾ ಮತ್ಸ್ವಾಮಿನಂ ಸ್ಥಾತುಂ ನ ಚೋತ್ಸೇಹೇ ಕದಾಪಿ ಹಿ | ಇತಿ ಬುದ್ಧ್ಯೈವ ಹನುಮಾನ್ ದೇವಸ್ತತ್ತೀರಗೋಽಭವತ್ ||೪೦|| ತಸ್ಮಾತ್ಸರೋವರಮಿದಂ ಸರ್ವಾಘೌಘಹರಂ ಪರಮ್ | ಇದಂ ತು ಯೋ ನರಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗತಿಂ ನೇಷ್ಟಾಂ ಲಭೇತ ಕಿಮ್ ||೪೧|| ಸಪಿಪ್ಪಲತರುರ್ಭಾತಿ ಫಲಂ ಕಲ್ಪತರುರ್ಯಥಾ | ವಿತರನ್ಮತ್ತರಾಶಾಯಾಂ ಮಮವೃಂದಾವನಸ್ಯ ಹಿ ||೪೨|| ಅಶ್ವತ್ಥದೇವ ಸಕಲೇಷ್ಟದ ದೇವದೇವ ಭೂದೇವವಂದಿತಪದ ಪ್ರದದಾಸ್ಯಭೀಷ್ಟಮ್ | ವೇದೈಕವೇದ್ಯ ಸುಜನಾಬ್ಧಿಸುಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಭಕ್ತಾಭಯಪ್ರದ ಸುಪುತ್ರಮುಷ್ತ್ರಿಣಾಂ ಚ ||೪೩|| ಕಿಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವ ದೇವಸ್ಯ (ವೇಶ) ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾತೃತಾ | ಯಸ್ಯ ಕಿಂಕರತಾಂ ಯಾಂತಿ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ವರಪ್ರದಾಃ ||೪೪|| ಶೇಷಶಾಯಿನ್ ಮಮ ಸ್ವಾಮಿನ್ ದೇವಭೂಮನ್ ನಮೋಽಸ್ತು-ತೇ | ವೃಂದಾವನಪತೇಽನಂತಾನಂತಜನ್ಮಾಘನಾಶನ ||೪೫|| ಹಯಗ್ರೀವ ಸಮಗ್ರಾಂಗ ಶುಭಾ-

ಗ್ರ್ಯಕ್ಷ್ಯವಲೋಕನ । ಜಗದ್ಗ್ರಾಸಾವಸಾನೇ ತು ಜಗದ್ವಿಗ್ರಹ ತೇ ನಮಃ ॥೪೬॥ ವಂದೇಽರ
ವಿಂದನಯನಂ ಮದನಾಭಿರಾಮಂ ಮಂದಾಕಿನೀಧರಮುಖೈಃ ತ್ರಿದಶೈಃ ಸುವಂದ್ಯಮ್ । ವೃಂದಾ
ವನೇ ಚ ಕೃತಮಂದಿರಮಪ್ರಮೇಯಂ ಮಂದಾರಭೂಮಿಜಧರಂ ಹಯಶೀರ್ಷಮಾದ್ಯಮ್
॥೪೭॥ ವೃಂದಾವನೇ ಮದನಮೋಹನದೇಹಭಾಜಂ ಮಂದಾರಮಾಲ್ಯಕೃತಪೂಜಕವಾದಿ
ರಾಜಮ್ । ನಂದಾದಿಪಾರ್ಷದಗಣೈರ್ನತದೇವರಾಜಂ । ವಂದೇಽನಿಶಂ ಮಮ ಹೃದಿಸ್ಥಹ
ಯಾಸ್ಯರಾಜಮ್ ॥೪೮॥ ಹನೂಮನ್ ಭೂರಿಮಹಿಮನ್ ರಾಮನಾಮ್ನಿ ಸದಾ ರಮನ್ ।
ರಮಾರಮಣಧಾಮಾನಿ ಮಾ ಸಮಾಪಯ ತೇ ನಮಃ ॥೪೯॥ ಪ್ರಾಭಂಜನೇ ಅಂಜನಾಸೂನೋ
ಕಂಜನಾಭಪ್ರಿಯಾಗ್ರಣೀ । ಕುಂಜರಾಯುತಶಕ್ತಿಂ ಚ ಜನಾನಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ॥೫೦॥ ವೃಂದಾ
ವನೇ ಮದನಮರ್ದನರುದ್ರಹೃದ್ಯಂ ಸದ್ಭಿಃ ಪ್ರವಂದಿತಪದಂ ಮದನಾಭಿರಾಮಂ । ವೃಂದಾರ
ಕೇಂದ್ರಮರುದಂಶಸಮರ್ದಿತಾಂಗಂ ರಕ್ಷೋ ವಿದಾರ್ಯ ವರದಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ರಾಮಮ್
॥೫೧॥ ಹಯಗ್ರೀವಂ ಹಾರಭಾಸ್ವದಗ್ರೀವಂ ಭಾಸುರವಿಗ್ರಹಮ್। ಸುರಾರಿನಿಗ್ರಹಕರಸುದರ್ಶನ
ಕರಗ್ರಹಮ್ ॥೫೨॥ ಮುರಾರಿವಿಗ್ರಹಧರಪೌಂಡ್ರವಿಗ್ರಹನಿಗ್ರಹಮ್ । ಪುರಾರಿವಿಗ್ರಹಕರಾಸುರ
ಚಕ್ರವಿನಿಗ್ರಹಮ್ ॥೫೩॥ ಬಲಾರಿಪೌರುಷಹರಬಲಿಬಂಧವಿನಿಗ್ರಹಮ್ । ನಮಾಮಿ ಕಮಲಾ
ತ್ಮಾನಂ ವಿಮಲಾತ್ಮಾನಮಚ್ಯುತಮ್ ॥೫೪॥ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರನಂತಸದ್ಗು
ಣಮ್ । ತನ್ಮಾತ್ರನಿರ್ವಿತಗುಣಂ ಸನ್ಮಾತ್ರಕೃತಸದ್ಗುಣಮ್ ॥೫೫॥ ಅತ್ಯದ್ಭುತಾಕಾರಮೂರ್ತೇ
ಪ್ರತ್ಯಯಾನಂತಸದ್ಗುಣ। ದೃಪ್ತದಾನವವಿಧ್ವಂಸಿನ್ಮರ್ತ್ಯಸಿಂಹ ನಮೋನಮಃ॥೫೬॥ನರಸ್ತೋತ್ರಜ
ದೋಷಂ ತಂ ನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ ಸದಾ। ನಾಶಯೇನ್ನರಜನ್ಮಾನಿ ಚೈವಮೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೫೭॥
ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಯತಿನಾ ವಾಗೀಶಕರಜೇನ ಚ । ವೃಂದಾವನಗತೇನೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಪ್ರಮೂ
ರ್ತಿನಾ॥೫೮॥ಕೃತಂಸ್ತೋತ್ರಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪಠತಾಂ ಸಂಪದಾಂ ಪದಮ್ ॥೫೯॥ ವಂದೇಽರವಿಂದ

ನದನಾಂ ಪದನಾರವಿಂದಾಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯನದನಾಂ ಮದನಸ್ಯ ಚಾಂಬಾಮ್। ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯನದನಾವನಾಂ ಸ್ವಭಕ್ತಾನ್ ಮಂದಾಕಿನೀಜನಕಪಾದಹಯಾಸ್ಯ ಜಾಯಾಮ್॥೬೦॥ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಕಾಂಕ್ಷಿಣೀಮ್ । ಲಕ್ಷಯಾಮಿ ಕ್ಷಣಂ ಲಕ್ಷನಿತ್ತದಾತ್ರೀಂ ಕಟಾಕ್ಷತಃ॥೬೧॥ ಭಕ್ತಾಭಯಂಕರೀಂ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗಚ್ಛಂತಿ ನಾತ್ವಿಕಾಃ । ಶರಣಂ ಕರುಣಾಪಾಂಗಿ ಮರಣಂ ಹರ ಪ್ರಾಣಿನಾಮ್ ॥೬೨॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತುತಿಮಿಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಠೇದ್ಯಸ್ತು (ತಸು) ವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಲಕ್ಷಾಪರಾಧಿನಮಪಿ ಕ್ಷಮತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೬೩॥ ನಮಾಮಿ ನರಕೋತ್ತಾರಂ ನಮಾಮಿ ನರಕೇಸರಿಮ್ । ನಮಾಮಿ ನಾಗಶಯನಂ ನಮಾಮಿ ನಗವಾಸಿನಮ್ ॥೬೪॥ ನರಕೇ ಚ ಗತಿರ್ಯನ್ಮಾತ್ಸ್ನ (ಯನ್ಸಸ) ಕಾಶಾತ್ಪಾಪಿನೋ ಭವೇತ್ । ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಸೋಽಯಂ ನರಕೇಸರಿರುಚ್ಯತೇ ॥೬೫॥ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಭರ್ತಾ ಯೋ ಹ್ಯರಣಂ ಶರಣಾರ್ಥಿನಾಮ್ । ತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪರಾಯಣಮ್ ॥೬೬॥ ತಂ ದೇವಾಃ ಪ್ರಾಣಯಂತೀತಿ ಹ್ಯುಕ್ಥಮುಕ್ಥೇತಿ ಯಂ ವಿದುಃ । ತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಂ ಮರಣಾರ್ತ್ಯಾಗತೋಽರಣಮ್ ॥೬೭॥ ಏವಂ ಶಶ್ವತ್ಸ್ತುತಃ ಕೃತಕೃತ್ಯಸ್ತು ಸತ್ಪತಿಃ । ಕಿತವಾಂತಕರೋ ಭೂತ್ವಾ ಶಂತನೋತು ಸತಾಂ ಮಮ ॥೬೮॥ ಅಹಂ ಭಜೇ ಮುದಾ ಭಜೇ ಹೃದಾ ಭಜೇ ನದಾಂಬುಜೇ। ಕೃತಾಲಯಾಂ ಕೃಪಾಲಯಾಂ ಹರೇರಧಾಚ್ಯುತಾಲಯಾಮ್ ॥೬೯॥ ಯಸ್ಮಾನ್ನರಸಮೂಹಾನಾಮಯನಂ ನಯನಾಗ್ರತಃ । ನರಕಾನ್ನತರೇತ್ ಸೋಽಯಂ ನರನಾರಾಯಣೋಽಚ್ಯತೇ ॥೭೦॥ ರಜತಪೀಠಪುರಪ್ರತಿಮಂ ಭುವಿ ಪುರುಟಪೀಠಗತಪ್ರತಿಮಂ ಹರಿಮ್। ಕರಟಬುದ್ಧಿರಪಿ ಯಾತಿ ಕೋ ಮಹಾನ್ಸರಟಜನ್ಮ ನ ಜಹಾತಿ ತದ್ಗತಃ ॥೭೧॥ ತಾದೃಶಂ ಕೃಷ್ಣಮಾರಾಧ್ಯ ಚೇದೃಶಂ ವೈಭವಂ ತವ । ಯಾದೃಶಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮೀದೃಶಂ ನೋಚ್ಯತೇ-

ಬುಧೈಃ ॥೭೨॥ ಸೋಽಹಂ ಕೃಷ್ಣ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ವಿಷ್ಣೌ ತೃಷ್ಣಾವಿಧಾಯಕಃ । ಕೃಷ್ಣಾಯಾಶ್ಚ ವರಂ ದತ್ವಾ ಪುಷ್ಣಾಮ್ಯೇತತ್ಪತೀನ್ಸತೀಮ್ ॥೭೩॥ ಈದೃಶಂ ಕೃಷ್ಣಮುವ್ಯಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣುತತ್ತ್ವೋಪದೇಶಕಮ್ । ಶ್ರುತ್ವಾ ತೃಷ್ಣಾಂ ಜಹಾತ್ಯಾಶು ಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿಂ ಕರೋತ್ಯಲಮ್ ॥೭೪॥ ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ ವ್ಯಾಸೋ ದಾಸಂ ಭಾಸುರವಿಗ್ರಹಃ । ಮಂದಹಾಸಾನ್ವಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ವೃಂದಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ॥೭೫॥ ನಮಾಮಿ ನಾರಾಯಣಪಾದಪದ್ಮಂ ವದಾಮಿ ನಾರಾಯಣನಾಮಧೇಯಮ್ । ಕರೋಮಿ ನಾರಾಯಣಪೂಜನಂ ಚ ಸ್ಮರಾಮಿ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಮೇವ ॥೭೬॥ ತದಾತ್ಮಕಂ ಹಯಗ್ರೀವಂ ಸದಾನುಗ್ರಹಕಾರಕಮ್। ತಾರಕಂ ಭವರಾತೇರ್ಮಾಂ ಮಾರಕಂ ಪಾಪಿನಾಮಿಹ ॥೭೭॥ ನಮಾಮಿ ಕಾಮತಾತಂ ಮಾಂ ಕುಮಾರಶ್ಚೇತಿ ಮಾನಯನ್। ರಮಾಯೈ ಕಾಮಮಾತ್ರೇ ಚ ಮೇರೌ ಯೋ ದತ್ತವಾನ್ಮನಿಮ್ ॥೭೮॥ತಮೀಶ್ವರಂ ಭಾಸ್ವರಸೂರ್ಯಶೌರ್ಯದಂ ಮನೋೇಶ್ವರಂ ಸರ್ವಜಗಚ್ಚನೇಶ್ವರಮ್ । ಮುನೀಶ್ವರೈಃ ಸರ್ವಸುರೇಶ್ವರೇಶ್ವರೈಃ ವಶೀಕರಂ ಸರ್ವಮಹೇಶ್ವರಂ ಸ್ಮರೇ ॥೭೯॥ ಮೂಲರೂಪೇಣ ಬಾಲಾರ್ಕಸದೃಶಂ ಕಮಲೇಶ್ವರಂ । ನೀಲಮೇಘಪ್ರತೀಕಾಶಂ ಲೋಕದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮಹಾಬಲಮ್ ॥೮೦॥ ಸಾಂದ್ರಂ ಕಮಂಡಲುಧರಂ ಚೋಪೇಂದ್ರಂ ಚಾಂಡಲಗ್ನಕಮ್ । ಭಜಾಮಿ ಭಜನೀಯಂ ತಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಶಾಯಿನಮ್ ॥೮೧॥ ಕುಜನಾಶಂಕಯಾ ಜಾತವೃಜಿನಾರ್ತಿಹರಂ ಚ ಮೇ ॥೮೨॥ ಅಥ ಮಧುಂ ಯುಧಿ ನಿಹತ್ಯ ಮೋದತೇ ಬುಧಜನೈರಭಿಹಿತೋ ಮಧುಹೇತಿ । ವಿಧಿಭವೇಂದ್ರಗುರುಪೂರ್ವಕೈಃ ಸುರೈಃ ಕುಸುಮವರ್ಷಿಭಿರೀಡಿತಃ (ರಭೀಡಿತಃ) ಸ್ವರಾಟ್ ॥೮೩॥ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾದ್ಯುದ್ಯದಾಯುಧೈಃ (ಗದಾದ್ಯುದಾಯುಧೈಃ ಶಾಂರ್ಙ್ಗಸಂಜ್ಞಿತಧನುಃಪ್ರವರೇಣ । ಬಾಣಪೂಗಸಹಿತಾಕ್ಷಯತೂಣೀಭ್ಯಾಮುಪಾಗಮದಧಾಬ್ಧಿಷು ಮಧ್ಯೇ ॥೮೪॥ ತದ್ಯುದ್ಧಮಭವದ್ಘೋರಂ ಸಮುದ್ರನಲಿಲೇ ತದಾ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ ಖೇಚರಾಃ ಸರ್ವೇ ದುದ್ರುವುರ್ಭಯತೋ

ದಿಶಃ ॥೮೫॥ ನಭಸ್ಥಲಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ವಿಮಾನಾವಲಿಭಿಃ ಸುರಾಃ । ಅಲಚಕ್ರುರ್ಮಲಯಜೈರಾ-
ಕ್ರೋರಃಸ್ಥಲಮಾಲಿನಃ ॥೮೬॥ ತದೈವ ದೇವೋ ಭವಪೂರ್ವಕೈಃ ಸುರೈಃ ಸುವಂದಿತಃ ಶತ್ರು-
ವಧಂ ಚ ಕುರ್ವಿತಿ । ತದೋಮಿತಿ ಪ್ರಾಸವರೇಣ ವೈರಿಣಂ ನಿವಾರಯಾಮಾಸ ಜಹಾಸ ವೈ
ಹರಿಃ ॥೮೭॥ ಜಾನುಮಾತ್ರಂತು ತನ್ಯಾಸೀತ್ ಭಾನುಮಂಡಲವದ್ವ್ಯಹೋ । ಕೋ ನು ತಂ
ವರ್ಣಯೇದ್ದೇವಂ ಸೂನುವರ್ಯ ಶೃಣುಷ್ವ ಭೋ ॥೮೮॥ ತದಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸ್ವಶಸ್ತ್ರಸಂಚಯೈಃ
ವಿವೃಶ್ಚ್ಯ ಪುತ್ರಾಪ್ರತಿಶಸ್ತ್ರಧಾರಯಾ । ಶಿರೋಜಹಾರಾಶು ಸುರೈಃ ಸಮೀಡಿತೋ ಗಿರೀಂದ್ರವ
ತ್ತ್ರಚ್ಚ ಪಪಾತ ಕಂ ಭುವಿ ॥೮೯॥ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇ ಪುನರ್ಯಾತಾಃ ತತ್ರ ಸ್ವರ್ಯಾಂತಿ ಕೇಚನ।
ಕೈಲಾಸಂ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತಾಃ ಸತ್ಯಲೋಕಂ ಚ ಕೇಚನ ॥೯೦॥ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತುವನ್
ವರಂಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಮುದಾ ತದಾ । ಯಯೌ ಬ್ರಹ್ಮ ಹೃದಿಧ್ಯಾಯನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈ
ರ್ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮೈಃ ॥೯೧॥ ಕೈಲಾಸಂ ಲೋಕಪಾಲೈಶ್ಚ ಬಾಲಾರ್ಕದ್ಯುತಿರವ್ಯಯಃ । ಶೂಲೀ
ಕಾಲಾಗ್ನಿವದ್ಭೀಮಃ ಸ್ವಲೋಕಂ ಚ ಯಯೌ ಮುದಾ ॥೯೨॥ ಇಂದ್ರೋಽಪಿ ನಾಂದ್ರಸಂತೋ
ಷಾದುಪೇಂದ್ರೇಣಾನ್ವಿತಃ ಪ್ರಭುಃ । ಮುನೀಂದ್ರೈಃ ಸಹಮುಂದ್ರೈಶ್ಚ ಚಂದ್ರಲೋಕೋಪರಿ
ಹ್ಯಗಾತ್ (ಯಾತ್) ॥೯೩॥ ತಸ್ಯ ತ್ವಕ್ಚರ್ಮಮಾಂಸೈಶ್ಚ ಮೇದೋ ಮಜ್ಜಾಸ್ಥಿಭಿಃ ಸುತ ।
ರಕ್ತೈಃ ರಕ್ತಾಂ ಧರಾಂ ಚಕ್ರೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯವಯವೈರಿಹ ॥೯೪॥ ನಖೈಃ ಖನನವಚ್ಚಕ್ರೇ ಕುಂತೈಃ
ಕುಂತಾಲಕೈರಪಿ । ಪಿಂಡೀಕೃತ್ಯ ಚ ತತ್ಪಂಕಂ ಸೋಽನಂತಮಹಿಮಃ ಸ್ವರಾಟ್ ॥೯೫॥ ಮೇ
ದೋಭಿರ್ನಿರ್ಮಿತತ್ವಾಚ್ಚ ಮೇದಿನೀತಿ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ । ತದ್ಭೂತಾಭರಣೈರ್ಯುಕ್ತಾ ತನ್ಮಾ-
ತ್ರಾಂ ಧರಣೀಂ ವಿದುಃ ॥೯೬॥ ಲೋಕಾಧಾರತ್ವಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ತಾಂ ಧರೇತಿ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ ।
ಸ್ವಯಂತುರ್ವರಿತತ್ವಾದ್ಧಿ ನಷ್ಟೇಷು ಸ್ವಪತಿಷ್ವಹೋ । ಉಚ್ಯತೇ ನಾಪಿಚೋರ್ವೀತಿ ಪರ್ವ-
ತಾದ್ಯೈ ರಥಾನ್ವಿತಾ ॥೯೭॥ ಉರ್ವೀ ಚ ಪರ್ವತಧೃತಾಪಿ ಶ್ರೀಯೋಽವರ್ಾಭೂತ್ । ಶ್ರೀಪ-

ರ್ವತಂ ಚ ಸ್ವಯಮೇವ ಧರತ್ಯಮೋಘವಾನ್ | ತಸ್ಮಾದ್ವರಾಹಮಹಿಷೀ ಚ ಬಭೂವ ಕೋ-
ಲಾದಂಕೇ ಧೃತಾ ಚ ಮುಹುರಭ್ಯಭಿಲಾಷಿತಾ ಸಾ ||೯೮|| ಯಸ್ಯಾ ಗರ್ವಹರಾಯೇಹ
ವರಾಹೋ ನರಕಂ ಸುತಮ್ | ಲೋಕಕರಾಹುಂ ಧರಾಯಾಂ ಚ ಸೃಷ್ಟ್ವಾರೋಹಯದದ್ಭು-
ತಮ್ ||೯೯|| ಲೋಕಪಾಲಪದಂ ಬ್ರಹ್ಮವರತಃ ಪರ್ವತೋಪಮಾನ್ | ಕಾರಯಾಮಾಸ
ಪಾಪಾನಾಂ ರಾಶೀಂಸ್ತೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ ||೧೦೦|| ಸ್ವದಂಷ್ಟ್ರಂ ಚೋಗ್ರಪಾಪಾನಾಂ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥ-
ಮದದಾತ್ಪ್ರಭುಃ | ಜಘಾನ ಸ್ವಯಮೇವಾಜೌ | ಕೃಷ್ಣೋ ವೈ ರುಕ್ಮಿಣೀಪತಿಃ ||೧೦೧||
ಪಾತಯಾಮಾಸ ಕೋಪೇನ ತತ್ರಮೋಂಧಂ ಧರಾಸುತಂ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣ ಮಂಭ್ರಣೀಪುತ್ರಂ
ಚಕಾರಾರಿನಿಷೂದನಃ ||೧೦೨|| ಏವಂ ತತ್ಪುತ್ರಯೋರ್ನೀಚತ್ವಾಧಿಕತ್ವತಯಾ ಮುನೇ | ತಾರ-
ತಮ್ಯಂ ಚಕಾರಾತ್ರ ಶೃಣು ಪುತ್ರ ನ ಸಂಶಯಃ ||೧೦೩|| ಇತ್ಥಂ ಮಧುಹರೇಣೈವ ನಿರ್ಮಿತಾಂ
ಧರಣೀಂ ಪುರಾ | ಪೌರಾಣಿಕೋ ವದತ್ಯೇವಂ ಕರುಣಾಂ ಕುರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ||೧೦೪|| ಇಮಾಂ
ಭೂಮ್ಯಾಶ್ಚ ಮಹಿಮಾಂ ಮಾನವೋಪಿ ಶೃಣೋತಿ ಯಃ | ವರಾಹೇಣ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ವರೂ-
ಪೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ || ದತ್ತಾಂ ತತ್ಪದವೀಂ ಯಾತಿ ಯಂ ವದಂತೀಹ ಭೂಪತಿಮ್ ||೧೦೫||
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದೀಭರಾಜೋಹಂ ವಾದಿರಾಜೋಽವದಂ ದ್ವಿಜೇ| ಬುಧಾಃ ಶೃಣ್ವಂತು ಮೇ ದಾಸಾಃ
ಸದಾ ಮಮ ಹಿತೇರತಾಃ ||೧೦೬|| ಹರೇರ್ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರಿಯಂ ವಿಸ್ಮಿತವಾನಹಮ್ |
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋರ್ದೇವೀಂ ಕರೇ ಚಾಮರಧಾರಿಣೀಮ್ ||೧೦೭|| ಅಂಕೇ ಚ ಪಂಕ-
ಜಾಕ್ಷೀಂ ತಾಂ ಶಂಖಪಾಣೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ | ಕುಂಕುಮಾಂಕಿತಗಂಧಾಢ್ಯಾಂ ಕಂಕಣಾದಿವಿ-
ಭೂಷಿತಾಮ್ ||೧೦೮|| ಅಗ್ರತಃ ಪೃಷ್ಠತಶ್ಚಾಪಿ ಹೃಧಸ್ಥಾದುಪರಿಸ್ಥಿತಾಮ್ | ಸರ್ವತ್ರತಾಂ
ಶ್ರಿಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಮಾನಂದನಿರ್ಭರಃ ||೧೦೯|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ-
ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್

ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೧೦|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೧೧೧|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಮತಮ್ ||೧೧೨|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇ-ರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀ ರ್ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೧೩||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ-ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಸ್ತೋತ್ರಭಾಗೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ (ಭಜನಪರ್ವಣಿ) ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ ||

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಇಂದ್ರೋಽಪಿ ಸಾಂದ್ರಸಂತೋಷಾದುಪೇಂದ್ರೇಣ ಸಹಾಗತಃ | ವೃಂದಾವನಗತಂ ದೇವಂ ಚಂದ್ರವದ್ರಂಜನಂ ದಿಶಃ ||೧|| ನತ್ವಾ ತಸ್ಮೈ ಸ್ತುತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ದತ್ವಾ ತಸ್ಮೈ ಕರಂ ತ್ವರನ್| ಶ್ರುತ್ವಾ ತಸ್ಯ ಕಥಾಮುಕ್ತ್ವಾ ವೃತ್ರಾಸುರವಧಂ ತಥಾ ||೨|| ವಿನಿರ್ಗತಃ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗುರ್ವಗ್ನಿಸಹಿತಃ ಸ್ವರಾಟ್ | ಗಂಧೇನ ಚರ್ಚಿತಶ್ಚೋಗ್ರಂ ದುರ್ಗಂಧಂ ತೇನ ವಾರಯನ್||೩|| ಇತ್ಥಂಚಾಗ್ನಿಸ್ತಿಗ್ಮತೇಜಾಃ ಮಗ್ನಶ್ಚಾನಂದವಾರಿಧೌ | ಭಗ್ನೇ ಚ ಯಜ್ಞಕೃತ್ಯೇ ಚ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಜಗ್ಮಿವಾನ್ಹರೇಃ ||೪|| ಯಮಶ್ಚ ಯಮುನಾಭ್ರಾತಾ ಕಮನೀಯಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ | ರಮಾಪತಿಂ ಮಮ ಸ್ವಾಮಿನಂ ನನಾಮಾಗತಃ ಸ್ವಯಮ್ ||೫|| ನಿವೇದ್ಯ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಂ ತು ದುರ್ಜನಾನಾಂ ಚ ಬಾಧಕಮ್ | ಸಾಧಕಂ ಸಿದ್ಧಧರ್ಮಾಣಾಂ ಸಂಪದಾಂ ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ||೬|| ಜಗಾಮ ನಿಮಿಷೇಣಾಯಂ ಸ್ವಾಲಯಂ ಕಾಲಯನ್ಸರೀನ್ | ಪಾಲಯನ್ ಶೀಲವೃತ್ತಾನಾಂ ತ್ಯಾಜಯನ್ ದುರ್ಜನಾನ್ ಸುಖಾತ್ ||೭|| ವರುಣೋ ವಾಯುನಾ ಸಾರ್ಧಂ ಲೋಕಾಧಿಪತಿನಾ ಗುಣೀನ್ | ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪದ್ವೃಂದಾವನೇ ಶ್ರೀರಮಣಂ ಶೃಣು ||೮|| ಸ್ವಾಧಿಕಾರಂ ನಿವೇದ್ಯಾಸ್ಮೈ ಗಂಗಾದಾರ ಉದಾರಧೀಃ | ಸದಾರಃ ಪ್ರಯಯೌ ಧೀರಃ ಸುಧಾಸ್ರಾವ್ಯಾತಪತ್ರಗಃ ||೯|| ಕುಬೇರೋ ನರವಾಹಂ ಚ ನಿರ್ಋತಿಂ ತ್ವರಯಾ ರಯನ್| ಗರ್ಜಯನ್ ಪುರತಃ ಶೀಘ್ರಮಾಸಸಾದ ರಮಾಪತಿಮ್||೧೦|| ಸ್ವಾಧಿಕಾರಂ ನಿವೇದ್ಯಾಸ್ಮೈ ಪ್ರಸಾದಂ ಶಿರಸಾ ಧರನ್|ಸಾದರಃ ಪ್ರಯಯೌ ಶೀಘ್ರಮುದಾರಃ ಸ್ವಪುರಂ ನಕ್ಕೈಃ||೧೧|| ರುದ್ರೋಽಪಿ ವೀರಭದ್ರೇಣ ಶೂದ್ರಮೋಹನರೂಪಿಣಾ|ಕಾದ್ರವೇಯಾದಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ದ್ರುತಮಾಯಾದ್ರಮಾಪತಿಮ್ ||೧೨|| ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಸದ್ವೃಂದ್ಯೈರನ್ವಿತೋಽನಮತ್| ತದ್ವೃಂದಾವನಗಂ ಗೋಪಂ ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಧ್ಯಗಮ್ ||೧೩||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ವಿಸ್ಮಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವನಾಥಂ ರಾಮಮೇವ ಚ । ಅತ್ಯಂತಂ ಸ ತು ಸಂತೋಷಭರಿತೋ ಭರತೋ ಯಥಾ ॥೧೪॥ ಬಭೂವ ಸ ತು ರುದ್ರೋಽಪಿ ಸರುದ್ರತ್ವಂ ಜಹಾವಿಹ । ರೂಪಾಂತರೇಣ ಕೈಲಾಸಂ ಯಯೌ ರೂಪಾಂತರೇಣ ಚ॥೧೫॥ಅತ್ರಾಪ್ಯಂತರ್ಗತಂ ರಾಮಂ ಭಜತೇ ನಿಜಸೇವಯಾ । ಏವಂ ಸರ್ವೇಽಪಿ ದೇವಾಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ವಯೋಗ್ಯಂ ಹರಿಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥೧೬॥ ಭಜಂತೇ ನಿಜಸೇವಾಭಿಃ ಭಕ್ತಿಮಂತೋಽತ್ರ ನಾನ್ಯಥಾ । ಇತ್ಥಮಷ್ಟದಿಶಾಂಪಾಲೈಃ ಕೃತವೈಭವಮಂಜಸಾ ॥೧೭॥ ಮಂಜುಮದ್ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾಽಽನಂದಂ ಸ ಯಾತಿ ಚ ।ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಮಿದಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ಸತಾಮ್।೧೮॥ಭೇರಿಶಂಖಮೃದಂಗೈಶ್ಚ ಪಣಹಾನಕಗೋಮುಖೈಃ।ಕಹಾಳತಾಳಸಮ್ಮಿಶ್ರೈಃ ದುಂದುಭೇಃ ಸಿಂಧುನಿಸ್ವನೈಃ।೧೯॥ತೌರ್ಯತ್ರಿಕೈರ್ನೃತ್ತಗೀತೈರ್ವಾದಿತ್ರೈರ್ಭೃತ್ಯಸಂಸ್ತವೈಃ। ಭಾತಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೋಽಯಂ ಮೇ ಮನೋರಥಮಹೋತ್ಸವೇ (ಮಹಾರಥೇ) ॥೨೦॥ ಪುರೋಡಾಶಾಶನೈಃ ನಮ್ಯಗೀಡಿತಃ ಕ್ರೀಡಯಾ ಹರಿಃ। ರಥಸ್ಥಗರುಡಾರೂಢೋ ದೇವರಾಟ್ ಭಾತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ ॥೨೧॥ ಚತುರ್ವೀಥೀಷು ಭೃತ್ಯೈನ ಕಾರಿತಃ ಸುವಿಶೇಷತಃ । ರಥೇ ಗಚ್ಛನ್ ಮಮ ಮನೋರಥೈಃ ಕೃತಮಹೋತ್ಸವೇ ॥೨೨॥ ಮಹಾಪ್ರದೀಪಾವಲಿಭಿಃ ಕೋಲಾಹಲಮಹಾಸ್ವನೈಃ। ಕೃತ್ಯೈಃ ಕರತಲೈಃ ಶಬ್ದೈಃ ಭಾತಿ ಭಕ್ತಸುಪಾಲಕಃ ॥೨೩॥ ದೇವದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ಜಗುರ್ಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರಾಃ। ನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ರಥಸ್ಥೇ ಚ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೇ ॥೨೪॥ ದಿವಾದಿನಕರಾಯುತಪ್ರಭಃ ಪ್ರಿಯಾನ್ವಿತಃ ಪ್ರಭುಃ । ರಥೋಪರಿ ಪ್ರಯಾತೀಹ ಪ್ರಕೀರ್ಣವಿಧಿಷು ಪ್ರಿಯಃ ॥೨೫॥ ವಿಮಾನಂ ಸಂಸ್ಪೃಶಂತೀಹ ಸುಮಾನವ ಮಮಾಪ್ಯಹೋ । ವಿಸರ್ಜಿತಾ ಇಮೇ ಬಾಣಾಃ ನಾರಾಯಣರಥೋತ್ಸವೇ ॥೨೬॥ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಪೂರ್ವೈಶ್ಚ ಗೀರ್ವಾಣಂದ್ರೈರಪೀದೃಶಃ । ಮಹೋತ್ಸವೋ ನ ಸಂದೃಷ್ಟಃ ಕರ್ಮಂದೀಂದ್ರ-

ಕೃತೋತ್ಸವೇ ||೨೭|| ಸಂತೋ ವಸಂತವಾರೀಣಿ ನಾರಾಯಣರಥೋತ್ಸವೇ| ಸುವರ್ಣಕುಂಭೈ-
ರಾನೀಯ ಚಾಂಭೋಧಿಶಯನಂ ಹರಿಮ್ ||೨೮|| ಸ್ನಾಪಯಾಮಾಸುರಾಶ್ವೇನಂ ಪ್ರಾಶ್ನಿ ಕೈರಪಿ
ಕಾಂತ್ಸರ್ನ್ಯತಃ| ಸ್ನಾನೇನ ಶುದ್ಧವೃದ್ಧಾಸ್ತೇ ತತ್ರ ಸಂಪ್ರಶ್ನಕೋವಿದಾಃ||೨೯||ಸಂತೋ ವಸಂತ-
ಮಭ್ಯುದವಸ್ಯಂತೀತಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಿಯಾಃ| ಸಂತತಂ ಚಕ್ರಿರೇ ಸರ್ವೇ ವಸಂತೇನಾಂತಿಮೋತ್ಸವಮ್
||೩೦|| ಸಕುಂಕುಮರಸೈಃ ಸ್ನಿಗ್ಧೈಃ ಮಹಾರಜನವಾರಿಭಿಃ | ಕಸ್ತೂರೀಕರ್ಪೂರಾದ್ಯೈಸ್ತೈರ್ವಿ-
ಶ್ರಿತೈರ್ಹಿಮವಾರಿಭಿಃ ||೩೧|| ದಿವ್ಯಗಂಧೋದಕೈರಂಗ ದಿವ್ಯಮಂದಾರಗಂಧಿಭಿಃ| ದಿವ್ಯದ್ರವ್ಯಸ-
ಮಾಯುಕ್ತೈಃ ದಿವ್ಯಕುಂಭಪ್ರಪೂರಿತೈಃ ||೩೨|| ದಿವಿಜಾಃ ದಿವಿಜೇಂದ್ರಾಗ್ರೇ ದಿವಿದೇವೈರಿವೋ-
ತ್ಸವೇ| ದಿವಾಕರೇ ಸಮುದಿತೇ ದಿವಿ ದೇವೋತ್ತಮಾಜ್ಞಯಾ ||೩೩|| ಧರ್ಮರಾಜಕೃತೇ ರಾಜ-
ಸೂಯೇ ರಾಜಪುರೋಹಿತಾಃ | ರಾಜಾನಃ ಸದ್ವಿಜಾಶ್ಚಾವಭೃಥಂ ಸಸ್ನುರ್ಯಥಾ ತಥಾ ||೩೪||
ಜಗುರ್ಗಂಧರ್ವಪತಯೋ ಗಾಂಧರ್ವೇ ಚ ವಿಶಾರದಾಃ | ನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ನೃಸಿಂಹಸ್ಯ
ಮಹೋತ್ಸವೇ||೩೫|| ದೇವದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ಬಂದಿನೋ ವಂದನೋತ್ಸುಕಾಃ|ನಂದನಾ-
ದ್ಯ ಶೃಣುಷ್ವೇಹ ಶತಾನಂದಮಹೋತ್ಸವೇ ||೩೬|| ವಾಗೀಶಪೂರ್ವಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಸ್ನುಶ್ಚಾವ-
ಭೃಥಂ ತತಃ | ಏವಂ ದೇವಾಶ್ಚ ದೇವ್ಯಶ್ಚ ರಥೋತ್ಸವವರೇ ಹರೇಃ||೩೭|| "ದಿವಾಕರೇ ಸಮು-
ದಿತೇ ದಿವಿ ದೇವೋತ್ತಮಾಜ್ಞಯಾ | ಧರ್ಮರಾಜಕೃತೇ ರಾಜಸೂಯೇ ರಾಜಪುರೋಹಿತಾಃ
||೩೮|| ರಾಜಾನಃ ಸದ್ವಿಜಾಶ್ಚಾವಭೃಥಂ ಸಸ್ನುರ್ಯಥಾ ತಥಾ"| ಇಮಂ ಸಾರ್ಧಂ ಚ ಶ್ಲೋಕಂ
ಚ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ವಿಪ್ರಕ | ಪಾಕಶಾಸನಲೋಕಂ ಚ ನಾಕಿಭಿರ್ನೀಯತೇ ಕೃತಿಃ ||೩೯|| ಅತಃ
ಪ್ರಮಾದೋ ಮಾ ತೇ ಮೇ ಕುಮಾರಂ ಸ್ಮರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ | ಸುಮಾನವಂ ಪ್ರಭಾವಂತಂ
ಕ್ರಮಾನ್ಮತ್ತಾನ್ಮ್ಯಸಂಗಮಮ್ ||೪೦|| ತ್ರಿಕೋಟಿಯತಿಷು ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಮುಕುಟೇನಾಂಕಿತ-
ಪ್ರಿಯಮ್ | ಸೋಽಹಂ ಸಮಿೂಡಿತಗತಿಃ ಪಾಠಕೈಃ ಶಿಷ್ಟ ನಾನ್ಯಥಾ||೪೧|| ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಚಾಕಾಶ-

ವಿಮಾನಕೋಶೇ ನಾಕೀಶಮಿತ್ಥಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ । ಕೀನಾಶಲೋಕಸ್ಯ ಚ ನಾಶಕೋಽಹಂ ಲೋಕಾಸ್ಯ ನೇಮಾಂ ಕುರು ಸರ್ವದೈವ ॥೪೨॥ ಇತಃ ಪರಂ ಕುರು ಸುತ ಮಮ ಪುಣ್ಯದಿನಂ ಮಹತ್ । ಗದಾಭೃತಃ ಸದಾಪಾದಂ ಹೃದಾ ಧ್ಯಾಯೇ ಮುದಾ ಭಜೇ । ಬುಧಾದ್ಯೃತಂ ಕದಾಚಿದ್ವಾ ಆಪದಾಲಸ್ಯಮುದಾ ನ ಮೇ ॥೪೩॥ ಏವಂ ಮಹೋತ್ಸವವರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇಽಪಿ ವರ್ಣಿತಮ್ । ಕರ್ಣಾಮೃತಂ ಮಹಾಭಾಗ ಕೃತಾರ್ಥಾಸ್ತೇ ನ ಸಂಶಯಃ । ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತೋ ಹಯಗ್ರೀವಭಕ್ತಸ್ಯ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೪೪॥ ಹೇ ನಂದನಾನಂದಪೂರ್ಣೋ ಭವಾಮಿ ತವ ದರ್ಶನೇ । ಕಂದಾಶನನಹಾಯೇನಾಮಂದ ವೃಂದಾವನೇಽನಿಶಮ್ ॥೪೫॥ ತನ್ಮಾತ್ ತ್ರಿಕೋಟಿಯತಿಭಿಃ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಥೋತ್ಸವೇ । ತ್ರಿವೇದವೇದ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತ್ರಿವಾರಮಪಿ ನೈವ ಮೇ ॥೪೬॥ ತೃಪ್ತಿರ್ನ ಜಾತಾ ಮಜ್ಜ್ಞಾತ ಕುಬ್ಜಾವತಿಪರಾಯಣ । ಧಿಗ್ಜಾಡ್ಯಂತು ಪ್ರಜಾನಾಂ ಚ ನ ಜಾತು ಮಮ ನಾಮ್ಯಗಾಃ ॥೪೭॥ ತ್ವಾಂ ವಿನಾ ಸಾಮ್ಯಸಂಯುಕ್ತಂ ಮಾಂ ವಿನಾ ಕಾಮ್ಯಮಾಗತಮ್ । ಕೋ ಮಾನವೋ ನ ಜಾನಾತಿ ವಿಮಾನೇ ಮಮ ನಾಮ್ಯಗಃ ॥೪೮॥ ತನ್ಮಾನ್ಮಯಿ ತ್ವಮಮೃತ್ರ ಹ್ಯಮುತ್ರಾಪಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೇ । ಸುತ್ರಾಮಪೂಜಿತೇ ಪುತ್ರ ಭಕ್ತಿಂ ಕುರು ಗುರೂದಿತಾಮ್ ॥೪೯॥ ಇತಃ ಪರಂ ಪಾರಿಬರ್ಹಂ ದಾತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇಽರ್ಹತಃ । ಗರ್ಹಿತಂ ನಾರ್ಹಯಾಮ್ಯದ್ಧಾ ಬರ್ಹಿಷದ್ವರ್ಷಣಂ ಕುರು ॥೫೦॥ ಇತಃ ಪರಂ ಪಾರಿಬರ್ಹಂ ಗರ್ಹಿತಂ ದಾತುಮರ್ಹಸಿ । ನ ಮೇಽರ್ಹತೋ ಬರ್ಹಿಷದಾಂ ಹರ್ಷಂ ಕುರು ಗುರೂಕ್ತಿತಃ ॥೫೧॥ ಸುಖೀಭವ ಸಖಾಯಂ ಮಾಂ ಮುಖಾಗ್ರೇಣಾಪಿ ಪೂಜಯ । ಶಿಖಾರಹಿತ ತೇ ದುಃಖಾವಾಪ್ತಿರ್ನ ಚ ನಖಾದಪಿ ॥೫೨॥ ನರಕೇ ನರಕಾಂತಂ ಚ ಸ್ಮರ ತ್ವಂ ನರಕೇಸರಿಮ್ । ಗುರೋರ್ಮಮಾಪಿ ಕಾರುಣ್ಯಂ ಗ್ರಹಾಣೇಹ ಸುಪುತ್ರಕ ॥೫೩॥ ಹೇ ನಂದನ ಭೋಜನಂ ಮೇ ಜಾತಂ ಕರ್ಮಂದಿಭಿಃ ಶನೈಃ । ವೃಂದಾವನವತೇಃ ಸಮ್ಯಕ್ ನ್ಯೃಷ್ಟಾನ್ನಂ ಮಮ ತದ್ದಿನೇ ॥೫೪॥ ಅತ-

ಸ್ತ್ರಿಕೋಟಿಯತಿಭಿಃ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಪುತ್ರಕ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೋಽಪಿ ಸುಪ್ರೀತಶ್ಚಾಸೀತ್
ತ್ವದ್ಭಕ್ತಿ ಸತ್ಕೃತಃ ॥೫೫॥ ಹೇ ವಿಪ್ರ ಮಮ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ। ಪ್ರಜಾಸು ಪ್ರಾಪ್ತ-
ಕಾಮೋಽಹಮಭವಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೫೬॥ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಶಕ್ರಮರುದಂಶಭವೈಃ ಸುರೇಂದ್ರೈಃ
ದೇವೈಃ ಸಮಸ್ತಯತಿಭಿಃ ಪತಿಭಿಃ ಸುರಾಣಾಮ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥೋತ್ಸವವರಂ ಸುರವರ್ಯ-
ಕಾರ್ಯಂ ಸ್ವಯಂ ಮಿ ಶಶ್ವದವನಾತ್ಸುಚಿರಾಯ ಜೀವ ॥೫೭॥ ಮಮ ವೃಂದಾವನಂ
ಧೀಮನ್ ಕಂದಾಶನಮುದಾಂಜನಮ್ । ಸದಾನಂದಂ ದದಾನೀತಿ ವದನ್ ಕರ್ಮಂದಿನಾ-
ಮಭೂತ್ ॥೫೮॥ ಅತಃ ಕರ್ಮಂದಿಭಿರ್ವಂದ್ಯಂ ವಂಧ್ಯಾನಂದನದಂ ಬುಧ । ಗಂಧದ್ವಾರಾ-
ನಂದದಂ ಚ ಮುಕುಂದಸ್ಯಾಪಿ ನಂದನ ॥೫೯॥ ಯತಯಃ ಕೃತಿನೋ ವೃತ್ತಪ್ರವೃತ್ತಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರ-
ವಿತ್ತಮಾಃ । ಅಮತ್ವಾ ಆವತಂತೀಹ ಸತೀ ಚ ಸ್ವಪತಿಂ ಯಥಾ ॥೬೦॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯತಿಕುಲೈಃ
ಸೇವ್ಯಂ ಮತಂ ಲೈಂಗಿಕಮಾರ್ಗಿಭಿಃ । ಕೃತಾಲೌಕಿಕಕೃತ್ಯೈಶ್ಚ ವೃಥಾಲೌಕಿಕವಾರ್ತಿಕಾ ॥೬೧॥
ಕುತಃ ಸತ್ಯ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಜಪ್ತಂ ದತ್ತಂ ಮತಂ ತಥಾ । ವೃಥಾಯತಕೃತಾಚಾರೋ ಯೇ ನ
ಸೇವಂತಿ ಸಾತ್ವತಮ್॥೬೨॥ ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಸ್ಥಂ ಚ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಿಮವ್ಯಯಮ್। ಗೋ-
ಪತಿಂ ಗೋಕುಲಪತಿಂ ಗೋಪೀನಾಂ ಪತಿಮಾಪತೇತ್ ॥೬೩॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ
ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿ-
ದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೬೪॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾ-
ಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾ-
ಜ್ಞಯಾ ॥೬೫॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರ-
ಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಕೃತಮ್ ॥೬೬॥ ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ
ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತಿರ್ದದಾತ್ಯ
ಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೬೭॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಭಜನಪರ್ವಣಿ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕಃ- (1–46)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ದಾಸ್ಯತ್ಯಯಂ ಮನುಂ ದಿವ್ಯಂ ವಾದಿರಾಜಇತೀರಿತಮ್ | ದಾಸ್ಯತ್ಯಯಂ ಮನುಂ ದಿವ್ಯಂ ವಾದಿರಾಜಯತೀರಿತಮ್ ||೧|| ಓಂ ಶ್ರೀಕಾರದ್ವಯೇನಾಪಿ ಪೂರ್ವಾಪರಸಮನ್ವಿತಮ್ | ನಮಃಶಬ್ದಚತುರ್ಥ್ಯಂತಗುರುಶಬ್ದೈಶ್ಚ ಮಿಶ್ರಿತಮ್ ||೨|| ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಚ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಸರ್ವಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ | ಯನ್ಮಂತ್ರಭೀರವಃ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾ ಯಾಂತಿ ದಿಶೋ ದಶ ||೩|| ಸೋಽಹಂ ಮಹಾನುಭಾವೋಽತ್ರ ನ ಗ್ರಹೋಽಥ ಬಲಿಗ್ರಹಃ | ಯದ್ಗ್ರಹಣೋಚ್ಚಾರಣಾದೇವ ಪಾಪಸಂಘಾತಪಂಜರಮ್ ||೪|| ಜಹಾತಿ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸತತಂ ಸ ಪಾಪೀ ತು ಕಥಂ ಭವೇತ್ | ಯತ್ಪಾದಸ್ಮರಣಾನ್ನಿತ್ಯಂ ನರಾಃ ಸುಕೃತಿನಃ ಸದಾ ||೫|| ಸೋಽಹಂ ಪುಣ್ಯತಮಃ ಶುದ್ಧಃ ಸತತಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ | ಯೋ ಮಾಂ ಗ್ರಹಂ ವಿಜಾನಾತಿ ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಹರಾಮ್ಯಹಮ್ ||೬|| ಸ ಯಾತಿ ನರಕಂ ಘೋರಂ ಯಾವದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚತುರ್ಮುಖಃ | ಯೋ ಮಾಂ ದೇವಂ ವಿಜಾನಾತಿ ಋಜುಸ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಕೃನ್ನರಃ ||೭|| ಸ ಯಾತಿ ನಿಲಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ಯದ್ಗತ್ವಾ ನ ನಿವರ್ತತೇ | ಆತ್ಮಸ್ತೋತ್ರಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಹಂಕಾರೇಣ ಧೀಮತಾ ಅಜ್ಞಾನಾಂ ಬೋಧನಾರ್ಥಾಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೮|| ಹರಿದ್ರೋಹಗುರುದ್ರೋಹಸುರದ್ರೋಹಹರೇ ಪರೇ | ಗಿರಿಗಹ್ವರ ಕಾಸಾರೇ ತಪಃ ಕುರ್ಯಾಂ ಹರೇರಿತಿ ||೯|| ಗಿರಿಜಾಪತಿಮಾರಾಧ್ಯ ವಿರಜಾರ್ಕಾಯುತದ್ಯುತಿಮ್ | ಸುರಜಾತಚರಂ ದೇವಮರಿಜಾತಹರಂ ಪರಮ್ ||೧೦|| ಗುರುಜಾತಮತಿಂ ಲಪ್ಸ್ಯೇ ನರಜಾರ್ತಿಂ ಸಮುತ್ಸೃಜೇ | ಹರಿಜಾತಗುಣಾನ್ ಧ್ಯಾಯೇ ಕರಜಾತಾಭಯಂ ಲಭೇ ||೧೧|| ತೇನ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಾಕಂ ಹರಿಮಾರಾಧ್ಯ ಭೂರಿಶಃ | ತಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾನುಭಾವಾಭ್ಯಾಂ ಮುಚ್ಯೇಹಂ ಕರ್ಮಬಂಧನಾತ್ ||೧೨|| ಏತಾಂ ಕೃತ್ವಾ

ದ್ರೋಹಫಲಭಾಕ್ ಸ್ವಯಂ ಪರ್ | ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ ಮಜ್ಜೇತ ನರಕೇ ನ ಚ ಮೂಮುಕಃ ||೨೫|| ಇತಃ ಪರಂ ಕಿಯಜ್ಜನ್ಮಜಾತಃ ಪ್ರೇಕ್ಷತಿ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ | ಅವಶಿಷ್ಟಂತು ವಕ್ತವ್ಯಂ ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಸದ್ಗತಿಮ್ ||೨೬|| ನಂದನೇ ಚ ವನೇ ರಮ್ಯೇ ಸ್ಯಂದನೇಽಮಂದನಂದನೇ | ಇಂದ್ರಾಣ್ಯಾಂದ್ರೇಣ ಚಾನಂದೀ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಂ ರಮಾಮ್ಯಹಮ್ ||೨೭|| ತತ್ರೈವ ನಂದನಪ್ರಖ್ಯೇ ಮಮವೃಂದಾವನೇಽನಿಶಮ್ | ರಮಾಮಿ ರಮಯಾ ದೇವ್ಯೈಃ ಹಯಗ್ರೀವೇಣ ಚಾನ್ವಿತೇ ||೨೮|| ನಂದನಸ್ಯಂದನಾಕಾರೇ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇಽನಿಶಮ್ | ವಂದನಂ ನಂದನಾರ್ಥಾ ಯೇ ಕುರ್ವಂತು ಗುಣನಂದಿನಃ ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಮಿದಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ಸತಾಮ್ ||೨೯|| ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಂ ಮಮ ಮಂದಿರಂ ಸದಾ ಕಂದಾಶನಾನಂದಪದಂ ಸುಧೀಮತಾಮ್ | ವೃಂದಾರಕಾಣಾಮಿವ ಮಂದರಾದ್ರಿಃ ಸಂದರ್ಶನಾನಂದಸುಧಾಂ ಪ್ರದದ್ಯಾತ್ ||೩೦|| ವೃಂದಾವನಂ ಸದವನಂ ಸದನಂ ಮಮೇದಂ ಇಂದ್ರಾನುಜಸ್ಯ ಸದನಂ ಮದನಸ್ಯ ಚೇದಮ್ | ವೃಂದಾರಕೇಂದ್ರಭವನಂ ಪರಮಸ್ಯ ಚೇದಂ ನಂದಾದಿಪಾರ್ಷದಗಣಾಯನಮೇವ ಚೇದಮ್ ||೩೧|| ಮೇರೌ ಮಾರಣಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಮಮಾಣೋ ರಮಾಪತೇಃ | ಕರಕಂಜಂ ರಮಾಯಾಶ್ಚ ಶಿರಸಾ ಮಾನಯಾಮ್ಯಹಮ್ ||೩೨|| ಊರ್ವಶ್ಯಾದ್ಯಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಶರ್ವನ್ಯಾರ್ಧಾಂಗಿಸನ್ನಿಧೌ | ಗರ್ವನ್ಯಾರ್ಧಂ ಕೃತಂ ನೃತ್ತಂ ಸಂದೃಶ್ಯಾಮ್ಯತ್ರಚಾದ್ಭುತಮ್ ||೩೩|| ಕೈಲಾಸೇ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಸವಿಲಾಸೇಕ್ಷಣಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ | ಪಲಾಶೇಕ್ಷಿತಚಾರ್ವಂಗ್ಯಃ ಕಲಾಶೇ ಪೀತಪೌಷ್ಪಿಕಾಃ ||೩೪|| ನರ್ತನಂ ಪ್ರೇರಯಂತ್ಯೋ ವೈಕರ್ತನದ್ಯುತಿಸನ್ನಿಭಾಃ | ಮದನಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಶ್ಚಾತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ತ್ಯೈ ಮಯಾ ವಿನಾ ||೩೫|| ಹರಸ್ಯ ಕರಕಂಜಂ ಚ ಹರೇಶ್ಚಕ್ರಧರಂ ಕರಮ್ | ಅಹಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ತಯೋರಂತರಗಃ ಸದಾ ||೩೬|| ತತ್ರೈವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಲೋಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಾತ್ಮಕಂ ಹರಿಮ್ | ಹಂಸವಾಹನಸಂವೀಜಚ್ಚಾಮರಂ ಚಾರುಹಾಸಿನಮ್ ||೩೭|| ಹಯಗ್ರೀವಂ ಸುರಾಗ್ರಣ್ಯಂ ಹಾರಕೇಯೂರಧಾರಿಣಮ್ | ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮನ್ಯಯನಾ-

ಶಿಲಾಯಾಂ ಮಮ ಕೃತಿಮಥ ಚ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತಾಂಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂತಃ ಸಂತೋಷಭಾಜಃ ಸುಮತಿದಮುಶಮ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಮೀಶಮ್। ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದೇವೇಷು ಮುಖ್ಯಂ ಶುಭಗುಣ ಸುಮುಖಂ ನಿತ್ಯನಿರ್ಧೂತಹೇಯಂ ಮಾಮೇವಂ ಸದ್ಗುಣಾಢ್ಯಂ ಶುಭವಿತತಗತಿಂ ಯಾಂತು ಸಂತಃ ಸದಾ ತೇ ||೧೩|| ಪಂಚಾಶದ್ಯೋಜನಾನಾಂತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಕಾರ್ತಭಾಸ್ವರಮ್ । ಹಂಸವಾಹನಸಂಯುಕ್ತಂ ಜಾಂಬೂನದಮಯಂ ಶುಭಮ್ ||೧೪|| ಹೇಮರಾಶಿಪ್ರತೀಕಾಶಂ ಹೇಮಾದ್ರಿಶಿಖರೋಪಮಮ್ । ನಾನಾಮಣಿಮಯಂ ದಿವ್ಯಂ ನಾನಾ ಮಾಲ್ಯೋಪಶೋಭಿತಮ್ ||೧೫|| ನಾನೋಪಹಾರಬಲಿಭಿರ್ಜಯಶಬ್ದಪುರಸ್ಕೃತೈಃ । ನಾನಾಮುನಿಗಣೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ನಾನಾದೇವಗಣೈಸ್ತಥಾ ||೧೬|| ಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಮಾನಂ ಸಮಂತತಃ । ಗೀತವಾದಿತ್ರನೃತ್ಯೈಶ್ಚ ಛತ್ರಚಾಮರಪೂಜಿತಮ್ ||೧೭|| ವಿತಾನೈರರ್ಕವರ್ಣೈಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಮಾನಂ ಸಮಂತತಃ । ಭಕ್ತಾಭಯಕರಂ ದಿವ್ಯಂ ಭುಕ್ತಿ (ಭಕ್ತ) ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ ||೧೮|| ಅಮೃತಾನಾಂ ಸುಪಾನೈಶ್ಚ ಸೋಮಪಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ (ಸೋಮಪಾನೈಸ್ತಥೈವಚ) ಸುರಭಿಕ್ಷೀರಪಾನೈಶ್ಚ ಸೇವಿತಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಚ ||೧೯|| ವಿಮಾನಂ ದಿವ್ಯಮಾನಂ ಚ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಸದಾಯನಮ್ । ವೃಂದಾವನೋಪರಿಗತಂ ಪೂಜಯಂತು ಸದಾ ಮಮ ||೨೦|| ಅಹಂ ಸದಾ ದೇವಸಭಾಸಭಾಜಿತಃ ಸುಭಾಸ್ವರೈರ್ದಿವ್ಯವಿಭೂಷಣೈರ್ಯುತಃ । ಅಹಂಸಮಾನೈಃ ಸುರಮಾನಿಮಾನಿತಃ ಸುಮಾನಯುಕ್ತ್ಯೈಃ ಸುಮನೋಭಿರಂಜಸಾ ||೨೧|| ಗುರುಮಖಿಲಗುಣಜ್ಞಂ ಸದ್ಗುಣೈಕಾಧಿವಾಸಂ ಶಮದಮಪರಿನಿಷ್ಠಂ ಸತ್ವನಿಷ್ಠಂ ವರಿಷ್ಠಮ್ । ಸಕಲಸುಜನ ಶಿಷ್ಟಂ ನಿತ್ಯನಿರ್ಧೂತಕಷ್ಟಂ ಹಯಮುಖವದನಿಷ್ಟಂ ಮಾಂ ಭಜಂತು ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ||೨೨|| ಮಚ್ಛಿಷ್ಯಮಧ್ಯೇ ಮದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತೋ ಯಶ್ಚ ಮದಾಗ್ರಹೀ। ಮತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಸಂಯುಕ್ತೋ ಮನ್ಮಂತ್ರಜಪಶೀಲವಾನ್ ||೨೩|| ಮತ್ಕೃತಿಂ ನ ಶೃಣೋತ್ಯರ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ತುಷ್ಯತಿ । ನ ಪೂಜಯತಿ ಮತ್ಪೀಠಂ ನ ಕರೋತಿ ಸದಾಽಶುಚಿಃ ||೨೪|| ಸ ಚ ವಿಪ್ರಬಹಿರ್ಭೂತೋಮದ್-

ನಂದಂ ಮಗ್ನಶ್ಚಾನಂದವಾರಿಧೌ ||೩೮|| ಏವಂ ಜನಿಶತಾವೃತ್ತ್ಯಾ ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ತತ್ಪ್ರಸಾದತಃ | ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷತಶ್ಚಾಹಂ ಮುಂಚ್ಯೇ ತತ್ಕುಕ್ಷಿಗಃ ಕ್ಷಣಾತ್ ||೩೯|| ಸ್ವರ್ಗೇ ಚ ಸ್ವರ್ಧುನೀಂ ಯಾಯಾಂ ಸ್ವರ್ಗಿಣಾಂ ಸ್ವಾಗತೇನ ಚ | ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಪತಿನಾ ಸಮ್ಯಕ್ಸ್ವರ್ಚಿತಶ್ಚಸ್ವರಾಡಹಮ್ ||೪೦|| ಸ್ವರ್ಗಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಹರೇರ್ಮಾರ್ಗಂ ಗತ್ವಾನರ್ಘ್ಯಂ ಸುಶೀಘ್ರತಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಧಾಮ ನಿಃಸೀಮಮುಪಮಾನವನಸಮನ್ವಿತಮ್ ||೪೧|| ನಮಾಮಿ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಮಾರತಾತಂ ಮಾಕಾಂತ-ಮವ್ಯಯಮ್ | ವಸಾಮಿ ಸುಚಿರಂ ತತ್ರ ವಿರಿಂಚೇನ ಚಿರಂ ರಮನ್ ||೪೨|| ವೈಷ್ಣವಂ ಧಾಮ ನಿಃಸೀಮಂ ತತೋ ಯಾಸ್ಯಾಮ್ಯಮಾಯಯಾ | ಏತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ವಿಪ್ರ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವಾಮಿ ತೇ ||೪೩|| ಪುತ್ರ ಸುತ್ರಾಮಲೋಕೋಽಯಂ ನತ್ರಾದ್ಯೈಃ ಕರ್ಮಭಿರ್ಭವೇತ್ | ವೈಷ್ಣವಂ ಧಾಮ ಚಾವ್ಯಕ್ತಂ ಯೋಗಿನಾಮಪಿ ದುರ್ಲಭಮ್ ||೪೪|| ಸುಲಭಂ ಮಮ ತತ್ಸರ್ವಂ ಹರೇರ್ಜ್ಞಾನಾದಿಸಾಧನೈಃ ||೪೫|| ಏವಂ ಸುಮಾನಂ ಸುಮನೋಭಿರಂಜಸಾ ಸಂಜಾತಮುಗ್ರ್ಯಂ ಸುಜನಾರ್ಯ ಸರ್ವಂ | ಕಂಜಾಕ್ಷ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಚಿರಂತು ಜೀವ ತ್ವಂ ಜೀವಲೋಕೇ ಕುಜನಾರ್ತಿದಃ ಸನ್ ||೪೬||

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (**47–60½**)

ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ಸುಪರ್ವಾಣಶ್ಚ ನಿತ್ಯಶಃ | ವಸಂತಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾಣೋ ವಿಶೇ-ಷಾತ್ತೇ ಚ ಪರ್ವಸು ||೪೭|| ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪಂಚಪರ್ವಸು ಪೂಜನಮ್ | ದರ್ಶನಂ ಸುಜನಾನಾಂತು ಸರ್ವಾಘೌಘವಿನಾಶನಮ್ ||೪೮|| ಏತದ್ರಹಸ್ಯಂ ಮಮ ಪುತ್ರ ಪಶ್ಯನ್ ತ್ವಂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಿಂ ಕುರು ನತ್ಸು ನಿತ್ಯಮ್ | ಶೃಣ್ವಂತು ಸರ್ವೇ ಸುಜನಾಶ್ಚ ಮತ್ಪತಿಂ ಸರ್ವೇಷ್ಟದಾತ್ರೀಂ ಶರಣಾಗತಾನಾಮ್ ||೪೯|| ಇದಮುದ್ಭುತಮಾಖ್ಯಾನಂ ಮಮ ವೃಂದಾ-ವನಸ್ಯ ಚ | ಶೃಣ್ವತಾಂ ಪಠತಾಂ ವಾಪಿ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ಸತಾಮ್ ||೫೦|| ಇದಂ ತು

ಸಂಶಯವತಾಂ ನ ತು ಶಂಸ ಕದಾಚನ । ವಿಶ್ವಾಸಿನಾಂ ತು ಶಂಸ ತ್ವಂ ಶೇಷಶಾಯಿಸದಾತ್ಮನಾಮ್ ||೫೧|| ಇದಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ಮಮ ಶೋಭನಂ ಮಹದ್ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಮನುತ್ತಮಂ ನೃಣಾಮ್ । ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ ||೫೨|| ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿ ಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್। ಅತಃ ಸತಾಂ ತ್ವಂ ವದ ಮತ್ಕೃತಿಂ ಸದಾ ಶುಭಾಪ್ತಯೇ ತೇ ಚ ಮಮಾತ್ರ ಕೀರ್ತಯೇ ||೫೩|| ವೇದವೇದ್ಯ ನಿರವದ್ಯ ಮದ್ದಯಾವಾರಿಧೇ ಕದಸಕೋವಿದವಾದಿಭಿಃ। ತ್ರಿದಶವಂದ್ಯಹಯಶೀರ್ಷಸದ್ಮನಿ ಸ್ಯಂದನೇನ ವಿಹರಾಮಿ ನಂದನ ||೫೪|| ಚಿರಂ ಜೀವ ಚಿರಂ ಜೀವ ಸುಖೀಭವ ಸುಖೀಭವ । ಮಮಾಶೀರ್ವಚನೇನೈವ ಹಯಗ್ರೀವವರೋ ಭವ ||೫೫|| ನಂದನ ಸ್ಯಂದನಾಕಾರೇ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇಽನಿಶಮ್ । ವಂದನಂ ನಂದನಾರ್ಥಾ ಯೇ ಕುರ್ವಂತು ಗುಣನಂದಿನಃ ||೫೬|| ಅಲೌಕಿಕೈರದೃಶ್ಯಾದ್ಯೈರ್ಲೌಕಿಕೈಃ ಶ್ಲೋಕಭಾವಿತೈಃ ಅಲೌಕಿಕಾನುವಾಕ್ಯೈಶ್ಚ ಲೌಕಿಕೈರ್ವಾಕ್ಯವಿಸ್ತರೈಃ ||೫೭|| ಲೌಕಿಕಾಲೌಕಿಕಜನಸಾಧಾರಣ್ಯೇನ ಮತ್ಕೃತಮ್ । ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಲೌಕಿಕಾಃ ||೫೮|| ಲೌಕಿಕಾಲೌಕಿಕಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ । ಅಪ್ರಯೋಗೇತಿ ಭಾಸಂತೇ ತೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಹ್ಯಲೌಕಿಕಾಃ ||೫೯|| ಸುಪ್ರಯೋಗೇತಿ ಭಾಸಂತೇ ತೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ತು ಲೌಕಿಕಾಃ। ತಸ್ಮಾನ್ನ ಕಾರ್ಯಾ ದೋಷಸ್ಯ ಶಂಕಾಶೂಕಾ ಸುಬುದ್ಧಿಭಿಃ ||೬೦|| ವಿಶ್ವಾಸಃ ಸರ್ವದಾ ಕಾರ್ಯೋ ಮತ್ಕೃತೌ ಚ ಸುನಿಶ್ಚಯಾತ್ ||

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣ ಶ್ಲೋಕ:- **(61–78)**

ಸುರರಾಜಪ್ರಸಾದೇನಾಮರರಾಜೋ ಭವ ದ್ವಿಜ ||೬೧|| ವಾದೀಭಮೃಗರಾಜೋಽಹಂ ವಾದಿರಾಜೋ ಹರಿಂ ಭಜೇ । ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಃ ನೌಬ್ಲ್ಯಸೌ ಕ್ಷ್ಮಾದಿಭಿರ್ವೃತಃ । ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧೋಽಹಂ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ ||೬೨|| ವೃಂದಾವನೇ ಚ ಮಮ

ನಂದನ ಕಾನನೇ ಚ ಕೈಲಾಸಮೇರುಶಿಖರೇಷು ತಥೈವ ನಾಕೇ। ಸತ್ಯಾಖ್ಯದಿವ್ಯಭವನೇ ಚ ವಿರಿಂಚರಮ್ಯೇ ದ್ವೀಪೇ ಚರಾಮಿ ಹರಿಣಾ ಸಹ ದಿವ್ಯನಾಮ್ನಿ ||೧೩|| ಬ್ರಹ್ಮೇಶಶಕ್ರಸುರಕಾರ್ಯಧುರಂಧರೈಶ್ಚ ದೇವೈಃ ಸಮಸ್ತಯತಿಭಿಃ ಪತಿಭಿಃ ಸುರಾಣಾಮ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥೋತ್ಸವವರಂ ಸುರಪರ್ಯಕಾರ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಯಾಮಿ ಶಶ್ವದವನಾತ್ಸುಚಿರಾಯ ಜೀವ ||೧೪|| ಕರ್ತುಂ ಚಾಕರ್ತುಮಪ್ಯೇವಮನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಮೇವ ಚ । ಸಮರ್ಥೋಽಹಂ ನ ಸಂದೇಹಶ್ಚೇಶ್ವರಸ್ಯ ಸದಾಜ್ಞಯಾ ||೧೫|| ಅಹಂ ಮಹಾನುಭಾವಶ್ಚ ಸರ್ವಸಂಪದ್ವಿಧಾಯಕಃ । ಕಾಲಶ್ಚಾಯಂ ಕಲಿರಿತಿ ಹ್ಯೌದಾಸೀನ್ಯಂ ಕೃತಂ ಮಯಾ ||೧೬|| ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತು ಭಕ್ತಾನಾಮುಕ್ತಂ ನೈತದಪೇಕ್ಷಯಾ । ಅಹಂ ಮನ್ಯೇ ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ತನುಂ ಚಾಪಿ ತೃಣೋಪಮಾಂ ||೧೭|| ಕನಕಂ ಶನಕೈರ್ಹಿತ್ವಾ ವಿಪ್ರಿಯತೇ ಶುನಕೋ ಯಥಾ । ಜೀವಶ್ಚಾಯಂ ತು ಕಂಜಾಕ್ಷಂ ಮಂಜೀರಮಣಿಮೌಲಿನಮ್ । ಸಂಜಾನಾತಿ ನ ಸಂಜೀವನ್ ಪುಂಜೀಕೃತಸುಖಾವಧೀಃ ||೧೮|| ವೈರಾಗ್ಯಾಭರಣಶ್ಚಾಹಂ ಕರಿಸಂತ್ರಾಣಕಾರಿಣಮ್ । ವರುಣಾದ್ಗೋಪತಿತ್ರಾಣಂ ಮರಣಾತ್ತ್ಯಾಗತೋಽರಣಮ್ ||೧೯|| ಯಮದಂಡೋಪಮಶ್ಚಾಯಂ ಮಮ ದಂಡೋಪಿ ಪಂಡಿತ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾರಂಭಶೌಂಡೋಽಯಂ ಮದ್ದೋರ್ದಂಡೈಕಮಂಡನಮ್ ||೨೦|| ಮಮ ಕೌಪೀನಮಪ್ಯೇತತ್ಪಾಪಿನಂ ಪಾವಯತ್ಯಹೋ । ಗೋಪೀನಾಂ ಪತಿನಾ ದತ್ತಂ ಪೀತಾಖ್ಯಂ ಪಾಣಿನಿರ್ಮಿತಮ್ ||೨೧|| ಮಾಣಿಕ್ಯಾನಾಂತು ಶ್ರೇಣೀಭಿಃ ಶೋಣಾಚ್ಛೋಣಿತಶೋಭಿನಾಮ್ । ಖಚಿತಂ ಚಾರ್ಚಿತಂ ಹಂಸೈಃ ಯಾಚಿತಂ ಯಾಚಕೈಃ ಸದಾ ||೨೨|| ಯತೀನಾಂ ಪತಿನಾ ದತ್ತಂ ಕೃಷ್ಣೇನಾದ್ಭುತ ಕರ್ಮಣಾ । ನಾರದನ್ಯಾಪ್ಯದತ್ವಾ ತು ಮಯ್ಯೇವಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥಿನಾ ||೨೩|| ಸೂತ್ರಂ ಕಟಿತಟೇ ಭಾತಿ ಗಾತ್ರಮಧ್ಯೇ ಮಮ ದ್ವಿಜ । ಕಾತ್ರಕೀರ್ತಿರ್ಯತೀನಾಂತು ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವಿಧಿಂ ವಿನಾ ||೨೪|| ವಾಮನಾದಾಪ್ತವಾನ್ಕಾಮಂ ಕಮನೀಯಂ

ಕಮಂಡಲುಮ್ । ಶಮನಂ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸೇ ಚಾಪ್ಯಮೃತೋಪಮವಾರಿಣಾ ||೭೫|| ಕಂಬಲಂ ರತ್ನಜಂಬಾಲಂ ಚಾಂಬರಂ ಶಾಂಬರಂ ತಥಾ । ಶಂಭುನಾ ಸಂಭ್ರಮಾದಾಪ್ತಂ ಕುಂಭ-ರಾಕ್ಷಸಭಂಗಿನಾ ||೭೬|| ಪಾದಪೀಠೇ ಹಠಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತೇ ದಿವ್ಯರತ್ನಸುಘಟ್ಟಿತೇ । ತ್ವಷ್ಟ್ರಾ ಚ ವಿಶ್ವಲಾದೇಶಾತ್ಕಾಟಿಣ್ಯರಹಿತೇ ಶುಭೇ ||೭೭|| ಏವಂ ಸರ್ವಾಣಿ ವಸ್ತೂನಿ ವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ । ದೇವೈರಪ್ಯಾಪ್ತವಾನ್ಮಾಮವರೌ ದಾಸೀನ್ಯವಿವರ್ಜಿತೈಃ ||೭೮||

೪. ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಪ್ರೇಶ ಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕಃ (79-83)

ಮತ್ಪ್ರತೌ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸೋ ನಾಸ್ತಿ ತಸ್ಯ ಯಶಃ ಶ್ರಿಯಃ । ಆಯುಷ್ಯಂ ಸ್ರವತೇ ಭಿನ್ನ-ಘಟಾಂತ ಸ್ಥೋದಕಂ ಯಥಾ ||೭೯|| ಇಮಂ ಶ್ಲೋಕಂ ತು ವಿಪ್ರೇಶ ಸರ್ವದಾ ಸಜ್ಜನೇ-ಷ್ವಿಹ । ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಮದೀಯೇಷು ಮದ್ದಯಾವಿಷಯೇಷು ಚ ||೮೦|| ವಿಪ್ರ ಪ್ರಾಣಾವಧಿ-ರ್ಯಾವತ್ಸತ್ಪ್ರಮಾಣಾವಿರೋಧತಃ। ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಚ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇಹಂ ಮದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾವಿಷ್ಟಯಾನಯಾ ||೮೧|| ಮತ್ಕಾರ್ಯಂ ವಿಪ್ರಕಾರ್ಯಂ ವಾ ನ ಜಾನಾಸೀತಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ||೮೨|| ಕ್ರೋಧೋಪಿ ಮಮ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ತ್ವಂ ಚಿರಂ ಜೀವ ಪುತ್ರಕ ||೮೩||

೫. ವ್ಯಾಸಭಕ್ತ ಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ: (84-104)

ವಿಪ್ರಾರ್ಥಮೇವ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ವಕ್ಷ್ಯೇಹಂ ಶೃಣು ಪೋತಕ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಚ ಸದ್ಧರ್ಮಂ ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ||೮೪|| ಅಯಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಾಮೇವ ಶರಣಂ ಗತಃ । ವೃಂದಾವನಕೃತೇಃ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಸ್ಯಾಭೀಷ್ಟಂ ನಿವೇದ್ಯ ಮೇ ||೮೫|| ಶರಣಾಗತ-ನಿರ್ಹರಣಂ ಮರಣಂ ತು ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ। ಕರುಣಾಕರ ತತ್ತ್ರಾಣಂ ಕರಣಂ ಸರ್ವಕರ್ಮ-ಣಾಮ್ ||೮೬|| ಅಹಂ ವಿತ್ತಾನಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಚೇತಿಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ । ಕಾಲಶ್ಚಾಯಂ

ಕಲಿರಿತಿ ಹ್ಯೌದಾಸೀನ್ಯಂ ಕೃತಂ ಮಯಾ ॥೮೭॥ ಸುರಾಣಾಂ ತು ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದರ್ಶನಂ ಸ್ಪರ್ಶನಂ ತಥಾ । ಸಂಭಾಷಣಂ ಚ ಸದ್ಬುದ್ಧೇ ನೈವಂ ಧರ್ಮೋಽತ್ರ ಜಾತುಚಿತ್ ॥೮೮॥ ಅಥಾಪಿ ವಿಪ್ರವರ್ಯೋಽಸ್ಮಿನ್ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಮಮ ಕಲೇವರಮ್ । ಪೂರ್ವಾನುಭವಸಂಸ್ಕಾರ-ಕಾರಣಾದ್ವಿದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ॥೮೯॥ ತದೇವ ಮತ್ಕಲೇವರಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಯತ್ಕಲೇವರಮ್ । ತದೇವ ಮತ್ಕಲೇರಿತಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಯತ್ಕಲೇರಿತಮ್ ॥೯೦॥ ತದೇವ ಕಲ್ಪನೇರಿತಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಕಲ್ಪನೇರಿತಮ್ । ಸುಖಸ್ಯ ಭೋಕ್ತಾ ತದ್ದೇಹೇ ನಾಸುಖಸ್ಯ ಕದಾಚನ ॥೯೧॥ ಸುಖಸ್ಯ ಕರ್ತಾ ತದ್ದೇಹೇ ನಾಸುಖಸ್ಯ ಕದಾಚನ । ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ಸುಖಭೋಕ್ತೃತ್ವಂ ಸರ್ವದಾ ಮೇ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ॥೯೨॥ ಮಾರ್ತಾಂಡಮಂಡಲಾಭೇ ದ್ವೇ ಕುಂಡಲೇ ಪುಂಡರೀಕಿಣಾ । ಪ್ರಾಪ್ತೇಭಶುಂಡಾ-ದಂಡೇನ ಮಂಡಿತೇನ ವಿಡಂಬಿನಾ ॥೯೩॥ ಶತಪತ್ರೋಪಮಂ ಛತ್ರಂ ರತ್ನದಂಡವಿಚಿತ್ರಿತಂ । ವೃತ್ರಸ್ಯ ಶತ್ರುಣಾ ಗೋತ್ರಭೇತ್ರಾ ಚಾಪ್ತಂ ಶಶಿಪ್ರಭಮ್ ॥೯೪॥ ಚಾಮರೇ ಚಾಮರೇಶೇನ ರತ್ನದಂಡೇ ಶಶಿಪ್ರಭೇ । ನಾಮರೇ ನಾಮರೇ ಲೋಕೇ ಪ್ರೇಷಿತೇ ಮಮ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ॥೯೫॥ ಮಯಾಪೀಠಂ ಹಠಾದಾಪ್ತಂ ತಟಿನ್ನಿಭ ಸುಪೌರುಟಮ್ । ತ್ವಷ್ಟ್ರಾ ಸುಘಟ್ಟಿತಂ ರತ್ನ-ಕೋಟಿಭಿಃ ಕರಿಣೇತರಮ್ ॥೯೬॥ ಏವಂ ಸದಾ ದಿವ್ಯಮಹಾವಿಭೂತಿಭಿಃ ಸಂಸೇವ್ಯಮಾನ-ಸ್ತ್ರಿದಶೈರ್ಮಮಾನುಗೈಃ । ವಿರಿಂಚಲೋಕೇ ಸುಚಿರಂ ರಮನ್ ಮುದಾ ರಮಾಮಿ ಲೋಕೇಽಪಿ ರಮಾಪತೇಃ ಪ್ರಿಯೇ ॥೯೭॥ ನಂದನಂ ತೇ ಶತಾನಂದ ಮುಕುಂದಾಪಸಿತಂ ವದನ್ । ನಂದ-ಗೋಪಸುತಾಮಂದಾನಂದಾತ್ಮನ್ ಪಾಹಿ ನಂದನಮ್ ॥೯೮॥ ಧ್ರುವಂ ವಾತೇನ ಸಂತ್ಯಕ್ತಂ ಪೀತಂ ತಚ್ಚ ಘಟಾಮೃತಮ್ । ನಾರದಾಚ್ಛಾರದಾಮೂರ್ತಿಂ ಪಾಹಿ ತಂ ಮತ್ಸುತಂ ತಥಾ ॥೯೯॥ ಮುಕುಂದ ಕುಂದಕುಡ್ಮಲದಂತಪಂಕ್ತಿವಿರಾಜಿತ । ನಂದಗೋಪಸುತಾಮಂದಾನಂದಾ-ತ್ಮನ್ ಪಾಹಿ ನಂದನಮ್ ॥೧೦೦॥ ಯತ್ಪ್ರೇರಣಾಂ ವಿನಾ ಸೋಽಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯ-

ಕೀರ್ತನ । ಏಕಂ ವಾ ವಕ್ಷ್ಯಾತಿ ಶ್ಲೋಕಂ ತರ್ಹಿದಂ ತತ್ಕೃತಂ ಭವೇತ್ ॥೧೦೧॥ ಪರೀಕ್ಷಾಂ ಕುರು ತಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾಂ ವಾಗ್ವ್ಯಾಪ್ತಿವಿಷಯಾಂ ಸುತ । ಸ್ವಾಪ್ನಂ ಶ್ಲೋಕಂ ವಿನಾ ಚೈಕಂ ಶ್ಲೋಕಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ವಾ ನ ವಾ ॥೧೦೨॥ ಮುಕುಟಂ ರತ್ನಸತ್ಕೂಟಂ ಹಾಟಕಾದ್ರಿರಿತಿ ಸ್ಫುಟಮ್ । ಭಾತಿ ಪೌರೂಟಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸುಪಾಟವಮ್ ॥೧೦೩॥ ಸುವರ್ಣಪೂರ್ಣೇ ಮಮ ಕರ್ಣಭೂಷಣೇ ಗಣ್ಯೈರ್ಮಣೀನಾಂ ತು ಘುಣಘುಣಧ್ವನಿಃ । ಗಲಸ್ಥಹಾರಾವಲಿಭಿಃ ಸುಶೋಭನೇ ತ್ವಾಸೀತ್ತಥಾ ಚಾಲಕಸಂಸ್ಥಮೌಲಿನಾ॥೧೦೪॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ । ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೦೫॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಾತ್। ಸಮಂ ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಃ ಷಾತ್ಸ್ವತಮ್ ॥೧೦೬॥ ಯಚ್ಛ್ರುಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀರ್ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೦೭॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭಾಗೇ ಭಜನ ವರ್ಣನೇ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ।

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಾದಿರಾಜಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ :- (1-22)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಸನ್ಮಂತ್ರಂ ಸದಾ ಭಜ ಮುದಾದ್ವಿನಾ | ಕದಾಪಿ ತವ ದಾಸತ್ವೇ ಸಂಶಯೋ ನ ವದಾದರಾತ್ ||೧|| ನೂಪುರೇ ತೂಪರಿಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶ್ರೀವರೀತೇ ಚ ರೂಪಿತೇ | ಕಾಪರೀಕ್ಷಾ ಪರೇಶೇನ ಚಾಪರ್ಯೈರ್ಯಾ ನಿರೂಪಿತಾ ||೨|| ಅಂಗದೇ ಭಂಗದೇರೀಣಾಂ ಸಂಗದೇ ಸರ್ವದಾ ಹರೇಃ | ಅಂಗದೇಶೇ ವಿರಾಜೇತೇ ತುಂಗಹೇಮ ಮಮಾಂಗಜ ||೩|| ಮಮ ಕೇಯೂರಮುವ್ಯೇತದ್ವಾಯುರೂಪಂ ಶಿವಾಯುತಮ್| ಮಯೂರರವತೋ ನಿತ್ಯಂ ವಾಯು-ತ್ವಂ ತಸ್ಯ ವಕ್ತ್ಯಹೋ ||೪|| ಮುದ್ರಾಂಗುಲೀಯುಕಂ ರುದ್ರಾತ್ಕದ್ರವಾಃ ಪುತ್ರೇಣಚಾದ್ಯ-ತಮ್ | ಅದ್ರಾಕ್ಷಂದ್ರಾಗಭದ್ರಾಣಿ ದ್ರಾವಯೇದ್ರಾಜ್ಯದಂ ದ್ರುತಮ್ ||೫|| ಹನ್ಮಾಂಗುಲೀ-ಯುಕಂ ಶಸ್ತಂ ಸಮುನ್ತ್ಯೈಃ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತಮ್ | ಪ್ರಹನ್ಮಾದಪಿ ತಂ ರಾಮಃ ಸ್ವಹನ್ತಾಚ್ಚ ದದೌ ಮುದಾ ||೬|| ವರುಣೋ ದತ್ತವಾನ್ಮಾಮಂ ಮರಣಾದ್ರಹಿತಸ್ಯ ಮೇ | ಕರಣಂ ಸರ್ವರತ್ನಾನಾಂ ಕಿರಣಾದ್ರಂಜನಂ ದಿಶಃ ||೭|| ಜನ್ಯೈರಭೇದ್ಯವಿಭವಂ ಸ್ಫುಟೀಕರ್ತುಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಮೇ | ಕುರು ಮದ್ವಚನಾತ್ತೋಷಂ ತತ್ತೋಷ್ಯೇಽಹಂ ಸುತೋಷಿತಃ ||೮|| ಕಟಕಂ ಹಾಟ-ಕಮಯಂ ಮಮ ಸದ್ರತ್ನಕೋಟಿಕಮ್ | ಕಾಠಕಂ ಪಾಠಕೈರಾಪ್ತಂ ಹಾಟಕಾದ್ರೌ ರವಿ-ಪ್ರಭಮ್ ||೯|| ಗಲೇ ಹಾರಾವಲಿರ್ಭಾತಿ ತಾರಾಣಾಂ ತು ಕಲೇವ ಮೇ | ಮಿಲಿತಾ ಚೇಂದ್ರ-ನೀಲೈಶ್ಚ ಪುಲಕಾಂಕಂ ಕರೋತ್ಯಹೋ ||೧೦|| ಏವಂ ಸದಾಽಸಂಖ್ಯಮುಖ್ಯೈಶ್ಚ ಸಮ್ಯುತೋ ಮುಖ್ಯೈರ್ದುರಾಪ್ಯೈಃ ಖಗಮುಖ್ಯದೇವತ್ಯೈಃ | ದುಃಖ್ಯೈರಸಂಭಿನ್ನತರ್ಯೈಶ್ಚ ಶಶ್ವತ್ ಪ್ರಮೋದತೇ ದೇವವರೋ ಮಯಿ ಪ್ರಭುಃ ||೧೧|| ಕಾಂಚನೀಯಾಂಚನೀಯಾಂತು ಕಾಂಚನೀಯಾನ್ಮ-ಯಾಂಚನಾತ್ | ಮಾಂ ವಿನಾ ತಾಂ ವಿನಾ ನಾಕೀ ನಾಕಿತ್ವಂ ನೈತಿ ನಾನ್ಯಥಾ ||೧೨|| ಚಾಮೀ-ಕರಮಯೇ ಮೇರೌ ಸ್ವಾಮೀ ಕರತಲೇನ ಮೇ | ಕಾಮೇರತಮುನೀನ್ ಹಿತ್ವಾ ಮಾಮೇ-

ವಾಗ್ರೇ ಪರಾಮೃಶತ್ ॥೧೩॥ ಮೇರೌ ನಾರಾಯಣೋ ಯಸ್ಯ ಕಾರುಣ್ಯಂ ಮೇ ಪರಾಯಣಮ್ । ರಮಾಯಾಃ ಮಾಂ ಕರೇ ಪ್ರಾದಾತ್ ಕುಮಾರೋಯಮಿತಿ ಬ್ರುವನ್ ॥೧೪॥ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ತು ಹಿತ್ವಾಹಂ ಸತ್ಯಲೋಕಮಿತೋಽಗಮಮ್ । ಶ್ರುತ್ಯಭಾವಂ ಕರ್ತುಕಾಮೋ ದೈತ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಧತೋ ಮಯಾ ॥೧೫॥ ನಾಕೇಪಿ ಸರ್ವಲೋಕೇಶಾಃ ಪಾಕಶಾಸನಪೂರ್ವಕಾಃ । ಪಿನಾಕೀ ಚ ಮಯಾ ಸಾಕಂ ಶೋಕಹೀನಂ ಚತುರ್ಮುಖಮ್ ॥೧೬॥ ದತ್ವಾ ಗತ್ವಾ ಕರಂ ತಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಧಾಮಯೀಮ್ । ವಾಚಂ ಶೋಚಂತಮಾತ್ಮಾನಂ ಪಾಪ್ಮಾನಂ ಚ ಜಹೂರಹಃ ॥೧೭॥ ನರೈಶ್ಚ ದತ್ತಾಚಾರ್ಯತ್ವೇಪ್ಯನೇಕಾಪಿ ಸುಮಾನ್ಯತಾ । ಭವತೀಹ ನ ಸಂದೇಹಸ್ತ್ವಚ್ಛಿಷ್ಯೈಃ ಸರ್ವಥಾ ಸುತ ॥೧೮॥ ಲೋಕೈಕಗುರುಣಾ ದತ್ತಾಚಾರ್ಯತ್ವೇ ತು ನ ಕಶ್ಚನ । ಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಚಾತೋ ಹಾಸ್ಯತರಂ ತು ಕಿಮ್ ॥೧೯॥ ಏವಂ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದಂ ಚೈತನ್ನಕುರುಷ್ವ ಮಮ ಪ್ರಭೋ । ವಿಪ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಃ ಪೂರ್ಣಪುಣ್ಯಸ್ಯ ತು ಗುಣಾರ್ಣವ ॥೨೦॥ ತ್ವಯಾ ಕೃತೇ ತು ಸನ್ಮಾನೇ ಸರ್ವೇ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಾನವಾಃ । ಮಾನಂ ಮೌನವತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುರು ಮಚ್ಛಾಸನಂ ಮುನೇ ॥೨೧॥ ಲೋಕಾನಾಂ ಗುರುಣೋಕ್ತಂ ತು ಶ್ಲೋಕಾನಾಂ ತು ಚತುಷ್ಟಯಮ್ । ಕಾಕಾನಾಮಿವ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಶೋಕಾನಾಂ ಹರಣೇ ನ ಭೂತ್ ॥೨೨॥

೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (23–54)

ಹೇ ಪುತ್ರ ದಿವ್ಯಕಟಿಸೂತ್ರ ಶುಭಾಕ್ಷಸೂತ್ರ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವೃತ್ತಿಭಿರಹೋ ಪ್ರತಿಭಾಸಿ ಮೇ ತ್ವಂ । ಮದ್ದತ್ತಮಂತ್ರಜಪತಃ ಸುಕೃತೈಕ ಪಾತ್ರ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಶತ್ರುಪದವೀಂ ಜಿತವಾನಿತೀವ ॥೨೩॥ ಅಗ್ರ್ಯಾಸನೇ ಸುನಿಹಿತಂ ಮಮ ಪಾದಪೀಠಂ ಸಮ್ಯಕ್‌ಪ್ರಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವತ್ಸ್ವರಮಪ್ರಕಾಶಂ । ತಸ್ಯಾಗ್ರತಃ ಪರಮದರ್ಶನಗುಹ್ಯಸಾರಂ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಮೇಯಮನಿಶಂ ಪ್ರದಿಶಾಮಿ ತೇಽದ್ಯ ॥೨೪॥ ಆಯುರ್ವರ್ಚಃ ಶ್ರಿಯಂ ಕ್ಷೇಮಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ತವ ಸರ್ವಥಾ । ದಶಗ್ರೀವ-

ಶಿರೋಹರ್ತಾ ಮಣಿಗ್ರೀವಾಭಯಪ್ರದಃ ॥೨೫॥ ಹಯಗ್ರೀವೋ ಮಮ ಗ್ರೀವಾಭರಣಾನಿ ದದೌ ಮುದಾ । ಸೋದಾಪುರೇಽಪಿ ಹಿ ಸದಾ ಮುದಾ ಮಮ ಗದಾಧರಃ ॥೨೬॥ ಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಪ್ರಾದಾದ್ವಾದಾನ್ನಿರ್ಜಿತವಾದಿನಃ । ಏವಮಾಭರಣಾನಾಂತು ಕಾರಣಾನಿ ಶರೀರಿಣಾಮ್ ॥೨೭॥ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಚ್ಚರಣಾನಾಂ ತು ಶ್ರೋತೃಣಾಂ ಸುಖದಾನಿ ಚ । ಏವಮಾಭರಣಾನ್ಯಾಶಾಃ ಕಿರಣಾದ್ರಂಜನಾನಿ ಮೇ ॥೨೮॥ ಶ್ರವಣಾತ್ಸರ್ವಪುಣ್ಯಾನಿ ಪ್ರಾಪಯಂತಿ ಮನೀಷಿಣಾಮ್ । ಇಂದ್ರೋ ಮಮೇಂದ್ರನೀಲಾಢ್ಯಂ ಸಾಂದ್ರನೀಲಾಂಬುದಪ್ರಭಮ್ ॥೨೯॥ ಉಪೇಂದ್ರೇರಿತಹಸ್ತೀಂದ್ರಂ ಚತುರ್ದಂತಂ ದದೌ ಮುದಾ । ತದ್ವೈವ ಶುಭ್ರಾಭ್ರಪ್ರಭಾಯುಕ್ತಮೇಕಂ ಪ್ರಬರ್ಹಕಮ್ ॥೩೦॥ ಪ್ರದದೌ ಮತ್ಪ್ರಿಯಂ ವಿಪ್ರ ಪ್ರಯತೌಜಸಮಸ್ಪೃಹೋ । ಉಭೌ ತೌ ದಂತಿನೌ ಪುತ್ರ ಗಚ್ಛಂತೌ ತೌ (ವೈ) ಮಮಾಗ್ರತಃ ॥೩೧॥ ವಾಯುವೇಗಮನೋವೇಗವಂತೌ ಕಾಂತೌ ಮಹೋನ್ನತೌ । ಅಹಂ ತು ಧೃತ್ವಾ ದ್ವೇ ರೂಪೇ ತಾವಾರುಹಮಹೋಮುನೇ॥೩೨॥ ಚರಾಮಿ ಸರ್ವಲೋಕೇಶಾನ್ ಕರೋಮಿ ಮಮ ಪೂಜಕಾನ್ । ತಲ್ಲೋಕಪತಿಭಿಃ ನಾಕಂ ಸಲ್ಗಾನ್ಯೈಃ ಸಹಿತೋಽಗಮಮ್ ॥೩೩॥ ತೇಷಾಂ ಸಂದರ್ಶಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಮದ್ವೃಂದಾವನವೈಭವಮ್ । ವಾಜಿನಂ ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ವೈ ದೇವರಾಜಶ್ಚ ಮೇ ದ್ವಿಜ ॥೩೪॥ ಸಮಾಜೇ ನಿರ್ಜರಾಣಾಂ ತು ಸೌಜನ್ಯಾದ್ವೈ ದದೌ ಮುದಾ । ತಮುಶ್ಚಂ ನಿಃಸ್ವ (ಶ್ವ) ಮುಪ್ಪ್ರಶ್ಚಂ ಶಶ್ವದ್ವಾಯುಮನೋಜವಮ್ ॥೩೫॥ ಸುಸ್ವರಂ ಭಾಸ್ವರಂ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕಾರ್ತಸ್ವರವಿಭೂಷಿತಮ್ । ಅಹಮಾರುಹಮಾಹಾರ್ಯನೀಹಾರಮಿವ ಲಾಘವಾತ್ ॥೩೬॥ ಮನೋಜವೇನ ಶರ್ವಾದೀನ್ ಸರ್ವಾನ್ ವೈ ದೇವತಾಗಣಾನ್ । ಗತ್ವಾ ಶುತ್ವಾಽಗಮಂ ಭೂಮಿಂ ತೈಃ ನಾಕಂ ನಾಕಿಭಿಃ ನುತ ॥೩೭॥ ತೇಷಾಂ ಸಂದರ್ಶಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಮದ್ವೃಂದಾವನ ವೈಭವಮ್ । ಏವಂ ವಿಮಾನಂ ಸನ್ಮಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮೇ ದಾನವಾಂತಕಃ ॥೩೮॥ ಭಾನುತೇಜೋನಿಭಂ ಪ್ರಾದಾತ್ ಕೀನಾಶೇನ ಸುಮಾನಿತಮ್ । ಕಿನ್ನುಂತಕಾ-

ಸೀತಿ ವಾಕ್ಯಾನ್ನ್ಯಂತಕ ಭಯಂ ಚ ಮೇ||೩೯|| ಇತಿ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಮಯಾ ಚೋಕ್ತಂ ಕೀನಾಶೇನ ಸುಮಾನಿತಮ್ । ಅಹಂ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನೇ ಚ ವಿಮಾನೇ ಮಾನವೋತ್ತಮ ||೪೦|| ಮಾನಿತಃ ಸುಮನೋಭಿಶ್ಚ ಕನಕಾಂಬರಭೂಷಣೈಃ । ತದ್ಗತಾನಾಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಮುದ್ಗತೈಕಮನೋಯುಜಾಮ್ ||೪೧|| ತೇಷಾಂ ಸಂದರ್ಶಯನ್ನದ್ಯ ಮದ್ವೃಂದಾವನವೈಭವಮ್ । ನಾನಾವಾಹನಸಂಸ್ಥೋಽಹಂ ನಾನಾಮಾನ್ಯೈಃ ಸುಮಾನಿತಃ ||೪೨|| ನಾನಾಮಣಿಗಣೈರ್ನಿತ್ಯಂ ನಾನಾಮುನಿಗಣೈಸ್ತಥಾ।ಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಕಿನ್ನರೋರಗರಾಕ್ಷಸೈಃ||೪೩|| ಸಿದ್ಧೈಃ ಸಾಧ್ಯೈರ್ಮರುದ್ಭಿಶ್ಚ ಬದ್ಧಸ್ನೇಹೈಃ ಸುಬುದ್ಧಿಭಿಃ । ಕಿಮತ್ರ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಮದ್ವೈಭವಸಮೋ ನ ಹಿ ||೪೪|| ಏವಂ ಮಹಾವೈಭವಮೇವ ಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ಸಭಾಸುಭಾಸ್ವತ್ಪ್ರತಿಮಂ ಋಭೂಣಾಮ್ ।ಮಹಾನುಭಾವಸ್ಯ ಮಧುದ್ವಿಷಃ ಸದಾ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಕಿಂಚಿತ್ರಮಮುತ್ರ ವೈಭವೇ ||೪೫|| ಏತತ್ತೇ ಲೇಶತಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಮ ವೈಭವರಾಶಿತಃ। ನಾಕಲ್ಪಾದ್ವಕ್ತುಮೇವಂ ತೇ ನಾಲಂ ವರ್ಷಶತೈರಪಿ ||೪೬|| ಯ ಏತದ್ವೈ ಶೃಣೋತ್ಯದ್ಧಾ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತೋ ಬುಧಾಗ್ರತಃ । ಮದ್ಧಾಮಪದ್ಧತಿಂ ಯಾತಿ ಬದ್ಧಭಾವೋ ಮಧುದ್ವಿಷಿ ||೪೭|| ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂಸಂ ತು ವಾಯೋರ್ವಾಮಾಂಸಮೇವ ಚ । ಗೃಹ್ಯಸಂವೇತರಾಭ್ಯಾಂ ಮೇ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಥಿತೋಽಭವಮ್ ||೪೮|| ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ವಾಯೋಃ ಕರ್ಣೇ ತು ವಾಮಕೇ । ಸಂವಿದಂ ತು ಕರೋಮ್ಯದ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತತ್ತ್ವಸ್ಯ ನಿರ್ಣಯೇ ||೪೯|| ರಮಾಪತೇಃ ಕರಂ ಗೃಹ್ಯ ಸಂಚರಾಮಿ ರಮಾಮಿ ಚ । ಶ್ವೇತದ್ವೀಪೇ ಬುಧಾಲಾಪೇ ಸದಾ ಪಾಪಹರೇ ವರೇ ||೫೦|| ಶ್ವೇತದ್ವೀಪೇಽರ್ಣವಾನೂಪೇ ಸಮೀಪೇ ಶ್ರೀಪತೇರಭೂತ್ । ಸುಧಾರೂಪೇ ಕಲಾರೋಪೇ ಶರೀರೇ ಪುಲಕಾಂಚನಮ್ ||೫೧|| ಅತೋ ಮಯಾ ಚ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುರ್ನೋಕ್ತಂ ಸ್ವಪ್ನೇ ತವ ದ್ವಿಜ । ಮತ್ಪುತ್ರ ಚರಣಾಂಭೋಜಂ ಭಜ ಮುಕ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೫೨|| ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ತದ್ವೃಂದಾವನಚಾರಿಣಃ । ಯದ್ಗೋಪಾಲೇತಿ ನಾಮಾಸ್ಯ ತದ್ಗೋಪಾಲಾಃ ಸಮಾಯಯುಃ||

||೫೩|| ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಸದ್ವೃಂದಾವನಚಾರಿಣಃ । ಯದ್ವೃಂದಾವನತಾ ಹ್ಯಾಸ್ಯ ತದ್ವೃಂದ ಇಶ್ಚ ಸಮಾಯಯುಃ ||೫೪||

೩ ವ್ಯಾಸಭಕ್ತಪ್ರಕರಣಂ :- (55-86½)

ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಸದಾನಂದಾದಿಸಾಧನಮ್ । ದ್ವಿಧಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವತ್ಕೃತ್ವಾ ಮಮಾನಂದಪರೋ ಭವ ||೫೫|| ಮನ್ನಂದನ ಮಮಾನಂದಪ್ರದ ಸದ್ವಂದನಾದಿನಾ । ವಿಲಸದ್ವದನಾಂಭೋಜ ದ್ವಿಜಾನಂದಪ್ರದೋ ಭವ ||೫೬|| ಅಹಂ ತು ಗತ್ವಾ ಚಾಯಾಸ್ಯೇ ಚಿರಂಜೀವ ಸುಖೀಭವ । ಅಹಂ ಗತ್ವಾ ಬದರ್ಯಾಂ ತು ಕದರ್ಯಾಣಾಂ ಭಯಂಕರಃ ||೫೭|| ಸೋದರ್ಯಾದಾದೃತೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಿರಿದರ್ಯಾಂ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ । ತತ್ರಾಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರೀವಾಸಂ ವ್ಯಾಸಂ ಭಾಸಂತಮಾಸನಮ್ ||೫೮|| ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತಚ್ಛಾಸನಾನಿ ಸ್ವಚ್ಛಾನ್ಯಾದೃಚ್ಛಕಾನಿ ಚ । ತತ್ರಾನಂದಾದಿಮಾತ್ರೇಣ ಮಾತ್ರಾಸಃ ಸಂಸ್ಮೃತೇಸ್ತ್ವಯಾ ||೫೯|| ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸತತಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯಃ ಸ್ಮೃತಿನಾಶನಃ । ಇತಿ ಸಂಬೋಧಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸಂಸಾರಾಂಭೋಧಿಭೀತಿತಃ ||೬೦|| ಪಾದಮೂಲಮುಪಾಸೇಽಹಂ ಪಾಪಹಾರಿಕ್ಷಮಾಯುಜಃ । ಇತಿ ಜಾನಂತಿ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಯೇ ನರಾಃ ಪಾಪಶೀಲಿನಃ ||೬೧|| ತೇಷಾಂ ಪಾಪಾನಿ ಹರ್ತಾಽಹಂ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ । ಶಿಷ್ಯಾಣಾಮಯುತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಕೃತಮಾಲಿಕಾಮ್ ||೬೨|| ಪುಷ್ಯರಾಗಪ್ರಭಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ತುಷ್ಯನ್ ಮಹ್ಯಂ ದದೌ ಮುದಾ । ಭಾರತಾರ್ಥಂ ಸಮಾಖ್ಯಾಯ ಮಾರುತೇರಿತಬುದ್ಧಿನಾ||೬೩||ಕೀರ್ತಿಮಾವೃತ್ಯ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಾಮುದಾದದೀಃ । ಯುಕ್ತ್ಯಾಖ್ಯಮಲ್ಲಿಕಾಭಿಶ್ಚ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮತ್ಪಾದಮರ್ಚಯನ್ ||೬೪|| ಕೃತ್ಯಾನಯಾ ಸುತುಷ್ಟೋಽಹಂ ಮತ್ಯಾಮಾಲಾಂ ದದಾಮಿ ತೇ । ಕ್ಷಾಂತಿಕ್ಷಾಮತೃಟ್ಪರೀಹರ್ತ್ರೀ ದಾತ್ರೀ ಮುಕ್ತೇಶ್ಚ ಪದ್ಧತಿಮ್||೬೫|| ಕೃತ್ಯಾ ಮಯಾ ತು ದತ್ತೇಯಂ ತ್ರಾಯತಾಂ ತ್ವಾಂ ಸದೈವತು । ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ವ್ಯಾಸೋ ದಾಸಂ ಭಾಸುರವಿಗ್ರಹಃ ||೬೬|| ಮಂದಹಾಸಾನ್ವಿತೋ

ನಿತ್ಯಂ ಕಂದಾಶನರತಂ ಮುನಿಮ್ । ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಃ ಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಸುದೃಷ್ಟಿರ್ವಿಷ್ಟರಶ್ರವಾಃ ||೧೭|| ದೃಷ್ಟವಾನ್ ತಪಸಾ ಯುಕ್ತಂ ಪುಷ್ಟಾಂಗಂ ಮಾಂ ಧಿಯೋತ್ಕಟಮ್ । ಪಸ್ಪರ್ಶ ಪಾಣಿನಾ ಮೇಽಂಗಂ ಪ್ರಾಣನಾಥಪ್ರಿಯೋಹ್ಯಸೌ ||೧೮|| ದ್ವೈಪಾಯನೋ ಮಹಾಯೋಗೀ ವೈಶಂಪಾಯನಮಾನಿತಃ । ಯಾದೃಕ್ಸಾರತ್ರಿಕಂ ವಿಪ್ರಾದ್ವೈಭವಂ ಭುವಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ||೧೯|| ತಾದೃಕ್ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಂ ನೈವ ತಪಸಶ್ಚಾಪಿ ದುಶ್ಚರಾತ್ । ನರನಾರಾಯಣೋದೇವೋ ನರ-ನಾರೀಪರಾಯಣಃ ||೨೦|| ಹರೇಃ ರಾಮಾಯಣಂ ಸಾರ್ಧಂ ಸ್ವರಾಟ್ ಪಾರಾಯಣಂ ವ್ಯಧಾತ್ । ಕದಲೀವನಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ದ್ವಿದಲೀಕೃತ ರಾಕ್ಷಸಮ್ ||೨೧|| ಸದಲೀಕೃತಪಾದಾಬ್ಜಂ ಮದಲೀಕಂ ವಿನಾ ಭಜೇ । ಇತೀಯಂ ಬಾದರೀವೃತ್ತಿರ್ಮಧುರಾಲಾಪಚಿತ್ರಿತಾ||೨೨|| ಧರಿತ್ರಿ ಪಾಪಹಾನಿಂ ಚ ದಾತ್ರೀ ಸತ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಮ್। "ಭಾರತಂ ಭಾರತೀಭರ್ತಾ ಕೀರ್ತಯನ್ ಸೇವತೇ ಹರಿಮ್ ||೨೩|| ಮಾರುತೋ ಮಾರುತಸ್ತ್ವಂ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಕೀರ್ತಯ ಭಾರತಮ್ । ಸಮೀರಣೋ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಃ ಕಾರಣಾತ್ಕುರುನಂದನಃ ||೨೪|| ಭೂತ್ವಾ ರಣಮಣಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಹತ್ವಾ ಸರ್ವಗುಣಾಧಮಾನ್ । ಕೃಷ್ಣಾನಂದಸ್ಯ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಪೂರಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್ ||೨೫|| ಭೀಮೋ ಮಾಗಧಭೀಮಸ್ಯ ಮಾರೋ ಧೀರಪರಾಕ್ರಮಃ । ರೋದಯಾಮಾಸ ದೇವಾರೀನ್ ಬಾದರಾಯಣಸಾದರಃ ||೨೬|| ಬಭೂವ ಪ್ರಭಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಸ್ವಭಯಾ-ದಭಯಂ ನ ಭೂತ್ । ಸಭಾಸ್ವಶುಭಭಾವಾನಾಂ ಭಾರತೀಭಾವಕ್ಷೋಭಿನಾಮ್ ||೨೭|| ಕುತ್ಸಿತಂ ಕೀಚಕಂ ಛಿತ್ವಾ ಪಾಚಕೋ ಯಾಚಕೋ ಯಥಾ । ಶೋಚಕಃ ಸರ್ವದೈತ್ಯಾ-ನಾಂ ಮೋಚಕೋ ವ್ಯಸನಾತ್ಸತಃ" ||೨೮|| ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ವ್ಯಾಸೋ ದಾಸಂ ಭಾಸುರವಿಗ್ರಹಃ । ಮಂದಹಾಸಾನ್ವಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ವೃಂದೇ ಹಾಸಂ ಸಮರ್ಪಯನ್ ||೨೯|| ಇತೀಮಾಂ ಬಾದರೀವೃತ್ತಿಮಾದರಾದ್ಯಸ್ತು ವಕ್ಷ್ಯತಿ । ಬಾದರಾಯಣಸಂಪ್ರೀತಿಂ ಸಾದರಂ ಯಾತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ ||೩೦|| ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತು ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪೂರ್ಣಸಂತೋಷಸಂಭೃತಃ ।

ಪೂರ್ಣಾನಂದಶ್ಚ ವ್ಯಾಸೋಽಪಿ ಪೂರ್ಣಾನಂದಾಸ್ತತೋಽಪರೇ ॥೮೧॥ ಮಾನವಸ್ವಾಮಿನೋ ವಾರ್ತಾಂ ಕಾಮಿನಾಂ ಸನ್ನಿವೇದ್ಯ ಮೇ । ಮಾಮೇವ ಪುನರಾಗಂತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ರುಣು ಮಾಮಕಃ ॥೮೨॥ ರಾಜಭೃತ್ಯೋ ಯಥಾ ವಾರ್ತಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸನ್ನಿವೇದ್ಯ ಚ । ಪುನಾ ರಾಜಾನಮೇವೈತಿ ಮನಾಂಸ್ಯನ್ಯ ಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ॥೮೩॥ ಶುಭಸ್ಯ ವಾರ್ತಾಮಾಹರ್ತುಃ ಸರ್ವೇ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಾನ್ಯತಾಮ್ । ತಥಾ ಮದ್ವೈಭವಾಹರ್ತುಃ ಸರ್ವೇ ಕುರ್ವಂತು ಮಾನ್ಯತಾಮ್ ॥೮೪॥ ಮದ್ವಾರ್ತಂ ಮದ್ಗತಪ್ರಾಣಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪ್ರಾವಣಂ ಗುಣಾನ್ । ಯೇಽವಜಾನಂತಿ ನಾಕೀಂದ್ರ ಭೃತ್ಯಂ ಮದ್ದ್ರೋಹಿಣಶ್ಚ ತೇ ॥೮೫॥ ಮದ್ದ್ರೋಹಾನ್ನರಕಾನೇವ ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶಿನಃ । ಭೂತ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಭೂಮೌ ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಕಾಃ ॥೮೬॥ ತಸ್ಮಾತ್ಕುರ್ವಂತು ಸನ್ಮಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ತು ಮಾನವಾಃ ॥

೪. ವಾದಿರಾಜಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ:- (87-92)

ತನ್ಮಾನೋಽಪಿ ಮಮೈವೇಹ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಣೋ ಮುನೇ ॥೮೭॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಮುಖೇನೈವ ಚೇದಮುಕ್ತಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ । ಮಾ ಕುರು ತ್ವಮವಿಶ್ವಾಸಂ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರು ಸರ್ವಥಾ ॥೮೮॥ “ತವ ವೈಭವವಿಖ್ಯಾತ್ಯೈ ಭುವಿ ಕೋ ವರ್ತತೇ ಯುವನ್ । ವದ ತಂ ವದತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ರತವತಂ ವ್ರತವತಾಂ ವರ ॥೮೯॥ ಶಿಬಿಕಾಮಧಿರೋಪ್ಯಾರ್ತಂ ಶುಭವಾರ್ತಾಂ ಚ ವಾಚಕಮ್ । ಅಭಯಂ ತಸ್ಯ ದತ್ವಾ ತ್ವಮಭರಸ್ತ್ವಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ” ॥೯೦॥ ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ವ್ಯಾಸೋ ದಾಸಂ ಭಾಸುರವಿಗ್ರಹಃ । ಮಂದಹಾಸಾನ್ವಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ವೃಂದೇ ಹಾಸಂ ಸಮರ್ಪಯನ್ ॥೯೧॥ ತಸ್ಮಾತ್ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಸನ್ಮಾನಂ ಸುಜನೋತ್ತಮ ತಂ ಕುರು ॥೯೨॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೯೩॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾ-

ಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೯೪|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ | ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಕೃತಮ್ ||೯೫|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ | ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವ ಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೯೬|| ಓಂ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ಭಜನಪರ್ವಣಿ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ಪಂಚಮಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ:- (1–2)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಅನ್ಯಾಂ ಮಮ ಕೃತೌ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸೋ ನಾಸ್ತಿ ದುರ್ಮತೇಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಾ-ಶಾಸ್ಯತಾ ನ ನ್ಯಾದ್ವ್ಯಾಸಸ್ಯೈವಾಜ್ಞಯಾ ಹರೇಃ ||೧|| ಸರ್ವೈರ್ಗಿರೀಂದ್ರಸದನೈರ್ಮದನೋಽಪಿ-ದಾರೈಃ ದೂರೀಕೃತಶ್ಚ ಬದರೀಪುರವಾಸಿಭಿಸ್ತೈಃ | ಯಸ್ಯಾಶ್ರಯಾತ್ಸಕಲ ದೈವತದೈವತೇಶಂ ವ್ಯಾಸಂ ಸುಶಾಂತಮನಿಶಂ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಾಮಿ ||೨||

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (3-15)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತೇ ಮತ್ಕಥಾಮೃತಪಾರಿಣಾ | ಸತಾಮಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದ್ಯಗ್ನಿಂ ಶಮಯ ತ್ವಂ ಸುಖೀಭವ ||೩|| ತ್ರಿವಾಚಾಪಿ ಮಯಾ ಚೋಕ್ತಂ ತವ ಬುದ್ಧಿರ್ಯಥಾ ತಥಾ | ಕುರು ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ನ ಮೃಷೇತಿ ವಿಚಿಂತಯ ||೪|| ಮನ್ಮಹಾಮಹಿಮಾಂ ವಕ್ತುಂ ಮಾನವಾನಾಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ | ಮಾಪತೇರ್ಭಕ್ತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಕಾಮತೇಃ ಶಕ್ಯತೇ ನು ಕಿಮ್ ||೫|| ಯಾದೃ-ಗ್ವೈಭವಭೋಗಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಂ ಭುವಿ ದಿವಿ ಸ್ಥಿತಮ್ | ತಾದೃಗ್ವೈಭವರೂಪೇಣ ತತ್ತಲ್ಲೋಕೇ ಪಸಾಮ್ಯಹಮ್ ||೬|| ಬಹುರೂಪಾಣಿ ಧೃತ್ವಾಹಂ ಸಹಭೋಗಂ ತು ದೈವತೈಃ | ಇಹ ಭುಕ್ತ್ವಾ ದಿವಿಸ್ಥೋಽಪಿ ಸಹ ಮುಚ್ಯೇ ವಿರಿಂಚಿನಾ ||೭|| ಇತಿ ಮದ್ವೈಭವಾಹರ್ತುಃ ಭುವಿಪ್ರಾಪ್ಯ ಚ (ಸ್ಯ) ಮದ್ಗತಿಮ್ | ಯಾಂ ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮೋದಂತೇ ತಾಮಸ್ಯಸ್ಯ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ||೮|| ಇತಿ ಮದ್ವೈಭವಗತಿಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮದ್ಭಕ್ತಿಸಂಯುತಾಃ | ಮತ್ಪಾದಾಬ್ಜಗತಿಂ ಯಾಂತಿ ಮದ್ದ-ಯಾವಿಷಯಾಶ್ಚ ತೇ ||೯|| ಏವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾತ್ಸುಗೂಢಮಾಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂ ಮಮ ವೈಭವಂ ತು | ಪುತ್ರ ಚೈತತ್ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಕುರು ತ್ವಂ ಮಿತ್ರೋ ಯದ್ವೈವಾಂಧಕಾರಸ್ಥ-ಮರ್ಥಮ್ ||೧೦|| ಉಕ್ತಾನಿ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಾಣಿ ಮಮ ವೈಭವವರ್ಣಿ | ಸರ್ವೇ ವದಂತು

ಭದ್ರಾಣಿ ಸದಾ ವರ್ಣಣಿ ವರ್ಣಣಿ॥೧೧॥ ತೇಷಾಮಿಷ್ಟಾನಿ ಪುಷ್ಟಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ। ತೇಷಾಂ ಕಷ್ಟಾನಿ ನಷ್ಟಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೧೨॥ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಂ ಚೋದ್ಧೃತ್ಯ ಭುಜಮುಚ್ಯತೇ । ವಿಪ್ರೇಣೋಕ್ತಂ ಚ ಯತ್ಸರ್ವಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಚ ಮಯೋದಿತಮ್ ॥೧೩॥ ಹಯಗ್ರೀವಂ ಮಹೋಗ್ರಾಂವಂ ಸಂಸಾರಗ್ರಾಹನಿಗ್ರಹಮ್ । ಮಣಿಭಾಸ್ವಚ್ಛುಭಗ್ರೀವಂ ಶೃಣು ವಂದೇ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೧೪॥ ಇತಃ ಪರಂ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇಹಂ ವರಸ್ಯಾಕ್ಷೇಪಕಾರಣಮ್ । ಕುತಃ ಶರಃ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯೋಽಸ-ರಸ್ಯಾಯೋಗ್ಯಬುದ್ಧಿನಃ ॥೧೫॥

೩. ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕಃ:- (16–27)

ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಮಂದಾನಾಂ ಶಂಕಿತುಂ ಮುನೇ । ಕಂದಾಶನೇಂದ್ರ ರಚಿತಂ ತಂ ದೋಷಂ ನ ದದಾತಿ ಚ ॥೧೬॥ ಮನ್ಮನಃ ಸನ್ನಿಕರ್ಷೇಣ ತ್ವನ್ಮನಃ ಸ್ಮೃತಿ ಕಾರಣಮ್ । ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿ ತೇ ॥೧೭॥ ಮನ್ನೇತ್ರಸನ್ನಿಕರ್ಷೇಣ ನಯನಂ ತೇ ಸುದರ್ಶನಮ್ । ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿ ತೇ ॥೧೮॥ ಮತ್ಕರ್ಣ ಸನ್ನಿಕರ್ಷೇಣ ತ್ವತ್ಕರ್ಣಂ ಶೃಣತೇಽನಿಶಮ್ । ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿ ತೇ ॥೧೯॥ ಮಜ್ಜಿಹ್ವಾಯುಕ್ತತ್ವಜ್ಜಿಹ್ವಾಪ್ಯಂಹೋ ಮುಗ್ವಚನಂ ಭವೇತ್ । ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿ ತೇ ॥೨೦॥ ಮದ್ಘ್ರಾಣ ಸನ್ನಿಕರ್ಷೇಣ ತ್ವದ್ಘ್ರಾಣಂ ಜಿಘ್ರತೇಽನಿಶಮ್। ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿತೇ ॥೨೧॥ ಮದ್ಧಸ್ತಸನ್ನಿಕರ್ಷೇಣ ತ್ವದ್ಧಸ್ತಃ ಕುರುತೇ ಕೃತಿಮ್। ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿ ತೇ ॥೨೨॥ ಮತ್ಪಾದಸನ್ನಿಕರ್ಷೇಣ ತ್ವತ್ಪಾದಂ ಚಲತೇ ಪದಮ್ । ದಿನೇ ದಿನೇಽಭಿಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನಿ ತೇ ॥೨೩॥ಸರ್ವಾಣಿ ಕರಣಾನೀತಿ ಯುಕ್ತಮತ್ಕರಣಾನಿ ತೇ । ಕರ್ಮಾಣಿ ಪುಣ್ಯರೂಪಾಣಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಮ ಸನ್ನಿಧೇಃ ॥೨೪॥ ತಸ್ಮಾದ್ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಮುಕುಂ-

ದಾನಂದಕಾರಣಮ್ । ಮಂದಾನಾಂ ಬೋಧನಾರ್ಥಾಯ ಕಂದಾಶನಕೃತಂ ತ್ವಭೂತ್ ॥೨೫॥ ಏವಂ ನಿಶಮ್ಯ ಮಮ ಭೃತ್ಯವಚಃ ಖಾಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ವಿಭವಂ ಸುಜನಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ । ಶ್ರದ್ಧಾಲವೋ ವಿತತಭಕ್ತಿಯುತಾ ಭಜಂತು ಸರ್ವೇಷ್ಟದಂ ಸಕಲಪಾಪವಿನಾಶನಂ ತತ್ ॥೨೬॥ ಏತತ್ಪಾದಸ್ಮರಣೇನೈವ ಜನಾನಾಮಣಿಮಾದಿತಾ । ಪ್ರಾಣನಾಥಪದಂ ಹಿತ್ವಾ-ಕೋಣಪಂ ಭಜತೇ ನು ಕಿಮ್ ॥೨೭॥

೪. ವ್ಯಾಸಭಕ್ತರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- **(28)**

ಶಿಲಾಸ್ಥಾಂ ಕುರು ಪುತ್ರೇಶ ಬಲಾತ್ಕಾರೇಣ ಮತ್ಪತಿಮ್ । ಸ್ಥಲಾಂತರಗತಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಸ್ವಲಾಭಾರ್ಥಂ ಚ ನಾಕಿನಾ ॥೨೮॥

೫. ಬಹುಭಕ್ತಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕಃ:- **(29)**

ದೇವೈರಭ್ಯರ್ಥಿತಾ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಆರ್ತಿನಾಶಾಯ ಪಾರ್ಥಿವೈಃ । ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯೇತಿ ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯಂ ಸಾರ್ಥೀಕುರುತ ಮತ್ಪತಿಮ್ ॥೨೯॥

೬. ವ್ಯಾಸಭಕ್ತಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕಃ:-**(30-38½)**

ಚರಮಾಜ್ಞಾ ಮಮೈವೇಯಂ ವರಮಾರ್ಥೇತಿ ವಿದ್ಧಿ ತಾಮ್ । ಕುರು ಮಾಚಾನ್ಯಥಾಬುದ್ಧಿಂ ಪರಮಾ ನೀತಿರೀರ್ಯತೇ ॥೩೦॥ ಅಹಂ ರಮಾಮಿ ರಾಮೇಣ ರಮಾರಮಣರೂಪಿಣಾ ಅಹಂ ಪುಷ್ಣಾಮಿ ಕೃಷ್ಣೇನ ಭಾಷಿತಂ ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣಾ ॥೩೧॥ ಅಹಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಮತ್ಸ್ಯೇನ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಸಂಗತಃ । ಗಚ್ಛಾಮಿ ಕಚ್ಛಪೇನೈವ ಸ್ವಚ್ಛರೂಪೇಣ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ॥೩೨॥ವರಾಹೇಣ ಕರಾರೋಹೇ ನಮಿತೋಽಹಂ ಚ ರಾಹುಣಾ। ನೃಸಿಂಹೇನ ಕೃತಸ್ನೇಹೇ ಸೈಂಹಿಕೇಯೇನ ಪೂಜಿತಃ ॥೩೩॥ ವಾಮನೇನ ಚ ಸನ್ಮಾನೇ ಕಾಮೇನಾಪಿ ಸುಮಾನಿತಃ । ಭಾರ್ಗವೇಣೈವ ಜಾನರ್ಥೇ ಮಾನೇ ಸತಿ ಚ ಸ್ವರ್ಗಿಣಾ ॥೩೪॥ ಗರ್ಗಾದಿಮುನಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ಶ್ರದ್ಧಯಾ

ರಾಧಿತೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ । ಬುದ್ಧಃ ಪ್ರಬುದ್ಧಃ ಸಿದ್ಧೇಶೋಽಬದ್ಧಬುದ್ಧಿಪ್ರಬೋಧಕಃ ||೩೫|| ಬೌದ್ಧರಾದ್ಧಾಂತಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ ದೇವಾನಾಂ ಬೋಧಯತ್ಯಲಮ್।ಸದೇವೋ ವರದೋ ಮಹ್ಯಂ-ಕದಾ ಚೇಹ ಸಮಾಗತಃ ||೩೬|| ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ಸೂಕ್ತಂ ಸ್ವಸಾದೇ ಚಾವದಾತ್ಯ-ಜತ್ । ಕಲ್ಕೀಸಂಕಲ್ಪಸಂಸಿದ್ಧೋ ಮ್ಲೇಂಛಮೂಲಕುಲಾಂತಕಃ||೩೭|| ಅನಲ್ಪಮಪಿ ಚಾಲಸ್ಯಂ ಚಾಲಯಾಮಾಸ ಲೀಲಯಾ । ಏವಂ ದಶಾವತಾರೇಷು ದುರ್ದಶಾರಹಿತೇಷು ಚ ||೩೮|| ಸದಾ ಸುಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತದ್ದಾಸತ್ವಮವಾಪ್ತವಾನ್ ||

೭. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- **(39-43)**

ಪೂರ್ವಂ ಮಯೋಕ್ತಶ್ಲೋಕೇಷು ಸಾಂಶಯಿಕಮತಿಂ ತ್ಯಜ ||೩೯|| ತ್ವತ್ಕರ್ಣಾಭರಣ-ಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಮಣಿವ್ಯತ್ಯಯತಃ ಕೃತಮ್ । ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇ ವಾಮಕರ್ಣೇಸಂಸ್ಥಿತ-ಸನ್ಮಣಿಮ್ ||೪೦|| ಪಾಣಿನಾ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ನ್ಯಸ್ಯ ತದ್ಗತಕಾಮಣಿಮ್ । ವಾಮಕರ್ಣೇ ಪುನರ್ನ್ಯಸ್ಯ ಮಮ ಪುಣ್ಯವಚಾಂಸ್ಯಹೋ ||೪೧|| ಅಧೋವದಿಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಮದ್ಧ-ಸ್ತಕರ್ಮ ತೇ । ಕರ್ಣೇ ತೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ವಿದ್ವನ್ ಪಶ್ಯ ಹಸ್ತೇನ ಸಂಸ್ಪೃಶನ್ ||೪೨|| ಇತೀದಂ ವಿದ್ಧಿ ಸದ್ಬುದ್ಧೇ ವೃದ್ಧ ಮದ್ದಸ್ತಕರ್ಮ ಚ । ಶುದ್ಧಭಾವೇನ ಮಾಮದ್ಧಾ ಭಜ ಕ್ರೋಧಮಿಮಂ ತ್ಯಜ ||೪೩|| ಅನ್ವಾರುಹಮಹೋಸ್ವರ್ಗಂ ಸಹ ದೇವೈರ್ವನಾಮ್ಯ-ಹಮ್ ||

೮. ಬಹುಭಕ್ತಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- **(44-44)**

ಇದಮಾಶ್ಚರ್ಯವೃತ್ತಂ ಮೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇಪಿ ಗರ್ವಿತಾಃ ||೪೪|| ಚರ್ವಿತಂ ಮೇ ಮಯಾ ಸರ್ವಂ ಗರ್ವಂ ತ್ಯಜತ ಶೀಘ್ರತಃ ||

೯. ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯಪ್ರಕರಣಂ :- **(45-60)**

ಕರ್ತುಂ ಚಾಕರ್ತುಮಪ್ಯೇವಮನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಮೇವ ಚ ||೪೫|| ಸಮರ್ಥೋಹಂ ನ

ಸಂದೇಹಶ್ಚೇಶ್ವರಸ್ಯ ಸದಾಜ್ಞಯಾ |ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ||೪೬|| ಮಾರ್ತಾಂಡರಥಮಾರುಹ್ಯ ನ್ಯಾಂಡಾರ್ತೇನ ಸುಮಾನಿತಃ | ಶರಕಾಂಡಜಮಾತೃಣಾಂ ಕರಿ (ರ) ಕಾಂಡೇನ ಪೂಜಿತಃ ||೪೭|| ಭಾನುಮಂಡಲಗಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಕೋಸು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸಂಸ್ಥಿತಃ ದೋರ್ದಂಡಾದರ್ಶಯನ್ ನಾಕ್ಷಾನ್ಮಾಂವಿನಾಂಡಸ್ಯ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ||೪೮|| ಸೂರ್ಯಸ್ಯರಥಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವೀರ್ಯಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ | ಆರ್ಯನ್ಯಾಪಿ ಮಮಾನ್ಯಾಂತಂ ಕಾರ್ಯನ್ಯಾಂತಂ ಗತಂ ಮಯಾ ||೪೯|| ಏವಂ ಸುಷ್ಟು ರಥೇ ತಿಷ್ಠನ್ ಪೃಷ್ಟತಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ | ಕಾಷ್ಠಾಂತಂ ಯಾಮಿ ಕಾಮೇನ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಪಶ್ಯಂಶ್ಚ ಸಜ್ಜನಾನ್ ||೫೦|| ಶಿಂಶುಮಾರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕಂಸಮಾರೇಣ ಚಾದೃತಃ| ಸಂಸರಾಮಿ ಪುನರ್ನಾಹಂ ಕಂಸರಾಮಿರಿತಿಯಾಚಯೇ||೫೧||ಸದೇವೋ ವರದೋ ಮಹ್ಯಂ ಕರದಾಯ ಮಹಾಪ್ರಭುಃ|ಸ್ಮರದಾಶ್ರಿತದುಷ್ಕರ್ಮ ವಿದದಾರ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ ||೫೨|| ತತ್ಪುಚ್ಛಾಂತಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸ್ವರ್ಗಮೂರ್ತೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ | ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಸ್ವಚ್ಛತತ್ವಾನಿ ತತ್ಪುಚ್ಛಗತತೇಜನಾಮ್ ||೫೩|| ನ ಚೋಪದಿಷ್ಟವಾನ್ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲಮಂಡನಮ್|ಧ್ರುವಾದಿಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಪಾಲಕತ್ವಂ ಸ್ವವೈಭವಮ್|೫೪| ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವಾಣಿ ಜ್ಯೋತೀಷಿಗತವಾನಹಮ್|ತೇಜಸಾ ಸರ್ವಚಕ್ಷೂಂಷಿ ವಿಮುಷ್ಣನ್ ವಿಷ್ಣ್ವನುಜ್ಞಯಾ ||೫೫|| ತಿಷ್ಠನ್ ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕಷ್ಟಂ ಕುರ್ವನ್ ಅಧಃ ಸದಾ | ಸ್ಪಷ್ಟಂ ತಪ್ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ್ಯಚೇಕ್ಷನ್ ತಮೀಶ್ವರಮ್ ||೫೬|| ರಥೇ ತಿಷ್ಠನ್ ಪೃಥುಗ್ರೀವಂ (ತಥೋ ಗ್ರಾವಾನ್) ಪೃಥಾಗ್ರಹಸುನಿಗ್ರಹಮ್ | ಧ್ಯಾಯೇ ಮಾಯಾಂ ವಿನಾ ಕಾಯಂ ಪಾತಯಿತ್ವಾ ಚ ದಂಡವತ್ ||೫೭|| ಶ್ರೇಯೋಯಾಸ್ಯೇ ತ್ವಯಾ ವಾರ್ಯಂ ಮಯೋಕ್ತಂ ಸತ್ಯತಃ ಕುರು | ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯನ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ಯಂತೇಷು ವಿಚಾರಯನ್ ||೫೮|| ಕೃತ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ತು ಹಿತ್ವಾಹಂ ಸ್ತುತೇಃ ಕೃತ್ಯಂ ಕರೋಮಿ ತೇ | ಪ್ರಭುಸ್ತದಾ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಣಂ ಮಾಂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಧೀಃ ||೫೯|| ಪ್ರಾಪ್ರೋಚತ್ಸುಪ್ರಸ-

ನ್ಮೋಽಸ್ಮಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಮೋಚಯೋಽ ಪ್ರಿಯ । ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ಸೂಕ್ತಂ ಸ್ವಪಾದೇ-ಚಾಪದಾತ್ಯಜತ್ ॥೬೦॥ ಪಸ್ಪರ್ಶಗಾತ್ರಂ ನೇತ್ರಾಂತ್ಯೈಃ ದೃಷ್ಟವಾನ್ ಸ್ತೋತ್ರಮಾತ್ರತಃ ॥

ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (61–90)

ಕಾತ್ರಕೀರ್ತಿಃ ಕೃಪಾಪಾತ್ರತಯಾ ಹೀನಸ್ಯ ಪುತ್ರಕ ॥೬೧॥ ತ್ವಮದ್ಯೈವಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಯಂ ಪ್ರಸನ್ನೀಕುರು ತಂ ಹರಿಮ್ । ಗುರುಂ ಮಾಂ ಮಾನಮುಂಸ್ಥಾಃ ತ್ವಂ ಕುರು ಕಾರ್ಯಂ ಮಯೇರಿತಮ್ ॥೬೨॥ ಆಲಸ್ಯಂ ನ ಕುರು ತ್ವಂ ಹಿ ಪಾಲಯಿಷ್ಯೇಹಮಂಜಸಾ । ಕಾಲಕ್ಷೇಪೋ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸ್ವಾಲಯಂ ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೬೩॥ ಕ್ಲಿಬೋಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವಾಲಯಂಚೇತಿ ತವಾಲ-ನ್ಯಾದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಪಾಲಯಾಮಿ ಬಲಾದೇವ ಕಾಲಯಾಮ್ಯಪಮೃತ್ಯುತಾಮ್ ॥೬೪॥ ತಸ್ಮಾ-ನ್ಮಾಭೀಃ ಕುಮಾರಾಭ ಹ್ಯಶುಭಾಚ್ಚ ಶುಭಾತ್ಮಕ । ಸಭಾಸು ಭಾಸ್ವರಂ ವಾಕ್ಯಂ ಭಾವ-ಗರ್ಭಂ ತು ಬೋಧಯ ॥೬೫॥ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಭವ ಸಿದ್ಧೇಶ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಕುರು ಬುಧೇ ಮಯಿ । ವಿಪ್ರಸ್ಯ ತನುರೇವೇಯಂ ಮತ್ತನುರ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೬೬॥ ಅತ ಏವ ಸ್ವತೋ ವಿಪ್ರಃ-ಸ್ವಕೃತ್ಯಾ ವಕ್ತಿ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ । ಸುಕೃತಿಂಚಾಸ್ಯ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಕೃತ್ಯಾ ಸಾಧಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೬೭॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿಪ್ರಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಕ್ಷುಧಿತಾಯಾನ್ನಮುತ್ತಮಮ್ । ಸಕುಟುಂಬಾಯ ದಾರಿದ್ರ್ಯಾತ್ ಕ್ಷುದ್ಧಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ಚ ॥೬೮॥ ಅನ್ನಕಾಮಾಯ ಚರತೇ ಕೃಶಾಯೇತಿ ಶ್ರುತೌ ಸುತ । ಪಶ್ಯಾನ್ನದಾನಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಮಾನಸಿದ್ಧಮನಂತಕಮ್ ॥೬೯॥ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಂ ಜಾನತಃ ಪುತ್ರ ಕುತೋ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಿರಂತರಮ್ । ಮಾನತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಧರ್ಮಂ ತಂ ಮಾ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ಸುತೋತ್ತಮ ॥೭೦॥ ಅಹಂ ನಮಾಮಿ ಕಾಮೇನ ಮಾನವಾಯಾನ್ನದಾಯ ಚ । ದಾನವಾ ಅಪಿ ಯಾಸ್ಯಂತೇ ಚಾನ್ನದಾನಾಸುಸದ್ಗತಿಮ್॥೭೧॥ಅನ್ನಸ್ಯ ನಾಮ್ನಾಚಾಸಂ ತೋಽಪ್ಯ ತಿಯತ್ನಂ ಕರೋತಿ ಚ । ಜೀವಾನಾಂ ಜನನೇ ಕೋ ನು ಮಾನಸಿದ್ಧಂ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ ॥೭೨॥ ಅನ್ನಾದ್ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ ಜಾತಾಶ್ಚಾನ್ನೇನ ವರ್ಧಂತೇ । ಅದ್ಯತೇಽತ್ತಿ ಚ ಭೂತಾನಿ

ತಸ್ಮಾದನ್ನಂ ತದುಚ್ಯತೇ ॥೭೪॥ ಏವಮನ್ನಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ತತ್ಕರೋತಿ ಚ । ಅನ್ನತೋಽಪಿ ತಥಾನ್ನೇನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಯಾತಿ ಚ ॥೭೫॥ ಅತೋ ಅನ್ನಸ್ಯಾವಿನಾಭಾವಾತ್ ಜೀವಾನಾಂ ಜೀವಮಾನತಾ । ಅನ್ನಾನಿ ಚೈವ ಜೀವಾನಾಂ ಕಾನನೇ ವಾಸಿನಾಮಪಿ ॥೭೬॥ ಜೀವಮಾನಪ್ರದಾನ್ಯೇವ ಕಿಮು ಗ್ರಾಮನಿವಾಸಿನಾಮ್ । ಅತೋಽನ್ನಸದೃಶೋ ಮಾನೋ ಜೀವಾನಾಂ ನೈವ ವಿದ್ಯತೇ ॥೭೭॥ ಮಯೋಕ್ತಮನ್ನತತ್ತ್ವಂ ಚ ಶೃಣುತೇ ಯೋಽನಿಶಂ ಸುತ । ಅನ್ನಂ ಚ ಲಭತೇ ಪೂರ್ಣಮನಂತಂ ಚಾಪಿ ಪಶ್ಯತಿ ॥೭೮॥ ಇದಂ ಕಥಂ ಸಂಘಟತೇ ಅನುಪತ್ತಿರಥಾತ್ರ ತು । ಇತಿ ಮಾ ವಿತ್ತ ಜೀವ ತ್ವಂ ಕತ್ಥನಂ ವಾಪಿ ಮಾನವ ॥೭೯॥ ಯದ್ಯೇವಂ ವದಸೇ ವಿದ್ವನ್ ಮದ್ವಂದನವಿಧಿಂ ಕುರು । ಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚೇತ್ ಛಿಂಧಿ ಕ್ರೋಧಂ ತ್ವಂ ಭಿಂಧಿ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಪದ್ಧತಿಮ್ ॥೮೦॥ ನೋಚೇದ್ಗಚ್ಛಸ್ವ ದೂರಂ ತು ದಾರಂ ಪ್ರತಿ ಸದಾ ಕುರು । ದ್ವಾರಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪುನರ್ಗಚ್ಛ ಧೀರವಾದಮಪಾ (ಥೋ) ಕುರು ॥೮೦॥ ಅಥಾಪಿ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತೇ ಕಾಮಂ ಕಥಾಕ್ರಮವಿಧಿಂ ಬುಧ । ಸುಕ್ಷೀಣಸ್ತ್ವಂ ವೃಥಾಕ್ಷೇಪೋ ಭಿಕ್ಷಾಮಾತ್ರಂ ದದಸ್ವ ಮೇ ॥ ವಿಪ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಃ ಪೂರ್ಣಪುಣ್ಯಸ್ಯ ತು ಗುಣಾರ್ಣವ ॥೮೧॥ ಅಹಂ ವಿಪ್ರಮುಖೇನೈವ ಚಾನ್ನಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಾನ್ಯಥಾ । ಅನೇಕವೈಭವಂ ಚಾಪಿ ಮನ್ನಂದನಮುಖೇನ ತು ॥೮೨॥ ವಿನಾ ನಾನ್ಯತ್ರ ಭೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಚಾನ್ನಮಾತ್ರಂ ತು ತನ್ಮುಖೇ । ತಸ್ಮಾದ್ವಿಪ್ರಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ತ್ರಾತವ್ಯಶ್ಚ ಸದಾ ದ್ವಿಜಃ ॥೮೩॥ ನಾಚಿವ್ಯಂ ಕುರು ವಾಣ್ಯಾ ಚ ವಕ್ತಾ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವ ಏವ ಚ । ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಸಮ್ಯುಕ್ತಃ ಕೀರ್ತಿಸಂತತಿಸಂಯುತಃ ॥೮೪॥ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ಹಯಗ್ರೀವಂ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಾಮಿತಮ್ । ಮೂರ್ತ್ಯೈಕಯಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಯಾ ಪರೈಶ್ಚ ಸ್ವಾರ್ಥೇಷು ಸಕ್ತೈಃ ಕೃತಕೃತ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾ । ಆರ್ತಿಂ ಚ ಹೃತ್ವಾ ಪರಮಾರ್ಥರೂಪಂ ಕಾರ್ತಸ್ವರಾಭಂ ಹಯಕಂಧರಸ್ಯ ॥೮೫॥ ನಮಾಮಿ ಕಾಮೇನ ವಿನಾ ವದಾಮಿ

ನಾಮಾನಿ ತಸ್ಯೈವ ಸುಮಾನಮಾಗ್ರ್ಯ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಮಾಯಾಮಪಿ ಕಾಮಿತಪ್ರದಾಂ ತ್ವಯಾ ಮತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರಂ ಹೃದಿಸ್ಥಿತಮ್ ॥೮೬॥ ಶತಂ ಶತಂ ಚ ಪದ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರತ್ಯ-ಧ್ಯಾಯಂ ಗತಂ ಕುರು । ಶುಭಶ್ರುತಕಥಃ ತ್ವಂ ಚ ಭವ ನಿಃಸಂಶಯೋ ಭವ ॥೮೭॥ ಅಹ-ಮೇಕೇನರೂಪೇಣ ಶೋಕಂ ಪರಿಹರನ್ ಸದಾ । ಶ್ಲೋಕಾನ್ ವಕ್ತುಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಹಂ ಕಾಕಬುದ್ಧ್ಯಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೇ ॥೮೮॥ ತಥೈಕೇನೈವರೂಪೇಣ ಮತ್ತೋಕೇ ಚ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತು । ಲೋಕಸ್ಯ ದರ್ಶನಾತ್ಸದ್ಯಃ ಶೋಕಂ ಪರಿಹರಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೮೯॥ ದೇವವೃಂದಸಮಾ-ಯುಕ್ತೋ ಮದ್ವೃಂದಾವನಸಂಸ್ಥಿತಃ । ಸದ್ವೃಂದಾನಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಚೇಷ್ಟವೃಂದಾನಿ ಸರ್ವದಾ ॥೯೦॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನದೈನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವ-ರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ॥೯೧॥ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ। ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೯೨॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಮತಮ್ ॥೯೩॥ ಯಚ್ಛ್ರುಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿನಸ್ಮೃತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೯೪॥ ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತಶ್ರೀಮ-ದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ವೈಭವಪರ್ವಣಿ ಪಂಚಮೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಅಥ ಷಷ್ಠಾಧ್ಯಾಯಃ ॥

೧. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ:- (1–49)

ಹರಿಃ ಓಂ॥ ತಥೈವ ನಂದನೇ ಪುಣ್ಯೇ ವನೇ ನಂದನಮಾನಿತಃ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೇಂದ್ರೇಣ ಚಾನಂದೀ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಂ ರಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೧॥ ತಥಾಪರೇಣ ರೂಪೇಣ ಮೇರೌ ನಾರಾಯಣಾರ್ಚಕಃ । ನಾರಾಣಾಂ ಶರಣೇ ರಮ್ಯೇ ಕರಣೈರ್ಮರಣಾರ್ತಿಭಿಃ ॥೨॥ ಮುಕ್ತೋಽಯಂ ಮುಕ್ತೋ-ಹರೇರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಸೂಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ । ಪೃಕ್ತಸ್ತುಷಾರೈರ್ನೇತ್ರೋತ್ಥೈಃ ಪ್ರಾಕ್-ತೃಷ್ಣಾಂ ತ್ಯಕ್ತವಾನಹಮ್ ॥೩॥ ತತ್ರ ಚೈವಂ ಚಿರಂ ರಮ್ಯೇ ರಮಾರಮಣಸಾರಣೇ । ಕಾರ-ಣಂಚ ವಿನಾರೀಣಾಂ ಶರಣಂ ಯಾಮಿ ಚಾರಣೈಃ ॥೪॥ ಏವಂ ಮೇರೌ ಸದಾರಾಮೇ ಚಾರಾ-ಧನಪರಾಯಣಃ । ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಚರಣೇ ಮರಣಾರ್ತಿ ಜಹಾಮಿ ಚ ॥೫॥ ತಥೈಕೇನೈವ ಕಾಲೇನ ಕೈಲಾಸೇ ನಿರ್ಮಲಾಚಲೇ । ನಾಲವೃಕ್ಷಶತಾಲೋಲೇ ಕೋಲಾದಿಮೃಗಚಂಚಲೇ ॥೬॥ ಪಾಲಿತೇ ಬಾಲರೂಪೇಣ ಕಾಲನಂ ಕುರ್ವತಾ (ಕುರ್ವತಾಂ) ಸತಾಮ್ । ಲೋಕೇಶ-ಪಾಲಕೇನಾಪಿ ಲಾಲಿತೋಽಹಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೭॥ ಹೇ ನಂದನ ಪುನಃ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಮಾನಂದಪ್ರದೋ ಭವ । ಮದ್ಗಾಸಸಂಗೀತಸಂಸ್ಥಸತ್ಪದ್ಯಾನಿ ಸದಾ ಶೃಣು ॥೮॥ ಸಂಗೀತನ್ಯಾಯಾನುಕೂಲ್ಯೇನ ತ್ವಂಗೀಕುರು ಪದಾಂತರಮ್ । ಪ್ರಸಂಗೀಕುರು ತಸ್ಯಾರ್ಥಂ ನಾಂಗೀಕುರು ಚ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ ॥೯॥ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದೋಷೇಣ ಕಾನಿಚಿತ್ಪದ್ಯಾನಿ ಮನಾಂಸಿ ನಃ । ಶಬ್ದಮಾನವಿರೋಧೀನಿ ಕೃಣ್ವಂತಿ ಶೃಣು ನಂದನ ॥೧೦॥ ಅಥಾಪಿ ವಿಪ್ರವರ್ಯಸ್ಯ ದೋಷೋ ನಾಸ್ತಿ ಶೃಣುಷ್ವ ತತ್ । ಜಾಗ್ರತ್ಕೃತಿಗ್ರಹೇವಾಪಿ ತ್ವಗ್ರಹೋ ಜಾಯತೇ ಸುತ ॥೧೧॥ ಸ್ವಾಪ್ನಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತೌ ಚ ಪಶ್ಯ ವಿಪ್ರಚಮತ್ಕೃತಿಮ್ । ತದಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮದ-ನುಗ್ರಹತೋಽಭವತ್ ॥೧೨॥ ಸದನುಗ್ರಹಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ತ್ವದ್ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಸದಾ ಕುರು । ಅಥ ಚಾನುಸರಾಮ್ಯತ್ರ ಪ್ರಕೃತಂ ಪುತ್ರ ತಚ್ಛೃಣು ॥೧೩॥ ಕೃಚ್ಛ್ರಾನ್ನಾಸ್ತಿ ಮಮೈವೇಹ ತಥಾ

ಚಾಪಿ ನ ಸಂಶಯಃ । ಅಹಮೇಕೇನ ರೂಪೇಣ ಸ್ವರ್ಗೇಽನರ್ಘೇ ನ ಘುರ್ಘುರಮ್ ॥೧೪॥
ದೀರ್ಘಜ್ಞಾನಂ ದಿಶಾಮ್ಯದ್ಧಾ ಗರ್ಗಾದೀನಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ । ಯಮೋಪಿ ಕಮನೀಯಂ ಮೇ
ರೂಪಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮನೋರಮಮ್ ॥೧೫॥ ಕಃ ಪುಮಾನೀದೃಶೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಲೋಕಂ ನಾಕಂ
ತ್ವಮಾಗತಃ । ಇತ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ ಪ್ರಚೇತಾಶ್ಚ ಸುಚೇತಾ ಅಪಿ ಕಾಶ್ಚನ ॥೧೬॥ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽಪ್ಯಾ-
ತ್ರೇಯಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ಕೋತ್ರ ಸುತ್ರಾಮಮಾನಿತಃ । ತದಾಪಿ ಕಮನೀಯಂ ಮೇ ರೂಪಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮನೋಭವಮ್ ॥೧೭॥ ಮೇನೇ ರತಿಃ ಸ್ವಭರ್ತಾರಂ ಕಾಮಾರ್ತಾ ರೂಪಸಂಪದಾ ।
ಏವಂ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಉರ್ವಶ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಸುಗರ್ವಿತಾಃ ॥೧೮॥ ಗುರ್ವಾದಿಷ್ಟಾಸ್ತು
ಸ್ವಾವಿಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ರೂಪಸಂಪದಾ । ವಾಸಿಷ್ಠಾನಥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾಃ ಪುಷ್ಟಾಃ ಕಾಮೇನ
ತುಷ್ಟಿದಾಃ ॥೧೯॥ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕಂ ಚೈತತ್ಕಷ್ಟಾನ್ ಪರಿಹರಿಷ್ಯತಿ । ಕಾಷ್ಠಾಂತೇ
ಕುರ್ವತಾಂ ಖ್ಯಾತಿಂ ಶಿಷ್ಟಾನಾಮಿಷ್ಟದಂ ಸುತ ॥೨೦॥ ರಾಮೋಪಿ ತತ್ರ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಕಾಮೇನ ರಹಿತಂ ಮುನಿಮ್ । ಸುಮನೋಹರ ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ಭೃತ್ಯೋ ಭವ ಸಮೀಪಗಃ
॥೨೧॥ ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ ಸೂಕ್ತಂ ಸ್ವಪಾದೇಚಾಪದಾತ್ಯಜತ್ । ಏವಂ ಯಮಸಭಾ-
ಮಧ್ಯೇ ಸಮವರ್ತೀ ಸುವಿಸ್ಮಿತಃ ॥೨೨॥ ಕುಮಾರಾಭಂ ಚ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಮಾರೋಽಪಿ
ಸುಲಜ್ಜಿತಃ । ನರಕೇ ಪರಕೀಯಾಶ್ಚ ಸುರಕಾರ್ಯವಿವರ್ಜಿತಾಃ ॥೨೩॥ ಸ್ವಕೀಯಾ ಅಪಿ
ಪಾಕೀಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ಯ ಮಮ ಪೂಜನಮ್ । ಶರಣಂ ಮರಣಾತೀತಂ ಕರುಣಾಕರ-
ಮಂಜಸಾ ॥೨೪॥ ತರಣಿಂ ಮೋಹಸರಣೇಃ ಸ್ಫುರಣಂ ಕರಣಂ ಚ ಮಾಂ । ಆಗತಃ ಸ್ವಾಗ-
ತೋಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಕಾ ಗತಿಃ ಪಾಪಿನಾಮಿಹ ॥೨೫॥ ಇತ್ಯಪೃಚ್ಛನ್ ಸ್ವಚ್ಛತತ್ವಂ ಕುತ್ಸಿತಂ
ಕರ್ಮ ತತ್ಯಜುಃ । ಕ್ರಕಚಚ್ಛೇದನಂ ಚಾಪಿ ಛಿತ್ತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ದಿವಂ ಯಯುಃ ॥೨೬॥
ಇತ್ಯೇವಂ ನರಕೋತ್ತಾರಂ ತ್ರಾತಾರಂ ಸರ್ವ ಸಜ್ಜನಾನ್ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಹಿತ್ವಾ ತು ಕಾಮಾರ್ತಿ
ನರಕಂ ಯಾಂತು ಮತ್ಪದಮ್ ॥೨೭॥ ಮಮ ಸ್ವಪ್ನೇ ತವ ಸ್ವಪ್ನೇ ಚಾಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇ

ವದತ್ಸ್ವಯಮ್ | ತರ್ಹಿ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ತತ್ಸ್ವಪ್ನಂ ಸತ್ಯಂ ಲೋಕೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೨೮|| ಇತ್ಯ-
ವಿಶ್ವಾಸತಃ ಪುತ್ರ ಯೇ ವದಂತಿ ಕುಬುದ್ಧಯಃ | ತೇಷಾಂ ಶಾಪಾನ್ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ದಾನಾ-
ನಾಮಪಿ ಶಾಶ್ವತಾನ್ ||೨೯|| ಕುತೋ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಭವತ್ಸ್ವಪ್ನೇ ಮೃತಿಂ ಮಾಯಾಸ್ವ
ಪಾತಕಿನ್ | ಸುತಂ ಮೇಽಕುಮತಿಂ ಪ್ರೇತ ವೃಥಾ ಪ್ರೇರಿತವಾನಸಿ ||೩೦|| ಶ್ರದ್ಧಾಹೀನಂ
ಕುಬುದ್ಧೇ ತ್ವಂ ವೃದ್ಧಂ ತ್ಯಾಜಿತವಾನಸಿ | ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಹಂ ನ ಸಂದೇಹಃ ಕುಮತಿಜ್ಞೋ
ದುರಾತ್ಮನಾಮ್ ||೩೧|| ಸುಮತಿಜ್ಞಃ ಸತಾಂ ಚಾಪಿ ತತ್ವಜ್ಞೋಽಹಂ ವಿಶೇಷತಃ | ಸರ್ವತ್ರ
ತವ ವಿಶ್ವಾಸಃ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸಃ ಕುತೋಽತ್ರತು ||೩೨|| ಅವಿಶ್ವಾಸೋತ್ರ ತೇ ಸಮ್ಯಕ್ ಯದಿ
ವಾ ತರ್ಹಿ ಸರ್ವತಃ | ಅವಿಶ್ವಾಸೋ ಭವತ್ಯೇವ ತವ ಸತ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಮ್ ||೩೩||
ವಿಶ್ವಾಸಸ್ತತ್ರ ಚೇತ್ಪುತ್ರ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸಃ ಕುತೋತ್ರ ತು | ಸರ್ವೇ ಮಯೋಕ್ತಾಃ ಶ್ಲೋಕಾಸ್ತೇ
ಶೋಕಮೂಲಸ್ಯ ನಾಶಕಾಃ ||೩೪|| ಕಾಕವಾಕ್ಯಾನೀವ ಪುತ್ರ ಮಾಕುರು ತ್ವಂ ಪರೇರಿತಃ |
ವಿಪ್ರೋಽಯಂ ಮಮ ಸದ್ಬುಧ್ಯಾ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣೋಽಭವತ್ ||೩೫|| ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತೋ
ಮಯೋಕ್ತೇ ತು ವೃತ್ತಿಂ ಯಾಚ್ಞಾಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ | ಯಾವದೀಶ್ವರದತ್ತಂ ವೈ ತಾವತ್ತೈವ ಸುಖೀ
ಭವೇತ್ ||೩೬|| ಮತ್ಪ್ರೇರಣಾಬಲಂ ಪಶ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪುಣ್ಯ ಕೀರ್ತನ | ಕಾರಣಂ ಚ ಋಣಾ-
ನ್ಮುಕ್ತೌ ಮತ್ಕಾರುಣ್ಯಂ ವಿನಾ ನಹಿ||೩೭|| ಏವಂ ಕೃತೇ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸೇ ಹ್ಯಲಮೇತಾವತಾ ಸುತ|
ಕೃತೇನ ಮಮ ಸತ್ಪುತ್ರ ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ಕುತೋಽಶುಭಮ್ ||೩೮|| ವಿಪ್ರಪ್ರಾಣಾವಧಿರ್ಯಾ-
ವದಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಪುಣ್ಯರೂಪಿಣಾ|ಕಣ್ವಾದಿಮುನಿಮಧ್ಯೇ ತು ಶೃಣ್ವದ್ಯ ಮಮ ಮಾನಸಮ್ ||೩೯||
ಸ್ವರ್ಗಾಗಮನಪರ್ಯಂತಮುತ್ಸರ್ಗೋಽಯಂ ನ ಸಂಶಯಃ | ನಿರ್ಗತೋದ್ಯ ಭವಾನ್ಯದ್ವಾ
ವಾಕ್ಸರ್ಗಾಪವಾದತಃ ||೪೦|| ಯಥಾ ಗಚ್ಛನ್ ಗಜಃ ಶೀಘ್ರಂ ಗೋಕ್ಷುರಾದ್ಯಪವಾದ-
ತಃ | ನ ಗಚ್ಛತಿ ಪುನಃ ಶೀಘ್ರಂ ದುರ್ವಾದಿಗಜ ಸಿಂಹ ಭೋ ||೪೧|| ತಥಾಹಮಪವಾದೇ
ತು ನಿವೃತ್ತೋ ವಾಗ್ವಿಸರ್ಗತಃ | ಅತ್ರಾಪವಾದಕಃ ಪುತ್ರ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸೋಽಸ್ಮದೀಯಕಃ ||೪೨||

ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನ್ಯಾದಿದೋಷೋ ಮಮ ನ ಕಶ್ಚನ । ಕದಾಚಿದೇವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕಾರ್ಯೇ ತು ಪ್ರಸ್ತುತೇ ಸತಿ ॥೪೩॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ । ಮನೋಹತ್ರೀಣಿ ರೂಪಾಣಿ ಶಿಷ್ಟಾನಿ ತುಷ್ಟಾನಿ ಚ ॥೪೪॥ ಮತ್ಪ್ರೀತ್ರೇ ಕೃತಪಾಂಡಿತ್ಯೇ ವಿಪ್ರೇ ವೃಂದಾವನೇ ಸದಾ । ಯಥಾ ವಾಯುಸ್ತವಾಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಯೇ ವರ್ತತೇ ತ್ವಯಿ ॥೪೫॥ ತಥಾಹಂ ವರ್ತಯಾಮ್ಯತ್ರ ವಿಪ್ರೇ ಪುತ್ರ ನ ಸಂಶಯಃ । ಮೇ ಶುದ್ಧವೃದ್ಧವಿಪ್ರೋಽಯಮತಿಮುಗ್ಧಃ ಸ್ವಕಾರ್ಯತಃ ॥೪೬॥ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಮಾಭವಸ್ತಾದೃಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತೋ ಬುಧೇ ಮಯಿ । ಸತ್ಯಂ ವಚ್ಮಿ ಹಿತಂ ವಚ್ಮಿ ಸುತ ವಚ್ಮಿ ಪುನಸ್ತವ ॥೪೭॥ ವಿಪ್ರೋಽಯಂ ವರ್ತತೇ ವೃತ್ತಿಂ ಕುತ್ರ ಯಾಸ್ಯತಿ ಮತ್ಪ್ರಿಯಃ । ವಿಧವಾಶ್ರುತತೇದ್ದ್ವೈವ ವಿಧಿಶ್ಚ ವಿಮುಖೋ ಭವೇತ್ ॥೪೮॥ ದ್ವಿಜ ಕಾರ್ಯತಮದ್ರೋಹಾತ್ ದ್ವಿಜಕಾರ್ಯವಿರೋಧಿನಃ । ಸುಖಿನಃ ಸಂತು ಮದ್ಭಕ್ತಾಃ ಶಶ್ವಜ್ಜೀವಂತು ಮತ್ಪ್ರಿಯಾಃ ॥೪೯॥ ಅತಿಸೌಭಾಗ್ಯವಂತಶ್ಚ ಸಂತು ಭಕ್ತಿಯುತಾ ಹರೌ ॥

೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ:- (50-58)

ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ಕಮನೀಯಂ ತು ಮಾಂ ಸ್ಮರ ॥೫೦॥ ಶ್ರಮಹಾರಿಣಮಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸುಮನಾಸ್ತ್ವಂ ನ ಗಚ್ಛ ಹ । ಏವಂ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಸದಾ ಶುದ್ಧಶ್ರದ್ಧಾಂ ಕುರು ಧಿಯಾ ತವ ॥೫೧॥ ಕ್ರೋಧಂ ತ್ಯಜ ದ್ವಿಜಾದ್ಯೈವ ಭಜ ಮಾಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಮ್ । ಅಹಂ ತವಾಹಿತಂ ನೈವ ವಚ್ಮಿ ಕಿಂಚನ ಕಾಚನ ॥೫೨॥ ವೃಥಾ ತೇ ಮಾಸ್ತು ನಾಸ್ತೀತಿ ಗುರುದ್ಯೈವಂ ವದಂತಿ ತೈಃ । ಮತ್ಸುತಸ್ಯ ಸುವಿಶ್ವಾಸಂ ಪಶ್ಯ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಸತ್ತಮ ॥೫೩॥ ಸೀತಾಪತೇಶ್ಚ ಭಕ್ತಸ್ಯ ವ್ಯಾಸಶೇಷಸ್ಯ ಚೈವ ಹಿ । ಚತುರ್ಣಾಮಪಿ ವಿಶ್ವಾಸೇ ಸ್ವರ್ಣ ಲಾಭಂ ಯಥಾ ತಥಾ ॥೫೪॥ ಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಂ ಭವತ್ಯೇವ ವರ್ಣಾತ್ಮಕಮಿದಂ ವಚಃ । ಮತ್ಪ್ರೇರಿತಾಃ ಸುವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರ್ವಂತ್ಯೇತೇ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೫೫॥ ಪಶ್ಯಂತಿ ವಿಶ್ವಾಸಫಲಮೈಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಂ ಚ ಯತ್ । ವರ್ಣಾ-

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ ವ್ಯಂ. ಆ. ಅ ೬.

ತ್ಮಕಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕರ್ಣೇನ ಶೃಣು ನಂದನ ||೫೬|| ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣಶಿಲಾಯಾಂ ಮೇ ಚೀರ್ಣೇನ ಲಿಖಿತಂ ಕುರು | ವರ್ಣಾನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದ್ಯಾನಾಂ ಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಂ ತಥಾ ಕುರು ||೫೭|| ಸ್ವರ್ಣಲಾಭಾಯ ತೇ ಪುತ್ರ ಶರ್ಮಣೇ ಚ ಸದಾ ತವ | ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಭುಜಮುಚ್ಯತೇ ||೫೮||

೩. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :- (59-64½)

ಶಸ್ತಂ ಶಸ್ತಂ ಕುರು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ನ ಮೃಷಾವಚಃ ಶೀಘ್ರೇಣಾಹಂತು ಗಚ್ಛಾಮಿ ವ್ಯಾಘ್ರಾದಿಭಯಕಂಪಿತಾ ||೫೯|| ವ್ಯಾಗ್ರ್ಯಾಥ ಗೌರ್ಯಧಾರಣ್ಯೇ ವ್ಯಾಗ್ರ್ಯಂ ಮೂರ್ತಿಂ ಭಜಾಮಿ ತಾಮ್ | ಅವಿಶ್ವಾಸೇನ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಉರ್ವ್ಯಾಮತ್ಯಂತಪಾಪಿನಾಮ್ ||೬೦|| ತೇಷಾಮಾಕರ್ಷಣಂ ಕಾಲೇ ಯಮದೂತೈಶ್ಚ ಕಾರಯನ್ | ತಸ್ಮಾನ್ನರವರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರೇಷ್ಠ ಮೇ ಸರ್ವದಾ ಮತೇ ||೬೧|| ಬುದ್ಧಿಸೌಷ್ಠವಸಮ್ಯುಕ್ತಾನ್ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಂಗೀಕುರು ಸ್ಫುಟಮ್| ಇಯಂ ತವ ಶುಭಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಕಿಯಂತಃ ಕುಜನಾ ಭುವಿ ||೬೨|| ನಯಂತೋ ನರಕಾವಾಸಂ ಸ್ವಯಂ ತೇಽಪಿ ಪತಂತ್ಯಹೋ | ಕವಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ನಾಸ್ತಿ ಸವಿತಾ ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವಥಾ| ||೬೩|| ಭವಿತಾಽಥಾಪಿ ಲೋಕೋಽಯಮಯುತಂ ಶರದಾಂ ಶತಮ್ | ಮಯಾಽಂಗೀಕೃತವಿಪ್ರೋಽಯಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಪುತ್ರ ಸುಖೀ ಭವೇತ್ ||೬೪|| ಕಾತ್ರ ಹಾನಿಃ ಕೃತಾ ಚಾಸ್ಯ ಪರ್ಯೈಹಾರ್ಸ್ಯೇ ಕೃತೇಪ್ಸಿತ ||

೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕಂ :- (65-66)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮ ಮದ್ವಾಣೀಂ ನಿರ್ಗುಣಾನ್ ಪ್ರತಿ ಮಾ ಭಣ ||೬೫|| ಗುಣಿನಾಂ ಭಣ ಸದ್ವಾಣೀಂ ನೋ ಚೇತ್ತ್ವಾಣಾನ್ ವೃಣೋಮಿ ತೇ | ಕಾಣ ಕಾಣ ಗುಣೈರ್ಹೀನೋಪ್ಯಣ್ವೇಕುರು ಕುಮಾನವಮ್ ||೬೬||

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ
ವ್ಯಾಂ. ಆ
ಅ. ೬

೫. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :- (67–100)

ಮತ್ಸನ್ನಿಧಾನೇ ಸತಿ ನಂದನಾಗ್ರ್ಯ ವೃಂದಾವನೇ ಸುಂದರಮಂದರಾಭೇ । ವೃಂದಾರಕೇಂದ್ರೈಃ ಸಹ ಚೇಂದ್ರಿಯೇಶೋ ವೀಂದ್ರಾದಿದೇವೈಃ ಸಹ ಸನ್ನಿಧತ್ತೇ ॥೬೭॥ ಮಯಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ಪುತ್ರ ದೇವೈಃ ಸಹ ಮುನೀಶ್ವರೈಃ । ಪರಿಗಚ್ಛತಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದೋಽಪ್ಯನೇಕಾತ್ಮ ಸುಮೂರ್ತಿಭಿಃ ॥೬೮॥ ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾನುವಿಧಾಯಿತ್ವೇನ ತಸ್ಯ ಮೇ । ಕಸ್ಯ ಚೇದೃಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಪಶ್ಯ ಲೋಕೇ ಸುಚಕ್ಷುಷಾ ॥೬೯॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿಶ್ವಾಸತಃ ಪುತ್ರ ಯಾಸ್ಯಂತಂ ಸ್ಥಾಪಯಾಶು ತಮ್। ನೇಶ್ವರಂ ಭಾಸ್ವರಂ ಮೂರ್ತಿ ಕಾರ್ತಸ್ವರ ಸಮಾಕೃತಿಮ್ ॥೭೦॥ ಅವಿಶ್ವಾಸೇ ಪ್ರಯಾ-ಸ್ಯಾಮಿ ಸುವಿಶ್ವಾಸೇ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ । ತವ ಶ್ವಾಸಪ್ರಣೇತಾಹಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೭೧॥ ತಸ್ಮಾದಾಯುಷ್ಯವೃದ್ಧ್ಯೈ ತೇ ಶುದ್ಧವಿಶ್ವಾಸಸಂಸ್ಥಿತಮ್ । ಕುರು ಶ್ರದ್ಧಾಯುತೋ ನಿತ್ಯಂ ಕೋಽದ್ಧಾ ವಕ್ತಾ ಚ ಮಾಂ ವಿನಾ ॥೭೨॥ ಸಹೋದರಂ ಚ ಹಿತ್ವಾಪಿ ಕವಿಃ ಸ್ಯಾಂ ತ್ವನ್ಮುಖೇ ಸದಾ । ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ರಹಸ್ಯಂ ಮೇ ಪರಸ್ಯ ಸುಯಶಸ್ವಿನಃ ॥೭೩॥ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಶಶ್ವದುಕ್ತ್ಯಾ ಚ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರು ಮತ್ಕೃತೌ । ದರ್ವೀಕರೋ ಗರ್ವಿತೋಽಪಿ ಗರವೀರ್ಯೇಣ ಗಾರುಡೈಃ ॥೭೪॥ ಗಾಂ ಗತೋಽಪಿ ನ ಗಂತಾ ಚ ಸ್ವಾಂಗತಿಂ ಸೌಗತೋ ಯಥಾ। ತಥೈವ ತವ ವಿಶ್ವಾಸವಿಶ್ವಸ್ತಃ ಪ್ರಸ್ತುತಾಂ ಗತಿಮ್॥೭೫॥ ಹಿತ್ವಾ ಶನ್ಯಾಂ ಸ್ಥಿತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತ್ವತ್ಪ್ರತಾಂ ಸಮ್ಸ್ಥಿತೋಽಭವಂ । ತವಾದರಾಖ್ಯರೋಧೇನ ಪ್ರತಿರುದ್ಧೋ ಭವಾಮಿ ಚ ॥೭೬॥ ತ್ವದಾರಾಧಿತಪಾದಾಬ್ಜಃ ಸುಧಾಸಾಗರಗೋ ಯಥಾ । ಅಭವಂ ಶುಭಮೇವ ತ್ವಮ-ಭಯಂ ಚಾಪಿ ಮದ್ಭವ ॥೭೭॥ ಲಭ ಮೇ ಭವ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾಜೋ ಭವ್ಯಭವೇಷು ಚ। ಇತಃ ಪರಂ ಪರೈರುಕ್ತಾಂ ರಿಕ್ತಾಂ ವಿಶ್ವಾಸತಃ ಕೃತೌ ॥೭೮॥ ನೃತ್ಯತ್ಕೃತಾಂ ತರ್ಕಿತಾಂ ಸದ್ಭಿಃ ಸ್ವೀಕೃ-ತಾಂ ನ ಕುರು ಪ್ರಿಯ । ಕಾಕೋದರೋ ಯಥಾ ಲೋಕೇ ತೋಕೋದರಪ್ರಪೂರಣಮ್ ॥೭೯॥ ಭೇಕೋದರಗತಾಂತ್ರೈರ್ವಲ್ಮೀಕೋದರಗತೋಽಪಿ ಸನ್। ಕುರುತೇ ನಿರತಸ್ತಚ್ಚ ಸ್ಮರತೇ

ಹರತೇ ನರೈಃ । ಹರನ್ ತು ತ್ವರತೇ ರಂತುಂ ವುರತೇ ಕ್ರಿಯುತೆ ಚ ಸಃ ॥೮೦॥ ತದ್ವತ್ವಲೋಽಪಿ ಮಲಭಾಂಡಮುಜಾಂಡಕೋಶೇ ಸ್ವಸ್ಯೋದರಂ ತು ತರತೇ ಪರಪೀಡನಾಚ್ಚ। ನಿತ್ಯಂ ಕಲತ್ರರತಿ-ಮಾನ್ ಭವತೀಹ ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪರಸ್ಯ ಹರತೇ ನರಕೇ ಚರಿಷ್ಯನ್ ॥೮೧॥ ಅಪ್ರಾಕೃತಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಿಪ್ರಾಂತರಮುಖೇನ ಚ । ಸುಪ್ರಾಕೃತಮನೇನೈವ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯು ಸುತಾಶು ಮಾಮ್ ॥೮೨॥ ಶಿಷ್ಟಾನಿ ತುಷ್ಟಾನಿ ಚೇತಿ ವರ್ಣಂನ್ಯೂನತ್ವತಃ ಸುತ। ಸನ್ನಿಧಾನಸ್ಯ ನ್ಯೂನತ್ವಂ ಕ್ರಮಾಜ್ಜಾನೀಹಿ ಮಾನವ ॥೮೩॥ ವೃಂದಾವನೇ ಯಾದೃಶಂ ತು ತಾದೃಶಂ ನಾಸ್ತಿ ನಂದನೇ । ನಂದನೇ ಯಾದೃಶಂ ಧೀಮನ್ ತಾದೃಶಂ ನಾಸ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ॥೮೪॥ ಅಧಿಷ್ಠಾನಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ದಾತುಂ ವೃಂದಾವನೇ ಸದಾ । ವೃಂದಾರಕೇಂದ್ರಸಂದಿಷ್ಟೋ ಮಂದಸ್ಮಿತ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೮೫॥ ತ್ವಯಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ವಕ್ತಾ ಚ ವ್ಯಕ್ತಂ ವ್ಯಕ್ತಿಮತಾಂ ವರ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಕೃತ್ಯಾನಿ ಭೃತ್ಯಾನ್ನಗ್ರಹಕಾತರಃ ॥೮೬॥ ವಸಾಮಿ ಮನಸಾ ಶ್ರೀಮನ್ ದಾಸೋ ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್ । ಶ್ವಾಸರೂಪೇಣ ಚಾವಾಸಃ ಶ್ರೀಶಸ್ಯಾಪಿ ಭವಾಶು ಚ ॥೮೭॥ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞ ಕೃತಾರ್ಥಂ ಮಾಂ ತ್ರಾತಾ ತ್ವಂ ಸರ್ವದಾತ್ರ ತು। ಕುಬೇರೋಽಪ್ಯಥ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಭೇರೀರವ ಆದರಾತ್॥೮೮॥ ಗಂಭೀರಸ್ತೋತ್ರಸನ್ನಾದ ಸುಭೀರುಃ ಸನ್ನುಪಾಗತಃ । ಗೃಹ್ಣನ್ ಪಾಣಿಂ ಗುಣಿನ್ ಧೀಮನ್ ಮಣಿಕೀರ್ಣಾನಿ ಮಾನವ ॥೮೯॥ ದದೌ ಚಾಭರಣಾನ್ಯಾಶು ಚರಣೇ ಮಣಿರಾಜಿಕಮ್ । ಸ್ವಗೃಹಂ ವೇಶಯಾಮಾಸ ಸಗೃಹನ್ನೇವ ಮೇ ಕರಮ್ ॥೯೦॥ ಪ್ರಗೃಹೀತಮತಿಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಜಗೃಹೇ ಮಮ ಪಾದುಕೇ। ಕುಬೇರಸ್ತ್ವಥ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುವೀರೋಽಪಿ ಸುವಿಸ್ಮಿತಃ ॥೯೧॥ ತ್ರಯೀವಿರೋಧಿನಂ ಹತ್ವಾ ಕವೀಶ್ವರಮುಪಾಗತಮ್। ಯಥಾ ಕರೋತಿ ವೇದಸ್ಯ ನಿರ್ಣಯಂ ಭಾರತೀಪತಿಃ ॥೯೨॥ ತಥಾ ಕರೋಷಿ ಲೋಕೇಶ ಪ್ರೀತಿಂ ಸಾಧಿತವಾನಸಿ। ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತ-ವಾನ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮತ್ಕೃತಿಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರತಃ ॥೯೩॥ ತ್ಯಕ್ತವಾನ್ ಸರ್ವಕೃತ್ಯಾನಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತ್ವಾನಿ ಮೇ ಸುತ । ಅಹಂ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರೇಣಾನಿಮಿಷೈಃ ಸಹಿತೋಽಗಮಮ್ ॥೯೪॥ ವಶ್ಯತಾಮೇವ

ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಾಸಿನೋ ಲೋಕಮಾಗತಃ । ಪ್ರಚೇತಾ ಅಪಿ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಚೇತಾಶ್ಚ ವಿಪಶ್ಚಿತಮ್ ||೯೫|| ಕುಚೇತಾಶ್ಚಾಗತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ವಚ್ಛಂ ಯಾಚಿತವಾನ್ಮಯಾ । ಜ್ಞಾನಂ ಭಾನುನಿಭಂ ಮೌನಿನ್ ಮಾನೇನ ಸಹಿತಂ ಶನೈಃ ||೯೬|| ಅನಂತಾನಂತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಸೂಚನಂ ಲೋಚನಂ ಯಥಾ । ಕಾಂಚನೇನಾಂಚನಂ ಕುರ್ವನ್ ಮಾಂ ಭನ್ನಂ ವಾಸಿನಾವಿಹ ||೯೭|| ಲಾಂಛನೈಃ ಪ್ರಾಂಚಿತಂ ಜಾನನ್ ವಾಂಛಿತಂ ಚಾಪ್ತವಾನ್ಮಯಾ । ತದಾದರೇಣ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಗರ್ವಿತಾ ಅಪಿ ಚರ್ವಿತವಮ್ ||೯೮|| ದರ್ವೀಕರಪತಿಂ ಪರ್ವಣ್ಯಾಪ್ತಾಃ ಸ್ವರ್ವಾಸಿನಶ್ಚ ಯೇ । ನಾಥುನಾಥ್ವಿತಿ ಸಂಭಾಷ್ಯ ಜಗೃಹುರ್ದರ್ಶನಂ ಚ ಮೇ ||೯೯|| ಸ್ವಾದು-ಸ್ವಾದುಪದ್ಯೈರ್ದಿವ್ಯೈ ರ್ಮಧುರೋಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತೈಃ । ಏವಂ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಂ ಚ ಮಾನವಾಂತಕಸನ್ನಿಧೌ || ದಾನವಾ ಅಪಿ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸ್ತುವಂತೋ ಮಾಂ ದಿವಂ ಯಯುಃ ||೧೦೦|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾವ್ನವದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವ-ರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೦೧|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೧೦೨|| ಇದ-ಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಕೃತಮ್ ||೧೦೩|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇ-ರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತಿರ್ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸತ-ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೦೪||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ವೈಭವ-ವರ್ಣನೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

॥ ಅಥ ಸಪ್ತಮಾಧ್ಯಾಯಃ ॥

೧. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :- (1-44)

ಹರಿಃ ಓಂ॥ ಏವಂ ವೈ ದೇವತಾಲೋಕೇ ಪಾಕಶಾಸನಪೂರ್ವಕಾನ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾಕಾಶಗಾಮಿ ತು ಸತ್ಯಲೋಕಮಿತೋಽಗಮಮ್ ॥೧॥ ತತ್ರೈವ ನಿವಸನ್ನ್ಯದ್ಧಾ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣಃ ಸದಾ । ಬದ್ಧ್ವಾ ಹಯಗ್ರೀವಪದಂ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸುಸ್ಥಿರಃ ॥೨॥ ತತ್ರಾಪಿ ಮಾಂ ಹಯಗ್ರೀವಃ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವಮೇವ ಚ । ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ವರ್ಗೇ ವರ್ಗಾರ್ಥತತ್ತ್ವವಿತ್ ॥೩॥ "ಸರ್ಗೇ ಸರ್ಗೇ ತಥಾಹಂ ವೈ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಾರ್ಗಯನ್ ಘುರ್ಘುರೌ ತೌ ಚ ದೈತ್ಯಾಗ್ರ್ಯೌ ಮಧುಕೈಟಭಸಂಜ್ಞಿತೌ ॥೪॥ ತೌ ಹತ್ವಾ ಸಲಿಲೇ ಕಾಲೇ ಲೋಕಂ ನಿರ್ಮಿತವಾನಲಮ್ । ಪಾಲಯಾಮಿ ಕುಲಾಲೋಽಪಿ ಕಲಶಂ ಪಾಲಯನ್ಯಥಾ ॥೫॥ ಏವಂ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕಂ ಚ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಕಷ್ಟಂ ವಿನಾವ್ಯಹಮ್ । ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಷ್ಟುಕರೋಮ್ಯಷ್ಟಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪ್ರೇಷ್ಠ ಸದ್ಗತಿಮ್" ॥೬॥ ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ಸೂಕ್ತಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ತು ಪಾತಕಮ್ । ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪದಾಂತಿಕಮ್ ಸ್ವಸ್ಯ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಕ್ತಂ ಶ್ರುತಿಗ್ರಹೇ ॥೭॥ ಸಹಸ್ರಪದ್ಯ ತತ್ಪದ್ಮಂ ತತ್ಪದಾಖ್ಯದಲಾನ್ವಿತಮ್ । ತದ್ಭಾವಸೌರಭಭುವಂ ಜಿಷ್ಣುನ್ ವಿಭೃತ್ಸ್ವಮೂರ್ಧನಿ (ಬಿಭೃತುಮೂರ್ಧನಿ) ॥೮॥ ವಿಪ್ರಾನ್ಯಸರಸೋದ್ಭೂತಂ ಸರಸಾ ಸರ್ವಭೂಸುರಾಃ । ಶಿರಸಾ ಸ್ವರಸೋಪೇತಾಃ ಶ್ರಿಯೈ ತಾಮರಸಂ ಪರಮ್ ॥೯॥ ಧಾರಯಂತು ಬುಧಾಗಾರೇ ಧಾರಯಂತು ಸದಾರಕಾಃ । ಆದರ್ಶೈಃ ಪಾದರಜಸಾ ಧೂತಪಾಪಾಶ್ಚ ಯೇಽನರಾಃ ॥೧೦॥ ಇತ್ಥಂ ಮನೋಕ್ತಿರೇವೇಯಂ ಕಥಂ ಕೃತ್ರಿಮವಾರ್ತಯಾ । ವ್ಯರ್ಥತಾಂ ಯಾತಿ ತತ್ವಜ್ಞ ಪಾರ್ಥಿವೇಷ್ವಪಿ ಸಾರ್ಥಿಕಾ ॥೧೧॥ ಅತಿಗೋಪ್ಯಾನಿ ಪದ್ಯಾನಿ ಮಯೋಕ್ತಾನ್ಯಪಿ ಕಾನಿಚಿತ್ । ಜನನ್ಯಾಯೋಗ್ಯತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃತವಾನ್ ವಿಪ್ರವಾಕ್ಯತಃ ॥೧೨॥ ಅಹಂ ತ್ವನಿಶ್ವಾಸಮೇವ ಭಾವಿನಂ ಭಾವನಾತ್ಮಕಃ ।

ಭಾವಯನ್ ಭಾನುಮದ್ವೀಪೇನ್ ಅಬುಧಾನಾಂ ಹರಾಮಿ ಚ ||೧೩|| ಏವಂ ನಿತ್ಯಂ, ಪ್ರನೃತ್ಯನ್ಸ್ವೈ ಸತ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ಮಯೋದಿತಮ್ | ತತ್ತನ್ಮುಖೇ ಪ್ರಯತ್ನಾನಿ ವಕ್ತುಂ ತಥ್ಯಂ ಕರೋಮಿ ಚ ||೧೪|| ಅಹಂ ಧವಲಗಂಗಾಯಾಂ ದೇವೈಃ ಸಹ ಮುನೀಶ್ವರೈಃ| ಅರುಣೋದಯವೇಳಾಯಾಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮಿ ನಿತ್ಯಶಃ ||೧೫|| ನರಾಣಾಂ ದರ್ಶನಂ ಚಾಪಿ ಸ್ಪರ್ಶನಂ ಚ ವಿಮರ್ಶನಮ್ | ಸುರಾಣಾಂ ನೈವ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸಂಭಾಷಣಮಪಿ ಪ್ರಿಯ ||೧೬|| ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ಚಾಪ್ತವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ ಆಯುಷ್ಮನ್ನರದೇಹಿನಮ್ | ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಯದಿ ವಾ ತಾಪಂ ನರಕೇ ಚಾಪ್ನುಯಾದ್ಧ್ರುವಮ್ ||೧೭|| ಅಥಾಪಿ ಮೇ ನ ದೋಷಃ-ಸ್ಯಾನ್ನಿಃಸಂಗವಪುಷೋ ಋಷೇಃ | ಅಘಮರ್ಷಣತೋ ದೋಷಂ ಶೋಷಯಾಮಿ ತದ-ಪ್ಯಹಮ್ ||೧೮|| ತಸ್ಮಾದ್ಧವಲಗಂಗಾಯಾಮಂಗೀಕೃತ್ಯ ಮುನೀಶ್ವರಃ | ಸಂಗೀಕೃತಾವಗಾಹಃ ಸನ್ ಸ್ನಾಂಗಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ನಿತ್ಯಶಃ ||೧೯|| ಅಥ ತೇ ವಚ್ಮಿ ಸತ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಶ್ನಂ ಮಾ ಕುರು ಮಾಂ ಪ್ರತಿ | ಶಿಶ್ನೋದರಪರಾಣಾಂ ಚ ವಾಚಂ ನ ಶೃಣು ನಂದನ ||೨೦|| ಶೋಷಯೇ ಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರೇಣ ದೋಷಂ ಸರ್ವವಿಪಶ್ಚಿತಾಮ್ | ಹಯಾಸ್ಯಕೃಪಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಮಯಾಸ್ಯ ಚರಣಾರ್ಚನಾತ್ ||೨೧|| ಪ್ರಿಯಾಸ್ಸ್ವೈವ ಗತಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಪ್ರಯಾಸ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಸೃತಿಮ್ | ಹೇ ಪುತ್ರ ವೃತ್ರಹಂತಾಯ ವಿಚಿತ್ರಂ ಕೃತವಾನಹೋ ||೨೨|| ಪಿತ್ರಾ ದೃಷ್ಟಶ್ಚ (ದಿ) ಸ್ವಚ್ಛತ್ರಂ ಧೃತವಾನತ್ರಮೂರ್ಧನಿ | ಧನ್ವಂತರಿಂ ಭಜೇ ನಿತ್ಯಂ ಮನ್ವಂತರಪತಿಂ ಪ್ರಭುಂ ||೨೩|| ತನ್ಮಂತರಗರ್ತಶ್ಚಾಹಂ ನನ್ವಂತರಗತೋಽಪಿ ಸನ್ | ಅಮೃತಾಂಶುಗತಂ ದೇವಂ ತ್ವಮೃತಾಬ್ಧಿಸಮುದ್ಭವಮ್ ||೨೪|| ಅಮೃತಂ ಪಾಯಯಂತಂ ಮಾಂ ಅಮೃತಾಕ್ತಕಮಂ-ಡಲುಮ್ | ಸದೇವೋ ವರದೋ ಮಹ್ಯಂ ತದೈವ ಪ್ರಭುರವ್ಯಯಃ ||೨೫|| ದದೌ ಚ ದಿವ್ಯ-ವಿಜ್ಞಾನಂ ಮುದೈವ ಮಮ ಸೇವಯಾ | "ಶ್ರೀಪತಿಶ್ಚೋತ್ತಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಜಗತಿ ತತ್ತ್ವತಮ್ ||೨೬|| ಕಥನಂ ತಚ್ಚ ಮಿಥ್ಯೇತಿ ಜಲ್ಪಂತಿ ದಿತಿಜಾಃ ಸುತ | ಪೂರ್ವಂ ಸುರಾ-

ಸುರಗಣೈರರ್ಥಿತೋಽಹಂ ಕಥಾಂತರೇ ||೨೭|| ತಥಾಂತರೇ ಪವುರ್ದೇವಾಸ್ತ್ವಮೃತಂ ಚೇತರೇ
ಮೃತಿಂ | ಯುದ್ಧೇ ದೇವೈಃ ಸುಸನ್ನದ್ಧಾಃ ವಿದ್ಧಾ ವೃದ್ಧವಿರೋಧಿನಃ ||೨೮|| ಮುಗ್ಧಾಃ
ಸದ್ಭಾವತೋ ದುಗ್ಧಪಯೋಧೌ ಮುಧ್ಯಗಾಶ್ಚ ತೇ| ತದ್ದ್ವೇಷಾದ್ದ್ವೇಷರೂಪಾಸ್ತೇ ಮೃಷೇತಿ
ಮಮ ಭಾಷಿತಮ್ ||೨೯|| ಭಾಷಂತೇ ಶೇಷಶಾಯಿಂ ಚ ದೋಷೀತಿ ಸುಷಿರೋಕ್ತಿಭಿಃ|ಇತಿ
ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ ಸೂಕ್ತಂ ಸ್ವಪಾದೇಚಾಪದಾತ್ಯಜತ್ ||೩೦|| ಕಾಪಟ್ಯಾಂತಕ ದೈತ್ಯಾನಾಮಂ-
ತಕಂ ಚಾಪಿ ತಂ ಭಜ | ಅನಂತಂ ತಂ ನತೋಸ್ಮೀಶಂ ದೇಶತಃ ಕಾಲತಶ್ಚ ಯಂ ||೩೧||
ಗುಣತಶ್ಚ ವದಂತೋ ಯೇ ಸಂತಃ ಕಾಂತಂ ಶ್ರಿಯಃ ಸುತ | ವೈದ್ಯೋ ಧನ್ವಂತರಿ-
ಶ್ಚಾಯಂ ಚೈದ್ಯಶಾಪಾಖ್ಯರೋಗಹಾ ||೩೨|| ಚೋದ್ಯಂ ಚ ಕೃತವಾನ್ ಮಹ್ಯಂ ಚಾದ್ಯಂತೌ
ಹೃತವಾನ್ಮಮ | ಭೈಷಜ್ಯಂ ಕೃತವಾನ್ಮಹ್ಯಂ ವೈಷಮ್ಯರಹಿತಃ ಪ್ರಭುಃ ||೩೩|| ಭೈಷ್ಮೀಃ
(ಭೈಷ್ಮೀ)ಪತಿ ಪ್ರಸಾದಾಖ್ಯಂ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ಯ ನ ಮಹಾಭಿಷಕ್ | ಏವಂ ಜ್ಞಾನಾಮೃತಂ ಶ್ರೀಮ-
ನ್ನಾನೃತಂ ಚೋಚ್ಯತೇ ಮಯಾ ||೩೪|| ಕೋ ಮೃತಿಂ ನಾನುಯಾತೀಹ ಮಾಮೃತೇ ತಂ
ವದಸ್ವ ಮೇ | ಹಯಗ್ರೀವಪ್ರಸಾದೇನ ಶುಭಮೇವ ಗ್ರಸಿಷ್ಯಸಿ ||೩೫|| ಭವದ್ಗ್ರಾಹಾದ್ಭಯಂ
ನಾಸ್ತಿ ಶುಭಗ್ರಹನಿರೀಕ್ಷಯಾ | ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ಪುತ್ರೇಶ ಸುಪ್ರಸಂಗೀ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ||೩೬||
ಕುಪ್ರಸಂಗಂ ನಿರಾಕೃತ್ಯ ಸುಪ್ರಭಾತೇ ಪ್ರಿಯೋ ಭವ | ನಿತ್ಯಂ ವಚ್ಮಿ ಶುಚಿಂ ಪ್ರಾಂಚಂ
ಕಚಂ ಗೃಹ್ಯ ವಚೋ ಮಮ ||೩೭|| ವಿಚಕ್ಷಣಂ ವಿಚಾರ್ಯಾಹಮಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಕ್-
ಚತುರ್ವಿಧಮ್ | ತತ್ವಂ ತತ್ವವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ವಾ ತನ್ಮತಮವ್ಯಯಮ್ ||೩೮|| ಕೃತ್ವಾ
ಕೃತ್ವಾಹಮತ್ಯಂತಸುಖೀ ಭವ ಶಮಿನ್ ಸದಾ | ವಸಾಮಿ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೀಶಸ್ಯ ಸಭಾಯಾಂ
ಸಾರವತ್ತಯಾ ||೩೯|| ವ್ಯಾಸಾತ್ ಪಾರಾಶರಾತ್ ಸಾರತತ್ವಾನಿ ಸ್ಮಾರಿತೋಽಭವಮ್ |
ಬದರೀಪುರವಾಸೇ ತು ಮದಿರಾಪಾನತಃ ಸುತ ||೪೦|| ಕದರೀಕೃತಚಾರಿತ್ರಾನ್ ವಿದದಾರ
ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ | ನರನಾರಾಯಣಾತ್ಪುಣ್ಯಂ ಶೃಣೋಮಿ ಮುನಿಮಂಡಲೇ ||೪೧|| ಸ್ಮರ-

ಣಾತ್ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾತ್ ಕರಣಂ ಮುಕ್ತಿಮದ್ಧತೇಃ । ವ್ಯಾಸೋಽಪಿ ದಾಸಾಯ ವಿಶಾಲಬುದ್ಧೇಃ ಶಶಾಸ ಮಹ್ಯಂ ಜಗದೀಶದಾಸ್ಯಮ್ । ಸದಾ ಹಯಾಸ್ಯಂ ಸಮುಪಾಸ್ಯ ಶ್ರೀಶಂ ನೇಶಂ ಸಶೇಷಂ ಜಗದಾಸದಾಸಮ್ ॥೪೨॥ ವಿರಿಂಚಪೂರ್ವಂ ಕವಿರಂಜಿತಂ ಹರಿಂ ಸ್ಮರಂಜಿತಂ ಮೌನಿಜನೈರಧಾಂಚಿತಮ್ । ಸ್ಮರಂ ಜಯ ತ್ವಂ ಸ್ಮರ ಮಾರ ಖಂ ಜನಿಂ ಯದ್ರಂಜಿತಂ ತ್ವದ್ಧೃದಯಂ ನಿರಂಜನಮ್ ॥೪೩॥ ಇತಿ ಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ವ್ಯಾಸೋ ದಾಸಂ ಭಾಸುರವಿಗ್ರಹಃ । ಮಂದಹಾಸಾನ್ವಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಇಂದಿರೇಶೋಽಪಿ ಮಾಂ ತದಾ ॥೪೪॥

೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (45–81)

ಸುಶಿರೋಕ್ತಿಭಿರಿತ್ಯುಕ್ತೇ ಕರ್ಷಣೋಕ್ತಿತ ಇತ್ಯಹೋ। ಭಾಷಣೇ ಭೇಷಜಂ ಕಿಂ ತೇ ಜಿಹ್ವಾಯಾ ಅಪಿ ತದ್ವದ ॥೪೫॥ ವಾತಪಿತ್ತಾದಿದೋಷಾಣಾಂ ಮೇಲನೇ ಸತಿ ಕಾಲತಃ । ಬಾಲಕಾನ್‌ಸತಿ ಮಿತ್ರಾದೀನ್ಪ್ರತಿ ಕಾಲಯತೇ ಯಥಾ ॥೪೬॥ ತಥಾ ವದಸ್ಯನ್ಯಥಾ ತ್ವಂ ಕಥಾಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಹರೇರಥೋ । ತತ್ಕಥಾ ಮತ್ಕಥಾಯುಕ್ತ ಸರ್ವಥಾ ಮಾವೃಥಾ ಭವೇತ್ ೪೭॥ ಸೈವ ತೇ ಭೇಷಜಂ ಭಾಷಾಃ ಪ್ರೇರಯಿಷ್ಯತಿ ನಾನ್ಯಥಾ । ನಿರ್ದೋಷಾಣಾಂ ಮೃಷಾ ವಾಣೀ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸರ್ವಥಾ । ತಸ್ಮಾದ್ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕಥಾಂ ತಥ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಿತಾನ್ವಯಸಂಭವ ॥೪೮॥ ತಿಥೌ ತಿಥೌ ಮಾಕೃಥಾಸ್ತ್ವಂ ವ್ಯಥಾಂ ತಾತ ವೃಥಾ ವೃಥಾ । ತಥಾ ತಥಾ ಭವತ್ಯೇವ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ಯಥಾ ಯಥಾ ॥೪೯॥ ಹರೇರಾಜ್ಞಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಸ ವಿಧಿರ್ವರ್ತತೇ ವಿಧೌ । ಹರಶ್ಚ ಹರತೇ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಯಂ ಚಾಸ್ಯ ಸ್ಥಿತೌ ತಥಾ ॥೫೦॥ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ತು ಗುರ್ವರ್ಥಂ ಗೀರ್ವಾಣಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಚ । ಗಂಧರ್ವಾ ಅಪಿ ಗಾಂಧರ್ವಶೌಂಡಾಃ ಪಂಡಿತಮಾನಿನಃ॥೫೧॥ ಹರಿಂ ಯಯುರ್ಮುರಾರಿಂ ತಚ್ಛರಣಂ ಪರಮಾದರಾತ್ । ಸುರಾಸ್ತೇ ಕಿಂಕರವರಾಃ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪುರಂಜಸಾ ॥೫೨॥ ಕರದಾ ವರದಾಯಾಥ ಸ್ಮರದಾಶ್ರಯದಾಯ ಚ । ಪರದಾರಪರಾನ್ ದೇವ ವಿದಾರಯ ಕ್ರುಧಾ ರಿಪೂನ್ ॥೫೩॥ ವಿದಾರಯಾಸಿಧಾರಯಾ

ಸುಧಾರಸಮುದೀರಯ। ಉದಾರಸಾದರಂ ಧಾರಾಂ ಪದಾರವಿಂದಜಾಂಭರ ||೫೪||ಇತ್ಯೂಚುಃ
ನೋ ಚಿರಂ ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಕ್ತನಂ ಚ ತೇ । ಯೌಕ್ತಿಕಂ ಶೌಕ್ತಿರೂಪ್ಯತ್ವಂ ಮತಂ
ಚಾತಾತ್ವಿಕಂ ಜಗುಃ ||೫೫|| ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿತಸ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾಽಕೃತ್ರಿಮಯಾ ಸುತ । ಕೃತ್ಯಂ ತತ್ತ್ವ-
ತವಾನತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಹರಿಕೃತಂ ಬತ ||೫೬|| ಪಾರಂಪರ್ಯೇಣ ರಾಜತ್ವಂ ತದೀಯಾನಾಂ
ಮುದೀರಿತಮ್ । ಅತಶ್ಚಿರೇತಿ ಧೈರ್ಯಾರ್ಥಂ ಪೂರ್ವಂ ಮೇ ವಾಗುದೀರಿತಾ ||೫೭||
ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾಂ ಮುನೀಶಾನ ಶಾಸನಂ ನ ವಿನಾಪ್ಯನು । ಶನೈರ್ಮದ್ವಚನಂ ಜಾನನ್ ಧೀಮನ್
ಮದ್ವಚನಂ ಶೃಣು ||೫೮|| ಅಹಂ ಪೂರ್ವೇಽಪಿ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಗುರ್ವಾಜ್ಞಾಂ ತ್ವಮಗರ್ವಿತಃ ।
ಶಿರಸಾ ಧಾರಯ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಾಮಿಶ್ವರಜ್ಞೋತಿ ಶೀಘ್ರತಃ ||೫೯|| ಪರದಾರೇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾಃ
ಗರದಾಃ ಸ್ವಪತೌ ಚ ಯಾಃ । ವಿದದಾರ ಹರಿಃ ಸರ್ವಾಃ ಅಸಿಧಾರಾಭಿರೇವ ತಾಃ ||೬೦||
ತತ್ಪರಂ ಸಹರಿಃ ಸ್ವೈರಂ ಗರಖಡ್ಗಾತ್ ನ್ಯಕೃಂತತ । ವರದಃ ವರದೇಶಸ್ಥೇ ಸ್ಮರದಾಶ್ರಯದಃ
ಸ್ವಯಮ್ ||೬೧|| ರಾಮೋ ರಾಜೀವನೇತ್ರೋಸೌ ರಾವಣಾವರಜೇ ಯಥಾ । ಕರದಾ
ವರದಾಯಾಥ ಸ್ಮರದಾಶ್ರಯದಾಯ ಚ ||೬೨|| ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನು-
ಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ । ವಾದಿರಾಜಾಗ್ರತಃ ಕ್ಷುದ್ರರಾಜಕಾರ್ಯಂ ಕುತಃ ಸುತ ||೬೩||
ವಾಧೀಭಮೃಗರಾಜೋಹಂ ವಾದಿರಾಜೋ ಹರಿಂ ಭಜೇ । ಇತ್ಯಪಿ ಸ್ವೋಕ್ತಮೇವಾತ್ರ-
ಹ್ಯನುಸಂಧೇಯಮುನ್ಮಹಮ್ ||೬೪|| ಇತಿ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಂ ಶಾಂತ ಸ್ವಾಂತಸ್ಥಂ ಕುರು ಚಾಂತ-
ಕಮ್ । ಮಾಂ ತಾತಂ ಸಂತತಂ ತ್ವಂ ಚ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ನಿಕೃಂತಯ ||೬೫|| ತನ್ಯಾಪಿ ಸ್ವೋಕ್ತ-
ದಾರ್ಢ್ಯಾರ್ಥಂ ಸ್ವಪ್ನೇ ವಕ್ತಿ ರಘೂತ್ತಮಃ । ಕಾತ್ರ ಶಂಕಾಪಿ ತೇ ಮಾಸ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ
ಮಮ ಸತ್ಕೃತೌ ||೬೬|| ಉದಾರನಾದರಂ ಧರಾಂ ಪದಾರವಿಂದಜಾಂಭರ । ಹೃದಾದರಾ-
ನ್ಮದೀರಿತಂ ಹೃದಿಸ್ಥಿತಂ ಸದಾಕುರು ||೬೭|| ಇತ್ಯಹಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮ್ಯದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಿಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಂ
ಹರಿಮ್ । ಪ್ರವೃದ್ಧಜ್ಞಾನಸಂಶುದ್ಧಸಮಿದ್ಧಾಗ್ನಿರಿವಜ್ವಲನ್ ||೬೮|| ಅತಸ್ತದೀರಿತಂ ವಾಕ್ಯಮ್ಮ್ಯ-

ಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಂ ಚ ಯತ್ । ತಸ್ಮಿನ್ನೇಕುರು ಗುರುಕ್ತಂ ಚೇತ್ಯತೋ ಭವತಿ ತೇ ಶುಭಮ್ ||೬೯|| ತಥೈವ ಶೇಷಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಯದ್ವಾಕ್ಯಂ ಚ ಮುದೀರಿತಮ್ । ವಿಶ್ವಾಸೇ ಸತಿ ತದ್ವೈಸ್ಯಾತ್ ನ ಸ್ಯಾದ್ವಾತದಭಾವತಃ ||೭೦|| ವಿಶ್ವಾಸಿ ನಾಮವಶ್ಯಂ ತು ತದ್ವೈಸ್ಯಾತ್ಪಶ್ಯ ಶೋಭನಮ್ ಸ್ವನ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸತಃ ಶಾಂತ ನ ಸ್ಯಾದ್ವಾ ಕಸ್ಯ ದೋಷಿತಾ ||೭೧|| ವಿಶ್ವಾಸಿನಾಂ ಸಮಾಜೇ ಚ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಹಿ ತಾದೃಶಮ್ । ಯಾದೃಶಂ ವ್ಯಾಸಭಕ್ತೇಶಂ ತಥಾ ಸೀತಾಪತೇರ್ಮತಮ್ ||೭೨|| ತಯೋ ವಿಶ್ವಸತೋ ರ್ವಿಶಾಧೀಶಃ ಶ್ರೀಶೋತ್ರ ಶೋಭನಮ್ । ದಾಸ್ಯತ್ಯ ಸಂಶಯಂ ಪಶ್ಯ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಸ ವಿಶ್ವಕೃತ್ ||೭೩|| ಗುರುಪ್ರಸಾದತಃ ಕಸ್ಯ ಫಲಂ ನ ಸ್ಯಾದವಶ್ಯತಃ । ಕರಿಷ್ಯತ್ಯೇವ ತತ್ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾನುಸಾರತಃ ||೭೪|| ಪ್ರಸಾದಂ ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ಪ್ರಸಾದಂ ಸ ಕರಿಷ್ಯತಿ । ಕಃ ಪ್ರಸಾದಮೃತೇ ತಸ್ಯ ಪ್ರಸೀದತಿ ನ ಸೀದತಿ ||೭೫|| ತಸ್ಮಾದ್ಗುರೌ ಸದಾ ಧೀರ ರತಿಂ ಕುರು ಹರೌ ಪ್ರಿಯ । ಗುರುದ್ವಾರಾ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಸನ್ ಭರತಿ ತ್ವಾಂ ರಮಾಪತಿಃ ||೭೬|| ಶುದ್ಧಸದ್ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಪದ್ಧತಿಂ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಕುರು। ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮದ್ಧರ್ಮರುದ್ಧಾನಾಂ ಪದ್ಧತೌ ಸ್ತಬ್ಧತಾಂ ಕುರು ||೭೭|| ಸಿದ್ಧಮದ್ಧರ್ಮಪದ್ಧತ್ಯಾ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ಮಧುಸೂದನಮ್ । ಆರಾಧಯ ಬುಧಾರಾಧ್ಯಂ ವಿಬುಧೇಶ್ವರಬುದ್ಧಿಗಮ್ ||೭೮|| ಮಧುಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ತು ಧೀಮಾನ್ ಯೋ ಗದಾಧಾರಾಹತಂ ವ್ಯಧಾತ್ । ಅರ್ಚಿಮಾರ್ಗೇಣ ಗತ್ವಾಹಂ ಸ್ವರ್ಚಿತಃ ಸರ್ವದೈವತೈಃ ||೭೯|| ಚರ್ಚಿತಶ್ಚಂದನೈಃ ದಿವ್ಯೈರ್ನಾರ್ಚ್ಯನ್ನಾಂ ಕೋಟಿಸದ್ಗುಣಮ್ । ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದೇನ ನೇಶ್ವರಂ ಜಗದದ್ಯ ಮೇ ||೮೦|| ಪ್ರಾಶ್ರಿತಂ ಚಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರೇಶ ಮಾ ತ್ರಾಸಃ ಸರ್ವಥಾ ತವ । ತಮೀಶ್ವರಂ ಭಾಸ್ಕರಸೂರ್ಯಶೌರ್ಯದಂ ಮನೋಶ್ವರಂ ಸರ್ವಜಗಚ್ಚನೇಶ್ವರಮ್ ॥ ಮುನೀಶ್ವರೈಃ ಸರ್ವಸುರೇಶ್ವರೇಶ್ವರೈಃ ವಶೀಕರಂ ಸರ್ವ ಮಹೇಶ್ವರಂ ಸ್ಮರೇ ||೮೧||

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ. ವ್ಯಂ. ಆ. ಅ. ೭.

೩. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ (82-95)

ಅನಂತಾಸನಪರ್ಯಂತಮನಂತಪದಸಂಚರನ್ । ಅನಂತಶಯನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹ್ಯನಂತಸುಖಮನ್ವಹಮ್ ॥೮೨॥ ಅನುಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ಶನೈರ್ವಕ್ಷ್ಯೇ ಮುನೇ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಮನಃ ಕ್ಷತಿಮ್। ತನುಕ್ಷತಿಂ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇಽಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನನು ಮನಃ ಕ್ಷತಿಮ್ ॥೮೩॥ ತನುಕ್ಷತಿಂ ಕ್ಷಮೇನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷಮೇ ನಾಹಂ ಮನಃ ಕ್ಷತಿಮ್ । ದಕ್ಷಾತ್ಮನಃ ಕ್ಷತಿಂ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಃ ಕ್ಷಮತೇ ಕಿಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥೮೪॥ ಮನ್ಮನೋ ವೇದನಾಂ ಸದ್ಯಃ ಪದ್ಯೈರ್ವಕ್ಷ್ಯೇಽತ್ರ ನಂದನ । ತ್ವದಗ್ರತೋ ಬುಧಾಗ್ರ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಕುರು ಶೀಘ್ರಂ ತದಗ್ರತಃ ॥೮೫॥ ಅಧ್ಯಾಯಾನ್ ಗುರುಪದ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾನ್ನ ವಿನಾಪ್ಯನು ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ನೈವ ಕ್ರುದ್ಧೋಽಹಂ ವೃದ್ಧಮಂಗೀಕುರು ಪ್ರಿಯ ॥೮೬॥ ಶಿಲಾಸ್ಥಾಂ ಕುರು ಶೀಲಾಢ್ಯ ನಾಲಪ್ರಾಂಶೋಽಮಲಾಂ ಕೃತಿಮ್ । ಲೋಕೇಶಃ ಪಾಲಯೇತ್ಸದ್ಯಃ ತ್ವಾಂ ಬಾಲಂ ಕಾಲಕಾಲತಃ ॥೮೭॥ ಏತದ್ದುಃಖೇನ ಮೇ ಸರ್ವಂ ಸುಖಂ ಮೇ ಪಾರಲೌಕಿಕಮ್ । ವಿಷಮಿಶ್ರಾಮೃತಂ ಯದ್ವತ್ ತದ್ವದೇವ ಭವತ್ಯಹೋ ॥೮೮॥ ಏತತ್ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಶಿಷ್ಟಮಿಷ್ಟಂ ಕುರು ಯಥೇಷ್ಟತಃ । ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಮೇ ಮನಸತುಷ್ಟಿಂ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಧಯ ಸಾಧು ಭೋ॥೮೯॥ ಇತಃ ಪರಂ ನ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕುತೋ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಿರಂತರಮ್। ಸುತಾಂತರಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮತಂ ಮೇ ಸಾಧಕಂ ತ್ವಲಮ್ ॥೯೦॥ ಹೇ ಪುತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರವಕ್ತಾಹಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು ಮಮಾತ್ರ ತು । ಹೇ ಮಿತ್ರ ಪಾತ್ರಭೂತೋಽಯಂ ಕಾತ್ರಶಂಕಾ ತು ಕೃತ್ರಿಮಾ ॥೯೧॥ ಅನ್ಯಥಾ ಪರಸೌಖ್ಯಂ ಮೇ ದುಃಖಾಸಂಭಿನ್ನಮೇವ ಹಿ । ಕೋಽನ್ಯಥಾ ವಕ್ತಿ ತತ್ವಜ್ಞ ಮನ್ಮತಜ್ಞ ವೃಥಾಜ್ಞತಾ ॥೯೨॥ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸಮಭಾಂಡೈರ್ಮೇ ಮಾಂಡವ್ಯಮುನಿಪಾಚಿತಮ್ । ಶಾಂಡಿಲ್ಯಶೌಂಡಿತಂ ಚಾನ್ನಂ ಕೌಂಡಿನ್ಯಪರಿವೇಷಿತಮ್ ॥೯೩॥ ಚತುರ್ವಿರಚಿತಂ ತಚ್ಚ ಚತುರ್ಮುಖಸುಚರ್ಚಿತೈಃ । ಚತುರ್ವೇದೋದಿತಾರ್ಥೈಶ್ಚ ಚತುರಾಶ್ರಮವರ್ತಿತಃ (ಭಿಃ) ॥೯೪॥ ಉಪೇಂದ್ರೇಣ ಸಹ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಹ್ಯುಪತೇ ಗಾ ಇವಾಕರಮ್ । ಉಪ-

ಭೋಕ್ತ್ರೇ ಹ್ಯಪೇಕ್ಷಾ ತು ಹ್ಯಪಭೋಕ್ತ್ರೃಷು ನಾಸ್ತಿ ಮೇ ॥೯೫॥

೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (96-101)

ಮಮ ಭೋಜನಸಂತೋಷಂ ಸುಜನಾಂಬುಜಭಾಸ್ಕರಮ್ । ಕುಜನಾಂಬುಜ ಸಂಕೋಚ-ದ್ವಿಜರಾಜಂ ಮಮಾತ್ಮಜಮ್ ॥೯೬॥ ವದಂತಂ ದ್ವಿಜ ತೇ ಕಲ್ಪಭುಜಂ ಮಜ್ಜನತಾಂ ಪ್ರತಿ । ಮದಜಾಡ್ಯರುಜಾಹೀನಂ ದ್ವಿಜಾರಾಧ್ಯಂ ಭಜಾ (ಜೊ)ದ್ಯ ತಮ್ ॥೯೭॥ ಮಮ ಭೋಜನ-ಸಂತೋಷಂ ಯೇ ಶೃಣ್ವಂತಿ ಮುನೀಶ್ವರ । ತೇಷಾಮನ್ನಾನಿ ಸಂಪೂರ್ಣಾನೀತಿ ಸತ್ಯಾ ಫಲ-ಶ್ರುತಿಃ ॥೯೮॥ ಮಮ ಭೋಜನಸಂತೋಷಂ ಯೇ ಚ ಶೃಣ್ವಂತಿ ನಿತ್ಯಶಃ । ತೇಷಾಮಪ್ಯನಿಶಂ ವಿಪ್ರ ಸಹ ಭೋಜನಮೇವ ಚ ॥೯೯॥ ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮೇಕೇ ಚ ನ ವದಂತಿ ಮುನೀ-ಶ್ವರಾಃ । ಪಾಕಶಾಸನಲೋಕೇ ಚ ಕೋ ನ ವಕ್ತಾ ಚ ನಾಕಿಷು ॥೧೦೦॥ ತೇನ ತೇ ಭವಿತಾ ತೋಷೋ ದೋಷೋಽಪಿ ತದನಾದರಾತ್ । ಮದನಾದರತೋ ಯದ್ವತ್ ದ್ವಿಜಂ ತೋಷ-ಯ ಯಾಜಯ ॥೧೦೧॥

೫. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ:- (102 ದ್ವಿಜಂ ತೋಷಯ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ 110)

ಕುರು ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಶಿಷ್ಟಂ ಪರಲೋಕ ಸುಖಂ ಹರಮ್ । ಅನ್ಯಥೈತಚ್ಚಿಂತಯಾಮಿ ಕಾಂತ ಕಾತರತಾ ಭವೇತ್ ॥೧೦೨॥ ಸ್ವಾಂತರಸ್ಥಾಂ ಕುರು ಶ್ರಾಂತಿಂ ಮಾಂ ತಾರಯ ಸುಕಾರ್ಯತಃ ॥೧೦೩॥ ಏತತ್ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಪುತ್ರ ಶತ್ರುಹಾಸ್ಯಾಭಿಮಂತ್ರಿತಮ್ । ಚಿತ್ರಂ ಗುರುಕ್ತಮ-ಪ್ಯತ್ರ ಪುತ್ರೇಣ ನ ಕೃತಂ ತ್ವಿತಿ ॥೧೦೪॥ ಯಾದೃಶೋಽಹಂ ಗುರುರ್ಧೀರಃ ತಾದೃಶಃ ಶಿಷ್ಯ ಏವ ಚ । ಇತಿ ಮೇ ಹತ ದೈತೇಯಾಃ ಹಾಸ್ಯಂ ಕುರ್ವಂತಿ ನಿತ್ಯಶಃ ॥೧೦೫॥ ತನ್ಮಾತ್ಕುರು ಗುರುಕ್ತಂ ತೇ ಮನನಾ ಸ್ಮರ ಧೀರ ಭೋ । ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ತ್ರಿಕಾಲೇಽಪಿ ಕದಾ ಕುರ್ಯಾಂ ತದೀರಿತಮ್ ॥೧೦೬॥ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಂ ವಿಪ್ರೋಕ್ತಿರ್ನೈವ ಮೇ ಕೃತಿಃ । ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಸ್ತಥ್ಯಮೇತತ್ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಸುತ ॥೧೦೭॥ ತತ್ಪಾದಕಮಲಂ ಫುಲ್ಲಂ ಮದ್ಗಲೇ

ಬದ್ಧ್ಯತೇಽಮಲ। ಉಪಲಸ್ಥಲಪರ್ಯಂತಂ ಮಮ ನಿರ್ಮಲ ಸತ್ಕೃತೇಃ ॥೧೦೮॥ ಅಧ್ಯಾಯಕೃತಿ-ಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ಕುರು ಮದ್ಗತಮ್ । ಬುದ್ಧ್ಯಾರೋಹಯ ಮದ್ಧಾರ್ಯ ವೃದ್ಧವಿಪ್ರಮತಿಪ್ರಿಯಮ್ ॥೧೦೯॥ ಏತತ್ಕಾರ್ಯತ್ರಯಸ್ಯಾಪಿ ಸುನಿಷ್ಪತ್ತ್ಯರ್ಥಮೇವ ಚ । ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಕುರು ಪುತ್ರೇಹ ಮತ್ಪ್ರಿಯಂ ವಿಪ್ರಸಾಕ್ಷಿಕಮ್ ॥೧೧೦॥

೬. ಸೀತಾವತಿಪ್ರಕರಣಂ:- (111-112)

ಹೇ ಸೀತಾವತಿ ಭಕ್ತೇಶ ಹಾ ತೋಕಂ ಪ್ರತಿ ಮೇ ವದ । ಹೋಮೋ ವಾ ಜುಹ್ವ ಮದ್ವಾಕ್ಯಂ ಹೂಹೂಗಂಧರ್ವಗಾನಗಮ್ ॥೧೧೧॥ ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ನಷ್ಟಮಾಸೀತ್ ಷಷ್ಠಿಂಕಾಲವ್ರತಂ ಚರೇ । ಮನೋಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಪರ್ಯಂತಂ ಕಷ್ಟಂ ತ್ಯಾಜಯ ಭೋಜಹೇ ॥೧೧೨॥

೭. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :- (113-127)

ಹೇ ಪುತ್ರ ತವ ಚಾಸ್ತ್ರೀಶ್ಚೇಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸೀತಾವತೇರ್ವಚಃ । ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಣಾಂ ನೈವ ಹಾಸ್ಯಾಶ್ರಯಂ ಕುರು ॥೧೧೩॥ ಪಂಚವೃಂದಾವನೇ ಪೃಚ್ಛ್ಯೇ ಪುರಾಣಂ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಮ್ । ಪಂಚಾಸ್ಯವಾಕ್ಯಸಂದಿಷ್ಟಂ ತ್ವಂ ಚ ಕಾರಯ ಭೂರಿಶಃ ॥೧೧೪॥ ನಿರ್ವಿಘ್ನತಃ ಕುರು ತ್ವಂ ಚ ಹ್ಯವಿಘ್ನಂ ತ್ವಗ್ನಿಸನ್ನಿಭಮ್ । ಸಂಸಾರಗ್ಲಾನಿಭಗ್ನಾನಾಂ ತದ್ರುಜಾ ರುಗ್ಣಕರ್ಮಣಾಮ್ ॥೧೧೫॥ ಅಹಂ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರೇಣಾನಿಮಿಷೈಃ ಸಹ ನೈಮಿಷೇ । ಮನುಷ್ಯಲೋಕಮಾಯುಷ್ಮನ್ ಮನೀಷಾಮಿ ಮುನೀಶ್ವರ ॥೧೧೬॥ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಗಸ್ಯಾಪಿ ನೋ ವಿಷಾದಸ್ತ್ವಭೂನ್ಮಮ। ಮನೀಷಿಣಾಂ ಮತಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸರ್ವಂ ತವ ಶೃಣೋಷಿ ಚೇತ್ ॥೧೧೭॥ ಮನೀಷಿಣಾಂ ಮನಃಸ್ಥಂ ಚ ಭಣೇಽದ್ಯ ಶೃಣು ನಂದನ । ಗುಣೇನಾಽಪಿ ಸ್ವಪುತ್ರೇಣ ಮುನೀನಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಸ್ತವ ॥೧೧೮॥ ಕೃತ್ಯಂ ನ ಕೃತಮನ್ಯತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಹರಿಕೃತಂ ಬತ । ಇತಿ ಪೃಚ್ಛಂತಿ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಮ್ ॥೧೧೯॥ ಮುನಯೋ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯವಾಸಿನೋಽಪಿ ನಿರಾಶಿನಃ । ಮಯಿ ಸನ್ಮಾನಿನೋ ನಿತ್ಯಂ ಮುನೇ ತಾನಪಿ

ತೋಷಯ ||೧೨೦|| ತ್ರಿಭಿಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರತ್ವಂ ವಿತ್ತ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಮೇವ ಚ | ಕೃತ್ಯತ್ರಯಂ ತ್ವಮಪ್ಯತ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಪುತ್ರತ್ವಮಾಪ್ನುಹಿ ||೧೨೧|| ಪ್ರುದಿತ್ಯಾಹುಃ ಪೂಯಶೋಣಾದಿಭಾಜಂ ವ್ಯಾಜಾನ್ಮಯಾ ನೋಚ್ಯತೇ ಚಾತ್ಮಜಾದ್ಯ | ತಸ್ಮಾತ್ತ್ರಾತಾ ಪುತ್ರ ಇತ್ಯೇವ ಚಾತ್ರ ಯಃ ಕಥ್ಯತೇ ಸೋಽಪಿ ತ್ವಮೇವ ನಾನ್ಯಃ ||೧೨೨|| ಇತ್ಯೇವಂ ಪುತ್ರಶಬ್ದಾರ್ಥಸ್ತ್ವಯ್ಯೇವಾಸ್ತಿ ಸುಪುತ್ರಕ | ತತಃ ಕೃತ್ಯತ್ರಯಂ ಮಿತ್ರ ಕುರು ಚಿತ್ರಂ ನ ಚ ತ್ವಯಿ ||೧೨೩|| ತಸ್ಮಾತ್ಕೃತ್ಯತ್ರಯಂ ಪುತ್ರ ಕುರು ಮಿತ್ರ ಮಮಾತ್ರ ತು | ಪುತ್ರಶತ್ರೋಽಸುಮಿತ್ರಸ್ಯ ಮಾಽತ್ರ ತೇ ಸಂಶಯೋ ಭವೇತ್ ||೧೨೪|| ಮಮ ಸಂತೋಷಣಾರ್ಥಂ ಚ ಮುನೀನಾಂ ತೋಷಣಾಯ ಚ | ತವ ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಮಪ್ಯತ್ರ ಕುರುಷ್ವ ನಿಪುಣಾದ್ಯ ತತ್ ||೧೨೫|| ಏವಂ ಚೇದಹಮೇವಾತ್ರ ಪಿತಾ ತವ ನ ಸಂಶಯಃ | ತ್ವಮೇವ ಮಮ ಪುತ್ರಶ್ಚ ನಾನ್ಯಃ ಕಶ್ಚನ ವಿದ್ಯತೇ ||೧೨೬|| ತುಂಗಭದ್ರಾನದೀತೀರೇ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಪರಾಯಣಃ | ರಂಗನಾಥ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಚ ಸಾಂಗಂ ಕುರ್ಯಾಂ ತಪಸ್ತ್ವಹೋ ||೧೨೭|| ತುಂಗಭದ್ರಾಂ ನದೀಂ ಗತ್ವಾ ಗಂಗಾಸಂಗಾತ್ಸು ಪುಣ್ಯದಾಮ್ | ಅಂಗನಾನೇವಿತಃ ಸ್ವಾಂಗೈಃ ನಾಂಗಂ ಕುರ್ಯಾಂ ತಪಸ್ತ್ವಹೋ ||೧೨೮|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೨೯|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೧೩೦|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ | ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಕೃತವತ್ ||೧೩೧|| ಯಚ್ಛ್ರುಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ | ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತಿರ್ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೩೨||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ವೈಭವಪರ್ವಣಿ ಸಪ್ತಮಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (1–35½)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ತುಂಗಭದ್ರಾನದೀತೀರೇ ಗಂಗಾಸಂಗಾತ್ ಸುಪುಣ್ಯದೇ| ಮಂಗಲಾರ್ಥಂ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಸ್ವಾಂ ಗಾಂ ದ್ವಾದಶ ನಿಷ್ಕದಾಮ್ ||೧|| ದತ್ತವಾನ್ ಪಿತ್ರಪೂರ್ವಂ ಮೇ ಮತ್ತೋಽಪಿ ಸ್ವಹಿತೋಽಪಿ ಚ | ತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತಾತಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಪಿತೃಣಾಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೨|| ಭದ್ರಾನದ್ಯಾಶ್ಚ ತೀರೇಽಪಿ ಪಿತೃಣಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧತದ್ದಿನೇ | ಸುಭದ್ರಾವಾಪ್ತಿಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧಾತಾ ಪೂರ್ವಂ ದದಾವಥ ||೩|| ಇತಿ ಮಂತ್ರತ್ರಯಂ ವಿಪ್ರ ಕುತೋ ನ ಲಿಖಿತಂ ತ್ವಯಾ | ತವ ಹಸ್ತಸ್ಯ ಪಾತೋಽಯಂ ದತ್ತಾಪಹರತೋ ಭವೇತ್ ||೪|| ದತ್ತವಾನಹಮೇವೇಷ್ಟಂ ತತ್ಪಿತೃಣಾಂ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪೇ | ಕಷ್ಟಂ ನಾಯಾತ್ಯವಿಸ್ಪಷ್ಟಂ ಷಷ್ಟಿವರ್ಷಸಹಸ್ರಕಮ್ ||೫|| ಹೋಮೋ ವಾ ಜುಹ್ವ ಮದ್ವಾಕ್ಯಮಿತ್ಯುಕ್ತೇ ತವಜಿಹ್ವಯಾ | ದಹೇತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ ಹಾ ಹಾ ಕಿಂ ತೇ ಜಿಹ್ವಾ ದಹೇತ್ಯಹೋ ||೬|| ಅಶ್ಲೀಲಭಾಷಾ ಮಾತೇಯಮಮಾಲಂ ವಿಷಯೋಽಮಲ | ಶೀಲಾಢ್ಯಂತು ಕುಲಾಢ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಶ್ಲೀಲೋಕ್ತಿರ್ನ ಚೋದಿತಾ||೭||ನಾವಧಾನಮನಾಃ ಶ್ರೀಮನ್ ಶ್ರವಣೇ ಭವ ಸದ್ಗುಣೇ | ಭವನೇ ಭವ ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ತವ ನೈವಾಸ್ತ್ಯಸನ್ಮತಿಃ ||೮|| ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಂ ಗತ್ವಾ ಸುಮಹತ್ಪರ್ವಣಿ ಸ್ಫುಟಮ್ | ಅಗಮಂ ಪರ್ವತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಮನಮತ್ಪರ್ವತೋಽಪಿ ಮಾಂ ||೯|| ತದ್ವಸ್ತ್ರೋ ಪರಿ ಮದ್ಧಸ್ತಮಧಿರೋಪ್ಯಾದರೇಣ ಚ | ಋದ್ಧಿಮದ್ಧಿಮವದ್ಗೇಹಮಾರುಹಂ ಬೃಹದುನ್ನತಮ್ ||೧೦|| ತೇನ ಸಂಪೂಜಿತಶ್ಚಾಹಂ ಮೇನಕಾಸಂಯುತೇನ ಚ | ಮಾನಿತೋ ಬಹುಮಾನ್ಯೈಶ್ಚ ಕಾಮೇನ ರಹಿತೋಪ್ಯಹಮ್ ||೧೧|| ರತ್ನಕೋಟಿಭಿರಾಟೋಪಯುಕ್ತೈಶ್ಚತಟದಂಬರೇ | ಯಥಾ ಸ್ಫುಟಂ ಮೇಘಸಂಘಘಟಿತಾ ಧೂರ್ಜಟ್ಯೇರ್ಮೂರ್ತ್ಯೈಃ ||೧೨|| ಅಭಿಷೇಕಂ ಸುಷೇಣಾಗ್ರ್ಯ ಕೃತವಾನ್ ದೋಷವರ್ಜಿತೇ | ಅಪಿ ಮೇಷಗತೇ ಪೂಷ್ಣಿ ಶೇಷಶಾಯಿಪ್ರಿಯೈಃಸಹ ||೧೩|| ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಪನ್ನರತ್ನನಿಶ್ಚಯಾನ್

ಸುಚರಿತ್ರಿಷು । ಅದದಾಂ ಮದನಾವೇಶರಹಿತೇಷು ಮುನಿಷ್ವಹಮ್ ॥೧೪॥ ಇತ್ಯಾದಿಕೃತ-
ಸತ್ಕಾರೈರತಿಪೂಜ್ಯೋಹಮೇವ ತೈಃ । ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಾಶ್ಚ ಸುಮತೇ ಶೃಣು ವೈಭವಮ್
॥೧೫॥ ಮಮಾಭಿಷೇಕಸ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವಂ ತು ಯೇ ದೋಷಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ವಿಶೇಷತೋಽಪಿ ।
ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ತದ್ದೋಷಲಯಂ ಪ್ರಯಾಂತಿ ನಿರ್ದೋಷಭೂತಾ ಚ ನ ಮೇ ಮೃಷಾವಾಕ್
॥೧೬॥ ಹಿಮವಚ್ಛಿಖರಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರುಹಮಾರ್ಯಜ । ಘುರ್ಘುರಾ ಧ್ಯಾನಗಾಃ
ಸರ್ವೇ ಮುನಯೋ ಮಾರ್ಗಯಂತಿ ಮಾಂ ॥೧೭॥ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಾದಹಂ ಯಾಸ್ಯೇ ವಿಷ್ಟ-
ರಶ್ರವಸಂ ಸುತ । ಕಷ್ಟಂ ಚ ಮಮ ನೈವಾಸ್ತಿ ವೈಕುಂಠಪತಿದರ್ಶನೇ ॥೧೮॥ ಮಂದರಂ
ಕುಂಧರಂ ಗತ್ವಾ ಸುಂದರಂತ್ವಿಂದಿರಾಪತಿಮ್ । ಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಂ ಸೇಂದ್ರವೃಂದಾರಕಮ-
ನೋರಥಮ್ ॥೧೯॥ ಅಮೃತಾಬ್ಧೌ ಸುಧಾಸಿದ್ಧಿ ಪರ್ಯಂತಮಕರೋದ್ಧಿ ಯಃ। ತಂ ನತೋ-
ಸ್ಮ್ಯುನ್ನತೇ ದೇಶೇ ತಿಷ್ಠಂತಂ ಚಾಷ್ಟಸದ್ಭುಜಮ್ ॥೨೦॥ ತಸ್ಮಿನ್ಮಂದಾರವೃಂದೇ ಚ ಮಾಂ-
ದಾರಃ ಕಶ್ಚನಾಗತಃ । ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಸಾಂದ್ರಶ್ರೀರ್ವೇಂದಿರೇವೇಂದಿರಾಪತಿಮ್॥೨೧॥ ಮಮ
ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃಷ್ಟೋ ಬಭೂವ ಚ । ಅನಂಗವಶಮಾಸಾದ್ಯ ಸ್ವಾಂಗಾನಿ
ಮಮ ದರ್ಶಯನ್ ॥೨೨॥ ಅನಂಗಸಂಗನಿಃಸಂಗಂ ಮಾಂ ಸಂದೃಶ್ಯ ಸುವಿಸ್ಮಿತಃ । ಅಭವತ್ಸ
ಭವಾನೀವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಭವಮವ್ಯಯಮ್ ॥೨೩॥ ಭವೇದೇತಾದೃಶೋ ಭರ್ತಾ ಮಮ
ಚಾತ್ರ ಭವೇ ಭವೇ । ಇತಿ ಸ್ವಸ್ಯೇಷ್ಟದೇವಸ್ಯ ತುಷ್ಟಿಂ ಚಕ್ರೇ ಯಥೇಷ್ಟತಃ ॥೨೪॥
ಕಾಷ್ಠಮೌನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೋಽತಿಷ್ಠದತ್ರ ಚ ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರತಃ ಪ್ರೇಷ್ಠ
ಸುಷ್ಠುನಿಶ್ಚೇಷ್ಟತಾಂ ಗತಃ ॥೨೫॥ ಇಷ್ಟ ದೈವಂ ಪ್ರತಿ ಸ್ವೇಷ್ಟಂ ಯಾಚಯಂಸ್ತತ್ರ ವೈ ಸ್ಫುಟ-
ಮ್ । ಇತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತತ್ಕಷ್ಟಂ ಮಾಮುವಾಚ ಸ ವಿಹ್ವಲಃ ॥೨೬॥ ತಸ್ಯೇಷ್ಟಂ ಕುರು ಶಿಷ್ಟ
ತ್ವಂ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಮಿದಂ ತವ । ಮತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾಯಾಃ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತಂ ಪಕ್ಷೀಕೃತ್ಯ ಪುತ್ರಕ
॥೨೭॥ ಮತ್ವಾ ರಮಾಪತಿಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಿರೇಭೇ ಮುದಾ ತದಾ । ತಂ ದಾರಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾ-

ಚೇದಂ ಮಂದಾರವನಮಧ್ಯಗಃ ||೨೮|| ಕಿಂದಾರಂ ಜನ್ಮಕಾಮಾರ್ತಂ ವೃಂದಾರಕಗುರುಂ ಪ್ರತಿ| ಭವಾಂತರೇ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯೇಽಭೀಪ್ಸಿತಂ ಮಾಸ್ತು ತದ್ವ್ಯಥಾ ||೨೯|| "ಸತ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಂ ಕಾಂತ ತಾವಾತ್ಸತ್ಯಂ ತಪಃ ಕುರು"| ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಹರಿಣಾ ದಾರೋ ಗಿರಿಮೂರ್ಧ್ನಿ ಪರಾತ್ಪರಮ್ ||೩೦|| ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ ಮಾ ಸ್ಮರನ್ ಹೃದಿ ಸರ್ವದಾ | ಮಾಮಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ ಕಾಮಾತ್ ಕಮನೀಯಂ ತ್ವಮಾನವಮ್ ||೩೧|| ಸಂಮಾನಯ ಮನಸ್ತೇನ ಶಮಯಾನಂಗಸಂಗಮಮ್ | ಭವಾಂತರೇಽಪಿ ಮಾಂ ಧೀರ ತೇಽಧರಾಮೃತಮನ್ವಹಮ್ ||೩೨|| ವಿತರಾರ್ಯ ತದರ್ಥೇ ಚ ಮತ್ಕರಂ ಶಿರಸಾ ಧರನ್ | ಅಹಂ ಯಾಸ್ಯೇ ತ್ವಯಾ ದತ್ತವಿಶ್ವಾಸಂ ಸತ್ಯಮೇವ ಚ ||೩೩|| ಕುರು ಶೀಘ್ರಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೇಯಸೇ ಮೇ ಭವಾಯ ಚ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವ ಪ್ರಯಯೌ ದಾರಃ ಕಾಮರಾಹಿತ್ಯ ಮಾರ್ಯಜ (ಮಾರ್ಜವಮ್) ||೩೪|| ಖ್ಯಾಪಯಾಮಾಸ ಲೋಕೇ ಮೇ ಸರ್ವತ್ರ ಸುಚರಿತ್ರಿಣಃ | ಇಮಾಂ ಕಥಾಂ ಯೇ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಶೃಣ್ವಂತಿ ಯತಯೋಽಪಿ ತು ||೩೫|| ಲಭಂತೇ ಕಾಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಸುತ ಸತ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಮ್ ||

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (36-61)

ಮಯೋಕ್ತಶ್ಲೋಕಪೂಗೇಷು ವ (ತ್ಯ) ಕ್ತ್ವಂ ಯೋಗ್ಯಾನ್ ಪೃಥಕ್ಕುರು ||೩೬|| ಯೇ ಲೌಕಿಕಾರ್ಥಾ ಭಾಸಂತೇ ಶ್ಲೋಕಾಂಸ್ತಾನ್ ಕುಲಭೂಷಣ | ಚತುರಧ್ಯಾಯಗಾನ್ ಸಾಂಗಂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಫಲಂ ತವ ||೩೭|| ಮಂಗಲಾಯನಮಾಶಾಸ್ಯಂ ನಿಃ ಸಂಗಸ್ಯ ವಚೋ ಮಮ| ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯೇಷು ಶಿಷ್ಯಾನಾಂ ತುಷ್ಟಿಂ ಕುರು ಯಥೇಷ್ಟತಃ ||೩೮|| ಪ್ರೌಢಿಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತೇ ಸುಷ್ಟು ಮಮೇಷ್ಟಂ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಧಯ ಇತಿ ಚ ದ್ವಾದಶಾಧ್ಯಾಯಾನ್ ಕುರು ಶೀಘ್ರಂ ಬುಧಾಗ್ರತಃ ||೩೯|| ಅಹಮಾಕಾಶಗೋ ನಿತ್ಯಂ ನಾಕಿಭಿಃ ಸಹಲೋಕದೃಕ್ | ಪಾಕಶಾಸನಮುಖ್ಯಾನಾಂ ತೋಕ ಮೇ ಶೃಣು ವೈಭವಮ್ ||೪೦|| ಮದ್ವಿಮಾನಮಧಾಕಾಶೇ ನಿಮಿಷಾರ್ಧೇನ ಚ ದೃತಮ್ | ವಿರಿಂಚಲೋಕಪರ್ಯಂತಂ ಧಾವತೀತ್ಯಧಿರೋಪ್ಯ ಮಾಮ್ ||೪೧||

ಚಕ್ರವದ್ಭ್ರಮತೇ ತತ್ರ ಶಕ್ರಲೋಕೇ ಚ ಪುತ್ರಕ । ವಕ್ರಬುದ್ಧಿಹೃದಃ ಶಲ್ಯಮಿವ ಚಕ್ರ-
ಮತೇಽನಿಶಮ್ ॥೪೨॥ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ವೃಕ್ಷೇಷು ನಂದನಸ್ಥೇಷು ನಂದನ । ಸ್ಯಂದನೇನ
ಚರಾಮ್ಯಂಗ ಗಂಗಾತೀರೇ ತರಂಗಿಣಿ ॥೪೩॥ ಏವಂ ಮಹಾಭಾನುರ್ಮೋಹಂ ಭಾನುಮಂಡಲಗಂ
ಹರಿಮ್ । ತದ್ರಥಸ್ಯೋಪರಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ತಮೀಶ್ವರಮ್ ॥೪೪॥ ಕಮನೀಯಂ
ಕಾಮಹೀನೋಽಪ್ಯನಿಶಂ ಭಾನುಮಂಸ್ಪಹಮ್ । ಮಾನಿತಸ್ತೇನ ದೇವೇನ ಮಾನಿನ್ ಶೃಣು ಹರಿ-
ಪ್ರಿಯಮ್ ॥೪೫॥ ನಾನಾವಿಧೈರನೇಕೈಶ್ಚ ವಾಹನೈರ್ವಾಹಕೈರ್ಯುತೈಃ । ಚರಾಮಿ ಮಾರ-
ತಾತಂ ಚ ಸ್ಮರಾಮಿ ಹೃದಿ ಸರ್ವದಾ ॥೪೬॥ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ತು ಹಿತ್ವಾಹಂ ಸತ್ಯ-
ಲೋಕಮಿತೋಽಗಮಮ್ । ಶ್ರುತ್ಯಭಾವಂ ಕರ್ತುಕಾಮೋ ದೈತ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಧತೋ ಮಯಾ
॥೪೭॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ । ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೋ-
ತ್ತಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಜಗತಃ ಪತಿರಪ್ರತಿಃ ॥ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಃ ಸುರಪತಿಃ ಸ ವಿರಿಂಚಪತಿಃ ಸ್ವಯಮ್
॥೪೮॥ ಮಯೋಕ್ತಂ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಸುರಾರಯಃ । ಗರ್ವಿತಾ ವೈ
ಹರಿಂ ನಾಗುಃ ಶ (ಶಾ)ರ್ವಂ ಚಾಪಿ ಗುರುಂ ಚ ಮಾಂ ॥೪೯॥ ಸಾಮ್ಯಬುಧ್ಯಾ ತಾಮಸಾಸ್ತೇ
ಮೇಘಛನ್ನಮಿವ ಗ್ರಹಮ್ । ಕಾಮತಾತಂ ಕೋಮಲಾಂಗಂ ಮಾನವಂ ಮೇನಿರೇ ಹರಿಮ್
॥೫೦॥ ಮಯೋಕ್ತ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಹರಿಪ್ರಿಯಾಃ । ಗುರ್ವಂತರ್ಯಾ-
ಮಿಣಃ ಸ್ವೈರಂ ಕರಂ ದಾಸ್ಯಂತು ಭೂರಿಶಃ ॥೫೧॥ ಮಮಾಪಿ ಜೀವೋತ್ತಮತ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ
ಸರ್ವೇ ಮಮ ಪ್ರಿಯಾಃ । ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರದಾಸ್ಯಂತು ಗುರ್ವಂತರ್ಯಾಮಿಣಃ
ಕರಮ್ ॥೫೨॥ ಇತ್ಥಂ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಂ ತು ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಃ ।
ಹಿತ್ವಾ ಸಂಸೃತಿಮಾರ್ಗಂ ತು ಯಾಂತು ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಲೋಕತಾಂ ॥೫೩॥ ಏವಂ ಮಯಾ
ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಚಾಸ ಸಾತ್ವಿಕಮ್ । ಆಸುರಂ ಶಾರ್ವಮೇವಾಸ ಮಯೋಕ್ತೇಽಪಿ
ಸ್ವಯೋಗ್ಯತಃ ॥೫೪॥ ಮದ್ಭಕ್ತಾಃ ಸುಖಿನಃ ಸಂತು ಶಶ್ವಜ್ಜೀವಂತು ಮತ್ಪ್ರಿಯಾಃ । ಮಮಾ

ಭಕ್ತಾಃ ಪ್ರಯಾಸ್ಯಂತು ತವೋಂಧಂ ತಾಮಸಾಶ್ಚ ತೇ ||೫೫|| ಅಹಂ ನಕ್ಷತ್ರಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಸುಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ | ತತ್ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ಭಿಕ್ಷಾಮಾತ್ರಂ ದದುಶ್ಚ ಮೇ ||೫೬|| ಇತಿ ತೇಷಾಂ ವದನ್ನಿತ್ಯಂ ತನ್ಮಧ್ಯನೋಥ ಭವಾಮಿ ಚ | ಮತ್ತೇಜಸಾ ತಿರಸ್ಕಾರಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತೇಜಸಾಮಭೂತ್ ||೫೭|| ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶೇನ ತೇಜಸಾಂ ಚ ತಿರಸ್ಕೃತಿಃ | ತಥಾ ಮತ್ತೇಜಸಾ ಸರ್ವತೇಜಸಾಂ ಚ ತಿರಸ್ಕೃತಿಃ ||೫೮|| ಸ್ವಾತ್ಪಶ್ಯತಾಂ ಚ ನೇತ್ರಾಣಿ ಮುಷ್ಣನ್ ವಿಷ್ಣ್ವಾಜ್ಞಯಾ ಸದಾ | ಅಹಂ ನಿಷಣ್ಣಸ್ತನ್ಮಧ್ಯೇ ವಿಷಣ್ಣಾಸ್ಸರ್ವ ಏವ ತೇ ||೫೯|| ಇತ್ಥಂ ತೈಜಸದೇಹಾನಾಂ ಸಂದೋಹಂ ಸಂದದಾತಿ ಮೇ | ಬುಧಾಗ್ರ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವಪಾದಾಬ್ಜಸೇವಯಾ ವೈ ಗದಾಧರಃ||೬೦|| ಶಾರದಾ ನೀರದಶ್ಯಾಮಾ ನಾರದಾಽಽರಾಧಿತಾಽಽದರಾತ್ | ವೇದೋದರೀ ಶ್ರೀಧರಾಜ್ಞಾಧಾರಿಣೀ ಮೇ ಸುವಾಗ್ವರಾ ||೬೧||

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **(62–102)**

ರಥಸ್ಯೋಪರಿ ತಿಷ್ಠಂತಮರುಣೋ ನ್ಯರುಣದ್ಧಿ ಮಾಂ | ವರುಣಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛಂತಂ ಚರಣೇನ ವಿನಾಕೃತಃ ||೬೨|| ಮಾತ್ರಾ ಭ್ರಾತ್ರಾ ವಿಹೀನೋಹಂ ತ್ರಾತಾ ತ್ವಂ ಮಮ ಸರ್ವದಾ | ಯಾತ್ರಾಂ ನ ಕುರು ಚಾತ್ರಾಪಿ ತಿಷ್ಠ ರೂಪಾಂತರೇಣ ಚ ||೬೩|| ಗರುಡಾಗ್ರಜ ಇತ್ಥಂ ಮಾಮವದಜ್ಜ್ವರರಾದ್ಯ ಚ| ಇತಿ ತೇನೋಕ್ತ ಏವಾಹಂ ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣ ಚ ||೬೪|| ವಸಾಮಿ ವಸುಭಿಃ ಸಾಕಂ ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಪೂಜಿತಃ | ಕರಟಾಭಃ ಸ್ವಬುಧ್ಯಾ ತ್ವಂ ಮದ್ಬುಧ್ಯಾಶ್ರೇಷ್ಠ ಏವ ಚ ||೬೫|| ವರುಣೋಽಪಿ ತದಾಹ್ವಾತುಮಾಗತೋ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಿಯ | ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣಾಪಿ ತದ್ಗೇಹಂ ಗತವಾನಹಮ್ ||೬೬|| ಯಮೋಽಪಿ ಮಾಂ ಸಮಾಹ್ವಾತುಂ ಸ್ವಯಮೇವಾಗತೋ ಮಹಾನ್ | ರಾಮಸ್ವಾಮೀಕ್ಷತೇ ಕಾಮಮಾಗಮಿಷ್ಯತಿ ಮತ್ಪ್ರಿಯಃ ||೬೭|| ಇತ್ಯನ್ವೋಚದ್ವಚಃ ಪ್ರಾಂಚನ್ ಕಾಂಚನೇಚ್ಛಾಽರುಚಿಂ ಚ ಮಾಮ್ | ಹರಿಲಾಂಛನಸಂಛನ್ನಂ ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕಿತಂ ಭುಜೇ||೬೮|| ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣಾಪಿ ತದ್ಗೇಹಂ

ಗತವಾನಹಮ್ । ಶಾಂತಂ ಕಾಂತಂ ಪರಾಕ್ರಾಂತಂ ರಾಮಂ ತಂ ಸನ್ನತೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ ॥೬೯॥
ಇಂದ್ರೋಽಪಿ ಸಾಂದ್ರಸಂತೋಷಾದುಪೇಂದ್ರಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರಭುಃ । ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗತೇ ಚಂದ್ರೇ
ಮುನೀಂದ್ರಂ ಮಾಂ ಸಮಾಹ್ವಯತ್ ॥೭೦॥ ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣಾಪಿ ತದ್ಗೇಹಂ ಗತ-
ವಾನಹಮ್ । ತಮುಪೇಂದ್ರಂ ಚಿದಾನಂದಸಾಂದ್ರಸುಂದರರೂಪಿಣಮ್ ॥೭೧॥ ಕಂದಾಶ-
ನೇಂದ್ರವಂದ್ಯೋಽಹಮಿಂದಿರಾಪತಿಮವ್ಯಯಮ್ । ನತೋಽಸ್ಮಿ ತಸ್ಯ ಸಂದುಷ್ಟಿಂ ಸಂಗ-
ತೋಽಸ್ಮಿ ಸಮಾಗಮಮ್ ॥೭೨॥ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಸ್ಯ ಮನಸಾಪ್ಯಹೋ।
ಪಾಪಾಂಧಕಾರಸಂರುದ್ಧಃ ಕುರ್ವನ್ ಯೋ ದೀಪಮಾಲಿಕಾಮ್ ॥೭೩॥ ಕೋಪಾಂಧಕಾರಿತ-
ಮುಖಂ ಭಾಸ್ಕರಿಂ ಚ ನ ಪಶ್ಯತಿ । ತದೈವ ಮಾಂ ಸಮಾಹ್ವಾತುಂ ಧನದೋಽಪಿ ಸಮಾ-
ಗತಃ ॥೭೪॥ ಸದೈವ ಮೇ ಗೃಹಾವಾಸಂ ವಿಬುಧೇಂದ್ರ ಕುರು ಪ್ರಿಯ । ಇತಿ ಮಾಮು-
ಕ್ತವಾನ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮೇ ॥೭೫॥ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪಯಾಮಾಸ ಪ್ರೀತ್ಯಾ
ವಿಪ್ರ ನ ಸಂಶಯಃ । ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣಾಪಿ ತದ್ಗೇಹಂ ಗತವಾನಹಮ್ ॥೭೬॥ ತದೈವ
ಶೂಲೀ ಶಿರಸಿ ತ್ರಿಶೂಲೀ ಹಸ್ತೇ ಗಲೇ ಸಕ್ತ ನೃರುಂಡಮಾಲೀ।ದಲೀಕೃತಾಂಧಶ್ಚ ಶಿಲೀಮುಖೇಷು
ಹಾಲಾಹಲೀಗಲಮಧ್ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾ ॥೭೭॥ ಶ್ಮಶಾನವಾಸೀ ಧೃತಭಸ್ಮರಾಶಿರ್ಭಸ್ಮೀಕೃತ-
ತ್ರಿಪುರಃ ಪೌರುಷೇಣ । ಭಸ್ಮಾಸುರಾಜ್ಜಾತಭಯೀ ಪಿನಾಕೀ ನಾಕೀಶ್ವರಂ ಮಾಂ ಸಮು-
ಪಾಜಗಾಮ ॥೭೮॥ ಗಂಗಾಧರೋ ಮಂಗಲನಾಮ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಧ್ಯಾನಾಂತರಂಗೀ ಸರ್ವ-
ಲಿಂಗಾಂತರಸ್ಥಃ (ಸ್ವಾರ್ಥಾಂಗ್ಯಾಚನಾರ್ಥಂ) ॥೭೯॥ ಉತ್ತುಂಗಕೈಲಾಸಕೃತಾಂಗವಾಸೋ
ನಿಃಸಂಗಿನಂ ಮಾಂ ತ್ವಾಗತಃ ಸ್ವಾಗತೋಕ್ತ್ಯಾ ॥೮೦॥ ಆಹ್ವಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ
ಮಾಪತೇಃ ಪ್ರಿಯಮುತ್ತಮಮ್ । ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣಾಪಿ ತದ್ಗೇಹಂ ಗತವಾನ-
ಹಮ್ ॥೮೧॥ ಏವಂ ಸರ್ವೇಽಪಿ ದೇವಾಶ್ಚ ಕಾಲೇಽಸ್ಮೈಕೇನ ಮಾಂ ತದಾ । ಆಹ್ವಯಾ-
ಮಾ ಸುರಾಯಾಂತಮಗಮಂ ಬಹುರೂಪಕೈಃ ॥೮೨॥ ಭಸ್ಮರಾಶಿರಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತೇ ಧೃತೇತ್ಯು-

ಸಪದೇನ ಚ । ಸಾಕಂ ಶೋಕ ವಿಹೀನೇನ ಕೃತಭಸ್ಮೇತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ ॥೮೩॥ ತಾಳಪತ್ರೇ ತಥಾ ವಿಪ್ರ ಲೇಖನಂ ನೈವ ಕಾರಯ । ಲೋಕವಾರ್ತಾಂ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ತೂಲೂಖಲೇ ಬದ್ಧಗೋಪಕಮ್ ॥೮೪॥ ಸ್ಮರ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಂ ತು ಸ ಕರಿಷ್ಯತಿ ದಾರಕಃ । ದ್ವಾರಕಾಪತಿರೇವಾಯಂ ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಾರ ಚ ॥೮೫॥ ನೀಲಾತ್ಮಕಸ್ತ್ವದೈವಾಗ್ನಿಃ ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವ ಲೋಕಹಾ । ಮಮಾಲಯಂ ಸಮಾಗಚ್ಛ ಮಾಂ ಪಾಲಯ ಸುಶೀಲ ಭೋ ॥೮೬॥ ಇತ್ಯುವಾಚ ಸತೇಜಸ್ವೀ ತೇಜೋರೂಪಂ ಚ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ । ಕಾಂತರೂಪಾಂತರೇಣಾಪಿ ತದ್ಗೇಹಂ ಗತವಾನಹಮ್ ॥೮೭॥ ತದೈವ ನಿಯುಯುತಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವರರುಚಿರುವಾಚ ಸರ್ವದಾ । ವಾಯುಪ್ರಭೃತಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ಸ್ವೈರಂ ವಿಹರ ಮದ್ಗೃಹೇ ॥೮೮॥ ಇತ್ಯುಕ್ತವಂತಸ್ತೇ ಸರ್ವೇಽಪ್ಯಾಹ್ವಯಾಮಾಸುರಂಜಸಾ । ತತ್ತದ್ರೂಪಾಂತರೈರೇವ ತತ್ತದ್ಗೇಹಮಗಾಂ ತದಾ ॥೮೯॥ ವ್ಯಂಜನಸ್ಯಾಧಿಕತ್ವೇನ ನ ಛಂದಸ್ಯ (ಸ್ಯೇ) ತಿ ದೂಷಣಮ್ । ಸ್ವಚ್ಛಂದವೃತ್ತೇರ್ನಾಮ ಕಶ್ಛಂದೋಭಂಗ ಏವ ಚ ॥೯೦॥ ಇತ್ಥಮೇವಾಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲೈಃ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಮ್ । ಹೃಷ್ಟರೂಪಾಂತರೈರೇವ ಶಿಷ್ಟ ಯಾಮಿ ದಿಶೋದಶ ॥೯೧॥ ಮೂಲರೂಪೇಣ ಬಾಲಾರ್ಕ ಸದೃಶಂ ಕಮಲೇಶ್ವರಮ್ । ನೀಲಮೇಘಪ್ರತೀಕಾಶಂ ಲೋಕದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಬಲಮ್ ॥೯೨॥ ಸಮಯೇನ ದೃಢಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಕಮನೀಯಂ ಚ ಮಾನವಮ್ । ಶಮನಂ ತನ್ಮನಃ ಕಾಮಂ ವಾಮನಂ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೯೩॥ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಗಂ ವಿಷ್ಣುಮಿಂದ್ರಾಣ್ಯಾಖಂಡಲಾರ್ಚಿತಮ್ । ಸಾಂದ್ರಂ ಕಮಂಡಲುಧರಂ ಚೋವೇಂದ್ರಂ ಚಾಂಡಲಗ್ನಕಮ್ ॥೯೪॥ ಭಜಾಮಿ ಭಜನೀಯಂ ತಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಶಾಯಿನಮ್ । ಕುಜನಾಶಂಕಯಾ ಜಾತವೃಜಿನಾರ್ತಿ ಹರಂ ಚ ಮೇ ॥೯೫॥ ಮಯಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ವರ್ತತೇ ಸರ್ವದಾಽಪಿ ಹಿ । ಯಾವನ್ಮಮ ವಿಮುಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ತಾವತ್ಪರ್ಯಂತಮೇವ ಚ ॥೯೬॥ ಅತೋ ಮಯಾ ಯದುಕ್ತಂ ತು ತತ್ಸರ್ವಂ ಯುಜ್ಯತೇ ಮಯಿ । ಅಧಿಕಾರಿಷು ಸರ್ವೇಷು

ಚೋತ್ತಮೋಽಹಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||೯೭|| ಇದಂ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಜಾನಂತಿ ದೇವಾಶ್ಚ ಋಷಯ-
ಸ್ತಥಾ | ಗಂಧರ್ವಾ ಅಪಿ ಸರ್ವೇಽಪಿ ದಾನವಾ ಮಾನವಾಶ್ಚ ನ ||೯೮|| ಸರ್ವಲಿಂಗಾಂ-
ತರಸ್ಥಶ್ಚ ಮಯೋಕ್ತಂ ತ್ಯಜ್ಯತೇ ತ್ವಯಾ ಮಯಾನುಕ್ತಮಪಿ ಸ್ವಾರ್ಥಾಂಗ್ಯಾ ಚ ನಾರ್ಥಂ
ತು ಗೃಹ್ಯತೇ ||೯೯|| ಉಕ್ತಮೇವ ತು ವಕ್ತವ್ಯಮನುಕ್ತಂ ನ ಕದಾಚನ | ಮತ್ಸತ್ರಭೋಜನಂ
ಭುಕ್ತ್ವಾಮಮುಕ್ತಂ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ||೧೦೦|| ಮಯಾದ್ವಿಮುಖತಶ್ಲೋಕ್ತಂ ಸುಮುಖಪ್ರಾಕ್
ದ್ವಿಧಾಕೃತಮ್ | ಇದಾನೀಂ ಮುಖ್ಯಮೇವೋಕ್ತಂ ಏಕೇನೈವ ಮುಖೇನ ತು||೧೦೧|| ಅನೇಕ-
ಮುಖಸಂಪನ್ನೈಃ ಮುಖಮೇವಾನುಭೂಯತೇ | ಮುಖೈರಪಿದುರಾಪನ್ನಂ ಖಗಮುಖ್ಯೈಶ್ಚ
ದೇವತೈಃ ||೧೦೨|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನವದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ-
ಸ್ಯಜೇನ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು
ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೦೩|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ |
ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೧೦೪|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು
ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ | ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಮತಮ್
||೧೦೫|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ |
ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೦೬||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-
ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ವೈಭವ-
ಪರ್ವಣಿ ಅಷ್ಟಮಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

॥ ಅಥ ನವಮಾಧ್ಯಾಯಃ ॥

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (1-50)

ಹರಿಃ ಓಂ॥ ಹನೂಮಾನ್ ಬಹುನಾಮಾಯಂ ನೃಹನದ್ಗಹನಾದರೀ । ಸಹನಾಮಾಮುದಾರೂಪೋ ಮಹಾನಾಮ್ನಿ ಮಹೋತ್ಸವೇ ॥೧॥ ನಮಾಮಿ ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಹನೂಮಂತಮಥಾಹವೇ । ನೃಹನದ್ಯೋ ಮಹಾರಕ್ಷೋ ಹ್ಯಕ್ಷಂ ತ್ವಕ್ಷಯವಿಕ್ರಮಃ ॥೨॥ ರೇವೋ ಸೇವಾಸು ನಿರತೋ ಕಾಮೇನ ರಹಿತಃ ಸದಾ । ಯಸ್ಯ ನಾಥಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ದದೌ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ ॥೩॥ ತದ್ವನ್ಮಮಾಪಿ ಕಾಮೇನ ಹೀನಸ್ಯ ಮನಸಾಪ್ಯಹೋ । ನಾಥೋಽಹ್ಯಾತ್ಮಾನಮೇವಾಸೌ ಹಯಗ್ರೀವೋ ದದೌ ಮುದಾ ॥೪॥ ಪರಿರಂಭಣ ವ್ಯಾಜೇನ ಮಂದರೇ ಗುಣವಾರಿಧಿಃ । ಗಣಯನ್ ಸ ತು ತಂ ದಾರಂ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಮಮ ಸದ್ಗುಣಾನ್ ॥೫॥ ಅಹಂ ರಾಜಾಧಿರಾಜಶ್ಚಾಪ್ಯೇತದುತ್ತರಜನ್ಮನಿ । ಭವಾಮಿ ಸ ಭವಾನೀವ ಮಾಂ ತು ಯಾಸ್ಯತಿ ಯಾ ಪುರಾ ॥೬॥ ಮಂದರೇ ಸುಂದರಂ ಮಾಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಂದರ್ಪಮೋಹಿತಾ । ಇಂದಿರಾಪತಿಮಾರಾಧ್ಯ ವರದಂ ಪ್ರಾಪ ತದ್ವರಮ್ ॥೭॥ ಸಾ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ಮಾಂ ತಸ್ಮಿನ್ ಜನ್ಮನಿ ಪ್ರಿಯವಾದಿನೀ । ನಾಥಿನೀ ಸ್ವಮನೋರಥ್ಯಂ ಸಾರಸೌಂದರ್ಯಸಾರತಃ ॥೮॥ ಕನಕಾಂಬರಸಂವೀತಾ ಮಣಿಕಾಶಿತಭೂಷಣಾ । ಗಣಿಕಾ ಜಾತಿಕಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಝಣಿಕಾರವನೂಪುರಾ ॥೯॥ ದಾರಾಃ ಪುಂಸೀತಿವಶ್ಚಾರ ಇತಿ ನೋ ಶಾಬ್ದಿಕೈರ್ವೃತಃ । ಉದಾರಕಾಮಹೀನಸ್ಯ ಸ ದಾರಃ ಪುರುಷೋ ಯಥಾ ॥೧೦॥ ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯತೋಽಪ್ಯೇಕವಚನೇಽಪಿ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ । ದಾರಶಬ್ದಃ ಪರೈರುಕ್ತದೋಷೋಽಪಿ ನ ಮಮ ನಾಸ್ತ್ಯತಃ ॥೧೧॥ ಏಧಮಾನದ್ವಿಡಪ್ಯೇತತ್ಕೃತವಾನ್ ದೇವರಾಡಸೌ । ಮಾಂ ಪ್ರೌಢಭಕ್ತಿಸಂಪೂರ್ಣಮಾರೋಪ್ಯ ಗರುಡೋಪರಿ ॥೧೨॥ ಜಗಾಮ ನಿಮಿಷಾರ್ಧೇನ ಮೇರುಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ವಮಂದಿರಮ್ । ತಸ್ಮಾನ್ಮಂದರಗಂ ಪ್ರಾಪ ಸುಂದರಂ ಸ್ವಸ್ಯ ವಿಗ್ರಹಮ್ ॥೧೩॥ ತಸ್ಮಾದಪಿ ಯಯೌ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಂ

ಮಾಮಧಿರೋಪ್ಯ ಚ । ಪೀತಾಂಬರಧರಃ ಸ್ರಗ್ವೀ ಶ್ರೀವತೀಃ ಶ್ರೀಯುನಾಂ ಪತಿಃ ॥೧೪॥ ಶ್ವೇತ-ದ್ವೀಪಾದಪಿ ಪ್ರಾಪ ಪ್ಲಕ್ಷ ದ್ವೀಪಂ ಸುಪಾವನಮ್ । ಅಪಾಂಪತೇಶ್ಚೋಪಕಂಠೇ ವಿಪತೇಶ್ಚಾ-ವರೋಪ್ಯಮಾಂ ॥೧೫॥ ಗರುತ್ಮಾನಂ ಸಮಾಹೂಯ ಮಾನಯುನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಮಘೋ-ನಾಽಮೃತಮಾನೀಯ ಮಾಮುಕಸ್ಯ ಮುನೇರ್ದಿಶ ॥೧೬॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತು ನತ್ವಾ ಚ ವೈನ-ತೇಯೋ ವಿಹಾಯಸಾ । ಗತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಪತೇಸ್ತಚ್ಚ ಹ್ಯಮೃತಂ ಪ್ರಾಪ ಸತ್ವರಃ ॥೧೭॥ ಆದಾಯ ಗರುಡಃ ಪ್ರೌಢಃ ಚೋಡ್ಡೀಯೋಡ್ಡೀಯ ಪಕ್ಷಿರಾಟ್ । ಆಢಕೇನ ಮಿತಂ ಷೋಢಾಪ್ರರೂಢಂ ಪೌರುಟಸ್ಥಿತಮ್ ॥೧೮॥ ಪಾಯಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ಪಾಪರಹಿತಂ ಪಿಹಿತಂ ಕರೇ । ಸ್ನಾಪ-ಯಾಮಾಸ ಪಾದಾಗ್ರೇ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಶೇಷಿತಂ ಚ ಯತ್ ॥೧೯॥ ದಿವ್ಯಂ ತದಪಿ ಗೋವಿಂದೋ ಗೋದೋಹನ ಕರೇಣ ಚ । ಮಾಂ ಗೋಸವೇ ಗೋಸವೇ ಚ ಪಾಯಯಾಮಾಸ ನೇತರಮ್ ॥೨೦॥ ಮಾಮಾಮೃತಪ್ರಾಶನಂ ಚ ಯೇ ಶೃಣ್ವಂತಿ ನರಾ ಭುವಿ । ಅಮೃತಪ್ರಾಶನಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ವಮೃತತ್ವಂ ಭಜಂತಿ ತೇ ॥೨೧॥ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪಾದಪಿ ಪ್ರಾಪ ಪ್ಲವಮಾನ ಇತಸ್ತತಃ।ಉಪಪ್ಲಾವ್ಯಂ ತದಾ ವಿಷ್ಣುರಪಪ್ಲವವಿವರ್ಜಿತಃ ॥೨೨॥ ತದನಂತರಮುನ್ನಿಚ್ಛನ್ನನಂತಾಸನಮೇವ ಚ । ಅನಂತ-ಶಯನಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಅನಂತೋ ಯೋ ಗುಣೈರಪಿ ॥೨೩॥ ಅನಂತಪದಮಾಸಾದ್ಯ ಚಾನಂತೋ-ಪರಿ ಸಂಸ್ಥಿತಃ । ಅನಂತಶಯನಂ ಪ್ರಾಪ ಹ್ಯನಂತಾಸನಗಂ ಹರಿಮ್ ॥೨೪॥ ತೇನೈಕೀಭೂಯ ಕಾಲೇನ ನಾನಾತ್ವಂ ಮಯಿ ನಾಸ್ತಿ ಚ। ಇತಿ ನೋ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ನೇತ್ರಯೋರಪಿ ಮಾನವ ॥೨೫॥ ಇಂದ್ರಾಣೀ ಮಾಂ ಸಮಾನೀಯ ಚೇಂದ್ರೇಣ ಸಹ ಮಂದಿರಮ್ । ಉಪೇಂದ್ರೋಽಪಿ ತದಾ ಚಾಪ್ಯತ್ಶ್ಚೇಂದ್ರೇಣ ಸಹ ಚೇಕ್ಷಿತುಮ್ ॥೨೬॥ ಭದ್ರಾದೇವೀ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಸುಭ-ದ್ರಾರ್ಥಂ ತದೈವ ಮಾಂ । ಭದ್ರಾಸನೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಭದ್ರಾಮಾರಾರ್ತಿಕಾಂ ವ್ಯಧಾತ್ ॥೨೭॥ ಅರುಂಧತೀ ಸಮಾಯುಕ್ತಾ ವೃಂದಾವನಕೃತಿಂ ತ್ವಿಮಾಮ್ । ಸ್ವಮಂದಿರೇ ಸಮಾಧಾಯ ಚೇಂದ್ರೇಣ ಸಹ ಚಾರ್ಚಯತ್ ॥೨೮॥ ಏವಂ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ದೇವ್ಯನ್ಯಾಃ ಪತಿಭಿಃ ಸಹ

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ. ವೃಂ. ಆ. ಅ. ೯

ಮಂದಿರಮ್ । ಮಾಂ ಸಮಾನೀಯ ಚಾ ನರ್ಚುಃ ವೃಂದಾವನಕೃತಿಂ ಶ್ರಿಮಾಮ್ ॥೨೯॥ ತನ್ಮಾತ್ಸ್ವಮಂದಿರೇ ಸರ್ವೇ ವೃಂದಾವನಕೃತೇಃ ಪರಮ್ । ಪ್ರಕುರ್ವಂತ್ಸ(ಂತ್ಯ)ರ್ಚನಂ ಸಮ್ಯಗಾರಾತ್ರ್ಯಾ ಚ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥೩೦॥ ಮದ್ವೃಂದಾವನಮೇವಾತ್ರ ಸದ್ವೃಂದಾವನ-ಮೇವ ಹಿ । ತದ್ವೃಂದಾವನಗಃ ಶ್ರೀಶಃ ಸದ್ವೃಂದಾವನಗಃ ಸದಾ ॥೩೧A॥ ಯೇನ ವೃಂದಾ-ವನಾಖ್ಯಾತಿ ರ್ಜಾತಾ ಚಾತ್ರ ದಿನೇ ದಿನೇ। ತಸ್ಮೈ ನಂದನ (ಚಾನಂದ) ಧಾನ್ಯಂ ವಾ ಧನಂ ವಾ ಕಿಂ ನ ದೀಯತೇ ॥೩೧B॥ ಮದ್ದೋರ್ದಂಡೇನ ಚೋರ್ಧ್ವಾಂಡಂ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಗುಣಿನ್ ಸ್ಪೃಶೇ । ಸವ್ಯೇನಾಧಸ್ಥಮವ್ಯಸ್ಮಿನ್‌ಲೋಕೇ ಪಾವಕಜ್ಜ್ವಲನ್ ॥೩೨॥ ತ್ರಸರೇಣುರಜಸ್ಥಾಣುಃ ಪರಮಾ-ಣುರಹಂ ಭಜೇ । ಪಾರಿಮಾಂಡಿಲ್ಯವತ್ಸೌಕ್ಷ್ಮ್ಯಂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯೋ ವೇತ್ತಿ ಶೌಂಡಿಲಃ ॥೩೩॥ ಮೇರುವದ್ಗುರುಭಾರೋಹಂ ತೂಲವಲ್ಲಘುತಾಂ ವ್ರಜೇ । ವ್ಯಾಪಕಶ್ಚಾಕಾಶವಚ್ಚ ಭಾಗಶೋ ಯೋಗತೋಽಭವಮ್ ॥೩೪॥ ಮದ್ಯೋಗಬಲತೋ ನಾನಾದೇಹಗೋ ಭೋಗವಾನಹಮ್। ನೌ ಭರಿರ್ಯದ್ವದಭ್ರಾಭ್ರೋ ಮದ್ವತ್ಕೋ ಭ್ರಾಜತೇಽಧುನಾ ॥೩೫॥ ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗ-ಯೋಗಂ ಮಣಿಮಾನ್ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸಃ । ಫಣಿನಾ ಮಾನಿತಂ ದಷ್ಟ್ವನ್ ತತ್ಪದಾಂಗುಷ್ಟತೋ ಹತಃ ॥೩೬॥ ತದ್ವತ್ಸಾಷ್ಟಾಂಗಯೋಗೇನ ಮಯಾ ವಾದೇನ ಚಾಹತಃ । ಮಾಯಾವಾದಿಮತಾ-ಚಾರ್ಯಃ ಪೂರ್ವಂ ಕ್ರೋಧವಶಾಧಿಪಃ ॥೩೭॥ ತನ್ಮಾದಾಚಾರ್ಯವರ್ಯೇಷು ಮತಾ-ಚಾರ್ಯಾಃ ಸುರೋತ್ತಮಾಃ । ಆಚಾರ್ಯೇಷ್ವಪಿ ತೇಷ್ವತ್ರ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಃ ಪರೋ-ಮತಃ ॥೩೮॥ ವೇದೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಹರಿಃ ಸುರೋತ್ತಮಃ ಪೂರ್ವೇಷ್ವಥಾಚಾರ್ಯ-ಮತೇಷು ತನ್ಮತಮ್ । ಗುರುಷ್ವಪೀಹ ಪ್ರವರೇಷು ಗೌರವಾತ್ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಃ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ತದ್ವಾಕ್ ॥೩೯॥ ಮಮಾಸ್ಥಿಜಾತಾನ್ಯಪಿ ತಸ್ಥಿವಾಂಸಿ (ತಸ್ಥುಷಾಂಸಿ) ಚಕ್ರಾಂಕಿ-ತಾನ್ಯೇವ ಕ್ರಮಂತಿ ವಿಷ್ಣುಮ್ ॥೪೦॥ ತತ್ಪಾದಜಾಂಭಸು ಸುಪಾವಿತಾನಿ ಯದೇವ (ಯ-ದ್ಯೇವ) ಮಾಂ ತತ್ಪದಕಂ ನಯಂತಿ ॥೪೧॥ ಭುಜಾಸ್ಥಿನೀ ಶಂಖಚಕ್ರೇ ಸುವೃತ್ತೇ ಜಾನ್ವ-

ಸ್ಥಿನೀ ಪದ್ಮಗದೇ ಚ ಜಾತೇ । ಉರೋಽಸ್ಥಿ ತನ್ಮೂರ್ತಿರೂಪಂ ಪ್ರಜಾತಂ ಶಿರೋಽಸ್ಥಿ ನಾರಾಯಣ ಮುದ್ರಿತಂ ಚ ॥೪೨॥ ದಂತಾಸ್ಥಿ ತತ್ಪಾದಪದ್ಮಂ ಚ ಜಾತಂ ವೃಂತಾಸ್ಥಿ ತಚ್ಛ್ರಾಙ್ಗ್ರಂಥಸಂಶ್ಚ ಜಾತಂ । ಕರ್ಣಾಸ್ಥಿ ತದ್ಘ್ರಾಣರೂಪಂ ಪ್ರಜಾತಂ ಪಾದಾಸ್ಥಿ ದಾಮೋದರ-ಪಾದಪಾರ್ಶ್ವಮ್ ॥೪೩॥ ಸದಾ ಚ ಮಾಂ ಪ್ರಾಪಯಾಮಾಸ ಶೀಘ್ರಂ ಕದಾಪಿ ಸಂಸಾರ-ಗತಿಂ ದದಾತಿ । ನ ಮೇ ಪದಂ ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಭೋಃ ॥೪೪॥ ಇತ್ಥಂತು ಸರ್ವಾಣ್ಯ-ಸ್ಥೀನಿ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚಕ್ರಾಂಕಿತಾನಿ ಚ । ಜಾತಾನಿ ಜನನಾದ್ಯಂ ಚ ನಾಶಯಂತಿ ಮಮ ಶ್ರಮಮ್ ॥೪೫॥ ಹೇ ಮುಗ್ಧವಿಪ್ರ ದಧಿದುಗ್ಧಪಯೋನಿಧೌ ಚ ಬಧ್ವಾ ಹರೇಸ್ತು ಪದಮೇವ ಸುಭಕ್ತಿ-ಪಾಶೈಃ । ದಗ್ಧ್ವಾ ಕಲೇವರಮಿದಂ ಸಕಲಾಧಿವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತಂ ಚ ಯೋಗ ಬಲತಃ ಪ್ರವಸಾಮಿ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ॥೪೬॥ ಯಥಾ ದುರ್ಯೋಧನಕೃತಂ ದಗ್ಧ್ವಾ ಜತುಗೃಹಂ ಪುನಃ । ದ್ವೈಪಾಯನಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವೇಽಪಿ ಹ್ಯವಾಸ ಕುರುನಂದನಃ ॥೪೭॥ ಉದಾರಗುಣಸಂಪನ್ನಃ ಸದಾರಶ್ಚ ಭವಾಂ-ತರೇ। ವೃಂದಾವನಗುರೋಃ ರಾಜ್ಞಾಂ ಮಂದಾರವನಗಸ್ಯ ಮೇ ॥೪೮॥ ದಿವ್ಯರಾಗಾನ್ವಿತಗ್ರೀವೋ ದ್ರವ್ಯರಾಗವಿವರ್ಜಿತಃ । ಕರಾದಾಗತವಿತ್ತಾನಿ ಸದಾರೇಭ್ಯೋಽದದಾಂ ಸದಾ ॥೪೯॥ ವೈರಾಗ್ಯ ಗುಣಸಂಪನ್ನಃ ಸದಾ ರಾಜ್ಯಪರಾನ್ಮುಖಃ । ಏಷ್ಯಚ್ಚ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಸರ್ವಮತೀತಶ್ಚೇನ ಭಣ್ಯತೇ ॥ ಪ್ರೇಷ್ಯ ಸತ್ಯಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರು ಸರ್ವಥಾ ॥೫೦॥

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (51-75)

ಇತ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುಖ್ಯೇನ ಶ್ರುತ್ವಾ ವೈ ಗುಣವೈಭವಮ್ । ಗಣಯತ್ಸ್ವಪಿ ದೇವೇಷು ಭಣ ಸತ್ಸು ಚ ಮಾಮಿಹ ॥೫೧॥ ಅಹಂ ಶುಭೋದನಾಗರೇಽಸ್ವಹಂ ವಿಭೋರ್ಹಿ ವಾಸರೇ। ಸುಹಂ-ಸರೂಪಿಣೋ ಹರೇರ್ಗೃಹಂ ನರಾಮಿರೇಽರಮಮ್ ॥೫೨॥ ಕಾರಿತುಂ ಸರ್ವಭೃತ್ಯೈಶ್ಚ ತಾರಿತಂ ಭವಸಾಗರಾತ್ । ಸ್ಮಾರಿತುಂ ಸರ್ವಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಪ್ರೇರಿತುಂ ಸರ್ವಶಃ ಸುರಾನ್ ॥೫೩॥ ಅಹಂ ಮಮೇತ್ಯಹಂಕಾರರಹಿತೋ ವೈ ಹರೇರಿಹ । ಕರೋಮ್ಯಹರಹಃ ಕರ್ಮ ಹಂಸೋ

ಹಂಸ ರಹಸ್ಯಕೃತ್ ||೫೪|| ಹಂಸೋಪಿ ಹಂಸವಾಹಸ್ಯ ಸುಯಶಂ ಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಮ್ | ಸಂಸಾರೋತ್ತಾರಣಾಂಶ ಚ ಮಾಮಪಿ ಪ್ರಾಕ್ ಶಶಂಸ ಹ ||೫೫|| ಕಂಸಾರಿಃ ಶ್ವೇತ-ವಾಹಸ್ಯ ಸಂಸಾರಂ ನಾಶಯೇದ್ಯಥಾ | ಕಾಂಸ್ಯಂ ಕಾಂಸ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ತೇವ ಸಂಶೋಧಯತಿ ಚೋ-ದ್ಧವಮ್ ||೫೬|| ಸದೇವೋ ವರದೋ ಮಹ್ಯಂ ಕದಾ ಚೇಹ ಸಮಾಗತಃ | ಇತಿ ಮಾ-ಮುಕ್ತವಾನ್ ಸೂಕ್ತಂ ಸ್ವಪಾದೇ ಚಾಪದತ್ಯಜತ್ ||೫೭|| ಅಹಮಾನಂದಮುನಿನಾ ಸದಾನಂದ ಪ್ರಸಂಗಿನಾ | ಸಹನಾನಾವಿಧಾಶ್ರೀನಾಥಸ್ಯಗೀತಾಃ (ನಾನಾ ವಿಧಾಗಾಥಾಃ ಶ್ರೀನಾ-ಥಸ್ಯ ಇತಿ ಪಾಠಾಂತರಮ್) ಸ್ಮರಾಮ್ಯಹೋ ||೫೮|| ತದ್ದರ್ಶನೋದ್ಬುದ್ಧಹೃದ್ಯ-ಸಂಸ್ಕಾರಃ ಶುದ್ಧಸಾತ್ವಿಕಃ | ಬದ್ಧನೌ ಹೃದತತ್ಪಾದಪದ್ಮೇಹಂ ಪತಿತೋಽಸ್ಮ್ಯಹೋ ||೫೯|| ತೇನ ಸಾಕಂ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಂ ಶೋಕ ವಿನಾಶಕಮ್ | ತತ್ರಾಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರೀವಾಸಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಸುಸೇವಿತಮ್ ||೬೦|| ಶುಕಸ್ಯ ಜನಕಂ ವೈ ವಾಸಿಷ್ಠಕೃಷ್ಣಂ ನತೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ ||೬೧|| ಅಹಂ ಘನೋದಕಂ ಚಾಪಿ ಹ್ಯತಿಲಂಘ್ಯ ಮಹಾಧ(ಘ)ನಮ್ | ಧನೂರತ್ನಂ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪುರಾಮಧುವಿಭೇದನಮ್ ||೬೨|| ಬಾಣಂ ಚ ಶಾಣಸಂಯೋಗಾನ್ನಿಶಿತಂ ದ್ಯುಮಣಿಪ್ರಭಮ್ | ಪಶ್ಯಾಮಿ ಗುಣಸಂಬದ್ಧಂ ಶಾಙ್ರ್ಗಿಣಃ ಕರಭೂಷಣಮ್ ||೬೩|| ಪ್ರಾಸಂ ಚ ಭಾಸಮಾನಂ ತಂ ನ್ಯಾಸಕರ್ಮಣಿ ಕೋವಿದಃ | ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಪತೇರ್ದಾಸ್ಯಾತ್ ಸೋಹಂ-ಭಾವವಿವರ್ಜಿತಃ ||೬೪|| ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮ್ಯಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮೀತಿ ಯೋ ವಕ್ತಿ ಹಿಂಸಕಃ | ಸ್ವಹಿಂಸಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾರೋಪಯತಿ ನಾನ್ಯಥಾ ||೬೫|| ಬ್ರಹ್ಮಹಿಂಸಾತ್ಮಕಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಹತಿಃ ಸುತ | ಭವತ್ಯೇವಾಂಧತಾಮಿಸ್ರೇ ಪತತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ||೬೬|| ಸಾಮಾನ್ಯಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಶ್ರುತೌ ಸ್ಮೃತೌ | ನ ವಿದ್ಯತೇ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾ-ಬ್ರಹ್ಮಹತೇಃ ಕಿಮು ||೬೭|| ವಕ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರ ನಾಸ್ತಿ ಬಹಿಷ್ಕೃತಿಃ | ಸುವಿಸ್ತೃ-ತೇಽಂಧತಾಮಿಸ್ರೇ ಪತಂತ್ಯೇತನ್ಮತಾಶ್ರಿತಾಶ್ರಿತಾಃ ||೬೮|| ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಹಂ ಭಾವಯುಕ್ತೇ

ಮಹತ್ಪಾಪಂ ಭವೇದ್ಧ್ರುವಮ್ । ಮಹಾಪಾಪಗತಿಂ ಯಾತಿ ನ ಹಾಹೇತಿ ವದನ್ಸದಾ ||೬೯|| ಸೋಹಂ ಭಾವಾನ್ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನೋಷಿ ಜೀವ ತಸ್ಮಾದಂಧಂ ಯಾತಿ ತಾಮಿಸ್ರ ಮೇವ । ದಾಸೋಹಂ ಮಾಮುದ್ಧರಸ್ವೇತಿ ಹಂತ ಚಾಂಧಂ ತಮೋನ್ಯೈವ ಯಾತೀಹ (ಯಾನೀತಿ) ಕಾಮಮ್ ||೭೦|| ಪ್ರಾರ್ಥಯ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಮಾನಂ ತಂ ಸಾರ್ಥೀಕುರು ಮನೋರಥಮ್ । ಕಾರ್ತಸ್ವರತರಂ ಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಪದಮಾರೋಹ ತದ್ಧರೇಃ ||೭೧|| ಹೇ ಭೇದವಾದಿಂಸ್ತವ ಭೇದ-ಸಿದ್ಧ್ಯೈ ಸತ್ಯಂ ಹಿ ದ್ವೈತ್ಯಾದಿ ವದಸ್ವ ಮಾನವಮ್ । ತದೈಕ್ಯವಾದಂ ಜಹಿ ಯೋಹಮಸ್ಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಹಮಸ್ಮೀತಿ ಕುವಾದಿನೋಕ್ತಮ್ ||೭೨|| ಜಿತ್ವಾ ಚಾಭೇದವಾದಂ ತಂ ದತ್ವಾ ಶಿಷ್ಯೇಷು ಸನ್ಮತಿಮ್ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಗುರುಣಾ ತತ್ವಂ ಗತ್ವಾ ಚ ಹರಿಮಂದಿರಮ್ ||೭೩|| ತತ್ರಾಪಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಂ ಪಶ್ಯ ಹರೇರಪಿ । ಸ್ಮರಾಭೇದಜಯಂ ಚಾಪಿ ಯತ್ಫಲಂ ಹರಿದರ್ಶ-ನಮ್ ||೭೪|| ಅಹಂ ಘನೋದಕಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ಮನೋವೇಗೇನ ಮಾನವ । ಕರೋಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖಾದಾಖ್ಯಾನಂ ಶೋಕನಾಶನಮ್ ||೭೫||

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (76-101)

ಅಹಮಾಕಾಶಮಾರ್ಗೇಣ ನಾಕೀಶಮಗಮಂ ಹರಿಮ್ । ಲೋಕೇಶಂ ಪಶ್ಯ ದಾಸತ್ವಂ ತೋಕಾಪಶ್ಯಂ ಹೃದಿಸ್ಥಿತಮ್ ||೭೬|| ನೀವಾರಶೂಕವತ್ತನ್ವೀ ಪೀತಾ ಭಾಸ್ವತ್ಯಣೂಪಮಾ । ತಸ್ಯಾಃ ಶಿಖಾಯಾ ಮಧ್ಯೇ ಚ ಯ ಆತ್ಮಾ ಸಂವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ||೭೭|| ತಂ ಪಶ್ಯ ಹೃದಯಾಕಾಶೇ ಮಹಾಕಾಶೇ ಯಥಾ ರವಿಮ್ । ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶಂ ಚಂದ್ರಕೋಟಿವಿಕಾಸಿತಮ್ ||೭೮|| ತ್ವತ್ಸಕಾಶಾದ್ಭಿನ್ನಮೇವ ತತ್ಸಕಾಶಾದಿದಂ ಜಗತ್ । ಕಾನಾರೇ ಚ ಯಥಾ ಭಾತ-ಮಾಕಾಶಂ ಚೋಪರಿಸ್ಥಿತಮ್ ||೭೯|| ತಥಾ ತ್ವದ್ಧೃದಯಾಕಾಶೇ ಭಾತಂ ಸೂರ್ಯಾಂ-ತರೇ ಸ್ಥಿತಮ್ । ಕಿರೀಟಹಾರಕೇಯೂರಸ್ಫುರನ್ಮಕರಕುಂಡಲೈಃ ||೮೦|| ವಿರಾಜಂತಂ ಹರಿಂ ಪಶ್ಯ ನೇತ್ರಯೋರತಿಸುಂದರಮ್ । ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿಂ ನಾರಾಯಣಮರಿಂದಮಮ್

॥೮೧॥ ಸರೋಜಾಸನಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಅರುಣೇನಾದರಾರ್ಚಿತಮ್ । ಸ ಯಶ್ಚಾಯಂ ಪುರಷೇ ಯೋ ರವಿಮಂಡಲಮಧ್ಯಗಮ್ ॥೮೨॥ ತಮೇಕಂ ಪಶ್ಯ ದೇವೇಶಂ ದಾಸ ತ್ವಂ ಹೃದಿ-ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ (ದಾಸ ತ್ವದ್ಹೃದಿ) । ಏವಂ ಮದುಪದೇಶೇನ ಕೋ ದೇಶೋ ಜ್ಞಾನಗೋ-ಚರಃ ॥೮೩॥ ವೇದೇಶಂ ತು ನ ಜಾನಾತಿ ತಂ ವದನ್ನಾದ್ಯ ನಂದನ । ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಕಂದಾಶನೇಂ-ದ್ರೋಹಂ ಚಂದ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ ಹರಿಮ್ ॥೮೪॥ ಸಂದೃಶ್ಯಾಮ್ಯತ್ರ ಸಾಂದ್ರೇಣ ನಂದ-ನೈವಾಶು ನಂದಿತಃ । ತಂ ದೃಷ್ಟವಾನಂತಮವ್ಯಕ್ತಂ ಶೀತಾಂಶುಕರಮಚ್ಯುತಮ್ ॥೮೫॥ ಅಮೃ-ತಾಕ್ತ ಕರಾನ್ಲ್ಲೋಕೇ ವಿಕಿರಂತಂ ಮುರಾಂತಕಮ್ । ಭಜಾಮಿ ಕಾಮಜಾಮಾರ್ತಿ ತ್ಯಜಾಮಿ ಕರಜಾತ ಮೇ ॥೮೬॥ ಸೃಜಾಮಿ ವಾಚೋ ಜಾಲಾನಿ ತಜ್ಜಾತಗುಣಜಾನಿ ಚ । ಅಹಂ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರೇಷು ಸಪ್ತದ್ವೀಪೇಷು ಸಂಚರನ್ ॥೮೭॥ ಸಪ್ತಸ್ವಪಿ ಪರ್ವತೇಷು ಸಪ್ತ-ಸಪ್ತಿರಥೇಽಪಿ ಚ । ಸಪ್ತಲೋಕೇಷು ನಿತ್ಯಂ ಚ ಸಪ್ತರ್ಷಿತುಷಿತಾರ್ಪಿತೈಃ ॥೮೮॥ ಸಪ್ತಮಿ-ಮಿಶ್ರಿತಾಶ್ವಿನ್ಯಾಂ ಸಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ । ಅಲಂಕೃತಃ ಕಲಂಕೇನ ಹೀನೈಃ ಸಮ್ರಾಡಿವ ಪ್ರಿಯ ॥೮೯॥ ವೆಂಕಟಾದ್ರೌ ಶಂಖಭೇರೀನಾದಂ ಶ್ರುತ್ವಾಗಮಂ ಹರಿಮ್ । ಜನಾರ್ದನಂ ಜನಾನಾಂ ತು ಜನನಾರ್ದನಕಾರಿಣಮ್ ॥೯೦॥ ಜನಿತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕಂಜನೇತ್ರಂ ಜನ-ಮನೋತ್ಸವಮ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃಷ್ಟೋ ಭವಾಮ್ಯಷ್ಟತಿಥಿಷು ಶ್ರೇಷ್ಠಭಾಜನೈಃ ॥೯೧॥ ಪೌರುಟ್ಯೈರ್ದತ್ತ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಂ ಶಿಷ್ಟೈಃ ಸಹ ಮಠಾಧಿಪೈಃ । ಅಶ್ನಾಮಿ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಾನಾನಿ ಸುಸ್ಪನೋರ್ಜಿತಸಂಸ್ತವೈಃ॥೯೨॥ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಶ್ನಾನಿ ತೇಷಾಂ ಚ ಕಾತ್ಸ್ನ್ಯಾರ್ದ್ವೈ ವಚ್ಮಿ ತದ್ಗು-ಣಾನ್ । ಅಹಂ ತೈಃ ಸಹಿತೋಪ್ಯತ್ರ ಚಾಗತೋ ಯತಿಭಿಃ ಕೃತಿನ್ ॥೯೩॥ ದ್ರಷ್ಟುಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರ-ಮಸ್ಯಾಪಿ ರಥೋತ್ಸವಮಘೋ ಹರೇಃ । ತ್ರಿಕೋಟಿಯತಿಭಿಃ ನಾಕಂ ಅಟಾಮಿ ಮಮ ಸೇವಕೈಃ ॥೯೪॥ ಮಠೇಪಿ ತವ ಹೇ ತೋಕ ರಟಾಮಿ ಪರಮಾರ್ಥಕಮ್ । ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಂ ದೇಹಿ ತೇಷಾಂ ಚ ಮೃಷ್ಟಕಾಂಚನ ಭೂಷಣೈಃ ॥೯೫॥ ನಷ್ಟಕಾಮಂ ಮಾಮಪಿ ತ್ವಂ

ಸುಷ್ಟು ಪೂಜಯ ಪುತ್ರಕ । ಹೇ ಶಿಷ್ಟ ಶ್ರೇಷ್ಠಪೂಜಾಂ ಮೇ ಸ್ವಷ್ಟಂ ಕುರು ಹರೇರಪಿ ॥೯೬॥ ಇಷ್ಟಂ ಯಥೇಷ್ಟತಃ ಪುತ್ರ ನಷ್ಟಂ ಚಾಪಿ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ । ನಿಷ್ಕಪ್ತಕಟಕೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಕಟಕಂ ಚಾಪಿ ಕುಂಡಲೇ ॥೯೭॥ ತಟಿತ್ಪ್ರಭೇ ಪಾದಪೀಠೇ ಶಿಷ್ಟೇ ಮಯಿ ಮಠಾಗತೇ । ದೇಹಿ ತೇ ಹಿತಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕೋಹಿ ಮೇ ತ್ವಾಂ ವಿನೇಹ ಚ ॥೯೮॥ ಹಿತವಾನ್ ದೇಹಿನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಜಹಿ ತೇ ಚಾಹಿತಾಮಪಿ । ಏವಂ ಮಮಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾದ್ಯ ಕುರು ಚಾಜ್ಞಾನ ಬಂಧನಮ್ ॥೯೯॥ ನಿರಾಕುರು ತವ ಜ್ಞಾನಂ ಜಾಯತೇ ಜ್ಞಾನಿಷೂತ್ತಮಮ್ । ಅತಸ್ತ್ವತ್ಸದೃಶೋ ನಾಸ್ತಿ ಯತಿಷು ಪ್ರೇಷ್ಠ ಮಾದೃಶಃ ॥೧೦೦॥ ಕೋದೃಶೋಽಸ್ಮದ್ಗುಣೋ ಲೋಕೇ ತ್ವಾದೃಶೋಽಪಿ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥೧೦೧॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾ-ಸ್ಸಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೧೦೨॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾನನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೦೩॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಮತಮ್ ॥೧೦೪॥ ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೦೫॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ವೈಭವ-ಪರ್ವಣಿ ನವಮಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ದಶಮಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ : (1-12)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಗಣೈಃ ಸ ನಾರಾಯಣಭೂತನಾಥಃ ಸಮನ್ವಿತಃ ಕರ್ಣವಿಕರ್ಣಸಂಜ್ಞೈಃ | ಮಹಾಮಣೀನಾಂ ಬಹುಲೈಃ ಸುಕೀರ್ಣಾಂ ಮೌಲಿಂ ದದೌ ಮೇ ಶಿರಸಿ ಸ್ಥಿರೋಽಭೂತ್ ||೧|| ಕುಬೇರಕೋಶಾದಾನೀತಂ ಶೋಕಾಪನುದಕಾಮದಮ್ | ದತ್ತವಾನ್ ವಿತ್ತಹೀನಂ ಮೇ ಭೂತನಾಥಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ||೨|| ಕುಬೇರೋ ದತ್ತವಾನ್ನಾರಾಯಣಭೂತಸ್ಯ ಹಸ್ತಕೇ | ಸೋಽಪಿ ಮೇ ಶಿರಸಿ ಪ್ರೋತಂ ಚಕಾರ ಶೃಣು ಪೋತಕ ||೩|| ವಿಪ್ರಾಪಹಾರ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರ ಚರಣಾದ್ರೌಪ್ಯಭೂಷಣಮ್ | ನಾರಾಯಣೇನಾಪಹೃತಂ ಭೂತೇನಾಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಾ ||೪|| ಅತಶ್ಚ ತ್ರಿಗುಣಂ ದತ್ತಮೇಕೈಕಚರಣಸ್ಯ ಮೇ | ದುರ್ವರ್ಣಂ ಕಾರಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತೇನ ತೇ ಪುತ್ರಭೂಷಣಮ್ ||೫|| ತಸ್ಮಾನ್ನ ಚಿಂತಾ ಕಾರ್ಯಾ ಮತ್ಪುತ್ರಚಿಂತಾಮಣಿಂ ಭಜ | ಕಾಂತಾರೇ ಚ ಯದ್ಯೇಕಾಂತೇ ಸ್ವಕಾಂತಂ ಭಜತೇ ಸತೀ ||೬|| ಶೈಲರಾಜಸುತಾ ಪೈಲಮುನಿಮಾಹ ಚ ಸಾದರಮ್ | ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇ ರಮ್ಯೇ ತೈಲದೀಪಾವಲಿಂ ಕುರು ||೭|| ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸೋಽಪಿ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿಮವದದ್ದ್ವಿಜಪುಂಗವ | ಕರೋಮಿ ವೃಂದಾವನಾಗ್ರೇ ಕಂದಾಶನಪರಸ್ಯ ಮೇ ||೮|| ಅವ್ಯಗ್ರಶ್ಚಾಗತಃ ಶೀಘ್ರಂ ಪೈಲಃ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಾತ್ | ತೈಲಂ ಗೋಘೃತಮಾದಾಯ ಶೈಲಂ ವೃಂದಾವನಂ ಮಮ ||೯|| ಚಕಾರ ದೀಪಾವಲಿಭಿಃ ಪಾಪಾವಲಿವಿನಾಶನಮ್| ವವರ್ಷ ಪುಷ್ಪಾವಳೀಶ್ಚ ಮಧು ಪಾವಲಿಸಂಯುತಾಃ ||೧೦|| ಏವಂ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಋಷಯೋ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಸಮಾವೃತಾಃ | ಚಕ್ರುಃ ಸರ್ಷಪಮಾತ್ರಾಣಿ ದುಷ್ಕೃತಾನಿ ಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃ ||೧೧|| ಕಾಯಃ ಸನ್ನಿಹಿತಾಪಾಯಃ ಪ್ರಾಯಃ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಸ್ತಥಾ | ವಾಯುಪ್ರವೇಶನೋಪಾಯಂ ತವಾಯುರ್ವೃದ್ಧೈವಯಮ್ ||೧೨||

೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (13-16½)

ಕುರ್ವುಃ ಕೂರ್ಮಾವತಾರೇಣ ಪೂರ್ಣಾಶಾ ಪೂರಿತಾಶಿಷಃ । ಸುಪರ್ವಾಣಃ ಸುಪರ್ಣೇನ ಕಾದ್ರವೇಯಾ ನ ಚೋದ್ಧೃತಾಃ ॥೧೩॥ ತಥಾ ತಥಾ ಸುತಶ್ಚಾಯಂ ಕೃತಾತ್ಕೃಚ್ಛ್ರಾತ್ ಸಮುದ್ಧೃತಃ । ತಸ್ಮಾದ್ವೃಧಾಕೃತಿಶ್ಚೇಯಂ ಮತ್ಕೃತಾ ಮಾಸ್ತು ತೇ ಸುತ ॥೧೪॥ ಶ್ರೀಮದ್ವೃಂದಾವನಂ ಭೂಮೌ ಸೋಮವದ್ರಂಜನಂ ದಿಶಃ ಕೋಮಹಾನ್ನಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ನೋ ಮನಃ ಪ್ರಿಯಕಾರಕಃ ॥೧೫॥ ಕೋಮಹಾನ್ ದರ್ಶನಂ ನೈವ ಕುರ್ಯಾನ್ಮೂಢಂ ವಿನಾ ಮಮ । ಹೇ ನಂದನ ತವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಃ ಕಂದಾಶನಸ್ಯ ಮೇ ॥೧೬॥ ಶತಾನಂದಸ್ಯ ಲೋಕೇಽಪಿ ಸದಾನಂದವಿವರ್ಧಕಃ ॥

೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (17–43)

ಅಹಮಾನಂದಮುನಿನಾ ಸದಾನಂದಪ್ರಸಂಗಿನಾ ॥೧೭॥ ಸಹ ನಾನಾವಿಧಾಗಾಧಾಃ ಶ್ರೀನಾಥಸ್ಯ ಸ್ಮರಾಮ್ಯಹೋ। ತದ್ದರ್ಶನೋದ್ಬುದ್ಧಹೃದ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಃ ಶುದ್ಧಸಾತ್ತ್ವಿಕಃ ॥೧೮॥ ಬದ್ಧಸೌಹೃದತತ್ಪಾದಪದ್ಮೇಹಂ ಪತಿತೋಸ್ಮ್ಯಹೋ । ತೇನ ಸಾಕಂ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಂ ಶೋಕವಿನಾಶಕಮ್ ॥೧೯॥ ಶುಕಸ್ಯ ಜನಕಂ ವೈ ವಾಸಿಷ್ಠಂ ಕೃಷ್ಣಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ । ಇತಿ ಪದ್ಯತ್ರಯಂ ತ್ರಾಯಂಸ್ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ವಿಪ್ರಕ ॥೨೦॥ ಆಕರಸ್ಥಂ ಲೇಖನಂ ಚ ಕಾರಯ ಪ್ರಾಜ್ಞಯೋರಿತಮ್ । ಮಹೀಜಶ್ಚಾಮಹೀಜಶ್ಚ ಸಹೋಷತು ರಹೋರಹಃ ॥೨೧॥ ಹೇ ವೀರರಾಹೋ ಹೇಽವೀರರಾಹಿತಾ ರಹಿತಾಶ್ಚಯೋ । ಪದ್ಯನ್ಯಾಯ್ಯಾರ್ಥಸಾರಂ ತು ನದ್ಯಃ ಪರಮಪಾವನಾಃ ॥೨೨॥ ಉದ್ಯಂತಮಿವ ಚಾದಿತ್ಯಂ ಖಿದ್ಯಂತೇ ತಾಮಸಾಶ್ಚ ಯೇ । ಏತತ್ಪದ್ಯದ್ವಯಸ್ಯಾಪಿ ಶಕ್ಯಾರ್ಥಃ ಕೇನ ಹೀಯತೇ॥೨೩॥ ಸೋಽಪಿ ಮತ್ಸದೃಶೋ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಪ್ರಾಯಃ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರೋ ಮಮ । ದ್ವಾರೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಃ ಪರಿತೋ ವಿಭಾತಿ ವೃಂದಾವನಂ ಮಂದರಸನ್ನಿಭಂ ಮೇ ॥೨೪॥ ವೃಕೋದರಾಚಾರ್ಯಹನುಮತಾಂ ಚ ಮಮಾಪಿ ಸನ್ಮೂರ್ತಿಭಿರನ್ವಿತೈಶ್ಚ । ಕೀಟಂ ವಾಸಿಷ್ಠ

ಕೃಷ್ಣೋಽಯಂ ಯಥಾ ಪೃಷ್ಟಾತಿ ಪುರುಷವನ್ ॥೨೫॥ ಪಟಿಂ ಸ್ವಾಪಸ್ವಾನ್ ಸ್ಫುಟಂ ವಕ್ತುಂ ಶ್ಲೋಕಾನ್ ಪೃಷ್ಟಾನ್ಯಹಂ ತಥಾ । ವೃಂದಾವನೇ ಚ ದೇವಾನಾಂ ವೃಂದಾಃ ಸಂತೀಹ ನಂದನ ॥೨೬॥ ಮುಕುಂದಪಾದ ಪದ್ಮಂ ತೇ ವಿಂದಂತ್ಯನಿಶಮಂಜಸಾ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಭವಃ ಶಕ್ರೋ ವಕ್ರತುಂಡಃ ಸುರೇಶ್ವರಃ ॥೨೭॥ ಗರುಡಃ ಶೇಷ ಭಾಷ್ಯಜ್ಞಃ ನಶೇಷಃ ಸೋಮಭಾಸ್ಕರೌ । ಮಿತ್ರಾವರುಣಕಾರುಣ್ಯವಿಷಯಾಶ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ ॥೨೮॥ ಸುತ್ರಾಮಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪೂಷಾ ಪಿಷ್ಟಾದನಸ್ತಥಾ । ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಬಹುಮಾನಪುರಸ್ಸರಾಃ ॥೨೯॥ ಕುಹುಯೋಗೇ ಚ ಸುಹೃತಮಗ್ನಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಧನಂ ದದುಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸೌಪರ್ಣಶ್ರುತಿಜ್ಞೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪರ್ವಣಿ ॥೩೦॥ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಪುಣ್ಯಾಹೇ ಸಸ್ನುರ್ಧವಲವಾರಿಣಿ । ಕರಂ ಸ್ವೈರಂ ವಿರಿಂಚಾದಿಮುಖವೋ ರತ್ನಸಂಚಯಾನ್ ॥೩೧॥ ವೃಂದಾವನೇ ಚ ವವೃಷುಃ ಹರ್ಷಪೂರ್ಣಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ । ವಿಷ್ಣೋರ್ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮಾಲಾಶ್ಚ ಬಾಲಸೂರ್ಯಮಲಪ್ರಭಾಃ॥೩೨॥ಬಾಲವ್ಯಜನಸಂವಾಲಾಃ ಕಾಲೇದಧ್ರುರ್ಗಲೇ ಕುಹೋಃ । ಸಿನೀವಾಲ್ಯಾದಿಯೋಗೇಽಪಿ ನಿಮೀಲ್ಯಾಕ್ಷೀಣಿ ಕಾಣವತ್ ॥೩೩॥ ಸನ್ನಿಲೀನಾಃ ಪಲಾಯಂತೇ ಶರಣಂ ಕರುಣಾರ್ಣವ । ಮಗ್ನಾಸ್ತೇ ಮತ್ಸರಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಭಗ್ನಪಾಪಾ ಬಭೂವಿರೇ॥೩೪॥ ಅಗ್ನಿಂ ಹುತ್ವಾ ಚ ವಿಧಿವಜ್ಜಾ ಮುದಗ್ನಿಂ ವವಂದಿರೇ । ವೃಂದಾವನಗತಂ ದೇವಾಸ್ತ್ವಿಂದಿರಾಪತಿಮವ್ಯಯಮ್ ॥೩೫॥ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾ ಜನಿಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಪುನರೇವ ವವಂದಿರೇ । ತಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ದೇವೇಶಾಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾಂತಿ ಸುಮಾನಿತಾಃ ॥೩೬॥ ಪುನರಾಯಾಂತಿ ಯೋಗೇಷು ಪುಣ್ಯೇಷು ಶೃಣು ನಂದನ । ಏವಂ ಧವಲಗಂಗಾ ಮೇ ವಿಧುವದ್ಧವಲಾ ಭುವಿ ॥೩೭॥ ಪ್ರವಾಲಮಣಿಸೋಪಾನ ತ್ರಿವಳೀಶಯುತಾ ಬಭೌ । ದೇವೈರ್ನಿರಂತರಾಕ್ರಾಂತಾ ಮನ್ವಂತರಶತಾಂತರಾ ॥೩೮॥ ತನ್ವಂತರಾತಿರಿಕ್ತಾ ಚ ಧನ್ವಂತರಿ ಕೃತಾಂತರಾ । ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಾಂ ನ್ಯಾಯಬಂಧನಾದಿವಿನಾಶನಮ್ ॥೩೯॥ ಶಿಶ್ನಾತ್ಪೃತ್ಯೈನನಾಂ ನಾಶಂ ಕರೋತಿ ಪ್ರಶ್ನಮಾತ್ರತಃ । ಏವಂ ವಿಧಾಸ್ಮತ್ಕೃತವೈಭವಾನ್ವಿತಾ ಭೂದೇವೈರ್ನರದೇವ

ಪೂಜಿತಾ । ಕೃತಾಂತಮಾರ್ಗಂ ತ್ವವಗಾಹನೋತ್ಸುಕಾನ್ ಸಂತಾರಯತ್ಯೇವ ಹರೇಃ ಸುತಾ-ನ್ವಿತಾ ॥೪೦॥ ಏತಚ್ಚಿತ್ರಂ ಕಲಿಮಲ್ಯೈಃ ಕಲುಷೀಕೃತಮಾನಸಾಃ । ನ ಜಾನಂತಿ ನರಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲೌ ಭೂತಲವಾಸಿನಃ ॥೪೧॥ ಏವಂ ಮದ್ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ಸದ್ವೃಂದಾ ಏವ ಭೂತಲೇ । ಜಾನಂತ್ಯನಂತ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನೇತರೇ ಪಾಪಪುರುಷಾಃ ॥೪೨॥ ಅಹಂ ನಮಾಮಿಹ ಮಹಾ-ನುಭಾವಂ ಹಯಾಸ್ಯರೂಪಂ ಹಯಮಾಪ್ತಹಾರವಮ್ । ಮಯಾ ಸಹೈವಾಶು ಚ ಹಂಸವಾಹಂ ಯೋ ಹಂಸರೂಪೀ ನ್ಯರುಣತ್ಪಯೋದ್ಭೌ ॥೪೩॥

೪. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (44–60)

ಶಾಲ್ಮಲೀದ್ವೀಪಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸುಮಾಲೀತಿಬಲಾಧಿಕಃ । ನಿರ್ಮಲಾಖ್ಯಾತಲಾವಣ್ಯಂ ಬಾಲಾತಪ-ಸಮಪ್ರಭಮ್ ॥ ಪ್ರಪಚ್ಛ ಸ ತು ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ತ್ರಿಪುರಃ (ತ್ರಿಶಿರಾಃ) ಪುರಾ ॥೪೪॥ ರುದ್ರೋ ವಾಽಭದ್ರಹೀನೋಽಸಿ ಸುಪರ್ಣೋ ವಾಽರ್ಣವಾತರಃ। ಶೇಷೋ ವಾ ದೋಷಹೀನೋಽಸಿ ವಾಯುರ್ವಾಽಪಾಯದೂರಗಃ॥೪೫॥ ಇಂದ್ರೋ ವಾ ಸಾಂದ್ರಸಂತೋಷೀ ಚಂದ್ರೋ ವಾಽಮಂ-ದತೋಷಕಃ । ಕಾಮೋ ವಾ ತ್ವಂ ಚ ರಾಮಾಣಾಂ ಮೋಹನಂ ರೂಪಮಾಶ್ರಿತಃ ॥೪೬॥ ಸೂ-ರ್ಯೋ ವಾ ಶೌರ್ಯಸಂಪನ್ನಃ ಋಷಿರ್ವಾಽಪುರುಷವಾಚಕಃ। ಧನದೋ ಧನಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹಾಧನವಿಭೂಷಣಃ ॥೪೭॥ ವರುಣಃ ಕರುಣಾಸಕ್ತಃ ತ್ವಂ ಕವಿಃ ಕೋವಿದೇಶ್ವರಃ । ಅಥವಾ ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯೋ ವಾಗೀಶಕರಜಾತಕಃ ॥೪೮॥ ವಾದೀಭಮೃಗರಾಜತ್ವಾದ್ವಾದಿರಾಜಾಭಿದಾ ತವ । ಹಯಗ್ರೀವಾರಾಧಕತ್ವಾತ್ಪ್ರಾಗ್ರ್ಯಾನ್ ಲೋಕಾಂಸ್ತಥಾಗತಃ ॥೪೯॥ ವ್ಯಾಪ್ಸ್ಯಚರ್ಮಾಪಿ ಸನ್ಮಾನಂ ಚಾಗ್ರಪೂಜಾಂ ಚಕಾರ ತೇ । ಇಮಾಂ ಕಥಾಂ ಕಾವ್ಯಕರ್ತಾ ಕಾವ್ಯೋಽಪಿ ವ್ಯಾಜ-ಹಾರ ಚ ॥೫೦॥ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ಪಾಪವಿನಾಶಾಯ ನ ವ್ಯಾಜಾನ್ನಚ ಹಾಸ್ಯತಃ । ಇತಿ ತೇನೋ-ದಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾ ತನ್ಯಾಪ್ಯನುಗ್ರಹಮ್ । ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಹರೇಶ್ಚ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನ ಪೃಕ್ತ್ವಾ-ನಂದಜಲ್ಪೈರ್ಭವಮ್ ॥೫೧॥ ತತಶ್ಚ ಪಾವನಾನ್ಸ್ನಾನಪ್ರಸ್ಥಾನ್ ವಾನರಯೂಥಪಾನ್ ।

ವನರಾಜಿಷು ಪಶ್ಯಾಮಿ ವನಜಾನ್ ಮನುಜಾಧಿಪ ||೫೨|| ತನ್ಮತಂ ಶೃಣು ಕಲ್ಯಾಣ ಪುಣ್ಯಾ-
ತ್ಪುಣ್ಯತಮಂ ಮಹತ್ | ನಾರಾಯಣೋ ಗುಣನಿಧಿಃ ವಾಣಿಪತಿಮ್ಭಾಷತ ||೫೩|| ಶ್ರೀಮನ್ಮ-
ಧ್ವಮತಂ ದಿವ್ಯಂ ಮದ್ಭಕ್ತೇನೋದ್ಧೃತಂ ಸುತ | ಮತ್ಸರ್ವೋತ್ತಮತಾಮುಕ್ತ್ವಾ ಯುಕ್ತಿ-
ಮಾಲಾಭಿರಂಜನಾ ||೫೪|| ವ್ಯಾಸಾತ್ಮನಾ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಯದುಕ್ತಂ ಸರ್ವಮೇವ
ತತ್ | ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವಾದಿಕಂ ಚ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷಯಂ ಋತೇ ||೫೫|| ತತ್ಸಮರ್ಥಿತಮೇವಾದೌ
ಸಮರ್ಥೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತತ್ರ ಕೃತಾರ್ಥತ್ವಂ ವ್ಯರ್ಥೀಕೃತ್ಯ ಸುದುರ್ಮತಮ್ ||೫೬||
ಮತ್ಸಮೀಪಮಿಹಾಗಂತಾ ವೃಂತಾದ್ಯಸ್ಥೀನಿ ತಸ್ಯ ಚ | ಚಕ್ರಶಂಖಾಧ್ಯಾಯುಧೈಶ್ಚಾಧಾಂಕಿ-
ತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ ||೫೭|| ತಸ್ಮಾತ್ತನ್ಮತಮೇವಾಗ್ರ್ಯಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಸರ್ವಬುಧೈರಪಿ | ಪ್ರಾಗ್ರ್ಯಂ
ಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ತನ್ಮತೇ ಚಾಗ್ರಹಾನ್ವಿತಃ ||೫೮|| ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಗುಣವಾರಿ-
ಧಿರಬ್ರವೀತ್ | ಶೃಣು ಸತ್ಯಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭಣ ಸರ್ವಬುಧಾನ್ಪ್ರತಿ ||೫೯|| ಕೃತ್ವಾ
ವೃಂದಾವನಂ ತತ್ರಫಲಂ ಭಾವಯ ಮಾಂ ವಿಭುಮ್ | ಅಹಂ ವೃಂದಾವನೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ
ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಂ ದದಾಮಿತೇ ||೬೦||

೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (61-97)

ಇದಂ ಮಮಾತ್ಮಜೇ ಸರ್ವಂ ವೇದವೇದ್ಯೇ ತಪೋನಿಧೌ | ವಕ್ತವ್ಯಂ ಪುರತಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ನಿಃ-
ಶಂಕಃ ಸನ್ ಸದಾ ದ್ವಿಜ ||೬೧|| ವಿಪ್ರ ತ್ವಂ ತವ ಪುತ್ರಂ ತು ಮಮ ನಾಮ್ನಾ ಸಮಾಹ್ವಯ |
ಸುಪ್ರೀತಸ್ತ್ವಂ ತು ವಿಜ್ಞಾಯ ಮಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮರ್ಪಯ ||೬೨|| ಕಾಮಧೇನುರ್ಯಥಾ-
ಪೂರ್ವಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾ | ತಥಾ ಕಲೌ ವಾದಿರಾಜಶ್ರೀಪಾದೋಽಭೀಷ್ಟದಃ ಸತಾಮ್
||೬೩|| ಅದೃಶ್ಯ ಏವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಃ | ಇದಂ ತು ವೇದವೇದಾಖ್ಯ-
ಶ್ರೀಪಾದಸ್ಯ ಸುತಸ್ಯ ಮೇ ||೬೪|| ವಕ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ತು ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯವಿಚಾರಣಾ |
ಭಾರತೀಪತಿವದ್ಭಾತಿ ಭಾರತಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶನಾತ್ ||೬೫|| ಭಾರತಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶತ್ವಾತ್ ತತ್ಕೃತ್ಯ-

ಸದೃಶೋ ಹಿ ಸಃ । ತತ್ಕರ್ತೃಸದೃಶತ್ವಾತು ತದ್ವತ್ಪೂಜ್ಯೋ ಗುರುಃ ಸತಾಮ್ ॥೧೬॥ ಪೂಜ್ಯತ್ವಾನ್ನಿತ್ಯಮೇವಾತ್ರ ವೃಂದಾವನಗತಂ ಪತಿಮ್ । ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಮಹಾಭಾರತಕೀರ್ತನೈಃ ॥೧೭॥ ತತೋಽಸ್ಮತ್ತಃ ಸಂತತಿಂ ವಾ ಸರ್ವೇಷ್ಟಂ ವಾ ತದಾಹರೇತ್ । ಇದಂ ತು ಸಂತಂ ಸಂತತ್ಯಾ ತ್ವಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ತಥೋಕ್ತವಾನ್ ॥೧೮॥ ಪೂಜನೀಯೋ ಗುರುರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಮಭೀಪ್ಸುನಾ । ಇಮಾಮುಸ್ಮತ್ಕೃತಿಂ ವಿದ್ಯಾದ್ಯೋ ವಿದ್ಯಾತ್ಸತ್ಕೃತಿಂ ನರಃ ॥೧೯॥ ಸ ಯಾತಿ ನಿರಯಂ ಘೋರಂ ಮೃಷಾತ್ವಗತಿರೀದೃಶೀ । ಕುಷ್ಠಾಪಸ್ಮಾರಲೂತಾಂತಾನ್ ಬಾಲಸ್ಫೋಟಾದಿಕಾನ್ ಬಹೂನ್ ॥೨೦॥ ಮೃತ್ತಿಕಾ ನಾಶಯತ್ಯೇವ ವೃಂದಾವನಗತಾ ಮುನೇ । ಮಯಾ ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಃ ಸನ್ ಹಯಾಸ್ಯಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ॥೨೧॥ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸುರೈಃ ಸರ್ವೈರತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಸ್ವಯಮ್ । ಇಮಾಂ ಕೃತಿಂ ಶಿಲಾಯಾಂತು ಲೇಖಯಿತ್ವಾ ಮಮಾಗ್ರತಃ ॥೨೨॥ ಸ್ಥಾಪಯೇದತ್ರ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂತಃ ಸಂತೋಷಮಾಪ್ನುಯುಃ । ಇಮಾಂ ಕೃತಿಂ ನರೋಯಸ್ತು ನ್ಯಾಸ್ಮೀಂ ಮಂದಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿದಾಮ್ ॥೨೩॥ ಪಠಿತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ಅರ್ಥಂ ಬುಧ್ವಾ ಕೃತೇರಸ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇಷ್ಟಂ ಲಭತೇ ನರಃ ॥೨೪॥ ಯೋ ಅನುವಕ್ತಾ ಕೃತಿಮಿಮಾಂ ಮಮ ತೋಷಸ್ಯ ಭೂರಸೌ । ಖ್ಯಾತಿಂ ಕುರುಷ್ವಾಲ್ಪಮತೇ ಮಮ ಕೀರ್ತಿಂ ನರೇಷ್ವಪಿ ॥೨೫॥ ಮಾಚ್ಛಾದಯ ಶುಭಾಂ ಶಕ್ತಿಂ ಮಮಖ್ಯಾತಿಂ ಶುಭೇಷ್ವಪಿ । ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತಿಮಂತಂ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ನ ಮುಂಚಾಮಿ ಕದಾಚನ ॥೨೬॥ ಸೇವಸ್ವ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜಂ ನಿತ್ಯಂ ಭಾರತಕೀರ್ತನೈಃ । ಭುಕ್ತಿಂ ಮುಕ್ತಿಂ ತತೋ ದದ್ಯಾಂ ವಚನಂ ಮಮ ವಿಶ್ವಸೀಃ ॥೨೭॥ ಆಚಾರ್ಯಸ್ತ್ವಂ ವೃಣೀಷ್ವ ತ್ವಂ ಮಮ ಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ । ಪಂಚವೃಂದಾವನೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪಂಚರೂಪಾತ್ಮಕೋ ಹರಿಃ ॥೨೮॥ ಪಂಚೀಕೃತ್ಯ ಸ್ವರೂಪಾಣಿ ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಸ್ವಯಮ್ । ಇತಿ ಜಾನಂತಿ ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಪ್ರಪಂಚೇ ಸರ್ವ ಏವ ತು ॥೨೯॥ ಪಂಚಭೂತಾನಿ ಹಿತ್ವಾ ತು ಪಂಚತ್ವಂ ನ ವ್ರಜಂತಿ ತೇ । ಪಂಚ-

ವೃಂದಾವನಂ ಚಾತ್ರ ಯೋ ಕಾರಯಿತಾ ಮಮ ॥೮೦॥ ಪಂಚಾಶದ್ಯುಗಪರ್ಯಂತಂ ವಿಷ್ಣೋ-
ರ್ಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ । ಪಂಚಪುತ್ರಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಪಂಚಾನನಸಮಪ್ರಭಾಃ ॥೮೧॥ ಮಂಚಾ-
ಯುಧಧರಸ್ಯಾಥ ಭಕ್ತಾ ಏವ ಭವಂತಿ ತೇ । ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಪಂಚಾಮೃತಸಮ-
ನ್ವಿತಮ್ ॥೮೨॥ ಪಂಚಖರ್ಜೂರಸಂಯುಕ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ । ಪಂಚಮ್ಯಾಂ
ಚ ತಿಥೌ ನಿತ್ಯಂ ಪಂಚಪರ್ವಸು ಪೂಜಯೇತ್ ॥೮೩॥ ಧೂಪೈರ್ದೀಪೈಸ್ತಥಾ ಮಾಲ್ಯೈ-
ರ್ಗಂಧೈಃ ದೂರ್ವಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ । ಏವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನೋಽಹಂ ದದ್ಯಾಂ ವರಮನುತ್ತ-
ಮಮ್ ॥೮೪॥ ಅಹಂ ಕ್ಷುಧಾತುರೋ ಭೂತ್ವಾ ನೈವೇದ್ಯಂ ನೋಕ್ತವಾನ್ಮುನಿಃ । ಏತತ್ತೇ
ಕಿಂಚಿದಾಖ್ಯಾತಂ ಭಕ್ತತ್ವಾತ್ತ್ವದ್ವಿಭೂತಯೇ ॥೮೫॥ ಶ್ರುತ್ವಾ ತ್ವನ್ಮುಖತಃ ಸಂತಃ ಸರ್ವೇ
ಯಾಂತು ಸ್ವಭೀಪ್ಸಿತಮ್ । ಇದಂ ಮಮಾತ್ಮಜೇ ಸರ್ವಂ ವೇದವೇದ್ಯೇ ತಪೋನಿಧೌ ॥೮೬॥
ವದಸ್ವ ಮದ್ದಯಾಸಿಂಧೌ ಹಯಗ್ರೀವತಪೋನಿಧೌ । ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥಂ ಮಯಾಪ್ರೋಕ್ತಂ
ವಿಶೇಷತಿಥಿ ಪರ್ವಸು ॥೮೭॥ ಆಚ್ಛಾದಿತಂ ಚ ತತ್ಪದ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ದುರ್ಮತಿಸತ್ತಮ ॥೮೮॥
ಸ ಚ ದಾಸ್ಯತಿ ನೈವೇದ್ಯಂ ಯೋ ವೃಂದಾವನಕೃತ್ಸ್ವಯಮ್ ॥೮೯॥ ವೃಂದಾವನಗತಾ ದೇವಾ-
ಸ್ತಸ್ಯ ತುಷ್ಟಾ ಭವಂತ್ಯಹೋ । ಅಹಂ ಕ್ಷುಧಾತುರೋ ಭೂತ್ವಾ ನೈವೇದ್ಯಂ ನೋಕ್ತವಾನ್
ಮುನಿಃ ॥೯೦॥ ಪೀತ್ವಾ ಚಾಮೃತಮೇವಾತ್ರ ದೇವ್ಯೈಃ ಸಹಚರಾಮ್ಯಹಮ್ । ದೀಪಾರ್ಥಂ
ನೋಕ್ತವಾನ್ ದೀಪಂ ತೇಜೋಮಯಸುವಿಗ್ರಹಃ ॥೯೧॥ ಗಂಧಾರ್ಥಂ ನೋಕ್ತವಾನ್
ಗಂಧಂ ದಿವ್ಯಗಂಧಸುವಿಗ್ರಹಃ । ಮಾಲ್ಯಾರ್ಥಂ ನೋಕ್ತವಾನ್ ಮಾಲ್ಯಂ ದಿವ್ಯಮಂದಾರ
ಮಾಲ್ಯವಾನ್ ॥೯೨॥ ಚಾಮರಾರ್ಥಂ ಮಯಾನೋಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಚಾಮರವೀಜಿತಃ । ವ್ಯಜ-
ನಾರ್ಥಂ ಮಯಾ ನೋಕ್ತಂ ದಿವ್ಯವ್ಯಜನವೀಜಿತಃ ॥೯೩॥ ಛತ್ರಾರ್ಥಂ ತು ಮಯಾ ನೋಕ್ತಂ
ದಿವ್ಯಛತ್ರ ವಿಭೂಷಿತಃ ॥ ಭೂಷಣಾರ್ಥಂ ಮಯಾ ನೋಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಭೂಷಣಭೂಷಿತಃ
॥೯೪॥ ವಾಹನಾರ್ಥಂ ಮಯಾ ನೋಕ್ತಮಹಂ ದಿವ್ಯವಿಮಾನಗಃ । ಭೋಗಾರ್ಥಂ ತು

ಮಯಾ ನೋಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಭೋಗಸುಭೋಗವಾನ್ ॥೯೫॥ ಭವತಾಮೇವ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜಪೂಜನಮ್ । ಏವಂನಿಶಮ್ಯ ಮಮ ವೈಭವಮತ್ರ ನಿತ್ಯಂ ವೃಂದಾವನೇ ಸಕಲ ದೈವತಸನ್ನಿಧಾನೇ । ನಾನಾಘರಾಶಿಶಮನೇಽತಿಸುಪಾಪಿನಾಂ ಚ ಮೂರ್ತಿಂ ಭಜಂತು ಮಮ ನಿತ್ಯಮಧೇಷ್ಟಭಾಜಃ ॥೯೬॥ ವೃಂದಾವನಂ ಸಕಲದಿಗ್ಗತಸಜ್ಜನಾನಾಂ ವೃಂದಾವನಂ ಪರಮ-ಪಾವನಮತ್ರ ನಿತ್ಯಂ । ಮಂದಾಕಿನೀಜನಕದೇವಸದಾಯನಂ ತತ್ಕಂದಾಶನಾಯನಮಿದಂ ಪ್ರಣಮೇತ ಭಕ್ತ್ಯಾ ॥೯೭॥

೬. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಪ್ರಕರಣಂ :- (98-104)

ಮದ್ದತ್ತಪುತ್ರಂ ಮತ್ಪುತ್ರಂ ಮಜ್ಜೀವಿತಕಲತ್ರಿಣಮ್ । ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಪ್ತವೃತ್ತಿಂ ತಂ ಮಾ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ಸ ಮಾನಕಃ ॥೯೮॥ ಅಯಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶುದ್ಧಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ಅಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಶ್ವಾಸಾನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೯೯॥ ವೇದವೇದ್ಯ ವದಸ್ವ ತ್ವಮಾಗತೇಷು ಜನೇಷ್ವಿಹ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಮಾತ್ರ ಚ ॥೧೦೦॥ ಶಿಲಾಸ್ಥಾಂ ಕುರು ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವಚನಾನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ಆಚಾರ್ಯತ್ವಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ತ್ವಯಾ ಚಾಪಿ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್ ॥೧೦೧॥ ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಶೃಣುಷ್ವ ವಚನಂ ಮಮ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚಾಲ್ಪಸಂತೋಷೀ ಮಮ ಸಂತೋಷಭೂರಯಂ ॥೧೦೨॥ ಏವಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಜನವೃತ್ತಯಃ । ಯಾತ್ರಾಂ ಕುರ್ವಂತು ಮದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಚ್ಛಂತು ಸದುಪಾ-ಯನಮ್ ॥೧೦೩॥ ಯಾಚಯಂತು ವರಂ ತಸ್ಮಾತದ್ವರಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತು ತೇ ॥೧೦೪॥

೭. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಮ್ :- (105–110½)

ನೈವೇದ್ಯಂ ಮೃಷ್ಟಮನ್ನಂ ಮೇ ಯಾವನ್ನಕ್ರಿಯತೇ ದ್ವಿಜ ॥೧೦೫॥ ತಾವತ್ಕುರುಷ್ವ ತ್ವಂ ನಕ್ತ-ವ್ರತಂ ನಿರಶನಂ ಮಮ । ಭುಂಕ್ಷ್ವ ವಿಪ್ರ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ವ್ರತಾದನಶನಾತ್ತವ ॥೧೦೬॥ ವ್ರತೇನಾನೇನ ನಿಷ್ಪಾಪಸ್ತ್ವಮಭೂರ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ಮಮ ಮಂತ್ರಾಧಿಕಾರೋಽಭೂ-

ತ್ವೈವ ಪಾಪಕ್ಷಯೇ ಸತಿ ||೧೦೭|| ಇತಃ ವರಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಮನುಂ ದಿವ್ಯಮನುತ್ತಮಂ | ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜಗತಿಂ ತವ ನ ಸಂಶಯಃ ||೧೦೮|| ಮಾ ತ್ಯಜತ್ವಂ ಹಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ನಿತ್ಯಂ ಭಾರತಕೀರ್ತನಮ್ | ಚಾಮರಂ ವೀಜಯ ತ್ವಂ ಹಿ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಸದಾ ||೧೦೯|| ಆದಿಪರ್ವ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕಾಂ ವಿನಾ | ವೇದವೇದ್ಯಸ್ಯ ಪಾದಾಬ್ಜಾನ್ನಿ-ಸೃತಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಮ್ ||೧೧೦|| ಮಮ ಪಾದೋದಕಂ ವಿದ್ಧಿ ಯತಸ್ತದ್ದೇಹಗೋಹ್ಯ-ಹಮ್ ||

೮. ವೇದವೇದ್ಯಪ್ರಕರಣಂ :- (111–118½)

ವೇದವೇದ್ಯ ಜಯಸ್ವ ತ್ವಂ ದುರ್ಮತಂ ದುರ್ಮತೀರಿತಮ್ ||೧೧೧|| ಮಧ್ವರಾದ್ಧಾಂತೋ-ಕ್ತಪದ್ಧೈಮತ್ಕೃತಾಭಿಶ್ಚ ಸೂಕ್ತಿಭಿಃ | ವೇದವೇದ್ಯ ಮಮ ವೇದಕೋವಿದಃ ಕೋವಿದತ್ವಮಿಹ ಕೋ ನರೋ ಭುವಿ ||೧೧೨|| ತ್ವನ್ಮುಖೇನ ತು ಜಯಾಮಿ ಮಾಯಿನಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಿ ಕಮಲಾಪತಿಂ ಹರಿಮ್ | ವೇದವೇದ್ಯ ತವ ವೇದಕೋವಿದಃ ಕೋವಿದತ್ವಮಿಹ ಕೋ ನರೋ ಭುವಿ ||೧೧೩|| ಜಯ ಮದಾಂಧಪರವಾದಿದಂತಿನಂ ಸಿಂಹ್ಮವಿಕ್ರಮ ಮದೀರಿತಯುಕ್ತಿಭಿಃ | ಕುರು ಸುಮಧ್ವಸಮಯಸ್ಯ ನಿರ್ಣಯಂ ಮತ್ಪ್ರಸಾದವಿಭವಾಪ್ತ ಸುಮತ್ಯಾ ||೧೧೪|| ತೋ-ಷಯಸ್ವ ಸುಜನಾಂಶ್ಚ ಮಾಯಿನಃ ಖೇದಯಸ್ವ ಪರಮಾತ್ಮಭಾವಿನಃ | ಶೇಷಾದ್ರಿಪಂಡಿತಸ್ಯಾಪಿ ವಕ್ತವ್ಯಃ ಸ್ವಾಪ್ನನೈಭವಃ ||೧೧೫|| ವ್ಯಾಸರಾಜಾಖ್ಯಭಕ್ತಸ್ಯ ತಥಾ ತದನುಜಸ್ಯಚ | ತೈಃ ಶ್ರುತಂ ಚೇದಿದಂ ಸರ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಶ್ರುತಮೇವ ಹಿ (ಚ) ||೧೧೬|| ವೇದವೇದ್ಯ ಪ್ರೇಷಯ ತ್ವಂ ತಯೋರ್ದೂರಗಯೋರಪಿ | ಶ್ರುತ್ವಾ ವೃಂದಾವನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕುರ್ವಂತು ಮಮ ದರ್ಶನಮ್ ||೧೧೭|| ತೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಭಕ್ತಿಂ ಮುಕ್ತಿಂ ಹರೇಸ್ಸದಾ | ಪಾಲಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತ್ವೇನಮ್ ಮದ್ಬುದ್ಧಿಂ ಮತ್ಪರಾಯಣಮ್||೧೧೮||ಸ್ವಪ್ನೇ ಚ ಮಮ ವಾಗ್ಭೂತಿ-ವಿಲಾಸನ್ಯಾಶ್ರಯಂ ಪರಮ್ ||

೯. ದೂಷಕಪುರುಷಪ್ರಕರಣಂ :- (119-128½)

ಏತದನ್ಯತ್ರ ನೈವಾಹಂ ವದೇ ಶ್ಲೋಕೇನ ಕುತ್ರಚಿತ್ ||೧೧೯|| ಸರ್ವೇ ಕವಿತ್ವಂ ಜಾನಂತಿ ನ ಜಾನಾತಿ ಹ್ಯಯಂ ದ್ವಿಜಃ ||೧೨೦|| ಅಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇ ಮಯಾ ಚೋಕ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ನ ಸಂಶಯಃ | ಸ್ವಾಪ್ನದೈವಿಕಪದ್ಯೇಷು ಲೋಕಭಿನ್ನೇಷು ದೋಷಧೀಃ ||೧೨೧|| ನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಯತೋ ದೇವಾ ಅಶರೀರಾ ಭವಂತಿ ಹಿ | ಶರೀರಿಣಾಮಯಂ ದೋಷಃ ಛಂದೋ ಭಂಗಾದಿರೇವ ಹಿ ||೧೨೨|| ಅಶರೀರಸ್ಯ ವಾಕ್ಯೇಷು ನ ದೋಷಾಯೇತಿ ಸಮ್ಮತಮ್ | ಅಹಂ ಜಾನಾಮಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯದುಕ್ತಂ ದುರ್ಜನೈರಿಹ ||೧೨೩|| ಇದಮೇವೋತ್ತರಂ ತೇಷಾಂ ಯದುಕ್ತಂ ತು ಮಯಾ ಪುರಾ | ಅಂಗೀಕೃತ್ಯ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪರಿಹಾರಃ ಸುದುರ್ಮತೇ ||೧೨೪|| ಕುತ್ರ ಛಂದೋ ಭಂಗ ದೋಷಃ ವರ್ತತೇ ದುಷ್ಟ ತದ್ವದ | ವಾಗ್ವೈರಮರ್ಥೇನ ಶೂನ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಮುಖೇನ ತು ||೧೨೫|| ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ವಿಭವಮುಕ್ತಂವೈ ಲೇಶತೋ ಮಯಾ | ಅಸಂಭಾವಿತಮೇತಚ್ಚ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಪ್ನೇರಿತಂ ಮಯಾ ||೧೨೬|| ಇತಿ ಹಾಸ್ಯಂ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ಯೇ ಜನಾ ಮಮ ರೋಷಿಣಃ | ಯದ್ವಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ಲೋಕೈಃ ತತ್ಸರ್ವಂ ಸತ್ಯಮೇವ ಚ ||೧೨೭|| ತತ್ಕರ್ತವ್ಯಮವಶ್ಯಂತು ಮಮ ಶಾಸನಮೇವ ಚ | ಮಮ ರೋಷಾತ್ಸರ್ವಪುಣ್ಯೈಶ್ಚಮಂತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೧೨೮|| ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ ಮಜ್ಜಂತೇ ನರಕೇ ಪುಣ್ಯಸಂಕ್ಷಯೇ ||

೧೦. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (129)

ತಸ್ಮಾದ್ಘೋರೇ ಕಲೌ ಕಾಲೇ ಹ್ಯಲಮೇತಾವತಾ ದ್ವಿಜ ||೧೨೯||

೧೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (130-131)

ವೇದವೇದ್ಯ ಮಮ ಸತ್ಸು ಸತ್ಕೃತೇ ಪಾದಪದ್ಮಯುಗಲೇ ಸದಾ ಕುರು | ತೇ ಮತಿ ಮಮ ಕೃತಿಂ ತಥಾತ್ಮನಿ ತ್ವಂ ಕುರುಷ್ವ ತವ ಭೂತಿದಾಂ ಸದಾ ||೧೩೦|| ಶ್ರೀಮಾಚಾಪಿ ಮಯಾ

ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತವ ಬುದ್ಧಿರ್ಯಥಾ ತಥಾ । ಕುರು ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ನ ನ್ಯೃಷೇತಿ ವಿಚಿಂತಯ ॥೧೩೧॥

೧೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **(132–136)**

ಸಕೃದೇವೋಪದೇಶೇನ ಸಕೃದ್ಗ್ರಹಣ ಶಾಕ್ತಿನಮ್ । ಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ಚ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜಸೇವಕಮ್ ॥೧೩೨॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ವಿನ್ ಮತ್ಸೇವಾಂ ಮಾ ತ್ಯಜಸ್ವ ಹ । ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಪ್ತಮತ್ಯಾ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಕೀರ್ತಯ ಭಾರತಮ್ ॥೧೩೩॥ ಮತ್ಸೇವಯಾ ಸುಸಂಪೂರ್ಣಂ ದಾಪಯಿಷ್ಯೇಽತ್ರ ಭೋಜನಮ್ । ಮತ್ಸೇವಯಾ ಶುಭಗತಿಂ ದಾಪಯಿಷ್ಯೇಽತ್ರ ಜಿಷ್ಣುನಾ ॥೧೩೪॥ ಇತಃ ಪರಂ ತವ ಸ್ವಪ್ನೇ ನ ಚ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಿರಂತರಮ್ । ಕದಾಚಿದೇವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕಾರ್ಯೇ ತು ಪ್ರಸ್ತುತೇ ಸತಿ ॥೧೩೫॥ ಸುಖೀ ಭವ ತ್ವಂ ವಿಪೇಂದ್ರ ಮಮಾಶೀರ್ವಚನೇನ ಚ । ತ್ವಯಾ ಚಿಂತಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಶಿಶೋಃ ಕ್ಷೇಮಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೩೬॥

೧೩. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :- **(137-140)**

ಶೇಷ ಘೋಷಯ ಪೋಷಯ ತ್ವಂ ದೋಷಶೂನ್ಯಾಂ ತು ಮೇ ಕೃತಿಮ್ । ಶೇಷಶಾಯಿ ಹಯಗ್ರೀವಂ ತೋಷಯ ತ್ವಂ ಚ ಭೂಷಯ ॥೧೩೭॥ ರಥೋತ್ಸವಂ ನೇತ್ರಮನೋರಥೋತ್ಸವಂ ತಥೋತ್ಸವಂ ಭೋಕ್ತೃಜನಸ್ಯ ಭೋಜನೈಃ । ಕುರು ತ್ವಮರ್ಥೋತ್ಸವಮರ್ಥಿನಾಂ ತು ನೇತ್ರೋತ್ಸವಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಯ ಸಜ್ಜನಾನಾಮ್ ॥೧೩೮॥ ಏವಂ ಪಂಚೋತ್ಸವಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಂಚರೂಪಧರಂ ಹರಿಮ್ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪಂಚಬಾಣಂ ತಂ ಪಂಚತ್ವಂ ಚೈವ ತ್ವಂ ಜಹಿ ॥೧೩೯॥ ಇಮಾಂ ಮಮ ಕೃತಿಂ ಮಿತ್ರ ಪ್ರೇಷಯಸ್ವ ಮಮಾತ್ಮಜ । ಅನ್ಯಥಾ ತ್ವಂ ಚ ಮದ್ದ್ರೋಹೀ ಕುರ್ವಿದಂ ತು ತವಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೪೦॥

೧೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **(141-148½)**

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ವಂ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ವದಸ್ವ ಸ್ವಾಪ್ನವೈಭವಮ್ । ಇದಂ ತು ಮದ್ವೈಭವಂ ತು

ಮದ್ಭಕ್ತೇನ ತು ಕೀರ್ತಿತಮ್ ||೧೪೧|| ಶೃಣೋತಿ ಮದ್ಭಕ್ತಿರತೋ ಮದ್ಭೂತಿಂ ಲಭತೇ ನರಃ । ಶೇಷಾಯ ವದ ಮತ್ಪುತ್ರ ದೋಷಾಯನತರಂ ಮಮ ||೧೪೨|| ತೋಷಾಯ ತವ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಪ್ರೇಷಯ ಸ್ವಾಪ್ನವೈಭವಮ್ । ಸಶೇಷಃ ಶೇಷವದ್ದಕ್ಷಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಾರ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ||೧೪೩|| ಅಶೇಷಂ ಮಮ ಶೇಷಸ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ತೋಷಕಃ । ಭವಿಷ್ಯತ್ಯನಿಶಂ ತಸ್ಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ಕರೋಮ್ಯಹಮ್ ||೧೪೪|| ಪುತ್ರಲಾಭಶ್ಚ ಭವಿತಾ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ನ ಸಂಶಯಃ । ಶ್ರೀಶಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಕೋಶಸ್ಯ ನೇಶಸ್ಯ (ನೇಶ್ವರಮ್) ದಾಸಸ್ಯ ಮೇ ||೧೪೫|| ತೋಷಸ್ಯ ಕೋಶಭೂತಸ್ಯ ಶೇಷಸ್ಯ ವದ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ವಂ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ವದ ಸ್ವಾಪ್ನೀಂ ತು ಮತ್ಕೃತಿಮ್ ||೧೪೬|| ಮದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಮನಸೋ ಮಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಸ್ಯ ಚ । ಅದ್ಯೈವ ಗಚ್ಛ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಹೃದಿಸ್ಥೋಽಹಂ ಭವಾಮಿ ತೇ ||೧೪೭|| ಅದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ತೇ ಶಾಂತಿಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಚ ನ ಸಂಶಯಃ । ಮಯೋಕ್ತಂಭಸಿ ಕ್ಷಿಪ್ತಕಾಂಚನೇಷ್ವರ್ಯಥಾ ತಥಾ ||೧೪೮|| ಅಭೂತಸ್ವಪ್ನಪ್ರಮೇಯಂ ತು ಕುರು ತ್ವಂ ಸಾರ್ಥಮೇವ ತತ್ ||

೧೫. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :– (149–152)

ಶೇಷಾಶೇಷಂ ಚ ಮತ್ಕಾರ್ಯಂ ಶೇಷಾಶೇಷಪ್ರದಂ ತವ ||೧೪೯|| ಅಕರ್ತುಃ ಕರ್ತುರಪ್ಯೇ-ತತ್ಕುರುಷ್ವ ತ್ವಂ ಸುಖೀಭವ । ಮಮಾತ್ಮಜಂ ವೇದವೇದ್ಯಂ ಮಮ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ||೧೫೦|| ಮತ್ಕಲಾಪೂರ್ಣಮನಸಂ ಪಾಲಯಸ್ವ ಸುಮಾನಿನಮ್ । ಅಹೋ ಮಮಾಜ್ಞಾಂ ಕುರು ವೇದವೇದ್ಯ ಖ್ಯಾತಿರ್ಮಮ ಸ್ವಾಪ್ನಕೃತೇರ್ನ ಕಿಂಚಿತ್ ||೧೫೧|| ಜಾತಾ ತಯೋಃ ಪ್ರೇಷಯ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಯೋಃ ಸೀತಾಪತಿವ್ಯಾಸಸನಾಮಧೇಯಯೋಃ । ಶ್ರುತ್ವಾ ತೌ ಮತ್ಕೃತೇಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಖ್ಯಾತಿಂ ಚಾತ್ರಕರಿಷ್ಯತಃ ||೧೫೨||

೧೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (153–153½)

ವಿಪ್ರ ತ್ವಮೇವ ಗತ್ವಾ ಚ ಮತ್ಕೃತಿಂ ತು ತಯೋರ್ವದ । ನಾಮ್ನ್ಯೇಕದೇಶಗ್ರಹಣೇ ಗ್ರಹೀತಂ

ಪೂರ್ಣಮೇವ ಚ ||೧೫೩|| ತಯೋರ್ನಾಮ ತಥಾ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಚೋಕ್ತಂ ವಿದ್ವದ್ಭಿರೇವ ಚ ||

೧೭. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (154-163)

ಅಸ್ಯಾತಿಶುದ್ಧಬುದ್ಧೇಶ್ಚ ಯಸ್ಯ ಸದ್ವರ್ಣಪದ್ಧತೇಃ ||೧೫೪|| ಮದ್ಬುದ್ಧಿನಿಧಿರತ್ರಾಸೀದಹೋ ವಿಧಿಬಲಂ ಮಹತ್ | ಅಯಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚಾತ್ರ ಮಾಮೇವ ಶರಣಂ ಗತಃ ||೧೫೫|| ವೃಂದಾವನಕೃತೇಃ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಸ್ಯಾಭೀಷ್ಟಂ ನಿವೇದ್ಯ ಮೇ | ಕೃತ್ವಾ ವೃಂದಾವನಂ ಚೇತಿ ಪ್ರಾಕ್ ಶ್ಲೋಕದ್ವಿತಯೇನ ಚ ||೧೫೬|| ಅತಸ್ತ್ವಂ ಮೇ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತತ್ಸತ್ಯಂ ಸಮಭೂದಹೋ| ವೇದವೇದ್ಯ ಮಮ ಶೇಷಸತ್ಕೃತಂ ತತ್ಸಶೇಷಗಿರಿ ಪಂಡಿತಂ ವದ | ತ್ರಿದಶ-ದೋಷರಹಿತೈಃ ಸುಪೂಜಿತ ಕದಶನಾರ್ಥಿ ಭಿರನಾದೃತ ರುಷಾಂ(ಪಂ)|೧೫೭|ಸುತ ಮದೂರ್ಜಿತ ಪದೇ ಚ ಸುಸ್ಥಿರಃ ತ್ವಂ ಚ ಸರ್ವಸುರಸತ್ತಮ ದೇವ ಭೂಃ | ತದು (ದ) ಭಯಪ್ರಭವಾಯ ಕೋ ಮಹಾನ್ ತ್ವಾಮೃತೇ ಪುರುಷಭೂಷಣ ತದ್ವದ ||೧೫೮|| ಏತಚ್ಛ್ಲೋಕದ್ವಯಸ್ಯಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಮುಖೇನ ತು | ಜಾನೀಹಿ ತ್ವಂ ಯತಶ್ಚಾಸ್ಯ ಮಯ್ಯರ್ಥೋಽಪ್ಯನುವರ್ಣಿತಃ ||೧೫೯|| ತ್ರಿಂಶಚ (ತು) ಕವಿತಾ ದೋಷಾಃ ವಿದುಷಾಂ ಜ್ಞಾನಲಕ್ಷಣೇ | ತೈರ್ವಿಹೀನಾಶ್ಚ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ನೇತರೇತಿ ಸತಾಂ ಮತವ್ ||೧೬೦|| ಅಸೂಯಾ ಪರನಿಂದಾ ಚ ಪರೇಷಾಂ ಚ ಪ್ರತಾರಣಮ್ | ನಿರ್ದೋಷಾಯಾಂ ಪರಕೃತೌ ದೋಷದೂಷಣಮೇವ ಚ ||೧೬೧|| ಪರತ್ವ ಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ವಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಪರೇಷಾಂ ಹಾಸ್ಯಮೇವ ಚ | ಸ್ವಸ್ಯ ಶಾರ್ಯ ತತ್ವಮತಾವಹಂಕಾರಿತ್ವಮೇವ ಚ ||೧೬೨|| ಇತ್ಯಾದ್ಯಾ ಬಹವೋ ದೋಷಾಃ ವಿದುಷಾಂ ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ | ತೈರ್ವಿಹೀನಾಶ್ಚ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ನೇತರೇ ಚ ಕದಾಚನ ||೧೬೩|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ನ್ಯಾಪ್ನಸದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಸ್ಯಜೇನ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ-ಪ್ರೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೬೪|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶಸಾಜ್ಞಯಾ ||೧೬೫||

ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಾತ್ಮತಃ॥೧೬೬॥ ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೬೭॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ವೈಭವಪರ್ವಣಿ ದಶಮಾ-ಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಅಥ ಏಕಾದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ॥

೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (1-9)

ಹರಿಃ ಓಂ ॥ ಅಲೌಕಿಕಾಯಾಂ ಮಮ ಸತ್ಕೃತೌ ಚ ನ ದೋಷಬುದ್ಧಿಃ ಕುಶಲೈಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಾ। ಅರ್ಥೇ ಚ ದೃಷ್ಟಿಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ನ ಶಬ್ದೇ ಯತಶ್ಚೈಷಾ ಸ್ವಾಪ್ನಕೃತಿರ್ಹಿ ವಾಸಿನೀ ॥೧॥ ವಾಸನಾತ್ಮಕಶಬ್ದಾನಾಂ ಅರ್ಥದರ್ಶನಮೇವ ಚ । ಸತ್ಯಂ ನ ಶಬ್ದಸತ್ಯತ್ವಮೇವಂ ಹಿ ಸ್ವಾಪ್ನನಿರ್ಣಯಃ ॥೨॥ ಲೌಕಿಕಸ್ಯ ತು ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಂ ಕೃತಸ್ಯ ಚ । ಶಬ್ದಾರ್ಥೋಭಯಸತ್ಯತ್ವಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಮೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೩॥ ಪೂರ್ವಾನುಭವಸಂಸ್ಕಾರಾತ್ಸ್ವಾದೃಶಾರ್ಥಾಸ್ತು ಪಶ್ಯತಿ । ಶೃಣೋತಿ ಚ ತಥಾ ಶಬ್ದಾನ್ ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಕಾರಣಾತ್ ॥೪॥ ಅಯಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪೂರ್ವಂ ಮಮ ಶಿಷ್ಯಃ ಸುಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ತತ್ಸಂಸ್ಕಾರವಶಾದೇವ ಸ್ವಪ್ನೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ದ್ವಿಜಮ್ ॥೫॥ ಅಹಂ ಜಾನಾಮಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಕಾರಣಮ್ । ಜಾತಿ ಸ್ಮರಣಶೀಲೋಹಂ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ ॥೬॥ ದುರ್ವಾದಿಗರ್ವಹರ ಪುತ್ರ ಸುಖೀಭವಸ್ವ ಗುರ್ವಾದಿರಾಜಕೃಪಯಾ ಸುಮತಿಂ ಭಜಸ್ವ । ಶರ್ವಾದಿದೇವವರವಂದ್ಯಹರಿಂ ಭಜಸ್ವ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಸುಕೀರ್ತಿಮಥ ಮೇತ್ರ ಚ ಖ್ಯಾಪಯಸ್ವ ॥೭॥ ಇಮಾಂ ಕೃತಿಂ ಯಾ ಲಿಖತಿ ಸ್ಮ ಲೇಖಿಕಾ ಮಾಚಾಪಿ ಪುಣ್ಯಂ ಲಭತೇ ನ ಸಂಶಯಃ । ವೃಂದಾವನಾಲಂಕರಣೇನ ಧಾತುಭಿಃ ಸಂಮಾರ್ಜನಾಭಿರ್ಬಹುಪುಣ್ಯಭಾಜನೀ ॥೮॥ ಆರಾರ್ತಿಕಾಭಿರ್ಬಹುಚಿತ್ರಿಕಾಭಿಃ ಸನ್ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಸಂಸ್ತವೈಶ್ಚ ಉಪಾಧಿರಾಹಿತ್ಯವತೀಂ ಸು ಸೇವಾಂ ಕರೋತಿ ಸಾಚಾಪಿ ಮಮ ಪ್ರಿಯೋಽಭೂತ್ ॥೯॥

೨. ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರಸಂಜಾತಪ್ರಾಪ್ತಯತಿಭಾವ ವಿಪ್ರಪರಮಗುರು ಪ್ರಕರಣಂ :- (10-11)

ಮದ್ಭಾಗವತಮುಖ್ಯಾಂಸ್ತು ತ್ರೀನ್‌ದಾಸಾಂಶ್ಚ ಸಹೋದರಾನ್ । ಮಾ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ಹಿ ಮತ್ಪುತ್ರ ತೇ ವೈ ಮಮ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸದಾ ॥೧೦॥ ನಾಗಶಯನಹನೂಮಂತೌ ತೌ ಸದಾ ವೈ ಮಮ

ಪ್ರಿಯೌ । ಅಹಂ ಜಾನಾಮಿ ತದ್ಭಕ್ತಿಂ ನಾಗಶಯನಃ ಸುಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥೧೧॥

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (12-18)

ವೇದವೇದ್ಯ ಸುಬುದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಂ ದುರ್ಧರೇರಿತಾಮ್ । ತ್ಯಜೇ ಮಾಂ ಸುಜನಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಜ್ಜನಪ್ರಾಣಹಾರಿಣೀಮ್ ॥೧೨॥ ಮಮಾಶೀರ್ವಚನೇನೈವ ಚಿರಂಜೀವ ಸುಖೀಭವ । ಹಯಾಸ್ಯಾರಾಧನೇನೈವ ಮಮಾನಂದಪ್ರದೋ ಭವ ॥೧೩॥ ವೃಂದಾವನೇ ದಂದಶೂಕಧಾರಿಣಂ ದಾಸ್ಯಧಾರಿಣಮ್ । ಮಂದಾರಮಾಲಿನಾಮ್ ಶಾಂತಿಶಾಲಿನಃ ಕಮಲಾತ್ಮನಃ ॥೧೪॥ ಇತಿ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಂ ಹಯಗ್ರೀವಕೃಪೋದಧಿಮ್ । ವೇದವೇದ್ಯ ಸದಾರಾಧ್ಯ ಶುದ್ಧಮತ್ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ॥೧೫॥ ವ್ಯಾಸೇನ ಸೀತಾಪತಿನಾ ಶೇಷೇಣಾಪಿ ಚ ನ ಶ್ರುತಮ್ । ತೈಃ ಶ್ರುತಂ ಚೇದಿದಂ ಸರ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಶ್ರುತಮೇವಹಿ (ಚ) ॥೧೬॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮಾ(ಮ)ನ್ । ತ್ರೀನುದ್ದಿಶ್ಯ ಮಯಾಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ವಾಂ ವಿಶೇಷಾನ್ನಸಂಶಯಃ ॥೧೭॥ ಅತಸ್ತ್ರಯಾಣಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ತೇಷಾಂ ಪ್ರೇಷಯ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ । ನೈವೇದ್ಯಂ ನೈವ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ತಾವತ್ಪರ್ಯಂತಮೇವ ತೇ ॥೧೮॥

೪. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ -: (19-26)

ವೃಂದಾವನೇ ಮದನಮರ್ದನರುದ್ರಹೃದ್ಯಂ ಸದ್ಭಿಃ ಪ್ರವಂದಿತಪದಂ ಮದನಾಭಿರಾಮಮ್ । ವೃಂದಾರಕೇಂದ್ರಮುರುದಂಶಸುಮರ್ದಿತಾಂಗಂ ರಕ್ಷೋ ವಿದಾರ್ಯ ವರದಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ರಾಮಮ್ ॥೧೯॥ ಅರಸಭೂಪ ಚಿರಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಪರಶುಚಾಪಧರ ದುಷ್ಟಮರ್ದನ । ನಿರಶಪಾಪಹರ ಶಿಷ್ಟಶೋಧನ ಪರಸುಪಾಪಕರದುಷ್ಟಸೂದನ ॥೨೦॥ ರಘೋತ್ಸವಸ್ಯ ಭಾರೋಽಯಂ ತಾವಕಃ ಪಾವಕಪ್ರಭ । ಕಾಲೋಽಯಂ ಮಮ ಸೇವಾಯಾಃ ಬಾಲೋಽಯಂ ಮಮ ಪುತ್ರಕಃ ॥೨೧॥ ಅಂತರಾಯಃ ಕೃತೋಽಹ್ಯಸ್ಯ ಶಾಂತರಾಯಾಶ್ಚ ಶತ್ರವಃ । ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂದೇಹೋ ಮಮ ವಿಘ್ನಕರಾಃಸದಾ ॥೨೨॥ ಏತತ್ಪದ್ಯತ್ರಯಂ ಶೇಷ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಚ ಭೂಪತೇಃ ।

ಯತಸ್ತ್ವಂ ಪಂಡಿತಃ ಶೌಂಡಃ ತನ್ಮಂಡನಪರೋ ಭವ ||೨೩|| ಸರ್ವಂ ವಕ್ತ್ರವ್ಯಮುಕ್ತಂ ಚ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಹಂ ನ ಸಂಶಯಃ । ಮದ್ವೇತನೇನೈವ ತು ಯಶ್ಚ ಜೀವನ್ ಮನ್ನಾಮಧಾರೀ ಮದನುಗ್ರಹೀ ಚ । ಪಠೇತ ಸ್ವಾಪ್ನೀಂ ಮಮ ಸತ್ಕೃತಿಂ ಚ ನೋಚೇದದಂಡ್ಯಸ್ಯ ಕರೋಮಿ ತೀವ್ರಮ್ ||೨೪|| ಏವಂ ಮದ್ಭಕ್ತಿಮಂತಶ್ಚ ಸರ್ವ ಏವ ಪಠಂತ್ವಿಮಾಮ್ । ಖ್ಯಾತಾಂ ಕುರ್ವಂತು ಲೋಕೇಷು ನೋಚೇನ್ಮದ್ದ್ರೋಹಿಣಶ್ಚತೇ ||೨೫|| ಪಠತಾಂ ಶೃಣ್ವತಾಂ ಚಾಪಿ ಖ್ಯಾತಾಮುರ್ವ್ಯಾಂ ಪ್ರಕುರ್ವತಾಮ್। ಸರ್ವೇಽಷ್ಟಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ ||

೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (27–31)

ಯೋ ಮನಾಂಸಿ ತನುಮರ್ಪಿತವಾನ್ ಮಯ್ಯೈತತ್ ಸರ್ವಂ ಧನಂ ಕನಕಪೂರ್ಣಮಧಾಭಿಷೇಕಮ್ । ಯಶ್ಚಾಕರೋದ್ವಿತತಭಕ್ತಿಯುತಾಯ ತಸ್ಮೈ ಗತ್ವಾ ವದಸ್ವ ಮಮ ಸತ್ಕೃತಿಮಾಶು ವಿಪ್ರ ||೨೭|| ವ್ಯಾಸಾಯ ಭಕ್ತಿಕೋಶಾಯ ದಾನಾಯ ಮಮ ನಿತ್ಯಶಃ । ವೈಷ್ಣವಸ್ನೇಹನಾಶಾಯ ತೋಷಾಯ ವದ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ ||೨೮|| ತಸ್ಯಾನುಜಸ್ಯ ಮಯಿ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಕಸ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಮುಖ್ಯಗುಣಸಂಗ್ರಹಣಸ್ಯ ತಸ್ಯ । ಪೂರ್ವಂ ಹಯಾಸ್ಯಚರಣಸ್ಮರಣೋತ್ಸುಕೋಽಪಿ ದುರ್ವಿಪ್ರನಿಗ್ರಹವತೋ ವದ ಮತ್ಕೃತಿಂ ಚ ||೨೯|| ವೇನವದ್ವೇತನಾನ್ನಂ ಚ ಯಸ್ಯ ಭುಂಜ್ಕತೇ ಸುದುರ್ಮತಿಃ । ತಸ್ಯೇಷ್ಟದೇವಸ್ಮರಣೇ ಮಹತ್ಕೋಪಾವಭೂದಹೋ ||೩೦|| ಇದಂ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಜಾನಂತಿ ತದ್ದ್ವೇಷಾನ್ನೋಚ್ಯತೇ ಮಯಾ । ನೋಽಪಿ ಮತ್ಪಾದಮಾಪನ್ನಃ ಶಾಪಭೀತೋ ನ ಭಕ್ತಿಭಾಕ್ ||೩೧||

೬ ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ : (32-39)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಮಾನಿನಂ ಮಾನಂ ಹಿತ್ವಾ ಮತ್ಪಾದಸೇವನಮ್ । ಕುರ್ವಾಣಮನಿಶಂ ವಿದ್ವನ್ ಮಾತ್ಯತ್ಸ್ವಮಮಾಯಿನಮ್||೩೨||ಮದ್ವೇತನಾನ್ನಂ ಭುಂಜಾನಾ ಯೇ ವೈ ಕುಜನಬುದ್ಧಯಃ । ತೇಷ್ವೇಕೋಽಪಿ ತು ಮತ್ಪದ್ಯಂ ತದರ್ಥಂ ವಾ ನ ವಕ್ತ್ಯಹೋ ||೩೩|| ಮತ್ಕೃತಿಂ ವದತಾಂ

ಪುತ್ರ ತದರ್ಥಂ ವದತಾಂ ತಥಾ । ಮದ್ವೇತನಾಂ ದದಸ್ವ ತ್ವಮನ್ಯಥಾ ಮಾ ದದಸ್ವ ಭೋ ||೩೪|| ಮದ್ವೇತನೇನ ಶೂನ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ವಿಪ್ರೇ ಜಾತಃ ಪರಾಗ್ರಹಃ । ಜನೇಷು ವಕ್ತಿ ಮತ್ಪದ್ಯಂ ತದರ್ಥಂ ಮಯಿ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ||೩೫|| ಅಹಂ ಶವೇ ಸುಪಾಪಿನಂ ಕುಪಾತ್ರ-ಸಾದಭೂದ್ಧನಮ್ । ಮಯಾತ್ರ ಜೀವಿತಂ ಬಹು ಸುಪುತ್ರ ಮಾದದಸ್ವ ಹ ||೩೬|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗುಣಮಣಿಂ ಶೃಣು ಪುತ್ರ ಚಾರುವೀಜಿತಸುಚಾಮರವಾಣಿಮ್ । ಪುಣ್ಯಪೂರ್ಣ ಗುಣ-ಭೂಷಣ ಕೀರ್ತೇರಗ್ರಜತ್ವಂ ಮಮ ಮಾ ತ್ಯಜ ತೂರ್ಣಮ್ ||೩೭|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗುಣ-ವಂತಂ ಚ ಖುಣವಂತಂ ಗುಣಾರ್ಣವಮ್ । ಜಾನೀಹಿ ಗುಣಿನಃ ಫಣಿನೋ ವದಸ್ವಾಸ್ಯ ಚ ತದ್ವ(ದ್ರ)ಣಮ್ ||೩೮|| ಖುಣಾನ್ಮುಕ್ತಿಶ್ಚ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮುಕ್ತಿರ್ನ ಸಂಶಯಃ । ಭೋಜ್ಯ-ವಿತ್ತೇ ಪ್ರದತ್ತೇ ಹಿ ಭುಕ್ತೇರ್ನಾಸ್ತಿ ತತೋಽಧಿಕಮ್ ||೩೯||

೭. ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರಸಂಜಾತವಿಪ್ರಗುರುಪ್ರಕರಣಂ :- (39½)

ಮದ್ವಾಚಂ ನಂದನ ತ್ವಂ ಹಿ ಸರ್ವಥಾ ಮಾವ್ಯಥಾ ಕುರು ||

೮. ವಿಪ್ರಪರಮಗುರುಪ್ರಕರಣಂ :- (40–43½)

ಮನ್ಮರಸ್ಯಾಧಿಪತ್ಯೇತು ವಿಠ್ಠಲಂ ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ||೪೦|| ಸ್ಫುಟಂ ಕಾರ್ಯಪಟುಂ ಮತ್ವಾ ಪಟ್ಟಪಚ್ಛ್ವೋಟಿಕಾಂ ದಿಶ । ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಾಮಾದಿಕೀ ಬುದ್ಧಿಃ ನ್ಯಾತ್ತಸ್ಯ ನ ತು ಸಾಹಜಾ ||೪೧|| ನಿರ್ವೇದನಾಮಿದಾನೀಂತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚ ನ ಸಂಶಯಃ । ರಥೋತ್ಸವಸ್ಯ ಭಾರಂ ತಂ ಧರ್ತಾ ತರ್ತಾ ಸ ಏವ ತು ||೪೨|| ತದನ್ಯಃ ಕೋ ಭವೇತ್ಪುತ್ರ ಸಮರ್ಥ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೇ । ನಾಗಶಯನಸ್ಯ ಮನಸಃ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಸಂಪ್ರಪೂರಯ ||೪೩|| ಅಹಂ ಜಾನಾಮಿ ತದ್ಭಕ್ತಿಂ ನಾಗಶಯನಃ ಸುಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ||

೯. ದುಷ್ಟಪುರುಷಪ್ರಕರಣಂ :- (44–47½)

ಮದ್ವಾಕ್ಯಮಾನಸಂಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ವಂ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯಮೇವ ಹಿ ||೪೪|| ಚೋದ್ಯಾನರ್ಹೇ ತು

ಮದ್ವಾಕ್ಯೇ ಚೋದ್ಯಂ ಕುರ್ವನ್ ಪತತ್ಯಧಃ । ಭಾವನಾತ್ಮಕಶಬ್ದೇಷು ಜ್ಞಾತವ್ಯೋ ಭಾವ ಏವ ಚ ॥೪೫॥ ಅಹಮಾವಿಷ್ಟವಾನ್ವಿಪ್ರೇ ಕದಾಚಿನ್ನ ಕದಾಚನ । ಮತ್ಪ್ರತೌ ದೋಷಶಂಕಾಚೇದ್ದೋಷೇ ವಹಿಹೃತೇ ಸತಿ ॥೪೬॥ ಭವತಾಂ ಮಾತೃದೋಷೋಽಪಿ ಸಾದ್ವ್ಯಭಿಚಾರ ಶಂಕಯಾ ।ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಾನ್ನದೋಷಶ್ಚೇದ ಶರೀರತ್ವತಸ್ತಥಾ ॥೪೭॥ ಪ್ರಕೃತೇಽಪಿ ನ ದೋಷಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರತಿಬಂದೀದುರುತ್ತರಾ ॥

೧೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಪ್ರಕರಣಂ :- **(48–58)**

ಜನಾಃ ಸುವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಿನಾವಿಷ್ಟಚೇತನಾಃ ॥೪೮॥ ಕತ್ಥನಂ ವಾವದೂಕಾನ್ತೇ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಮ ಸನ್ನಿಧೌ । ಕದನೇ ಚೋದ್ಯತಾಃ ಸರ್ವೇ ವದನೇ ಭಸ್ಮವಾಸಿನಃ ॥೪೯॥ ಮಯಿ ಜೀವತಿ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಮತ್ಪ್ರಿಯಾ ಇವ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ । ಪಠಂತ್ಯರ್ಥಂ ವದಂತ್ಯೇತೇ ಮತ್ಪ್ರತಾರಣಬುದ್ಧಯಃ ॥೫೦॥ ಇದಾನೀಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯಂ ಮೇ ತೇಷ್ವೇಕೋಽಪಿ ನ ವಕ್ತ್ಯಹೋ । ಅಹಂ ನೈವೇತಿ ದುರ್ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಜಾನೇ ಸರ್ವಮನೋಗತಮ್॥೫೧॥ಯೋ ನ ವಕ್ತಿ ಚ ಮತ್ಪದ್ಯಂ ತದರ್ಥಂ ವಾ ಮದಾಶ್ರಯೀ । ತಸ್ಯಾಶುಭಂ ಭವತ್ಯೇವ ಪಶ್ಯ ಮೇ ತಪಸಃ ಫಲಮ್ ॥೫೨॥ ಇಮಾಂ ಕೃತಿಂ ಮಮ ಸ್ವಾಪ್ನೀಂ ಆದರಾದ್ಯಸ್ತು ವಕ್ಷ್ಯತಿ । ತಸ್ಯ ಶ್ರೀಶಃ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಸನ್ ಶುಭಂ ದಾಸ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಃ ॥೫೩॥ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಂ ತ್ರಿವಾಚಾಪಿ ಮಯೋಚ್ಯತೇ । ಪಠತಾಂ ಶೃಣ್ವತಾಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವಸಂಪದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೫೪॥ ಪುತ್ರ ತೇ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪ್ರಸುಪ್ರಭ । ಮಿತ್ರ ತೇ ಸುಪ್ರತಾಪೋಽಯಂ ಕೃತ್ರಿಮೋ ನ ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ ॥೫೫॥ ಹಯಾಸ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪಾಸ್ಯಂ ಮಯೋಪಾಸ್ಯಂ ಚ ಭೂರಿಶಃ । ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಯಂ ಸದಾ ವಶ್ಯಂ ಉಪಾಸ್ಯ ತ್ವಂ ಸುಖೀಭವ ॥೫೬॥ ಏವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾತ್ಸುಗೂಢಮಾಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂ ಮಮ ವೈಭವಂ ತು । ಪುತ್ರ ಚೈತತ್ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಕುರು ತ್ವಂ ಮಿತ್ರೋ ಯದ್ಧೈವಾಂಧಕಾರಸ್ಥಮರ್ಥಮ್ ॥೫೭॥ ಪುತ್ರ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರವರ್ಯಸ್ಯ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ ಪ್ರಭೋ ।

ಪ್ರಭುತ್ವಾತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದೋಽಯಂ ವಿಪ್ರೇ ಸ್ಯಾದೈಹಿಕಪ್ರದಃ ||೫೮||

೧೧. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ 58½ ಅಜ್ಞಾನ ಹಾರಿಣ ಮಿತ್ಯಾರಭ್ಯ 63 ಪೂರ್ತಿ.

ಗುರುತ್ವಾಕುರು ಕಾರುಣ್ಯಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯಾಜ್ಞಾನಹಾರಿಣಮ್ || ಮತ್ಪುತ್ರೇಣಾದರಾರ್ಥೋಕ್ತ ಮತ್ಕೃತೇರರ್ಥಮಂಜಸಾ ||೫೯|| ಶೃಣು ಸೀತಾಪತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸತ್ಕೃತೇ ತೇ ಶುಭಾಪ್ತಯೇ | ತ್ವಾಮಾಗತಮಹಂ ಜಾನೇ ಚಿರಾದಾಗತವಾನಸಿ ||೬೦|| ಕರಾಯಾಗತವಾನಸ್ಮಿ ಸುರಲೋಕಾ-ತ್ಸುಪರ್ವಸು | ಚಿರಂಜೀವ ಚಿರಂಜೀವ ಸುಖೀಭವ ಸುಖೀಭವ ||೬೧|| ಮಮಾಶೀರ್ವಚ-ನೇನೈವ ಹಯಗ್ರೀವವಕೋ ಭವ ||೬೨|| ಸುತ ಸುತತ್ವಮತಸನ್ಮತೇ ಕುತಃ ಕುಮತಿರತ್ರ ತವ ಮತ್ಪ್ರಸಾದತಃ | ವಿತತ ಭಕ್ತಿಯುತ ಮತ್ಪದೇ ಸದಾ ಕೃತಸಮಸ್ತಶುಭ ಸತ್ಕೃತೇ ಹರೇಃ ||೬೩||

೧೨. ಅನೇಕಭಕ್ತಪ್ರಕರಣಂ :- (64–66)

ದ್ವಿಜೇತಿ ಗರುಡಸ್ಯಾಪಿ ಸಂಮ್ಯಕ್‌ಸಂಬೋಧನಾ ಕೃತಾ | ಪುತ್ರೇತಿ ನರಕೋತ್ತಾರಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತವಾನಹಮ್ ||೬೪|| ಶೇಷೇತಿ ಭೂಧರಂ ಶೇಷಂ ವ್ಯಾಸೇತಿ ವ್ಯಾಸಮೇವ ಚ | ಸೀತಾಪತೇತಿ ರಾಮಂ ಚ ಭೂಪೇತಿ ಭೂವರಾಹಕಮ್ ||೬೫|| ಭೂಪೇತಿ ಭೂಮೇರುದ್ಧಾರಂ ವರಾಹಂ ಚೋಕ್ತವಾನಹಮ್ | ತಸ್ಮಾದ್ವ್ಯಾಹ್ಯೋಭಯಾರ್ಥಸ್ಯ (ಶ್ಚ) ಮತ್ಕೃತೇರರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಭಿಃ ||೬೬||

೧೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (67–71½)

ಸುತ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಮನ್ ಕೃತಕೃತ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಸಮಸ್ತಯತಿಷೂತ್ತಮಮೂರ್ತೇ | ಮತ್ಕೃತಿಂ ವಿತತ ಯುಕ್ತಿಸತ್ಕೃತಿಂ ಸತ್ಸು ವ್ಯಾಕುರು ಚ ತತ್ರ ಕೀರ್ತಯೇ ||೬೭|| ಪುತ್ರ ಮತ್ಪುತ್ರಿಕಾಂ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕಾಖ್ಯಾಂ ತವಾನುಜಾಂ | ಕುರು ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನಂ ತೇ ಕನ್ಯಾದಾನಫಲಂ ಭವೇತ್ ||೬೮|| ಮದ್ಯುಕ್ತಿಭಾಷಣೈರ್ಭಾತಿ ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಸುವಾಸಿನೀ | ನಾನಾಪುಷ್ಪೋಲ್ಲಸತ್ಕೇಶಬಂಧಿನೀ ಭಾವಗಂಧಿನೀ ||೬೯|| ವೇದವೇದ್ಯ ದ್ರೌಪದೀವ ಭಾತ್ಯನೇಕವರಾಪ್ಯಹೋ | ತಸ್ಮಾತ್

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಸನ್ಮಂತ್ರೈರ್ದಾನಂ ಕುರು ವರೇಷು ತಾಂ ||೭೦|| ತ್ವಮೇವ ತತ್ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಪಿತೃಹೀನಾಂ ತು ಮಾ ಕುರು | ಅಹೋ ಮಮಾತ್ಮಜಾ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕೇತಿ (ಕಾಖ್ಯಾ) ಮಮಾತ್ಮಜಮ್ ||೭೧|| ಪತ್ನೀ ತೀವ್ರೇಣ ಭಾವೇನಾಪ್ಯಗ್ರಜಂ ವ್ಯಗ್ರಮಾನಿನೀ ||

೧೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (72-89½)

ಅಪ್ಪಣಃ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟಶ್ಚ ಶಪ್ಪಣಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ||೭೨|| ಪುಷ್ಪವಲ್ಲಘುಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಕಪಟೇ ಮತ್ಪದೇ ಸದಾ | ಮತ್ಪುತ್ರ ಸುಪ್ರಸಂಗೇ ತು ಸ್ವಪ್ರಸಂಗಂ ಕರೋತಿ ಯಃ ||೭೩|| ತತ್ಪ್ರಸಂಗಂ ತ್ವಹಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಕುಪ್ರಸಂಗಂ ಕರೋಮ್ಯಹಮ್| ಮತ್ಪುತ್ರೇ ಕೃತ ಪಂಡಿತ್ಯೇ ಪಂಡಿತೈರ್ಮಂಡಿತೇ ಸತಿ ||೭೪|| ಪಂಡಕ್ಯೈಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಡಂಭಾತ್ಸ್ವಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಹಿಡಂಭ (ಡಿಂಭ)ವತ್ | ಅಯಂ ತು ಕುಮನಾಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಹ್ಯಪ್ಪಣಃ ಫಣಿಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ||೭೫|| ಶುನವತ್ಕತ್ಥನಂ ಕುರ್ವನ್ನಂದನಾಗ್ರೇ ಮನಾಕ್ಚ ನಃ | ಮನ್ನಂದನಪದಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಸ್ಯ ಸುಧಾಮಯಿಮ್ ||೭೬|| ಗಾಂ ತಂ ವೈ ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರಂ ತ್ಯಜ ಶೀಘ್ರಂ ದುರಾಗ್ರಹಮ್ | ಸೋಽಪಿ ಮತ್ಪಾದಭಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಹಿತ್ವಾ ಸ್ವಕೃತದುಷ್ಕೃತಿಮ್ ||೭೭|| ಮತ್ಕೃತಿಂ ಪುತ್ರ ಶಿಷ್ಯೇಷು ಸಮ್ಯಗ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾಂ ಕರೋತ್ಯ (ತ್ವ) ಹೋ | ತದ್ವೇಷಾತ್ತು ನ ಭಾಷೇಹಂ ಶೇಷಶಾಯಿಪದೇ ಶಪೇ ||೭೮|| ರಾಗದ್ವೇಷವಿಹೀನೋಹಂ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ | ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ||೭೯|| ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗೌರವಾದೇವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯೇಷ ಸುಬುದ್ಧಿಮಾನ್ | ನಂದನ ತ್ವಂ ತು ಸನ್ಮಾನಂ ಕುರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರಿಣೇ||೮೦||ಪತಂತಮಂಬರಾತ್ಸಂತಃ ಕುಂಭಿನೀಂ ಪ್ರತಿ ಶಂಭುನಾ | ಕುಂಭರಾಕ್ಷಸಭಂಗೇ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಸ್ತಂಭಿತೋ ಮಯಾ ||೮೧|| ಧ್ವಜಸ್ತಂಭೋ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಭುಜಸ್ತಂಭೇ ಧೃತೋ ಮಯಾ | ಸುಜನಾನ್ ಭಜಕಾನ್ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತವಃ ಪಾತು ಮಮಾತ್ಮಜಾನ್ ||೮೨|| ಕುಂಜರಾಯುತಸತ್ವೋಹಂ ಕಂಜನಾಭಪ್ರಿಯೇಚ್ಛಯಾ | ಮಂಜುಮತ್ಪಾಣಿನಾ ಧರ್ತಾ ಕಂಜಲೋಚನಸನ್ನಿಧೌ ||೮೩|| ಅಧನ್ಯಾದುಪ-

ವಿಷ್ಣೋಽಹಮಿತಿ ಮಾ ಚಿಂತಯ ದ್ವಿಜ|ತ್ವದಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ ಮಾಮಪ್ಯಧಸ್ಥಂ ವಿದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ||೮೪|| ಮತ್ಪ್ರತಿಶ್ಚಾತ್ರ ನನ್ಮಾನೋ ವಾಜ್ಮಾತ್ರೇಣ ಕೃತೋಽಭವತ್ | ಪಚ್ಯೋಟಿಕಾಽಪಿ ನೋ ದತ್ತಾ ತವ ವಿಪ್ರ ಮಮಾಗ್ರತಃ ||೮೫|| ಋಣಾನ್ನಿಷ್ಕೃತಿಮಪ್ಯಾಶು ನ ಕೃತಾ ತವ ಶೋಭನ | ಭೋಜ್ಯ ವಿತ್ತಂ ಪ್ರದತ್ವಾ ತು ಋಣಾನ್ಮುಕ್ತಃ ಶನೈಃ ಶನೈಃ ||೮೬|| ಭೋಜನಾರ್ಥಂ ಮಧುಕರವೃತ್ತಿಂ ಕುರು ಯಥಾ ಪುರಾ | ಮತ್ಪ್ರತಿಶ್ಚಾನ್ಯಶ್ಮಗತಾ ನ ಕೃತಾ ಪಶ್ಯ ತನ್ಮತೇ ||೮೭|| ತನ್ಮಾತ್ತ್ವಮೈಹಿಕಾಭಾವೇಽಪ್ಯಮುತ್ರಾರ್ಥೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ | ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ನ ಸಂದೇಹೋ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರು ಸರ್ವಥಾ ||೮೮|| ಐಹಿಕೋಽಪಿ ಯಥಾ ಕಾಲೇ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಭವಿಷ್ಯತಿ | ಶ್ರೀಶಪ್ರಸಾದಾದಾಮಾನೋಽಪ್ಯತ್ರಾಪಿ ತು ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೮೯|| ಅಹಂ ತು ಗತ್ವಾ ಚಾಯಾಸ್ಯೇ ಚಿರಂಜೀವ ಸುಖೀಭವ ||

೧೫. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :- (90-95)

ದ್ವಿಜ ಸಮಾಜನತ ಸಜ್ಜನಪ್ರಿಯ ಕುಜನಭರ್ಜನ ಮಮಾತ್ಮಜ ಭೋಜ | ದ್ವಿಜವರಸ್ಯ ಋಣಜಾಂ ಸುರುಜಂ ವೈ ಸುಜನಶ್ರೇಷ್ಠ ಹರ ಮಜ್ಜನೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ ||೯೦|| ವೇದಾಂತವೇದ್ಯ ಮಮ[illegible] ನಾಂದ್ರದಯಾನಿಧೇಽದ್ಯ ತ್ವಂ ವೇದವೇದ್ಯಪದಪದ್ಮಸುಧಾರಸಾಬ್ಧೌ | ಧೀಮಂದರೇಣ ಮಥಿತೇ ಸತಿ ಭಾವಚಿಂತಾರತ್ನಂ ಗೃಹೀಷ್ವ ತವ ಭಾಗದಶೋತ್ತರಾಚ್ಛ ||೯೧|| ವೇದಾಂತವೇದ್ಯ ಸುಜನಾಬ್ಧಿಸುಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತ್ವಂ ಕುಂಡಮಂಡಲ ಸುದರ್ಶನತೋ ಭವಾದ್ಯ | ತ್ವಂ ವೇದವೇದ್ಯಕುಮುದಸ್ಯ ಪ್ರಮೋದಕಾರೀ ಮತ್ಪಟ್ಟದಿವ್ಯಸರಸೀತಟಜಸ್ಯ ಕಾಮಮ್ ||೯೨|| ತ್ವಾಂ ವೇದವೇದ್ಯಮಪಿ ಮಾಂ ಸಹಿತೌ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂತೋಷಸಂತತಿರಭೂನ್ಮಮಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ | ಪೂರ್ವಂ ಯಥಾ ಚ ಸುರವರ್ಯರಘುಪ್ರವೀರಂ ತನ್ಯಾನುಜಂ ದಶರಥಸ್ಯ ಬಭೂವ ಮೋದಃ ||೯೩|| ರಥೋತ್ಸವಸ್ಯ ವಿಘ್ನಾನಿ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿದಪ್ಯಹೋ | ಸ್ತಂಭಪ್ರಪಾತನಾದೀನಿ ತಾನಿ ವಾರಿತವಾನಹಮ್ ||೯೪|| ಮದ್ಭಯಾತ್ಪದ್ಧವಿಘ್ನಾನಾಂ ಪುನರು-

ದ್ಧರಣಂ ಬುಧ । ನೈವೇತಿ ಸುಮನೋಜ್ಞೋಽಹಂ ಕ್ಲೀಬಶಾಬ್ದಂ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾನ್ ॥೯೫॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೯೬॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೯೭॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಪುರುಷಾತ್ಮತಮ್ ॥೯೮॥ ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೯೯॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭಾಗೇ ವೈಭವಪರ್ವಣಿ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ದ್ವಾದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (1-2)

ಹರಿಃ ಓಂ || ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಭೂಪೇನ ಶಿಬಿಕಾರೋಹಣಮ್ ಕೃತಮ್ । ತವ ವಿಪ್ರ ನ ಸಂದೇಹಶ್ಚೇತ್ ಸರ್ವಂ ಹಿ ನಿದರ್ಶನಮ್ ||೧|| ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಶೇಷೇಣ ಕೃತೋ ಯತ್ನಸ್ತವಾಪ್ತಯೇ । ವೃತ್ತೇರ್ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ವಿಪ್ರ ಚಿಂತಯ ತ್ವಂ ಸುಖೀಭವ ||೨||

೨. ಬಹುಭಕ್ತಪ್ರಕರಣಂ :- (3-5)

ಮದತ್ಮಾಚಾರ್ಯನಾಮ್ನಾ ತು ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ವಾ ನರಾಧಮಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನ ಭಣತ್ಯಂತ್ಯಃ ಕುಣಪೇನ ಕಿಮಂತರಮ್ ||೩|| ವೃಂದಾವನಪದೋಪೇತತನ್ನಾಮ್ನ್ಯೈವಾಹ್ವಯಂ ತ್ವಿಮಮ್ । ಯೇ ಚೇಮಂ ನ ಭಣಂತ್ಯಂತ್ಯಾಃ ತೇ ಚ ಮದ್ರೋಹಿಣಃ ಸದಾ ||೪|| ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣವಾಕ್ ಮತ್ಕಟಾಕ್ಷತಃ । ಭೋಕ್ಷತೀಕ್ಷಾಫಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಮತ್ಕೃತಿಂ ವಕ್ಷ್ಯತು ತ್ವಿಮಾಮ್ ||೫||

೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (6-9½)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತೇ ಮತ್ಕಥಾಮೃತವಾರಿಣಾ । ಸತಾಮಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದ್ಯಗ್ನಿಂ ಶಮಯ ತ್ವಂ ಸುಖೀಭವ ||೬|| ಅಹೋ ಮಮಾತ್ಮಜಾ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕಾಖ್ಯಾ ಮಮಾತ್ಮಜಮ್ । ಬವ್ರೇ ತೀವ್ರೇಣ ಬೋಧೇನಾಪ್ಯಗ್ರಜಂ ವ್ಯಗ್ರಭಾಮಿನೀ ||೭|| ಅಗ್ರಜಾದ್ರಮಣೀ ಭೂತ್ವಾ ಜಾತಾ ಸಾ ಭಾವಗರ್ಭಿಣೀ । ಸುಷಾವ ಪುತ್ರಂ ಭಾವಾಖ್ಯಂ ವಿದುಷಾಂ ತು ಮತಂ ತಥಾ ||೮|| ಅಥಾಪಿ ದೋಷಶೂನ್ಯಾ ಭೂನ್ನಿಃಸಂಗಸ್ಯಾತ್ಮಜಾ ಯತಃ । ಯಾಂ ತು ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಸತ್ಸಂಗೀ ನಿಃಸಂಗೋ ಜಾಯತೇ ಪುಮಾನ್ ||೯|| ತಸ್ಮಾನ್ನಿಃಸಂಗತಾವಾಪ್ತೌ ತತ್ಸಂಗಾಚ್ಛ್ರೇಯಾದಿಮಾನ್ ||

೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (10-10½)

ಕೋವಾ ೭ತ್ವಯಿ ದಯಾಶೀಲೋ ವರ್ತತೇ ಮತ್ಸುತೋಪಮಃ ||೧೦|| ಋಣಮೋಚಯಿತಾರಂ ತೇ ಮತ್ಪುತ್ರಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ||

೫. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (11–16)

ಯಶ್ಚಾಕ್ಷೇಪಂ ಕರೋತ್ಯತ್ರ ಮತ್ಕೃತೌ ದೋಷಶಂಕಯಾ ||೧೧|| ತತ್ಪ್ರಾಣಸ್ಯೈವ ಚಾಕ್ಷೇಪಂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಃ ಕರೋತ್ಯಹೋ । ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಂ ತ್ರಿವಾಚಾಪಿ ಮಯೋಚ್ಯತೇ ||೧೨|| ವಿಪ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಾ ಚೇಯಂ ಸತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠ ಮಯಾ ಕೃತಾ । ಅಯಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ರೀಮಾನಾಪಣೇ ಚಾತಿಪಾಪಿನಾ ||೧೩|| ಆತಪೇ ಸ್ಥಾಪಿತಃ ಕಾಮಂ ದೇವರೇಣ ವಣಿಗ್ಭೃತಾ। ದ್ವಿಜಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ ಮಾಮುಪ್ಯಾತಪಸ್ಥಂ ಚಕಾರ ಸಃ ||೧೪|| ಪುತ್ರ ತ್ವಂ ಶೀಘ್ರತಸ್ತಸ್ಮಾದೃಣಾನ್ಮೋಚಯ ಮಾರಣಾತ್ । ಪುತ್ರ ಮದ್ವಚನಂ ಸತ್ಯಮೇಕಂ ಕುರು ಚ ಕೀರ್ತಯೇ ||೧೫|| ಅಹಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮದ್ದಾಸ್ಯಂ ಶಶ್ವದೃಣವಿಮೋಚನೇ । ವಿಪ್ರಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಮಾಯ ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ತತ್ರ ಚ ||೧೬||

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (17–21½)

ಮತ್ಕಾರ್ಯಮಪಿ ಭೂದೇವ ಕಿಂಚಿದಪ್ಯತಿಲಂಘಿತುಮ್ । ನ ಶಕ್ಯಂ ನ ಕೃತಂ ತಚ್ಚ ತವ ಕಾರ್ಯೇತು ಕಿಂ ಪುನಃ ||೧೭|| ಇತಃ ಪರಂ ತು ಮತ್ಕಾರ್ಯಂ ತವ ವಾ ವಿಪ್ರವರ್ಯ ಯತ್ । ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕುರ್ವಿತಿ ವ್ಯರ್ಥಂ ದೈನ್ಯಂ ಮಮ ನ ರೋಚತೇ ||೧೮|| ತವಕಾರ್ಯಂ ತು ವಿಪ್ರೇಶ ಪ್ರಾಗೇವೋಕ್ತಂ ಮಯಾನಘ । ಭೋಜ್ಯವಿತ್ತಂ ಪ್ರದತ್ವಾತು ಋಣಾನ್ಮುಕ್ತಃ ಶನೈಃ ಶನೈಃ ||೧೯|| ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ । ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ದಾನಶೀಲಸ್ಯ ಮತ್ಪಾತ್ರೇ ಚಾನ್ನದೋ ದ್ವಿಜ ||೨೦|| ಮತ್ಕರೇ ಚೋದಕಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ಕರಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದಿಹ । ಋಣಮೋಚಯಿತಾ ತೇ ಚ ಮರಣಂ ನೈತಿ ಶೀಘ್ರತಃ ||೨೧|| ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಮತ್ಪುತ್ರಂ ಕರುಣಾಕರ ಮಂಜಸಾ ||

೭. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (22–27)

ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರಲಾಭೋಽಯಂ ಭವತೀತಿ ಮಯೋದಿತಮ್ ॥೨೨॥ ತತ್ಸತ್ಯಂ ಸಮಭೂತ್ಪುತ್ರ ಕುತ್ರ ತೇ ಸಂಶಯೋ ವದ । ಏವಂ ಮಯೋದಿತಂ ಸರ್ವಮೈಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಂ ಚ ಯತ್ ॥೨೩॥ ತತ್ಸತ್ಯಂ ನಾತ್ರ ಸಂದೇಹೋ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರು ಸರ್ವದಾ । ಸುಜನಾಂಭೋಜ ತೇಜಸ್ವಿನ್ ಕುಜನಾಂಬುಜರಾಜ ತೇ ॥೨೪॥ ಸ್ವಜನೇ ಚಾಸ್ತು ಸೌಜನ್ಯಂ ದ್ವಿಜರಾಜೇ ಚ ಸರ್ವದಾ । ಏವಂ ಮದೀರಿತಾಂ ಕೀರ್ತಿಮಾರ್ತಿನಾಶಕರೀಂ ಪರಾಮ್॥೨೫॥ಆದಾಯ ತೇ ಚಾನಂದಾಯ ಚಾನಂದೀ ಭವ ನಂದನ। ಹರೌ ಕುರು ಗುರೌ ಭಕ್ತಿಭಾರಂ ಧೀರ ಪರಾತ್ಪರೇ ॥೨೬॥ ಘೋರಸಂಸಾರಪಾರಂ ತ್ವಂ ತಿತೀರ್ಷುಶ್ಚೇತ್ಕೃಪಾಕರೇ । ಕುಜನಂ ತ್ಯಜ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಂ ಭುಜಗಂ ತು ಜನೋ ಯಥಾ ॥೨೭॥

೮. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (28–30)

ಮಯಾ ಯದುಚ್ಯತೇ ತದ್ವೈ ಹಿತ್ವಾ ಚಾನ್ಯತ್ತ್ವಯೋಚ್ಯತೇ । ಕರಣಾಪಾಟವಂ ವಿಪ್ರ ಮರಣಾರ್ತಿಸಮಂ ತವ ॥೨೮॥ ಗುಣಾಧಮಾನಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತೇ ಬಲಾಧಿಕಾನಿತಿ ತ್ವಯಾ । ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯೇಹ ತವ ಮೌಢ್ಯಮಹೋ ಬತ ॥೨೯॥ ಸ್ವಪ್ನ ಸತ್ಯತ್ವವಾದೇನ ಜೇತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ವಾದಿನಮ್ । ಯೇ ತತ್ವವಾದಿನಃ ಸರ್ವೇ ತ್ವಂಗೀಕುರ್ವಂತು ಮತ್ಕೃತಿಮ್ ॥೩೦॥

೯. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :- (31–42)

ಹೇ ಪುತ್ರ ವಿಪ್ರವರ್ಯೋಽಯಂ ಕುತ್ರ ಯಾಸ್ಯತಿ ಮತ್ಪ್ರಿಯಃ । ಸತ್ರಾರ್ಥಂ ತವ ಸತ್ಪಾತ್ರಂ ಸಕಲತ್ರಃ ಸಪುತ್ರಕಃ ॥೩೧॥ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಃ ಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತಾ ಚ ಕೃಪಾಪಾತ್ರೋ ಮಮಾತ್ರ ತು । ಗಾತ್ರೇಽಕೃಶತರಃ ಪುತ್ರ ಕುತ್ರ ಯಾತ್ರಾಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥೩೨॥ ಭೋಜ್ಯ ವಿತ್ತಂ ಋಣಾನ್ಮುಕ್ತ್ಯೈ ದತ್ತವಾನ್ಮಮವಾಕ್ಯತಃ । ಭೋಜನಾರ್ಥಂ ತು ಕಿಂಚಿದ್ವಾ ನಾಸ್ತಿ ಚಾಸ್ಮೈ ದಯಾಂ ಕುರು ॥೩೩॥ ಮಚ್ಛಿಷ್ಯೈರ್ದಾಪಯ ತ್ವಂ ವಾ ಪುತ್ರ ಕಿಂಚಿದ್ಧದಸ್ವಹ । ಮದ್ವಾಚಂ ನಂದನ ತ್ವಂ ಹಿ

ಸರ್ವಥಾ ಮಾ ವೃಥಾ ಕುರು||೩೪|| ಕಿಮತ್ರ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಮನ್ಮುಖೋಕ್ತಿಃ ಶತೋಕ್ತಿಕಾ | ತಸ್ಮಾದ್ಧಾಪಯ ಮಚ್ಛಿಷ್ಯೈರ್ಮದಾಜ್ಞೇತಿ ನಿವೇದ್ಯ ತಾನ್ ||೩೫|| ಇದಂ ತು ಸರ್ವಂ ವೃತ್ತಾಂತಂ ವದ ಸೀತಾಪತೇಃ ಸುತ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂತೋಷವಂತಶ್ಚ ತಂ ವಿನಾ ವದ ತಾನ್ಮುನೇ ||೩೬|| ಮಾತ್ರಾ ವಿಹೀನಃ ಪಿತ್ರಾ ಚ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಮಿತ್ರಾತಥೈವ ಚ | ಮಾಮತ್ರಾಶ್ರಿತವಾನ್ವಿಪ್ರಃ ಸತ್ಪಾತ್ರಂ ಕಿಮತಃ ಪರಮ್ ||೩೭|| ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇನ ಸಖಿತ್ವೇನ ಬಂಧುತ್ವೇನ ಸುಹೃತ್ವತಃ | ಮಾಮಾತ್ರಾಶ್ರಿತವಾನ್ವಿಪ್ರಃ ಸತ್ಪಾತ್ರಂ ಕಿಮತಃ ಪರಮ್ ||೩೮|| ಕಿಮತ್ರ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ವಿಪ್ರೇ ಮತ್ಪ್ರೀತಿರಂಜನಾ | ಜಾಯತೇ ತ್ರಾಯತೇ ಕಾಮಂ ಕಿಯಜ್ಜನ್ಮ ಋಣಂ ಮುನೇ ||೩೯|| ವೃದ್ಧಃ ಶುದ್ಧಃ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಬದ್ಧಃ ಸದ್ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಃ | ಶ್ರದ್ಧಾಸಮುದ್ಧತೋ ವಿಧ್ವಂಧತ್ತೇ ಮದ್ಬುದ್ಧಿ ಬಂಧಿತಃ ||೪೦|| ಶರಣಾಗತ ವಿಪ್ರಂ ತಂ ಕರುಣಾಕರ ಮಂಜಸಾ | ಮರಣಾರ್ತಿ ಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪರಿಣಾಮಂ ಗತೇಪ್ಯಹೋ ||೪೧|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವತ್ರ ಗತಿಃ ಕಾ ವಾ ಮಯಾತ್ಯಕ್ತೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೇ | ತ್ವಮವ್ಯಯಂ ಮಮಾವಾಸಂ ಮಾನಯಸ್ವ ಸುವಾಸಸಾ ||೪೨||

೧೦. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– **(43–51)**

ಶಶ್ವದ್ವಿಸ್ಮೃತಿಶೀಲಸ್ಯ ಕಸ್ಮೃತೌ ವಿಸ್ಮೃತಿರ್ಭವೇತ್ | ಆಸ್ಮೃತಿಂ ತವ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಕಾಮತಿಂ ತ್ಯಜ ಮಾಂ ಭಜ ||೪೩|| ವಿಪ್ರ ನಂದನ ಮನ್ಯಂ ವಾ ಧನಿನಂ ಮನಸಾಪಿ ವಾ| ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ನ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಮಾಂ ಮುನಿಮ್ ||೪೪|| ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ತವ ವಿಪ್ರೇಶ ಮಮ ಸಂತೋಷಕಾರಣಮ್ | ತ್ವದಂತರ್ಯಾಮಿಣೋ ವಿದ್ವನ್ನ ಭವೇತ್ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿನಃ ||೪೫|| ಯಾವದೀಶ್ವರದತ್ತಂ ವಾ ವಿತ್ತಂ ಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಪೋಷಣಮ್|ಕುರು ಪುತ್ರಕಲತ್ರಾದಿಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಸತ್ಕರ್ಮಣಿ ||೪೬|| ಅಂತೇ ಸುತ್ರಾಮಲೋಕೋಯಂ ಕಾಂತಸ್ತವ ಭವಿಷ್ಯತಿ | ಶಾಂತಿಸ್ತವ ಭವೇದ್ವಿದ್ವನ್ ಮಾಂ ತಾತಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ||೪೭|| ಮನ್ನಂದನಪದಂ ಧನ್ಯಂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಕಂ ದಿನೇ | ದಿನೇ ಮಮೇತಿ ಜಾನೀಹಿ ಕಾನೀತಿರ್ನೋಚ್ಯತೇ ಮಯಾ ||೪೮||

ಮಾತೃತ್ವೇನ ಪಿತೃತ್ವೇನ ಭ್ರಾತೃತ್ವೇನ ಚ ಮಿತ್ರತಃ । ತ್ರಾತುರ್ಮೇ ಪುತ್ರತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸತ್ಪಾತ್ರಂ ಕಿಮತಃ ಪರಮ್ ॥೪೯॥ ತಸ್ಮಾಚ್ಛರಣ್ಯಂ ಶರಣಮರಣಂ ಶರಣಾರ್ಥಿನಾಮ್ । ಭರಣಂ ಮಮ ಮಂತ್ರೇಣ ಗುಣಿನಂ ವ್ರಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ॥೫೦॥ ಏವಂ ಮದ್ಬುದ್ಧಿಬದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಶುದ್ಧಸದ್ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಮ್ । ಮುಗ್ಧಬುದ್ಧಿಂ ವಿನಾ ಶ್ರದ್ಧಾಸಮಿದ್ಧೋ ಬುದ್ಧಿಗಾಂ ಕುರು ॥೫೧॥

೧೧. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (52–53)

ಮಾ ತ್ಯಜಸ್ತ್ವಂ ಮಮಾವಾಸಂ ಕಾಮಮಾವಶ್ಯಂ ತು ಯಾಸ್ಯತಿ । ಹಿತ್ವೈನಂ ತತ್ವವೇತ್ತಾರಂ ಮತ್ತೋನ್ಮತ್ತಂ ಶ್ರಿತಃ ಪರಮ್ ॥೫೨॥ ಮಮ ಮೂರ್ತಿಧರಂ ಕೀರ್ತಿಂ ಖ್ಯಾಪಯಂತಂ ಸತಾಮಿಹ । ಆರ್ತಿನಾಶಕರೀಂ ನಾರ್ಥೀಕುರು ದೇಹಂ ತು ಮಾ ತ್ಯಜ ॥೫೩॥

೧೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (54–62)

ಶಬ್ದಜಾಲಾನಿ ಮದ್ಬುದ್ಧಿಲೋಲಾನೀತಿ ಭಯಾಚ್ಛಮಾಂ। ನಮಂತಿ ತಾವಕಾನೀತಿ ಸಂಸ್ತಬ್ಧಾಮುಗ್ಧಕಾನಿ ಚ ॥೫೪॥ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯೌ ಮಹ್ಯಂ ಸ್ವಕೃತೌ ನತ್ಯಮೂರ್ತಿನೌ । ಸಾಚಿವ್ಯಂ ಕುರುತಃ ಸಮ್ಯಗ್ವ್ಯವಹರ್ತುಂ ಪರಾನ್ಪ್ರತಿ ॥೫೫॥ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಬ್ದಸ್ಯ ದೋಷೋಽಯಂ ನಾಸ್ತಿ ನಃ ಶಾಬ್ದಿಕೋತ್ತಮ । ಸಾಸ್ತಿ ನಿರ್ದೋಷತಾ ಕಾತ್ರ ದೋಷ(ಷಿ)ತಾ ಮುನಿಭೂಷಣ ॥೫೬॥ ಯತ್ರ ಪ್ರತೀತಾರ್ಥಬಾಧಸ್ತತ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿಸಂಗ್ರಹಃ । ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸತತಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯಃ ನೋಽಪಿ ಮತ್ಕೃತೌ ॥೫೭॥ ಅಹಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ನತ್ತೇಜಃ ಕಾರಯಿಷ್ಯೇ ಸ್ವತಿಷ್ಯಕೈಃ । ಯಥಾಽಮುತ್ರಾಪಿ ಕಾಮ್ಯೈಶ್ಚ ತಥಾತ್ರಾಪಿ ಸುಮಾನವೈಃ ॥೫೮॥ ಯದಿವಾನ್ಯೈವ ಕುರ್ವಂತಿ ತರ್ಹಿ ಸರ್ವಂ ಯಶಃ ಶ್ರಿಯಃ । ಆಯುಷ್ಯಂ ಚ ಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಶ್ಯಂತು ತಪಸೋ ಬಲಮ್ ॥೫೯॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಚ ಗತ್ವಾ ತ್ವಂ ಸೌಕ್ಷ್ಮೀಂ ವಾರ್ತಾಂ ವದಸ್ವ ಮೇ ಮತ್ಪುತ್ರಂ ತತ್ರ ಚಾತ್ಯಾಪ್ತಂ ನಾಮ್ನಾ ಸೀತಾಪತಿಂ ಮತಮ್ ॥೬೦॥ ನೋಚೇತ್ತ್ವಾಪಿ ದಂಡಶ್ಚ ಭವೇನ್ಮನ್ಮಂಡನಂ ವಿನಾ । ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಭಂಜಿಷ್ಯಾಃ ಭಾಂಡೀ ಕೃತ (ರಕ) ಗತಿ-

ರ್ಯೇಥಾ ||೬೧|| ವಿಪ್ರಃ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ವದತ್ಯೇವ ತೇಜಃ ಶ್ಲೋಕಂ ಸ್ವಕಲ್ಪಿತಮ್ । ಇತಿ ಜಾನಂತಿ ಮಾಂ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಸ್ಮಾರ್ತಾದ್ಯಾ ನೈವ ತೇ ಮಮ ||೬೨||

೧೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **(63-66)**

ವಿಪ್ರತ್ವಂ ಲಜ್ಜಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಮಜ್ಞಾತಂ ನ ವದೇಃ ಕುತಃ । ಕುಬ್ಜಾಪತೇಃ ಪ್ರಿಯಂ ಭಕ್ತಂ ಸಜ್ಞಾನಂ ಮತ್ಪ್ರಿಯೇರತಮ್ ||೬೩|| ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಶ್ಚ ಮದ್ಭಕ್ತೋ ವಕ್ಷ್ಯತ್ಯೇವ ಮದಾಜ್ಞಯಾ । ತ್ವಂ ಚ ತೂಷ್ಣೀಂಚ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮತ್ಪಾದಸ್ಮರಣೇ ರಮನ್ ||೬೪|| ತೇಜಸಾ ಮೇ ಜಿತಾ ಲೋಕಾಃ ಕೋ ಜಿತೋ ನ ಭವೇದಿಹ । ಊರ್ಜಿತಾಭಯಸೋ ಮಹ್ಯಂ ಪೂಜಿತಾಶ್ಚ ನಮಂತ್ಯಹೋ ||೬೫|| ಇತಿ ಮತ್ವಾ ತು ತಾಂ ಕೀರ್ತಿಮಾರ್ತಿನಾಶಕರೀಂ ತವ । ನಾರ್ಥೀಕುರು ಮಮಾಜ್ಞಾಂ ತಾಂ ಕಾರ್ತಿಸ್ತವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೬೬||

೧೪. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- **(67-70)**

ವಿಪ್ರಶ್ಚ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾ ಗುಣಾರ್ಣವ । ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ ಸ್ಮ ಸುಕ್ಷೀಣೋ-ಪ್ಯತ್ಯಂತಾಶಾವಶೋ ನ ಹಿ ||೬೭|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮೇವ ಸನ್ಮಾನಂ ಮನ್ಮೈವೇತಿ ಕುರುಷ್ವ ತಮ್ । ತನ್ಮೈವ ಪ್ರೀತಿರತ್ಯಂತಂ ಮಮ್ಯೈವ ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ||೬೮|| ಮಂದಸ್ಮಿತಧರಂ ಸಾಂದ್ರಾನಂದ-ಸಂದೋಹಮಂದಿರಮ್ । ಶತಾನಂದಗುರುಂ ಸಾಂದ್ರ ಹಯಸತ್ಕಂಧರಂ ಸ್ಮರ ||೬೯|| ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಪತೇ ತವ ಸುತಂ ಮಮ ನಾಮಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರೋಷಿ ವಿತತಾಂ ರತಿಮೇವ ಚಾತ್ರ । ಸೀತಾಪತಿಂ ಮಯಿ ಸುಭಕ್ತಿಮತಾಂ ಪ್ರಶಸ್ತಂ ಮತ್ಪುತ್ರಮಪ್ಯಭಿಮತಂ ವದ ಮನ್ನಿರೂಪಮ್ ||೭೦||

೧೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **71-80½**

ತವ ನಂದನಕರ್ಣಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಣಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸನ್ಮಣಿಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಕ್ಷಣಗಸ್ಯಾಸೀಜ್ಜನಾನಾಂ ನಯನಂ ವಿನಾ ||೭೧|| ತಚ್ಚಾಪಿ ಮತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಚಾಸೀತ್ಕಾಂಕ್ಷಿತವೀಕ್ಷಯಾ । ಭೋಕ್ಷ್ಯ-ತೀಕ್ಷಾಫಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಭೂತ್ತವ ||೭೨|| ದಕ್ಷಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಿತ್ಯುಕ್ತೇ ತತ್ಸಮಕ್ಷಮಿತಿ

ತ್ವಯಾ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ತತ್ಪಕ್ಷೀಕೃತಮುಕ್ತತ ॥೭೩॥ ವಿಚಾರ್ಯೈವ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ತವಾಚಾರ್ಯತ್ವಮಂಜಸಾ । ಮಮಾಚಾರ್ಯಮತಂ ಪೃಚ್ಛ ಕಿಮಾಚಾರ್ಯತ್ವಸತ್ಫಲಮ್ ॥೭೪॥ ಅಚ್ಯುತಂ ಸ್ಮರ ವಿಪ್ರೇಶ ಕಶ್ಚ್ಯುತಿಂ ನ ತ್ಯಜೇದಿಹ । ಸ್ವಚ್ಛಮೂರ್ತಿಸ್ಮೃತೌ ವಿದ್ವಾನ್ ಪೃಚ್ಛ ಮಾಮೇವ ಪ್ರಭುಮ್ ॥೭೫॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಸದಾ । ಸದ್ವೃಂದಾನಾಂ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಮದ್ವೃಂದಾವನ ವೈಭವಮ್ ॥೭೬॥ ಅಹಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಶ್ಚಾಪಿ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತೇ ಸುತ । ಕೋ ದಕ್ಷಶ್ಚಕ್ಷುಷಾ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಮತ್ತೇಜಃ ಸಾಕ್ಷಿಗೋಚರಮ್ ॥೭೭॥ ವಿಪ್ರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇವೈತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇವ ಚ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಂಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ತೇ ಸಾಕ್ಷಿಣಂ ವಿನಾ ॥೭೮॥ ತತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಪಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಂತರಕಾಂಕ್ಷಾ ಭವೇದಿಹ । ತತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಪಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಂತರಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಜಾಯತೇ ॥೭೯॥ ಏವಂ ಚೇದನವಸ್ಥಾನ್ಯಾತ ಕಾಪ್ಯವಸ್ಥಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ । ನ ಜಾಯತೇ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತು ಜಾನೇ ಕುಬ್ಜಾವತೇಃ ಪ್ರಿಯಮ್ ॥೮೦॥ ತ್ವಾಂ ತು ಮಾಂ ತಾತ ಬುದ್ಧ್ವಾ ತ್ವಂ ಸತ್ರಕರ್ಮ ಸದಾಕುರು ॥

೧೬. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (81-94)

ಅಹಂ ವಿಮಾನಮಾರುಹ್ಯ ಚಾಮಾನವಸಮನ್ವಿತಃ ॥೮೧॥ ಕುಮಾನವಗತಿಂ ಹಿತ್ವಾ ಸುಮಾನವಸಮೀಪಗಃ । ತತೋಽವರುಹ್ಯ ತನ್ಮಾತ್ರ್ತು ತಮುಹ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಮ್ ॥೮೨॥ ತತ್ಕರ್ಣೇ ಸ್ವರ್ಣಸಂಕೀರ್ಣಾಭರಣೇ ವಚ್ಮಿ ವಿವಿಚ್ಯ ತಾಮ್ । ಶ್ಲೋಕಾನ್ವೈ ಪಂಚ ವಾ ಸಪ್ತ ನವ ವಾ ದಶವಾಽಷ್ಟ ವಾ॥೮೩॥ತ್ರೀನ್ವೈಕಂ ಪಂಚ ದಶ ಚ ದ್ವಾದಶಾದಿ ಕ್ರಮಾದಿಹತ।ತೋಽಂತರ್ಧಾನಮಾನಾದ್ಯ ಸೀಮಾದ್ಯಂತಂ ಗತೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ ॥೮೪॥ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭರ್ಗಲೋಕಾನಾಂ ಗರ್ಗಾದಿ ಮುನಿಭಿಃ ಸಹ।ಪೂರ್ವಂ ಮದ್ಧೃತಸ್ರಗ್ಗಂಧಶುದ್ಧಗಂಧಂ ಚ ಜಿಘ್ರತಿ॥೮೫॥ ಶ್ರದ್ಧಾಸಮಿದ್ಧಸದ್ಬುದ್ಧೌ ಧೈರ್ಯಾದ್ಧತ್ತೇ ಮುದೀರಿತಮ್ । ಏವಂ ಸ್ವಪ್ನಕ್ರಮಂ ವಿಪ್ರೇ ಮಾನಿನ್ ಜಾನೀಹಿ ತ್ವಂ ಸದಾ ॥೮೬॥ ಕಾನೀಹ ಸುಕೃತಾನ್ಯಸ್ಯ ತ್ವಂ ತು ಮಾನಾದಿಕಾನ್ ಕುರು । ಶ್ರೀ-

ಮದ್ವಾಗೀಶಸಂಜಾತವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಸನ್ಮುನೇಃ ||೮೭|| ಗತಿರ್ನ ಜಾತಾ ಚಾತ್ರೈವ ಭ್ರಮತೇ ಭ್ರಮತೇಽನಿಶಮ್ | ಇತಿ ಜಾನಂತಿ ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಪತಿತಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೮೮|| ಪತಂತಿ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ಪಿತರೇ ನರಕೇ ಸುತ | ಸ ವೈ ಮಹಾನುಭಾವಶ್ಚ ಮೋದತೇ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರೇ ||೮೯|| ಇತಿ ಜಾನಂತಿ ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಾ ಅಪ್ಯಮರ್ತ್ಯತ್ವ ಗಾಮಿನಃ | ಮೋದಂತೇ ದಿವ್ಯ ಲೋಕೇಷು ನಾಕಾದಿಷು ನ ಸಂಶಯಃ ||೯೦|| ಏವಂ ಶಶ್ವತ್ಸುಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಪುತ್ರ ಸತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ ತೇ ಜಾಯತೇ ಕಾತ್ರ ಶಂಕಾ | ಮತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಣಾತ್ ಪ್ರಾಣನಾಥ ಪ್ರಿಯೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿಂ ಕುರು ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಶ್ನನ್ ||೯೧|| ಹೇ ಪುತ್ರ ತವ ಪಾಪಾನಿ ಚಾಪಾನೀವ ನಮಂತಿ ಚ | ದಿನೇ ದಿನೇ ಕಲಾವೃದ್ಧಿರ್ವದನೇ ಮದನಂ ವಿನಾ ||೯೨|| ಜಾಯತೇ ಕಾಮ (ಯ) ತಶ್ಚಾಪಿ ಮಾಪತೇತ್ವಾಯತೇಕ್ಷಣ | ತವ ಪಾಪಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪರ್ಮಾಣಿ ಧೃತವಾನಸಿ ||೯೩|| ಮತ್ಪ್ರ-ಪಾಪಾತ್ರರುಪಾಣಿ ವೈರಿಣಾಂ ಮಾರಕಾಣಿ ಚ | ತಸ್ಮಾತ್ತವ ನ ಭೀತಿರ್ವಾಽಽಚಾಮ ಪಾ ನಾಸ್ತಿ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ ||೯೪||

೧೭. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಪಾರ್ಥಿವಾದಿತ್ಯಾರಭ್ಯ :– **(95–107)**

ಮಾನಂ ವೈ ಜಾಯತೇ ಕಾಮಂ ಮಾನಿಂಸ್ತವ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ | ತಸ್ಮಾನ್ಮಮ ವದೇ ನಿತ್ಯಂ ಭಕ್ತಿಂ ಕುರು ಸುತೋತ್ತಮ ||೯೫|| ಪಿತರಾಂ ಕೀರ್ತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ಸತತಂ ಚ ಭವಾನಿತಿ | ವಾದಿರಾಜಾಗ್ರತಃ ಕ್ಷುದ್ರರಾಜಕಾರ್ಯಂ ಕುತಸ್ತವ ||೯೬|| ವಾದೀಭಮೃಗರಾಜೋಽಹಂ ವಾದಿರಾಜೋ ಹರಿಂ ಭಜೇ | ರಾಜ್ಞಾಂ ಕಾರ್ಯೇಣ ಮೇ ಕೃತ್ಯಂ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಕಿಂ ವದ ಮದ್ವಿಧೇಃ ||೯೭|| ಈಶ್ವರಸ್ಯೈವ ಸಂಕಲ್ಪೋ ಯಥಾ ಚಾಸ್ತಿ ತಥಾ ಭವೇತ್ ||೯೮|| ತಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕಸ್ಯ ವಾರ್ತಾಂ ಮಾಂ ನ ಶೃಣುಷ್ವಾದ್ಯ ಗಚ್ಛತು | ರಾಜ್ಞಾಂ ಪಾಪಾತ್ಮನಾಂ ವಾರ್ತಾ ಸತಾಮಾರ್ತಿಪ್ರದಾ ಧ್ರುವಮ್ ||೯೯|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೀಮನ್ ವದ ಮದ್ಗುಣ ವೈಭವಮ್ | ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಗುಣಸಂಭೂತಂ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಗುಣಿನಾಂ ವರ ||೧೦೦||

ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇಽಹಂ ತದ್ಗುಣೌಘಾನಪಿ ದ್ವಿಜ ||೧೦೧|| ಶನೈಃ ಶನೈಃ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಹಿ ಮದಂತರ್ಯಾಮಿಣೋ ಹರೇಃ|ಅಥಾಪಿ ನ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸಾತ್ಮನಃ ಕಲೇಃ ||೧೦೨|| ಮಿಥ್ಯಾಮತಿಸ್ಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ತನ್ನೈವೇತಿ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯತಃ| (ತೇನವೇತ್ತಿ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯತಿ ಇತಿ ವೃಂ ಪಾಠಃ) ಕಾಪುರುಷ ಹನ್ಯಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಕೋಪ ಏವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೧೦೩|| ಶಾಪಂ ತದಾ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪಾಪ ಪುರುಷರೂಪಿಣಃ | ಏವಂ ಸರ್ವಂ ಜಗನ್ನಷ್ಟಂ ಕಷ್ಟಾತ್ಕಷ್ಟಂ ಚ ಯಾಸ್ಯತಿ ||೧೦೪|| ಸ್ಪಷ್ಟಾತ್ ಸ್ಪಷ್ಟತಮಂ ಲೋಕಂ ನಾರಕಂ ಯಾತಿ ದಾರುಕ | ತಸ್ಮಾತ್ಕಲಿಯುಗೇ ಘೋರೇ ನಾರೇ-ಲೋಕಂ ತು ಯಾಸ್ಯತಃ ||೧೦೫|| ವಾಸ್ಯತೋ ದುಃಖರೂಪಾಣಿ ನೀರಾಣೀತಿ ಚ ತಾನ್ಪ್ರತಿ | ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೃತ್ತಾಂತಂ ಧ್ವಾಂಕ್ಷವೃತ್ತಿಂ ಚ ಕಾಂಕ್ಷತಃ ||೧೦೬|| ಸಾಕ್ಷಿಸಿದ್ಧಂ ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾ-ಯೋಗ್ಯಂ ಕಾಂಕ್ಷಿತಮೋಕ್ಷಯಾ | ವಕ್ತವ್ಯಮೇವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಾವಕ್ತವ್ಯಂ ಕದಾಚನ ||೧೦೭|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನ-ವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೦೮|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಮುಕುಂದಾವ-ನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ||೧೦೯|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್|ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಪುರುಷಾತ್ಪ್ರತಮ್ ||೧೧೦|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ | ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾ-ಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೧೧||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭಾಗೇ ನಿದ-ರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು. ||

|| ಅಥ ತ್ರಯೋದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ||

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ. ವೃಂ. ಅ. ೧೩

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (1–32)

ಹರಿಃ ಓಂ || ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಭಟ್ಟಂ ತು ಸ್ಪಷ್ಟಂ ವದ ಸುತುಷ್ಟಿದ | ಪುಷ್ಟಗಾತ್ರಂ ಚ ಮದ್ದತ್ತಾತ್ತತ್ಸಿಷ್ಟಪಾಟವಸಂಯುತಮ್ ||೧|| ಕಾಷ್ಠಭಾರಸ್ಯ ಚೋದ್ಧಾರೇ ಕಷ್ಟಾತ್ಕಷ್ಟಕೃತಿಂ ಶಠಮ್ | ಪಟ್ಟಪರ್ಧನಶುಂಠಾಗ್ರ್ಯಂ ಮತ್ಪತಿಂ ಚ ಪಠೇತಿ ತಮ್ ||೨|| ಏತತ್ಪದ್ಯದ್ವಯಂ ವಿದ್ವನ್ ವದನ್ವಾದ್ಯ ಸದಾ ಬುಧಮ್ | ವೇದವೇದ್ಯ ಸದಾರಾಧ್ಯ ಶುದ್ಧ ಮತ್ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ||೩|| ಅಹಂ ಪಾಲಿತವಾನೇತದ್ದಿನಪರ್ಯಂತಮೇವ ಚ | ಇದಾನೀಂ ತು ಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ತದ್ಧನಂ ಮಾನವರ್ಧನಮ್ ||೪|| ಪುತ್ರ ಪುತ್ರ ತವಾರ್ಯಾಣಾಂ ಬುದ್ಧಿರೇವ ವಿವರ್ಧತೇ | ತತ್ರ ತತ್ರ ಚ ಮತ್ಕಾರ್ಯಂ ಶುದ್ಧಬುದ್ಧಿಗತಂ ಕುರು ||೫|| ವೃದ್ಧಂ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಬದ್ಧ-ಭಕ್ತಿಂ ಚ ಮತ್ಪದೇ | ಶುದ್ಧಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ತು ದಾರಿದ್ರ್ಯಾತ್ ದಾರಾದಿಷು ಚ ಮಾ ತ್ಯಜ ||೬|| ಏವಂ ನೀತಿಂ ಮಯಾ ನೀತಾಂ ಸಿತಾಂ ಮಾ ತಾತ ತಾಂ ತ್ಯಜ | ತಾತತ್ರಾಹಂ ತ್ವಾಂ ಸದಾ ಕಾಂತ ಮಾಂ ತಾತಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ||೭|| ಮನುಷ್ಯಾಧಮ ತೇ ಶಂಕಾಂ ಸುನಿಃ-ಶೇಷಾಂ ತ್ಯಜಸ್ವ ಚ | ಭವಿಷ್ಯಸ್ಯನ್ಯಥಾ ಪ್ರೇತಃ ತ್ವಂ ನಶಿಷ್ಯಸಿ ಸರ್ವಥಾ ||೮|| ಕುಮತಿಂ ತ್ಯಜ ಜೀವ ತ್ವಂ ಸುಮತಿಂ ಭಜ ಸರ್ವಥಾ | ಸತ್ಕುರು ದ್ವಿಜವಾಕ್ಯಂ ಚ ತತ್ಕುರುಷ್ವ ಮಯೋದಿತಮ್ ||೯|| ಅನ್ಯಥಾ ನರಕಂ ಯಾಸಿ ಸುರಕಂಪಿತದೇಹವಾನ್ | ಕ್ರಕಚೈರ್ದಾ-ರ್ಯಸೇ ತ್ವಂ ಹಿ ಸುಕೃತೈರ್ಹೀನತಾಂ ವ್ರಜೇಃ ||೧೦|| ಜೀವ ಜೀವ ಕುತೋ ಯಾಸಿ ನರಕಂ ನರಕಂಪನಮ್ | ಜೀವ ಜೀವ ಹರೇರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಇಹೈವ ಶರದಾಂ ಶತಮ್ ||೧೧|| ಜೀವ ಜೀವ ಗುರೌ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಯಿ ಕಾರುಣ್ಯವಿಗ್ರಹೇ | ಜೀವ ಜೀವ ಸ್ವಪುಣ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾಂ ಶರದಾಂ ಶತಮ್ ||೧೨|| ಮನುಷ್ಯಾಧಮ ತೇ ವಾಚಾ ತ್ವಾಚಾರ್ಯೋಯಂ ನ ಭೀತಿ-ಯುಕ್ | ಸ್ವಚಾರಿತ್ರಂ ಚ ಮೇ ಸರ್ವಂ | ವಿಚಾರ್ಯೈವಂ ವದಿಷ್ಯತಿ ||೧೩|| ತನ್ಮಾಚ್ಛೃಣೋಷಿ

ಚೇದ್ವೃತ್ತಂ ಶೃಣುಷ್ವ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ । ನೋಚೇದ್ಗಚ್ಛಸ್ವದೂರಂ ತು ದಾರುಣಂ ನರಕಂ ತಥಾ ॥೧೪॥ ಸ್ವರ್ಗಂ ವೈ ಗಂತುಕಾಮಶ್ಚೇದ್ಭರ್ಗಲೋಕಂ ಸುಖೋತ್ಕಟಮ್ । ನಿರ್ಗತೋ ನ ಭವಸ್ವ ತ್ವಂ ಸರ್ಗಾನ್ಮದ್ವಚನಸ್ಯ ತು ॥೧೫॥ ಮರಲೋಕ ಪ್ರವೃತ್ತೇಶ್ಚ ಪ್ರವಕ್ತ್ರೃತ್ವೇ ಪ್ರಭೋರ್ಮಮ । ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಚಾಸ್ಯ ಮೇ ದತ್ತಂ ವಿಪ್ರನ್ಯಾಶು ಪ್ರಗೃಹ್ಣತಃ ॥೧೬॥ ತಸ್ಮಾದ್ದ್ವಿಜೇನ ಸುಜನ್ಯೈಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ । ಸಮಾಜೇ ಸಜ್ಜನಾನಾಂ ಚ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ನಿಜಮಿಪ್ರುಭಿಃ ॥೧೭॥ ಹೇ ಜೀವ ಜೀವ ಸಕಲೇಶ್ವರ ಜೀವಭೇದಂ ಜಾನೀಹಿ ಜೀವಗತಮೇವ ಜನೇಷು ಧೀಮನ್ । ಕೋ ಮಾನವಸ್ತವ ಸಮಾನ ಸುಮಾನವೇಷೋ ಜ್ಞಾನಾದಿಗೂಹನವರೋ ನ ಮನೋನುನಾರೀ ॥೧೮॥ ಅಹಂ ಜ್ಞಾನಿಪ್ರಿಯೋನಿತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಿನೋಪಿ (ಹಿ) ಮಮ ಪ್ರಿಯಾಃ । ನೈವಾಜ್ಞಾನೀ ಮಾನಯುಕ್ತಃ ಶ್ವಾನಯೋನಿಶತಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥೧೯॥ ಮಮ ನಂದನವಿಜ್ಞಾನಂ ಭಾನುತೇಜೋನಿಭಂ ಶುಭಮ್ । ಶೃಣು ಮೋಹನ ಮತ್ಪುಣ್ಯಂ ಕಾರಣಂ ಕುಜನಾನ್ಯಥಾ ॥೨೦॥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಮೇತದ್ಧಿ ತೇಜನಾ ಚ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ । ಸ್ಥೂಲಪ್ರಕಾಶಕಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ನ ತು ತೇಜಃ ಪ್ರಕಾಶಕಮ್ ॥೨೧॥ ದೂರಸ್ಥಪುರುಷಸ್ಯಾಪಿ ಜ್ಞಾನಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರಕಾಶಕಮ್ । ಕ್ವಾಚಿತ್ಕಂ ತೇಜಸಃ ಸಹ್ಯಂ ಬಾಹ್ಯನಾಧನ ಮೇವಹಿ ॥೨೨॥ ಆಂತರಂ ತು ತಮ್ಯಕಾಂತ ಜ್ಞಾನಂ ತು ಹರತೇಽನಿಶಮ್ । ಜ್ಞಾನಂ ಮಾನೇನ ನಾನೀತಂ ಹೀನಂ ವಿಷಯಮಾನಿನಮ್ ॥೨೩॥ ಶ್ವಾನರೂಪಂ ಮುನಿಂ ಚಾಪಿ ಕುರುತೇ ಚ ನಿವರ್ತನಮ್ । ಜ್ಞಾನಂ ತು ಮೌನಿನಾಂ ಮುಖ್ಯಂ ಕಾನನೇ ವಾಸಿನಾಂ ಮುನೇ ॥೨೪॥ ಶ್ವಾನಜನ್ಮಾನಿ ದೂರಾಣಿ ಸ್ವಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಕರೋತಿಚ । ತಸ್ಮಾತ್ ಜ್ಞಾನೀ ಸದಾ ಪೂಜ್ಯಃ ಪೂಜ್ಯಾತ್ ಪೂಜ್ಯತಮಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥೨೫॥ ಅಹಂ ಜ್ಞಾನಿಪ್ರಿಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ ಮಮ ಪ್ರಿಯಾಃ । ನೈವಾಜ್ಞಾನೀ ಮಾನಯುಕ್ತಃ ಶ್ವಾನಯೋನಿಶತಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥೨೬॥ ಮಮೋಪದೇಶವಾಕ್ಯಾನಿ ಶ್ವಾಸಮಾತ್ರಾವಶೇಷಿತಾಃ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಖಾ(ಶ್ವಾ)ನಾದಿದೋಷೈಶ್ಚ ಮುಚ್ಯಂತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೨೭॥ ಮಮೋಪದೇಶ-

ವಾಕ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾನಿ ಚ । ಶ್ವಾನಾದಿಹೀನಜನ್ಮಾನಿ ನಿರಾಕುರ್ವಂತಿ ನಾನ್ಯಥಾ ॥೨೮॥ ಹೇ ಪುತ್ರ ವೃತ್ತಶ್ಲೋಕಾನಾಮಂತೇ ಯೋಜ್ಯ ಫಲಶ್ರುತೀನ್ । ಶ್ಲೋಕಾನ್ಶ್ಚ ಶೋಕ-ವಿಚ್ಛೇದಂ ಕುರ್ವತಃ ಸಾರ್ಥಕಾನ್ಕುರು ॥೨೯॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶನಚಿಂತಾ ಮಾ ನಾಂಭೃಣೇ ತವ ದಾಸ್ಯತಿ ಕಾಮಣಿಂ ಮಾ ಭಜ ತ್ವಂ ಮತ್ಪುತ್ರಚಿಂತಾಮಣಿಂ ಭಜ ॥೩೦॥ ಅಷ್ಟಾ-ಧ್ಯಾಯಾನ್ ಕುರು ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಶಿಷ್ಯ ಕಾರಿಣ್ಯವರ್ಜಿತಾನ್ । ಪುಷ್ಟಾರ್ಥಾನರ್ಥಿನೋಽಭೀಷ್ಟಂ ದದತಃ ಪರತೋಽನಿಶಮ್ ॥೩೧॥ ಯೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾಃ ಕೃತಕೌತುಕಾಃ ಸದಾ ಸೀತಾಪತಿ-ವ್ಯಾಸಸುತಾದಯೋ ಮಮ । ಭಕ್ತಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸುತತ್ವವಾದಿನಾಮಂಗೀಕೃತಾ ಮತ್ಪ್ರ-ತಿರಸ್ತು ಸರ್ವದಾ ॥೩೨॥

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (33-40½)

ಇತಿ ಶ್ರೀತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಾನಿ ಮಯಾನುಕ್ತಾನ್ಯಪಿ ಪ್ರಿಯ । ವೃತ್ಯಧ್ಯಾಯೇ ತ್ವಯಾ ಚಾಂತೇ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾನಿ ಚಾಜ್ಞಯಾ ॥೩೩॥ ಸಮಾಪ್ಯಾಖ್ಯಾನಮೇತದ್ವೈ ಮದ್ವೃಂದಾವನನಾಮಕ-ಮ್।ಸದ್ವೃಂದಾನಾಂ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚಾನಂದೀಕುರು ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಮ್॥೩೪॥ ಆಚಾರ್ಯಶಬ್ದ-ಪ್ರವೃತ್ತೌ ನಿಮಿತ್ತಂ ಚಾಸ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ । ಮಮಾಪೂರ್ವಗುಣಾನಾಂ ಚ ಪ್ರವಕ್ತೃತ್ವಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ॥೩೫॥ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಃ ಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತಾ ಚ ಕೃಪಾಪಾತ್ರೋ ಮಮಾತ್ರ ತು । ಸತ್ಪಾ-ತ್ರತ್ವೇ ಮಯಾಪ್ರೋಕ್ತಂ ತದಪಿ ಗ್ರಾಹ್ಯಮೇವ ಹಿ ॥೩೬॥ ಸುಕ್ಷೀಣಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದ್ವಾನ್ ಗುಣಿನಂ ಫಣಿನಂ ಭಣ । ನಂದನ ಶೃಣು ಮೇ ವಾಣೀಂ ಗುಣಭೂಷಣಕಾರಣ ॥೩೭॥ ಮಮಾಜ್ಞಾಧಾರಣೇಶಾನಂ ಮಮ ಪ್ರಾಣ ಭಣಾಧುನಾ । ಚಿಂತಾಮಣೇ ದರಿದ್ರಾ-ಣಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಭೂಷಣ ॥೩೮॥ ಶಕ್ತಃ ಕಸ್ತ್ವದ್ಗುಣಮಣೀನ್ ವರ್ಣಿತುಂ ಭಣ ನಾಂ ವಿನಾ । ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಗುಣಸಂಭೂತಿವರ್ಣನೇ ಗುಣಭೂಷಣ ॥೩೯॥ ಗುಣಜ್ಞಃ ಪ್ರಾಣ ತೇ ಕಾಣೋ ಹ್ಯಕ್ಷಿಣಾಂ ಮನುತೇ ನು ಕಿಮ್ । ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವದ್ಗುಣಸಂಭೂತಿಮುಹಮೇವ

ಮುನೀಶ್ವರ ||೪೦|| ಜಾನಾಮಿ ಮಾನವಂ ಚಾನ್ಯಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸುಮಾನವ ||

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– **(41–48)**

ಸಂಸಾರಕ್ಲೇಶಶತಸ್ತೋಕ ಶ್ಲೋಕಂ ತ್ವಂ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ||೪೧|| ಏಕಂ ತೇ ಶೋಕಹರ್ತಾ ಕೋ ಮಾಂ ವಿನಾ ಕೋವಿದೋ ವದ | “ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣರಂಧ್ರೇ ಚ ತಂದ್ರೀ ನ ಸ್ಯಾದ್ಯಥಾ ತವ ||೪೨|| ಮಂದ್ರಮಧ್ಯಮತಾರೈಶ್ಚ ಸಧ್ರೀಯಂತೇ ವಚಾಂಸಿನಃ” | ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮುಖ್ಯಂ ಮೇ ಪುನರ್ವಚ್ಮಿ ಶುಕೇ ಯಥಾ ||೪೩|| ಪಾಕಶಾಸನಲೋಕಂ ಚ ಪುನರ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ-ಗಮಮ್ | ಯತ್ಕರ್ಣೇ ಕಾಮಣಿಂ ತ್ವಂ ಹಿ ಧೃತವಾನಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ||೪೪|| ತತ್ಕರ್ಣೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ಸ್ವಚ್ಛಂ ಮಣಿಂ ತ್ವಂ ಧೃತವಾನಸಿ | ಪಶ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮೇತನ್ಮೇ ವಿಪರೀತಂ ತವಾಧುನಾ ||೪೫|| ಕರ್ಣಸ್ಯಾಭರಣಂ ವಿಪ್ರ ಶೃಣು ಮೇ ವಚನಂತ್ವಹೋ | ಕುತೋ ದಕ್ಷಿಣಮುತ್ಕರ್ಣೇ ಕಾಮಣಿಃ ಕುಣಪೋತ್ತಮ||೪೬|| ವಾಮಕರ್ಣೇ ಧರಸ್ವ ತ್ವಂ ಕಾಮಣಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ | ಮಮೋ-ಪದೇಶಕರ್ಣೇತು ಸನ್ಮಣಿಂ ತ್ವಂ ತು ಮಾ ತ್ಯಜ ||೪೭|| ಅಹಂ ಶತಂ ಸಹಸ್ರಂ ವ್ಯಾಪ್ಯಯುತಂ ನಿಯುತಂ ತಥಾ | ಲಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಶಿಕ್ಷನ್ ಜನಾನ್ ಕ್ಷಣಾತ್ ||೪೮||

೧೦. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ : **(49–60)**

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಯಂ ನ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸುಮನಾ ಅಪಿ | ಶೃಣುತೇ ಚಾನ್ಯಯತ್ನಂ ಚ ಮನುತೇ ಋಣಮೋಚನಮ್ ||೪೯|| ಶೃಣುತೇ ಲೋಕವಾರ್ತಾಂ ಚ ಭಣತೇ ಸ್ವಯಮಪ್ಯ-ಹೋ | ಮಯೋಕ್ತಶ್ಲೋಕಸತ್ಪಾಕೇ ಶೋಕವಿಚ್ಛೇದಕಾರಕೇ ||೫೦|| ಏಕಂ ವಾರ್ಧಂಚ ಸಾರ್ಧಂ ವಾ ಶ್ಲೋಕಂ ತ್ಯಜತಿ ಕಾಕಷೀಃ| ಅತೋ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ||೫೧|| ಗಹ್ವರೇಣ ಸ್ವರಾಣಾಂ ಚ ಸ್ವರಾಣಾಂ ತು ತಥೈವ ಚ | ಗ್ರಂಥರತ್ನಸ್ಯ ಬಾಹುಲ್ಯಾ-ತ್ಸಾಫಲ್ಯಾದ್ವಚನಸ್ಯ ಮೇ ||೫೨|| ಅಯೋಗ್ಯಜನಮೋಹೇನ ಸ್ವಯೋಗ್ಯಗತಿಮಿಚ್ಛತಾಮ್ | ಸುಜನಾನಾಂ ದ್ವಿಜ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಜನಾನ್ ಭಜತಾಂ ತಥಾ ||೫೩|| ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೃತ್ತಾಂತಂ

ಧ್ವಾಂಕ್ಷವೃತ್ತಿಂ ಚ ಕಾಂಕ್ಷತಾಮ್ । ಗೇಹಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವದೇಹಂ ಚ ಗೂಹಯಿತ್ವಾ ಮಹದ್ಭಯಾತ್ ॥೫೪॥ ತೇಪಿ ಸೂನೃತವಾಕ್ಯಂ ಚೇದ್ವದಂತಿ ಕುಜನಾ ಅಪಿ । ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುಷ್ಟ್ವಾ ಭವಂತ್ಯದ್ಧಾ ಮನಸಾ ದೇಹತಸ್ತಥಾ ॥೫೫॥ ಪರುಷಂ ಚೇದ್ವದಂತ್ಯೇತೇ ಕಲುಷೀಕೃತಬುದ್ಧಯಃ । ಅಹಮೇತಾದೃಶಾನ್ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಜನಾನ್ನ ಪ್ರತಿ ಪುತ್ರಕ ॥೫೬॥ ತಸ್ಮಾದಲಂ ತಾವತ್ಯೈವ ಯಾವದೀಶ್ವರಪ್ರೇರಿತಮ್ । ಕಾರಿತಂ ಚೇತನೇದಂ ತು ತಾರಿತಂ ಭವಸಾಗರಾತ್ ॥೫೭॥ ಮಾರಿತಂ ದೈತ್ಯಕೂಟಂ ಚ ವಾರತಂತ್ರ್ಯಾದ್ದ್ವಿರೂಪತಃ । ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ನ ಶೃಣ್ವಂತಿ ಮಾನವಾಃ । ದಾನವಾನಾಂ ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಶ್ವಾನಜನ್ಮಾನಿ ಯಾಂತು ತೇ ॥೫೮॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಮಮ ಕೃತಿಂ ನಿತರಾಂ ಸುತಸ್ಯ ಸೀತಾಪತೇಶ್ಚ ಕೃತಕೃತ್ಯಗತೇಃ ಪ್ರಯತ್ನಾತ್ । ನಿತ್ಯಂ ತು ತತ್ರ ಗತ ಏವ ಚ ತ್ವಂ ತು ಹಿತ್ವಾ ಕೃತ್ಯಂ ತವಾಪಿ ಪತಿತಾನಪಿ ಪಾವಯಂತೀಂ ॥೫೯॥ ಶ್ರಾವಯಾಜ್ಞಾಂ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಧೃತ್ವಾ ಶಿರಸಿ ಪಾಲಯ । ಅವಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಸದಾ ಯತ್ನಾತ್ತ್ವನಾಯುರ್ವೃದ್ಧಿಮೇಷ್ಯತಿ ॥೬೦॥

೫. ಬಹುಭಕ್ತಶ್ರೋತೃಕಂಪ್ರಕರಣಂ :- (61–65)

ಹೇ ದಾನಾಃ ಸಂತಿ ಲೋಕೇ (ಽಸ್ಮಿನ್) ಚ ಕೇ ದಾಸಾಸ್ತು ಭವಾದೃಶಾಃ । ಕೋ ದಾಸತ್ವಮವಾಪೇಹ ಖೇದಾತ್ಸರ್ವೇ ಪುನರ್ಗತಾಃ ॥೬೧॥ ಮಮ ಸಂಗೀತಲೋಲಾಶ್ಚ ಮದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಸುನಿರ್ಮಲಾಃ । ಭವತಾಂ ಕಮಲಾದೇವೀ ಗೇಹೇ ತಿಷ್ಠತು ಲಾಲಿತಾ ॥೬೨॥ ಯೂಯಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಮಮಾಖ್ಯಾನಪರಾನ್ಬಹೂನ್ । ಶ್ಲೋಕಾನ್ಸಂಗೀತಸಂಸ್ಥಾನ್ಸ್ವೈ ಹ್ಯಂಗೀಕುರ್ವಧ್ವ ಮಂಜನಾ ॥೬೩॥ ಇದಮೇವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಂ ಭವತಾಂ ಮಮ ಪೂಜನಮ್ । ಇದಮೇವ ಮಹಾಪ್ರೀತಿಸಾಧನಂ ಭವತಾಂ ಮತಮ್ ॥೬೪॥ ಭವದ್ಭಿಸ್ತು ಸುಸಂಗೀತಂ ಮಾಂ ಚ ಶೃಂಗಾರರೂಪಿಣಮ್ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಗಾ ಅಪಿ ಸರ್ವೇಪಿ ನಿಃ ಸಂಗಾ ಯಾಂತು ಮದ್ಗತಿಮ್ ॥೬೫॥

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (66-70)

ಹೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ವಂ ಕುರು ಚಾನ್ನಯತ್ನಂ ಮದ್ವಾಕ್ಯರತ್ನಂ ಶೃಣುತೇ ನ ಕೋಽಪಿ । ಅನಾದರಾನ್ಮದ್ವಚನಂ ಸುತೋಽಪಿ ತೃಣೋಪಮಂ ತತ್ಕೃತವಾನಹೋ ಮೇ ॥೬೬॥ ಮತ್ಸುತಾನಾದರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಕುರ್ವಂತ್ಯನಾದರಮ್ । ಅತೋ ನಿರಾಶಸ್ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ಭವರಾಶಿಂ ತರಸ್ವ ಹ ॥೬೭॥ ಕುಟುಂಬಭರಣಾರ್ಥಂ ಚ ಮರಣಾರ್ತಿಸಮಂ ತ್ಯಜ । ಕರಣಂ ಚಾತಿಯತ್ನಸ್ಯ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಮಾಂ ಮುನಿಮ್ ॥೬೮॥ ಯಾವದೀಶ್ವರದತ್ತಂ ವೈ ತಾವತ್ತೈವ ಸುಖೀಭವ । ಮಾವತಾತ್ವಂ ಸದಾ ವಿಪ್ರ ತಾವಕಸ್ಯ ವಚಃ ಶೃಣು ॥೬೯॥ ಮದ್ವಾಕ್ಯರತ್ನಮಾಶು ತ್ವಂ ಧರ ಕಾಲಾಂತರೇ ಮಮ । ಆಲಯಂ ಯಾಸ್ಯಸೇ ವಿಪ್ರ ಪಾಲಕೋಹಂ ಸದಾ ತವ ॥೭೦॥

೭. ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಪ್ರಕರಣಂ :- (71-78)

ವೃದ್ಧೇ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ಬುದ್ಧೇ ಶ್ರದ್ಧಾಬದ್ಧೇ ದಯಾಂ ಕುರು । ಕಾರುಣ್ಯಂ ಕುರು ಚಾರಣ್ಯಂ ನ ವಸ ತ್ವಂ ಮುನೀಶ್ವರ ॥೭೧॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮತ್ಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶರಣಂ ಕರುಣಾರ್ಣವ । ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತೋ ಭವತ್ವದ್ಯ ಮತ್ಕೃತಿಂ ಸತತಂ ವದೇತ್ ॥೭೨॥ ಸತಾಂ ಚ ಶೃಣ್ವತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಕುರು ಮಯೋದಿತಮ್ । ಪುತ್ರ ಮಾ ಕುರು ಲೋಭಂ ತ್ವಂ ಸತ್ರಕಾಲೋಯಮಂಜಸಾ ॥೭೩॥ ಕುತ್ರ ಲೋಭೋ ನ ನಿಂದಾರ್ಹಃ ಪಾತ್ರಪಾಲೋ ಭವಾಶು ಚ । ತ್ವನ್ಮನಃ ಸ್ಥಮಹಂ ವಕ್ಷೇ ಮನ್ಮನಃಸ್ಥಂ ತ್ವದಗ್ರತಃ ॥೭೪॥ ಶೃಣು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುದ್ದಿಶ್ಯ ದಾತವ್ಯಂ ಕಿಂಚನ ತ್ವಯಾ । ತ್ವನ್ಮನಃ ಸ್ಥಮಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಶೃಣುಷ್ವೈಕಮನಾಃ ಸುತ ॥೭೫॥ ಪರೇಣ ದಾಪಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಾಹಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಥಾ । ಇದಂ ತ್ವದ್ಧೃದಯಂ ವಿದ್ಧಿ ಮಮ ಯದ್ಧೃದಿಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ॥೭೬॥ ವೃಂದಾವನಕೃತಿಂ ವಕ್ತುಂ ಮಂದಾಶನಮಿದಂ ಕುತಃ । ತ್ವಂ ದಾನಂ ಕುರು ಕಿಂಚಿದ್ವಾ ಮಂದನಾಮಪಿ ತದ್ವದ ॥೭೭॥ ಇದಂ ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಸದ್ಬುದ್ಧೇ ಕುರು ಚಾದ್ಧಾ ಬುಧೇರಿತಮ್ । ಕ್ರೋಧಂ ಮಾ ಕುರು ವೃದ್ಧೇ ತ್ವಂ ತವಾಯುವೃದ್ಧಿಮೇಷ್ಯತಿ ॥೭೮॥

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ
ಸ್ವಂ. ಆ.
ಅ. ೧೩

೮. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (79)

ವಿಪ್ರ ತೇ ಮತ್ಸುತೇನೈವ ದಾಪಯಿಷ್ಯೇಽನ್ನಮುತ್ತಮಮ್ । ತದಂತಃ ಪ್ರೇರಯಿತ್ವಾಹಂ ಮದಂತರ್ಯಾಮಿತಾಂ ಸ್ಮರ ॥೭೯॥

೯. ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ :- (80–87)

ಮನ್ನಾಮ ಧಾರ ಕೃಶದಾರಧರಾಸುತಾಗ್ರ್ಯ ಹೇ ಧೀರ ಪೂರ್ವಗಿರಮೌರಸಪುತ್ರಕೇಽಪಿ । ಮಾತಾ ಪಿತಾ ನ ವದತಸ್ತ್ವಪರೇ ಕುತೋ ನು ತತ್ಕ್ಷಾಮ್ಯತಾಂ ಶುಭಮತಿಂ ಭಜ ಮತ್ಕೃತಿಂ ಚ ॥೮೦॥ ಕೃತೇ ಚಾನಾದರೇ ಲೋಕೇ ಮತ್ಕೃತೌ ಚ ತ್ವಯಾಪ್ಯಹೋ । ಅನಾದರಂ ತು ಸರ್ವೇಽಪಿ ಕುರ್ವಂತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೮೧॥ ಅತೋ ಮಯಾ ಯದುಕ್ತಂ ತು ಪರೋಕ್ಷಮಿವ ನೋ ಭವೇತ್ । ಭವನ್ನಾಮಧಾರಾಗ್ರ್ಯ ತಾವಕೋಹಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೮೨॥ ತಸ್ಮಾತ್ಕೃತಿಂ ಮಮತ್ವತ್ರ ಪುತ್ರವತ್ಪಠ ಪಾಠಕ । ಕಾಠಕಸ್ಯ ಯಥಾ ಪಾರಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಋಷಯಃ ಸದಾ ॥೮೩॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾನ್ನಕಾಮಸ್ಯ ಕೋ ನ ದಾಸ್ಯತಿ ಮಾನಿನಃ । ಅದ್ಯಾಶನೇನ ಶೂನ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಮನಂತಕಮ್ ॥೮೪॥ ವಿಪ್ರಾನ್ನಸಿದ್ಧಿಪರ್ಯಂತಂ ಕುರ್ಯಾಂ ನಿರಶನಂ ವ್ರತಂ । ನೈವೇದ್ಯಂ ನೈವ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ತಾವತ್ಪರ್ಯಂತ ಮೇವ ಚ ॥೮೫॥ ಅಹಂ ಮದ್ಭಕ್ತವಶ್ಯಶ್ಚಾಭಕ್ತಸ್ಯಾಶುಭಪ್ರದಃ । ಭಕ್ತವತ್ಸಲದೇವಸ್ಯಸ್ವಭಾವೋ ಭಕ್ತವಶ್ಯತಾ ॥೮೬॥ ಅಹಂ ವಿಪ್ರಮುಖೇನೈವ ಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ಚಾನ್ನಂ ತನೋ ಯಥಾ ॥೮೭॥

೧೦. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (88–93)

ಮಮೋಪದೇಶಕರ್ಣಸ್ಯ ನರ್ಮಣಿಃ ಕ್ವಗತಃ ಸುತ । ಜಾನೀಹಿ ಚಾಪಣಸ್ಥಸ್ಯ ವಣಿಜಃ ವ್ಯಾಪ ವೈವಶಮ್ ॥೮೮॥ ಅನ್ನಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚಾನೌ ಕರ್ಣಾಭರಣಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಚ । ಆಪಣೇ ವಣಿಜೋ ಹಸ್ತೇ ಮಣಿಂ ದತ್ವಾ ಗುಣಾರ್ಣವ ॥೮೯॥ ಆನೀತವಾಂತ್ಸಕಂ ಗೇಹಂ ತಂಡುಲಾನ್ ಕುಂಡಲೇಽತ್ಯಜತ್ । ಏತಾದೃಶೋಽಯಂ ಸುಕ್ಷಿಣೋ ಮಣಿನಾನ್ನಂ ಪ್ರದತ್ತವಾನ್ ॥೯೦॥ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಲತ್ರಾಣಾಂ ಸ್ವಯಂ ತು ಬುಭುಜೇ ತದಾ । ಮತ್ಕರ್ಣಮಣಿಮಾತ್ರಂ ವಾ ತ್ಯಾಜ-

ಯಾಶು ಪಣಾರ್ಥತಃ॥೯೧॥ ಸ್ವರ್ಣೇನ ಸಹಿತಂ ಕರ್ಣೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ಧಾರಣಂ ಸ್ವಯಮ್।ಕರೋತು ಪುರತೋ ವಿಪ್ರೋ ಮಮ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪಿಣಃ ॥೯೨॥ ಏವಂ ತು ಪಕ್ಷಪಾತೇನ ಪಕ್ಷೀಕುರ್ಯಾಮಹಂ ದ್ವಿಜಮ್ । ಸುಕ್ಷೀಣಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ವಾಚಾ ಮತ್ಕೃತೌ ಪಕ್ಷಪಾತಿನಮ್॥೯೩॥

೧೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (94-97)

ಸ್ವರ್ಣೇನ ಶೂನ್ಯೇ ಮಣಿನಾ ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತವ ವಿಪ್ರವರ್ಯ । ಮತ್ಪ್ರೇರಿತಾ ದತ್ತವತೀ ಚ ತೇ ಸತೀ ನಿಷ್ಕಾರ್ಥಂ ಮಾತ್ರಂ ಮಮ ವೃಂದಾವನಾಗ್ರೇ ॥೯೪॥ ತತ್ಕರ್ಣಸ್ವರ್ಣಸಂಕೀರ್ಣಂ ಕರ್ಣಾಭರಣಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ । ಆಪಣೇ ಮಣಿಜಃ ಪಾಣೌ ಕುತಸ್ತ್ವಂ ದತ್ತವಾನಸಿ ॥೯೫॥ ತದಾಗಮನಪರ್ಯಂತಂ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ತವ । ಕರ್ಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೇ ವಾಣೀಂ ಪುಣ್ಯಹೀನೋಽಸಿ ತತ್ಕ್ಷಣೇ (ದಕ್ಷಿಣೇ) ॥೯೬॥ ಅತಃ ಶೀಘ್ರಂ ತದಾದಾಯ ಪುನರ್ಧರ ಧರಾಸುರ । ಗುರೋರಾಜ್ಞಾಂ ನ ವೈರಾಗ್ಯಾನ್ನಿರಾಕುರು ನರಾಧಮ ॥೯೭॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ನ್ಯಾಪ್ಯಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೯೮॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ॥೯೯॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್।ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಪುರುಷಾತ್ಕೃತಮ್ ॥೧೦೦॥ ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೦೧॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ಯಾಪ್ಯವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭಾಗೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ತ್ರಯೋದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ಚತುರ್ದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (1-6)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಸೀತಾಪತೇ ಶುಭಕೃತೇ ವಿತತಾಂ ಚ ಕೀರ್ತಿಂ ತ್ವಂ ಚಾತ್ರಮಿತ್ರ ಕೃತವಾನಸಿ ಪಾತ್ರ-ಪಾಲ|ಸುತ್ರಾಸುಪುತ್ರಕೃತದುಷ್ಕೃತಹಂತೃನಾಮ ತ್ವಂ ಸಾರ್ಥಕಂ ಕುರು ಋಷೇಸ್ಯ ನಿಷಿದ್ಧಕೃತ್ಯೇ |೧|ಮಯಾ ನಿಷಿದ್ಧಂ ವೃದ್ಧೋಽಯಂ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸಂಸೃತಿಪದ್ಧತೌ | ಸದ್ಬುದ್ಧಿರಪಿ ಸಂಕ್ಷುಬ್ಧಃ ಕ್ಷುಧ-ಯಾ ತದ್ವ್ಯಥಾದ್ಬುಧಃ||೨||ಮತ್ಕರ್ಣಸನ್ಮಣಿಂ ಸ್ವರ್ಣಯುಕ್ತಂ ತ್ಯಾಜಿತವಾನಸಿ|ವಣಿಜಃ ಪಾಣಿ-ಗಂ ಪ್ರಾಣಿನ್ ಸುತ್ರಾಣಂ ಕುರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ ||೩|| ಮಣಿನಾ ವಿಲಸತ್ಕರ್ಣೇ ಮದ್ವಾಣೀಂ ದಕ್ಷಿಣೇಽನಿಶಮ್ | ಭಣಾಮಿ ಶೃಣು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ್ ಗುಣಮಾಣಿಕ್ಯವಾದಿನೀಮ್ ||೪|| ಅತೋಽಪಿ ಪುಣ್ಯವಾನ್ಕರ್ಣೇ ಮಣಿಂ ಧಾರಿತವಾನಸಿ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಗುಣಿನ್ ಧೀಮನ್ ಸುಕ್ಷೀ-ಣೋಽಯಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||೫|| ಇತಃ ಪರಮಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸುಕ್ಷೀಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮೇ | ಲಕ್ಷಣಂ ಮಮ ಸರ್ವಂ ತು ಶಿಕ್ಷನ್ ಸರ್ವಾನ್ವಿಚಕ್ಷಣ ||೬||

೨. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :- (7-9)

ಹೇ ಶೇಷ ದೋಷರಹಿತ ಮಚ್ಛಿಷ್ಯ ವೃಷಪೋಷಕ | ಪೋಷ್ಯ ದಾರಿದ್ರ್ಯ (ಜನ್ಯ) ತದ್ದೋಷಂ ತ್ವಂ ಶೇಷಂ ಶೋಷಯಾಶು ಚ ||೭|| ನರಸ್ತೋತ್ರಜದೋಷಂ ತು ನರಸಿಂಹಸ್ತುತೇರ್ನ ಹಿ | ನರೋತ್ತಮ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಹಿ ನರಜನ್ಮಾನಿ ನೈವ ಮೇ ||೮|| ತನ್ಮಾನ್ಮದ್ಭಕ್ತಮುಖ್ಯಸ್ಯ-ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಕುರು ಸತ್ಕೃತಿಮ್ | ಮತ್ಕೃತಿಂ ಸರ್ವದಾ ವಕ್ತುಂ ತತ್ಕೃತಂ ತು ಮನ್ಯೈವ ಹಿ ||೯||

೩. ವಿಠ್ಠಲಪ್ರಕರಣಂ :- (10-11)

ವಿಠ್ಠಲ ಭ್ರಷ್ಟ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಂ ಚ ಮಾಟಭೋ | ಕಾಷ್ಠಾಯಾಂ ಶಿಷ್ಯ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಶಿಷ್ಟದ್ರೋಹಮಿಮಂ ತ್ಯಜ ||೧೦|| ಶಿಷ್ಟಲಕ್ಷಣ ದುಷ್ಟಸ್ತ್ವಂ ಪೂರ್ವಕಷ್ಟಂ ತು ಸಂಸ್ಮರ | ಕಪಟಂ ಹೃದಿ ಶಿಷ್ಯಂ ತಂ ತ್ಯಜ ವಿಠ್ಠಲ ಸಂಸ್ಫುಟಮ್ ||೧೧||

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ.
ವೃಂ. ಅ.
ಅ. ೧೪

೪. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (12-56½)

ಏವಮೇವ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ಮಯೇರಿತಮ್ । ಪೂರ್ವಮೇವ ಪರಂ ವಿಪ್ರ ಕುರು-
ವೃತ್ತಿಂ ಚ ಮಾಧವೀಮ್ ॥೧೨॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಕೃತಿಂ ನಾಂತಾಂ ಸುತಂ ಸೀತಾಪತಿಂ ವದ।
ಚರಮಾಂ ವಾ ಕೃತಿಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪರಮಾಂ ತು ತಯೋರ್ವದ ॥೧೩॥ ಕುರುಮಾಪತಿ-
ಭಕ್ತಿಂ ಚ ಸಾರಮನ್ನಂ ಚ ದಾಸ್ಯತಿ । ಏವಂ ಶೇಷಸ್ಯ ತೋಷಾರ್ಥಂ ವ್ಯಾಸಸ್ಯಾಪಿ ಶುಭಾ-
ಪ್ತಯೇ ॥೧೪॥ ಶ್ರೀಶಭಕ್ತಸ್ಯ ಮದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಸ್ಯಾಪಿ ಸದಾ ವದ । ಏವಂ ಬುದ್ಧಿಸ್ತ್ವ-
ವಾಪೀಹ ಶುದ್ಧಕೃದ್ಧನಸ್ತು ಮಾ ಭವ ॥೧೫॥ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಕುರು ಬುಧೋಕ್ತೌ ತು ವೃದ್ಧೇ
ಸಖ್ಯಂ ಸದಾ ಕುರು । ಶತಂ ಶತಂ ಚ ಪದ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರತ್ಯಧ್ಯಾಯಗತಂ ಕುರು ॥೧೬॥ ಇತಿ
ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತತ್ಸತ್ಯಂ ಸಮಭೂದಹೋ । ಮಮ ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧತ್ವೇ ಹ್ಯವಿ-
ಶ್ವಾಸಸ್ತವಾಪಿ ಚ ॥೧೭॥ ಕಾರಣಂ ಸಮಭೂತ್ಕಾಣ ಸುಕ್ಷೀಣಂ ಪಶ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ । ಪುತ್ರ
ಕೃತ್ರಿಮಭಕ್ತೋಽಯಂ ವಿಪ್ರೋ ನೈವ ತವಾಪಿ ಚ ॥೧೮॥ ಐತಿಕಾಭಾವಮಾತ್ರೇಽಪಿ ಹ್ಯಮು-
ತ್ರಾರ್ಥೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ತಸ್ಮಾದ್ವಿಮಾನಮಾರುಹ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಯಂ ಗುಣಾರ್ಣವ ॥೧೯॥
ಮತ್ಸಮೀಪಮಥಾಗಂತಾ ಪಶ್ಯ ಕಾಲಾಂತರೇ ಸುತ । ಆಯುಃ ಶೇಷೇ ತಥಾ ನೀತೇ ಪ್ರೀತೇ
ಮಯಿ ಸುತಾಂಜಸಾ ॥೨೦॥ ಹರೌ ಪ್ರೀತೇ ತಥಾ ಪ್ರೀತೇ ತ್ವಯಿ ಕಾ ಸುಕೃತಿಃ ಕೃತಾ ।
ಸ್ತ್ರೀಸಂಗಿನಃ ಕಥಂ ಚಾಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇ ವಕ್ತಿ ಗುರುಃ ಸ್ವಯಮ್ ॥೨೧॥ ಇತಿ ಶಂಕಾಪಿ ತೇ ಮಾಸ್ತು
ನಿಃಸಂಗೋಹಂ ನ ಸಂಶಯಃ । ಅರ್ಭಕೇ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಥೇಽಪಿ ಸ್ವರ್ಭಾನುಗ್ರಸ್ತಭಾನುವತ್ ॥೨೨॥
ತವಾರ್ಭಕಃ ಪುಮಾನೇವ ಭೂಸುರೇಶ ಭವಿಷ್ಯತಿ। ವಿಪ್ರ ತ್ವಂ ತವ ಪುತ್ರಂ ತು ಮಮ ನಾಮ್ನಾ
ಸಮಾಹ್ವಯ ॥೨೩॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ । ವಿಪ್ರ
ತತ್ಕೃತ್ರಿಮಶ್ಲೋಕೈಃ ಪುತ್ರಬುದ್ಧಿಪ್ರತಾರಕೈಃ ॥೨೪॥ ಶಸ್ತ್ರಕ್ಷತಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತೇಃ ಕಾತ್ರ ಹಾನಿಃ ಪರತ್ರ
ವಾ । ತೂಷ್ಣೀಂ ತಿಷ್ಠ ಸುಶರ್ಮಿಷ್ಠ ಕಾಷ್ಠಮೌನಂ ದೃಢಂ ಕುರು ॥೨೫॥ ಶಿಷ್ಟಕಷ್ಟ-

ಮತಿರ್ಮಾ ತೇ ಸುಷ್ಠು ತ್ವಂ ಪಠ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ । ಗುಣಾರ್ಣವಂ ತು ಮದ್ವಾಣೀಂ ಭಣ
ಮನ್ನಂದನಂ ಗುಣಿನ್ ॥೨೬॥ ಶೃಣು ತಸ್ಯ ಸುಧಾವಾಣೀಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪಾಪನಾಶಿನೀಮ್ ।
ಶ್ರೇಣೀಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋಷಿ ತದ್ವಾಣ್ಯಾಃ ಶ್ರವಣಾಚ್ಛ್ರೇಯಸಾಂ ಸದಾ ॥೨೭॥ ಮನ್ನಂದನಪದಂ
ಧನ್ಯಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತ್ವಂ ತು ದಿನೇ ದಿನೇ । ಕದನಂ ಮದನಾವಾಸಂ ತದನಂಗೀಕುರು ಪ್ರಿಯ
॥೨೮॥ ಮನ್ನಂದನಗೃಹದ್ವಾರಿ ಶುನವತ್ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ । ಶೃಣು ತದ್ಗುಣಸಂಭೂತಿಂ ಭಣ
ವೃಂದಾವನೇ ಕೃತಿಮ್ ॥೨೯॥ ಇದಂ ಮೇ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯಂ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತ್ವಾಚಾರ್ಯ
ಮಾ ಭವ । ವೃದ್ಧಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಂ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ ಶೃಣು ಕಾರ್ಯತಃ ॥೩೦॥ ಅಹಂ
ಗಚ್ಛಾಮಿ ಮಚ್ಛಾಪಃ ಸ್ವಚ್ಛಾನಾಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಕೃಚ್ಛ್ರಾತ್ ಕೃಚ್ಛ್ರತರಂ ಯಾಂತು
ಮಚ್ಛಾಪಾತ್ಕುತ್ಸಿತಾ ನರಾಃ॥೩೧॥ ಅಯಂ ತು ಕುಜನಃ ಕೃಷ್ಣೋಽಪ್ಯಪ್ಪಣಃ ಫಣಿಬುದ್ಧಿಮಾನ್।
ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ॥೩೨॥ ಗಾಲೀದಾನೇನ ಚೈ
ನಂ ತು ತೋಲಯಾಮಿ ಪುನಃ ಪುನಃ । ತಾಲಕಾಂಡೇನ ತಂ ವಿಪ್ರಂ ತೋಲಯಾಮಿ ಪುನಃ
ಪುನಃ ॥೩೩॥ ಏತತ್ಕೃತೌ ಸುದಾರ್ಢ್ಯಾರ್ಥಂ ಮೂಢವಿಪ್ರಮುಖೇನ ತು । ಕಾರಿಣ್ಯಂ ವಚ್ಮಿ
ಪಾಠೇನ ಸೌಷ್ಠವೇನೈವ ಚಾತ್ರ ತು ॥೩೪॥ ಸ್ತ್ರೀಮುಖೇನಾಪಿ ಕಾತ್ರಾಪಿ ಶಂಕಾ ಮಾಸ್ತು
ಸುಪುತ್ರಕ । ಶ್ಲೋಕಾನ್ವಕ್ತುಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಹಂ ಕಾಕಬುದ್ಧ್ಯಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೇ ॥೩೫॥ ಲೋಕೇ
ಲೋಕಾಪವಾದೇನ ಶೋಕೋ ನಾಸ್ತಿ ಮಮೋಹ ಚ । ಪ್ರಶ್ನಂ ನ ಕುರುತೇ ತತ್ಸ್ವೇ ನ ಸ್ನಾತಿ
ಮಮ ಶೀರ್ಷಕೇ ॥೩೬॥ ಅಶ್ನಾತಿ ಮೃಷ್ಟಮನ್ನಂ ಮೇ ಶಿಶ್ನೋದರ ಪರಾಯಣಃ । ಜ್ಞಾನಿನ್
ಕಟಾಕ್ಷತಶ್ಶ್ಲೋಕ್ತಂ ಜಾನೀಹಿ ತ್ವಂ ಸುಮಾಪಿನಮ್॥೩೭॥ಧೀಮನ್ಕುರು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಧೀಮಾನ್
ಭವ ಸದಾ ಬುಧ । ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ ನ ವಕ್ಷಾಮಿ ತ್ವಮಾಚಕ್ಷ್ವ ವಿಚಕ್ಷಣ॥೩೮॥ಸಂಕ್ಷೇಪತಶ್ಶ್ಲೋಕ್ತ
ಮೇತತ್ಕಾಲಕ್ಷೇಪಸ್ಯ ಶಂಕಯಾ । ತದ್ವಾಣೀಂ ನ ಶೃಣು ಪ್ರಾಣಿನ್ ಪ್ರಾಣಿನಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ
ವರ ॥೩೯॥ ಶ್ರೇಣೀಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋಷಿ ಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಮದ್ವಾಣೀಂ ಶೃಣುಷ್ವೇ (ಷ)ತಿ ಚೇತ್ ।

ವಿಪ್ರಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚ ಮಯೈವ ತು ॥೪೦॥ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಾಪಿನಾ ತೇನ ವಿಪ್ರಃ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ತದುಕ್ತವಾನ್ । ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಚ ನಂದನ ॥೪೧॥ ಕ್ರಕಚಚ್ಛೇದನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಮಾದದಸ್ವೇತಿ ಯೋ ಬ್ರೂಯಾದ್ ಗವ್ಯಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಚ ॥೪೨॥ ಸಯಾತಿ ನಿರಯಂ ಘೋರಂ ಯಾವದಾಭೂತಸಂಪ್ಲವಮ್ । ತಸ್ಮಾನ್ನ ಶೃಣು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಮದ್ವಾಕ್ಯಂ ಶೃಣುಷೇ (ಷ್ವೇ) ತಿ ಚೇತ್ ॥೪೩॥ ಏತದ್ವಾಕ್ಯಮಪಿ ಪ್ರೇಷ್ಠ ದ್ವಿಜೋಕ್ತಮಿತಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ । ಸೋಽತ್ಯಂತಂ ತವ ವಿಶ್ವಾಸೀ ದೇಶೀಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಹ್ಯಯಮ್ ॥೪೪॥ ಕೋಶಾರ್ಧಮಪಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ದಾಸಾಯ ಭವನಾಗರೇ । ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಕರ್ಮನಾಶೇ ಧರ್ಮಾಂತೇ ಶರ್ಮವರ್ಮ ಚ ॥೪೫॥ ಕೂರ್ಮಃ ಕೂರ್ಮೋಽಸ್ಮೃತಾಬ್ಧೌ ಚ ನರ್ಮಮಾತ್ರೇಣ ಧರ್ಮಿಣಾಮ್ । ದೇವತಾನಾಂ ಮಾನವಾನಾಂ ದಾನವಾಂತಕ ಏವ ಸನ್ ॥೪೬॥ ದತ್ತವಾನ್ ಮಿತ್ರ ಸಂತಾಪಂ ಕೃತವಾನ್ ಶಸ್ತ್ರಜಂ ಭಯಮ್ । ಜಾನೀಹೀತ್ಯತ್ರ ಜಾನೀತಂ ವರ್ಣವೈಷ್ಯಮ್ಯತಃ ಸುತ ॥೪೭॥ ಜಾನೀಹಿ ತಸ್ಯ ವೈಷಮ್ಯಾತ್ಸ್ವರೂಪಂ ತ್ವಂ ಮುನೀಶ್ವರ । ಮದ್ವಾತ್ಮಾಚಾರ್ಯ ನಾಮ್ನಾಪಿ ಕದಾಪಿ ನ ವದತ್ಯಹೋ ॥೪೮॥ ವದಾದ್ಯ ವಿಬುಧೇಶ ತ್ವಂ ಮದಾಂಧಸ್ಯ ಸುಪಾಪಿನಃ । ಸಾಮ್ನಾ ವಚ್ಮಿ ಸುನಾಮ್ನಾ ಯೋ ನ ಭಣತ್ಯಂತ್ಯ ಏವ ಸಃ ॥೪೯॥ ದಾಮ್ನಾ ಬಧ್ವಾ ನಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಚಾಮ್ನಾಯಾತ್ಸುಬಹಿಷ್ಕೃತಮ್ । ದೂತೈರ್ಯಮಸ್ಯ ಸೌಮ್ಯತ್ವಂ ಕಾಮ್ಯಂ ವಾ ನಾಸ್ತಿ ತಸ್ಯ ಚ ॥೫೦॥ ನ್ಯಾಮ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ಸಂತುಷ್ಟೋ ಭೌಮಸಂಯಮಿನೀ ಪುರೇ । ಕ್ರಕಚೈ ದೀರ್ಯತೇ ಪುತ್ರ ಸ್ವಕಚೇಷು ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಚ ॥೫೧॥ ಶ್ವಪಚೈರ್ನೀಯತೇ ಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರಪಚ್ಯೇತ ನರಾಧಮಃ । ನಾಮಮಾತ್ರೇಣ ವಾ ತೋಷಂ ಪೋಷಯಸ್ವ ನ ಶೋಷಯ ॥೫೨॥ ಮೃಷಾ ನಹಿ ಸುಷೇಣಾಗ್ರ್ಯ ತಾವತ್ಯೈವ ಪ್ರಹರ್ಷಯ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಮರಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕಾರಣೇನ ವಿನಾಪ್ಯಹಮ್ ॥೫೩॥ ಪುನರ್ವಾಣೀಂ ಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪ್ರೇರಣಾಮಪಿ ಮೇ ಸದಾ । ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರತಿ-

ಜ್ಞಾಹಾನ್ಯಾದಿದೋಷೋ ಮಮ ನ ಕಶ್ಚನ ||೫೪|| ಶ್ರೀಶಪಾದಾಂಬುಜಾಸಕ್ತಸೇವಕೇ ಮಯಿ ಕೋಪ್ಯರಿಃ | ನಾಸ್ತಿ ಚಾಸ್ತಿಕತಾ ಚಾಸ್ತಿ ಸಕ್ತಿರೇವ ಸದಾ ಹರೌ ||೫೫|| ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂ ಚ ಮನಸಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಸದಾಽಸ್ತಿ ಪ್ರಾಸ್ತಿಕೋತ್ತಮ ಅಯೋಗ್ಯಶ್ರವಣಂ ನ ಸ್ಯಾದ್ಯಥಾ ಚಾಹಂ ಕರೋಮ್ಯಲಮ್ ||೫೬|| ವಾಚನೇ ಬಾಹ್ಮಣಮತಿಂ ಸೂಚನೇಽಪಿ ಹರಾಮಿ ಚ ||

೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **(57-73)**

ವೀತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಶೇತಿ ತಚ್ಛೂನ್ಯ ಏವ ಚ ||೫೭|| ಲೇತಿ ತತ್ಪಾಲನಂ ಚಾಪಿ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಮಹೇಶ್ವರ | ಪದಾರ್ಥಃ ಕೋರ್ಥ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ತಂ ಚ ವಚ್ಮಿ ಸುಲೋಚನ ||೫೮|| ವಿದಾ ಜ್ಞಾನೇನ ರಾನ್ ಶೂನ್ಯಾನ್ ಲಾತಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ವಿಶ್ಮಲಃ | ಇತಿ ವಿಶ್ಮಲ-ಶಬ್ದಾರ್ಥಂ ಪಠಂತಿ ಭುವಿ ಪಂಡಿತಾಃ ||೫೯|| ಪಟ್ಟವರ್ಧನಕಾಷ್ಠಾಸು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಚಾರಯ| ಏತದರ್ಥಾನುಕೂಲ್ಯೇನ ನಿಂದಾವಾಕ್ಯಾನಿ ಸುಂದರ||೬೦|| ಯೋಜ್ಯಾನಿ ಪೂಜ್ಯ ಸತ್ಪುತ್ರ ರಾಗ-ದ್ವೇಷೌ ಚನೈವ ಮೇ | ತರ್ಹಿ ಶಾಪೋಕ್ತಿರಪ್ಯತ್ರ ಕುತ್ರ ತೇ ಚ ಪ್ರಯೋಜಿತಾ ||೬೧|| ಕೃತ್ರಿ-ಮಶ್ಲೋಕ ಕರ್ತೄಣಾಂ ಪುತ್ರ ಮೇ ಸುಪ್ರಯೋಜಿತಾ | ತರ್ಹಿ ತತ್ರಾಪಿ ತೇ(ತದ್)ದ್ವೇಷೋ-ಭವತೀತ್ಯಪಿ ಮಾ ವದ ||೬೨|| ಪುತ್ರ ತತ್ರಾಪಿ ಮೇ ಚೋಕ್ತಿರುಪಚಾರೇಣ ಯೋಜಿತಾ | ಭೀಷಣಾರ್ಥಂ ಸುಷೇಣಾಗ್ರ್ಯ ಘಿಷಣಾಸ್ಯಾನ್ನ ತಾದೃಶೀ ||೬೩|| ಇತಿ ಚೋಕ್ತಿಪ್ರೇಷಣಾ ಮೇ ದೋಷಶೋಷಣ ಶೃಣ್ವಹೋ | ಮದ್ಭಕ್ತಾಃ ಸುಖಿನಃ ಸಂತು ಶಶ್ವಜ್ಜೀವಂತು ಕಾಂತ ತೇ ||೬೪|| ಶಾಂತಿಂ ಯಾಂತು ಮಮೈಕಾಂತಾ ಸ್ವಾಂತಸ್ಥಹರಿಚಿಂತಯಾ | ತಸ್ಮಾದ್ವಾಮೇ ತಪೋಹಾನಿ ರ್ನಾಸ್ತಿ ದೋಷೋಽಪಿ ಕಶ್ಚನ ||೬೫|| ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಂ ಶಾಶ್ವತೀಂ (ತೀ) ಭಕ್ತಿಂ ಹಯಗ್ರೀವಃ ಕೃಪಾಂಬುಧಿಃ | ಹಯಗ್ರೀವಪ್ರಸಾದೋಽಯಮೀದೃಶೋ ವರ್ತತೇ ಮಯಿ ||೬೬|| ಭವಗ್ರಾಹಾಚ್ಚ ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ತ್ಯಾಜಯಾಮಾಸ ಪೂಜಯಾ | ಅಹಮಾರಾಧನಂ ತಸ್ಯ ಕಾರಯಾಮಿ ತ್ವಯಾಪಿ ಚ ||೬೭|| ಪ್ರೇರಯಾಮಿ ಸುಬುದ್ಧಿಂ ತೇ ತಾರಯಾಮಿ

ಭವಾಬ್ಧಿತಃ । ತಸ್ಮಾದಾರಾಧನಂ ತಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ಕುರು ಮನೋರಮ ॥೬೮॥ ಪರಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಸಿದ್ಧಿಂ ಶುದ್ಧಿಂ ಚ ಹೃದಿ ನಿತ್ಯಶಃ । ಕಸ್ಯಾಪಿ ನಿಂದಾ ನ ಕೃತಾ ಸ್ವಸ್ಯಾಪಿ ಸುಕೃತಂ ಶಪೇ ॥೬೯॥ ತಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚೇಯಂ ಪಶ್ಯಾಪಿ ವಿಕೃತಾಂ ಕೃತಿಮ್ । ಏವಂ ಸ್ವರೂಪ ಕಥನಂ ಕೃತಂ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಮುನೇ ॥೭೦॥ ಸ್ಮೃತಂ ದೈವವಶೇನೇಹ ವೃತ್ತಂ ಚಾಜ್ಞಾನತಃ ಪ್ರಿಯ । ಯಾದೃಶಂ ಕಪಟಂ ತಸ್ಯ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತಿ ಚ ನಿರ್ಮಲ ॥೭೧॥ ಹೃದಿ ತಿಷ್ಠತಿ ತೇ ನಿತ್ಯಂ ತಾದೃಶಂ ತ್ಯಜ ಸಂಸ್ಫುಟಮ್ । ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮ್ಯತ್ರ ಕಾತ್ರ ಶಂಕಾಪಿ ಮಾ ತವ ॥೭೨॥ ತದರ್ಥಮೇವ ಸತ್ಪುತ್ರ ಸೋಽಪಿ ಮಿತ್ರಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ತಸ್ಮಾದ-ರಾಗದ್ವೇಷೋಽಹಂ ಶೇಷಶಾಯಿ ಪದೇಶವೇ ॥೭೩॥

೬. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (74-94)

ವಿಪ್ರಾನ್ಯಾಚ್ಯೋಪದೇಶೋ ಮೇ ನಾಯಾಶ್ಯತಿ ಕುತಃ ಸುತ । ಇತಿ ತೇ ಶೇಮುಷೀ ಮಾಸ್ತು ತದಾನ್ಯಾದಾಹರಾಮಿ ತಮ್ ॥೭೪॥ ಗೋಪ್ಯತ್ವಾತ್ಸ್ವೋವ್ಯತೀತೋ ಭೂತ್ಪೂಪತೀನಾಂ ಸಭಾಪತೇ । ಕ್ವಾಪ್ಯತೋ ನೈವ ಮೇ ಚೋಕ್ತಹಾನಿಃ ವಶ್ಯ ಸುಪುತ್ರಕ ॥೭೫॥ ಸಹಸ್ರಂ ವಚ್ಮ್ಯಹಂ ಶ್ಲೋಕಶತಂ ವಾಪ್ಯಯುತಂ ಪ್ರಿಯ । ನಿಯುತಂ ಪ್ರಯುತಂ ವಾಪಿ ಚಾಹರಾಮಿ ತದಾಸ್ಯತಃ ॥೭೬॥ ಏವಂ ನಿತ್ಯಂ ಚ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಕ್ಷೀಕೃತಮುಖೇನ ಚ । ಲಕ್ಷೀಕೃತಪ್ರಮೇಯಂ ಚ ಶಕ್ಷಾಮ್ಯಾಹರ್ತುಮೇವ ತತ್ ॥೭೭॥ ಉಕ್ತಂ ಶ್ಲೋಕೇಷು ಶಕ್ತಶ್ಚ ಗೃಹೀತುಂ ಸರ್ವ-ಮೇವ ಚ । ಅಥಾಪ್ಯಯೋಗ್ಯಜೀವಾನಾಂ ಯೋಗ್ಯಂ ನೇತ್ಯಾಹರಾಮಿ ತತ್ ॥೭೮॥

೭. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಾಂತರ್ಗತಂ ವಿಠ್ಠಲಪ್ರಕರಣಂ :- (79-83)

ಸುತ ಸುಲೋಚನ ಲೋಕಪೂಜಿತ ಯತಿಕುಲೋಚಿತಲೋಪ್ತ್ರುನಾಲಕ । ವ್ರತಬಲೋಚಿತ-ಕೃತ್ಯ ಲೋಲ ತೇ ಶತಧೃತೇರಪಿ ಲೋಕಮುಲೋಕ್ಯ ತೇ ॥೭೯॥ ಹೇ ಪುತ್ರ ಪುತ್ರ ವಿಪ್ರಸ್ಯ-ಕಾರ್ಯಂ ವಿಸ್ಮೃತವಾನಸಿ । ಹಾ ತತ್ರ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯತ್ರ ತೇ ವಾಕ್ಯಗೌರವಮ್ ॥೮೦॥

ತೂಷ್ಣೀಂ ಸ್ಥಿತೇ ಮಯಿ ಸುತ ಸರ್ವಥಾ ವಿಸ್ಮೃತಿರ್ಭವೇತ್ । ಅತಸ್ತ್ವಾಹಂ ಸ್ಮೃತ್ಯರ್ಥಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥೮೧॥ ಮಾಮಾಶ್ರಿತಶ್ಚ ವಿಪ್ರೋಽಯಂ ಕಾಮಾನ್ವಿತಮತಿರ್ಭವೇತ್ । ಸೋಮಾಶ್ರಯಾದ್ಯಥಾ ರುದ್ರೋ ವೃಷಾಕಾಂತೋ ಗತವ್ಯಥಃ ॥೮೨॥ ತಥಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ತ್ವಯಾ ಮುಕ್ತ ಋಣವ್ಯಥಃ । ಭವೇದಾಮರಣಾಂತಂ ಚ ಮಾಂ ತಾತಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥೮೩॥

೮. ಪುನಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (84–94)

ಉಕ್ತಂ ಮೇ ವಿತಥಂ ಜಾತಂ ಶುಕ್ತಿರೂಪ್ಯಂ ಯಥಾ ಸುತ । ಅತ್ಯಂತಾಸತ್ವತಃ ಕಾಂತ ಭ್ರಾಂತೇರ್ವಿಷಯಮೇವ ತತ್ ॥೮೪॥ ತದ್ವದರ್ಥಕ್ರಿಯಾಕಾರೀ ನ ಭವತ್ಯೇವ ಮೇ ಮತಿಃ । ಇತ್ಯನಾದರತಃ ಪುತ್ರ ಕೃತಿರ್ಮೇತಿ ಚ ಮತ್ಕೃತಿಃ ॥೮೫॥ ವಿಪ್ರೇಣೈವ ಕೃತಾ ಚಾತ್ರ ಕಾತ್ರ (ನಾತ್ರ) ಹಾನಿಃ ಪರತ್ರ ಚ (ವಾ) । ಅಕೃತೇಽಪಿ ತದುಕ್ತಾರ್ಥೇ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ವಕ್ತಿ ದ್ವಿಜೋ ವೃಥಾ ॥೮೬॥ ಕಾರ್ತಿರ್ಮಮ ಕೃತೇ ಚಾರ್ಥೇಽಪ್ಯಕೃತಾರ್ಥೇಽಪಿ ವಾ ಸುತ । ಇತಿ ತೇ ಶೇಮುಷೀ ನ ಸ್ಯಾತ್ಪಶ್ಯಾದ್ಯ ಸುವಿಶಾರದ ॥೮೭॥ ಕಸ್ಯ ವಾ ಕೃತಿರೇವೇಯಂ ಸ್ವಸ್ಯ ವಾದ್ಯ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ವಾ । ಹೇ ಕೇಶವ ತ್ವಂ ಲೋಕಸ್ಯ ಸ್ಮಾರಕಃ ಪ್ರೇರಕೋ ಭವ ॥೮೮॥ ಕಾರ್ಯಂ ಮೇ ಕಾರಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯಾಪಿ ಸುತೇನ ಮೇ । ಅನ್ಯಥಾ ಭಕ್ತವಶ್ಯ ತ್ವಂ ತವ ನ ಸ್ಯಾತ್ಸ್ವದಾಸ್ಯಕಮ್ ॥೮೯॥ ಪಶ್ಯಾದ್ಯ ಚಕ್ಷುಷಾ ಸ್ವೇನ ಕರುಣಾರಸವರ್ಷಿಣಾ । ಅಚ್ಛಿನ್ನಭಕ್ತಿ ಸಂಛನ್ನಃ ಪೃಚ್ಛನ್ ಸಲ್ಲಾಂಛನಂ ತವ ॥೯೦॥ ಇಚ್ಛನ್ ಸಂಛಿನ್ನಬಂಧಂ ಚ ತ್ವಾಮಂಚಕಾಂಚನಂ ತ್ಯಜನ್ । ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಭಕ್ತ್ಯಾಖ್ಯಸಖಿಭಿಃ ಸುಖಮೇವ ಚ ॥೯೧॥ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ವೈರ್ನೋ ಚಾಪ್ನುಯಾಚ್ಛೋಭನಂ ನರಃ । ವಿದಿತ್ವಾ ಮದ್ಗತಿಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾ ಭಕ್ತಿಂ ಮಯಿ ಪ್ರಿಯ ॥೯೨॥ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಭೂತಿಂ ಚ ಮಾಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಛಿತ್ವಾ ಸಂಸೃತಿಬಂಧನಮ್ । ಇತ್ಯಹಂ ದೇವದೇವೇಶಂ ವೇದೇ ವೇದೇ ಚ ಸಂಸ್ತುತಿಮ್ ॥೯೩॥ ಕೃತ್ವಾ

ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಮನ್ವಯಮ್ ||೯೪|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೯೫|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ||೯೬|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಪುರುಷಾತ್ಪತಮ್ ||೯೭|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೯೮||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭಾಗೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಚತುರ್ದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ಪಂಚದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (1-15½)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಋಣೇಪ್ಯಥ ಶರಣ್ಯಂ ತಂ ಕರುಣಾಂ ತ್ವಯಿ ಕಾರಿಣಮ್ । ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಕಾರುಣ್ಯಾತ್ತಸ್ಯ ಸಂಸರಣಂ ಜಹಿ ||೧|| ಇತಿ ತೇ ಬುದ್ಧಿರದ್ಧೋಕ್ತಾ ವೃದ್ಧ ಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚ ಮಾ ಭವ । ಬದ್ಧಭಕ್ತಿರ್ಭವಶ್ರದ್ಧಾಸಮಿದ್ಧಶ್ಚ ಮದಂಗಜೇ ||೨|| ಶಿಖಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಖಾ ತ್ವಂ ಮಮ ಸರ್ವದಾ । ಸುಖಾವಾಸಾನ್ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮುಖಾವಾಸಾದಪಿ ಪ್ರಿಯ ||೩|| ಮದ್ವಶೇ ಸತಿ ಮದ್ವೇಶೇ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಪ್ರಿಯೇ ಮಯಿ । ಮಧುಘಾತಕಭಕ್ತಾ ಯೇ ಭಕ್ತಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ ನಿತ್ಯಶಃ ||೪|| ಶ್ರಾವಯ ತ್ವಂ ಮಮ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ಚರಿತಂ ಚರತೋಽಮೃತಮ್ । ಪಾವಯ ತ್ವಂ ಪಾವಕಾದ್ಧಿ ವಿಶುದ್ಧಿರ್ಮುಗ್ಧ ಲೋಹಕೇ ||೫|| ಯಥಾ ತಥಾ ವೃಥಾ ವಿಪ್ರ ಮಾ ಕೃಥಾಸ್ತ್ವಂ ವ್ಯಥಾ ಮಥ । ಪೃಥಾಸುತಾ ಯಥಾ ಪಾರ್ಥಾಃ ಕೃತಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಕಥಾಂ ಸತಾಮ್ ||೬|| ವದ ವೃಂದಾವನೇಽಮಂದಾನಂದಸಂದೋಹಮಂದಿರೇ । ಸದಾ ಕಂದಾಶನಾಮಂದಾನಂದದಸ್ಯ ಗದಾಭೃತಃ ||೭|| ಭಕ್ತಸ್ಯ ತ್ಯಕ್ತಪಾಪಸ್ಯ ಸಕ್ತಸ್ಯ ತದತಿಪ್ರಿಯೇ । ಶಕ್ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಯೋಗೇ ಚ ರಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ಸತ್ಕೃತಿಮ್ ||೮|| ಏವಂ ಚೇದ್ಭವತಿ ಪ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೇಷ್ಠವೃತ್ತಿರಪಿ ಪ್ರಿಯ । ಮಮೇಷ್ಟನಿಷ್ಠಾತ್ ಸತ್ಪುತ್ರಾತ್ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಂ ಭವೇತ್ತವ ||೯|| ಪುತ್ರ ಪೂತೇನ (ಪ್ರೀತೇನ) ಪಿತ್ರಾ ಚ ಪುತ್ರಾಶಾ ಪೂರಿತಾ ಮಯಾ । ಪಿತ್ರಾ ಪೂತೇನ ಪುತ್ರೇಣ ಪಿತ್ರಾಶಾ ಮೇ ನ ಪೂರಿತಾ ||೧೦|| ಉಪಕಾರಸ್ಯೋಪಕಾರಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಲೋಕಸಜ್ಜನೇ । ಉಪಕಾರಾಭಾವತೋಽಪಿ ಹ್ಯುಪಕುರ್ವಂತಿ ಪೂರ್ವಜಾಃ ||೧೧|| ಉಪಕಾರನಿಮಿತ್ತೇನ ಯೇ ಕುರ್ವಂತ್ಯುಪಕಾರಕಮ್ (ರಿತಾಮ್) । ರಾಜಸಾಸ್ತೇ ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಹ್ಯುಪಕಾರಾರ್ಥಿನಃ ಪರೇ ||೧೨|| ಉಪಕಾರಾನಿಮಿತ್ತೇನ ಹ್ಯುಪಕುರ್ವಂತಿ ಯೇ ಪರೇ । ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ತೇ ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಹ್ಯುಪಕಾರನಿರಾಶಿನಃ ||೧೩|| ಉಪಕಾರೇಽಪಿ ಯೇ ನೈವ ಕುರ್ವಂತಿ ಹ್ಯುಪಕಾರಕಮ್ । ತಾಮಸಾಸ್ತೇ

ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾಹ್ಯುಪಕಾರಾಪಕಾರಿಣಃ ॥೧೪॥ ಲೋಕನೀತಿರಿಯಂ ತಾತ ಶಂಕಾ ತೇ ಮಾಸ್ತು ಸಾ ಸುತ । ಸಾತ್ವಿಕಸ್ತ್ವಂ ಮತಃ ನೌಮ್ಯ ಕಾಮ್ಯಂ ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವಥಾ ॥೧೫॥ ತನ್ಮೈವ ಕರ್ತವ್ಯಮೇತನ್ಮನ್ನಿರೂಪಂ ಪರಂ ಸ್ಮರ ॥

೨. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (16–55½)

ಅಹಂ ಪ್ರೇರಯಿತಾ ಪೂರ್ವರಾಜಾನಂ ಶೇಷಮೇವ ಚ ॥೧೬॥ ಶೈವಮುದ್ರಾಂಕಿತಗ್ರಾಮ-ಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ವಾಮನೇರಿತಮ್ । ಸುಕ್ಷೇತ್ರಮುದದಾಂ ಪುತ್ರ ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಂ ಕರೋತಿ ಯಃ ॥೧೭॥ ಸುತ್ರಾಮಲೋಕಸಂತ್ರಸ್ತೋ ಯಾತಿ ಸಾವಿತ್ರಮೇವ ಚ । ಇಹ ತಸ್ಯ ಸುಸಂತಾನಂ ನಾಶಂ ಯಾತಿ ನ ವೈ ಮೃಷಾ ॥೧೮॥ ಶನೈರ್ಮದ್‍ದ್ರೋಹತೋನಾಕಾಚ್ಚ್ಯುತಃ ಕೀನಾಶಲೋಕಿತಾಂ । ಯಾತಿ ತತ್ರಾನೇಕಯಾತನಾಯಾಂ ನಾರಕಿಭಿಃ ಸಹ ॥೧೯॥ ಅನುಭುಂಕತೇ ಮನೋಃ ಕಲ್ಪ-ಪರ್ಯಂತಂ ದುಃಖಮೇವ ಚ । ತತೋ ವಿಷ್ಠಾಕ್ರಿಮಿತ್ವಂ ಚ ಕಾಷ್ಠಾಸು ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸುತ ॥೨೦॥ ಷಷ್ಟಿವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೇನೈವ ಪಾಪಿನಾ । ತಸ್ಮಾದ್ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಯಾ ವೃತ್ತಿರ್ನ ಹರ್ತವ್ಯಾ ಹಿತೇಪ್ಸುಭಿಃ ॥೨೧॥ ವಿಪ್ರಗ್ರಾಮೇಷು ಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಕರಂ ರಾಜಾಧಮಃ ಕ್ವಚಿತ್ । ಸ ಯಾತಿ ನಿರಯಂ ಘೋರಂ ರೌರವಂ ನೌರಿಶೌರ್ಯತಃ ॥೨೨॥ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ರಾಜಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಮನ್ನಿರೂಪಂ ಪರಾತ್ಪರಮ್ । ಕರಂ ಮಹ್ಯಂ ಚ ದತ್ವಾ ತು ತ್ವರಯ್ಯಾsರೌ-ರವಾಶ್ಚ (ತೇ) ಯೇ ॥೨೩॥ ಸೀತಾಪತೇ ಮಮ ಸುತಸ್ಯ ಕೃತಾರ್ಥತಾಂ ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಮತ್ಕೃತಿಶಕ್ತೈರ್ವಿತತಾರ್ಥವೃತ್ಯೈಃ । ಸಂತೋಷಸಂತತಿಮಥ ಪ್ರಥಯಾದ್ಯ ಲೋಕೇ ತ್ವತ್ತೋ-ಷತಸ್ತದಿತರೇsಪಿ ಸುತೋಷಿತಾಃ ಸ್ಯುಃ ॥೨೪॥ ಏವಮಿಷ್ಟತ್ರಯಂ ಶಿಷ್ಟ ಸುಷ್ಟು ಕಾರಯ ಪ್ರೇಷ್ಠ ಮೇ । ಕಾಷ್ಠಾಸು ಮದ್ದಯಾದೃಷ್ಟಿಃ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತ್ವಯ್ಯೇವ ನೈಷ್ಠಿಕೀ ॥೨೫॥ ಭವತೀಹ ತತೋ ಸೀತಾಪತೇ ಕಾಂತಂ ಚ ಮೇ ಸುತಮ್ । ತಾತಸ್ಯ ಕುರು ಕೃತ್ಯಂ ತೇ ತ್ವಾಂ ಪಾತಿ ಚ ಸ ವಿಶ್ವಕೃತ್ ॥೨೬॥ ಇತಿ ಸಂಬೋಧಯಾಂಬೋಧಿಶಯನಸ್ಯ ಸಭಾತಲೇ । ಭವಿಷ್ಯತಿ

ಸುತ ಸ್ಥಾನಮುಭಯಂ ಚಾಪಿ ಮದ್ಭಟ್ಯೈಃ ||೨೭|| ಶತಹಾಯನಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತಹಾನಿರ್ನ ಚೈವ ತೇ | ಮೃತಹಾರಾವಲಿಂ ಶೌರಿಂ ಮಿತಹಾರಂ ಪ್ರಪೂಜಯ ||೨೮|| ಮತ್ಪಾದಸೂರ್ಯಕಿರಣೇನ ತವಾಂತರಸ್ಥಾಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರಹರಣಂ ಕುರು ಪುತ್ರವರ್ಯ | ಮಧ್ಯಾಹ್ನಭಾನುಕಿರಣೇನ ಹೃದಂಬುಜಂ ತೇ ಚೋತ್ಫುಲ್ಲ ಪದ್ಮವದತಿಪ್ರವಣಂ ವರೇಣ್ಯಮ್ ||೨೯|| ಮದ್ರಂಜಿತೇ ಚ ಹೃದಯೇ ವರದಂ ಹರಿಂ ತಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಯಾದ್ಯಸದನಂ ಮದನಾಭಿರಾಮಮ್ | ಮನ್ಮಂತ್ರತಂತ್ರವಿಧಿಭಿಃ ಕುರು ವಾರಿಧೌ ಯಃ ಶೇತೇ ಚ ಶೇಷಶಯನೇ ಪರಮಸ್ಯ ಪೂಜಾಮ್ ||೩೦|| ಏನಂ ತದ್ಧ್ಯಾನಮಾನೇನ ಗಾನಂ ಕುರು ಗುರೂದಿತಮ್ | ಮಾ ಸಂಸಾರಭಯಂ ಧೀರ ವರದೋಽಸ್ಮಿ ತವಾದರಾತ್ ||೩೧|| ಮದ್ವಾಣೀಂ ಭಣ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ಣರಂಧ್ರೇ ಶೃಣು ಪ್ರಿಯ | ಗುಣೈನಶ್ಚರಣಂ ನೈವ ನಂದನಸ್ಯಾಪಿ ನ ತ್ಯಜ ||೩೨|| ರಾಮೋ ರಾಜೀವನೇತ್ರೋಽಸೌ ರಾಜ್ಞಃ ಸ್ವೈರಂ ವರಂ ದದೌ | ತದಗ್ರಜಂ ಶರೈರ್ಹತ್ವಾ ತದ್ದ್ವಾರಾನಸಿಧಾರಯಾ ||೩೩|| ವೃಂದಾವನಹರಂ ಸ್ವಸ್ಯೈವಾಗ್ರತಶ್ಚಿರಸಂಸ್ಥಿತಮ್ | ರಕ್ತಚ್ಛರ್ದಿಮಪಿ ಹ್ಯತ್ರ ಕಾರಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್ ||೩೪|| ತದಾರಭ್ಯಾಮರಗಣೈರ್ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಾರ ಚ | ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ಚ ದದೌ ಸ್ವಸ್ಯ ನಾಮಧಾರಿಣ ಏವ ಚ ||೩೫|| ತದ್ವಿರೋಧಿನಿ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸನ್ ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕೋಪ್ಯಭೂತ್ | ಮಮ ನಂದನವಾಕ್ಯೇಽಪಿ ಶ್ರದ್ಧಾರಾಹಿತ್ಯವಾನಭೂತ್ ||೩೬|| ತದ್ವಾಗ್ವಿರೋಧಿನಿ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕಥಂ ಕುರ್ಯಾದನುಗ್ರಹಮ್ | ಹಿತಾಹಿತೋಪದೇಶಸ್ಯ ಕರ್ತಾ ಚ ಗುರುರವ್ಯಯಃ ||೩೭|| ಗುರುದ್ವಾರಾ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಸನ್ ಭರತೀದಂ ರಮಾಪತಿಃ | ಮನ್ನಿರೂಪಿತವಾಕ್ಯೇಷು ಚೈಕಂ ವಾ ನೈವ ಚಾಕರೋತ್ ||೩೮|| ರಾಜಸೇವಾಸು ನಿರತೋ ನರಕಂ ಯಾತಿ ದಾರುಣಮ್ | ಗುರುರೇವ ಹರಿಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗುರ್ವಂತರ್ಯಾಮ್ಯರಿಂ ಹರೇತ್ ||೩೯|| ಕರೋತಿ ಪರಮಂ ಚೈವಾನುಗ್ರಹಂ ನರಕಂ ಹರಮ್ | ಏತತ್ಪ್ರಮೇಯಂ ಸರ್ವಂ ತು ವದ ಸೀತಾಪತೇ ನೃಪಮ್ (ಮತಮ್) ||೪೦|| ಮಯಾ ತಸ್ಮೈ ಕೃತಂ

ರಾಜ್ಯಂ ರಾಜ್ಞೀ ರಾಮಮಾನುಶಾಸನಾತ್ । ಮಮ ನಂದನಸನ್ಮಾನಂ ಕರೋತು ಮನಸಾಽ-ರ್ಪಿತಮ್ ॥೪೧॥ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಭಕ್ತಿಂ ಶಕ್ತಿಪೂರ್ವಂ ಕರೋತ್ವಲಮ್ । ಏವಂ ಚೇದಾಯುರಾರೋಗ್ಯಂ ರಾಜ್ಯಂ ಸುಸ್ಥಿರಮೇವ ಚ ॥೪೨॥ ರಾಮಸ್ಯಾನುಗ್ರಹೇಣೈವ ರಾಜ್ಞಃ ಸರ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮೈ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಗತ್ವಾ ಸೀತಾಪತೇ ಕೃತಮ್ (ಶಿವಮ್) ॥೪೩॥ ಸುತೇನ ಮಮ ಸನ್ಮತ್ಯಾ ಮಥಿತಂ ಕಥಿತಂ ತವ । ಶೇಷಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಂಚ ಪುತ್ರಿತ್ವಮತ್ರ ತು ॥೪೪॥ ತನ್ಮಿಥ್ಯಾಭೂತಮೇವಾಸೀದಿತಿ ಶಂಕಾಪಿ ಮಾಸ್ತು ತೇ । ಪಂಚ-ವೃಂದಾವನಾನ್ಯೇವ ತತ್ಪುತ್ರಾ ಇತಿ ಕಂದಿನಾ ॥೪೫॥ ಮಯಾ ನಂದನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶೃಣು ಸುಂದರ ಸದ್ಗತಿಮ್ । ಪುತ್ರಿಣೋ ಯಾಂ ಗತಿಂ ಯಾಂತಿ ತಾಂ ಗತಿಂ ಯಾತಿ ನಿಶ್ಚಿತಾಮ್ ॥೪೬॥ ಅತ ಏವ ಹಿ ಪಂಚಾಶದ್ಯುಗಪರ್ಯಂತಮೇವ ಚ । ಮಹೀಯತೇ ಸ ವಿಷ್ಣೋರ್ಹಿ ಲೋಕೇಽಪೀತಿ ಮಯೋದಿತಮ್ ॥೪೭॥ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ರಾಜಾಯಂ ದ್ವಿಜಚಕ್ಷುಃ ಪ್ರಜೇ-ರಿತಃ । ಉಜ್ಜಹಾರಾತ್ಮಜೋ (ಜೇ) ನಾಸ ತಜ್ಜದೋಷೇಣ ಚಾಂಧಕಃ ॥೪೮॥ ತಸ್ಮಾಚ್ಛ್ವ-ಕಾಪಿ ಶಂಕಾಯಾ ಮಾಸ್ತು ತೇ ವೈ ಸುಪುತ್ರಕ । ಕಾಕವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಸಾದೃಶ್ಯಂ ತೋಕ ಮಾ-ಕುರು ಮತ್ಕೃತೌ ॥೪೯॥ ಪೂರ್ವಂತು ಸಾರ್ವಭೌಮೋಽಯಂ ಕೂರ್ಮಕೋ ನರ್ಮದಾ-ತಟೇ । ಶರ್ಮಣೇ ನರ್ಮಕೃತ್ಸ್ವೈರಂ ತದೂರ್ಮಿಗತನೌರ್ಗತಃ ॥೫೦॥ ಸ್ತ್ರೀಗಣೈಃ ಸಹಿತಃ ಸ್ತ್ರೈಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಶಾಪಮಾಪ ಚ। ಅಣಿಮಾಂಡವ್ಯಕಣ್ವಾದ್ಯೈರಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಭಿಃ॥೫೧॥ "ರಾಜಸೇವಾಸು ನಿರತೋ ರಾಮಸ್ಯಾನುಚರಾಗ್ರಜೇ। ಮೃತೇ ಸತಿ ಗರ್ಭೈರ್ಯೋಗೇ ತಸ್ಯಾವರ-ಜರಾಜ್ಯಹಾ ॥೫೨॥ ತದ್ದ್ರೋಹತೋಽಹ್ಯಭದ್ರಂ ಚ ಯಾಸ್ಯತೀತಿ ಚ ತೇ ಶಪುಃ । ಇತಿ ಶಪ್ತ-ಸ್ತತ್ರ ಚೈಕಂ ವಿಪ್ರಂ ಯತ್ಪ್ರೇರಿತಾ ದ್ವಿಜಾಃ ॥೫೩॥ ದುಂದುಃಸ್ವಪುರತಃ ಶಾಪಂ ತಂ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ಸಮೀರಿತಃ । ಕಾರಾಗೃಹೇ ರಹಸ್ಯೇತು ಹ್ಯಸಹ್ಯಂ ತಂ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಚ ॥೫೪॥ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಸ್ವಹಿತೇನೈವ ಸಹಿತೋ ವಸುಹೋತ್ರಕಮ್ । ನೇತ್ರನ್ಯೋತ್ಪಾಟನಂ ಚಕ್ರೇ ಪುತ್ರಮಂತ್ರಿನಿವಾರಿತಃ ॥೫೫॥

ವಿಪ್ರದ್ರೋಹ ಫಲಂ ಚೈತನ್ನೇತ್ರಯೋರ್ನಾಶನಂ ಮುನೇ ||

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (56-58)

ಇತಿ ಪೂರ್ವಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಶರ್ಮನಾಶಾಯ ಚೇಹ ತತ್ ||೫೬|| ಅಹಂ ಧರ್ಮಗತಿಂ ದಾಸ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಮರ್ಮಾಣಿ ನೋ ವದೇ | ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮಾಕಾಶೇ ಗತೇ ಮಯಿ ಗತಂ ದ್ವಿಜ ||೫೭|| ಆದತ್ಸ್ವ ತಂ ವದಸ್ವೇಹ ಮಮ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಚಾಗ್ರತಃ | ಸ್ವಪುರೋಹಿತಮಾರಾಧ್ಯ ಚಾಗ್ರಜನ್ಮಾಭವತ್ತತಃ ||೫೮||

೪. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :- (59-61½)

ವೃದ್ಧಂ ನ ತ್ಯಜ ಮದ್ವಾಚಂ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ವದತೀಹ ಚ | ಮಮ ಪುತ್ರಃ ಕೃತಾರ್ಥಃ ಸನ್ ಆಯಾತು ಭರತಾಗ್ರಜಃ ||೫೯|| ಯಥಾ ಕೃತಸಮಸ್ತಾರ್ಥಸ್ತಾವದ್ವಕ್ತಾ ಹ ಮತ್ಕೃತಿಮ್ | ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಮತ್ಕೃತಿಂ ಕೋ ವಾ ಸಂತೋಷಂ ಚ ಕರೋತಿ ವೈ ||೬೦|| ಸುತಂ ವಿನಾ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮತ್ಕೃತೌ ತೋಷಿಣಂ ಗುಣಿನ್ | ಅಥಾಪಿ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸೀತಾಯಾಃ ಪತೇ ನಾಮ್ನಾ ವದಂತಿ ಯಮ್ ||೬೧|| ತಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕೃತಿಂ ತಸ್ಯ ಜಾನೇ ಮತ್ಕೃತಿಮಂಜಸಾ ||

೫. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (62-63½)

ಸೀತಾಪತೇ ಮಮ ಸುತಸ್ಯ ವಶಂ ತು ಸರ್ವಂ ಮತ್ಸೌಭಗಂ ತದತಿಕೃತ್ಯ ವಿರಕ್ತತಾಂ ಚ||೬೨|| ಕೃತ್ವಾ ತು ವರ್ತತ ಇಹ ಪ್ರತಿನಾಸ್ತಿ ತಸ್ಯ ತ್ವಂ ಪಶ್ಯ ಕುತ್ರ ಯತಿಷೂತ್ತಮತಾಸ್ತಿ ತಾದೃಕ್ | ಏವಂ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ಕೃತ್ಯೇಪ್ಯತ್ಯಂತಂ ವೈ ವಿರಕ್ತತಾಮ್ ||೬೩|| ಕರೋತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯ ತ್ವಂ ಚ ಕೃತ್ಯಂ ಕುರು ಗುರೋರಿತಿ ||

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (64-66½)

ಹೇ ಪುತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಮತ್ಕೃತ್ಯಮಕೃತ್ವಾಗಮನಂ ತವ ||೬೪|| ಗತೇಽಪಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿರ್ನಾ ಕಥಂ ಸ್ಯಾನ್ಮದನಾದರಾತ್|ಹಿತಾರ್ಥಂ ತವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸುತಾದ್ಯ ಶೃಣು ಮದ್ವಚಃ||೬೫|| ಕೃತಾರ್ಥೋ-

ಭವ ತತ್ಕೃತ್ವಾ ಮತಾರ್ಥತ್ರಯಮಂಜಸಾ। ನೋಚೇದ್ಧರ್ಮಃ ಕಥಂ ತೇ ಸ್ಯಾನ್ಮಾಮನಾದೃತ್ಯ ಯಾಸ್ಯಸಿ ||೬೬|| ತಸ್ಮಾತ್ಕೃತ್ಯತ್ರಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಗಚ್ಛ ಪುತ್ರ ಸುಖೀ ಭವ ||

೭. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (67-69)

ಸೀತಾಪತೇ ಮಮ ಸುವಾಗ್ವಿಭವಸ್ಯ ಭೂಮಿಂ ಭೂದೇವಕಂ ತವ ಕರೇಽರ್ಪಿತವಾನಹಂ ಚ ||೬೭|| ತ್ವಂ ಪುತ್ರವಚ್ಚ ಪರಿಪಾಲಯ ವೃದ್ಧಮೇನಂ ಶಿಷ್ಯೋಽಸಿ ಚೇನ್ಮಮ ವಚಃ ಶೃಣು ಪ್ರೀಣಯಾದ್ಯ । ಇಯಮೇಕೋಕ್ತಿರೇವಾತ್ರ ಶತೋಕ್ತಿರ್ಮಮ ಸರ್ವಥಾ ||೬೮|| ವೃಥಾ ಮಾ ಕುರು ತೇ ತೋಕವತ್ತೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಕೃತಾನ್ವಿತಾ । ಅನ್ಯೇಷಾಂ ವಚನಂ ನೈವ ಶೃಣು ವಿಪ್ರಾಪಮಾನಿನಾಮ್ ||೬೯||

೮. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (70–72½)

ಪಾಪಿನಾಂ ಚ ಪ್ರಸಂಗೋಽಯಂ ಸ್ಮೃತಃ ಪೂರ್ವಕೃತೋ ಮಯಾ । ಮಯಾ ತರಂಗಿಣೇ-ತ್ಯುಕ್ತೇ ತ್ವಯಾ ಚೋಕ್ತಂ ನಿರಂಗಿಣಾ ||೭೦|| ಸರ್ವದೇತ್ಯಂತರಂಗೇಣ ತುರಂಗವದನಂ ಸ್ಮರ । ಮದ್ದತ್ತನಿಷ್ಕಷಟ್ಕೇಣ ಗರ್ವಿತೋದ್ಯೈವ ವಿಪ್ರಕ ||೭೧|| ಪುನಃ ಷಟ್ಕಂ ಚ ನಿಷ್ಕಾಣಾಂ ದಾಪಯೇ ಕೋಪಿತಾಂ ತ್ಯಜ । ಪುರುಷಾಂತರತತ್ತ್ವಾನಿ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ||೭೨|| ಮಜ್ಜನೇಷ್ವ-ಗ್ರಗಂತಾರಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ತಂ ಭಜ ||

೯. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (73–80)

ಪೂರ್ವಂ ಶೇಷೋ ಮಮಾಶೇಷವಚನಂ ನೈವ ಚಾಕರೋತ್ ||೭೩|| ತಸ್ಯ ರಾಜಾಪಿ ಕಿಂಚಿದ್ವಾ ಮದ್‌ದ್ರೋಹಫಲಮೀದೃಶಮ್ । ತತಃ ಸ್ವದೋಷತೋ ನಷ್ಟೌ ತಾವುಭೌ ಭೂಮಿಭಾರಕೌ ||೭೪|| ಕೋ ವಾ ಮದ್‌ದ್ರೋಹತಃ ಕಷ್ಟಂ ನಾನುಭೂಯಾದಿಹಾತ್ರ ಚ । ಪೂರ್ವಂ ಶೇಷೋ ಮಮಾಶೇಷವಚನಂ ನಾಪ್ಯಚಷ್ಟತಮ್ ||೭೫|| ರಾಜಾನಂ ತೇನ ದೋಷೇಣ ಕಾರಾಗೃಹ-ನಿವೇಶನಮ್ । ನಿತ್ಯಂ ಪುರಾಣವಕ್ತಾರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಚ ಋಣಾದ್‌ಗುಣಿನ್ ||೭೬|| ಪುಣ್ಯೇ

ವೃಂದಾವನೇ ಸ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯಗ್ರತೋ ನೈವ ಮೋಚಯೇತ್ | ತೇನ ದೋಷೇಣ ಮಹತಾ ವಿತ್ತಾಪಹರಣಂ ತ್ವಭೂತ್ ||೭೭|| ಮಮನಂದನವಾಕ್ಯೇಷು ಚೈಕಂ ವಾ ನೈವಚಾಕರೋತ್ | ತೇನ ದೋಷೇಣ ಮಹತಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಚಾಭವನ್ ||೭೮|| ಸಹಸ್ರಲಕ್ಷಪರ್ಯಂತಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಥ ಕ್ಷಣಾತ್ | ಚಕಾರಾಕ್ಷಿಸಹಸ್ರೇಣ ಲಕ್ಷಿತೋ ಯೋ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ||೭೯|| ತದನಾದೃತ್ಯ ತಾರಾಣಾಂ ಶಾರದಾನಾಕರಾಯಿತಮ್ | ಹಯಗ್ರೀವಶ್ಚ ಹಾರಾಣಾಂ ಭಾರಂ ಮೇ ಗೌರವಾದ್ದದೌ ||೮೦||

೧೦. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- **(81–85)**

ಮಮೋಪದೇಶಕರ್ಣಸ್ಯಾಪ್ಯಾದತ್ಸ್ವ ತ್ವಂ ಸುಕುಂಡಲಮ್ | ತೇನ ತೇ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಕುರು ವಿಪ್ರ ಯಥೋಚಿತಮ್ ||೮೧|| ಮತ್ಕರ್ಣ ಕುಂಡಲೇ ಚಾಪಿ ತವ ದಾಸ್ಯೇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ | ಜಾಯತೇ ಜಾಯಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಭಜ ಮಾಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಂ ||೮೨|| ಕಿಂ ಕರೋಷಿ ದರಿದ್ರಸ್ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ರುದ್ರಂ ಚ ಮಾಂ ಭಜ | ಸಾಂದ್ರಸೌಭಾಗ್ಯವಂತಂ ಮೇ ಪಟ್ಟಭದ್ರಂ ಚ ನ ತ್ಯಜ ||೮೩|| ತಂಡುಲಾಗಮಪರ್ಯಂತಂ (ಮತ್ಪುತ್ರಾ) ಶೌಂಡಪದ್ಯಾನಿ ನೋ ವದೇ | ಕುಂಡಲೇ ಚ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಮುಂಡಿನಂ ಮಾಂ ಸುಭೋಜಯ ||೮೪|| ತ್ವದಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ ಶ್ರೀಮನ್ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಗುರುಮ್ | ಮಮಾಭ್ಯವಹೃತೇಃ ಪುಣ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ತ್ವನ್ಯೈವೇಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ||೮೫||

೧೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- **(86–97)**

ಸೀತಾಪತೇ ನ ತ್ಯಜ ವಿಪ್ರಹಸ್ತಂ ತವೇಹ ಕೋವಾಗಣಯೇದ್ಗುಣೌಘಾನ್ | ನಮ್ರಸ್ಯ ಚಾಮ್ಲಾನಮುಖಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ್ಯಾದಿಕಾನ್ ಸನ್ಮತಿಶಾಂತಿಕಾಂತೀಃ ||೮೬|| ಕೃತ್ಯತ್ರಯಂ ನೈವ ಚಕಾರ ಪುತ್ರ ತ್ವಂ ಪಶ್ಯ ಸೀತಾಪತಿಮಾ(ತಯಾ)ತ್ಮಕಾದ್ಯ | ಅದ್ಯಾಪಿ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ತು ಕಾರ್ಯಲೇಶಂ ಚಕಾರ ತೇನ್ನೈವ ಚ ತೋಷಿತೋಽಹಮ್ ||೮೭|| ಅತಸ್ತ್ವಂ ಕುರು ಭಕ್ತ್ಯಾ-

ನಾಮಗ್ರಣೀ ಗೌಣತಾ ನ ತೇ । ಅಧ್ಯಾಯಾನ್ ಪದ್ಯಜಾತಾನಾಂ ವೃದ್ಧ ಕಾರ್ಯಂ ಚ ಕಿಂಚನ ॥೮೮॥ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಬಾಹ್ಯಗುಣಾನಾಮಪ್ಯಭಿವ್ಯಂಜಕಪುಂಜವತ್ । ಕರಂಡಪಿಂಡಿತತನುಃ ಕುಂಡಲೀವ ಸ ಪಂಡಿತಃ ॥೮೯॥ ಪ್ರಚಂಡಬುದ್ಧಿಶೌಂಡೋಽಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೇ ಲಂಡಸಾಮ್ಯಗಃ । ಮಮ ನಂದನಸದ್ಬುದ್ಧಿಮನಿಶಮ್ಯ ಸುನಿಶ್ಚಿತಾಮ್ ॥೯೦॥ ವದನೇ ಸ ತು ಭಸ್ಮಾನಿ ಮಾನಯಾಮಾಸ ವೇನವತ್ । ಕಿಂ ಕರೋತಿ ಸ ಪೂರ್ವೇಣ ಕರ್ಮಣಾ ಗತಿಮಿೊದೃಶೀಮ್ ॥೯೧॥ ಯಾತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಮಾಂ ಗುರುಂ ಸ್ಮರತು ಪ್ರಿಯಮ್ । ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕರ್ಮಹರಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಕರ್ಮಿಣಾಂ ಶರ್ಮದಂ ಸದಾ ॥೯೨॥ ಕರ್ಮ ಚಾರಭ್ಯತೇ ಪುಂಭಿರ್ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಸಾಧನಮ್ । ದ್ರು (ಧೃ) ತಂ ಚೈತ (ತ್ರ) ದಂತಃ ಶುದ್ಧಿ ದ್ವಾರಾ ದದರ್ಶರಜನ್ಮ ಚ ॥೯೩॥ ನಿರ್ದಲಂ ಕುರುತೇ ನಾರ್ಥಂ ಗರ್ದಭಾದ್ಯವಜನ್ಮಭಿಃ । ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಯತ್ಕರ್ಮ ತ್ವಿಹ ಜನ್ಮನಿ ಯತ್ಕೃತಮ್ ॥೯೪॥ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಾಶಯತ್ಯಾಶು ಮಾಸಿಮಾಸಿ ಸಖಿನ್ ಶೃಣು । ತಸ್ಮಾತ್ ಸತ್ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಂ ಕವಿಪ್ರಿಯಮ್ ॥೯೫॥ ಹರಿಪ್ರಿಯಂ ಹರೇರ್ಜ್ಞಾನಸಾಧನಂ ಹರತೇ ಮಲಮ್ । ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಕದಾಪಿ ಕುಗತಿಪ್ರದಮ್ ॥೯೬॥ ಯದಿ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸವಿಪ್ರೋಽಪಿ ಕುಂಭಿನೀತಂ ನರಂ ಹರಿಮ್ । ಶಂಸತಿ ಧ್ವಂಸಿತಾತ್ಮಾನಾಂ ನಾಹಂ ತಂ ಸಂಭರಾಮಿ ಚ ॥೯೭॥

೧೭. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (98-108)

ನಞ್ದ್ವಯಂ ಕುತೋ ವಿಪ್ರ ಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಚ ತ್ವಯಾತ್ವಿಹ । ಏಕೇನ ಪೂರ್ವಪದ್ಯಾರ್ಧೇ ಸಿದ್ಧೇ ಸತ್ಯಪರಂ ಕುತಃ ॥೯೮॥ ನಾಹಂ ತಂ ಸಂಭರಾಮೀತಿ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತೇ ತ್ವಯಾ ದ್ವಿಜ । ನಾಹಂ ತಂ ನ ಭರಾಮೀತಿ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಶೋಚ್ಯತಾ ನ ಮೇ ॥೯೯॥ ತಥಾಪಿ ನ ಸ್ಯಾತ್ತ್ವಾಽವಸ್ಥಾ ಸ್ವಸ್ಥೋ ಭವ ಸಭಾಸು ಚ । ಮದವಸ್ಥಾಂ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಮದುಕ್ತಶ್ಲೋಕಸಂಚಯೈಃ ॥೧೦೦॥ ಕಿಂತು ತ್ವತ್ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಘ್ನಾನಿ ಯಃ ಕರೋತಿ ನರಾಧಮಃ । ತಸ್ಯೈವ ಸಾ ಶೋಚ್ಯತಾ ಸ್ಯಾನ್ಮಯೋಽಪಾಸ್ಯಹಯಾಸ್ಯತಃ ॥೧೦೧॥ ತ್ವಚ್ಚಿಂತಯಾ ಕಿಂ ಮಚ್ಚಿಂತಾಂ ಕುರು

ವಿಪ್ರ ತವೋಚ್ಛ್ರಿತಾ । (ತವೋಚಿತಾಂ । ತವಾಚ್ಯುತಾಂ) । ವಾಂಛಿತಂ ಚ ಭವೇದಂಚನ್ಮಾಂ ಕಾಂಚನರತಿಂ ತ್ಯಜ ॥೧೦೨॥ ಮುಂಚ ಮುಂಚೇಹ ದುಶ್ಚಿತ್ತಂ ಮಚ್ಚಿತ್ತಂ ಕುರು ಸರ್ವದಾ। ಮುಂಚ ಕಾಂಚನಚಿಂತಾಂ ತ್ವಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ಚಾಚ್ಯುತಂ ಭಜ ॥೧೦೩॥ ರಾಮಚಂದ್ರ ವರಭೂತಿಸಾಂದ್ರಪ್ರೇಮವಂದ್ಯಚರಣೋ ರಘೂಪೇಂದ್ರ । ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ಮರುದಿಂದ್ರಸುರೇಂದ್ರಾರಾಧ್ಯ ರಾಜ್ಯವರದೋಽಸಿ ನರೇಂದ್ರ ॥೧೦೪॥ ತ್ವದ್ದತ್ತತದ್ರಾಜ್ಯಭೂತಿಂ ಕಮಲಾಲಯ ಪಾಲಯ । ತೇನ ಸಂಪೂಜಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಾಲಯಂ ನೈವ ಚಾಲಯ ॥೧೦೫॥ ಇತ್ಯಹಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮೀಹ ರಾಘವೇಂದ್ರಂ ಮುನೀಂದ್ರಕಮ್ । ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ನಿತ್ಯಂ ದೇವೇಂದ್ರೈಃ ಸಹ ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ॥೧೦೬॥ ಮಾನವಾನಾಂ ಧನ್ಯೈಃಹಾನಿರ್ಮಧುಸೂದನ ಶಾಸನಮ್ । ವಿನಾ ನೈವಾಸ್ತಿ ಸಂದೇಹೋ ನೈವ ಪೃಚ್ಛ ಧನಾಗಮಮ್ ॥೧೦೭॥ ಪೃಚ್ಛ ಮಾಂ ಸ್ವಚ್ಛತತ್ವಾನಿ ಕಚ್ಛಪಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಸಚ್ಚರಿತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಾಯಚ್ಛಂ ಭಕ್ತಿಮವ್ಯಯಾಮ್ (ಯಮ್) (ಭಕ್ತಿಮೇವಯಂ) ॥೧೦೮॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ। ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೧೦೯॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೧೦॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್। ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ಕೃತಮ್॥೧೧೧॥ಯಚ್ಛುಶ್ರೂಷಿತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾ ಮಯಿ। ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೧೨॥ ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಭಾಗೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಪಂಚದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ಷೋಡಶಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (1–14½)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಮತ್ಪಾದಸೇವಾವಿಷಯೇ ತೇ ಪಿಪಾಠಯಿಷಾಸ್ತಿ ಚೇತ್ | ವೃಂದಾವನೇ ಶೇಷಪದ್ಯಜಾತಾನಿ ವದ ಚೋಷಸಿ ||೧|| ನಾಗಾಹ್ವಯಃ ಪಂಡಿತೋಽಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೇಽಶೌಂಡಬುದ್ಧಿಮಾನ್ | ಇತರಃ ಪಂಡಿತಃ ಷಂಡಸ್ತ್ವಮೇವೇಹ ಸುಪಂಡಿತಃ ||೨|| ತ್ವಯಾನುಭೂತಂ ಯತ್ಸ್ವಪ್ನಂ ಮನ್ನಿರೂಪಿತಮೇವ ಚ | ವಿದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃದ್ಧಂ ಮಾ ತ್ಯಜ ಸರ್ವಥಾ ||೩|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇರ್ಮುಖಾತ್ | ನಿಃಸಂಶಯೋ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಹರ ಸಂಶಯಮ್ ||೪|| ಪಶ್ಯಾಮಿ ತೇ ಸುವಿಶ್ವಾಸಂ ಮತ್ಸುತೇ ಶಶ್ವದತ್ರ ಹಿ | ವಿಶ್ವಾಸಿನಾಂ ಸಮಾಜೇ ಚ ತ್ವಮಮ್ಯೇಕಃ ಪ್ರಸನ್ನಧೀಃ ||೫|| ತ್ವಮೇವ ಧರ್ಮಗೋಪ್ತಾ ಚ ಗೋಪೀನಾಂ ಪತಿರವ್ಯಯಃ | ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ತಮೇವ ಹೃದಿ ಚಿಂತಯ ||೬|| ಮದ್ವೃಂದಾವನಗಂ ಗೋಪೈಃ ಗೋಪೀಭಿಶ್ಚ ಸಮನ್ವಿತಮ್ | ಗೋಭಿರ್ಗೋವಿಂದನಾಮಾನಂ ಗೋಪಾಲಂ ಹೃದಿ ಸಂಸ್ಮರ ||೭|| ಗೋಪಾಲ ನಿರ್ಮಲ ತನೋ ಧರ್ಮಪಾಲಂ ತು ಪಾಲಯ | ತದ್ಬಾಲಂ ಚ ಕೃಪಾಶೀಲಂ ತಚ್ಚಾಂಚಲ್ಯಂ ಚ ಚಾಲಯ ||೮|| ಇತ್ಯಹಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮೀಹ ಗೋಪಾಲಂ ಬಾಲರೂಪಿಣಮ್ | ಶ್ರೀಲೋಲಂ ಕಾಲಕಾಲೇ ಚ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿರ್ಯಥಾ ನ ಹಿ ||೯|| ಧೀಮಾನಾಚಾರ್ಯನಾಮ್ನಾ ಯೋ ದಾಮ್ನಾ ಬದ್ಧಃ ಪುಮಾನಿತಿ | ಶ್ರೀಮಾನಾಮ್ನಾಯಮಾನ್ಯೈರ್ಮೇ ಪ್ರೇಮ್ಣಾನಾಯಾತ್ಸುಮಾನವಃ ||೧೦|| ತಸ್ಮಾನ್ನಿಸ್ಸೀಮ ಏವಾಹಂ ಮತ್ಸ್ವಾಮೀ ಸ್ವಸ್ಥಸಾಮ್ಯದಃ | ಕಃ ಸ್ವಾಮೀ ಕಸ್ಯ ನಿಃಸೀಮತ್ವಂ ದದೌ ಭಸ್ಮಲೇಪವಾನ್ ||೧೧|| ಮದಾಧಿಕ್ಯಾತ್ತ್ವದಾಧಿಕ್ಯಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮೇವ ಚ ವಿತ್ಥಲೇ | ಕುವಾದಿನೋ ಮದ್ವೈರ್ಹೀನಾಃ ಸಂತಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ದೇವತಾಃ ||೧೨|| ಇತ್ಥಮೇವ ಹರಿರ್ವಿತ್ತಃ ವಾದಿಭಿಃ ಕೃತ್ತಮೂಲಕೈಃ | ಉಕ್ತಶ್ಚ ಜಗತೇ ನಿತ್ಯಂ

ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನೈವ ವರ್ತತೇ ॥೧೩॥ ಕೃತ್ತಮೂಲತ್ವಮಪ್ಯೇಷಾಂ ಕಥಂತ್ವಿತಿ ನ ವಿತ್ತ ಚ (ಭೋ) । ಅರ್ಭಕೇ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಥೇಽಪಿ ಸ್ವಭಾರ್ಗನುಗ್ರಸ್ತಭಾನುವತ್ ॥೧೪॥ ತವಾರ್ಭಕೋ ದುರ್ಭಗೋ ನ ಶುಭಾನಾಂ ಭೂರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥

೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (15–27½)

ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮುಖ್ಯಂ ಮೇ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ವಿಪ್ರಕ ॥೧೫॥ ಆಕರಸ್ಥಂ ಲೇಖನಂ ಚ ಕಾರಯ ಪ್ರಾಂಜ್ಮಯೇರಿತವತ್ । ಅಹಂ ಮೇ ಕಿಂಕರಸ್ಯಾಪಿ ವಿಸ್ಮೃತೇಃ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ತೇ ॥೧೬॥ ನತ್ವಹಂಕಾರಮಾನೀ ಚ ಶಂಕರೋಽಪಿ ನಿವಾರಕಃ । ಸಹಜಾ ವಿಸ್ಮೃತಿಃ ಕೇನ ಪರಿಹರ್ತುಂ ಸುಶಕ್ಯತೇ ॥೧೭॥ ಸಹಸಾ ಪರಿಹರ್ತುಂ ಹಿ ಹರೇರಪಿ ನ ಶಕ್ಯತೇ । ಶಶ್ವದ್ವಿಸ್ಮೃತಿ ಶೀಲಸ್ಯ ಕಸ್ಮೃತೌ ವಿಸ್ಮೃತಿರ್ಭವೇತ್ ॥೧೮॥ ಆನ್ಮೃತಿಂ ತವ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಕಾಮತಿಂ ತ್ಯಜ ಮಾಂ ಭಜ । ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ॥೧೯॥ ವೃದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಭಜ ಮಾಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಮ್ । ಮಾನವಾ ಮಾನಿನಃ ಸರ್ವೇ ಪಾಪಿನಃ ಕೋಪಿನಃ ಸದಾ ॥೨೦॥ ಶಶ್ವದ್ವಿಸ್ಮೃತಿಶೀಲಸ್ಯ ದುಃಖಶೀಲಶ್ಚ ದುರ್ಭಗಃ । ಇದಂ ಗಾಲೀಪ್ರದಾನಂ ತು ನೈವ ಚಾಳಿಪ್ರದಸ್ಯ ತೇ ॥೨೧॥ ಮತ್ಪಾದಾಬ್ಜೇ ಸದಾ ಚಾಬ್ಜಭವಸ್ಯ ಬಲಮೊದ್ರ್ಯಶಮ್ । ಅಲಿಂ ತ್ವಂ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜೇ ಕಥಂ ಮೇ ವಾಗಲಂಭವ ॥೨೨॥ ತ್ವನ್ಮನಃ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಂ ತು ಮತ್ಪದಂ ಸನ್ನಿಕರ್ಷತೇ । ತಸ್ಮಾನ್ಮತ್ಪಾದಕಮಲಧ್ಯಾನಾತ್ತೇ ನಿರ್ಮಲಂ ಮನಃ ॥೨೩॥ ಮಮ ಸಾಲೋಕ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕುರು ಶೀಲವತಾಂ ವರ । ಪಂಚಜನ್ಮಸು ಪಂಚಾಸ್ಯವತ್ಸಮರ್ಥೋಭವ ಪ್ರಿಯ ॥೨೪॥ ಪಂಚಾಸ್ಯವಾಕ್ಯಸಂದಿಷ್ಟಂ ಪುರಾಣಂ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಮ್ । ಕುರು ಶೀಘ್ರಂ ಗುರುಕ್ತಿಂ ಚ ನ ತ್ಯಜ ಸ್ವೋಚಿತಾಂ ಕಚೇ ॥೨೫॥ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ಪಕ್ಷಪಾತೇನ ಸುವಿಚಕ್ಷಣ । ಶಿಖಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಖಾ ತ್ವಂ ಮಮ ಸರ್ವದಾ ॥೨೬॥ ಸುಖಾವಾಸಾನ್ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಖಾವಾಸಾದಪಿ ಪ್ರಿಯ । ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನು-

ಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ||೨೭|| ವೃದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಭಜ ಮಾಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಮ್ ||

೩. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- **(28-36½)**

ಮಮಾಭಿಪ್ರಾಯಮಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪ್ರೇತ ದೂಷಯಸೀಹ ಮಾಂ ||೨೮|| ಪ್ರೀತವಾನಸ್ಮ್ಯಹಂ ತಸ್ಮೈ ವ್ರೋಕ್ತವಾನ್ಯೋ ಗುಣಾನ್ಮಮ | ನೈವ ಪ್ರಚ್ಛೇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಿರ್ನೈವ ಮಾನಂ ತವಾಬುಧೇ (ಧ) ||೨೯|| ಕನಕಾನಿ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶೌನಕೀಂ ತೇ ಮತಿಂ ತ್ಯಜ | ಪೂರ್ವಂ ತು ಭಟ್ಟಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟಬುದ್ಧೇಃ ಕದಾಚನ ||೩೦|| ನಷ್ಟಾಸೀತ್ ದೃಷ್ಟಿರೇಕೈವ ವೇದಾಪ್ರಮಾಣ್ಯಶಂಕಯಾ | ತದ್ವತ್ಕಮಲನಾಭಸ್ಯ ಸಮಲಸ್ಯ ಸುದುರ್ಮತೇಃ ||೩೧|| ಶಮನಂ ಚಾಸ ಸನ್ನೇತ್ರಂ ದಮನಂ ಯಾಸ್ಯತೇ ಯಮಾತ್ | ಅಥಂ ನ ತನ್ಮಣಿಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಮದ್ವಾಣೀಂ ಭಣತೇ ಗುಣಿನ್ ||೩೨|| ಕಾಣವತ್ಸರಣೀಂ ಯಾಯಾನ್ಮಾಣತೇ ಪೂರ್ಣರೂಪಿಣಮ್ | ತತ್ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇ ಪುತ್ರ ಸತ್ಫಲಂ ನೈವ ಪಶ್ಯತಿ ||೩೩|| ವಿಪ್ರಫಲ್ಗುತರಶ್ಚಾಯಂ ವಿಪ್ರಲಿಪ್ಸುರ್ನಸಂಶಯಃ | ಅನೇಕರೂಪವಂತಂ ಮಾಂ ವಿನ್ಯೈಕತರರೂಪಿಣಮ್ ||೩೪|| ಮನಾಕ್ಸಮನುತೇ ವಿದ್ವನ್ ಶೌನಕೋ ಭುವಿ ಜಾಯತೇ | ಏವಂ ನಿಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸೋಽಯಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಭಿಧೋಽಪಿ ಸನ್ ||೩೫|| ನಿಃಸೀಮಂ ಮಾಂ ನ ಮನುತೇ ಸುಶ್ರೀಮಂತಂ ಕದಾಚನ | ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂಬಂಧಿಸತ್ಯಂ ವಾಕ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಮ್ ||೩೬|| ಅತ್ಯಂತಂ ಭ್ರಾಂತಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಮಂತವ್ಯಾ ತೇನ ಮತ್ಕೃತಿಃ ||

೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (**37-39½**)

ಹೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮ ಗುಣಾಧಮ ಭೂಧನಾಢ್ಯಂ ಮನ್ನಂದನಂ ತ್ವನುದಿನಂ ಗುಣಿನಂ ಭಜಸ್ವ ||೩೭|| ವೃಂದಾವನೇ ಮದನಗೋಪಸದಾಯನೇ ಮದ್ವಾಣೀಂ ವದಸ್ವ ವದನೇನ ದದಾಮಿ ಚಾನ್ನಮ್ | ಮತ್ಸತ್ರಭೋಜನಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಳತ್ರಕೈಃ ||೩೮|| ತತ್ರ ಯಾತ್ರಾಂ ನ ಕೃತ್ವಾ ತ್ವಂ ಯತ್ರ ಚಾನಾದರಸ್ತವ | ಇಯಂ ತೇ ದಿವ್ಯಸದ್ಬುದ್ಧಿಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಾ ಭವ

ವಿಪ್ರಕ ॥೩೯॥ ಶ್ರದ್ಧಾಹೀನಂ ತು ಮದ್ವಾಣೀಂ ನ ವದಸ್ವಾದ್ಯ ಚಾಧಮವಮ್ ॥

೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣೇ ಅವಾಂತರಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :- (40–52)

ತವ್ರೋತ್ತಮಸತೀಸೂತಿಕಾಲೇ ಚಿತ್ರಂ ಕೃತಂ ಮಯಾ॥೪೦॥ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾಕ್ಯಸತ್ಯಾರ್ಥಂ ಸಾ ಪುತ್ರೀ ಪುತ್ರಕಃ ಕೃತಃ। ಅಂಶೇನ ಪುಂಸ್ತ್ವಸಿಧ್ಯರ್ಥಮಹಮೇವ ಸಹಾಸುಭಿಃ ॥೪೧॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರ-ತಿರುದ್ಧಂ ತು ವಿಕೃಷ್ಟೇ ಚಾಪ್ಯಮರ್ಷಿತಃ। ಪ್ರಸೂತಿಕಾಲೇ ವಾಯುಶ್ಚ ಪುರಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಚ ಕರ್ಷತಿ ॥೪೨॥ಇತಿ ಮಾನಾಂತರಾದೇವ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಧರ್ಮಂ ಕರೋಮ್ಯಹಮ್। ಕಂಸೇನ ಬದ್ಧದಂಪತ್ಯೋ-ರ್ಯಾದವಾನಾಂ ಪತಿರ್ಯಥಾ ॥೪೩॥ ಕಂಸಾದಿದೈತ್ಯಯುದ್ಧಾರ್ಥಮಾವಿರಾಸೀದಹಂ ತಥಾ। ಪೂರ್ವಂ ತು ವರದಾನೇನ ಕರದಾನಕರಾಯ ಚ ॥೪೪॥ ಸ್ಮರದಾಶ್ರಯದಃ ಸೋಽಹಂ ಸರ್ವದಾ ನಂದನೇಽರ್ಭಕೇ। ಅರ್ಭಕೇ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಥೇಽಪಿ ಸ್ವರ್ಭಾನುಗ್ರಸ್ತಭಾನುವತ್ ॥೪೫॥ ತವಾ-ರ್ಭಕೋ ದುರ್ಭಗೋ ನ ಶುಭಾನಾಂ ಭೂರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ। ಇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾಪ್ರೋಕ್ತ-ಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ॥೪೬॥ ತತ್ಕಾಲೇ ತಚ್ಛರೀರೇತು ಹ್ಯಹಮೇವ ಪ್ರವಿಷ್ಟವಾನ್। ಪುನರ್ಜೀವಾಂತರಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಮತ್ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಾಪಿತಸ್ತ್ವಹೋ ॥೪೭॥ ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಾಣ್ಯಜೀ-ವಸ್ತು ಸದಾ ಮಾಂ ತಪಸಾ ಚರನ್। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಹಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ ತು ಸಂಸ್ಥಾಪಿತಃ ಶಿಶೋಃ ॥೪೮॥ ತೇನ ಸಂಪೂಜಿತೋ ನಿತ್ಯಮಂಶತಃ ಸಂವಸಾಮ್ಯಹಮ್। ಪೂರ್ವೇಽಪಿ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜ ಭಕ್ತ್ಯೋ ಯಃ ಶೂದ್ರಕೋಽಪಿ ಸನ್ ॥೪೯॥ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶೂದ್ರೋಽಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭವೇತ್। ಇತಿ ಪೂರ್ವಪ್ರಮಾಣಂ ತು ಹ್ಯನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ॥೫೦॥ ರಂಗನಾಥಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತಮಪಿ ದತ್ವಾ ತ್ವಹಂ ಸದಾ। ನಿಃಸಂಗೋ ನಾತ್ರ ಸಂದೇಹಃ ಸಂದೇಹೋ ನಶ್ಯತೇ ಶಮಿನ್ ॥೫೧॥ ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ನಶ್ಯತೀತಿ ಮಾನ-ಸಿದ್ಧಮಹೋಚ್ಯತೇ। ಶ್ವಾನಯೋನಿಂ ಸ ಯಾತ್ಯಾಶು ಸಂಶಯೀ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೫೨॥

೬. ಪುನಃ ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (53–79)

ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸುತಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯಾಭಿಧೋಽಪಿ ಸನ್ | ನಿಃಸೀಮಂ ಮಾಂ ನ ಮನುತೇ ಸುಶ್ರೀಮಂತಮಹೋವಿಧೇ ||೫೩|| ತತ್ಫಲಂ ಪಶ್ಯತೇ ಪುತ್ರ ಸತ್ಫಲಂ ನೈವ ಪಶ್ಯತಿ | ಸ್ವಪ್ರಸಂಗೇ ಸುಚತುರೋಽಪ್ಯಭಿಮಾನೀ ನ ಚಾತ್ರಭೂತ್ ||೫೪|| ಮಯಾಪಿ ಜೀವತಾ ಭೂಮಾವನುಭೂತಂ ಜ್ವರಾದಿಕಮ್ | ಭವರೋಗೇಣ ಗ್ರಸ್ತಸ್ಯಕಿಂತ್ವಿದಂ ಜ್ವರಪೀಡನಮ್ ||೫೫|| ಇದಾನೀಮೌಷಧಂ ಮಾ ಸೇವಸ್ವ ತ್ವಂ ವೃದ್ಧವಿಪ್ರಕ | ಶಿಷ್ಯಾನ್ಯತ್ರ ಗತಾನ್ಯಾಶು ಜ್ವರಾಣಿ ನ ಜರಂತಿ ತೇ ||೫೬|| ಅಪಮೃತ್ಯುಂ ಛಿನತ್ತ್ಯಾಶು ಮಮ ಪಾದೋದಕಂ ದ್ವಿಜ | ವಿಪ್ರಾಂತರ ಮುಖೇನೈತಚ್ಛೃಣು ಚಿತ್ರಂ ತ್ವಕೃತ್ರಿಮಮ್ ||೫೭|| ತವ ಜ್ವರಾಣಿ ಯಾಸ್ಯಂತು ತಾವತ್ಪರ್ಯಂತಮೇವ ಚ | ನ ವದಾಮಿ ಸುದಾಮಾಗ್ರ್ಯ ಲೇಖಕೋಽಪ್ಯತ್ರ ನಾಸ್ತಿ ಮೇ ||೫೮|| ಅದ್ಯೈವ ಸೋಽಪಿ ಶೀಘ್ರಂ ತು ಆಗಮಿಷ್ಯತಿ ಶ್ರೀಪತಿಃ | ಅಥಾಪಿ ತವ ಚಾರೋಗ್ಯ ಪರ್ಯಂತಂ ನೈವ ಕಥ್ಯತೇ ||೫೯|| ಗವಿ ಪ್ರಸವದುಃಖೇನ ವ್ಯಥಿತಾಯಾಂ ಸ ವೈ ವೃಷಃ | ಬಾಧತೇ ತಾಂ ತದಾ ಯಾಗೀರ್ನಮಾಂ ಸ್ಪೃಶತು ಲೌಕಿಕೋ ||೬೦|| ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಾಪಲಾಪಂ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ಪ್ರಜಾಃ ಕಲೌ | ಸ್ವಮಾತೃಪ್ರಸವಾರಭ್ಯ ಪ್ರನಷ್ಟಪ್ರಾಕ್ಸ್ವದೃಷ್ಟಯಃ ||೬೧|| ಮಯಾ ಪರೋಕ್ಷತಶ್ಚೋಕ್ತಂ ಪರಲೋಕಸ್ಯ ವೈಭವಮ್ | ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಹೀನಾಸ್ತೇ ಪರಿವಾದಂ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ ||೬೨|| ಪರೇಷಾಂ ಚ ಶ್ರಿಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಹ್ಯಮಾನಾ ಇವಾಗ್ನಿನಾ | ಅಶಕ್ತಾಸ್ತಾಂ ಗತಿಂ ಗಂತುಂ ತತೋ ನಿಂದಾಂ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ ||೬೩|| ಜನಾಃ ಸುಪಾಪಿನಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಿನಾವಿಷ್ಟಚೇತನಾಃ | ಮನಾಂಸಿ ಪಾಪಕೃತ್ಯೇಷು ಸ್ವನಾಶಾಯ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ ||೬೪|| ಅಹಂ ಪರೋಕ್ಷತಶ್ಚೈವ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಹ್ಯಪರೋಕ್ಷತಃ | ದೇವಾಃ ಪರೋಕ್ಷತಶ್ಚೈವ ವದಂತೇ ನಾಪರೋಕ್ಷತಃ ||೬೫|| ಪರೋಕ್ಷೇ ಚ ಪ್ರಿಯಾ ದೇವಾಸ್ತ್ವಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯಾ ನರಾಃ | ಉಭಯೋ ಚ ಪ್ರಿಯಾ ದೈತ್ಯಾಃ ಅಪ್ರಿಯಾ ಉಭಯೋ ಚ ಕೇ ||೬೬|| ತಸ್ಮಾತ್ಪರೋಕ್ಷನಿರ್ದೇಶಪ್ರಿಯಾಸ್ತೇ ದೇವತಾಂಶಕಾಃ | ಅಪರೋಕ್ಷಸ್ಯ ನಿರ್ದೇಶೇ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತೇ ನೃಶರೀರಿಣಃ ||

||೭೭|| ಉಭಯೋಽಪಿ ಪ್ರಿಯಾ ಯೇ ವೈ ದೈತ್ಯಾಂಶಾಸ್ತೇ ನ ಸಂಶಯಃ । ತಸ್ಮಾನ್ಮದ್ವಚನೇ ಯೇ ಚ ಪ್ರಿಯವಂತಃ ಪ್ರಿಯಾಹಿ ಮೇ ||೭೮|| ಅಪ್ರಿಯಾ ಯೇ ಚ ಪಾಪಾಸ್ತೇ ಹ್ಯಪ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಥಾ ಮಮ । ತಸ್ಮಾನ್ಮಮ ಪ್ರಿಯಾ ಯೇ ವೈ ಪ್ರೀತಿಂ ಕುರ್ವಂತು ಮತ್ಕೃತೌ ||೭೯|| ಅಪ್ರಿಯಂ ನೈವ ಕುರ್ವಂತು ಮತ್ಪ್ರಿಯಾಸ್ತೇ ನ ಸಂಶಯಃ ||೮೦|| ಯತ್ರ ಪ್ರತೀತಾರ್ಥ-ಬಾಧಸ್ತತ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿಸಂಗ್ರಹಃ । ಕರ್ತವ್ಯ ಇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ||೮೧|| ತಸ್ಮಾದುಕ್ತಾರ್ಥಬಾಧೇ ಸತ್ಯಂತರ್ಯಾಮೀ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಂ । ಕರೋತಿ ಘಟನಾಂ ತಸ್ಯ ಶಕ್ತಿಂ ದತ್ವಾ ಚ ತಾದೃಶೀಮ್ ||೮೨|| ತಸ್ಮಾನ್ನ ಕಾರ್ಯಾ ಶೂಕಾಪಿ ಶಂಕಾಯಾಃ ಶುಷ್ಕಬುದ್ಧಿಭಿಃ । ಲೋಕವಾರ್ತಾಪರೈಃ ಕಾಕಬುದ್ಧಿಭಿಃ ನರಕಾಪ್ತಿಭಿಃ ||೮೩|| ಇಯಂ ಶಂಕಾ ಚ ಸರ್ವತ್ರ ಕುತೋ ವಾ ಜಾಯತೇ ನೃಣಾಮ್ । ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವಾ ಕೃತಿರಿಯಂ ಮಮ ವೇತ್ಯ-ಜ್ಞಸಂಶಯಾತ್ ||೮೪|| ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ನಶ್ಯತೀತಿ ಮಾನಸಿದ್ಧವಿನಾಶ (ಶಿ)ನಃ । ಶ್ವಾನಯೋನಿಂ ವ್ರಜತ್ಯಾಶು ಭುಕ್ತ್ವಾ ಕೀನಾಶಯಾತನಾಮ್ ||೮೫|| ತಸ್ಮಾದಜ್ಞಾನಿನೋ ಹಿತ್ವಾ ಜ್ಞಾನಿಭಿಃ ಸುಯಶಸ್ವಿಭಿಃ । ಸನ್ಮಾನಂ ಮಮ ಚಾಮುತ್ರ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮನಸಿ ಸ್ಫುಟಮ್ ||೮೬|| ಮಂದಾಶಂಕಾ ಮದಾಂಧಾನಾಮೇವಂ ಸ್ಯಾನ್ನ ತು ಜ್ಞಾನಿನಾಮ್ । ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನೇ ನಷ್ಟಾ-ಜ್ಞಾನಾಂಧತಮಸಶ್ಚ ತೇ ||೮೭|| ತಸ್ಮಾಜ್ಜ್ಞಾನೀ ಸದಾಪೂಜ್ಯಃ ಪೂಜ್ಯಾತ್ಪೂಜ್ಯತಮಃ ಸ್ಮೃತಃ । ನೈವಾಜ್ಞಾನೀ ಮಾನಬಾಹ್ಯಃ ಕೀನಾಶವಶಗಃ ಸದಾ ||೮೮|| ಅಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಪ್ರಸಂಗೋಽಯಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸುಖೇಪ್ಸುಭಿಃ । ಶ್ವಾನೇನ ಸದೃಶಂ ಮತ್ವಾ ಪಾಪಿನಂ ತಂ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ||೮೯||

೫. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (80-90)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಮಮ ಕೃತಿಂ ಚ ಸತಾಂ ಸಭಾಸು ನಿಃಶಂಕ ಏವ ವದ ಸಾದರಮತ್ರ ನಿತ್ಯಮ್ । ತ್ವಂ ನಃ ಪ್ರಿಯೋ ಪ್ರಥಮತಃ ಪ್ರಥಿತಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಮತ್ಪ್ರೀತಿಮೇವ ಕೃತವಾನಸಿ ವಾಚಕೇಶ ||೯೦|| ಯಸ್ಯ ದೇವಾ ನ ಪ್ರಸನ್ನಾ ಮುನಯಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಃ । ಗುರುಃ ಸರ್ವಾರ್ಥದಶ್ಚೈವ

ಸ ಹರಿಃ ಸಾಗರಾಲಯಃ ||೮೧|| ಅಸ್ಮದ್ವೃಂದಾವನಂ ತಸ್ಮೈ ಭಸ್ಮನಾಚ್ಛಾದಿತಾಗ್ನಿವತ್ | ಸ್ವಸ್ಮಿನ್ನಂತರ್ಗತಂ ನೈವ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಸ್ಮಾರಯತ್ಯಹೋ ||೮೨|| ಶಿಲಾಮಾತ್ರಾಮಯಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕಲಾಭಿಶ್ಚ ಸಮನ್ವಿತಮ್ | ಫಲಾನಿ ಪ್ರತಿದದ್ಯಾನ್ಮೇ ಮಲಾನಿ ಪ್ರಹರಿಷ್ಯತಿ ||೮೩|| ಇತಿ ನಸ್ಮಾರಯ ತ್ಯೇತಚ್ಛಾರದಾದ್ರೋಹಿಣಶ್ಚ ಮೇ | ಚೋರವೃತ್ತ್ಯಾ ಜೀವತೋ ವೈ ನರಕಾನನುಗಚ್ಛತಃ ||೮೪|| ಅಯಂ ತು ವಾಸುದೇವಾಖ್ಯಃ ಕರ್ಮಂದೀ ಮಮ ಮಂದಿರೇ | ಮಂದರಾದ್ರಿನಿಭೇ ವೃಂದಾವನೇ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮಾಂ ಸದಾ ||೮೫|| ಭೀಮಂ ಹನೂಮಂತಮನಂತ ಲೋಕಾಚಾರ್ಯಂ ಜಗದ್ಗುರುಮ್ | ಆಗಂತಾ ಮತ್ಸಮೀಪಂ ತು ಭುಕ್ತ್ವಾಯುಷ್ಯಂ ಚ ಶೇಷಿತಮ್ ||೮೬|| ಮಮಾವಸಾನೇ ನಾಹಂ ತು ವನಾಮಿತ್ಯತಿದುಃಖಿತಃ | ಸುವಾಸಿನೀ ಪತಿರ್ಯದ್ವದ್ವಾಸುದೇವಾಭಿಧೋ ಮುನಿಃ ||೮೭|| ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಂ ತು ಕೃತ್ವಾ ಚ ಸಾರ್ಥೀಕೃತ್ಯ ಕಲೇವರಮ್ | ಮಾಮವೇಕ್ಷ್ಯೈತ್ಯಾಶಯಾ ತು ಸ ಚಾಯಾತಃ ಶುಚಾರ್ದಿತಃ ||೮೮|| ದೈವಾದ್ವೃಂದಾವನಸ್ಥಸ್ಯ ಮಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ ವೈ ಮಮ | ಭೀಮಾದಿಸಾರ್ವಭೌಮಾನಾಂ ಕಾಮಾದಿಭಿರತಂದ್ರಿತಃ ||೮೯|| ತೇನ ಪುಣ್ಯೇನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಾ ಪುಣ್ಯಾಂ ಗತಿಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ | ಶಾಣಾವಲೀಢಮಾಣಿಕ್ಯವತ್ಸ ಗೌಣೀಮವಾತ್ಯಜತ್ ||೯೦||

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (91–93)

ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ಭುತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಹಂ ಹಯಮುಖಂ ಭಜೇ | ಮಹಿಮಾ ತಸ್ಯ ಕೇನೇಹ ವರ್ಣಿತುಂ ಶಕ್ಯತೇ ವಿನಾ ||೯೧|| ತಾದೃಶಂ ಹರಿಮಾರಾಧ್ಯ ಸರ್ವಾರಾಧ್ಯೇ ಮಯಿ ದ್ವಿಜ | ಕರಾದಿಸ್ಪರ್ಶನೇ ತೇನ ಕೃತೇ ಸತಿ ಚ ಮೂರ್ಧನಿ ||೯೨|| ಕಿಮಸಂಭಾವಿತಂ ಪೂರ್ವಂ ಚೋಕ್ತಂ ಸಂಭಾವಿತಂ ತತಃ | ಅಸಂಭಾವನಯಾ ತಸ್ಮಾದ್ವೈಭವಂ ನ ಪರಾಹತಮ್ ||೯೩||

೭. ಬಹುಪುರುಷಶ್ರೋತೃಕಂ ಪ್ರಕರಣಂ :– (94–100)

ಹೇ ಪಾಪಪುರುಷಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಾರಿಷಂ ಮಾಂ ವಿಜಾನಥ | ಸೌರೇರ್ವಿಷಾರ್ದಿತಾ ಯೂಯಂ

ಪೌರುಷೇಣ ಭವಿಷ್ಯಧ ||೯೪|| ಏಕೋ ವಾ ವಕ್ತಿ ಚೇಚ್ಛ್ಲೋಕಂ ತ್ವೇಕಂ ಮತ್ಸಮ್ಮತಾ-
ರ್ಥಕಮ್ | ತರ್ಹ್ಯಯಂ ಪುತ್ರ ತದ್ಗೇಹೇ ಜಲಾದ್ಯಾಹರಣಂ ಚರೇತ್ ||೯೫|| ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ
ಶ್ಲೋಕಸಹಸ್ರಂ ಮದನುಗ್ರಹಾತ್ | ವಕ್ಷ್ಯಯಂ ವಾಕ್ಸಹಾಯೇನ ಮಮೇಹ ಪ್ರಹರಾಮಿ
ತತ್ ||೯೬|| ಅಹಮಪ್ಯತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶ್ಲೋಕಾನ್ ಯಃ ಕಶ್ಚನಾಧಮಃ | ವದನ್ನಿತಿ ವದೇ-
ದ್ವಿಪ್ರಸದೃಶಸ್ತು ಭವೇದಿಹ ||೯೭|| ಕೃತ್ರಿಮಶ್ಲೋಕಕರ್ತಾ ಯೋ ಹ್ಯಸೂಯಾಸು ಪರೋ-
ನರಃ | ಮರಿಷ್ಯತ್ಯಮರ್ತ್ಯೈಃ ಶಪ್ತೋ ನಿರಯೇ ಸ ಚರಿಷ್ಯತಿ ||೯೮|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಕಾವಾದೋ ದುರ್ವಾ-
ದಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಸ್ತ್ವಯಾಧುನಾ | ಯದಾ ವಿಧಿಬಲಂ ಜೀರ್ಣಂ ತದಾ ಕರ್ತವ್ಯ ಏವ ತೇ
||೯೯|| ತಸ್ಮಾದತ್ಯದ್ಭುತಾರ್ಥಾನಾಂ ಶ್ಲೋಕಾನಾಂ ತು ಪ್ರವರ್ತಕಂ | ಕರೋಮಿ ಶಾರದಾ-
ಸನ್ನಿಧಾನಂ ಜಿಹ್ವಾಗತಂ ತ್ವಹೋ ||೧೦೦||

೮. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (101–107)

ಹೇ ವೃದ್ಧ ವಿದುಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಶ್ರದ್ಧಾರಹಿತಪುರುಷಮ್ | ವಿದ್ಧಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಮುಂಡ-
ವಾದ್ವಿಧವಾರ್ದಿತಃ ||೧೦೧|| ವಿಧವಾದರ್ಶನಾದ್ಭೀತಸ್ತಥೈಕದ್ವಿಜದರ್ಶನಾತ್ | ಧವಲಾಸ್ನಾನ-
ಮಪ್ಯಸ್ಮದ್ವೃಂದಾವನಸುದರ್ಶನೇ ||೧೦೨|| ತ್ಯಕ್ತವಾನ್ಪಿತ್ತಲಾಭಾರ್ಥಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯ-
ಮಪ್ಯಹೋ | ಅತ್ಯಂತಂ ಮಾನಿತೋ ನಾಸೌ ತ್ಕುಜನ್ಯೈರ್ಹಾಸ್ಯತಾಂ ಗತಃ ||೧೦೩|| ತ್ರಿಲಕ್ಷಣ-
ಗಣಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ದಕ್ಷವನ್ಮತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ | ಆಶು ಶುಕ್ಷ್ಣಿವತ್ಪೂರ್ವಕರ್ಮಕಕ್ಷಂ ಕ್ಷಿಣೋತ್ಯಸೌ
||೧೦೪|| ತತ್ಪಾಂಡಿತ್ಯಭಯಾದೇವ ಹೃದಿ ಕಂಪಿತವಾದಿನಃ | ದಿಕ್ಷು ಧಾವಂತಿ ತೇ ಶುಷ್ಕವದನಾಃ
ಕದನಂ ವಿನಾ ||೧೦೫|| ರಾಜಾನೋ ನೈವ ಜಾನಂತಿ ಮಾನಂ ತಸ್ಯ ನ ಚಕ್ರಿರೇ | ಮಮ ನಂದ-
ನಪಾಂಡಿತ್ಯಾನಂತರಂ ಸ ತು ಪಂಡಿತಃ ||೧೦೬|| ಮಮ ನಂದನವೈದುಷ್ಯಂ ತದ್ವೈದುಷ್ಯಂ
ತಥೈವ ಚ | ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞಾನಿನಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಯಾ ಸತ್ಸು ನ ಸಂಶಯಃ ||೧೦೭|| ಓಂ ಏತ-
ತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಸ್ಯಜೇನ| ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ

ಶರ್ವ ಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೦೮|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೧೦೯|| ಇದ ಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ | ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ಕೃತಮ್ ||೧೧೦|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ | ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೧೧||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಷೋಡಶೋऽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

॥ ಅಥ ಸಪ್ತದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ॥

೧. ಶೇಷಭೂಪಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (1–18)

ಹರಿಃ ಓಂ ॥ ಅಯಂ ವಿಪ್ರಃ ಸುಪ್ರಶಸ್ತಂ ಮಮ ಪಾದಾಬ್ಜಮುತ್ತಮಮ್ । ಪಶ್ಯತಿ ಸ್ವಪ್ನ-ಕಾಲೇ ತು ನಿತ್ಯಂ ನಿರ್ಮಲ ಚೇತನಃ ॥೧॥ ಸ ತೇನ ಲಬ್ಧಾತಿಶಯಃ । ಶೇಷಶಾಯಿ-ಪ್ರಿಯೇ ಮಯಿ । ಮನ ಆವೇಶ್ಯ ಕಾಶ್ಯಾಂ ಚ ಮೃತಸ್ತತ್ಪುಣ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥೨॥ ತಸ್ಮಾ-ದ್ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಶಸ್ತೋಽಯಂ ಪ್ರಪ್ನುಷ್ಟಜ್ಞಾನವಾನ್ಮಮ । ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಯತ್ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ತದಸ್ಮೈ ಸಂಪ್ರದೀಯತಾಮ್ ॥೩॥ ಮಯೋಕ್ತ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಮಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ ಹ್ಯಯಂ ದ್ವಿಜಃ । ಅರ್ಥಂ ಬುಧ್ವಾ ತು ವಾಕ್ಯಂ ತು ಕರೋತೀಹ ಕವೀಶ್ವರಃ ॥೪॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿಪ್ರಕೃತಿರ್ನೈವ ಮತ್ಕೃತಿಃ ಸರ್ವಥಾ ಸುತ । ಸತ್ಕೃತಿಶ್ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಾ ತ್ವತ್ಕೃತಿಶ್ಚಾಗ್ರಪಂಕಿಕಾ ॥೫॥ ಮಾಮಾ-ಶ್ರಿತ್ಯ ಮಯಾ ದತ್ತಮಾಚಾರ್ಯತ್ವಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ । ಮಮ ವೃಂದಾವನಸ್ಯೈವ ನಾಮ್ನಾ ಸಮನುವರ್ತಿತಮ್ ॥೬॥ ಭೋಜನಾಯಾನ್ನಮೇವಾತ್ರ ನಾಸ್ತೀತಿ ಜನತಾ ಮನಾಕ್ । ಮನು-ತೇ ಕಿಮನ್ನಹೀನೇನಾಚಾರ್ಯತ್ವೇನ ನಂದಜ (ನ) ॥೭॥ ನಾಗಾರವ್ಯ ಪಂಡಿತಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಪ್ನೇ ಚೋಕ್ತಂ ಮಯಾ ಸುತ । ತೇನಾಪಿ ನ ಕೃತಂ ಕಿಂಚಿನ್ಮೃಷಾವಾಕ್ಯಪರೋಽಭವತ್ ॥೮॥ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಚಾನ್ನಮಾತ್ರಸ್ಯ ಯತ್ನಂ ಕುರು ಸುಮಾನವ । ನೋಚೇತ್ಸಮಾಧವೀಂ ವೃತ್ತಿಂ ಕರಿಷ್ಯತ್ಯೇವ ನಾನ್ಯಥಾ ॥೯॥ ಅಹಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಸೌಚಿತ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮೀತಿ ಮನ್ಮತಮ್ । ಸೌಚಿತ್ಯಂ ಕುರು ಕಲ್ಯಾಣ ಗುರೋರ್ವಾಕ್ಯಸ್ಯಗೌರವಾತ್ ॥೧೦॥ ಹೇ ನಂದನ ತ್ವಂ ಮಮ ನಂದನೇಽವನೇ ವೃಂದಾವನೇ ಕಂದಪಲಾಶಮಂದಿರೇ । ಸುನಂದನಂದಾದಿಭಿರಿಂದಿರಾ-ಪತೀಃ ಸ್ವಾನಂದದೋ ಯದ್ವದಿಹಾಭವಪ್ರಿಯಃ ॥೧೧॥ ತವೇಹ ಕೋವಾಗಣಯೋದ್ಗುಣೌ-ಘಾನ್ ವಿನಾ ತು ಮಾಂ ನಾಸ್ತಿ ಸುನಾಮಧೇಯ । ಯಥಾ ಸುರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕರೀಂದ್ರಗಸ್ಯ ಗರ್ವೋಽಪಿ ಸರ್ವಾಪಹಾರಃ ಸುತೇಹ ॥೧೨॥ ಔದಾರ್ಯ ಶಸ್ತ್ರೇಣ ವಿದಾರ್ಯ ವಿಪ್ರದಾ-

ರಿದ್ರ್ಯವೃಕ್ಷಂ ಕರದೈರಿಹ ತ್ವಮ್ । ಧರಾಸುರಾದ್ಯೈಃ ಪರಮಾದರೇಣ ತ್ವಾರಾಧಿತಃ ಸನ್ ಧರಣೀಂ ವೃಣೀಷ್ವ ||೧೩|| ಪಿತಾ ಪುತ್ರಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಭರ್ತಾ ಭಾರ್ಯಾಸ್ತುತಿಂ ಗುರುಃ । ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಸಂಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯಸ್ತುತಿಂ ತಥಾ ||೧೪|| ತದಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾದಾಯ ಪರಮಾರ್ಥತಃ । ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ತುತಿಂ ನ ದೋಷಾಯ ನ ತು ದೇಹಾಭಿಮಾನಿನಃ ||೧೫|| ತಸ್ಮಾನ್ನಂದನ ತೇ ಚಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಃ ಕಂದಿನಾ ಮಯಾ । ಕ್ರಿಯತೇ ಗುಣವೃಂದೇನ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಯಥಾ ||೧೬|| ಮಯಿ ಜೀವತಿ ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಮಮ ವೃಂದಾವನಂ ಸುತ । ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ತದನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ||೧೭|| ತತ್ಪ್ರಸಿಧ್ಯರ್ಥಮೇವಾತ್ರ ತನ್ನಾಮಾಪಿ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ತು।ಮಯಾ ದತ್ತಂ ತ್ವಯಾ ತಸ್ಮಾನ್ನಿಗ್ರಾಹ್ಯಾ ನ ವದಂತಿ ಯೇ ||೧೮||

೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (19–21½)

ಹೇ ವಿಪ್ರಾದ್ಯಾಶನಂ ನಾಸ್ತಿ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಳತ್ರಕೈಃ।ಕಥಂ ಕರೋಷಿ ಚಾನ್ನಾರ್ಥಂ ಕುರು ವೃತ್ತಿಂ ಚ ಮಾಧವೀಮ್ ||೧೯|| ಪ್ರತಾಪತ್ರಯಮಧ್ಯೇ ತು ಹ್ಯೇಕಂ ವಾಪ್ಯಸ್ಮದೀಯಕಾಃ । ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವಕ್ತ್ರೇ ತವ ನ ಸಂಶಯಃ ||೨೦|| ಅಗಂತಾಗಂತುಕಾಮಸ್ತ್ವಂ ಘೋಷಪರ್ಯಂತಮೇವಚ ಅಶಕ್ತಃ ಸನ್ ಕಥಂ ಪುತ್ರ ಪೋಷಣಂ ತು ಭವೇದಿಹ ||೨೧|| ತವಾನ್ನಸಿದ್ಧಿಪರ್ಯಂತಂ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಮಾನವೋತ್ತಮ ||

೩. ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (22–25)

ಮಾನಂ ತತ್ಯಾಜ ಮಾಧವ್ಯಾ ಮಾನೋ ಹಿ ಮಹತಾಂ ಧನಮ್ ||೨೨|| ಮಯೋದಿತಂ ವಚಃ ಸತ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಗೇಹೇ ಚ ಪಶ್ಯ ವೈ । ಶ್ರೀಪತೇ ಶ್ರೀಮತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಶೃಣು ಮೇ ಗುಣಭೂಷಣ ||೨೩|| ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ಪ್ರತಾಪೋಪಿ ನಾಸ್ತಿ ತದ್ಗೇಹಗಾ ಅಪಿ । ತಂಡುಲಾಶ್ಚ ನ ಸಂತೀತಿ ವಾಸುದೇವಮುನಿಂ ವದ ||೨೪|| ಶ್ರೀಪತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಸ್ತೇ ಪ್ರಸನ್ನೋಸ್ತು ಪ್ರಭುಃ ಪ್ರಿಯಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾನ್ನಯತ್ನಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ಸ್ಯೈಮಮಾನ್ನದಃ ||೨೫||

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ.
ವ್ಯಾ. ಆ
ಅ. ೧೭.

೪. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (26–37)

ವಿಪ್ರ ತ್ವಂ ಮಾಸಪರ್ಯಂತಂ ವಾಸುದೇವಾಭಿದಂ ಮುನಿಮ್ । ಸ್ಮರನ್ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಕರಂ ತಸ್ಮೈ ದಾತುಂ ತವ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥೨೬॥ ಮಮ ನಂದನ ಧರ್ಮೇಣಚಾನ್ನಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಸಿ । ಪುಣ್ಯಾ ಭವೇತಸ್ಯ ಪುತ್ರಕಳತ್ರೈಃ ಸಹಭೋಜನಾತ್ ॥೨೭॥ ತಸ್ಯಾಗಮನಪರ್ಯಂತಂ ತಾತಹೀನಸುತೋಪಮಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸಿ ಸದಾಗಣ್ಯಾಗುಣಂ ಮಾಂ ಸ್ಮರ ರಕ್ಷಕಮ್ ॥೨೮॥ ತವೋದರೇ ವೇದನಾದಿವ್ಯಾಧಿರ್ನಿಸ್ಸಾರಿತೋ ಮಯಾ । ತ್ವತ್ಪುತ್ರೀಂ ಪ್ರತಿ ತತ್ರಾಪಿ ಮರ್ದಿತಶ್ಚಿತ್ರಮೇವ ತತ್ ॥೨೯॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸದಾನುಸಂಧಾನಮೇವಮೇವಾಸ್ತು ತೇ ಬುಧ । ಕದಾಯಾಸ್ಯತಿ ಮೇ ಪುತ್ರಶ್ಚೇತಿ ಚಿಂತಾಂ ತ್ಯಜ ದ್ವಿಜ ॥೩೦॥ ಸಂಸಾರಾಬ್ಧೇಶ್ಚಯನ್ನೇತೃಹೋತೃವತ್ಕರ್ಮವಾರಿಧೇಃ । ಕ್ಷೇತ್ರವತ್ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ ನೇತ್ರಂ ಸಜ್ಞಾನಮುಚ್ಯತೇ ॥೩೧॥ ತನ್ನಷ್ಟಮಾಸೀತ್ ಭಷ್ಟೇ ಚ ಶಿಷ್ಟತಲ್ಲೋಕ ವಂಚಕೇ । ತರ್ಹಿ ಭಟ್ಟಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತೇದಾರ್ಷ್ಟಾಂತಿಕ ವಿರುದ್ಧತಾ ॥೩೨॥ ಇತಿ ಚೇನ್ನಚತತ್ರಾಪಿ ದೃಷ್ಟಿಶಬ್ದೇನ ಸೌಷ್ಠವಾತ್ । ವಿಠ್ಠಲಜ್ಞಾನಮೇವಾಗ್ರ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೩೩॥ ಉಭಯಾಭಿಪ್ರಾಯತಶ್ಚ ನೇತ್ರಶಬ್ದಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ । ಉಭಯಾರ್ಥೇಽಪಿ ವಾಪ್ಯೇಕ ವಿಷಯೇ ವಾ ತಥೈವ ಚ ॥೩೪॥ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಮಮ ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಲೋಕೇ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ । ನಿರ್ಗುಣೈಃ ಪುರುಷೈ ಪರುಷವಾಕ್ಯೈರ್ನ ಶೃಣು ದೂಷಣಮ್ ॥೩೫॥ ಅತ ಏವ ಪದಂ ನೇತ್ರಂ ಗೃಹೀತಂ ನಯನಾದಿಕಂ । ನ ಗೃಹೀತಂ ಪದಂ ವಿದ್ವನ್ನುಭಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಹೇ ॥೩೬॥ ತನ್ಮಾನ್ನಕಾರ್ಯಾ ಶಂಕಾ ಚ ವಂಚಕಾನಾಂ ದುರಾತ್ಮನಾಮ್ । ಶುನಕಾತ್ಮಮತಸ್ಥಾನಾಮತರ್ಕ್ಯಾಣಾಂ ದುರುಕ್ತಿಭಿಃ ॥೩೭॥

೫. ವಿಪ್ರಶಿಷ್ಯತಮ್ಮಣಪ್ರಕರಣ :- (38-42)

ಹೇ ತಮ್ಮಣ ಶೃಣುಷ್ವಾದ್ಯ ಭಣಸ್ವ ತ್ವಂ ಗುಣಾಧಮ । ಮದ್ವಾಣೀಂ ಶ್ಲೋಕಸುಶ್ರೇಣೀಂ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಚ ವರ್ಣಿತಾಮ್ ||೩೮|| ನೋಚೇತ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯಂತಿ ಶೀಘ್ರಂ ತು ಯಮಕಿಂಕರಾಃ | ಮದ್ದ್ರೋಹಕರಮಾರಾದ್ಧ್ಯೈ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಮಾಂ ತತಃ ||೩೯|| ರದನ್ಯೈರ್ಲೋಹಿತಶ್ಮಶ್ರುಕರಾಲಪದನ್ಯೈರಪಿ|ದಮನ್ಯೈರ್ಭೀಷಯಂತಸ್ತ್ವಾಂ ದಮನ್ಯೈರ್ಭ್ರಷ್ಟಮಾನಸಮ್|೪೦ ತದಾ ಮೋಚಕ ಏವಾಹಂ ಸೂಚಕೈರತಿ ದೋಷಿಣಮ್ | ಕೀಚಕಾದತಿದುರ್ಬುದ್ಧಿಂ ಶೋಚಕಂ ಮಾಮಕಂ ದ್ವಿಜಮ್ ||೪೧|| ತಸ್ಮಾನ್ಮದುಕ್ತ ಮರ್ಯಾದಾಂ ಮಾ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜಾಧಮ | ವೃಂದಾವನಗತಂ ನಿತ್ಯಂ ಭಜ ಮಾಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಮ್ ||೪೨||

೬. ಭೂಪಪ್ರಕರಣಂ :– (43–52½)

ಹೇ ಭೂಪ ಭಕ್ತ ಶುಭದೇತ್ರ ಭವೇ ಭವೇ ಚ ಭಕ್ತಿಂ ಕುರು ತ್ವಮಪಿ ತೇ ಚ ಸುಸೌಭಗಾಯ | ವೃಂದಾವನೇ ಕದನಕೋವಿದಚೇತಿ ಪೂರ್ವಂ ಕೇದಾರಕಾಖ್ಯಮಪಿ ಘೋಷಮಿಹ ತ್ಯಜಸ್ವ ||೪೩|| ಏವಂ ಚೇತ್ತವ ಚಾಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಿರ್ಹಿ ಭವಿತಾ ಸದಾ | ಸಮೃದ್ಧಿರ್ಧನಧಾನ್ಯಂ ಚ ಗಜವಾಜಿನೃಣಾಮಿಹ ||೪೪|| ತವಾಗ್ರಜೇನ ದತ್ತಂ ವೈ ಧಾರಾ ಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಚ | ದ್ವಿಜೇನ ಮಮ ದತ್ತಂ ಚ ಸಮ್ಮತ್ಯಾ ತೇಽಗ್ರಜನ್ಮನಃ ||೪೫|| ಸ್ವದತ್ತಾತ್ ದ್ವಿಗುಣಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪರದತ್ತಾನುಪಾಲನೇ | ಪರದತ್ತಾಪಹಾರೇಣ ಸ್ವದತ್ತಂ ನಿಷ್ಫಲಂ ಭವೇತ್ ||೪೬|| ಸ್ವದತ್ತಾಂ ಪರದತ್ತಾಂ ವಾ ಯೋ ಹರೇತ ವಸುಂಧರಾಮ್ | ಷಷ್ಟಿಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಜಾಯತೇ ಕ್ರಿಮಿಃ ||೪೭|| ಇತಿ ಪೂರ್ವಪ್ರಮಾಣಾಭ್ಯಾಂ ಮದ್ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಚ ಗೌರವಾತ್ | ತ್ಯಜ ರಾಜನ್ ಸುಭೀರುಃ ಸನ್ ನ ಭಾರಂ ತವ ಚಾವನಮ್ ||೪೮|| ಭಜ ರಾಜ್ಯಂ ಧರಾಭಾರಂ ಹನತ್ವಂ ಕನಕಂ ನಯ | ಕೋದಾಂ ಕೋಲಾಹಲೇನೈವ ಕುರು ವೃದ್ಧಂ ಸಮೃದ್ಧಿಮನ್ ||೪೯|| ವೈರಿಭಿಃ ಪೌರವೃದ್ಧಾಂಸ್ತ್ವಂ ಪೂಜಯಾದಸ್ತ್ವ ತ್ವೈರ್ಜಯಮ್ ||

ಭೂಪಪ್ರಕರಣಾಂತರ್ಗತವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (50-51)

ಇತಿ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜ ಸಾರ್ಧಂಚ ಶ್ಲೋಕದ್ವಯಮನುತ್ತಮಮ್ ||೫೦|| ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ತಚ್ಛ್ಲೋಕ-

ಭೇದಕೋಽಹಂ ನ ಸಂಶಯಃ । ತಸ್ಮಾದಾಲಸ್ಯಹೇತೋಽಸ್ತು ಬಹುಹಾತುಂ ತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೫೧॥
ಪುನಃ ಭೂಪವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (52-52½)
ಸಮಸ್ತಧರ್ಮರಕ್ಷಾರ್ಥೀ ರಾಘವೋ ರಾಜ್ಯಹಾ ಪರೈಃ । ವಿಪ್ರಕ್ಷೇತ್ರಾಪಹಾರಂ ತನ್ಮಾಕುರು ತ್ವಂ ಕರಾನಪಿ ॥೫೨॥ ನಾದಸ್ತ್ವತ ತವ ನಾಥಶ್ಚ ರಾಜ್ಯಂ ತೇ ರಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ ॥
೭. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ (53–57) (ಮೃತ್ಯು ಪರಿಹಾರಃ)
ಹೇ ಶುಂಠ ವಿಪ್ರ ತವ ಕಂಠಗತಂ ಚ ಪ್ರಾಣಂ ಶೌಂಠಾಮಿ ಕುಂಠಿತಗತೇರಹಮೇವ ಶೀಘ್ರ್ರಮ್ । ಮನ್ಮಂಟಪ ತವ ಹೃದಂತಿಕಮಂಚಮಾತ್ರಮೌತ್ಕಂಠತೋ ಯದವಿಕುಂಠಗತೇಃ ಪ್ರಿಯಂ ತತ್ ॥೫೩॥ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಣಂ ನಿಃಸರಂತಂ ವಾರಯಾಮಿ ವರೇಣ್ಯಕಮ್ । ಮರಣಂ ಪ್ರಹರಾಮ್ಯೇವಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಮಾಂ ಮುನಿಮ್ ॥೫೪॥ ಶುಂಠೇತ್ಯತ್ರ ಶು ಶಬ್ದೇನ ಶೋಕೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಶುಭಸ್ಯ ತೇ ॥೫೫॥ ಶೇತಿತಚ್ಛೂನ್ಯಪಿವಾಯುಂ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟಾಭಿಧಃ ಪುರಾ । ಉಚ್ಯತೇ ಮುಚ್ಯತೇ ರೋಗಾದ್ದುಃಖೇನ ಸುಚರಿತ್ರಿಣಾ ॥೫೬॥ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಜೋತ್ತರಗ್ರಂಥಃ ಸೌಚಿತ್ಯೇನ ಮಯಾ ತತಃ । ಪುರೇತಿ ಗುರುಣೈವೇಹ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ನರೈರ್ನತೇ ॥೫೭॥ ಆಚಾರ್ಯತ್ವಂ ಸ್ಥಿರಂ ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೈರಪ್ಯನಿವಾರಿತಮ್ ॥
೮. ಸೂರ್ಯಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ :- (58–59½)
ಹೇ ಸೂರ್ಯನಾಮಧಾರಾದ್ಯ ಸೂರ್ಯವತ್ಸುಪ್ರಭಾನ್ವಿತ ॥೫೮॥ ಸೂರ್ಯವನ್ಮಮ ಗೂಢಾರ್ಥಕೃತಿಂ ಸೂರಿಜನೇಷ್ವಿಹ । ಪ್ರಕಾಶಯ ವಿಕಾಸಂತೇ ಮತಯಸ್ತೇ ಸಕಾಶತಃ ॥೫೯॥ ವರಾಕಾಅಪಿ ಶೋಕಾರ್ತಾಃ ನಿಃಶೋಕಾಶ್ಚ ಭವಂತು ತೇ ॥
೯. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (60–60½)
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ವದಸ್ವತ್ವಂ ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ಸೂರಣಮ್ ॥೬೦॥ ಕಾರಣಂ ಪುಣ್ಯರಾಶೀನಾಂ ವಚನಂ ಮಮ ಜಾನತಾಮ್ ॥

೧೦. ಉಪೇಂದ್ರಭಟ್ಟಶ್ರೋತೃಕಪ್ರಕರಣಂ :- (61-62½)

ಉಪೇಂದ್ರಭಟ್ಟ ತಾಂ ಶಿಷ್ಟ ಕಾಮಧೇನುರಿತಿ ಸ್ಫುಟೇವರ್ ||೬೧|| ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಾನಿ ದಾತುಂ ತೇ ಪಟ್ವೀಂ ಮತ್ಕೃತಿಕಾಂ ಪಠ | ಉಪೇಂದ್ರನಾಮಧೇಯಾದ್ಯ ಕಾಮಧೇನುರಿವ ಪ್ರಿಯು ||೬೨|| ಸರ್ವಾಭೀಪ್ಸಿತದಾತ್ರೀಂ ಮೇ ವೃಂದಾವನಕೃತಿಂ ವದ ||

೧೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (63-76½)

ಕನಕಾಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟೋಽಪಿ ಕನಕಾರ್ಜನತತ್ಪರಃ ||೬೩|| ಮನಸಾ ತೃಪ್ತಿಹೀನಃ ಸನ್ ಮನಾಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಗಚ್ಛತಿ | ಹಿರಣ್ಯಭಟ್ಟ ಏವಾಯಂ ಹಿರಣ್ಯಾರ್ಜನತತ್ಪರಃ ||೬೪|| ಹಿರಣ್ಯ ಇವ ಕಾರುಣ್ಯವಿಷ-ಯೋತ್ರ ಭಭೂವಹ | ಸರಸಾ ಭರತೀ ಯಾ ವೈ ತಸ್ಯಾ ನಾಮಧರೋಽಪಿ ಸನ್ ||೬೫|| ವಿರ-ಸೋಽಪಿ ಭವೇದತ್ರ ನಾರಸಿಂಹೋ ನರಾಧಮಃ | ದಾಂಬಲೌ ಪಿತ್ತವಗೌಲೀ ದ್ವೌ ಹರಿನಾರಾ-ಯಣಾವಪಿ ||೬೬|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚಾರ್ಯನಾಮಾಪಿ ಯುಕ್ತಂ ವೃಂದಾವನೇನ ಚ | ನ ವದಂತೌ ಸುಧಾಂತೇಷು ಗ್ರಂಥೇಷು ಕುಶಲಾವಿವ ||೬೭|| ಮದವಂತೌ ಮದಾಂಧೌ ತೌ ಮತ್ಕೃತೌ ಭಕ್ತಿಬಾಹ್ಯಕೌ | ಇತಃ ಪರಂ ಜನಾಃ ಸರ್ವೇ ಚೌದಾಸೀನ್ಯಪರಾ ಮಯಿ ||೬೮|| ಮತ್ಕೃತಿಂ ನ ವದಂತ್ಯತ್ರ ಪಶ್ಯಂತಃ ಪುತ್ರ ತತ್ಫಲಮ್ | ಮಹತ್ಪುಣ್ಯಂ ಗುಣಾಢ್ಯಸ್ಯ ಭವತೀಹ ದಿನೇ ದಿನೇ ||೬೯|| ಲೇಖನಾದ್ವಾಚನಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಭಟ್ಟಸ್ಯ ನಂದನ | ಹೇ ವಿಪ್ರ ತವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಚರಣಾದ್ರಾ-ಪ್ಯಭೂಷಣಮ್ ||೭೦|| ಸ್ತ್ರೀವಶಂ ಪ್ರಾಪ ತದ್ಧಸ್ತಾದಂತಕಸ್ಯ ವಶಂ ಗತಮ್ | ಇತಃ ಪರಂ ನ ವಕ್ಷ್ಯೇಹಂ ಲೌಕಿಕಂ ನಾಪ್ಯಲೌಕಿಕಮ್ ||೭೧|| ಮತ್ತೋಕಾಗಮಪರ್ಯಂತಂ ಕಾಕಬು-ದ್ಧೀನ್‌ಜನಾನ್‌ಪ್ರತಿ | ಏಕೋ ವದತಿ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಕೃತಿರೇವೇತಿ ಸರ್ವಥಾ ||೭೨|| ವರತೋ ಗುರು-ಮುಖ್ಯಸ್ಯ ತಂ ವರಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮ್ಯಹಮ್ | ಪುನರೇಕೋ ವದತ್ಯೇವ ಲೌಕಿಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ-ಣೋದಿತಮ್ ||೭೩|| ಅಲೌಕಿಕೋಕ್ತಿಮಾತ್ರಂ ತು ಗುರುಣೈವೋದಿತಂ ಹಿ ತತ್ | ಅಯಂ ತು ತನ್ಮಣೋ ವಕ್ತಿ ಬಾಣವತ್‌ಪ್ರಾಣಘಾತಕಃ ||೭೪|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಯಂ ಸ್ವಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ

ಕುತೋ ವಕ್ತೀತಿ ನಿರ್ಗುಣಃ। ಸರ್ವೇ ವದಂತಿ ದಾತಾರಂ ಸ್ವಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ಕದಾಚನ॥೭೫॥ ನಾದಾತಾರಂ(ಪ್ರತಿ)ಕುತಃ ಶ್ರೇಯೋ ಹಾನಿಂ ತು ಪುರುಷೇ ವೃಥಾ । ತಸ್ಮಾನ್ನನಿಂದ್ಯಂತ್ವಾರ್ಷೇಯಂ ಪುರುಷ್ಯೈಃ ಪರುಷೋಕ್ತಿಭಿಃ ॥೭೬॥ ಅಸೂಯಾಕಾರಿಭಿಃ ಶ್ರೇಯೋಹಾರಿಭಿಃ ಶಾಪಭೀರುಭಿಃ ॥

೧೨. ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (77-96½)

ಹೇ ಶ್ರೀಪತೇ ತ್ವಂ ಚ ಶ್ರಮಾನ್ವಿತೋಽಸಿ ಶ್ರೀದೇವಿ ತೇ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ತು ಶಶ್ವತ್। ಸುತೋ ನಃ ಆಯಾಸ್ಯತು ತೇನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ವಾನೋಽವಶ್ಯಂ ದಾಪಯಿಷ್ಯೇ ಸುಶಿಷ್ಯ ॥೭೭॥ ಅಯಂ ವೃದ್ಧಃ ಸ್ತಬ್ಧ ಏವಾತಿವ್ಯಾಧಿಸ್ತಬ್ಧಶ್ಚಾಸೀನ್ಮುಗ್ಧಭಾವೋಽಪಿ ತೇನ । ಹೇ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ಮತ್ಸುತೇಃ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸ್ತ್ವಯಾ ಜಾತಾ ವಿಬುಧೇಷು ಪ್ರಧಾನಾ ॥೭೮॥ ಮತ್ಸಖ್ಯಾದ್ವಿಪ್ರದೇಹೇ ತು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಃ ಸ್ಥಿತೋಽಭವತ್ । ಸಖಾ ಸಾರ್ಧಂ ಮಯಾಪ್ಯತ್ರ ಸುಖಾವಹಗತಿ ಪ್ರದಃ ॥೭೯॥ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಣಾವಧಿರ್ವಿಪ್ರೇ ತ್ವೇಕಶ್ಚಾಸೀತ್ಸುಪುತ್ರಕ । ದ್ವಿತೀಯಾವಧಿಪರ್ಯಂತಮಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇಽಥವಾ ನ ವಾ ॥೮೦॥ ಯದಿ ವಾ ನೈವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಲಂ ಬುಧ್ಯಾ ಕಲೌ ಯುಗೇ। ತರ್ಹಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನ್ಯಾದಿದೋಷೋ ಮಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥೮೧॥ ಪ್ರಥಮಾವಧಿಮಾದಾಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರ್ಧೋಽಪವರ್ತಿತಃ। ತಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿರ್ವಾಪ್ಯನ್ಯ ವಾ ಮಮ ದೂಷಣಮ್॥೮೨॥ ನಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿ ನ ಸಂದೇಹೋ ಮಧುಸೂದನಶಾಸನಾತ್ । ತಸ್ಮಾನ್ನಿರ್ದೋಷ ಏವಾಹಂ ಯೋ ದೂಷಯತಿ ದೋಷಯುಕ್ ॥೮೩॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಕು(ಕೃ) ತೋ ಮಾನಸ್ತದಂತರ್ಯಾಮಿಣೋ ಮಮ । ಶೃಣು ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನಸ್ತ್ವಂ ಕೃಣುಮಾನಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೋ ॥೮೪॥ ಇದಂ ತತ್ಪುರತಃ ಶ್ಲೋಕಂಲೋಕಸ್ಯ ಚ ಸಮುಕ್ಷತಃ। ಭೇಕವದ್ವದ ತಚ್ಛ್ಲೋಕಕಾರಣಂ ಶತವಾರತಃ ॥೮೫॥ ಶ್ರವಣಾನಂತರಂ ಚಿತ್ರಂ ಸುವರ್ಣಂ ನಿಕಷಾಶ್ಮವತ್ । ನಿರ್ಣೀಯತೇ ಸ್ವಯೋಗ್ಯತ್ವಂ ಚರಣೀಯಂ ರಜೋ ಭಜ ॥೮೬॥ ಮದ್ಭೂಮಿಂ ಯೋ ವಹೇದ್ವಿದ್ವಾನಪಿ ಶೀಘ್ರಂ ತು ನಶ್ಯತಿ । ಇತ್ಯುವಾಚ ಯಮಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರತಿಮಾರ್ತಾಂಡಿರಾತ್ಮನಃ ॥೮೭॥ ತಸ್ಮಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ಭೂಮಿಂ ಯಾಮ್ಯಾಂ

ಮಾದತ್ಸ್ವ ನಾಥಿತಾಮ್ । ಕದಾಪಿ ಕೋವಿದತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಮಾತ್ಯಜಸ್ವ ಬುಧೋದಿತಾಮ್ ॥೮೮॥ ಮಮ ಪುತ್ರೋಽಪಿ ಮದ್ವಾಕ್ಯವಿಶ್ವಾಸೇನ ಮಹಾಮತಿಃ । ಮಯಾ ದತ್ತೇನ ಸನ್ನಾಮ್ನಾ (ಸನ್ನಾಮ್ನಾತ್) ಸಮಾಹ್ವಯತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ ॥೮೯॥ ಅಯಂ ತು ದಾಂಬಳಃ ಪಿತ್ರಮೌಳಿ-ರಾಸ್ಯಾತ್ರ್ರಧೂಳಿಕಃ । ಚಂದ್ರಮೌಳಿರ್ಗಲೇ ಯದ್ವತ್ ಹೃದಿ ಹಾಲಾಹಲಾನ್ವಿತಃ ॥೯೦॥ ನಾರಾಯಣಾಹ್ವಯೋಽಪೀಹ ತಜ್ಜಿಹ್ವಾನಾಹ್ವಯತ್ಯಹೋ । ಮುದುಕ್ತಾಹ್ವಯಮಪ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಹ್ಯೇತಾಸಹ್ಯವಾದಿನೀ॥೯೧॥ಭರಣ್ಯಾಮಾಗತೋಽಸಿ ತ್ವಂ ಧರಣ್ಯಾಂ ನಾತಿನಿಂದಿತಃ । ಸ್ಮರಣೇಯಶ್ಚ ಮತ್ಪಾದೋ ಮರಣಾರ್ತಿಹರಸ್ತವ ॥೯೨॥ ಚಿಂತಾಮಣ್ಯಾಹ್ವಯಾಚಾರ್ಯಃ ಚಿಂತಾಮಣಿಸಮಪ್ರಭಃ । ಚಿಂತಾಮಾತ್ರೇಣ ತತ್ಸಾರ್ಥವೇತ್ತಾರಶ್ಚಂದನಾಮಪಿ (ಕಾಂತಾರ್ಥವೇತ್ತಾರಶ್ಚಂದನಾಮಪಿ) ॥೯೩॥ ಶ್ರಾಂತಾಶ್ಚಾಪ್ಯರಯಸ್ತೇ ವೈ ಭಯಾತ್ಕಾಂತಾರಮಾಶ್ರಿತಾಃ । ಅದ್ಯಾಪಿ ಮರಣೇ ಚಕ್ರುರಾಪಣಂ ನಾಪಕರ್ಮಣಾಮ್ ॥೯೪॥ ಸರ್ವೋಪಕರಣಂ ತಚ್ಚಾಪ್ಯಸ್ಯಾಚರಚ್ಚ ಋಣಂ ವಿನಾ।ಏತಾದೃಶ ವಿನೋದೇನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದೇನಚಾನ್ವಿತಾಃ॥೯೫॥ ತಾದೃಶಾನಾಂ ನಂದನೋ ನೋ ವೃಂದಾವನಕೃತಿಂ ವದೇತ್। ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಹ್ವಾಯಮಹ್ಯೋಽಮುಗ್ಧವಚನಂ ಮಮ ॥೯೬॥ ಸಿಂಹ್ಮವದ್ವದತು ಹ್ಯತ್ರ ವಿನಾ ತೇನ ಚ ಕೋ ಮಹಾನ್ ॥

೧೩. ಭಕ್ತಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ :– (97–97½)

ಹೇ ಕೃಷ್ಣ ತಾತ ಪುಷ್ಣಾಮಿ ಭಕ್ತೋ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ ॥೯೭॥ ನಿಷ್ಣಾತಾ ಯಸ್ಯ ತೃಷ್ಣಾಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತೇನಾಸ್ತಿಚೋಷ್ಣತಾ ॥

೧೪. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ : (98–99½)

ತಸ್ಯ ಸೀತಾಪತೇ ತ್ವಂ ಹಿ ಜಾಡ್ಯತಾ ಕಾಮತಿರ್ನ ತೇ ॥೯೮॥ ಭಕ್ತಿರ್ನ ಮತ್ಕೃತೌ ಚಾಸ್ತಿ ಗೋಪತಿಸ್ತ್ವತ್ಸುತೋ ಯತಃ । ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಜೀವಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಜೀವ ಶರದಾಂ ಶತಮ್ ॥೯೯॥ ಮಂಜೀರಧ್ವನಿಸಂಯುಕ್ತಃ ಸಂಜಾಘಟಿ ಸುತಸ್ತವ ॥

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ. ವ್ಯಂ. ಆ. ಅ. ೧೭

೧೫. ವಿಠ್ಠಲಪ್ರಕರಣಂ :– (100–102½)

ಹೇ ವಿಠ್ಠಲ ಶ್ರೇಷ್ಠಭೃತ್ಯ ವಟ್ಟಭದ್ರಸ್ಯ ಮೇ ಸ್ಫುಟಮ್ ||೧೦೦|| ಸ್ವೇಷ್ಟಂ ಸುಷ್ಠು ಕರೋಷಿ ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ಟಂ ನ ಚೇಷ್ಟಸೇ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಯಂ ಪ್ರೇತ್ಯಜಾತಸ್ತ್ವಪಮೃತ್ಯುಂ ಹರಾಮ್ಯಹಮ್ ||೧೦೧|| ತಸ್ಯಾಭೀಪ್ಸಿತಕೃತ್ಯಂ ತ್ವಂ ಕುರು ತಚ್ಚ ಭವೇನ್ಮಮ | ಏವಂ ಚೇದಾಯುರಾರೋಗ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ತ್ವಾಯೇ ತವ ಸರ್ವದಾ ||೧೦೨|| ಆಯೇನಿರ್ವಿಘ್ನತಾ ಸ್ಯಾತ್ತೇ ಮಾಯೇವ ಸ್ತ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||

೧೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (103–112)

ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮುಖ್ಯಂ ಮೇ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ವಿಪ್ರಕ ||೧೦೩|| ಆಕರಸ್ಥಂ ಲೇಖನಂ ಚ ಕಾರಯ ಪ್ರಾಜ್ಞಮಯೇರಿತಮ್ | ಶಿಷ್ಯೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾಶೇಷಗುಣಾನೇವ ಮನೀಷಿಣಃ ||೧೦೪|| ಪೋಷಯಂತಿ ತಥಾ ದೋಷರೂಪಿಣಂ ದೂಷಯಂತಿ ಚ | ತಸ್ಮಾದ್ಗುಣೇಷು ವಕ್ತೃತ್ವಂ ಗುಣಾನಾಂ ದೋಷರೂಪಿಣಾಮ್ ||೧೦೫|| ಅಹಂ ಪರಮಹಂಸೋಽಪಿ ಜನಾನಾಂ ರಾಜಹಂಸವತ್ | ಅಂಹೋವೇತ್ತಾ ದುರ್ಜನಾನಾಂ ಸಜ್ಜನಾನಾಂ ನಿರಹಂತಾಮ್ ||೧೦೬|| ಕ್ಷೀರೇ ಚ ಸಾರಮೇವಾಹಂ ನೀರೇ ಚಾಸಾರಮೇವ ಚ | ರಾಜಹಂಸೋ ಯಥಾ ವೇತ್ತಿ ತಥಾ ಪರಮಹಂಸಗಃ ||೧೦೭|| ಭೋಸಾರಾಸಾರಯೋ ಮೌನಿನ್ ವೇತ್ತೃತ್ವಂ ನ ತು ದೂಷಣಮ್ | ಪ್ರತ್ಯುತಾಸ್ಯ ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠಃ ತದ್ವನ್ಮಮ ನ ದೂಷಣಮ್ ||೧೦೮|| ಮಮ ಸತ್ಸು ಚ ಸಂತೋಷೋ ಜಾಯತೇ ನ ತ್ವಸತ್ಸು ಚ| ಹಂಸಸ್ಯ ಮಾನಸೇ ಯದ್ವನ್ನ ವಾಯಸಸರಸ್ಯಹೋ ||೧೦೯|| ಸಂತಃ ಸತ್ಸು ಪ್ರಮೋದಂತೇ ನ ತ್ವಸತ್ಸು ಕದಾಚನ | ಅಸತ್ಸು ಚ ತ್ವಸಂತಶ್ಚ ಪ್ರಮೋದಂತೇ ನ ಸತ್ಸು ಚ ||೧೧೦|| ತಸ್ಮಾದ್ರಾಗೋ ಭಾಗ್ಯಯುಕ್ತೇ ದರಿದ್ರೇ ದ್ವೇಷ ಏವ ಚ | ವಿದ್ಯಾವಿತಾ ಮಯಾ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ದಧಾತೇ ಮತ್ಪದೇ ಸದಾ ||೧೧೧|| ತಸ್ಮಾದರಾಗದ್ವೇಷೋಽಹಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪಾದಪರಾಗಭಾಕ್ ||೧೧೨|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರ-

ವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವ ಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೧೧೩॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೧೪॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ತತಮ್ ॥೧೧೫॥ ಯಚ್ಛ್ರುಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೧೬॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಪ್ರಥಮಪ್ರಾಣಾವಧಿಪ್ರತಿಪಾದಕಸಪ್ತದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣಂ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

|| ಅಥ ಅಷ್ಟಾದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (1–12)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಿಂದ್ರಪೂರ್ವೈರ್ಗೀರ್ವಾಣೇಂದ್ರೈರ್ಗರ್ವರಾಹಿತ್ಯವದ್ಭಿಃ| ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ ವರ್ಣಿ ಪಾರ್ವತೀಯೈಃ ಪೌರ್ವಾರ್ಯದರ್ವಾರ್ಯರಾಧಿತಸ್ತತ್ಕೃತಂ ಮೇ ||೧|| ಪೌರ್ವಾರ್ಯದರ್ವಾರ್ಯರಾಧಿತಶ್ಚೇತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಂ ಬುದ್ಧಿಶೌರ್ಯತಾಮ್|ಗುರ್ವಾರ್ಯಮುರ್ವಾರ್ಯಂ ವಿನಾ ಕೋ ವಾಕ್‌ಶೌರ್ಯವಾನಪಿ ವಾಚಕಃ ||೨|| ವಿದ್ವತ್ಸು ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯರಹಿತಃ ಸ್ವಹಿತೋಽಪಿ ಯಃ | ನಂದನಸ್ತು ಮಮಾನಂದಂ ಕರಿಷ್ಯನ್ನ್ಯಾಕರಿಷ್ಯತಿ ||೩|| ಅಸ್ಯಾರ್ಥಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ಸ್ವಸ್ಯ ವಿದುಷಾಂ ಕಸ್ಯ ವಶ್ಯತಾ | ಹಯಗ್ರೀವಸ್ಯ ಸಾಸ್ತೀಹ ತಸ್ಯ ಸೇವಾ ಸುಸತ್ಫಲಮ್ ||೪|| ತಸ್ಮಾದ್ವೈವಿದುಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಿದ್ವಾನ್ಮನ್ನಂದನಸ್ಯ ಚ | ಸದೃಶೋ ನಾಸ್ತಿ ಸಾದೃಶ್ಯಂ ಮಮ ವೃಂದಾವನೇ ಯಥಾ ||೫|| ಆಯಾತು ಮಮ ಪುತ್ರೋಽಸೌ ಕಾಯಾತ್ಸುಪರಿಣಾಮವಾನ್ | ಮಾಯಾ ತಸ್ಯ ಸಹಾಯೇ ಚ ತ್ವಾಯಾತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನೀ ||೬|| ನಂದನಸ್ತಾದೃಶೋಽಸೌ ಮೇ ವೃಂದಾವನಕೃತಿಂ ಶ್ರಿಮಾಮ್ | ಮುಕುಂದಜನತಾಸೇವ್ಯಾಂ ಮಂದಾನಾಮಪಿ ತುಷ್ಟಿದಾಮ್ ||೭|| ಷೋಡಶಾಧ್ಯಾಯಿಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಏಧಮಾನದ್ವಿಡರ್ಪಿತಾಮ್ | ಕರೋತು ಜಾಡ್ಯರಾಹಿತ್ಯಂ ಜನಾನಾಂ ಗೌಡದೇಶಿನಾಮ್ ||೮|| ಕರ್ಣಾಟಕ ಜನಾನಾಂ ಚ ಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ | ಅರ್ಣವೋತ್ಥಮಣಿರ್ಯದ್ವದರ್ಣವೇಶಾಯಿನಃ ಪ್ರಿಯಾ (ಯಃ) ||೯|| ಔತ್ತರಾಣಾಂ ಜನಾನಾಂ ತು ಸಂಸಾರೋತ್ತಾರಣಂ ಭವೇತ್ | ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕಗೇಹಸ್ಯ ಚೋತ್ತಮದ್ವಾರಯಾಪಕಮ್ ||೧೦|| ಚೋಲಮಂಡಲದೇಶೀಯೈರ್ಬಾಲಕೈರಪಿ ನಂದನ | ಕಾಲೇ ಚಾಭ್ಯಸ್ತಮೇವೈತತ್ಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ ತಾನಪಿ ||೧೧|| ನಾನಾದೇಶಜನೈರೇವಂ ನಾನಾವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದೈಃ ನಾನಾವಿಧತಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ನಾನಾಶಿಷ್ಯೇಷ್ವಧಿಷ್ಠಿತಾ ||೧೨||

೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ (ಶೇಷ) ಪ್ರಕರಣಂ ಸುಷೇಣಾಗ್ರ್ಯ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ ಶ್ಲೋಕ :– (13–20)

ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸುಷೇಣಾಗ್ರ್ಯ ವೃಷಾ ನಹಿ ಕುರುಷ್ವ ತತ್ । ಷೋಡಶಾಧ್ಯಾಯಿಂ ನಿರ್ದೋಷಂ ಪ್ರೋಷಯಸ್ವ ಋಷೇರ್ವಚಃ ॥೧೩॥ ಆಷಾಢಮಾಸಪರ್ಯಂತಂ ಷೋಡಶಾಧ್ಯಾಯಮಾಲಿಕಾ। ಅಸ್ತುಶ್ರೌಷಡಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಕ್ರತುಕೋಟಿಫಲಪ್ರದಾ ॥೧೪॥ ಷೋಡಶಾಧ್ಯಾಯಪಾಠಂ ತು ಯಃ ಕರೋತಿ ಸ ತುಷ್ಟಿಭಾಕ್। ಶಿಷ್ಟಃ ಸ ತು ಮಮೇಷ್ಟಶ್ಚ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಂ ಲಭತೇ ನರಃ॥೧೫॥ ದ್ವಾದಶಾಧ್ಯಾಯಪಾಠಂ ವಾ ಯಃ ಕರೋತಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ ಸೋಽಪ್ಯವಿದ್ವಾನಪಿ ಸ್ವರ್ಗೇ ತ್ರಿದಶೈಃ ಪೂಜ್ಯತೇ ಸದಾ ॥೧೬॥ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯಪಾಠಂ ತು ಯಃ ಕರೋತಿ ಮಮೇಷ್ಟಕೃತ್ । ಸವಿತ್ಫಲಪ್ರಿಯೈಃ ಸರ್ವೈರಭೀಷ್ಟೈಃ ಪುಷ್ಟಿಮಾನ್ ಸದಾ ॥೧೭॥ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ವದ ವೃಂದಾವನಾಗ್ರೇ ಮನ್ನಂದನೇ ಕಂದಮಂದಾಶನಸ್ಯ । ವೃಂದಾವನೇ ಪ್ರೀಯತಾಮಿಂದಿರೇಶೋ ಮನ್ನಂದನೇ ಚಾಹಮೇವ ದ್ವಿಜಾದ್ಯ ॥೧೮॥ ಇದಂ ತು ನಾಂದೀಪದ್ಯಂ ಮೇ ಮಂದಾನಾಮಪಿ ನಂದನ । ಶ್ರುತಮಾನಂದದಂ ನೃಣಾಂ ನಾಂದೀ ಕರ್ಮಣಿ ನಾನ್ಯಥಾ ॥೧೯॥ ಇತಿ-ಶ್ರೀತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಾನಿ ಮಯಾನುಕ್ತಾನ್ಯಪಿ ಪ್ರಿಯ । ಪ್ರತ್ಯಧ್ಯಾಯೇ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾನೀತಿ ಸಂಸ್ಮರ ಬುದ್ಧಿಮನ್ ॥೨೦॥

೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (21–28)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶೃಣು ಸಂವಾದಂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಮೇ ಗುಣಿನ್ । ತನ್ಮತಂ ದೇಹಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೀತಿ ಮನ್ಮತಮ್ ॥೨೧॥ ಮಾಮೇತಿ ಮಾಧವೇನೋಕ್ತೋ ಮತ್ಪತೇ ಮಾಧವಸ್ತದಾ । ಮಾಸೀ ಮಾಸಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸ ಮಾತೃವತ್ತ್ವಾಂ ನ ತು ತ್ಯಜೇತ್ ॥೨೨॥ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಾಣಂ ಚೋನ್ನಯತ್ಯಪಾನಂ ಪ್ರತ್ಯಗಸ್ಯತಿ । ಮಧ್ಯೇ ವಾಮನಮಾಸೀನಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಉಪಾಸತೇ ॥೨೩॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವಪದೇಪಾಯಂ ದೇಹಸ್ಥೇ ಮತ್ಪತಃ ಕೃತಿನ್ । ಮಯಾಜೀವಿತ ಏವ ತ್ವಂ ಮತ್ಪತಿಂ ಸ್ಮರ ವಿಪ್ರಕ ॥೨೪॥ ಕರ್ತೃಂಚಾಕರ್ತೃಮಪ್ಯೇವಮನ್ಯಥಾಕರ್ತೃಮೇವ ಚ । ಸಮರ್ಥೋಽಹಂ ನ ಸಂದೇಹಶ್ಚೇಶ್ವರಸ್ಯ ಸದಾಜ್ಞಯಾ ॥೨೫॥ ಇತಿ

ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ । ಅನ್ಯಥಾ ದೇಹಹಾನಿಂ ತು ಪಶ್ಯಸಿ ತ್ವಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||೨೬|| ತತ್ತೇ ಮದ್ದತ್ತಮಾಯುಷ್ಯಂ ವೃದ್ಧ ತ್ವಂ ಜೀವ ತೇನ ಚ ।ವೃದ್ಧ ತ್ವಾಂ ಜೀವಯಾನೀಹ ದಗ್ಧಮೌತ್ತರಗರ್ಭಗಮ್ ||೨೭|| ಪರೀಕ್ಷಿತಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಯಥಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಃ ಕ್ಷಿತೌ । ಕ್ಷಣಾದ್ರಕ್ಷಿತವಾನ್‌ಪಕ್ಷಪಾತೇನ ಸುವಿಚಕ್ಷಣಃ ||೨೮||

೪. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :– (29–38)

ಮದ್ದತ್ತಜೀವನಂ ಯದ್ವದೃಣಬಂಧನ ಮೋಚನಮ್ । ಭವಿತಾ ಮೇ ನಂದನಸ್ಯ ಚರಣದ್ವಂದ್ವವಂದನಮ್ ||೨೯|| ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಶಿರಸಾಪ್ಯತ್ರ ಕುರು ವಿಪ್ರ ಸುಗೌರವಾತ್ । ವರಾಭ್ಯಾಂ ವರಸಾರಂ ತಮಿಹಾಮುತ್ರಾರ್ಥದಂ ಗುರುಮ್ ||೩೦|| ತಸ್ಮಾದೃಣವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ಮರಣೇನಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ । ಸ್ಮರಣಂ ಮೇ ಚರಣಯೋಃ ಪೌರಾಣಿಕ ಸದಾ ಕುರು ||೩೧|| ಅಹಂ ಸಂಯಮಿನೀಂ ಗತ್ವಾ ದಮನೀ (ನಾ) ಯುಸುಪಾಪಿನಾಮ್ । ಕಮನೀಯಂ ತು ಮಾಂ ತೇಷಾಂ ಸುಮನೋಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ||೩೨|| ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಚ ತತ್ಪಾಪಂ ಕರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಸುದರ್ಶನೈಃ । ಪರಶುಭೇದನಂ ತೇಷಾಂ ಮರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಸುಕರ್ಷಯೇ ||೩೩|| ಏವಂ ಸಂಯಮಿನೀವಾಸಂ ದಮನೀಯುಸುಪಾಪಿನಾಮ್ । ಶಮನಾಯ ತದಾ ತೇಷಾಂ ಗಮನಾಯ ಮನಸ್ತ್ವಭೂತ್ ||೩೪|| ಯಮೋಽಪಿ ಮಾಂ ತದಾ ಪ್ರಾಹ ತ್ವಾಂ ಯೇ ನಿಂದಂತಿ ಮಾನವಾಃ । ತಾನ್ನೈವ ಮುಂಭಾಮಿ ಧೀಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇಪ್ಯಹಮ್ ||೩೫|| ವೃಂದಾವನಕೃತೌ ಚೋಕ್ತಮಹಿಮಾ ಘಟತೇ ನ ತೇ । ಇತಿ ಯೇ ಕಥಯಂತೀಹ ನ ಮುಂಚಾಮ್ಯಾತತಾಯಿನಃ ||೩೬|| ಯೇನ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾತಿರ್ಜಾತಾಚಾತ್ರ ದಿನೇ ದಿನೇ । ತಸ್ಮೈ ನಂದನ ಧಾನ್ಯಂ ವಾ ಧನಂ ವಾ ಕಿಂ ನ ದೀಯತೇ ||೩೭|| ಮತ್ಕರಾದಾಗತಂ ವಿತ್ತಂ ತಸ್ಮೈ ದತ್ವಾ ಪೋಷಯ । ತೋಷಯಾದ್ಯ ದಿನಾರಭ್ಯ ಯದ್ವಾ ಪುಣ್ಯದಿನೇ ಮಮ ||೩೮||

೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (39–43)

ಹೇ ವಿಪ್ರ ಕವಿವೃತ್ತೇನ ಶ್ಲೋಕೇನ ತು ಮಮಾಗ್ರತಃ । ನೃತ್ತಂ ಕುರು ಸುವೃತ್ತೇನ ವಿತ್ತಂ ತವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೩೯|| ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣಚಾಧ್ಯಾಯಾನಾಗತಃ ಕುರು ನಂದನ । ಪೂರ್ವಸ್ಮಿನ್ನೈ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಶೀಘ್ರಂ ಪಂಚದಶೈವ ತು ||೪೦|| ಪೂರ್ವಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೋ ಯಥಾ ಮಖಮ್ । ಚಕಾರ ರಾಜಸೂಯಂ ಚ ಕುರು ನಂದನ ಏವ ಚ ||೪೧|| ತದ್ವದ್ದಿಗ್ವಿಜಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಚಾಗ(ಗ್ರ)ತಃ ಕುರು ನಂದನ । ಅಧ್ಯಾಯಾಂಸ್ತವ ತದ್ವತ್ ಸ್ಯಾದ್ರಾಜಸೂಯಫಲಂ ಮಹತ್ ||೪೨|| ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕುರು ನಂದನ ತತ್ಪದಮ್ । ಯತ್ಫಲಂ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ತದ್ವೈಸ್ಯಾತ್ತ್ವವ ನಾನ್ಯಥಾ ||೪೩||

೬. ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (44–50½)

ಹಯಕಂಧರ ಸನ್ನಾಮಧಾರ ವಿದ್ವದ್ಧುರಂಧರ । ಕರ್ಮಂದೀಶ್ವರ ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಂದಿರಗಂ ಹರಿಮ್ ||೪೪|| ಭಜ ತದ್ಭಜಕಂ ಮಾಂ ಚ ತ್ಯಜ ದುರ್ಜನಸಂಗತಿಮ್ । ದ್ವಿಜೇ ಸುಜನತಾಂ ಪಶ್ಯ ಭಜತೇ ನಿಜಸೇವಯಾ ||೪೫|| ವೃಂದಾವನಕೃತೌ ಚೋಕ್ತಮಹಿಮಾ ಘಟತೇ ನ ವಾ । ಇತಿ ತೇ ಸಂಶಯೋ ಮಾಸ್ತು ಯಮೋಕ್ತಂ ಶೃಣು ತತ್ರ ಚ ||೪೬|| ಹಯಕಂಧರನಾಮಧೇಯ ಜಯ ವಿದ್ವಜ್ಜಯಾಂಕುರ । ದುರ್ವಾದೀಭ ಮಹಾಸಿಂಹ ದುಃಸಿದ್ಧಾಂತಂ ಚ ದುಃಸಹಮ್ ||೪೭|| ಹೇ ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿನ್ ತವ ಸುಂದರವಿಗ್ರಹಃ। ಮಮ ಸಂದರ್ಶನಾದೇವ ಹೃಭೂದಾನಂದವಿಗ್ರಹಃ ||೪೮|| ಅಹಂ ಜಾನಾಮಿ ತೇ ನಾಮ ಮಮನಾಥಸ್ಯ ಮಾನಿತಮ್ । ತೇನ ಮನ್ನಂದನಾದೀನಾಂ ಮಾನ್ಯಸ್ತ್ವಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೪೯|| ಮಮ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ತವ ಸುಂದರ ಕರ್ಣತಃ । ಮನ್ನಂದನವದೇವ ತ್ವಂ ನಂದಯನ್ಮಾಂ ಶೃಣುಷ್ವ ತತ್ ||೫೦|| ತೇನ ತೇ ಭವಿತಾ ಶ್ರೇಯಃ ಕೇನ ಯಾಸ್ಯಂತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಮ್ ||

೭. ವಿಠ್ಠಲಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (51–55)

ಹೇ ಪಯಃ ಫೇನವಚ್ಛುಭ್ರಕೀರ್ತಿಮನ್ಮೇ ಮನಃಪ್ರಿಯ ||೫೧|| ವಿಪ್ರೋಽಯಂ ತ್ವತ್ಕರೇ ದತ್ತೋ
ಮಯಾ ಪುತ್ರ ಇವ ಪ್ರಿಯಃ | ತಚ್ಛಿಶೋಃ ಕ್ಷೀರಪಾನಾರ್ಥಂ ಗಾಂ ತು ದಾಪಯ ಭೂಪತೇಃ
||೫೨|| ಸ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಕಸ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯೇ ರುಜಂ ದ್ವಿಜ (ಜೇ) | ಪಶ್ಯ ವಿಪ್ರೋಽದ್ಯಾ-
ನ್ನಶೂನ್ಯೋ ನಶ್ಯತೇ ಚಾಸ್ಮದಾಶ್ರಯೀ ||೫೩|| ಮತ್ಪುತ್ರಾಗಮಪರ್ಯಂತಂ ತ್ವತ್ಪುತ್ರೋಽಯಂ
ನ ಸಂಶಯಃ | ತತ್ಪುತ್ರಕ್ಷೀರಪಾನಾರ್ಥಂ ಸತ್ಪ್ರಭೋ ಗಾಂ ಪ್ರದಾಪಯ ||೫೪|| ಏವಂ ಚೇ-
ತ್ತವ ಚಾಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಿರ್ಹಿ ಭವಿತಾ ಸದಾ | ಕವಿತಾ ವಿಪ್ರಕೇ ನಾಸ್ತಿ ಸವಿತಾ ವೇತ್ತಿ
ಸರ್ವಥಾ (ದಾ) ||೫೫||

೮. ನಾರಸಿಂಹಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– **(56–74)**

ನಾರಸಿಂಹ್ಮ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಥಾ ಸರಸಭಾರತೀ | ತವಜಿಹ್ವಾಗ್ರಗಾ ತದ್ವದ್ವೃಂದಾವನಕೃತಿ-
ರ್ಭವೇತ್ ||೫೬|| ನಾರಸಿಂಹ್ಮ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ನರಕೇ ರವಿನಂದನಃ | ಆಹ ಯದ್ವಚನಂ ಚಾಗ್ರೇ
ಹಯಗ್ರೀವಮುನಿಂ ವದ ||೫೭|| ಭೂಪೋಽಸ್ಮದ್ಧನಮಾದಾಯ ಪಾಪ್ಮಾನಂ ಪೋಷಯತ್ಯ-
ಹೋ | ದೋಷೋಽಪಿ ಮಮ ನಾಸ್ತ್ಯೇಯ ಶೇಷಶಾಯಿಪದೇ ಶಪೇ ||೫೮|| ಶೇಷಾದ್ರಿಪಂಡಿತಃ
ಪಾಪಶೇಷಾತ್ಸ್ವಸ್ಯ ಸುಚಕ್ಷುಷಃ | ಶೋಷಕಸ್ತ್ವಯಮೇವಾಸೀತ್ತ್ವದ್ದ್ರೋಹಾಚ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ
||೫೯|| ಯಥಾಚ ದ್ರುಪದೋ ದ್ರೋಣದ್ರೋಹತಃ ಸಮುಪದ್ರುತಃ | ಸುಭದ್ರಾಪತಿನಾ ದೃಪ್ತ-
ಸ್ತದ್ರಥೋಪರಿಮರ್ದಿತಃ ||೬೦|| ತಚ್ಛಿಷ್ಯೈರೇವ ಪಾಂಚಾಲಃ ಶೋಷಿತಸ್ತ್ವೃಷಿತೋ ಯಥಾ |
ತದ್ವತ್ತ್ವಚ್ಛಿಷ್ಯತಶ್ಚಾಯಂ ಶೇಷಾದ್ರಿಃ ಶೋ (ಶೇ) ಷಿತಸ್ತ್ವಿಹ ||೬೧|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮೇವ ತಂ ಪಾಪಂ
ಮೋಚಯಾದ್ಯ ಸುಶೋಚ್ಯತಾಮ್ | ಗತಃ ಕುಚೋದ್ಯಕೃದ್ಭಿಶ್ಚ ಹ್ಯನಾಥಂ ಚ (ತಂ) ಸಮು-
ದ್ಧರ ||೬೨|| ಅಹಂ ಜಾನಾಮಿ ತೇ ಮಾನಿನ್ ತೇನ ಜಾತಮನಾದರಮ್ | ಶುನಾ ಸಮಾ-
ನತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕುಮಾನವಗತಿಂ ಮನಾಕ್ ||೬೩|| ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಧಿಕರಣಾತ್ತೇ ವೈ ನಿಮ್ನಂ ದುಃಖ-
ಮವಾಪ್ತವಾನ್ | ದ್ಯುಮ್ನಧೃಷ್ಟೋ ಯಥಾ ದ್ರೋಣವಿರೋಧಾನ್ಮೃತಿದುಃಖಭಾಕ್ ||೬೪||

ವ್ಯತ್ಯಸ್ತನಾಮತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಮತಿವ್ಯತ್ಯಾಸ ಏವ ಚ । ಗೃಹೀತಸ್ತದ್ವದೇತಸ್ಮಿನ್ವ್ಯತ್ತಸ್ತಮತಿರಪ್ಯ-ಭೂತ್ ॥೬೫॥ ತಥಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಕಲಿನಾವಿಷ್ಟಚೇತನಾಮ್ । ವಿನಾಶಕಾಲೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ತನ್ಮತಿಶ್ಚಾಲಿತಾ ಭವೇತ್ ॥೬೬॥ ತನ್ಮಾತ್ರತ್ಕಲಿನಾ ಸರ್ವಂ ಕೃತಮಂತರ್ನಿ-ವಾಸಿನಾ । ಸ್ವಾಜ್ಞಾನಾದಿತಿ ಮತ್ವಾ ಚ ಹ್ಯನಾಥಂ ತಂ ಸಮುದ್ಧರ ॥೬೭॥ ಹಯಾಸ್ಯನಾಮ-ಧೇಯಿನೋ ಪ್ರಕಾಶ್ಯಮೇವ ಮೇ ಪ್ರಿಯಮ್ । ವೃಥಾಸ್ಯ ನೋಚ್ಯತೇ ವಚಃ ಕೃಪಾಸ್ಯ ತತ್ರ ಜಾಯತೇ ॥೬೮॥ ಅತೋ ಮಯೋದಿತಂ ಹಿ ಯತ್ಸುತೋದಿತಂ ಯಥಾ ತಥಾ । ವೃಥಾ ನ ಜಾಯತೇ ಕೃತಿನ್ ಭವತ್ಯವಶ್ಯ ಮೇವ ತತ್ ॥೬೯॥ ಸುತೋಽಪಿ ಮೇ ಪ್ರವ-ಕ್ಷ್ಯತೇ ತವಾನುಮತ್ಯನುವ್ರತಃ । ಇಹಾಗತಃ ಶ್ರುತಂ ಮಮೇಹ ಸನ್ಮತಂ ಕುರುಷ್ವ ತತ್ ॥೭೦॥ ಇತ್ಥಂ ಮಯೋಕ್ತಮೇವೈತನ್ನ ವಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕದಾಚನ । ಕಥಂ ತೇ ಭವಿತಾ ಚಿತ್ತೇ ವಿಪ್ರೋಕ್ತಿರ್ಮಮ ವಾ ಕೃತಿಃ ॥೭೧॥ ಸಂಶಯಂ ವದ ವಿದ್ವಂಸ್ತೇ ಮದವಜ್ಞಾನ-ತೋ ಭವೇತ್ । ಸದವಜ್ಞಾಂ ಮಹತ್ಪಾಪಂ ತ್ರಿದಿವಾತ್ಪಾತಯತ್ಯಧಃ ॥೭೨॥ ಸ್ವೈರಂ ಗುರುಕ್ತಂ ಕುರು ಮಾರದೂರ ಧೀರ ಸ್ಮರನ್ಪೌರಜನಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ । ಸ್ಮರನ್ಮುರಾರೇಃ ಪರಮಾರ್ಥಸಾರಂ ನ ತತ್ಕೃತಂ ಸಂಸ್ಮರ ಸಜ್ಜನಾಗ್ರ್ಯ ॥೭೩॥ ಹೇ ಮೌದ್ಗಲನಾರಸಿಂಹ್ಮ ತವ ಸಂತತಸೇವಯಾ । ಮಾಭೂತ್ಕಲತ್ರಪುತ್ರಾಣಾಂ ಹರಿಷ್ಯೇ ನ್ಲೇಂಛಬಂಧನಮ್ ॥೭೪॥

೯. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (75-77)

ಮುಗ್ಧೇತಿ ಸಂಬೋಧ್ಯ ಮಯಾ ದುಗ್ಧವಾರಿಧಿರೀರಿತಃ । ದಗ್ಧಜಿಹ್ವವದೇವ ತ್ವಂ ಸ್ತಬ್ಧವೃದ್ಧೇತಿ ಭಾಷಸೇ ॥೭೫॥ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ತವಾಜ್ಞಾದ್ಯಾಹಂಕರೋಮ್ಯಜ್ಞತಾಂತಕಃ । ಅಹಂಕಾರೇಣ ಹೀನಂ ತ್ವಾಂ ಯಂ ಕರೇಣಾಭಿಮರ್ಶಯೇ ॥೭೬॥ ಮತ್ಕರಸ್ಪರ್ಶನಂ ವಿಪ್ರ ತ್ವಚ್ಛಿರಸ್ಯತಿ-ಸತ್ಕೃತಮ್ । ತತ್ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಹರತೇ ನಿತ್ಯಂ ಯತ್ಕೃತಂ ತ್ವಜ್ಞತಾರ್ಪಕಮ್ ॥೭೭॥

೧೦. ಮೌದ್ಗಲನಾರಸಿಂಹ್ಮಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (78-81) (ಶ. ಪ್ರ. ?)

ದ್ವೇಸಹಸ್ರೇ ಚ ಪದ್ಯಾನಾಂ ಖದ್ಯೋತೋಪಮತೇಜಸಾಮ್ । ದೇಹಿನಾಂ ಬೋಧನೋ-ದ್ದಾಮಸಾಧನಂ ತು ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೭೮॥ ತಾವತ್ಪರ್ಯಂತಮೇವಾಹಂ ವಕ್ಷೇ ಪಕ್ಷೀಕೃತ-ದ್ವಿಜಾತ್ ।ಯಾವತ್ಪದ್ಯಸಹಸ್ರೇ ದ್ವೇ ಪೂರ್ಣೇ ಸುತಭವಿಷ್ಯತಃ ॥೭೯॥ ತದನಂತರ ಮೇವಾಹಂ ಯಥಾ ಮನ್ವಂತರೇ ತಥಾ । ಅನಂತಶಯನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹ್ಯನಂತಸುಖಮಾಪ್ನುಯಾಮ್॥೮೦॥ ತತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರವಕ್ಷಾಮಿ ನ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಥವಾಕ್ಷಣಮ್ । ನ ಶಿಕ್ಷಯಾಮಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಾವತ್-ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಲಕ್ಷಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೮೧॥

೧೧. ಹಯಗ್ರೀವಮುನಿಪ್ರಕರಣಂ :- (82-85)

ಹಯಕಂಧರಕರ್ಮಂದಿನ್ ಜಯಕಂದರಭೇ ದಿನೇ । ನತಕಂಧರಪದ್ಯಾನಾಂ ಶತಕಂ ಧರ ಬ್ರಾ-ಹ್ಮಣೇ ॥೮೨॥ ಸ್ನೇಹಂ ಕುರು ಮಮ ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಸಜ್ಜನೇ । ಮತ್ಸುತೋ-ಪ್ಯತಿಸುಸ್ನೇಹಂ ಕರೋತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ॥೮೩॥ ವಿಪ್ರೋಽಯಂ ಕೃತ್ರಿಮೋ ಭೃತ್ಯೋ ಮಮ ನೈವ ಸುಮಾನವಃ । ಪುತ್ರವತ್ಪೋಷ್ಯ ಏವಾಸೌ ಮಾತ್ಯಜ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಮ್ ॥೮೪॥ ಮತ್ಪುತ್ರೇಣ ವಿನಾ ವಿಪ್ರ ತತ್ರ ತತ್ರ ಕೃತಂ ಮಹತ್ । ನ ಶೋಭತೇ ಶುಭಂ ಕರ್ಮ ದೈವಂ ಭೂದೈವತಂ ಚ ವಾ ॥೮೫॥

೧೨. ಬಹುಭಕ್ತಶೋತೃಕಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (86-96)

ಮನ್ನಂದನೇನ ಕರ್ಮಂದೀಶ್ವರೇಣಾದ್ಯ ವಿನಾ ಕೃತೇ । ಕರ್ಮಣ್ಯಾನಂದರೂಪೇಽಪಿ ಮಮಾ-ನಂದೋ ನ ಜಾಯತೇ ॥೮೬॥ ಶೂನ್ಯಾಗಾರವದೇವೇದಂ ನಗರಂ ಶೂನ್ಯಮೇವ ಚ । ತಂ ವಿನಾ ನಗರಂ ಯದ್ವದ್ದಿವಾ ದಿನಕರೇಣ ವಾ (ಚ) ॥೮೭॥ ತದಾಗಮನಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮನ್ಮ-ನೋರಥಸಾರಥಿಮ್ । ಪ್ರೇಷಯಾಮಿ ತಮಾಹರ್ತುಂ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಮಧ್ವನಿ ॥೮೮॥ ಸೋಽಪಿ ಗತ್ವಾ ತು ಗೋವಿಂದಸಂಕಲ್ಪರಥಮೇವ ಚ । ಆರೋಪ್ಯ ಭೂಪಪ್ರಭೃತಿಭೃತ್ಯವಾಗಶ್ವಸಂ-ಯುತಮ್ ॥೮೯॥ ಆನಯಿಷ್ಯತಿ ಮಾನಾರ್ಹಕೃಷ್ಣಂ ದಾನಪತಿರ್ಯಥಾ । ಮಧುರಾಂ

ಸೋದರಯುತಂ ತದ್ವತ್ಸೋದಾಪುರಿಂ ಸು (ತ) ತಮ್ ||೯೦|| ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿನಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಮಧುರಾಪುರವಾಸಿನಃ | ಸದಾರಾಃ ಪೂಜಯಂತಿ ಸ್ಮ ಸುದಾಮೋದಾರಮುಕ್ತಿದಮ್ ||೯೧|| ತದ್ವನ್ಮನ್ನಂದನಮಪಿ ನಂದನ್ಯೈಃ ಸಹಿತಾ ನರಾಃ | ನಿಂದಂತಶ್ಚಾತ್ಮಪಾಪಾನಿ ಸಾನಂದಂ ಪೂಜಯಂತ್ಯಹೋ ||೯೨|| ಸೋದಾಪುರೇ ವಸಂತೋ ಯೇ ಸದಾರಾಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಾಃ | ಉದಾರಗುಣಸಂಪನ್ನಾಃ ಸದಾ ರಯಿವಿವರ್ಧಕಾಃ ||೯೩|| ಇತ್ಥಂ ಮಮ ಸುತೇಪ್ಯತ್ರ ಚಾಗತೇ ಸ್ವಾಗತೋಕ್ತಿಭಿಃ | ಪೂಜಯಿಷ್ಯಂತಿ ಸಂತಸ್ತೇ ತಾನ್‌ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೋಷಿತೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ ||೯೪|| ಏವಂ ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಂ ಮಾಂ ಕಲ್ಪಯಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಸ್ವಲ್ಪಾಪರಾಧೋಪಿ ಮಮ ಮಹಾಪಾಪಾಯ ಕಲ್ಪ್ಯತೇ (ಲ್ಪ) ||೯೫|| ತಸ್ಮಾನ್ಮಂದನಂ ಮಾಂ ಚ ನೈವ ದ್ರುಹ್ಯೇಥ ಮಾಮಕಾಃ | ದಾಮೋದರಪ್ರಿಯಂ ಮತ್ವಾ ಕಾಮತಿಂ ತ್ಯಜಧಾಶು ಚ ||೯೬||

೧೩. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- **(97–104)**

ತಸ್ಥಿವಾಂಸೀತಿ ಮೇ ಪ್ರೋಕ್ತೇ ತಸ್ಥುಷಾಂಸೀತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ | ವಿಪ್ರ ಸ್ವಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ತೇಽಸ್ಥೀನ್ಯೈ ಕರಿಷ್ಯೇ ಶಿಥಿಲಾನಮಹಮ್ ||೯೭|| ಮಮಾಸ್ಥಿನಿಚಯೇ ವಿಪ್ರ ಕ್ಲೀಬಶಬ್ದಃ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ | ತವಾಸ್ಥಿಷ್ವಿಹ ಪುಲ್ಲಿಂಗಶಬ್ದಃ ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ ||೯೮|| ಕೋವಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯೇಽಭಿಪ್ರಾಯಮಂಜಸಾ | ಮಮಾಸ್ಥೀನ್ಯಪಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕಿತಾನಿ ಚ ||೯೯|| ಪುನಃ ಸಂಸ್ಕೃತಿದಾತೃತ್ವಶಕ್ತಿಹೀನಾನಿ ಮಾನವ | ಜಾತಾನ್ಯತ್ಯಂತಶೈಥಿಲ್ಯಾತ್ ಕ್ಲೀಬಶಬ್ದಃ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ ||೧೦೦|| ಏತಸ್ಯ ವೈಪರಿತ್ಯೇನ ತವಾಸ್ಥಿನಿಚಯೇಽಪಿ ಚ | ಪುನಃ ಸಂಸ್ಕೃತಿದಾತೃತ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ಪುಂಸ್ತ್ವಮೇವ ಹಿ ||೧೦೧|| ಅತಃ ಪುಲ್ಲಿಂಗಶಬ್ದಸ್ತು ಪ್ರಾಯೋ ವಿಪ್ರ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ|ಯದ್ವಾ ಶಬ್ದದ್ವಯೇನಾಪಿ ವಾಚ್ಯತ್ವಂ ತೂಚ್ಯತೇ ಮಯಾ ||೧೦೨|| ನೈಘಂಟಿಕಶೃಣುಷ್ವಾದ್ಯ ವಿದ್ವತ್ಕಂಠೀರವೇಣ ಚ | ಅತೋಽಜ್ಞತಾಪಿ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ಮಮ ಮಾನವ ಧೀಮತಃ ||೧೦೩|| ಕಾಮತಿಂ ತ್ಯಜ ತೇ ವಿದ್ವನ್ ಭಜ ಮತ್ಪಾದಮೇವ ಚ ||೧೦೪||

ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ನ್ಯಾಪ್ಸಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವ ಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೧೫|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೧೧೬|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ಪತಮ್ ||೧೧೭|| ಯಚ್ಛ್ರುಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೧೮||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ಯಾಪ್ಸವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ಅಲೌಕಿಕವಿಭಾಗೇ ನಿದರ್ಶನವರ್ಣಿ ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಾಣಾವಧೌ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕಅಷ್ಟಾದಶಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ಏಕೋನವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (1–3)

ಹರಿಃ ಓಂ || ಹೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ವಂ ಶೃಣು ಮೇ ಸುವಾಣೀಂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಭಾವಂ ನ ಭಜಾದ್ಯ ಧೀಮನ್ | ಗುಣೈರ್ವಿಹೀನಸ್ಯ ಗಣಾದ್ಧಿ ಚಾನ್ನಂ ಗೃಹಾಣ ಸುಬ್ರಾಹ್ಮಣಸದ್ಗೃಹಸ್ಥೈಃ ||೧|| ಭೋಜ್ಯವಿತ್ತಂ ಪ್ರದತ್ವಾ ತು ಋಣಾನ್ಮುಕ್ತಃ ಶನೈಃ ಶನೈಃ | ಭೋಜನಾರ್ಥಂ ಮಧುಕರವೃತ್ತಿಂ ಕುರು ಯಥಾ ಪುರಾ ||೨|| ಇತಿಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮನುಸಂಧತ್ಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಮನ್ | ವೃಂದಾವನೇ ಚ ಮತ್ಸೇವಾಂ ಮಾ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ||೩||

೨. ಅಪ್ಪಣ್ಣಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (4–14½)

ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನ ಕುಬ್ಜಾಯಾಃ ಪತೇರ್ನಾಮ್ನಃ ಪ್ರಭಂಜನ | ತ್ವಜ್ಜಾತಿಧರ್ಮಮನೃತಂ ಮಾ ತ್ಯಜಾದ್ಯಾಪಿ ದುರ್ಜನ ||೪|| ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯನಾಮ್ನಾ ತ್ವಂ ನಿಂದಾವಚನಾದಿನಾ | ತಥಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿರ್ನಾಪಿ ಕವಿತಾಂ ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವಥಾ ||೫|| ಸವಿತಾ ವೇತ್ತಿ (ಚೇತಿ) ತತ್ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷೀ ತವಾಪ್ಯಹೋ | ಮಮ ಮಾತುಃ ಕೃತೇ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಭೋಕ್ತಾ ತ್ವಂ ಗರ್ಭಿಣೀಪತಿಃ ||೬|| ವೈಪರೀತ್ಯೇನೋಭಯತಃ ಶ್ರೀವತ್ಸಂ ಧೃತವಾನಸಿ | ಅನ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಿನಶ್ಯತಿ ||೭|| ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಕೃಷ್ಣಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಿನಶ್ಯತಿ | ಕೃಷ್ಣಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ವಜ್ರಲೇಪೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೮|| ತಾದೃಶೇ ಕೃಷ್ಣಗೇಹೇ ತ್ವಂ ಮೃಷಾ ವಚನಮ-ಬ್ರವೀಃ | ಇತ್ಯಾದ್ಯಾ ಬಹವೋ ದೋಷಾಸ್ತ್ವಯಿ ಸಂತಿ ಕೃತಾಂತಕ ||೯|| ಅತ ಏವ ಹಿ ಸಂತಾ-ನರಹಿತೋಽಸಿ ಕುಲಾಂತಕ | ಕಾಕೋದರೇತ್ಯಾದಿಶ್ಲೋಕತ್ರಯೋಕ್ತಾನ್ಸುದುರ್ಗುಣಾನ್ ||೧೦|| ಗುಣಾಧಮ ಶೃಣುಷ್ವಾದ್ಯ ತೂಷ್ಣೀಂ ತಿಷ್ಠ ಮಮಾಗ್ರತಃ | ಇದಮಪ್ಯಮುತಶ್ಲೋಕೋಕ್ತಂ ಕುಮತಿ ನ ತು ತೇಽಪ್ಯಹೋ ||೧೧|| ಸುಮತಿಃ ಸ್ವಮತೇ ನಾಸ್ತಿ ಸುಮತಂ ಮಮ ಜಾನತೇ | ತಾನಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಯಥಾ ಯೋಗಂ ಫಲಂ ಭವತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ||೧೨|| ರಥರೋಧನಕತೃಣಾಂ

ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುರೋಧನಾತ್ । ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಫಲವಕ್ತೃತ್ವೇ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಾಖ್ಯೈವಲ್ಯೈಃ ॥೧೩॥ ಸ್ತ್ರೀಣೀರಾಣಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾನೀತಿ ತದ್ಧಾನಿರ್ನ್ಯೈವ ಹಿ।ಅತಃ ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ಯೋಗ್ಯಂ ಫಲಂ ಭವತಿ ನಾನ್ಯಥಾ ॥೧೪॥ ಕಾ ಮಾನ್ಯತಾ ವಿನಾ ಪುತ್ರಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಶ್ರೀಮಾನ್ಯಥಾ (ಯಾ) ಶ್ರಿಯಾ ॥

೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (15–22½)

ಮನ್ಯೈವಂ ದೈವಿಕಗ್ರಂಥಂ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿ ಸಂಯುತಾಃ ॥೧೫॥ ಯೇ ನ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ತಾನ್‌ಸರ್ವಾನ್ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಯಮಕಿಂಕರಾಃ।ಮಮಾಖ್ಯಾನಪ್ರವಕ್ತಾರಂ ಯಮಾಜ್ಞಯಾ ಗತಾ ಭಟಾಃ ॥೧೬॥ ತೇ ಮಯಾ ವಾರಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕೋ ವಾ ಮತ್ಸದೃಶೋ ಯತಿಃ । ಹೇವೃಂದಾವನಗಸ್ವಾಮಿನ್ ಮಮಾನಂದಂ ಕುರು ಪ್ರಭೋ ॥೧೭॥ ಅನ್ನಂ ದದಸ್ವ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಮನ್ನಂದನಮುಖೇನ ಚ । ನೋಚೇತ್ತ್ವಕರಂ ವಿಪ್ರೇ ವಿತರಾರ್ಯಹರೇ ಗುರೌ ॥೧೮॥ ಶರಣಾಗತಸಂಸರಣಂ ಮರಣಾರ್ತಿ ಹರಪ್ರಿಯ । ಏಕವಾಕ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯ ತ್ವಯೋದಿತಮ್ ॥೧೯॥ ಗಾಂ ದಾಪಯಾಮಿೀತಿ ಭೂಪಾತ್ಸಮಂ ಕುರು ಯಥೇಷ್ಟತಃ । ತ್ರಿವಾಚಾಪಿ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತವ ಬುದ್ಧಿರ್ಯಥಾ ತಥಾ ॥೨೦॥ ಕುರುವಿಪ್ರಸ್ಯವಚನಂ ನ ಮೃಷೇತಿ ವಿಚಿಂತಯ । ಅನೃತಂ ತು ಪ್ರವಕ್ತಾರೋ ವೈರಾಗ್ಯರಹಿತಾಶ್ಚ ಯೇ॥೨೧॥ ಚರಣಂ ತಚ್ಛಿರಸಿ ತೇ ಕುರು ತಾಮರಸೋಪಮಮ್ । ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ತವ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಹಯಾಸ್ಯಾರಾಧನಂ ಕುರು ॥೨೨॥ ಆಶಾಂ ತೇ ಯಾಂತಿ ಪಾಪಾನಿ ನ್ಯಾಶಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತ್ವಯಿ ಪ್ರಿಯ ॥

೪. ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (23–25½)

ಸಮಾಗತೋಽಸಿ ಶ್ರೀಪತೇ ತ್ವಮಾಗತಃ ಸರೋವರಮ್ ॥೨೩॥ ಸುಮಾನಸಂ ಯತೀಶ್ವರಂ ಪ್ರಮಾಂ ವದಾಶು ಮತ್ಕೃತೇಃ । ಹಯಾಸ್ಯನಾಮಧೇಯಿನೋ ಮಯಾಸ್ಯ ಚೋದಿತೋ ಮನಃ ॥೨೪॥ಕಹಾಸ್ಯವರ್ಜಿತೋ ಮುನಿಃ ಸುಹಾಸಮಿಶ್ರಿತಾನನಃ । ಮಾನಸಂ ರಾಜಹಂಸೀವ ಮತ್ಸರೋವರಮಾಗತಮ್ ॥೨೫॥ ಮತ್ಕಥಾಕ್ಷೀರಪಾನಂ ತು ಮಾಮಕಂ ತಂ ಪ್ರಕಾರ (ಶ)ಯ ॥

೫. ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (26–29॥)

ಹೇ ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿನ್ ಮಂದರಾದ್ರಿನಿಭಂ ಮಮ ॥೨೬॥ವೃಂದಾವನಂ ಪಶ್ಯ ಸಾಂದ್ರಾನಂದಯುಕ್ತೋ ಭವಾಶು ಚ।ಮತ್ಸರೋವರ ಮಾಯಾಸಿ ರಾಜಹಂಸೀವ ಮಾನಸಮ್ ॥೨೭॥ ಮತ್ಕಥಾಕ್ಷೀರಪಾನಂ ತ್ವಂ ಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಕುರು ಪ್ರಿಯ । ಹಂಸೋ ಯಥಾ ಕ್ಷೀರಪಾನಂ ಕುರುತೇ ನೀರಕಂ ವಿನಾ ॥೨೮॥ ತದ್ವದಂಹೋನಾಮನೀರರಹಿತಂ ಮತ್ಕಥಾಮೃತಮ್ । ಪಿಬ ಪಾಪಹರಂ ಕೋಪರಹಿತಶ್ಚೇತ್ಸಪಾವನಮ್ ॥೨೯॥ ತಪಸಾ ಪಾಪಪೂಗಂ ತ್ವಮಪಾಕುರು ಪುರೋ ಮಮ ॥

೬. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ : (30–35½)

ನಂದನಾಯಂ ಮಂದಬುದ್ಧಿಃ ಕಂದಾಶನಕೃತಿಂ ಪರಾಮ್ ॥೩೦॥ ವೃಂದಾವನೇ ಸಾಂದ್ರಭಕ್ತ್ಯಾ ಹ್ಯದರಸ್ಯ (ಸ್ಪ)ಂದನಾದಿನಾ । ದಿನೇ ದಿನೇ ವದತ್ಯೇವಂ ಕದನೇನ ವಿನಾ ಜನೈಃ ॥೩೧॥ ಮದನೇನಾಪಿ (ಭಿ) ಹೀನೋಽಯಂ ಸದನಂ ತಸ್ಯ ದಾಪಯ । ತ್ವತ್ಕರೇ ಚಾರ್ಪಿತೋಽಯಂ ತು ಮತ್ಕರಂ ತಸ್ಯ ದಾಪಯ ॥೩೨॥ ಸತ್ಕಾರಂ ಕುರು ವಿಪ್ರೇ ಚ ಮತ್ಪ್ರತಿಪ್ರಾರ್ಪಕೇತ್ರ ಚ । ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸುತಶ್ಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಣಾತೋ ಹರಿಪಾದಯೋಃ ॥೩೩॥ ಪೃಷ್ಣಾತಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ತೃಷ್ಣಾಥಾಪಿ ಗತಾ ನ ಹಿ । ಸೋತ್ಯಂತತೃಷ್ಣಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಕೃಷ್ಣಸಂಕಲ್ಪತಃ ಸುತ ॥೩೪॥ ವೈಷ್ಣವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಚೋಷ್ಣಕರವತ್ಪರಿತಾಪಿತಾನ್ । ಕುರುತೇ ನಿಷ್ಠುರವಚಃ ಕಿರಣೈಃ ಸ್ಮರಣಂ ವಿನಾ ॥೩೫॥ ಬ್ರಹ್ಮಧಿಕ್ಕರಣಂ ಚಾಸ್ಯ ಮರಣಾರ್ತಿಸಮಂ ಭವೇತ್ ॥

೭. ಸೀತಾಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (36–42½)

ಅಯಂ ಗ್ರಾಮೋ ಬಹುಲಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಾಮ್ನಾ ಸಂವೇಸರುರಿತ್ಥಂ ಪ್ರದತ್ತಃ । ರಾಜ್ಞಾ ದತ್ತಃ ಶೇಷಹಸ್ತೇ ಶೇಷಸ್ತದಾಜ್ಞಯಾ ದತ್ತವಾನ್ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ॥೩೬॥ ಯಸ್ಮಿನ್ದತ್ತಂ ದಾನಮಾನಂತ್ಯಮೇವ ದದಾತಿ ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಚ ಕಿಂಚನಾಪಿ । ತಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀತಿ ಶಾಸ-

ನಸ್ಥಂ ಪ್ರದದೌ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯಃ ॥೩೭॥ ವಾಮನೇ ಚಿಹ್ನಿತಂ ಗ್ರಾಮಂ ಶಾಸನಸ್ಥಂ ಮುನೀಶ್ವರ ॥೩೮॥ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ರಾಜಾನಃ ಕೇ ವದಸ್ವ ತಾನ್ । ಹಾ ಹಾ ಕೋಽಪೀಹ ರಾಜಾನಂ ತ್ಯಜ ಗ್ರಾಮಂ ದ್ವಿಜಾತಿನಾಮ್ ॥೩೯॥ ಇತಿ ಪುಣ್ಯೋಕ್ತಿಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥಂ ನ ಜೀವತಿ । ಯೇ ಜೀವಂತೀತಿ ವಿಪ್ರಾರ್ಥಂ ತೇ ಜೀವಂತ್ಯೇವ ನೇತರೇ ॥೪೦॥ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಜೀವಂತಿ ಕಾಂತಾರೇ ಕಿರಾತಾಃ ಕಿಂ ನ ನಿರ್ದಯಾಃ । ತಸ್ಮಾತ್ತ್ಯಜೇತಿ ರಾಜಾನಂ ದ್ವಿಜಗ್ರಾಮಂ ತು ಸಜ್ಜನ ॥೪೧॥ ತ್ಯಜ ಜೀವಸಮಾಜೇ ತ್ವಂ ಭಜ ತತ್ಪುಣ್ಯಸಂಚಯಮ್ । ವಾಙ್ಮಾತ್ರೇಣ ಚ ತತ್ಪುಣ್ಯರಾಶಿಂ ಪಶ್ಯ ಗುಣಾರ್ಣವ ॥೪೨॥ ತ್ವಂ ಮೇರುಣಾ ಸಮಂ ಪುಣ್ಯಮಾದತ್ಸ್ವ ಕೃಣುಷ್ವ ತತ್ ॥

೮, ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :– (43–50½)

ಶ್ರೀಪತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸೋಽಯಂ ವೃಥಾ ಗಾಲೀಂ ಪ್ರದತ್ತವಾನ್ ॥೪೩॥ ತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯತಯೋಽಪೀಹ ಮೂಕೀಭೂತಾ ಅಹೋವಿಧೇ । ಕಾಲೀಯಃ ಸ್ವವಿಷಜ್ವಾಲಾಜ್ವಲಿತಂ ಯಮುನಾ ಜಲಮ್ ॥೪೪॥ ಚಕಾರ ನಿರ್ಮಲಂ ಕಾಲೇ ಗೋಪಾಲೇನೈವ ಚಾಲಿತಃ । ತದ್ವದ್ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣೇನ ವೃಂದಾವನಗೇನ ಚ ॥೪೫॥ ಸದ್ವಂದನಾದಿಭಿಃ ಶೂನ್ಯಂ ವದನಂ ಭುವಿ ನಿಂದಿತಮ್ । ತಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಾದೋಷೇಣ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಃ ॥೪೬॥ ವಹ್ನೇಃ ಸಮಾ ಮಹಾವಹ್ನಿಸಂತಪ್ತ ಇವ ತಪ್ಯತೇ । ವಹ್ನೇಃ ಸಮಾ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಬಾಂಹೋನಾಶಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥೪೭॥ ಅಸಹ್ಯಮಪಿ ಯಚ್ಛ್ರೀನಿವಾಸೋ ಗಹ್ವರಮಧ್ಯಗಃ । ತತ್ಕೃತಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಾಯಾಃ ವೃಂದಾವನಸನ್ನಿಧೌ ॥೪೮॥ ಕಂದಾಶನೇಂದ್ರಮನಸೋ ದಂದಶೂಕಪ್ರಧಾರಿಣಃ । ಅರ್ಪಿತಂ ಶಲ್ಯಮಾಸೀತ್ಸಂತರ್ಪಿತಂ ರಕ್ತಪಾನತಃ ॥೪೯॥ ನತ್ಕೃತಾ ಸಾ ಚ ವಿದ್ವದ್ಭಿರ್ಧಿಕ್ಕೃತಃ ಸೋಽಪಿ ನಿಂದಕಃ । ಬ್ರಹ್ಮಹಿಂಸಾಸಮಂ ಪಾಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಧಿಕ್ಕರಣೇ ಮುಣೇನ್ ॥೫೦॥ ಮರಣಾರ್ತಿಸಮಂ ನೃಣಾಂ ಕರಣಂ ತಸ್ಯ ಮಾತ (ನ) ವ ॥

೯. ಚಿಂತಾಮಣಿಪುತ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರಕರಣಂ :– (51–52)

ಕೃತಿಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೇಯಮಿತಿ ಚಿಂತಾಮಣೇಃ ಸುತ ॥೫೧॥ ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುರು ಮದ್ವೃಂದಾವನಾಗ್ರೇ ತ್ವಂ ಪ್ರಣಶ್ಯಸೇ । ಸಪ್ತಮೇಽಹ್ನಿ ನ ಸಂದೇಹೋ ನೈವಾಬದ್ಧಂ ವದಾಬುಧ ॥೫೨॥

೧೦. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ :– (53–55½)

ಯದ್ವಾ ಕರಿಷ್ಯತೇ ವಿಪ್ರಸ್ತ್ವಂ ಪಶ್ಯಾದ್ಯೈವ ತಜ್ಜಯಮ್ । ತಸ್ಮಾತ್ಕೃತ್ವಾಪಣಂ ಚೋಭೌ ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುರುತಂ ದ್ವಿಜೇ (ಕುರುತೋದ್ವಿಜ) ॥೫೩॥ ಚಿಂತಾಮಣಿಸುತಶ್ಚಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಯಂ ಮಮಾಶ್ರಿತಃ । ಜಯಾಪಜಯಾಯಾಪಿ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಂ ತ್ಯಜ ದ್ವಿಜ ॥೫೪॥ ಮಮ ಕೋಪೋ ಭವೇತ್ತಾಪೋ ಭವಿತಾ ತೇ ಸುಪಾಪಿನಃ । ಕರೋಮ್ಯಹಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚೇತ್ಯುಕ್ತಿಮಾತ್ರೇಣ ಕಾಣ ಭೋ ॥೫೫॥ ಪ್ರಮಾಣಕರಣೇ ನೃಣಾಂ ಯತ್ಪಾಪಂ ತದ್ಭವೇತ್ತ್ವ ॥

೧೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (56–59½)

ಚಿಂತಾಮಣಿಸುತಾಸಹ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಹ್ವಯ॥೫೬॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಕೃತಿಶ್ಚೇಯಮಿತಿ ತೇ ನಂದನಂ ಸ್ಪೃಶ। ಅಲೌಕಿಕಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಲೌಕಿಕಂ ವಿಪ್ರವಾಕ್ಯತಮ್॥೫೭॥ಇತಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ ಮತ್ಪಾದಂ ದಹ್ಯಸೇ ಮಮ ತೇಜಸಾ।ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥೫೮॥ ಗೃಹಾಣ ವೃಂದಾವನಾಗ್ರೇ ಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರಾಣಘಾತಕಃ ಯದ್ವಾಮದ್ವೃಂದಾವನಾಗ್ರೇ ಕುರು ಸದ್ವಂದನಾಯುತಮ್ ॥೫೯॥ ಸಕೃದ್ವಾ ತದ್ವಚಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಕರ್ತುಂ ದ್ವಿಜಾಧಮ ॥

೧೨. ಶೇಷಶ್ರೋತೃಕಪ್ರಕರಣಂ :– (60–75½)

ನಮಸ್ಕಾರಃ ಪ್ರತೀಕಾರಃ ಸರಂಭೇಽಂಬರಚಾರಿಣಾಂ ॥೬೦॥ ಸ್ವಕುಮಾರಾಪರಾಧೋ (ಧಂ) ಹಿ ಪಿತಾಽನುಸ್ಮರತೇನು ಕಿಮ್ । ಅಲಮಲಂ ಸುಕೃತವಾಕ್ಯಲೌಯಗೇ ಕಲಿಮಲೇನ ಕಲುಷೇ ಯಮಾಲಯೇ ॥೬೧॥ ಹಲಹಲೇನ ಮಿಲಿತೇ ಚ ಪಾಲಯಾಮ್ಯ (ಪ್ಯ) ತುಲದೋಷಫಲದೇ

ಮಲಿಮುಸಾನಾಮ್ । ಮಲಿಮುಸಾಮಾಗಸಾನಿ ಸುಧಾಸಾಗರಶಾಯಿನಃ ॥೧೨॥ ಸುಧಾಯುನ-ಸಹಾಯೇನ ದೇಹಾಗಾರನಿವಾಸಿನಃ । ನ ಪ್ರಿಯೋ ಯದ್ವದೇತಾನಿ ಚಾಪ್ರಿಯಾಣ್ಯೇವ ಸರ್ವದಾ ॥೧೩॥ ತದ್ವದೇವಾ ಪ್ರಿಯಂ ಮತ್ವಾ ಮಾಕುರು ತ್ವಂ ಸುತೋತ್ತಮ । ಮಮಾ-ಗಸಂ ವೃಥಾ ಚಾತ್ರ ಮದುಕ್ತೈರ್ನೈವ ತೇ ಭವೇತ್ ॥೧೪॥ ಕೃತೋತ್ತರ ಹರೇ ಯದ್ವತ್ ಶತಾನಾಮೇವ ತತ್ಪ್ರಿಯಮ್ । ಮನ್ಮರಸ್ಯಾಭಿಮಾನಂ ತು ನಾಸ್ತಿ ತತ್ಕರಿಣಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೧೫॥ ಮಲೀಮಸಾಮ ಸಾಧೂಕ್ತಿಃ ಸುಧಾಸಾಗರಶಾಯಿನಃ । ಸದಾಪ್ರಿಯಾ ಬುಧಾಗ್ರ್ಯಸ್ಯ ಮಮಾ-ಪೀಹ ಬಲೀಯಸಃ ॥೧೬॥ ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಸತಾಂ ವೃತ್ತಿಮಂಗೀಕುರು ಸುಮಂಗಲ । ರಂಗ-ನಾಥನ್ಯಾಂತರಂಗಮಿದಂ ತವ ನಿರೂಪ್ಯತೇ ॥೧೭॥ ಮಲೀಮಸಾಂ ತು ದಾನಾನಿ ಬುಧಾಂತ-ರ್ಯಾಮಿಣಃ ಪ್ರಭೋಃ । ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಸರ್ವತ್ರ ಚಾಪ್ರಿಯಾಣ್ಯೇವ ಸರ್ವದಾ ॥೧೮॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಕೃತಿಶ್ಚೇಯಂ ನೈವ ನೈವ ಮಯೋಚ್ಯತೇ । ದೈವದೈವಹಯಗ್ರೀವೋ ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವಹೃದಂತರಮ್ ॥೧೯॥ ಯೇತ್ವವಿಶ್ವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ಮಲೀಮಸ ಇತಿಸ್ಮ ತೇ । ತಸ್ಮಾದ್-ಭೂತಾ ಭವಿಷ್ಯಂತೇ ಭಸ್ಮೀಭೂತಾ ಭವಿಷ್ಯತೇ ॥೨೦॥ ಯಮೋನೈವ ಮಮಾಜ್ಞಯಾ ಮುಚ್ಯಂತೇ ನರಕಾಸಿ (ಗ್ನಿ)ಭಿಃ । ಮುಚ್ಯಂತೇ ನರಕಾನೇವ ಪಚ್ಯಂತೇ ನರಕಾಗ್ನಿನಾ ॥೨೧॥ ಉಚ್ಯಂತೇ ಮುನಿಭಿರ್ಬೋಧ್ಯಾಸ್ತೇ ಚ್ಯವಂತೇ ಹ್ಯಧೋಮುಖಾಃ। ಸೂಚ್ಯಂತರ್ನಖನೇತ್ರಾಶ್ಚ ಶೋಚ್ಯಂತೇ ಯಮಕಿಂಕರೈಃ ॥೨೨॥ ಸಿಚ್ಯಂತೇ ತಪ್ತಸೀಸಾದ್ಭಿಃ ಸ್ವಚ್ಛಂ ತೇಷಾಂ ಸುಖಂ ನ ಹಿ । ಇತ್ಯವಿಶ್ವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ನಿರ್ವಾಣಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಚ ॥೨೩॥ ಪರ್ವಣ್ಯಾವಾರ್ವಣಾಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ವರ್ಷಾಣಾಂ ಕರ್ಷಣಾನ್ವಿತಾಃ । ಏವಂ ಕಲಂಕಿನಃ ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಲಂ ಕೀನಾಶಲೋಕಿ-ತಾಮ್ ॥೨೪॥ ಯಾಂತಿ ಕಾಂತಿವಿಹೀನಾಸ್ತೇ ಪಾಪಿನಃ ಶಾಪಿನೋ ಮಮ । ನಿಷ್ಕಲಂಕಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇಽಪಿ ನಿಷ್ಕಲಂಕಾದರಾ ಹರೌ ॥೨೫॥ ನಿಖಿಲಾನ್ಕಾಮಿತಾನ್ಯಾಂತಿ ನಿಖಿಲಾಗಮ-ನಿರ್ಣಯೈಃ ॥

೧೩. ಚಿಂತಾಮಣಿಸುತಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರಕರಣಂ :– (76–83)

ಕುರ್ಯಾಂ ಪ್ರಮಾಣಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ರ ತೇ ||೭೬|| ಮನ್ಮನೋ ಬಾಣವಿದ್ಧಂ ಯದ್ಯಥಾ ಸ್ಯಾತ್ತದ್ಗುಣಾಧಮ | ಕುರ್ಯಾಂ ಪ್ರಮಾಣ ಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ರ ತೇ ||೭೭|| ವರ್ಣಾನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಾಂ ಸಾಂಶಯಿಕಮತಿರ್ಭವೇತ್ | ಏವಂ ಚ ಮಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿಷಯೇ ಸಂಶಯೇ ಸತಿ ||೭೮|| ನಿಃಸಂಶಯಃ ಕೋಽಪಿ ಮದ್ವೃಂದಾವನಂ ತು ನ ಪಶ್ಯತಿ | ತದ್ದೋಷೋಽಪಿ ತವೈವ ಸ್ಯಾತ್ ಶೇಷಶಾಯಿಪದೇ ಶಪೇ ||೭೯||ಮಾಷಮಾತ್ರಂ ಚ ಮದ್ದ್ರೋಹೋ ಮಹಾದೋಷಾಯ ಕಲ್ಪ್ಯತೇ | ತಸ್ಮಾದೇತಾದೃಶೀ ಬುದ್ಧಿಃ ನಸ್ಯಾತ್ತೇ ಸರ್ವಥಾ ದ್ವಿಜ ||೮೦|| ಕ್ಷುದ್ರಾಃ ಮದ್ದ್ರೋಹಮಾಪನ್ನಾಃ ಭಜ ಮಾಂ ಭುಜಗೇಶ್ವರಮ್ | ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಇತಿ ನರಾಣಾಂ ಯೋ ಗುಣಾಧಮಃ ||೮೧|| ಮದ್ದ್ರೋಹೇಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಪಿ ವಿಷಣ್ಣಹೃದಯೋಽಹ್ಯಭೂತ್ | ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇರ್ಗೃಹೇಹ್ಯನೌ ||೮೨|| ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಹ್ವೋಽಪಿ ಹ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಕಂ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್ | ಮಹಾಜನೇ ಭೋಜನೇಽಸ್ಮಿನ್ (ಚ್ಛನ್) ಲಕ್ಷ್ಮೀಕರಮಹೋತ್ಸವೇ ||೮೩||

೧೪. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :– (84–103)

ಹೇ ಮಂಜುಕಂಜಪತ್ರಾಕ್ಷ ತ್ವಂ ವಾ ಶಿಕ್ಷದ್ವಿಜಾಧಮಮ್ | ಪಾಪಿನಾಂ ತು ಗತಿಂ ಚಾಸ್ಯ ದತ್ವಾ ವೈ ಮಧುಸೂದನಃ ||೮೪|| ವಿಶ್ವಾಸಿನಿ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸಂ ಜನಯಿಷ್ಯತಿ ನಂದನೇ | ಹೇ ಪುತ್ರ ಕ್ಷಿಪಣಾಸಕ್ತೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ಮಮ ||೮೫|| ಕೃತೇಽಸ್ತ್ವಚ್ಛಿಕ್ಷಣಂ ಚಾತ್ರ ತ್ವಂ ವಾ ಕುರು ವಿಚಕ್ಷಣ | ಮಯಾ ತಪೋಹಾನಿಭಿಯಾ ಶಾಪಸ್ತಸ್ಯ ನ ದೀಯತೇ ||೮೬|| ತ್ವಯಾ ತಚ್ಛಿಕ್ಷಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕ್ಷ ಯಾಸ್ಯೇ ತದ್ಭಯಾದಹಮ್ | ಹಿತ್ವಾ ವೃಂದಾವನಂ ಚಾತ್ರಾಲಂಕೃತಂ ಮಮ ನಂದನ ||೮೭|| ಕಂದಾಶನೈಃ ಕೃತಾನಂದೈಃ ಮುಕುಂದೇನಾಪಿ ತದ್ವದ | ಯಾವದ್ವೃಂದಾವನಂ ಚಾತ್ರ ವೇದಿನ್ಯಾಂ ಮಮ ನಂದನ ||೮೮|| ತಾವನ್ಮಮ ಸನ್ನಿಧಾನಂ ಸ್ಯಾದ್ಧ-

ರಣ್ಯಾಂ ಧರಣೀಸುರ । ತಸ್ಮಾದ್ವೈ ದುರ್ಜನೈರುಕ್ತನಿಂದಾಂ ಕಂದಾಶನೋಽಪ್ಯಹಮ್ ॥೮೯॥ ನ ಕ್ಷಮೇ ನಂದನಾನಂದನ್ಯಾಸಿ (ನಾಶಿ) ನಾಂ ಮಮ ನಾನ್ಯಥಾ । ಅಹಂ ದ್ಯುಮಣಿವದ್ಭಾನುಮಂತಂ ಸದ್ಗುಣಸಂತತಮ್ ॥೯೦॥ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಮಂತಂ ಸೌಮ್ಯಗುಣಾಂತಕಮ್ । ಪ್ರಮಾಣಂ ಕರವಾಣೀತಿ ದುಃಖಾರ್ಣವಹರಂ ಹರಿಮ್ ॥೯೧॥ ಮಹಾಮಣಿಧರಂ ನೌಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಮ್ । ತಾಲೋಲ್ಲಲ್ಲೇತಿಚಾಶ್ಲೀಲಭಾಷಾಮಾಲಾಂ ಚಕಾರ ಹ ॥೯೨॥ ಕೋಲಾಹಲಸಮೂಹೈಶ್ಚ ಮಮ ಹೃಚ್ಛಲ್ಯಮಾಲಿಕಾಮ್ । ಚಕಾರ ಕಾರಣಾಭಾವೇತ್ಯಾಕಾರೇಣ ವೃಕೋದರಃ ॥೯೩॥ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ದರ್ವೀಕರೇಶ್ಚಾಯಂ ಪಾದೇ ಕಾಕೋದರಾಧಿಪಃ । ಕ್ಷಮತೇಽಥಾಪಿ ಮೇ ಸ್ವಾಮೀ ಕ್ಷಮಯಾ ಸೌರ್ಣವೋಽಹರಿಃ ॥೯೪॥ ಕ್ಷಮಾಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಚಕಾರೇಹ ಕ್ಷಮಯಾ ಕಿಂ ನ ಸಾಧ್ಯತೇ । ಕ್ಷಮಯಾ ಭೀಮಸೇನೋಽಪಿ ಕಾಮ್ಯಕಂ ವನಮಾವಿಶತ್ ॥೯೫॥ ಕ್ಷಮಯಾ ಸೋಮಕಸುತಾ ಕ್ಷಮಯಾ ಯಮಪುತ್ರಕಃ । ಕ್ಷಮಯಾ ಮಘವತ್ಸೂನುಃ ಕ್ಷಮಯಾ ಯಮಜಾವುಭೌ ॥೯೬॥ ರಾಮೋಽಪಿ ರಾಜೀವನೇತ್ರೋ ರಾವಣಾಂತಕರೋ ಹರಿಃ । ರಾಜ್ಞೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ರಾಜ್ಞಾಂ ವನಮಥಾವಿಶತ್ ॥೯೭॥ ಕ್ಷಮಯಾ ಕ್ಷೇಮಕೋ ರಾಜಾ ಕ್ಷಮಾಯಾಃ ಪಾಲನೇ ಕ್ಷಮಃ । ಬಭೂವ ನಾಕ್ಷಮಃ ಕೋಽಪಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಃ ಪಾಲನೇ ಕ್ಷಮಃ ॥೯೮॥ ಏವಂ ಕ್ಷಮಾಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಮುನಯೋ ಮಾನವೋಽಪಿ ಯೇ । ಮನನೇ ಚ ಸಮರ್ಥಾಸ್ತೇ ಮಾಧವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೯೯॥ ತದ್ವತ್ ಕ್ಷಮಾಪರಶ್ಚಾಹಂ ರಮಾಪತ್ಯಾಶ್ರಯೋಽಪಿ ಸನ್ । ಕುಮಾರ ತ್ವಮಪಿ ಹ್ಯತ್ರ ಕ್ಷಮಾವಾನ್ ಭವ ಸರ್ವಥಾ ॥೧೦೦॥ ತಾದೃಶಕ್ಷಮಯಾಹೀನಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಭಿಧೋಽಪಿ ಸನ್ । ಮಾನಂ ನ ಯಾತಿ ತೇನಾಸೌ ಮಾನವೈಃ ಕಾಮಿತಂ ತ್ವಿಹ ॥೧೦೧॥ ಅಧುನಾ ವಿಧಿನಾ ಸೃಷ್ಟ ಮಧುನಾ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿನಾ । ಅಧನಾ ನಿಧನಾಚ್ಛಿಷ್ಟಸ್ಪಷ್ಟಧಾ ಮಧುಸೂದನ ॥೧೦೨॥ (ವಿಧನಾಧಿಷ್ಠಾ ಸ್ತ್ವಷ್ಟಧಾಮಧುಸೂದನ) ಧಾವಂತೇ ತದ್ವದೇವಾಯಂ ದ್ವಿಜವರ್ಯೋ ದ್ವಿಜಾಧಮ (ಮಃ) । ಸದೃಶೈರ್ದಿತಿಜೇಂದ್ರಸ್ಯ ಬಾಧ್ಯತೇ

ಬಾಧ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥೧೦೩॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನವದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ। ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂಯಾಂತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ॥೧೦೪॥ ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ। ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೦೫॥ ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ತ್ವತಮ್ ॥೧೦೬॥ ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ। ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥೧೦೭॥

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಾಣಾವಧೌ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕ ಏಕೋನವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಅಥ ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (1–11)

ಹರಿಃ ಓಂ॥ ಹಯಗ್ರೀವಯತೀಯರೌ ದ್ವೌ ದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯೌ ವ್ಯಗ್ರಬುದ್ಧಿಗೌ । ಸಮಗ್ರ ಗುಣಿನೌ ಚಾಪಿ ಗ್ರೀವಯಾ ಚೋಗ್ರಭಾಷಿಣೌ ॥೧॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಸದಾನಂದಸಂಜ್ಞಿತೌ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಕಿಂ ವದೇ । ಸಾಜ್ಞತಾ ಚ ತಯೋಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನನಾಶಾಯ ವೈ ಭವೇತ್ ॥೨॥ ತಸ್ಮಾ-ದ್ವಿಶ್ವಾಸ ಏವಾತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸರ್ವಥಾ ನರೈಃ । ಅವಿಶ್ವಾಸೋ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸರ್ವಥಾ ಮದ್ಧಿತೇಪ್ಸುಭಿಃ ॥೩॥ ಏತಾನಿ ಪಂಚಪದ್ಯಾನಿ ಸಂಚೀಕುರು ಸುಲಾಂಛನ । ಕಾಂಚನಾನಿ ತಥೈವೇಹ ಪ್ರಪಂಚೀಕುರು ವಂಚಕೇ ॥೪॥ ನಾಗಾಹ್ವಪಂಡಿತೇಹ ತ್ವಂ ಮಾ ಗಾಂ ಸಂಹರ ಲೋಭತಃ । ತ್ಯಾಗಾನ್ವಿತಾ ಸಾ ಗಹ್ವರವಾಕ್ ತ್ಯಾಗಾತ್ಸಂಹರ್ಷಣಂ ಕುರು ॥೫॥ ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ಪ್ರತಾಪಂ ತೇ ದಾಸ್ಯಾಮೀತಿ ತ್ವಯೋದಿತಂ । ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯವತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸತ್ಸು ತ್ವಂ ಕುರು ಸರ್ವಥಾ ॥೬॥ ಅನ್ಯಥಾನೃತವಾಕ್ಯೇನ ನೃಸಿಂಹಸ್ಯಾಪ್ರಿಯೇಣ ಚ। ನೃಷು ತ್ವಂ ಲಘುತಾಂ ಯಾಸಿ ನೃಗವದ್ಧೀನಜನ್ಮಗಃ ॥೭॥ ಇತ್ಥಂ ತವ ಹಿತಾಯೈವ ವಚನಂ ಚ ಮಯೋಚ್ಯತೇ । ಕುಚೋದ್ಯಂ ಮಾ ಕುರು ತ್ವಂ ಚ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ತ್ವಿತಿ ॥೮॥ ಏಕವಾಕ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ-ಪನಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯ ತ್ವಯೋದಿತಮ್ । ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತತ್ಪ್ರತಾಪಂ ತೇ ಇತಿ ಸತ್ಯಂ ಕುರು ಪ್ರಿಯ ॥೯॥ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಮಾದದಸ್ವೇತಿ ನಂದನಃ ಕಿಂತ್ವ ಬೋಧಯತ್ । ತವ ನಾಗಾಹ್ವಯಾ-ಗಾಸ್ತ್ವಂ ಮೃಷಾ ವಚನ ಭಾಷಣಮ್ ॥೧೦॥ ಪ್ರಾಣಸ್ಯಾವಧಿಪರ್ಯಂತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ದದಾಮಹಮ್ । ಇತಿ ವಾಣೀಮಬ್ರವೀಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರವೀಣಸ್ವರಭಾಷಿತಮ್ ॥೧೧॥

೨. ಶೇಷಾದ್ರಿಪಂಡಿತಪ್ರಕರಣಂ :- (12–15)

ತ್ವಂ ಮಾ ಭೈ (ಭಿ) ಸ್ತವಸೌಭಾಗ್ಯಂ ವಿತರಾಮಿ ನಿರಂತರಮ್ । ನಿರಾಮಯಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಂ ಶನಿವಾರೇ ಪ್ರಪೂಜಯೇಃ ॥೧೨॥ ತಸ್ಮಾದ್ಧದಸ್ವ ವಿಪ್ರಾಯ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವಾಮಿ ತೇ।

ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ತೇ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿರೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೧೩|| ಅಹಂ ಜೀವಯಿತುಂ ವಿಪ್ರಂ ಪ್ರವಿಶಾಮ್ಯತ್ರ ಸರ್ವದಾ | ತ್ವಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ಸತ್ಪಾರ್ಥಮನ್ನಾರ್ಥ ಕುತ್ರ ಯಾಸ್ಯಾತಿ ||೧೪|| ಹೇ ಪುತ್ರ ಪುತ್ರ ಪಶ್ಯ ತ್ವಂ ಮಯಿ ವಿಶ್ವಾಸಸತ್ಫಲಮ್ | ವಿಪ್ರೇ ಜೀವಾವಧಿ-ರ್ಜಾತಾ ಜೀವಯಾಮಿ ಪುನಸ್ತ್ವಹೋ ||೧೫||

೩. ಹಯಗ್ರೀವಮುನಿಪ್ರಕರಣಂ :- (16-32)

ಹೇ ನಂದನಾಹಮಾನಂದಪೂರ್ಣೋಽಸ್ಮಿ ತವ ದರ್ಶನಾತ್ | ತ್ವಮಪ್ಯಾನಂದಪೂರ್ಣೋಽಸಿ ಮದ್ವೃಂದಾವನದರ್ಶನಾತ್ ||೧೬|| ಆವಯೋರಾನಂದಪೂರ್ತಾವಾವಾಮೇವ ನಿದರ್ಶನಮ್| ವಾಗೀಶವಾಸುದೇವೌ ದ್ವಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ದರ್ಶನಾದ್ಯಥಾ ||೧೭|| ನೇತರೌ ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾಂ-ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರೀತಿಸಂಯುತೌ | ತಥಾತ್ರಾಪಿ ಸುಪುತ್ರಾದ್ಯ ನೇತರೌ ಪ್ರೀತಿಸಂಯುತೌ ||೧೮|| ತಸ್ಮಾತ್ತವ ಮಯಿ ಪ್ರೀತಿಃ ಮಮಾಪಿ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವದಾ | ಪ್ರವರ್ಧತೇ ಸುತ ದಿನೇ ದಿನೇ ಚಾಹಂ ವದಾಮಿ ತೇ ||೧೯|| ಹೇ ಪುತ್ರ ತೇ ಸಮೀಪಂ ತು ಮನ್ಮನೋರಥಸಾರಥಿಃ | ಈಶ್ವರ (ರಂ) ಪೃಥುಸಂಕಲ್ಪರಥಮಾರೋಪ್ಯ ಯಾಪಿತಃ ||೨೦|| ಸ ದುಷ್ಟಃ ಕಿಂ ತ್ವಯಾ ಮಾರ್ಗೇ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ತಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ | ಅನ್ಯಥಾ ಹೃಷ್ಟ-(ದೃಷ್ಟ)-ರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕಥಂ ಶಿಷ್ಯಾಗತೋ-ಮರಮ್ ||೨೧|| ಇತಃ ಪರಂ ಕುರು ಸುತ ರಥೋತ್ಸವಮಧೋ ಹರೇಃ | ತಥೋತ್ಸವಂ ಸುತೋಷೇಣ ಕುರು ತ್ವಂ ಮನ್ಮನೋರಥೈಃ ||೨೨|| ರಥಿಕಸ್ತ್ವಂ ರಥವರಮಾರೋಹ ರವಿ ನಂದನಃ| ಯಥಾರೀನ್ ಜಯತೇ ತದ್ವದರಿಷಡ್ವರ್ಗಕಾನ್ ಜಹಿ ||೨೩|| ಪ್ರಥಮಂ ಜಹಿ ಕಾಮಂ-ತ್ವಂ ವಿರಥಂ ಕುರು ಕಾರ್ಮುಕಮ್ | ಧೃತ್ವಾ ವೈರಾಗ್ಯರೂಪಂ ತ್ವಂ ಶರಂ ಮುಂಚ ರಥೀರಿತಿಮ್ ||೨೪|| ಏವಂ ಕಾಮಜಯಂ ಗ-(ಕೃ) ತ್ವಾ ಮದಮತ್ಸರಮೋಹನಾನ್ | ಕ್ರೋಧಲೋಭೌ ಚ ವೈರಾಗ್ಯಕಾರ್ಮುಕಾಜ್ಜಹಿತೇಽಹಿತಾನ್ ||೨೫|| ಷಡ್ವರ್ಗ ನಿಗ್ರಹ-ಪರಷಟ್ಪದ್ಯಾನಿ ಶೃಣೋತಿ ಯಃ | ಷಡ್ವರ್ಗಂ ಜಯತೇ ಕಾಮಂ ಷಟ್ಪದಾನಾಂ ಚ

ವೃತ್ತಿಮಾನ್ ||೨೬|| ಲೇಖಕೋ ನಾಸ್ತಿ ಕೋಪೀಹ ತವ ಆಲೇಖೋಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಚ | ನಾಕ-
ಶಾಸನ ಲೋಕಂ ತು ನೀಯತೇ ನಾಕಿಭಿಃ ಕೃತೀಃ ||೨೭|| ತತ್ರಾಪಿ ಲೌಕಿಕಕೃತೌ ಲಿಖಿತಂ
ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಕೈಃ | ಸಂತಪ್ತತ್ರಪುಪೂರ್ಣಾಸ್ಯಂ ಕೃತ್ರಿಮೇತಿ ವದಂತಿ ಯೇ ||೨೮|| ತಪ್ತಪಾಷಾ-
ಣತಪನಂ ತಪ್ತಮೂಷಾನಿಪಾತನಮ್ | ಪುರೀಷಾಪೂರಣಂ ಚಾಸ್ಯೇ ಮಹಿಷಾಸನಶಾಸನಾತ್
||೨೯|| ಕಾಷಾಯದಂಡಿನೋ ಭಾಷಾಯಾಂ ದೋಷಾವಾದಕೇ ಮಮ | (ಕ್ರಿಯತೇ ಮತ್ಕೃತೌ
ಯೇಷಾಂ ವಿಶ್ವಾಸೋ ನಿರುಪಾಧಿಕಃ) | ತೇಷಾಂ ನ ಸಂತಿ ಮಾರ್ತಾಂಡೇರ್ಭಿಃಷಾ ಶಾಸ್ತಿ
ಮೃಷಾತ್ಮಕೇ ||೩೦|| ತಸ್ಮಾದಲಮಲಂಕೃತ್ಯ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ತ್ವಂ ಜನಾಕೃತೀಃ | ಸುಕೃತ್ಯಾತ್ಮಕ-
ಸತ್ಕೃತ್ಯಂ ಸುತಂ ಮತ್ಸತ್ಕೃತಿಂ ವದ ||೩೧|| ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪಾ-
ದಯ ಪ್ರಿಯ | ಯತಿವರ್ಯೇಷು ತ್ವಂ ಪೌರುಷಾದೇವೇಹ ಸಮನ್ವಿತಃ ||೩೨||

೪. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಖ್ಯವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (33-39)

ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಕಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಾ ಕುತಃ ಸುತ | ಅಮಂಗಲಸ್ಯವಾರಸ್ಯ ಯಥಾ ಮಂ-
ಗಲವಾರತಾ ||೩೩|| ವಿಯುಜ್ಯತೇ ತಥಾತ್ರಾಪಿ ಹ್ಯಯುಕ್ತಂ ಪುಣ್ಯನಾಮ ತತ್ | ಪ್ರಯು-
ಜ್ಯತೇ ಮಯಾ ಶಿಕ್ಷಾ ನಿಯುಕ್ತಾ ಯಾ ಮನೀಷಿಭಿಃ ||೩೪|| ನರಕೇ ನರಸಿಂಹೇನ ಹಿರಣ್ಯ-
ಕಶಿಪೋರ್ಯಥಾ | ನರಕೀಯಸ್ಯ ಪಾರಕ್ಯಸುಖಹೀನಸ್ಯ ಪಾಪಿನಃ ||೩೫|| ಪ್ರಮಾಣಂ ಕರ-
ವಾಣೀತಿ ವಚನಂ ಪುತ್ರಿಣಶ್ಚತೇ | ನ ಯುಜ್ಯತೇ ಗುಣೈರ್ಹೀನ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಮಾಂ ಮು-
ನಿಮ್ ||೩೬|| ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಭುಜಮುಚ್ಯತೇ | ತಥ್ಯಂ ತಥ್ಯಂ
ಪುನಸ್ತಥ್ಯಂ ಕಥ್ಯತೇ ತವ ನಾನ್ಯಥಾ ||೩೭|| ತ್ವದುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವಥಾ ಚಾತ್ರ ಹೃದಯಸ್ಯ
ಮಮಾಂತಕ | ಕಿತವಾಯುಧಸಂದೋಹಸಮ್ಮಿತಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೩೮|| ಸಫಲಾವಾ-
ಗಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಹ್ಯಲಂ ಸಂತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ | ಉಪಲತ್ವಂ ನ ಸಂದೇಹೋ ಹ್ಯಲಸತ್ವಾತ್ ದ್ವಿಜಾ-
ಧಮ ||೩೯||

೫. ಶೇಷಾದ್ರಿಪಂಡಿತಪ್ರಕರಣಂ :– **(40–43)**

ಪಾಪಾದೇರ್ವ್ಯಾಪಿಸಾರ್ಥಂ ತು ಧೈರ್ಯಾದ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಶೌರ್ಯತಃ । ಉರ್ವ್ಯಾಂ ತ್ವಮವದಃ
ಸರ್ವೇ ವೃಥಾಗರ್ವೇಣ ಗರ್ಹಿತಾಃ ॥೪೦॥ ವಿದ್ವತ್ಸು ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯೇ ತ್ವಾದೃಶೋ
ನಾಸ್ತಿ ನಂದನ । ವೃಂದಾವನಪತೀನಾಂ ತು ಮಾದೃಶೋ ನಾಸ್ತ್ಯಭೀಷ್ಟದಃ ॥೪೧॥ ಅಸ್ಮಿನ್ನರ್ಥೇ
ಚ ಸಾಕ್ಷೀ ಯಃ ಸುಕ್ಷೀಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಯಾ । ಪಕ್ಷೀಕೃತಃ ಪುತ್ರ ಕಿಂ ವಾ
ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುನರೇವ ಚ ॥೪೨॥ ಉಜ್ಜೀವಿತಸ್ಯ ಮಜ್ಜಾತಕುಬ್ಜಾಪತಿಪರಾಯಣ । ತ್ವಜ್ಜಾ-
ತೀನಾಂ ಸಮಾಜೇನ ಪೂಜಿತಸ್ತ್ವಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೪೩॥

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– **(44–48)**

ನಾಧ್ಯಾಪಯಾಮಿ ಚಾಧ್ಯಾಯಪರ್ಯಂತಂ ತವ ವಿಪ್ರಕ । ತ್ವಮುದ್ಧಾ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಹೀನ-
ಸ್ತ್ವಾವದದ್ಯಪ್ರಭೃತ್ಯತಃ ॥೪೪॥ ನಂದನೇನ ಸಮೀಚೀನಂ ನ ದತ್ತಂ ವಸ್ತ್ರಮಪ್ಯುತ । ಕಂದಾ-
ಶನೇಂದ್ರಭಕ್ತಸ್ಯ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಸರ್ವಧಾತ್ರ ತು ॥೪೫॥ ಕಂದಾಶನೇಂದ್ರಭಕ್ತಸ್ಯ ತವ ವಿಪ್ರ
ಸಭಾಗ್ರತಃ । ತಸ್ಮಾದಲಮಲಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವೃಥಾ ಶ್ರಮಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೪೬॥ ಹಿತ್ವಾ
ಕಲಿಮಲಂ ವಿಪ್ರ ವದ ವೃಂದಾವನೇ ಕೃತಿಮ್ । ಮನ್ಮಧ್ಯಸ್ಥಹಯಗ್ರೀವೋ ಗ್ರಾಸಂ ತೇ
ಪ್ರತಿದಾಸ್ಯತಿ ॥೪೭॥ ವೇದಾಗ್ರ್ಯಂ ಭಾರತಂ ಚಾಪಿ ವದ ವೃಂದಾವನಾಗ್ರತಃ । ಪ್ರೇರಯಿತ್ವಾ
ಚ ಮತ್ಪುತ್ರಂ ತವ ಪ್ರಿಯ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೪೮॥

೭. ಶ್ರೀಪತಿ ಪ್ರಕರಣಂ :– **(49–50½)**

ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಭಾರತಸ್ಯ ತ್ವಯಾ ಸೇವಾಮಪಿ ಪ್ರಿಯ । ಶ್ರೀಪತೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿತ್ತಂ ತು ನ ದತ್ತಂ
ಪುತ್ರ ಕಿಂ ವದೇ ॥೪೯॥ ಜನಾನಾಂ ಕರ್ಣಜಾಡ್ಯಂ ಸಃ ಹರತೇ ಪಾಠತಃ ಕೃತೇಃ । ಯಾವ-
ತ್ತವ ಶರೀರೇ ತು ವಸಾಮ್ಯಹಮಿಹ ಪ್ರಿಯ ॥೫೦॥ ತಾವಜ್ಜೀವಸಿ ಹೇ ವಿಪ್ರ ಹಾ ಮೃ-
ತೋಽಸಿ ಗತೇ ಮಯಿ ॥

೮. ದಾಂಬಲಗ್ರಾಮಸ್ಥನಾರಾಯಣಪ್ರಕರಣಂ:- (51–52½)

ಹೇ ದಾಂಬಲ ಪಿತ್ತವನೌ ಲೇ ನಾರಾಯಣ ಗುಣಾಧಮ॥೫೧॥ ಕಲಹಂ ಕರ್ತುಮುದ್ಯುಕ್ತಸ್ತ್ವಂ ದಿಗ್ಪಾಲಂ ತವಾಧುನಾ । ಕನಕಾಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟೋಽಯಂ ಕನಕಾತ್ಮನಾ ಅಪಿ ॥೫೨॥ಮನಾಕ್ ಮಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ಯಾ ಮನಃ ಕಾಮಂ ಪ್ರಯಾತಿ ಚ ॥

೯. ವಿಠ್ಠಲಪ್ರಕರಣಂ:- (53–59½)

ಹೇ ನಂದನ ಶೃಣು ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಶಿಷ್ಟಸ್ಯ ವಚನಂ ಮೃಷಾ ॥೫೩॥ ನಾಗಾಹ್ವಪಂಡಿತಸ್ಯಾಸೀತ್ತ್ವ-ಸ್ಯಾಭೀಷ್ಟಂ ಕಥಂ ಭವೇತ್ । ನಾನೃತಾತ್ಪಾತಕಂ ನಾ - (ಚಾ) - ಸ್ತಿ ಕೋಽನೃತಂ ವದತೇ ಬುಧಃ ॥೫೪॥ ಸೋಽನೃತಾತ್ಮಾ ನಶ್ಯತೀತಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹೋಽಭಿಜಾನತೇ । ತಸ್ಮಾನ್ನವ-ಕ್ತವ್ಯಮೇತದನೃತಂ ತ್ವನೃತಾತ್ಮಭಿಃ ॥೫೫॥ ಕಿಮನೃತಾತ್ಮಾ ವದತ್ಯೇವಂ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಮತಂ ಗತಃ । ಅಹಂ ನ ನಿಂದಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಭಾವಃ ಕಥ್ಯತೇ ತವ ॥೫೬॥ ಮಯಾ ತ್ವಯಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಕಲಹೋಽತ್ರ ಕಲಿಪ್ರಿಯಃ । ಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ಅನಪಾಯಿತ್ವಾದ್ವೃಥಾ ಕಿಂ ಕಲಹೇನ ತೇ ॥೫೭॥ ಕಲಹೇ ಕ್ರಿಯಮಾಣೇಽಪಿ ಸ್ವರೂಪಂ ಗಚ್ಛತೇ ನು ಕಿಮ್ । ಅನ್ಯಥಾ ಮತ್ಪತಿರಿಯಂ ನ ವಿಪ್ರಕೃತಿರಿತ್ಯಥ ॥೫೮॥ ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ತೇ ಭವೇದತ್ರ ಭಕ್ತಿಸ್ತನ್ಮಾಜ್ಞನಿಷ್ಯತೇ । ದಿವಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಾತ್ರೌ ನಿದ್ರಾಯಾಂ ಭದ್ರಮಸ್ತು ತೇ ॥೫೯॥ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸ್ವಪ್ನೇಽಥವಾಸ್ವಪ್ನೇಽಪ್ಯಹಂ ತ್ವಿಹ ದಿವಾಪ್ಯಹೋ ॥

೧೦. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (60–68)

ಗೇಹಂ ನಾಸ್ತೀತಿ ತೇ ಚಿಂತಾಮಾಸ್ತು ದೇಹೇ ವಸಾಮ್ಯಹೋ ॥೬೦॥ ಸೋಽಹಂ ಮಹಾನು-ಭಾವಸ್ತೇ ಗೇಹದೋ ಮಮ ಗೇ (ದೇ) ಹದಃ । ಬಲಾತ್ಕಾರೇಣ ಮತ್ಪುತ್ರಂ ವದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಪತೇ ಕೃತಿವತ್ ॥೬೧॥ ಕುಲಾನ್ಯುದ್ಧರ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ದಶ ಪೂರ್ವಾನ್ ದಶಾಪರಾನ್ । ಹೇ ಸುತಾಧ್ಯಾಯಕರಣಂ ಕುತೋ ನ ಕೃತವಾನಸಿ ॥೬೨॥ ಬತ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯತಿಥಿಷು ತ್ವಂ ಕುರುಷ್ವ

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾ. ವೃಂ ತೀ. ಅ. ೨೦

ಪ್ರಿಯೋऽಸಿ ಚೇತ್ | ಹಿಮುಕೋಕಿಲ ಏವಾಹಂ ವಕ್ತ್ರವ್ಯಾಂಶೇಽಪಿ ವಾ ಕಲೌ ||೬೩|| ಯುಗೇ ಜಲಚರಾ ಯದ್ವಚ್ಚಾಂಚಲ್ಯನಿರತಾ ನರಾಃ | ಸ ಉಚ್ಚೈಕಾಶೇ ಧವಲೋದರೋದರೋ ದಾಧ್ಮಾಯಮಾನಃ ಕರಕಂಜಸಂಪುಟೇ||೬೪|| ಉರುಕ್ರಮಸ್ಯಾಧರಶೋಣಶೋಣಿಮಾ ಯಥಾಬ್ಜಷಂಡೇ ಕಲಹಂಸಉತ್ಸ್ವನಃ ||೬೫|| ಇತಿ ಭಾಗವತಂ ಪದ್ಯಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ ನಂದನ ತ್ವಯಾ | ವಂದನಂ ಮಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವೃಂದಾವನಕೃತೇರಪಿ ||೬೬|| ತಾದೃಶಂ ಶಂಖಮಾದಾಯ ನಿಃಶಂಕೋಽಹಂ ಮಹಾಮತೇ | ದಧ್ಮಾಮಿ ತಾನ್ ಪ್ರಮುಖಾನಿ ವಿಸ್ಮಿತಶ್ಚಾಂಕಜೋ ಮುನಿಃ ||೬೭|| ಶ್ವಾಸನಿಃಶ್ವಾಸಹೀನಂ ಮೇ ಭಾಸಮಾನಾಸ್ಯಪಂಕಜಮ್ | ಹಯಾಸ್ಯದಾಸಸ್ಯ ಸೋಽಯಂ ನಿಶಾಮ್ಯಾಶು ಸುವಿಸ್ಮಿತಃ ||೬೮||

೧೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :– (69)

ಅಂಹೋ ಮುಗ್ಧವಚನಂ ಹಿತ್ವಾ ಗಹ್ವರೇತಿ ತ್ವಯೋಚ್ಯತೇ | ಉಪಹ್ವರೇ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಮಹಿಷ್ಮಂ ನ ಸಭಾಸು ಚ ||೬೯||

೧೨. ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ ನಸಭಾಸುಚೇತ್ಯಾರಭ್ಯ:– (70–71)

ತ್ಯಾಗಾನ್ವಿತಾ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ತ್ವದ್ವಾಮದ್ಯ ನ ಶೋಭತೇ | ನಾಗಾಹ್ವಪಂಡಿತಂ ಚಾತ್ರ ಮದ್ವಾಗಾಶು ತ್ವಯೋಚ್ಯತಾಮ್ ||೭೦|| ನಿಃಶಂಕ ಏವ ಶ್ರೀಕಾಂತ ನಿರಾತಂಕಂ ವಚೋ ಮಮ | ಏಕಾಂತೇನ ಮೃಷೈಕಾಂತಂ ವದ ಲೋಕಾಂತತೋಽಪಿ ತಮ್ ||೭೧||

೧೩. ಹಯಗ್ರೀವ ಕರ್ಮಂದಿ ಪ್ರಕರಣಂ :– (71½)

ಉಪರಾಗಂ ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿನ್ ಪ್ರಾಪ್ತಮಗ್ರತಃ ||

೧೪. ಸೀತಾಪತಿ ಶ್ಲೋ. ಪ್ರಕರಣಂ :– (72–90)

ಪಶ್ಯ ಸುಗ್ರೀವಮಿತ್ರಾಹ್ವ ದಾನಂ ಕುರು ಖತೇ ರತಃ ||೭೨|| ನಾಗಾಹ್ವಪಂಡಿತೋ ಯದ್ವತ್ ಮಾಮೃಷಾಗಾಂ ತ್ವಮಬ್ರವೀಃ | ಕೋ ಮೃಷಾವಚನಂ ಬ್ರೂತೇ ಕೋವಿದಸ್ತ್ವಂ ವಿನೇಹ ಚ ||೭೩|| ಪೂರ್ವಂ ತು ಮಾತುಲವ್ಯಾಜಾದಹಂ ಸಕಲ ಜೀವರಾಟ್ | ಭೂತಲೇ ದತ್ತ-

ವಾನಸ್ಮಿ ಕಾಲಜ್ಞಃ ಸಾರ್ಧನಿಷ್ಕಕಮ್ ||೭೪|| ಅಹಂ ತ್ರಿಲೋಕಪೂಜಿತಃ ಕೃತಾಂತಲೋಕ-ನಾಯಕಃ । ಅಹಂ ಕುಲೋದ್ಧೃತಿಂ ಶತೋಽಕರಂ ಚ ಸೌರಿಲೋಕತಃ ||೭೫|| ವೃಂದಾವನಾ-ಚಾರ್ಯಕೋರ್ವಿ ಹರತೇ ಯೋಽತಿರೌದ್ರಕಃ । ಸ ಮದ್ವೃಂದಾವನದ್ರೋಹೀ ಹ್ಯಭದ್ರಂ ಚ ಭವೇದ್ ಧ್ರುವಮ್ ||೭೬|| ಹರೇ ಸ್ಮರೇ ತೇ ಚರಣೇ ಹರ ಮೇ ಸಂಸೃತಿ ಋಣೇ । ವರಂ ತವ ಕರೇಣಾರ್ಯ ಸ್ಪೃಶ ಮಾಂ ಕರುಣಾಂ ಕುರು ||೭೭|| ಇತ್ಯಹಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮ್ಯುಗ್ರಂ ಹಯಗ್ರೀವಂ ಮಹಾಗ್ರಹಮ್ । ನಿಗೃಹ್ಯ ಚೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಂ ಶೀಘ್ರಂ ನಾಸಾಗ್ರಲೋಚನಃ ||೭೮|| ಮಮ ಸದ್ಭಕ್ತಿಸಂಭೂತಿಂ ಯೇ ವದಂತಿ ಬುಧೋದಿತಾಮ್ । ತೇಷಾಂ ಸತ್ಸಂಪದಃ ಸ್ಯುಸ್ತ್ಮ ಮೂರ್ತಿಮತ್ಯೋ ತ್ರಯಾಃ ಸುತ ||೭೯|| ದೀರ್ಘಗ್ರೀವೈರ್ಭಕ್ತರಂಭಾಫಲೈರ್ಜಿಹ್ವಾ ವಿದಾರ್ಯತೇ । ತದ್ವದ್‍ಭುಕ್ತ್ಯೈರ್ಮದ್ಧನೈಶ್ಚ ತಜ್ಜಿಹ್ವಾಪಿ ವಿದಾರ್ಯತೇ ||೮೦|| ಯಜ್ಜಿಹ್ವಾ ಮತ್ಪ್ರತಿಂ ನೈವ ವಕ್ಷ್ಯತೀಹ ಪರತ್ರ ಚ । ಭಾರ್ಯಾಮದ್ಭಕ್ತಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಯಾಂತು ದುಷ್ಕೃತಿ-ಮಾತ್ಮನಃ ||೮೧|| ಕಾರ್ಯಾತ್‍ಪ್ರಾಕ್ ಶಿಥಿಲಾಂ ಕೃತ್ವಾ ನಾರ್ಯಾಃ ಕೀರ್ತಿಮುಪಾದದೇ । ಶ್ವಿತ್ರಿಣಾಂ ಮೂತ್ರಪಾನೇನ ತತ್ಪಾತ್ರೇಷು ಚ ಮಜ್ಜತೇ ||೮೨|| ಸಹಸ್ರಧಾ ಭವೇಚ್ಛಿನ್ನಾ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಸುತೇ ನ ಚ । ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸಭಾಯಾಂ ತು ಸಹಸ್ರಾರೇಣ ತಪ್ಯತೇ ||೮೩|| ಸಹಸ್ರವಾರಂ ವಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಷಷ್ಟಿವರ್ಷಸಹಸ್ರಕಮ್ । ಸಹಸ್ರಚಂಡಾಲಜಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾ-ಡಾನಿ ಭಕ್ಷತಾಮ್ ||೮೪|| ಸಹಭಾಂಡೇ ಸುರಾಪೀನಾಂ ಪಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ಜಾಯಂತೇ ಚಾಷ್ಟಧಾ-(ಸ್ವಷ್ಟಧಾ)-ಚೈವಂ ಕಾಷ್ಟಯೋನಿಷು ನಾನ್ಯಥಾ ||೮೫|| ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ಮತ್ಪತೇಃ ಪಾತಂ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನಾನ್ಯಥಾ । ಇಷ್ಟಂ ಚ ತೇಷಾಂ ಭವತಿ ಕಷ್ಟಂ ನೇಹ ಪರತ್ರ ಚ ||೮೬|| ಯೇ ಮೃಷಾವಾದಿನಂ ಮಾಂ ತು ಜಾನಂತಿ ಮನುಜಾಧಮಾಃ । ಕೀನಾಶಲೋಕಿತಾಂ ಯಾಂತಿ ನಾನಾಶೋಕಸಮನ್ವಿತಾಮ್ ||೮೭|| ತಸ್ಮಾನ್ಮಯೋಕ್ತಂ ಯತ್ಸರ್ವಂ ತತ್ಸತ್ಯಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ಮತ್ಸತ್ಯವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸತ್ಸು ತದ್ವದ ನಂದನ ||೮೮|| ಸ್ವಾಪ್ನಶ್ಲೋಕೇಽಪಿ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ತಚ್ಚ ನಾನ್ಯಥಾ । ಆಪ್ತವಾನಪಿ ಜಾನಾತಿ ತಾವನೇ ಕ್ರೂರತಾಂ

ದಿವಿ ||೮೯|| ದಿವಾ ಸ್ವಪ್ನೇರಿತಾನ್ ಶ್ಲೋಕಾನ್ ಭಾವಾಬ್ಧೇಸ್ತಾರಕಾನ್ಸುತ (ತಃ) | ಸುವಾಗ್ಭೈರವರ್ಯರಾಶಿರ್ಮೇ ತವಾರ್ಥೈಃ ಪೂರಯಿಷ್ಯತಿ ||೯೦||

೧೫. ವಾಸುದೇವಮುನಿ ಪ್ರಕರಣಂ :- (91–95)

ವೆಂಕಟೇಶೋ ಮಠೇಶಸ್ಯ ಮಮ ವೃಂದಾವನಂ ಪ್ರತಿ | ತ್ರಿಕೂಟೇಶೇನ ಚಾಯಾತಃ ಕಾರ-ಕೇಶ್ಯೈಃ ಸಹರ್ಷಿಭಿಃ ||೯೧|| ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಸ್ಯ ಮನಸಾ ಕುರು | ವಾಸುದೇವ ಮುನೇ ಶ್ರೀಮನ್ ಶನಿವಾರೇ ಸುಪೂಜನಮ್ ||೯೨|| ಮಂದವಾರೇಽಪಿ ವಾಽಮಂದ ಕುರು ವೃತ್ತಿಂಚ ಮಾಧವೀಂ | ವೃಂದಾವನಪತಿಂ ಕಂದಾಶನವಂದ್ಯಂ ಸುಕೀರ್ತಯನ್ ||೯೩|| ಕಂದಾಶನಸ್ಯ ಮೇ ವೃಂದಾವನಂ ಸಂಪ್ರತಿ ನಂದನ | ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾ ಸಮಾಯಾತೋ ಮುಕುಂದೋ ಬಿಂದು ನಾಮಕಃ ||೯೪|| ಯತೋಽಸ್ಮದ್ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ದರ್ಶನೇ ಬಿಂದು-ಮಾಧವಮ್ | ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಕುಂದಂ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಂ ತದಾಪ್ನುಯಾತ್ ||೯೫|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನಪದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂಯಾಂ ತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೯೬|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ||೯೭|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ | ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ಕೃತಮ್ ||೯೮|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರ-ಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ | ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೯೯||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಚರಮ ಪ್ರಾಣಾವಧೌ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕ ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ಏಕವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (1–5½)

ಹರಿಃ ಓಂ|| ತವ ಕಾಯಗತಂ ವಾಯುಮಾಯುಷೋ ವೃದ್ಧಿಮಿಚ್ಛತಃ | ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ
ಯತೋಪಾಯಂ ಶ್ರೇಯೋ ಮತ್ಕೃತಮೇವ ತೇ ||೧|| ತವ ಪತ್ನ್ಯಶ್ಚ ಹೇ ವಿಪ್ರ ಯತ್ನೇ-
ನೈತತ್ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ | ಸ್ವಪ್ನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತ್ವಾಮೂಚೇ ಪುಣ್ಯಮಾಪ್ನೋಷಿ ತೇನ ಚ ||೨||
ಅತಸ್ತ್ವಂ ಧರ್ಮಪತ್ನೀಂ ಚ ನೈವ ಸಂತಾಪಯ ಪ್ರಿಯ | ಅನುವರ್ತಿನೀ ಸದಾ ವಿಪ್ರ ಕುದಾ-
ರತ್ವಂ ನ ಹೀದೃಶಮ್ ||೩|| ಯಾದೃಶಂ ಪರಲೋಕಸ್ಯ ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ ವಿದೂರತಾಮ್ | ಕರೋತಿ
ಪುರುಷಸ್ಯೇಹ ತಾದೃಶಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವತ್‌ಸ್ತ್ರಿಯಾಮ್ ||೪|| ಕಿಮಾಃಶಕ್ತತ್ವತೋ ವಿಪ್ರ ತತ್ಸೇವಾಂ
ನ ಕರೋತಿ ಚ | ಸೂತಕೇ ವಾಯುನಾ ಗ್ರಸ್ತಾ ಹರತ್ಯಹರಹಃ ಸ ತಾಮ್ ||೫|| ತಸ್ಯಾ-
ಪ್ರಾಣಭಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಸ್ವಮಾಣವಕ ಪುಣ್ಯತಃ ||

೨. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (6–6½)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ವಂ ತಥಾ ಕಾಣ ನಿಷ್ಠುರಂ ನ ಭಣಾನಿಶಮ್ ||೬|| ತಸ್ಮಾದ್ಭಯಂ ತ್ಯಜಸ್ವೇಹ ಕಲ-
ಹಂ ತು ಕಲಿಪ್ರಿಯಮ್ ||

೩. ಬಹುಭಕ್ತಶ್ರೋತೃಕಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (7–11½)

ಹೇ ವಿದ್ವಾಂಸ ಇಹ ಧ್ವಾಂತವಂತಂ ಪಶ್ಯಧ್ವಮಂಜಸಾ ||೭|| ಕದಧ್ವಾನಂ ಸ್ವವಧ್ವಾ ಚ
ಮಣಿಮದ್ವದನೋದಿತಮ್ | ವದತೇಽಯಂ ದ್ವಿಜೋ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಧ್ವಾನಂ ವಿಹಾಯ
ಚ ||೮|| ಅವಿದ್ವಾನ್ ಸಾಧ್ವಸಂ ಯಾತಿ ತದ್ವತ್ಕಮಲನಾಭಕಃ | ಮದಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಸವಾಯುಂ ವಿಹಾಯ ಚ ||೯|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಯಂ ಮಣಿಮತೋ ಮತಮಾಶ್ರಿತ್ಯ
ವರ್ತತೇ | ಹಯಗ್ರೀವಾಜ್ಞಯಾ ವಾತವಿರಿಂಚೌ ಸ್ವೇ ಚ ವೈಭವಮ್ ||೧೦|| ವಿನಾ ವಾಣೀ-
ಪತಿತ್ವಂ ಮೇ ದತ್ತವಂತೌ ಚ ಕಿಂ ವದೇ | ಯತ್ರ ಪ್ರತೀತಾರ್ಥಬಾಧಸ್ತತ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿ

ಸಂಗ್ರಹಃ ||೧೧|| ಕರ್ತವ್ಯ ಇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮನುಸಂದಧ್ಯಮಂಜಸಾ ||

೪. ಶೇಷಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (12–18½)

ತಸ್ಮಾನ್ಮಯೋಕ್ತಂ ಸಕಲಂ ಲೌಕಿಕಂ ವಾಪ್ಯಲೌಕಿಕಮ್ ||೧೨|| ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯವತಾಂ ನಾಥ ಸುತ ತತ್ವಮತೇ ಕೃತಿಮ್ | ಅಯಂ ಕಮಲನಾಭಶ್ಚ ಮಯಃ ಸಕಲ-(ಲಿ)-ರೂಪಕಃ ||೧೩|| ಸ್ಮಯಕಶ್ಮಲಮಾವಿಷ್ಟೋ ವಿಸ್ಮಯಂ ನ ಕುರು ಪ್ರಿಯ | ಕಲಿಃ ಕಮಲನಾಭಾಖ್ಯಃ ಪುನರ್ಭೂವಲಯೇಽಭವತ್ ||೧೪|| ಮಿಲಿತಃ ಸ್ವಸ್ತ್ರಿಯಾಽಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಯಾ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ನ ಮೇಽಗೃಹೀತ್ | ಕಲಿರ್ಮಯಶ್ಚ ಮಣಿಮಾನ್ ಮಿಳಿತ್ವಾ ತ್ರಯ ಏವ ತೇ ||೧೫|| ಕಲಹಂ ಕರ್ತುಮುದ್ಯುಕ್ತಾಃ ಕುಲಾಯ ಸದನಾಭಿಗಾಃ | ತನ್ನಿಂದಾವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುನಂದನ ಪುರೋ ಮಮ ||೧೬|| ನನ್ವಂಧೇ ಪಾತಯಾಮ್ಯುಗ್ರೇ ಧುನ್ವಂಸ್ತಂ ಯಮಕಿಂಕರೈಃ | ತಸ್ಮಾಚ್ಛ ಕೋಪವೀತಾರ್ಹೋ ನೈವ ಸೋಽಪ್ಯತಿಗರ್ಹಿತಃ ||೧೭|| ಬಹಿಷ್ಕುರುತ ತಂ ವಿಪ್ರಮಸಹಿಷ್ಣುಂ ಮನೋಽಚ್ಛ್ರಯಮ್ | ಹರೌ ರುಷ್ಟೇ ಗುರುಸ್ತ್ರಾತಾ ಗುರೌ ರುಷ್ಟೇ ನ ಕಶ್ಚನ ||೧೮|| ಯಥಾ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪತೌ ರುಷ್ಟೇ ನ ಭ್ರಾತಾ ಪಿತರಾವಪಿ ||

೫. ಹಯಗ್ರೀವಮುನಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (19–32)

ಹಯಗ್ರೀವ ನಿರೂಪಂ ತ್ವಂ ಶಿರಸಾ ವಹ ಶೀಘ್ರತಃ ||೧೯|| ಯದ್ವಾವಿಧಿನಿಷೇಧಾಭ್ಯಾಮುತ್ಥಿತಂ ತದ್ಧಿತಂ ತವ | ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಭಟ್ಟೋಽಯಂ ಸುತೋ ಮೇ ಪಟ್ಟವರ್ಧನಃ ||೨೦|| ಸ್ವಪ್ನೇ ಪಟುತರೋ ವಿಪ್ರಃ ಶ್ರೀಪತಿಃ ಕೃತಿವಾಚಕಃ | ವ್ಯಾಸರಾಜಸ್ತದನುಜೋ ಜಾಮಾತಾ ತಸ್ಯ ಗೋಪಜಃ ||೨೧|| ತದಗ್ರಜಃ ಪ್ರಜಾಕಾರ್ಯರಂಜನಾಜ್ಞನಯಂಧನಮ್ | ವಾಸುದೇವಮುನಿಃ ಶಾಂತಃ ಶ್ರಾಂತಶ್ಚ ಮಮ ಪೂಜಯಾ ||೨೨|| ಕಾಂತಂ ಮಾಂ ತಾತಮಾಯಾತಿ ತತ್ರ ನೈವಸ್ವತೀ ಭವೇತ್ (ತತ್ರೈವ ವಸತಿರ್ಭವೇತ್) | ಉಪೇಂದ್ರಃ ಸೂರಣಶ್ಚಾಪಿ ಕೃಷ್ಣಃ ಕನಕ ಏವ ಚ ||೨೩|| ಹಿರಣ್ಯಭಟ್ಟಸ್ತತ್ರೋಕ್ತಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಥಿತಃ ಸುತ | ವಾಣಿವಾಳೋಪಪದ-

ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಸ್ತಥೈವ ಚ ||೨೪|| ಏತೇಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಬಹುಮಾನ ಪುರಸ್ಸರಾಃ । ಕುಹ-ಕಾದ್ರಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಮತಾನುಗಾಃ ||೨೫|| ವಿಶ್ವಾಸಿನೋ ಹ್ಯವಿಶ್ವಾಸಂ ನ ಕುರ್ವಂತೀಹ ಸರ್ವಥಾ । ಸುಶ್ವಾಸಪ್ರೇರಕೋ ಹ್ಯೇಷಾಂ ತ್ವಸುದೇವೋಽಭಿಜಾಯತೇ ||೨೬|| ಕಲಿಃ ಕಮಲನಾಭಶ್ಚ ದಾಂಬಲಃ ಪಿತ್ತ ಮೌಲಿಕಃ । ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ಡೋಲಯಿತ-ಚಿತ್ತಸ್ತು ತಮ್ಮಣಃ ||೨೭|| ಏತೇ ಚ ಪ್ರಾಯಶೋಹ್ಯತ್ರ ಪುತ್ರಾವಿಶ್ವಾಸಿನಃ ಸದಾ । ಮಿತ್ರಜ – (ಜಾ) – ಭೃತ್ಯಬಾಧ್ಯಾಶ್ಚಾಮುತ್ರ ಸತ್ಯಂ ಮಯೋದಿತಮ್ ||೨೮|| ಹರಿಶ್ಚ ದಾಂಬಲಃ ಪುತ್ರವ್ಯಾಲೋಲಿತಮನಾಪ್ಯಹೋ । ಕುಲಾಲಚಕ್ರವಚ್ಚಾತ್ರ ಭ್ರಮತೇ ಕಲ್ಯಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ||೨೯|| ಅಪ್ಪಣಃ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟೋಯ ಮಿದಾನೀಂ ಪಾಪಮುತ್ಯಜತ್ । ಕೋಪಂ ಚ ಮಮ ಹೇ ಪುತ್ರ ಶಾಪಂ ತ್ಯಾಜಿತವಾನಹೋ ||೩೦|| ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯನಾಮಾ ಮಾನವಾನಾಂ ಭಯಾನಕಃ । ಮಮ ಮಾನಸಸಂಪ್ರೀತಿಂ ತನೋತೀಹ ನ ಸಂಶಯಃ ||೩೧|| ವಿಠ್ಠಲಾದ್ಯಾಽಸ್ಮ-ದೀಯಾಽಸ್ಮನ್ಮತ ಸಂನ್ಯಾಸಿನಶ್ಚಯೇ । ವಟಬೀಜದೇವಾಸ್ಮದುಟಜಾನಂದವರ್ಧಕಾಃ ||೩೨||

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂಶ್ಲೋಕ :– (33–37)

ಹೇ ವಿಪ್ರ ತವ ಜಾಮಾತಾ ರಾಮಚಂದ್ರೋಽಪಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುರುತೇ ಚಾತ್ರ ಸೋಪಿ ವಿಶ್ವಾಸಿಷೂತ್ತಮಃ ||೩೩|| ಏವಂ ಚ ತ್ರಿವಿಧಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪುತ್ರ ಮಯಾ ತವ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃತಾರ್ಥತಾಂ ಯಾಸಿ ಕಿಂ ಭೂಯಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ ||೩೪|| ನಿತ್ಯಂ ನಿರ್ಜಲನಿರ್ಧಾತ್ಯೈಃ ದುರ್ಜನಾ ಭರ್ಜಿತಾಸ್ತ್ವಹೋ।ಖರ್ಜೂರವಚ್ಚಾರ್ಜುನಸ್ಯ ಬಾಣ-ನಿರ್ಧಾತಮರ್ದಿತಾಃ ||೩೫|| ಯಥಾ ತಥೈವ ಸುತ್ರಾಮ್ಣಾ ವೃತವೃತ್ರಾಸುರಾರ್ದಿನಾ । ಅಂಧೇ-ಷು ಮಾರ್ತಾಂಡಿಕೃತಶಿಲಾಭಾರ್ಯೈಃ ಕುಲಾನ್ವಿತಾಃ ||೩೬|| ಬಾಧ್ಯಂತೇ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವೇನ ಶ್ರದ್ಧಾ-ರಹಿತಬುದ್ಧಯಃ । ವೃದ್ಧ ತ್ವಮುದ್ಧಾ ಕ್ರುದ್ಧೇಷು ಹ್ಯಪಿ ತೇಷು ವದಸ್ವ ತಾನ್ ||೩೭||

೭. ಬಹುಭಕ್ತಶ್ರೋತೃಕಪ್ರಕರಣಂ :– (38-40)

ತಸ್ಮಾದ್ವಿಶ್ವಾಸವಂತಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಥ ಕೃತೌ ಮಮ । ವಿಶ್ವಸ್ತಾಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ಮರ್ತ್ಯಾ ಯೇ ಹ್ಯಮರ್ತ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ವ್ರಜಂತಿ ತೇ ||೩೮|| ಅಹಂ ಮಧ್ಯಂದಿನಗತಸೂರ್ಯವತ್ಸುಪ್ರಭಾನ್ವಿತಃ । ಮದ್ವೃಂದಾವನಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ವಾಸುದೇವಮುನೇಃ ಪ್ರಿಯಾತ್ ||೩೯|| ಪೂಜಕಸ್ಯ ತಪೋ-ಯೋಗಾತ್ ಬಿಂಬೇ ಶಂಭವ - (ಬಿಂಬೇಶಸ್ಯ ಚ) ದರ್ಶನಾತ್ । ಮಹೋಪಚಾರೋಪಹಾರೈಃ (ಮಹೋಪಹಾರಾಪಚಾರೈಃ) ಹರಿಃ ಸುಸ್ಥಿರ ಏವ ಚ ||೪೦||

೮. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (41–50)

ಇತಿ ಶ್ರೀತ್ಯಾದಿಕಂ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ಸಮಾಪಯ ನ ಮೇ ಕೃತಿಮ್ । ಮತ್ಸುತಸ್ಯ ಚ ಭಾಗೋ-ಯಂ ಸಮಾಪ್ತಿಃ ಶ್ರೀರಮಾತ್ಮಿಕಾ ||೪೧|| ಅಧ್ಯಾಯಕರಣಾರ್ಥಂ ಚ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ । ದ್ವಿರಧ್ಯಾಯಃ ಪ್ರಣೀತೋ ಮೇ ವಾಣೀಂ ಶೃಣು ಸುನಂದನ ||೪೨|| ಹೇ ವಿಪ್ರ ಮಮ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಿಬ ಪಾದೋದಕಂ ಸದಾ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ನಾಶಯ ತೇ ತೇನ ಶೀತೋಷ್ಣಜ್ವರಪೀಡನಮ್ ||೪೩|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಪ್ನಮುದ್ರಾಕ್ಷೀತ್ ಕರ್ಣೇ ಯಕ್ಷೇ ಚ ಕಶ್ಚನ (ಕರ್ಣೇಚ ಪಕ್ಷಿನಂದನ) । ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೃಹೇ ವಕ್ಷೀಕೃತವಿಪ್ರೋಽತಿಪುಣ್ಯಭಾಕ್ ||೪೪|| ಅನ್ಯಥಾ ಗುರುರಾಜಸ್ಯ ಕಥಂ ಸ್ವಪ್ನಾಧಿಕಾರಿತಾ । ತಸ್ಮಾದ್ಗುರುಃ ಶರೀರೇಽಸ್ಯವರ್ತತೇಽಮರ್ತ್ಯ ವಿಗ್ರಹಃ ||೪೫|| ಇನ್ಯವಾ-ದೀನ್ಮದಾಂಧಾನಾಮಂಧತ್ವಂ ತ್ಯಾಜಯನ್ಬುಧಃ । ತಸ್ಮಾದವ್ಯಥಮಾ ಬುದ್ಧಿಸಂಧಾನ-ರಹಿತಾ ದ್ವಿಜಾಃ ||೪೬|| ಹೇ ಶವ ತ್ವಮವಿಶ್ವಾಸಂ ಕುತೋಽಸ್ಮಾಸು ಗತೋಽನ್ಯಹೋ । ಕೇಶ-ವಸ್ತ್ವವ ವಿಶ್ವಾಸರಹಿತಸ್ಯ ಸುಶಾಸಕಃ ||೪೭|| ಶವೇತಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕುತಃ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇ ತತ್ರ ಕಾರ-ಣಮ್ । ಶವೇತಿ ಸುಖಮುದ್ದಿಶ್ಯಾಪ್ಯಾಶ್ವಸೀರ್ಮಮ ಶಾಸನಮ್ ||೪೮|| ಅಥವಾ ಕುಣ-ಪಾರ್ಥೋ ವಾ ಪ್ರಣಿಪಾತಪ್ರಿಯಂ ಚ ಮಾಮ್ । ಶರಣಂ ವ್ರಜ ತೇ ಕ್ಷೇಮಂ ಕೃಣುಯಾಂ ಮಮ ವಿಪ್ರವತ್ ||೪೯|| ಮಯಾನಂದನಮುದ್ದಿಶ್ಯ ನಾನಾ ವಿಧತಯೋದಿತಮ್ । ತ್ವಯಾ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕ್ರಿಯತೇ ನೈವ ನೋಽಪಿ ಅನ್ನಯಾಚನಮ್ ||೫೦||

೯. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಅನ್ನಯಾಚನಮಿತ್ಯಾರಭ್ಯ ಶ್ಲೋಕ :– (50–51)

ಕುರು ವೃಂದಾವನೇ ಸಂಪ್ರತ್ಯೇವ ತೇ ಚಾನ್ನದೇ ಶುಭೇ । ಮನ್ನಂದನಮುಖೇನೈವ ತದನ್ನಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ॥೫೧॥

೧೦. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :– (52–55)

ಮಮ ಭೋಜನಸಂತೋಷಂ ಸುಜನಾಂಬುಜಭಾಸ್ಕರಮ್ । ಕುಜನಾಂಬುಜಸಂಕೋಚದ್ವಿಜರಾಜಂ ಮಮಾತ್ಮಜಮ್ ॥೫೨॥ ಮದಜಾಡ್ಯರುಜಾಹೀನಂ ದ್ವಿಜಾರಾಧ್ಯಂ ಭಜಾದ್ಯ ತಮ್। ವದಂತಂ ದ್ವಿಜ ತೇ ಕಲ್ಪಭುಜಂ ಮಜ್ಜನತಾಂ ಪ್ರತಿ ॥೫೩॥ ಮಮ ಭೋಜನಸಂತೋಷಂ ಯೇ ವದಂತಿ ದ್ವಿಜೋದಿತಮ್ । ತೇಷಾಮನ್ನಾನಿ ಸಂಪೂರ್ಣಾನೀತಿ ಸತ್ಯಾ ಫಲಶ್ರುತಿಃ ॥೫೪॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ತ್ವಯಾ ತತ್ರ ಜಪ್ತವ್ಯಃ ಸತತಂ ತ್ವಿಹ । ಕುತ್ರಯಾಸ್ಯತಿ ತೇ ಪುತ್ರ ಕಲತ್ರೈಃ ಸಹನಾ ಸಹ ॥೫೫॥

೧೧. ವಿಪ್ರಶ್ರೋತ್ರಕಪ್ರಕರಣಂ :– (56–61)

ಇಹೇತಿಚೋಚ್ಯತೇ ಮಯಾ ಪ್ರಿಯೇತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ ತ್ವಯಾ । ಮಯಾ ತ್ವಯಾಪ್ಯಹೋ ವಿಧಿರ್ಮಹೋದಧೌ ವಿಧಿಷ್ಯತೇ ॥೫೬॥ ಸ ಯಥಾ ವದತಿ ಹ್ಯಾವಾಂ ಮಾವಾಕ್ ತೇ ಚಾನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ । ನಿರ್ಣಯಂ ಚ ಪ್ರಪಶ್ಯಾವಸ್ತ್ವರ್ಣವೇ ಮಣಿರಾಜಿ - (ಜ) - ತೇ ॥೫೭॥ ಇತಿಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದಾ ತೇ ಚ ಶೇಮುಷೀಶಾಸಕೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ । ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ಶುಭಾವಾಸಿಭಾಸಮಾನಃ ಶಶೀ ಯಥಾ ॥೫೮॥ ಪರಸೌಖ್ಯಂ ತ್ವನ್ಮುಖೇನ ನರಸೌಖ್ಯಂ ಯಥಾ ಚ ಮೇ । ಸುರಸೌಖ್ಯಂ ಚ ಮೇ ಸೂರ್ಯಕರವಚ್ಚ ಪ್ರಕಾಶಯ ॥೫೯॥ ಮಮ ಸದ್ಭಕ್ತಿಸಂಭೂತಿಂ ಯೇ ವದಂತಿ ಬುಧೋದಿತಾಮ್ । ತೇಷಾಂ ಸತ್ಸಂಪದಃ ಸ್ಯುಸ್ತಾಃ ಮೂರ್ತಿಮತ್ಯೋಽತ್ರ ಯಾಃ ಸುತ ॥೬೦॥ ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮುಖ್ಯಂ ಮೇ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ವಿಪ್ರಕ । ಆಕರಸ್ಥಂ ಲೇಖನಂ ಚ ಕಾರಯ ಪ್ರಾಜ್ಞಯೇರಿತಮ್ ॥೬೧॥

೧೨. ವೇದನಿಧಿಪ್ರಕರಣಂ :– (62–66)

ಹೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ನಮಂತ್ರಂ ತ್ವಂ ಜಪನ್ ಸಂಪಶ್ಯ ಮಾಂ ಮುನೀಮ್ । ಶತಾನಂದಮುನೇ-ನ್ಮಾತ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ನಂ ಯಥಾತನೋತ್ ॥೬೨॥ ತಥಾ ತನೋಷಿ ತ್ವಮಪಿ ವೃಂದಾವನ-ಪತಿಂ ಜಪ । ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಶೀಘ್ರಂ ತೇಽನ್ನಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೬೩॥ ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಮನ್ನದಾನಂ ಚ ನಾಕರಃ ಪರಮೋ ದ್ವಿಜೇ । ನಾದತ್ತಮುಪತಿಷ್ಠೇಚ್ಛ ಬ್ರಹ್ಮಾ-ದ್ಯಾಸ್ತ್ರಿದಶಾಽಪಿ ॥೬೪॥ ಅತಸ್ತ್ವಂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಭಾವಂ ತ್ಯಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತರ್ಪಣಮ್ । ಕುರು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ತಚ್ಚ ದರ್ಪಣೇ ಸ್ವಮುಖಂ ಯಥಾ ॥೬೫॥ ಪಶ್ಯಸಿ ತ್ವಂ ಜನ್ಮಜನ್ಮನ್ಯೇವಂ ಸತ್ಫಲಸಂಚಯಮ್ । ಮನ್ಮಮನ್ಮ ವಯಂ ಸರ್ವೇಽಪ್ಯೇವಮೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೬೬॥

೧೩. ಬಹುಭಕ್ತ ಶ್ಲೋ. ಪ್ರಕರಣಂ :– (67–72½)

ಮುನಿಂ ಮನ್ನಂದನಂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಪಶ್ಯಂತು ಸಜ್ಜನಾಃ । ಸ್ನಾನೇ ಚ ಪ್ರಣವಧ್ಯಾನೇ ವ್ಯಾ-ಖ್ಯಾನೇ ದೇವತಾರ್ಚನೇ ॥೬೭॥ ಪುನರ್ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕೇ ಸ್ನಾನೇ ಭೋಜನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ। ನಿತ್ಯಂ ಸ ವರ್ತತೇ ವಿದ್ವಾನ್ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿನೋದತಃ ॥೬೮॥ ಪ್ರೀಣಯನ್‌ಪರಮಾನಂದಂ ಸದದನ್ಮಮನಾಕಿನಃ । ನೋ ವೃಥಾ ಕ್ಷಣಮಪ್ಯಸ್ಯ ಗತಂ ಶೋಕಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿಕಾಃ ॥೬೯॥ ಪಶ್ಯಂತು ತಪಸೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಾಫಲ್ಯಂ ಚ ಕಲೌಯುಗೇ । ತಸ್ಮಾದಯಂ ಚ ಶೋಕೋಽಪಿ ಲೋಕೋ-ಪಕರಕರ್ಮವಾನ್ ॥೭೦॥ ಶೋಕೋಽಪ್ಯಮುತ್ರ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ಕೋಽಪ್ಯೋಽಪಿ ಸಮವರ್ತಿನಃ ।ಗುಣಾ-ನ್‌ದ್ವಿಗುಣಿತಾನಸ್ಮಿನ್‌ಪಶ್ಯಂತು ಗುಣಿನಃ ಸದಾ ॥೭೧॥ ಗುಣಿನಶ್ಚ ಪ್ರಮೋದಂತೇ ಗುಣಿ-ಷ್ವಿಹ (ಷ್ವೇವ) ನನಿರ್ಗುಣಾಃ । ತಸ್ಮಾನ್ಮಮ ಸಮೋ ಮನ್ನಂದನ ಏವ ದಿನೇ ದಿನೇ ॥೭೨॥ ಕರ್ಮಂದಿನಾಂ ಸದಾನಂದಂ ತನೋತು ತನುಭೃತ್ಸ್ವಯಮ್ ॥

೧೪. ವಾದಿರಾಜಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ :– (73–76½)

ಹೇ ವಾದಿರಾಜಭಟ್ಟಾರ್ಯನಾಮಧಾರ ಉದಾರ ತೇ ॥೭೩॥ ಸಾರ್ಥಕಂ ಕುರುಷೇ ಜನ್ಮ

ಪಾರ್ಥವನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯನಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಲತ್ರಕೈಃ ||೭೪|| ಸಹ ತಸ್ಯ ಗೃಹಂ ದತ್ವಾ ಬೃಹತ್ಕೀರ್ತಿಮುವಾದದೀಃ । ಪ್ರತಾಪಂ ತಸ್ಯ ದತ್ವಾ ಚಾಮಿತ್ರತಾಪಂ ಕರೋಷ್ಯಹೋ ||೭೫|| ಪತ್ರತಾಪಾಖ್ಯರುದ್ರೋಽಪಿ ಸ್ವಪ್ರತಾಪಂ ಜಹಾವಿಹ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಪ್ರತಾಪಾರ್ಥಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರಾರಬ್ಧಮುಪ್ಯಹೋ ||೭೬|| ಸ್ವೇನ ನಾರ್ಥಂ ಚ ತದ್ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪರಾರ್ಥ ಲೋಕಮೇಷ್ಯತಿ ||

೧೫. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- **(77-85½)**

ನಿಷ್ಕದ್ವಯಂ ಸ ದತ್ವಾ ತು ಶುಷ್ಕಂ ತತ್ಪಾಪಸಂಚಯಮ್ ||೭೭|| ಕಿಂಷ್ಕಿಂಧೇಶ್ವರವಚ್ಚಕ್ರೇ ಪುಲ್ಕಸಾಂ ಜನ್ಮಯಾಪಕಮ್ । ಸೋಽಪಿ ದಾಸೋ ಮಮ ವ್ಯಾಸಃ ಸ್ನೇಹಪಾಶಾನ್ವಿತಸ್ತ್ವಯಿ ||೭೮|| ಹಸ್ತೇ ಚ ಶ್ರೀಪತೇರ್ನಿಷ್ಕ ದ್ವಯಂ ಪ್ರಾಪಯದಾಶು ತೇ । ತೇನ ತೇ ತಾತ ಏವಾಸೌ ಮಾತಾ ತೇ ತತ್ಸತೀ ದ್ವಿಜ ||೭೯|| ತನ್ಯಾನುಜಃ ಪಿತೃವ್ಯಸ್ತೇ ಗುರುರ್ಮತ್ಸುತ ಏವ ಚ । ಇತ್ಥಂ ಸದಾನುಸಂಧಾನಬಂಧನಾನ್ವಿತ ಏವ ಸನ್ ||೮೦|| ಧನ್ವಂತರಿಂ ಸದಾ ಧ್ಯಾಯನ್ ಕಿಂ ಧನಂ ಬಂಧನಪ್ರದೈಃ। ವರ್ತಸ್ವ ಸಮುಪಾಸ್ಯೇಹ ಕಾರ್ತಸ್ವರವಿಭೂಷಿತಮ್||೮೧|| ಪಾರ್ಥಃ-ಸ್ಮರಮಣಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾರ್ಥಸ್ವ (ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಸ್ವ) ಮಾಮಪಿ । ನಂದನಂ ಯತಿಸಂ-ದೋಹೇನಾನ್ವಿತಂ ತನ್ಮತೇ ಸ್ಥಿತಮ್ ||೮೨|| ಸನ್ಮತಿಂ ಜನ್ಮತಃ ಕಾಂತಂ ಶಾಂತಂ ತಂ ಸಮು-ಪಾಸ್ವಹ । ಇಹಾಮುತ್ರಾರ್ಥದಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಂ ತತ್ಪಾರ್ಥಕೋವಿದಮ್ ||೮೩|| ಸುತ್ರಾ-ಮಗುರುವತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಪ್ರಿಯಮ್ । ಔದಾರ್ಯಮಾಧುರ್ಯ-ವಾಕ್ಯಯುಕ್ತಂ ಧೈರ್ಯಾನ್ವಿತಂ ಪರೈಃ ||೮೪|| ವಿವಾದೇ ಕ್ರಿಯಮಾಣೇಽಪಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯೇ-ಣಾರ್ಯಭಾವಿನಮ್ । ಚಾತುರ್ಯತಃ ಪರಾಕ್ರಾಂತಂ ಮಾತುರ್ಯನ್ಯಾಸ್ತಪೋದಯಮ್ ||೮೫|| ಪ್ರಾತರ್ಯುಗೇ ತತ್ಪದಯೋಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂಸ್ತ್ವಂ ಸದಾದ್ವಿಜ ||

೧೬. ವೇದವೇದ್ಯಶ್ರೋತ್ರಕಪ್ರಕರಣಂ :- **(86-91½)**

ಅಪಾಂ ಫೇನೇನ ನಮುಚೇಃ ಶಿರೋದುಶ್ಚ್ಯವನೋಽಹರತ್||೮೬|| ಯಥಾ ತವಃ ಪ್ರಭಾವೇನ ಹನ್ಮ್ಯಹಂ ಪರವಾದಿನಃ|ತಸ್ಮಾದ್ದುರ್ವಾದಿಭಿರ್ಭೀತಿಃ ನಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿ ಸಭಾಸು ತೇ||೮೭|| ತಜ್ಜಿ-ಹ್ವಾ ನಾಂತರ್ಕೈರ್ಬದ್ಧಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ। ಅತಸ್ತ್ವಂ ನಂದನ ಮಮಾನಂದದಾನಂದ-ಸನ್ಮನೇಃ ||೮೮|| ಮತಂ ಮನಸಿ ಸಂಧಾಯ ತಾಮಸಾನ್ಜಹಿ ವಾದಿನಃ। ಧನೂರತ್ನಂ ಮ-ನಸ್ತೇ ವೈ ಹ್ಯಾನಂದಮುನಿಸನ್ಮತಮ್||೮೯||ನಾನಾಯುಧನಿದಾನಂ ತೇ ರಥಿನಃ ಪೃಥುವಾದಿನಃ। ಪಕ್ಷಪಾತರಥಂ ಮೇ ತ್ವಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾರೋಹ ಕಾಂಕ್ಷಿತಮ್ ||೯೦|| ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನ ದುಷ್ಟಪಕ್ಷಾಭಿಧಂ ಬುಧ। ವಿದ್ಧಂ ಕುರು ಪ್ರಬುದ್ಧೇಶ ವೃದ್ಧವಾಕ್ಯಂ ನ ಧಿಕ್ಕುರು ||೯೧|| ಬದ್ಧಂ ಕುರು ಮನಸ್ತೇ ಮತ್ಪಾದಪದ್ಮೇ ಧೃತಿಂ ಕುರು ||

೧೭. ಬಹುಭಕ್ತಶ್ರೋತೃಕಪ್ರಕರಣಂ :- (92-96½)

ತಿಮಿರಂ ಸಮರೇ ರಮ್ಯಂ ನಿಮಿರೇವ ಕುಮಾರಕಮ್ ||೯೨|| ಅಮರಂ ತ್ವಮರಾರಾಧ್ಯಂ ಸೋಮರಾಟ್ ಪರಮೋಽರಮತ್। ಅಮುಂಚನ್ನಮುಚಿಃ ಕಾಂತಿಂ (ಂಚೀಂ) ತ್ವಂಚನ್ ಕಿಂಚನ ಸಿಂಚನ್ಯೈಃ ||೯೩|| ಲಾಂಛನಾಂಛನಸಂಛನ್ನಂ ನಾರಾಚಾನ್ನ ಶಚೀಪತಿಮ್। ಏತದ್ದ್ವಿಪದ್ಯ-ಭಾವಂ ಮೇ ನಂದನಾನ್ಮಂದಬುದ್ಧಯಃ ||೯೪|| ನಿಬೋಧಂತು ನ ಧುನ್ವಂತು ನಿಧಾನಂ ಭವತಾಂ ಮುನಿಃ। ಜ್ಞಾನನಾಗರಮಗ್ನೋನೌ ಸಂಸಾರಾಗ್ನಿಪ್ರದೀಪಿತಾನ್ ||೯೫|| ತತ್ಪ್ರೋ-ರ್ಕೈರ್ಭಗ್ನಸಂತಾಪಾದಾದ್ವಿರಗ್ನಿಮಿವಾಕರೋತ್। ತಸ್ಮಾತ್ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುಖಿನಃ ಸಂತು ಸಜ್ಜನಾಃ ||೯೬|| ವಿಜ್ಞಾನಕೋಶದಜ್ಞಾನಂ ನಿರಾಕುರ್ವಂತು ಸರ್ವಥಾ ||

೧೮. ವೇದವೇದ್ಯಪ್ರಕರಣಂ :- (97-105)

ಶ್ಲೋಕದ್ವಯಸ್ಯ ಶಕ್ಯಾರ್ಥಂ ತೋಕ ತ್ವಂ ಚೋಕ್ತವಾನಸಿ ||೯೭|| ಲೋಕೇ ಯಥಾ ಶಕ್ರಗುರುಃ ತ್ವಂ ಕವಿರ್ವಾಕ್ಪತಿಸ್ತ್ವಹಮ್। ಕಿಂ ತೇ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮದ್ದಾಸ್ಯಂ ಪೂರ್ವಮೇವ ತ್ವಮಾದದೀಃ ||೯೮|| ತಸ್ಮಾನ್ಮತ್ಸಾಮ್ಯಮೇವೇಹ ಚಾದತ್ಸ್ವ ಸುತ ಸಾತ್ವಿಕ। ಮತ್ಸಾಮ್ಯೇ

ಚ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತ್ವತ್ಸಮೋ ನಾಽಸ್ತಿ ಸತ್ಸು ಚ ||೯೯|| ಸತ್ಸತಾಂ (ತತ್ಸತಾಂ) ಸಮ್ಮತಂ ಸತ್ಯಂ ಕುತ್ಸಿತಾನಾಮಸಮ್ಮತಮ್ । ಜಗತ್ಸತ್ಯಂ ಯಥಾ ತತ್ತ್ವವಾದಿನಾಂ ನ ಮೃಷಾತ್ಮನಾಮ್ ||೧೦೦|| ಅಸತ್ಯಮಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ತೇ ಜಗದಾಹುರನೀಶ್ವರಮ್ । ಅಪರಸ್ಪರಸಂಭೂತಂ ಕಿಮನ್ಯ-ತ್ಕಾಮಹೈತುಕಮ್ ||೧೦೧|| ಏತಾಂ ದೃಷ್ಟಿಮವಷ್ಟಭ್ಯ ನಷ್ಟಾತ್ಮನೋಽಲ್ಪ ಬುದ್ಧಯಃ । ಪ್ರಭ-ವಂತ್ಯುಗ್ರಕರ್ಮಾಣಃ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಗತೋಽಹಿತಾಃ ||೧೦೨|| ಇತಿ ಗೀತೋದಿತೈಃ ಶ್ಲೋಕೈಃ ತೋಕವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಭಿಃ । ಲೋಕನಾಶಕರೂಪಾಣಾಂ ವರಾಕತ್ವಂ ನಿರೂಪ್ಯತೇ ||೧೦೩|| ತದ್ವೃತ್ತಪ್ರೋಚ್ಛ್ರಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹ್ಯಸೂಯಂತೇಽನಸೂಯಯಾ । ಸಹಸರ್ವೇ ಮಹದ್ಯಾಂತಿ ಹ್ಯಭದ್ರಂ ರೌದ್ರಮೇವ ತೇ ||೧೦೪|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಮತ್ಸಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಕುತ್ಸಿತಾನಾಂ ಭಯಾ-ನಕಃ । ವತ್ಸ ತ್ವಂ ಸತ್ಸು ಸಂಪೂಜ್ಯಃ ಶಶ್ವದತ್ರ ಪರತ್ರ ಚ ||೧೦೫|| ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನವದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವ ಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂ ತು ಮಾಂ ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೧೦೬|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ । ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ||೧೦೭|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಪಾರ್ಷದಾತ್ । ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ಕೃತಮ್ ||೧೦೮|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರ-ಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ । ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತೀಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೧೦೯||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ-ದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಾಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ಚರಮ ಪ್ರಾಣಾವಧೌ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕ ಏಕವಿಂಶತಿತಮ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಅಥ ದ್ವಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

೧. ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (1)

ಹರಿಃ ಓಂ || ಶ್ರೀಪತೇ ಗೃಹಕೃತ್ಯಂ ತೇ ಬಹ್ವಸ್ತಿ ಹಿತ್ವಾ ಚ ತತ್ | ನಂದನಾಗ್ರೇ ವದಸ್ವ ತ್ವಂ ಚರಮಾಂ ವಾ ಕೃತಿಂ ಪ್ರಿಯ ||೧||

೨. ಶೇಷಾದ್ರಿಪಂಡಿತಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (2)

ತದ್ವೆಂಕಟಗಿರೇರ್ನಾಮಧಾರ ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಯಾರ್ಜಿತಮ್ | ಕರ್ಮ ವೃಂದಾವನಾಶ್ವತ್ಥಸೇವಾಪರಶುನಾ ಹನ ||೨||

೩. ವಾಸುದೇವಮುನಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (3-5)

ವಾಸುದೇವಮುನೇರ್ಭಾನೋರ್ಯಥಾ ತಾಮಸನಾಶನಮ್ | ತಥೈನಸೋ ವಿನಾಶೋಽಭೂನ್ಮಾಧವಾನ್ನಸ್ಯ ಭೋಜನಾತ್ ||೩|| ಪೂರ್ವಂ ಕರುಣಾಕರಸ್ಸೃಷ್ಟಮನ್ನಂ ಕಾಮ್ಯವನೇ ಮುನೇ | ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚ ಮುನಯಃ ಸನ್ನಪಾಪಾಸ್ತ್ವಂ ಮಾಧವಾನ್ನತಃ ||೪|| ಭುವಿ ಪೂಜಾಧಿಕಾರೋಽಭೂತ್ತವ ಜಾತೈನಸಃ ಕ್ಷಯೇ | ಭವಜಾರ್ತಿಶ್ಚ ತೇ ನಸ್ಯಾದ್ದಿವಿ ವಾ ವಾಜ ನ ಮೇ ಮೃಷಾ ||೫||

೪. ವೇದವೇದ್ಯಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (6-11)

ಅಮುಂಚನ್ನಮುಂಚಿಸ್ತ್ವಿಮಿರಂ ಸಮರೇತ್ಯಾದಿಪದ್ಯತಃ | ಪೂರ್ವಪದ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯಾದರ್ಥ ತ್ವಂ ಚೋಕ್ತವಾನಸಿ ||೬|| ಮತ್ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ತ್ವಮೇವೇಹ ಜಾನಾಸಿ ಶ್ರೀನಾಥನಾಮಯುಕ್ | ಕೋ ನಾಮ ತವ ಸಾದೃಶ್ಯಂ ಸಮರ್ಥಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಂಜಸಾ ||೭|| ಉಪಕ್ರಮಾದಿಲಿಂಗೈಶ್ಚ ಮತ್ತಾತ್ಪರ್ಯವಿನಿರ್ಣಯಮ್ | ಕರೋಷಿ ಪೂರ್ಣನಾದೃಶ್ಯಂ ಗತೋಽಸಿ ಮಮ ಸರ್ವಥಾ ||೮|| ಉಪಕ್ರಮೋಪಸಂಹಾರೌ ಅಭ್ಯಾಸೋಽಪೂರ್ವತಾ ಫಲಮ್ | ಅರ್ಥವಾದೋಪಪತ್ತೀ ಚ ಲಿಂಗಂ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯೇ ||೯|| ಇತಿ ಷಡ್ವಿಧತಾತ್ಪರ್ಯಲಿಂಗನಿರ್ಣಯೇ

ಏವ ಚ । ಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಾರ್ಥನಾರಂ ತ್ವಂ ವ್ಯಾಕರೋಷಿ ಕುಮಾರಕ ॥೧೦॥ ತನ್ಮಾನ್ಮೇ ಪಟ್ಟ-ಭದ್ರೇಹ ಸಂತು ಭದ್ರಾಣಿ ಸರ್ವದಾ । ಅಭದ್ರಾಣಿ ವಿನಶ್ಯಂತು ಕ್ಷುದ್ರಾಸ್ತೇವೈರಿಣಸ್ತಥಾ ॥೧೧॥

೫. ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (12-16)

ಹೇ ನಂದನ ದ್ವಿಜೋಽಯಂ ತೇ ನಂದನಸ್ಪಂದನಂ ವಿನಾ । ವೃಂದಾವನೇ ಚ ಮಂದಾನಾಂ ನಂದಯಿಷ್ಯತಿ ನಂದನೈಃ ॥೧೨॥ ತಸ್ಯ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಹಾಯಂ ತ್ವಂ ಕುರು ಚಾನ್ನಾರ್ಥ-ಮರ್ಥತಃ । ನಾನ್ನಮಂತ್ರಂ (ನಾನ್ನವತ್ವಂ) ಕುರು ವ್ಯರ್ಥಂ ಸಾರ್ಥಕಂ ಕುರು ಶೀಘ್ರತಃ ॥೧೩॥ ತಂ ದದಸ್ವೇತಿವಾ ಮಾ ವಾಽಹಂ ದದಾಮ್ಯನ್ಯಪೂರುಷೈಃ । ಮಂದಸ್ಮಿತ ಕುರು-ಷ್ವೇಹ ವೃಂದಾವನವರ್ತೇರ್ವಚಃ ॥೧೪॥ ದರಿದ್ರೈರಪಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಧನಾಢ್ಯೈಃ ಕಿಂ ವದೇ ತವ । ದಾಸ್ಯಾಮೀತಿ ಸುದಾಮಾಗ್ರ್ಯ ಮದ್ವಾನಾಯ ಮಹಾಮತೇ ॥೧೫॥ ತ್ವಮಪೀಹ ಧನಾ-ಢ್ಯೋಽಸಿ ದೃಢಬುದ್ಧಿಂ ಸದಾ ಕುರು । ಮೃಡೋಽಪಿ ತೇ ಮನಸ್ತತ್ವಂ ಪ್ರೇರಯಿಷ್ಯತಿ ಗಾಢಶಃ ॥೧೬॥

೬. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (17-21)

ಹೇ ವಿಪ್ರ ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ತೃಪ್ತಿಸ್ತೃಣಾಂ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಮ್ । ತ್ರಿಮಾರ್ಗಗಾವಗಾಹಾತಿಪವಿ-ತ್ರಾಂಗಯುಜಾಮಭೂತ್ ॥೧೭॥ ತಥಾಹಿ ಲೋಕೇ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಕುಲೇ ಜಾತಸ್ಯ ಕಸ್ಯ-ಚಿತ್ । ತತ್ವಸಂಪ್ರಶ್ನಕಸ್ಯರ್ಷೇಃ ಪ್ರಸಾದೇ ಸತಿ ತತ್ಫಲಮ್ ॥೧೮॥ ಸರ್ವಂ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ ಚಾಪ ನಷ್ಟಪಾಪಂ ತ್ರಿಸಪ್ತಕೈಃ । ಧಿಕೃತ್ಯ ನಾರಕಂ ಕಷ್ಟಂ ಶಿಷ್ಟಾನುಗ್ರಹತಃ ಕೃತಿನ್ ॥೧೯॥ ತದ್ವನ್ಮಹಾನುಭಾವಸ್ಯ ಮಮಾನುಗ್ರಹತಸ್ತ್ವಯಿ । ವಿದ್ವಂಸ್ತ್ವತ್ಕುಲ ಜಾತಾ ಯೇ ಯೋಗ್ಯಾಃ ಯಾಂತಿ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಮ್ ॥೨೦॥ ಅಲಂ ಮಧುಕರಾನ್ನಂ ತೇ ಛಲಂ ಮಾ ಕುರು ದಾರವತ್ । ಕುಲಂ ಕೃತಂ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ತಿಲಮಾತ್ರಂ ನ ದುಷ್ಕೃತಮ್ ॥೨೧॥

೭. ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿಪ್ರಕರಣಂ ಶ್ಲೋಕ :- (22-24)

ಭಾಷಯಾ ಭೀಷಯನ್ನೇವ ದೋಷರೂಪಿಣ ಏವ ತಾನ್ । ಕಾಷಾಯ ದಂಡವೇಷಾಯ ಚಾಸ್ತು ಸ್ವಸ್ತ್ಯವಿಷಹ್ಯ ತೇ ॥೨೨॥ ದುರ್ವಾದೀಭ ಮಹಾಸಿಂಹ ತವ ಯುಕ್ತ್ಯಾಖ್ಯಸನ್ನಖೈಃ । ತದ್ದುರ್ಮತಮಹಾಕುಂಭದಲನಂ ಕುರು ಶೀಘ್ರತಃ ॥೨೩॥ ವೇದವೇದ್ಯ ದ್ಯುಮಣಿನಾ ಮಣಿಮನ್ಮತದುಸ್ತಮಃ । ನಿರಸ್ತಂ ತೂದಿತೇನೇಹ ಮತ್ಪಟ್ಟೋದಯಪರ್ವತಾತ್ ॥೨೪॥

೮. ವೇದವೇದ್ಯಪ್ರಕರಣಂ :- (25–26)

ಹೇ ವೇದವೇದ್ಯ ದುಸ್ತರ್ಕತಮಸೋಽರ್ಕಪ್ರಭಾಯಿತ । ಸತ್ತರ್ಕಕುಮುದಾನಾಂ ಚ ಕೌಮುದೀಶ ನ ತೇ ಸಮಃ ॥೨೫॥ ಪುರುಷೋಽಸ್ತೀಹ ಲೋಕೇ ಚ ಪರುಷೋಕ್ತಿಂ ವದೇದ್ಯದಿ । ಸರ್ಪಪಾತ್ಸನ್ನಿಮ್ಮಿತಾ ವಾಪಿ ಕರ್ಷಣಂ ಯಾಸ್ಯತೇ ಯಮಾತ್ ॥೨೬॥

೯. ವಾದಿರಾಜಭಟ್ಟಪ್ರಕರಣಂ :- (27)

ವಾದಿರಾಜಗುರುನಾಮಧರಾಹೋ ಮತ್ಪತಿಃ ಪರಮತಂ ನಿರಾಕರೋತ್ । ತ್ವಂ ಕುರುಷ್ವ ರತಿಮತ್ರ ವೇದರಾಟ್ ಪ್ರೀಯತೇ ಪರಮ ಪುರುಷ ಏವ ॥೨೭॥

೧೦. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಶ್ರೋತ್ರಿಕಪ್ರಕರಣಂ :- (28–39½)

ಹೇ ಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯತ್ರಯಮಾಸನಷ್ಟಂ ನಿವಿಷ್ಟಮೇಘೈರಿವ ಭೂತಲೇಷ್ಟಂ । ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಮುನೀನಾಂ ಪರಿಹಾಸಗೋಷ್ಠ್ಯಂ ತಿಷ್ಠ ತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ತದ್ಯಥೇಷ್ಟಮ್ ॥೨೮॥ ತ್ವತ್ಸಹಸ್ರಸಮಾಯಾವತ್ತ್ವಾ-ವನ್ಮಮ ತು (ಸು) ಹಾಸ್ಯತಾ । ನ ನ್ಯಾಯ್ಯನ್ಯಾಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಿಮಪೇಕ್ಷ್ಯಾಹಂ ಸದಾ ವಸೇ ॥೨೯॥ ತನ್ಮಾತ್ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವಪ್ರಿಯ । ತ್ರಿಭಿಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರತ್ವಂ ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತಂ ಸಾರ್ಥಕಂ ಕುರು ॥೩೦॥ ಏತವಾನೇವ ಸತ್ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾವಶ್ಯಮಿದಂ ಕುರು । ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಶ್ರೋತಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಿವಂ ಗತಃ ॥೩೧॥ ಕರ್ತಾ ಯಾತೀತಿ ಕಿಮುತ ಭರ್ತಾರಂ ಚ ಸತೀ ಯಥಾ । ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಯಾತಿ ಪರಂ ಲೋಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಸೇವಾಂ ಕುರು ಪ್ರಿಯ ॥೩೨॥ ತಸ್ಮಾನ್ಮತ್ಸೇವಯಾ ಜೀವ ಸುತ ತ್ವಂ ಶರದಾಂ ಶತಮ್ । ಕರದಾ-

ನಾದಪಿ ಪ್ರೀತಿರ್ಮಮ ನೈತಾದೃಶೀ ಭವೇತ್ ||೩೩|| ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಕಾರ್ಯಂಚ ಹಿತ್ವಾ ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಕುರು | ಆರ್ಯತ್ವಂ ಮಯಿ ಚೇದಸ್ತಿ ತರ್ಹಿದಂ ಕುರು ಶೀಘ್ರತಃ ||೩೪|| ಇಯಂ ಮಮ ಕೃತಿಶ್ಚೇತಿ ನ ವಿಪ್ರಕೃತಿರಿತ್ಯಥ | ವಿಶ್ವಾಸಸ್ತವ ಚೇದಸ್ತಿ ತರ್ಹಿದಂ ಕುರು ಶೀಘ್ರತಃ ||೩೫|| ಸುತ ಸಂಪೂರ್ಣಕಾಮಸ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವಾಜ್ಞಯಾ ಮಮ | ಕಾಮಃ ಕುತ್ರಾಪಿ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ಪೂರ್ಣಕಾಮಸ್ಯ ಕಾ ಸ್ಪೃಹಾ ||೩೬|| ಅಥಾಪಿ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತೇ ಕಾಮಂ ಮಮ ಕಾಮ್ಯಮಿದಂ ತ್ರಯಮ್ | ಅಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕಸತ್ಪದ್ಯಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಸ್ಮತ್ಕೃತಿಃ ಪರಾ ||೩೭|| ಅನ್ನಮಂತ್ರೇಷ್ವನೈಯರ್ಥ್ಯಮೇತತ್ಕಾರ್ಯತ್ರಯಂ ಮಮ | ಏತತ್ರಯಂ ಯದಿ ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರೇಹ ಕುತ್ರ ಚಿತ್ ||೩೮|| ಮಮ ಮಿತ್ರ - (ಪುತ್ರ) - ಸ್ತ್ವಮೇವೇಹ ಸುತ್ರಾಣ್ಣುಶ್ಚ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ| ಯಥಾ ತಥಾ ಸುತ ತ್ವಂ ಮೇ ವೃಥಾ ಮಾ ಕುರು ಮತ್ಸ್ಪೃಹಾಮ್ ||೩೯|| ವ್ಯಥಾ ನ ಮೇ ಕೃತಾರ್ಥನ್ಯಾಪ್ಯಥಾಪಿ ತ್ವದ್ಧಿತಾಯ ಚ ||

೧೧. ಹಯಗ್ರೀವಕರ್ಮಂದಿಪ್ರಕರಣಂ :- **(40-73)**

ಹೇ ನಂದನ ಕಾಮಧೇನುವದೇವ ತ್ವಂ ಧನ್ಯೈರಪಿ||೪೦|| ವೃಂದಾವನಪತಿಧ್ಯಾನಾದ್ಧನ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾವಹ | ಏವಂ ಧೃತಾಯಾಂ ಧ್ರುವಮಾತ್ಮನಃ ಕೃತಿಂ ಸಂಧ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯತಿಥೀಸ್ತ್ವಮಂಚನ್ ||೪೧|| ಅಧ್ಯಾಯಕೃತ್ಯಂ ಕುರ್ವನ್ನ(ನ)ಧ್ಯಾಯಕೇಷು | ಭೃತ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಕುರು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ತತ್ ||೪೨|| ಲೋಕೇವ್ಯವೈದಿಕಸಭೇ ಯಾನ್ಯತ್ಯಾಭರಣಂ ಧನಮ್| ತತ್ಸರ್ವಮಪ್ಯಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇಽಪ್ಯಯಮೇವ ಮನೋದ್ಯಮಃ ||೪೩|| ಭ್ರಾಂತ ಮಾ ಪೃಚ್ಛ ಮಾಂ ಮಾಯಾಮಯಂ ಜಗದಿದಂ ತ್ವಸತ್ | ಇತಿಮಾಯಾ ವಾದಿನಾಂ ತು ಮತಮಪ್ಯನಿಶಂ ಮೃಷಾ ||೪೪|| ಲಾಭಾಲಾಭೌ ಹರ್ಯಧೀನೋ ಲೋಭಾಲೋಭೌ ಚ ದೇಹಿನಾಮ್| ಸುಖದುಃಖೇ ಖಗಪತೇರಧೀನೌ ಶ್ವಾಸದೇಹಿನಃ||೪೫||ಮಾನಾಮಾನೌ ಜನಾನಾಂ ಚ ಮೋಹಾಮೋಹೌ ಮಹಾತ್ಮನಃ | ಜಯಾಜಯೌ ಶ್ರಿಯಃ ಕಾಂತಾನ್ಮಾಯಾಮಾಯೇ ಮಹಾಮ -

(ತೇ) - ತೇಃ ॥೪೬॥ ಇತ್ಯಾದಿದ್ವಂದ್ವಜಾತಾನಿ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವೇದಿನಃ । ತಸ್ಮಾನ್ಮಾಂ ಪೃಚ್ಛ
ಮಾಂ ಮಾತಾಪಿತರೌ ಕೇ ತು ಮಾನವ ॥೪೭॥ ಪೃಚ್ಛ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರತತ್ವಾನಿ ಮಯೋಕ್ತಾನಿ ನ
ವೈ ಮೃಷಾ । ತ್ವಯಾ ಪೃಷ್ಟೇನ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಹೃಷ್ಟೋಽಹಂ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯ ॥೪೮॥ ಸ್ಪಷ್ಟಂ
ತೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕಷ್ಟಂ ತೇಽದ್ಯ ಕಿಮಾಗತಮ್ । ಲೋಕವಾರ್ತಾಂ ನ ಮಾಂ ಪೃಚ್ಛ
ಲೋಕಬುದ್ಧಿಮಿಮಾಂ ತ್ಯಜ ॥೪೯॥ ಕಾಕವಲ್ಲಘುತಾಂ ಯಾಸಿ ಸಾಕೇಶಸುತವತ್ಪ್ರಿಯ ।
ಅತಸ್ತ್ವಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಮಧಸ್ಥಿತಮಾಪಿನಾಮ್ ॥೫೦॥ ಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಸುಪ್ರಸಂಗಾಂಸ್ತು ಪ್ರವ-
ಕ್ಷ್ಯೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯ ತೇ । ವಿಪ್ರಾಂತಃಸ್ಥಿತಸಂತಾಪಸ್ತತ್ರ ನ ಪ್ರಜ್ವರಾರ್ಜಿ - (ರ್ದಿ) - ತಃ ॥೫೧॥
ಮತ್ಪ್ರತಾಪಶ್ಚ ತೇಜೋರೂಪಸ್ಯ ತ್ವಯಿ ಪ್ರಕಾಶನಾತ್ । (ಪ್ರಂ ಪಾಠಃ) (ಮತ್ಪ್ರತಾಪಾಚ್ಚ
ತೇಜೋರೂಪಸ್ಯ ತ್ವಯಿ (ಪ್ರ) ಕಾಶನಾತ್) ॥ ಇತಿ ನ್ಪಾ ಪಾಠಃ ॥ (ಮತ್ಪ್ರಸಾದಶ್ಚ ತೇ ತೇ-
ಜೋರೂಪಸ್ಯ ತ್ವಯಿ ಪ್ರಕಾಶನಾತ್ । ಇತಿ ಪ್ರಿ ಪಾಠಃ ॥ ಇತಃ ಪರಂ ತು ಕಿಂವಕ್ಷ್ಯೇ-
ಪರಮಪೂರುಷಮ್ ॥೫೨॥ ಶಕ್ಷ್ಯೇ ಚ ವೈಷ್ಣವದ್ರೋಹಂ ನ ಶಕ್ಷ್ಯೇ ಚಾನ್ಯತಃಕೃತಮ್ ।
ಹರಿರ್ವೇತ್ತಿ ಗುರುರ್ವೇತ್ತಿ ಹರೋವೇತ್ತಿ ಗಿರೇಃ ಸುತಾ ॥೫೩॥ ಧರಾ ವೇತ್ಯಮರಾಃ ಸರ್ವೇ
ನರೋ ವೇತ್ತಿ ನ ವಾಽಧುನಾ । ಮನುಷ್ಯಃ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರೇ ಜಾತಃ ಕಶ್ಚನ ತುಷ್ಯತಿ ॥೫೪॥
ಇಷುಯೋಗೇ ಪ್ರೇಷ್ಯಭಾವಂ ಸ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಮೇ ಸದಾ । ಹರಿಃಸರ್ವೋತ್ತಮೋ ನಿತ್ಯಂ
ಗುರುದ್ವಾರಾ ಪ್ರಸಾದಕೃತ್ ॥೫೫॥ ಶಿರಸಾ ಧಾರ್ಯತೇಽನ್ಯಾಜ್ಞಾಂ ವಿರಿಂಚಹರಪೂರ್ವಕೈಃ ।
ಕರೋತಿ ಸೃಷ್ಟಿಂ ಖಲು ಲೀಲಯೈವ ಹರತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸಲಿಲೇ ಸ ಶೇತೇ ॥೫೬॥ ಧರತ್ಯಮೋಘಂ
ಖಲು ಪಾಲಯಂಸ್ತತ್ಸರತ್ಯಜಸ್ರಂ ಖಲು ಭಕ್ತಪಾಲಃ ॥೫೭॥ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸಂತಿಷ್ಠನ್
ಸೃಷ್ಟಿಂ ಚಾಸ್ಯ ಕರೋತ್ಯಹೋ । ದಧ್ರೇ ಸ ರುದ್ರದೇಹಸ್ಥಃ ಕೋಪಂ ತಾಪಹರಾಯ ಚ॥೫೮॥
ಜಡಾಜ್ಜಡಮಿದಂ ಚಕ್ರೇ ದೃಢಾದ್ದೃಢಮನಾ ಹರಿಃ । ನಿಬಿಡಾನ್ನಿಬಿಡಂ ಭಸ್ಮ ವಡವಾ-
ದ್ವಡವಾಗ್ನಿನಾ ॥೫೯॥ ವಿಷ್ಣುರ್ಜಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವಯಂ ಚಾಸ್ಯ ಕರೋತಿ ಜಗತಾಂ ಸ್ಥಿತಿಮ್ ।

ಪುಷ್ಣೋಽಂತಸ್ಥಃ ಸ್ವಯಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಸ್ವ ತೇಜೋಭಿಃ ಪ್ರಕಾಶಕಃ ||೬೦|| ಏವಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಸ್ವಪಕ್ಷಸ್ಯ ಮಯಮಂಕ್ಷೋಃ ಕುಕ್ಷಿಗಸ್ಯ ಚ | ಸಪಕ್ಷಿವಾಹನಃ ಕರ್ತುಂ ದಕ್ಷಸ್ತ್ರ್ಯಕ್ಷೋಽಪಿ ನ ಕ್ಷಮಃ ||೬೧|| ತತ್ಪಾದಂ ಕ್ಷಾಲಯಿತ್ವಾದೌ ಸ್ವಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ವಿಧಿಃ | ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಶಿರಸಾ ಧೃತ್ವಾ ಶೂಲೀ ಕೈಲಾಸಮಾಪ ಚ ||೬೨|| ಶೇಷಸ್ತಚ್ಛಯನಂ ಭೂತ್ವಾ ಹ್ಯಶೇಷಾಂ ವಹತೇ ಭುವಮ್ | ಸ್ವಶೇಷಪದವೀಂ ಯಾತಿ ಸ ರೋಷಂ ಚ ಜಹಾವಿಹ ||೬೩|| ವಾಹನೋ ವೈನತೇಯೋಽಭೂತ್ತೇನ ಪುಣ್ಯೇನ ಮಾನವ | ದಾನವಾಂತಕನೇತ್ರಾಗ್ರೇ ಸರ್ವತ್ರ ವಸತೇಽನಿಶಮ್ ||೬೪|| ಕೃಷ್ಣಃ ಕಂಠಮಣಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ಗುಣಾರ್ಣವಃ | ತತ್ಪದಂ ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಂ ಚ ಪ್ರದದೌ ಪ್ರಭುರವ್ಯಯಃ ||೬೫|| ಏವಂ ದೇವಾಧಿದೇವಶ್ಚ ದೇವಾನಾಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಸೇವಯಾ | ದದಾತಿ ಪದವೀಂ ಯೋಗ್ಯಾಂ ಮಾಧವಃ ಸ ದಯಾನಿಧಿಃ ||೬೬|| ಮಮಾಪಿ ಪಾದಸೇವಯಾ ದದಾತಿ ಯೋಗ್ಯವೈಭವಮ್ | ರಮಾಪತಿಃ ಶ್ರಿಯಾನ್ವಿತೋ ದಯಾನ್ವಿತಃ ಪದೇ ಪದೇ ||೬೭|| ಕ್ರಿಯಾಪದಪ್ರಯೋಗೇಪಿ ನ ಧಾತೂನಾಂ ವಿರೋಧಿತಾ | ದೈವೇ ಚ ಛಾಂದಸೇ ವಾಕ್ಯೇ ನ ದೋಷಾಯೇತಿ ಸನ್ಮತಮ್ ||೬೮|| ತನ್ಮತಂ ಮನ್ಮತಂ ಚೈಕಂ ವಿಚಿನ್ಮ ತವ ಸನ್ಮತಿಮ್ | ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ತನ್ಮತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮನ್ಮತೇ ತದನಂತಕಮ್ ||೬೯|| ಮತದ್ವಯೇ ಕಥಂ ಭಾತಿ ತವ ತತ್ವಂ ಸುತಾಹಿತಮ್ | ಹಿತಂ ವಾ ವದ ತತ್ವೇನ ಹೃದಿ ಗೂಹಿತಮೇವ ತೇ ||೭೦|| ಬ್ರೂಮೋ ವಯಂ ತು ಭದ್ರಂ ತೇ ಶೃಣು ಪುತ್ರಾನ್ಯದುರ್ಮತಮ್ | ವ್ಯರ್ಥಂ ಗತಂ ಬೃಹದ್ವೀಜಬಲೀವರ್ದವದೇವ ತತ್ ||೭೧|| ಅತೋ ಮಯಾ ಕೃತೋ ಯೋಗೋ ರುಢಿರ್ವಾ ರೂಢಮುತ್ಪದ (ರೂಢಿಮುತ್ಪದೇ) | ವಿದ್ವದ್ರೂಢ್ಯಾತ್ಮಕೇ ಮಹಾರೂಢಮಾರ್ಯಜ ||೭೨|| ತನ್ಮಾತ್ಕಪೇಃ ಸ್ವಯೋಗೇ ಮೇ ತ್ವಪ್ರಯೋಗ ಇತಿ ಪ್ರಿಯ | ಮಾ ಪ್ರತೀಕ್ಷಾಂ ಪ್ರಭುತ್ವೇನ ಪ್ರಕುರು ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಹರಿಮ್ ||೭೩||

೧೨. ವಿಪ್ರಪ್ರಕರಣಂ :- (74-75)

ಬ್ರೂಮೋಽಪಯಂ ತು ಭದ್ರಂ ತೇ ಶೃಣು ಪುತ್ರಾನ್ಯದುರ್ಮತಮ್ । ವ್ಯರ್ಥಂ ಗತಂ ಬೃಹದ್ವಿಜ ಬಲೀವರ್ದವದೇವ ತತ್ ॥೭೪॥ ಇತ್ಯೇಕಂ ಶ್ಲೋಕಮುಖ್ಯಂ ಮೇ ತ್ಯಕ್ತವಾನಸಿ ವಿಪ್ರಕ । ಆಕರಸ್ಥಂ ಲೇಖನಂ ಚ ಕಾರಯ ಪ್ರಾಂಜ್ಮಯೋರಿತಮ್ ॥೭೫॥

೧೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪ್ರಕರಣಂ :- (76-85)

ಬಾಣಬಾಲೀಯಃರಾಮಃಶ್ಚ (ವಾಲಾವಲೀಯೋ ರಾಮಃಶ್ಚ) ಮಮ ಲೀಲಾಸ್ಪದೇ ದ್ವಿಜೇ । ಕಾಲಾಕಾಲಾ (ಲ) ಗತಾಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಗಾಲೀಂ ತಾಂ ದಾಂಬಲಾಧಮಾತ್ ॥೭೬॥ ನಿವಾರಯಾಮಾಸ ತದಾ ಪ್ರತಿಗಾಲೀಪ್ರದಾನತಃ । ಸ ವರಂ ವರಯಾಮಾಸ ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ಪಾಲಿತಮ್ ॥೭೭॥ ದ್ವಿಜಗಾಲೀತ್ಯಾಜನೇನ ಭಜತೋ ಭುಜಗೇಶ್ವರಮ್ । ಸುಜನಸ್ಯಾತ್ಮಜಸ್ಯೇಹ ಸೌಜನ್ಯಂ ಜನಯತ್ಯಹೋ ॥೭೮॥ ವಾದಿರಾಜಾಖ್ಯಭಟ್ಟಾದ್ಯಾಃ (ದ್ಯಾಃ) ಮತ್ಕೃತೇರ್ಲೇಖನಾದಪಿ । ಮನ್ನಂದನಾಗ್ರೇ ವಕ್ತ್ರತ್ವಾದಚ್ಯುತಸ್ಯಾರ್ಕಮಂಡಲೇ ॥೭೯॥ ಧ್ಯಾನಾದ್ಯತ್ಪುಣ್ಯಮಾಪ್ನೋಷಿ ತದ್ದ್ವಯಂ ನ ತ್ಯಜ ದ್ವಿಜ । ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಯಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಸಂಸ್ಥಿತಿಂ ಚ ಸುತೇ ಯಥಾ ॥೮೦॥ ಅನ್ಯಥಾ ತ್ವಂ ಗೃಹಂ ಚಾಪಿ ಕಥಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದತ್ತವಾನ್ । ತ್ವತ್ಪ್ರೀತ್ಯಾಪಿ ಪ್ರತಾಪಂ ಚ ತಸ್ಮಾನ್ಮತ್ಪ್ರೀತಿಮಾನ್ ಭವ ॥೮೧॥ ಅಹಮಧ್ಯಾಯ - (ತ್ವ) - ಪರ್ಯಂತಂ ಮಧ್ಯಂ ದಿನರವೇರಹಃ । ಗೃಧ್ರವಚ್ಚಾಗ್ರತಸ್ತಸ್ಯೇ ದುಗ್ಧವಾರಿಧಿಗಂ ಸ್ಮರನ್ ॥೮೨॥ ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇತಚ್ಚಾಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಿತಮೇವ ಚ । ಅನೇನ ಚೋಪಲಕ್ಷ್ಯಸ್ಯ (ಲಕ್ಷಸ್ಯ) ಹ್ಯುಪಲಸ್ಥಲಗಾಂ ಕೃತಿಮ್ ॥೮೩॥ ಯಥಾ ದಧಿ ಚ ಕಾಕೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷತಾಮಿತಿ ವಾಕ್ಯತಃ । ದಧ್ಯುಪಘಾತಕಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಹ್ಯಾಖುಭುಗಾ - (ಗ್ವಾ) - ದಯಸ್ತಥಾ॥೮೪॥ ತಸ್ಮಾನ್ಮತ್ತಪಸಾ ವಾಪಿ ಸ್ವಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸತೋಽಪಿ ವಾ । ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸುಷೇಣಾಗ್ರ್ಯ ಮತ್ಕಾರ್ಯಂ ಶೇಷಿತಂ ತ್ರಯಮ್ ॥೮೫॥ ಓಂ ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾಪ್ನವದ್ಯೇನ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಸ್ಯಜೇನ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೋರ್ವ್ಯಾಂ ಶರ್ವ ಗುರ್ವಾದಿದೇವಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೋರ್ವಶೀಂ ಯಾಂ ತು ಮಾಂ

ಮಾನವೇಂದ್ರಾಃ ||೮೬|| ಇದಂ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನಂ ಯೇ ಪಠಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ | ಮುಕುಂದಾವನಮೇವಾಸ್ತು ತೇಷಾಂ ಕಂದಾಶನಾಜ್ಞಯಾ ||೮೭|| ಇದಮರ್ಪಿತಮೇವಾಸ್ತು ಹಯಶೀರ್ಷಸ್ಯ ವಾರ್ಷದಾತ್ | ಸಮಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಷಾತ್ಕೃತಮ್ ||೮೮|| ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ಭಕ್ತಿರುದಾರಸದ್ಗುಣೇ ಹರೌ ಹರೇರ್ಲೋಕಗತೇ ತಥಾಮಯಿ | ಭವತ್ಯಹೋ ಸರ್ವಶುಭಾಪ್ತಿಸನ್ಮತಿಃ ದದಾತ್ಯಜಸ್ರಂ ಸುತ ಸತ್ಯಮೇವ ತತ್ ||೮೯||

ಓಂ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕವಾಗೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣೋದಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ವಪ್ನವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೇ ನಿದರ್ಶನಪರ್ವಣಿ ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಾಣಾವಧೌ (ಚರಮಪ್ರಾಣಾವಧೌ) ಪಂಚಮಾಧ್ಯಾಯಾತ್ಮಕ ದ್ವಾವಿಂಶತಿತಮೋ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ || ಓಂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಹಯವದನಾಯ ನಮಃ | ಸಮಾಪ್ತೋಽಯಂ ಗ್ರಂಥಃ ||

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಓಂ ತತ್ಸತ್ ||

श्रीः

।। अथ श्रीस्वाप्न वृन्दावनाख्यानं प्रारभ्यते ।।

सम्पादक : श्री. एच. सुब्बराव्; एम् ए

प्रकाशक : पर्याय श्री. सोदे वादिराज मठ, उडुपि.

1980

शुद्धाशुद्धपत्रिका ॥

पृष्ठ	अध्याय-श्लोक	अशुद्ध	शुद्ध
3	1-36	विभति	विभाति
4	1-58	मृतिना	मूर्तिना
4	1-72	वेभव	वैभव
7	2-2	वव	वध
7	2-19	भरी	भेरी
9	2-57	सुरेन्द्र	न्द्रै
13	3-54	नन्दना	
14	3-68	सञ्जा	सञ्जी
15	3-88	नैव	नवै (नृ)
25	5-61	कार्तं	गात्र
26	5-71	दानासु	द नात्सु
26	5-75	स्नध	सड्घ
26	5-79	दुर्बुधि	द्धि
34	7-14	वक्रु	वक्तु
53	10-36	विष्णु	विष्णु
54	10-52	थपान्	यूथपान्
56	10-80	पञ्चत्व	पञ्चत्व
60	10-162	शाठ्च	शाठ्यं
64	11-36	जीविन	जीवित
65	11-57	मित्रौ	मित्रो
66	11-69	पुष्पोलसत्	पुष्पोल्लसत्
67	11-95	शद्व	शब्द
68	12-3	मण	भण
68	12-4	मण	भण
72	12 80$\frac{1}{2}$	बुद्धा	बुद्ध्या
73	12-91	पूत्र	पुत्र
76	13-27	मुञ्चन्ते	मुच्यन्ते
76	13-38	भषण	भूषण
78	13-63	वै वै	वै
80	13-89	वाणिजो	वणिजो
82	14-27	च्छ्ये	च्छ्रेय
83	14-51	चैदार्यते	चैदीर्यते
85	14-88	त्व	त्व
87	15-2	भर्वत श्रद्धा	भक्ति र्भव श्रद्धा
88	15-35	स्वस्थ	स्वस्य
91	15-77	स्वाःथा	स्वस्था
92	15-102	वान्चित्त	वाञ्छित
97	16-57	छिनाया	छिनत्या

पृष्ठ	अध्याय-श्लोक	अशुद्ध	शुद्ध
97	16-65	वक्षरे	वक्ष्ये
98	16-78	वशम'	वशग:
99	16-107	भविष्याज्ञा	भविष्यज्ञा
100	17-10	कल्चाण	कल्याण
101	17-27	त्व	त्व
102	17-45	ग्रजन	ग्रजेन
105	17-102	एव	एव
109	18-50	त्व	त्व
112	18-96	कामति	का:मति
115	$19\text{-}50\frac{1}{2}$	णार्तिसम	णार्तिम्म

पृष्ठ	अध्याय-श्लोक	अशुद्ध	शुद्ध
116	19-69	दैवदैव	.. दैवं
119	20-6	श्रेष्ट	श्रेष्ठ
120	20-21	स्पष्ठ	स्पष्ठं
122	20-56	कभ्यत	कभ्यते
122	20-58	एच्छते	गच्छते
125	21-7	पश्यध्वा	पश्यध्व
127	21-40	पूजकस्य'	पूजकस्य
128	21·61	मरितम्	मयेरितम्
134	20-40	त्व	त्व

पुरोवादाशंसनम्

व्यासाय भवनाशाय श्रीशाय गुणराशये ।
हृद्याय शुद्धविद्याय मध्वायच नमो नमः ॥
तपोविद्याविरक्त्यादि सद्गुणौघाकरानहं ।
वादिराजगुरून् वन्दे हयग्रीवदयाश्रयान् ॥

श्रीवादिराजतीर्थ गुरुसार्वभौमा

पर्याय मठाधीश श्रीविश्वोत्तमतीर्थ श्रीचरणा.

विज्ञातचरमेव प्रज्ञावतां स्वाप्नवृन्दावनाख्यानं नाम निबन्धो भवबन्धान्मुमुक्षुभि: अतितरामुपादेय इति । य खलु श्रुतिवत् प्रसिद्ध कर्तृरहित श्रूयमाण एव मह्यां महीयते । यन्मुखान्नि:सृतोऽयं ग्रन्थराशि· स केवलं स्वय वक्तैवास्मि न कर्ताऽस्मीति किल विदाम्बभूव । इदमाख्यानमापाततोऽप्रसिद्ध कर्तृकत्वेन भासमानमपि अनाप्तकर्तृकं वा विप्रलम्भककर्तृकं वा इति शङ्कैव नोदियात् ।

यतः एनदाख्यानं स्वयमेव व्यरीचमिति स्फुटं अस्मिन्नेव वृन्दावनाख्याने श्रीवादिराजार्या स्वयं आचक्षते । अथ स्व माहिमानं स्वाम्परोक्षत आवेदयितु श्रीवादिराजगुरुसार्वभौमा एव स्वयं इमां कृति निबध्य विप्रवरमुखान्निस्सारयाम्बभूवु. इति गन्यामहे । अत्र च तदीय कृत्यन्तरनिष्ठाविशिष्टता च नितरां सहकरोति । सत्येवं श्रीवादिराजगुरूणा ऋजुना अस्य ग्रन्थस्य तत्कृतिता च दुर्दैवात् अनाकलितवता अत्यर्थ अनर्थसार्थमत्र ग्रन्थं स्वय प्रबोधयाम्बभूवु । एषा ऋजुत्वे भाविसमीरत्वे च निश्चप्रचं प्रमाणभूतस्यास्य आख्यानस्य मुद्राप्यप्रकटन. एषा ऋजुत्वे नितराश्रद्धालव जमखण्डि-वादिराजाचार्याः स्वावसानकाले स्वतच्छात् (श्रीनिवास आचार्यान्) अत्यर्थमशासु । तदनुरोधेन 1925 तमे वत्सरे मुद्रापिते स्वाप्नवृन्दावनाख्यानग्रन्थे न प्रकरणभेदोनिरदेशि । अशुद्धिबाहुल्य च परिदृश्यते । अतो यथावास्थितार्थानवगमात् अनर्थप.शङ्कच प्रकरणभेदेन विशद अर्थबोधक अशुद्धिदोषरहितं मुद्रणदोषरहितं च पुस्तकान्तर अनेकैरपेक्षितमिति हेतो नवमेतत्प्रकटन अस्मत्पर्यायोत्सववेलान्तराले सङ्कल्पितमभवत् । तत्कार्यं अस्मदभिजनाः सुगृहीतनामधेयाः एच् सुब्बराव्, एम् ए महाशयाः स्वचरमे वयस्यपि गुरुदेवतादि भक्तिपारवश्येन महायासमप्यविगणय्य सोत्साहमिदानी असीसधन् इति परंप्रमोदामहे । अमीषामपि श्री वादिराजगुरावनितरसाधारणो निर्व्याजो भक्तत्यतिशय. एतैरित. पूर्वं कर्णाटकभाषया विरच्य प्रकटिते वादिराजऋजुत्वसिद्धान्ताख्ये महाप्रबन्धे व्यक्ती-भवति । तद्ग्रन्थे गुरूणां ऋजुत्वे तत्र भाविसमीरत्वे च प्रमाणानि सदागमावगतबलवदन्तरङ्गोदाहरणैः सम समदर्शिषत । एव स्वय कृतत्व प्रकटितै. भाषाद्वये संस्कृतमयैरेव अनेकै ग्रन्थैः परिशीलितैः सात्विक जना नून हरिगुरुप्रसादेन चतुर्विधान् पुरुषार्थान् विन्देयुरिति आशास्महे । अस्य महाग्रन्थस्य मुद्रणादिव्ययधन समग्रं श्रीगुरुवरप्रेरणया स्वय प्रदाय अस्मान्परितोषितवद्भ्य श्रीयुतेभ्य आर् दि. राव्, बि. ए. हिन्दूस्थान टाइम्स् करेस्पोन्डण्ट् नागपूर, इति आख्यायमानेभ्यः इतोप्यधिक ज्ञानभक्तिवैराग्याणि प्रदाय परमानुग्रहपूर्वक सपरिवारान् इमान् समुद्धरतु भगवानिति अस्मदाराध्य श्री भूवराह वेदव्यासलक्ष्मीहयग्रीवात्मक अनन्तरूप श्रीगोपालकृष्ण सम्प्रार्थ्य फलमन्त्राक्षतै सह प्रसादयामः । एवं अस्य ग्रन्थस्य प्रकाशनाय सहकुर्वता सर्वेषा सात्त्विकजनाना अभिमतार्थसिद्धिपूर्वकं हरिगुरवः परम प्रसादं कुर्युरिति च आशास्महे ॥

श्रीविश्वोत्तमतीर्थरू

पर्याय श्रीसोदेवादिराज मठ,

उडुपी

रजतपीठपुरम्

5-7-1980

॥ श्री ॥

श्रीमद्धनुमद्भीममध्वान्तर्गतरामकृष्णवेदव्यासात्मक श्रीलक्ष्मीहयग्रीवाय नमः ॥

ॐ लक्ष्मीकान्तं भूवराहं भजेहं बादरायणम् । वादिराजहृदम्भोजमन्दिर वाजिकन्धरम् ॥ 1 ॥ भीमसेनानन्दतीर्थं वानरेन्द्रानह भजे । वादिराजगुरून् वन्दे वेदवेद्यगुरून् भजे ॥ 2 ॥ गुरून् वेदनिधीन वन्दे नारसिह्मगुरून् भजे । वन्दे नारायणाचार्यान् कर्णादिगणसेवितान् ॥ 3 ॥ वन्दे वृन्दावनाचार्यान् हयग्रीवमुनीन् भजे । शेषसीतापतिव्यासान् प्रणमामि गुरुप्रियान् ॥ 4 ॥

अथ स्वाप्नवृन्दावनाख्यान प्रारभ्यते
श्री वादिराजगुरूभ्यो नम ॥

विप्र प्रकरणम् –

हरि. ॐ ॥ हयग्रीव चिदानन्द विग्रह सदनुग्रहम् । दशग्रीवच्छिद शापान्मणिग्रीवविमोचनम् ॥ 1 ॥ सुग्रीवाभयद सम्यगुग्रसेनविभूतिदम् । उग्रविग्रहहन्तार भक्ताभयकरग्रहम् ॥ 2 ॥ स्वनामग्रहणादेव निरस्तग्रहविग्रहम् । वृन्दावनगत वन्दे ब्रह्मरुद्रेन्द्रवन्दितम् ॥ 3 ॥ शक्रराज्यप्रदातार चक्रशङ्खधर हरिम् । नक्रमोचितहस्तीन्द्र वक्रबुद्धिविदारणम् ॥ 4 ॥ शुक्रे वक्रेऽपि हर्तार बलिराज्य महाप्रभुम् । वृन्दावनगतं वन्दे ब्रह्मरुद्रेन्द्रवन्दितम् ॥ 5 ॥ त्रिवक्रानुग्रह देव त्रिजगद्वन्द्यविग्रहम् । त्रिवेदवेद्यविभव त्रिलोकानामथेश्वरम् ॥ 6 ॥ त्रिविक्रम त्रिकालज्ञ त्रिधामानमथाच्युतम् । त्रिदशानुग्रह देव त्रिपुरघ्नभयापहम् ॥ 7 ॥ वृन्दावनगत वन्दे ब्रह्मरुद्रेन्द्रवन्दितम् । वृन्दावनगत देव मन्दाकिन्याः पद हरिम् ॥ 8 ॥ कन्दाशनमनोगम्य वृन्दारक समन्वितम् । अमन्दानन्दसन्दोह मन्दारस्याप हारिणम् ॥ 9 ॥ वृन्दावनगत वन्दे ब्रह्मरुद्रेन्द्रवन्दितम् । आत्मस्तोत्रजदोष तमात्मस्तोत्र विनाशयेत् ॥ 10 ॥ इन्द्रोरुद्र. कुबेरश्च यमो वरण एव च । अग्निर्निर्ऋतिर्वायुश्च चन्द्रसूर्यादयो

ग्रहा ॥ 11 ॥ देवोपदेवा भूदेवा **नरदेवाश्च** सर्वश । सकलत्रा सपुत्राश्च सर्वे सपरिवारका·
॥ 12 ॥ गीतवादित्रनृत्यैश्च जयशब्दपुरस्कृतै । नानोपहारबलिभि ब्रह्मघोषोपबृंहितै ॥ 13 ॥
उपासते हयग्रीव वृन्दावनगत सदा ॥ 13 ॥ त्रयस्त्रिशच्चकोटीना देवा· सन्निहिता सदा । मम
वृन्दावने पुण्ये हयग्रीवस्यचाज्ञया ॥ 14 ॥ तीर्थानामुत्तम तीर्थ वनानामुत्तम वनम् । क्षेत्राणामुत्तम
क्षेत्र मम वृन्दावनं द्विज ॥ 15 ॥ वन वृन्दावनं नाम नैमिष वनमेव च । वनं चैत्ररथ नाम नन्दनं
वनमेव च ॥ 16 ॥ वन तु खाण्डव नाम गुहस्य वनमेवच । वन तु पद्मक नाम सोमनन्दिवन
तथा ॥ 17 ॥ ब्रह्मारण्यमितिख्यात यद्वन वर्तते भुवि । आनन्दकानन चेति "यद्वन वर्तते
सदा ॥ 18 ॥ एतान्यन्यानि पुण्यानि वर्तन्ते भुवि कानिचित् । तानि सर्वाणि वर्तन्ते मम वृन्दावने
द्विज ॥ 19 ॥ तस्माद्वृन्दावनमिद सर्वाभीष्टप्रद सताम् ॥ 20॥ मन्दरो हिमवानद्रिर्माहेन्द्रो
गन्धमादन । विन्ध्याचलोऽथ मैनाक इन्द्रकीलक एवच ॥ 21 ॥ सुनाभ पारियात्रश्च वज्रनाभस्तथा
गिरि. । श्री पर्वत शेषगिरि तथा हेमगिरि स्वय ॥ 22 ॥ गोवर्धनो गोवृषश्च' गोमन्तः
पर्वतोत्तम । धीरः सुरनिधिर्मेरु गिरिभि. सहितो रमन् ॥ 23 ॥ विरजो गिरिजादेवीपते राश्रय
भूश्चय । रमापति प्रियान्साक्षद्देवाश्च रमयन्मुहु ॥ 24 ॥ उमापत्यालयेनापि मम वृन्दावनं
गत ॥24॥ एतेचान्येच बहव पर्वता. पुण्यवर्धना । मम वृन्दावने पुण्ये वसन्त्यरिधराज्ञया ॥ 25 ।
तस्माद्वृन्दावनमिद सर्वाभीष्टप्रद सता ॥ 26 ॥ गङ्गा सरस्वती कृष्णवेणी चैवमहानदी ।
मलापहा भीमरथी कावेरी कपिला नदी ॥ 27 ॥ गोमती गोपते पुत्री तथा गोदावरी नदी ।
मरुद्वृधा असिक्नीच शतद्रुश्च महानदी ॥ 28 ॥ वरदा सरिताश्रेष्ठा सरयूश्च महानदी । तुङ्ग-
भद्रेति विख्याता स्नाताना भद्रदायिनी ॥ 29 ॥ एता पुण्यतमा नद्य एतदन्याश्च या द्विज ।
पुष्करिण्यश्च याः सर्वा सर्वाण्यायतनानिच ॥ 30 ॥ मम वृन्दावने पुण्ये तत्पश्चात्तु सरोवरे ।
वसन्ति तीर्थपादस्य हयग्रीवस्यचाज्ञया ॥ 31 ॥ तस्माद्वृन्दावनमिद धवलाख्यं सरोवरम् । स्नानेन
दर्शनेनापि सर्वाघौघविनाशन ॥ 32 ॥ एव निशम्य मम भृत्यमुखाच्च सर्व वृन्दावनस्य विभव
सुजनाश्च **सर्वे** । श्रद्धालवो वितत भक्ति युता भजन्तु सर्वेष्टद सकलपाप विनाशनतत् ॥ 33 ॥
इद वृन्दावनस्तोत्र त्रिकाले य पठेच्छुचि. । नाकाले तस्य मृत्यु स्यात् मत्प्रसादान्नसशय ॥ 34 ॥

अश्वत्थचूत पनसाम्र सुनारिकेलधात्रीक्षुदण्ड कदलीवनमध्यगा या वृन्दावनाष्टक पिनाकिन्नूमता च
मध्ये स्थितातु धवलेति सुदिव्य नाम्नी ।। 35 ।। गङ्गा सुमङ्गल तरङ्गवती स्वभक्तप।पौघ
भङ्गकरिणी तरिणी भवाब्दे. । सामानिनी परमपावनपावनी च वृन्दावनस्य मम पश्चिमगा-
विभ ति ।। 36 ।। मुनिमत्रसमाहूता भीता दिव्यसरोगता । विष्णोः सुता लोकमाता सततं सुगति.
सताम् ।। 37 ।। हित्वातु मत्सुता स्थातु नचोत्सेहे कदापि हि । इति बुद्ध्यैव विष्णुस्तु देव
स्तत्तीरगोऽभवत् ।। 38 ।। हित्वामदाश्रया स्यातु न चोत्सेहे कदापिहि । इति बुद्धचैव रुद्रस्तु देवस्त-
त्तीरगोऽभवत् ।। 39 ।। हित्वामत्स्वामिन स्थातु नचोत्सेहे कदापिहि । इति बुद्धचैव हनुमान् देवस्त-
त्तीरगोऽभवत् ।। 40 ।। तस्मात्सरोवरमिद सर्वाघौघ हर परम् । इदतुयोनरः श्रुत्वा गति नेष्टा
लभेत किम् ।। 41 ।। सपिप्पलतरुर्भातिफल कल्पतरुर्यथा । वितरन्नुत्तराशाया मम वृन्दावनस्य
हि ।। 42 ।। अश्वत्थदेव सकलेष्टद देव देव भूदेववन्दित पद प्रददास्यभीष्टम् । वेदैकवेद्य सुज-
नाब्धिसुपूर्णचन्द्र भक्ताभयप्रद सुपुत्रमपुत्रिणा च ।। 43 ।। कि चित्र देव देवस्य (वेग) भक्ता-
भीष्ट प्रदातृता । यस्य किकरता याति देवा सर्वे वर प्रदा. ।। 44 ।। शेषशायिन् ममस्वामिन्
देवभूमन् नमोस्तूते । वृन्दावनपतेऽनन्तानन्तजन्माघनाशन ।। 45 ।। हयग्रीव समग्राङ्ग शुभाग्रचाक्ष्य-
वलोकन । जगद्ग्रासावसानेतु जगद्विग्रह ते नमः ।। 46 ।। वन्देऽरविन्दनयन मदनाभिराम मन्दाकि-
नीधरमुखैः त्रिदशै सुवन्द्यम् । वृन्दावनेच कृतमन्दिरमप्रमेय मन्दारभूमिजधर हयशीर्षमाद्यम् ।। 47 ।।
वृन्दावने मदन मोहनदेहभाज मन्दारमाल्यकृतपूजक वादिराजम् । नन्ददिपार्षद गणैर्नुतदेवराज
वन्देऽनिशं मम हृदिस्थहयास्यराजम् ।। 48 ।। हनूमन् भूरिमहिमन् रामनाम्नि सदा रमन् ।
रमारमण धामानि मासमापय ते नम ।। 49 ।। प्राभञ्जने अञ्जनासूनो कञ्जनाभप्रियाग्रणि ।
कुञ्जरायुतशक्तिच त्वं जनाना प्रयच्छसि ।। 50 ।। वृन्दावने मदन मर्दनरुद्रहृद्य सद्भि प्रवन्दित-
पद मदनाभिराम । वृन्दारकेन्द्रमरुदश सुमर्दिताङ्ग रक्षो विदार्य वरद प्रणमामि रामम् ।। 51 ।।
हयग्रीव हारभास्वद्ग्रीव भासुर विग्रहम् । सुरारि निग्रहकरसुदर्शन करग्रहम् ।। 52 ।। मुरारि
विग्रहधरपौण्ड्रविग्रह निग्रहम । पुरारि विग्रहकरासुरचक्रविनिग्रहम् ।। 53 ।। बलारिपौरुषहर-
बलिबन्धविनिग्रहम् । नमामि कमलात्मान विमलात्मानमच्युतम् ।। 54 ।। ब्रह्मात्मकौस्तुभमणि

चिन्मात्रानन्तसद्गुणम् । तन्मात्रनिर्मितगुण सन्मात्र कृतसद्गुणम् ॥ 55 ॥ अत्यद्भुताकारमूर्ते
प्रत्ययानन्तसद्गुण । दृप्तदानव विध्वसिन्मर्त्यसिम्ह नमोनम ॥ 56 ॥ नरस्तोत्रज दोष तं
नरसिह्मस्तुतिः सदा । नाशयेन्नरजन्मानि चैवमेव न सशय ॥ 57 ॥ वादिराजाख्य यतिना
वागीशकरजेनच । वृन्दावनगतेनैव ब्राह्मणस्वाप्नमूर्तिना ॥ 58 ॥ कृत स्तोत्रमिद पुण्य पठता
सम्पदा पदम् ॥ 59 ॥ वन्देऽरविन्दसदना वदनारविन्दा वृन्दावनाख्यसदना मदनस्य चाम्बाम् ।
वृन्दावनाख्यसदनानवना स्वभक्तान् मन्दाकिनीजनकपादहयास्य जायाम् ॥ 60 ॥ लक्ष्मी
लक्षणसम्पन्ना लक्ष्मणाग्रजकाड्क्षिणीम् । लक्षयामि क्षण लक्षवित्तदात्री कटाक्षत ॥ 61 ॥ भक्ता-
भयकरी नित्य श्रुत्वा गच्छन्ति सात्विकाः । शरण करुणापाड्गि मरण हर प्राणिनाम् ॥ 62 ॥
लक्ष्मीस्तुतिमिमा नित्य पठेद्यस्तु (तसु) विचक्षण । लक्षापराधिनमपि क्षमते नात्र सशय ॥ 63 ॥
नमामि नरकोत्तार नमामि नरकेसरिम् । नमामि नागशयन नमामि नगवासिनम् ॥ 64 ॥
नरकेचगतिर्यस्मात्स (यस्य स) काशात्पापिनो भवेत् । हिरण्यकशिपोः सोऽय नरकेसरिरुच्यते ॥ 65 ॥
प्राणिना प्राणभर्तायो ह्यरण शरणार्थिनाम् । तं प्राण प्राणिनां प्राण प्रणमामि परायणम् ॥ 66 ॥
त देवा प्राणयन्तीति ह्युक्थमुक्थेति य विदु । त प्राण प्राणिना प्राण मरणात्यागितोऽरणम् ॥ 67 ॥
एव शश्वत्स्तुत स्तुत्य कृतकृत्यस्तु सत्पति । कितवान्तकरो भूत्वा शतनोतु सता मम ॥ 68 ॥
अह भजे मुदा भजे हृदा भजे सदाम्बुजे । कृतालया कृपाल्या हरेरथाच्युतालयाम् ॥ 69 ॥
यस्मान्नरसमूहानामयन नयनाग्रत । नरकान्नतरेत् सोय नरनारायणोच्यते ॥ 70 ॥ रजतपीठ-
पुरमप्रतिम भुवि पुरुटपीठगतमप्रतिम हरिम् । करट बुद्धिरपि यातिको महान्सरट जन्म न जहाति
तद्गत ॥ 71 ॥ तादृश कृष्णमाराध्य चेदृश वेभव तव । यादृग कृष्णमाहात्म्यमीदृश नोच्यते
बुधैः ॥ 72 ॥ सोहं कृष्ण इति ख्यातो विष्णौ तृष्णाविधायक । कृष्णायाश्च वर दत्वा पुष्णा-
म्येतत्पतीन्सतीम् ॥ 73 ॥ ईदृश कृष्णमव्यक्त विष्णुतत्वोपदेशकम् । श्रुत्वा तृष्णा जहात्याशु
कृष्णे भक्ति करोत्यलम् ॥ 74 ॥ इतिमामुक्तवान् व्यासो दास भासुरविग्रहः । मन्दहासान्वितो
नित्य वृन्द सर्व प्रहर्षयन् ॥ 75 ॥ नमामि नारायणपादपद्म वदामिनारायणनामधेयम् । करोमि
नारायणपूजनच स्मरामि नारायणमूर्तिमेव ॥ 76 ॥ तदात्मक हयग्रीव सदानुग्रहकारकम् ।

तारक भवराशेर्मा मारक पापिनामिह ॥ 77 ॥ नमामि कामतात मा कुमारश्चेति मानयन् । रमायै काममात्रेच मेरौ यो दत्तवान्मुनिम् ॥ 78 ॥ तमीश्वर भास्वरसूर्यशौर्यद ममेश्वर सर्वजगच्चसेश्वरम् । मुनीश्वरै. सर्व सुरेश्वरेश्वरै वशेकर सर्व महेश्वर स्मरे ॥ 79 ॥ मूलरूपेण बालार्कसदृश कमलेश्वरं । नीलमेघप्रतीकाश लोकदृष्टचा महाबलम् ॥ 80 ॥ सान्द्र कमण्डलुधर चोपेन्द्र चाण्डलग्नकम् । भजामि भजनीय त भुजगेश्वरशायिनम् ॥ 81 ॥ कुजनाशङ्कया जातवृजिनार्तिहरचमे ॥ 82 ॥ अथ मधु युधि निहत्य मोदते बुधजनैरभिहितो मधुहेति । विधिभवेन्द्र गुरु पूर्वकै सुरै कुसुमवर्षिभिरीडितः (रभीडित) स्वराट् ॥ 83 ॥ शङ्खचक्र-गदाद्युदायुधै (गदाद्युद्यदायुधै) शाङ्‌र्गसञ्ज्ञितधनु प्रवरेण । बाणपूगसहिताक्षय तूणीभ्यामुपागमद-थाब्धिषु मध्ये ॥ 84 ॥ तद्युद्धमभवद्घोर समुद्र सलिले तदा । दृष्ट्वा तत् खेचरा सर्वे दुद्रुवु र्भयतो दिश ॥ 85 ॥ नभस्थल विशालाक्ष विमानावलिभि सुरा. । अलचक्रुर्मलयजैराक्तोर स्थल मालिन. ॥ 86 ॥ तदैव देवो भवपूर्वकै. सुरै सुवन्दित. शत्रुवधं चकुर्विति । तदोमिति प्रासवरेण वैरिण निवारयामास जहासवैहरि ॥ 87 ॥ जानुमात्रन्तु तस्यासीत् भानुमण्डलमप्यहो । कोनुत वर्णयेद्देव सूनुवर्य शृणुष्व भो ॥ 88 ॥ तदस्त्रशस्त्राणि स्वशस्त्रसञ्चयै. विवृश्च्य पुत्राप्रतिशस्त्रधारया । शिरोजहाराशु सुरै. समीडितो गिरीन्द्रवत्तच्च पपात कं भुवि ॥ 89 ॥ देवा सर्वे पुनर्याता तत्र स्वर्यान्तिकेचन । कैलास लोकविख्याता सत्यलोकंच केचन ॥ 90 ॥ ब्रह्मास्तुवन् परब्रह्म ब्रह्मलोक मुदा तदा । ययौ ब्रह्म हृदिध्यायन् ब्राह्मणैर्ब्रह्मवित्तमै ॥ 91 ॥ कैलास लोकपालैश्चबालार्कद्यु-तिरव्यय । शूली कालाग्निवद्भीम स्वलोकच ययौ मुदा ॥ 92 ॥ इन्द्रोपि सान्द्रसन्तोषादुपेन्द्रेणा-न्वितः प्रभुः । मुनीन्द्रै. सहमन्द्रैश्च चन्द्रलोकोपरिह्यगात् (यात्) ॥ 93 ॥ तस्यत्वक्चर्म मासैश्च मेदो मज्जास्थिभि सुत । रक्तै. रक्ता धरा चक्रे प्रकृत्यवयवैरिह ॥ 94 ॥ नखै खननवच्चक्रे कुन्तै कुन्तालकैरपि । पिण्डीकृत्यच तत्पङ्क सोऽनन्तमहिमः स्वराट् ॥ 95 ॥ मेदोभिर्निर्मितत्वाच्च मेदिनीति विदुर्बुधा । तद्धृताभरणैर्युक्ता तस्मात्ता धरणी विदु ॥ 96 ॥ लोकाधारत्वयुक्तत्वात्ता धरेति विदुर्बुधा. । स्वयतूर्वरितत्वाद्धि नष्टेषु स्वपतिष्वहो । उच्यते सापिचोर्वीति पर्वताद्यै रथान्विता ॥ 97 ॥ उर्वीच पर्वतधृतापि श्रियोऽवराऽभूत् । श्री पर्वतंच स्वयमेव धरत्यमोघम् ।

तस्माद्वराह महिषीच बभूव कोलादङ्के धृताच मुहुरप्यभिलाषिता सा ॥ 98 ॥ यस्या गर्वहरायेह वराहो नरक सुतम् । लोकराहु धरायाच सृष्ट्वारोहयदद्भुतम् ॥ 99 ॥ लोकपालपद ब्रह्मवरत पर्वतोपमान् । कारयामास पापाना राशीस्तेन दुरात्मना ॥ 100 ॥ स्वदष्ट्र चोग्रपापानां सिध्द्यर्थ-मददात्प्रभु: । जघान स्वयमेवाजौ कृष्णो वै रुक्मिणीपति ॥ 101 ॥ पातयामास कोपेन तत्तमोन्धं धरासुतं । ब्रह्माण मंभ्रणी पुत्र चकारारिनिषूदन ॥ 102 ॥ एव तत्पुत्रयोर्नीचत्वाधिकत्वतया मुने । तारतम्य चकारात्र शृणु पुत्र न संशय ॥ 103 ॥ इत्थ मधुहरेणैव निर्मितां धरणी पुरा । पौराणिको वदत्येव करुणां कुरु ब्राह्मणे ॥ 104 ॥ इमा भूम्याश्च महिमा मानवोपि शृणोतिय । वराहेण हयग्रीवस्वरूपेण महात्मना ॥ दत्ता तत्पदवीं याति य वदन्तीह भूपतिम् ॥ 105 ॥ श्रीमद्वादीभराजोह वादिराजोऽवद द्विजे । बुधा शृण्वन्तु मे दासा· सदा मम हितेरता ॥ 106 ॥ हरेर्वक्षस्थलेदृष्ट्वा श्रिय विस्मितवानहम् । पार्श्वयोरुभयोर्देवी करे चामर धारिणीम् ॥ 107 ॥ अङ्केच पङ्कजाक्षी ता शङ्खपाणेर्महात्मन । कुङ्कुमाङ्कितगन्धाढ्या कङ्कणादिविभूषिताम्॥ 108 ॥ अग्रत· पृष्ठतश्चापिह्यधस्थादुपरिस्थिताम् । सर्वत्रतां श्रिय दृष्ट्वा परमानन्द निर्भर ॥ 109 ॥ एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादिदेवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्रा ॥ 110 ॥ इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ॥ 111 ॥ इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । समं सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 112 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरेर्लोक गते तथा मयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति सन्मतीर्ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ॥ 113 ॥

ॐ इति श्रीमत्कविकुलतिलक वागीशतीर्थश्रीमच्चरण कर कमल सजातश्रीमद्वादिराजपूज्य चरणोदितब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने स्तोत्रभागे अलोकिक विभागे (भजन पर्वणि) प्रथमाध्याय. समाप्त ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ द्वितीयाध्यायः

हरि ॐ ॥ इन्द्रोपि सान्द्रसन्तोषादुपेन्द्रेण सहागतः । वृन्दावनगत देव चन्द्रवद्रञ्जन दिश ॥ 1 ॥ नत्वा तस्मै स्तुति कृत्वा दत्वा तस्मै करं त्वरन् । श्रुत्वा तस्य कथामुक्त्वा वृत्रासुरवव तथा ॥ 2 ॥ विनिर्गत. पुन. स्वर्ग गुर्वग्निसहितः स्वराट् । गन्धेन चर्चितश्चोग्र दुर्गन्ध तेन वारयन् ॥ 3 ॥ इत्थ चाग्निस्तिग्मतेजा. मग्नश्चानन्दवारिधौ । भग्नेच यज्ञकृत्येच निर्माल्यं जग्मिवान्हरे ॥ 4 ॥ यमश्च यमुनाभ्राता कमनीय हरि प्रति । रमापति मम स्वामिन ननामागत. स्वयम् ॥ 5 ॥ निवेद्य स्वाधिकार तु दुर्जनाना च बाधकम् । साधकं सिद्धधर्माणां सम्पदा त प्रणम्य च ॥ 6 ॥ जगाम निमिषेणाय स्वालय कालयन्नरीन् । पालयन् शीलवृत्ताना त्याजयन् दुर्जनान् सुखात् ॥ 7 ॥ वरुणो वायुना सार्ध लोकाधिपतिना गुणिन् । शरण प्राप मद्वृन्दावने श्रीरमणं शृणु ॥ 8 ॥ स्वाधिकार निवेद्यास्मै गङ्गादार उदारधी. । सदारः प्रययौ धीरः सुधास्राव्यातपत्रग. ॥ 9 ॥ कुबेरो नरवाहश्च निर्ऋति त्वरया रयन् । गर्हयन् पुरत. शीघ्रमाससाद रमापतिम् ॥ 10 ॥ स्वाधिकार निवेद्यास्मै प्रसाद शिरसा धरन् । सादरः प्रययौ शीघ्रमुदार. स्वपुर नरे ॥ 11 ॥ रुद्रोपि वीरभद्रेण शूद्रमोहनरूपिणा । काद्रवेयादिभिः सार्धं द्रुतमायाद्रमापतिम् ॥ 12 ॥ मद्वृन्दावनमध्यस्थ सद्वृन्दैरन्वितोऽनमत् । तद्वृन्दावनग गोपं मद्वृन्दावनमध्यगम् ॥ 13 ॥ दृष्ट्वाच विस्मितो भूत्वा स्वनाथ राममेवच । अत्यन्त सतु सन्तोषभरितो भरतो यथा ॥ 14 ॥ वभूव सतु रुद्रोपि सरुद्रत्व जहाविह । रूपान्तरेण कैलास ययौ रूपान्तरेण च ॥ 15 ॥ अत्राप्यन्तर्गतं रा मंभजते निज सेवया । एव सर्वेऽपि देवाश्च स्वस्वयोग्य हरि प्रभुम् ॥ 16 ॥ भजन्ते निजसेवाभिः भक्तिमन्तोऽत्रनान्यथा । इत्थमष्टदिशापालै कृतवैभवमञ्जसा ॥ 17 ॥ मञ्जुमद्वृन्दावनस्य श्रुत्वाऽऽनन्दं स याति च । तस्माद्वृन्दावनमिद सर्वाभीष्ट प्रदं सताम् ॥ 18 ॥ भरोशङ्खमृदङ्गैश्च पणहानकगोमुखै. । कहाळताळ सम्मिश्रै दुन्दुभेः सिन्धुनि स्वनै. ॥ 19 ॥ तौर्यत्रिकैर्नृत्तगीतैर्वादित्रैर्भृत्यसस्तवैः । भातित्रिविक्रमोय मे मनोरथमहोत्सवे (महारथे) ॥ 20 ॥ पुरोडाशाशनै· सम्यगीडितः क्रीडया हरि। । रथस्थगरुडारूढो देवराट् भाति निश्चयात् ॥ 21 ॥

चतुर्वीथीषु भृत्येन कारित सुविशेषत । रथे गच्छन् मम मनोरथै कृतमहोत्सवे ।। 22 ।। महाप्रदीपावलिभिः कोलाहलमहास्वनैः । कृतै. करतलै. शब्दै भाति भक्तसुपालक ।। 23 ।। देवदुन्दुभयो नेदुर्जगुर्गन्धर्वकिन्नरा. । ननृतुश्चाप्सरश्रेष्ठा रथस्थेच त्रिविक्रमे ।। 24 ।। दिवादिनकरायुतप्रभ प्रियान्वित. प्रभुः । रथोपरि प्रयातीह प्रकीर्णविधिषु प्रिय ।। 25 ।। विमान सस्पृशन्तीह सुमानव ममाप्यहो । विर्सजिता इमे बाणा. नारायणरथोत्सवे ।। 26 ।। ब्रह्मरुन्द्रेद्र-पूर्वैश्च गीर्वाणन्द्रैरपीदृश । महोत्सवो न सदृष्ट. कर्मन्दीन्द्रकृतोत्सवे ।। 27 ।। सन्तोवसन्तवारीणि नारायणरथोत्सवे । सुवर्णकुम्भैरानीय चाम्भोधिशयन हरिम् ।। 28 ।। स्नापयामासुराश्वेनं प्राशिनकैरपि कात्स्न्येंत । स्नानेन शुद्धवृद्धास्ते तत्र सम्प्रश्नकोविदा ।। 29 ।। सन्तोवसन्तमभ्युद-वस्यन्तीति श्रुतिप्रिया । सन्तत चक्रिरे सर्वे वसन्तेनान्तिमोत्सवम् ।। 30 ।। सकुङ्कुमरसै स्निग्धै. महारजनवारिभि । कस्तूरीकर्पुराद्यैस्तैर्मिश्रितैर्हिमवारिभिः ।। 31 ।। दिव्य गन्धोदकैरङ्ग दिव्य मन्दारगन्धिभि । दिव्य द्रव्य समायुक्तै. दिव्य कुम्भप्रपूरितै. ।। 32 ।। दिविजा दिविजेन्द्राग्रे दीविरेवै दिवोत्सवे । दिवाकरे समुदिते दिविदेवोत्तमाज्ञया ।। 33 ।। धर्मराजकृते राजसूये राजपुरोहिता. । राजान. सद्विजाश्चावभृथ सस्नुर्यथा तथा ।। 34 ।। जगुर्गन्धर्वपतयो गान्धर्वेच विशारदा. । ननृतुश्चाप्सरश्रेष्ठा. नृसिह्मस्य महोत्सवे ।।35।। देवदुन्दुभयो नेदुर्बन्दिनो वन्दनोत्सुका । नन्दनाद्य शृणुष्वेह शतानन्दमहोत्सवे ।। 36 ।। वागीशपूर्वका. सर्वे सस्नुश्चावभृथ ततः । एवं देवाश्च देव्यश्च रथोत्सव वरे हरे ।। 37 ।। "दिवाकरे समुदिते दिविदेवोत्तमाज्ञया । धर्मराजकृते राजसूये राजपुरोहिता ।।38।। राजान सद्विजाश्चावभृथ सस्नुर्यथा तथा" । इम सार्धच श्लोकच त्यक्तवानसि विप्रक । पाकशासनलोकच नाकिभिर्नीयते कृति. ।। 38 ।। अत प्रमादो मा ते मे कुमार स्मर ब्राह्मण । सुमानव प्रभावन्त क्रमान्मत्साम्यसङ्गमम् ।। 39 ।। त्रिकोटियतिषु श्रेष्ठ मुकुटेनाङ्कितप्रियम् । सोहं समीडितगति पाठकै. शिष्ट नान्यथा ।। 40 ।। पश्यामिचाकाशविमानकोशे नाकीशमित्थ सुत सत्यमेव । कोनाशलोकस्यच नाशकोह तोकास्य सेवा कुरु सर्वदैव ।। 41 ।। इत पर कुरु सुत मम पुण्यदिन महत् ।। 42 ।। गदाभृत सदापाद हृदाध्याये मुदा भजे । बुधादृत कदाचिद्वा आपदालस्यमदा न मे ।। 43 ।। एव महोत्सववर श्रुत्वा

सर्वेऽपि वर्णितम् । कर्णामृत महाभाग कृतार्थास्ते न सशय । श्रद्धान्वितो हयग्रीवभक्तस्य सुमहात्मन ॥ 44 ॥ हे नन्दनानन्दपूर्णो भवामि तवदर्शने । कन्दाशन सहायेनामन्द वृन्दावनेऽनिशम् ॥ 45 ॥ तस्मात्त्रिकोटियतिभि. त्रिविक्रमरथोत्सवे । त्रिवेदवेद्य दृष्ट्वा च त्रिवारमपि नैव मे ॥ 46 ॥ तृप्तिर्नजाता मज्जात कुब्जापतिपरायण । धिग्जाड्यतु प्रजानाच न जातु मम साम्यगा: ॥ 47 ॥ त्वा विना साम्यसयुक्त मा विना काम्यमागतम् । को मानवो न जानामि विमाने मम साम्यग ॥ 48 ॥ तस्मान्मयित्वमप्यत्र ह्यमुत्रापि त्रिविक्रमे । सुत्रामपूजिते पुत्र भक्ति कुरु गुरूदिताम् ॥ 49 ॥ इत पर पारिबर्ह दातुमर्हसिमेर्हत. । गर्हित नार्हग्राम्यद्धार्बर्हिषद्धर्षण कुरु ॥ 50 ॥ इत पर पारिबर्ह गर्हित दातुमर्हसि । नमेऽर्हतो बर्हिषदा हर्ष कुरु गुरूक्तित ॥ 51 ॥ सुखीभव सखाय मा मखाग्रेणापि पूजय । शिखारहित ते दु खावाप्तिर्नच नखादपि ॥ 52 ॥ नरके नरकान्तच स्मरत्व नरकेसरिम् । गुरोर्ममापि कारुण्य ग्रहाणेह सुपुत्रक ॥ 53 ॥ हे नन्दन भोजन मे जात कर्मन्दिभि शनै । वृन्दावनपते सम्यक्मृष्टान्न मम तद्दिने ॥ 54 ॥ अतस्त्रिकोटियतिभिः प्रीतोऽस्मि तव पुत्रक । त्रिविक्रमोऽपि सुप्रीतश्चासीत्त्वद्भक्ति सत्कृत. ॥ 55 ॥ हे विप्र मम पुत्रस्य प्रसिद्धि सुप्रतिष्ठिता ॥ प्रजासु प्राप्तकामोहमभव नात्र सशय ॥ 56 ॥ ब्रह्मेश शक्रमरुदशभवै सुरेन्द्र. देवै समस्तयतिभि. पतिभि सुराणाम् । दृष्ट्वा रथोत्सववर सुरवर्यकार्य स्वर्यामिगश्वदवनात्सुचिराय जीव ॥ 57 ॥ मम वृन्दावन धीमन् कन्दाशन मदाञ्जनम् । सदानन्द ददानीति वदन् कर्मन्दिनामभूत् ॥ 58 ॥ अत कर्मन्दिभिर्वन्द्य वन्द्यानन्दनद बुध । गन्धद्वारानन्ददच मुकुन्दस्यापि नन्दन ॥ 59 ॥ यतय कृतिनो वृत्तप्रवृत्ताः शास्त्रवित्तमा । अमत्ता आपतन्तीह सतीच स्वपति यथा ॥ 60 ॥ तस्माद्यतिकुलै सेव्य मत लैङ्गिकमार्गिभि. । कृतालौकिककृत्यैश्च वृथालौकिकवार्तिका ॥ 61 ॥ कुत सत्य तपस्तप्तं जप्त दत्त मत तथा । वृथायत कृताचारो ये न सेवन्ति सात्वतम् ॥ 62 ॥ तस्माद्वृन्दावनस्थश्च सात्वता पतिमव्ययम् । गोपति गोकुलपति गोपीना पतिमापतेत् ॥ 63 ॥ एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वाचोर्व्यां शर्वगुर्वादिदेवान् दृष्टवोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्राः ॥ 64 ॥ इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दादनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ॥ 65 ॥

इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात्। समं सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 66 ॥
यच्छृण्वतां भक्तिरुदारसद्गुणे हरौ हरेर्लोकगने तथा मयि। भवत्यहो सर्वं शुभाप्ति सन्मतीर्ददात्यजस्र सुतसत्यमेवतत् ॥ 67 ॥

ॐ इति श्री ब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने भजनपर्वणि अलौकिकविभागे द्वितीयाध्याय. समाप्त ।

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ तृतीयाध्यायः

1. विप्र प्रकरणं श्लोक – (1-46)

हरिः ॐ ॥ दास्यत्यय मनु दिव्य वादिराजइतिरितम् । दास्यत्यय मनु दिव्य वादिराजयती-
रितम् ॥ 1 ॥ ॐ श्रीकारद्वयेनापि पूर्वापर समन्वितम् ॥ नमःशब्दचतुर्थ्यन्तगुरुशब्दैश्च
मिश्रितम् ॥ 2 ॥ गृहाण त्वच विप्रेन्द्र सर्वां सिद्धिमवाप्स्यसि । यन्मन्त्र भीरवः सर्वे ग्रहा यान्ति
दिशो दश ॥ 3 ॥ सोह महानुभावोत्र नग्रहोऽथ बलिग्रहः । यद्गुणोच्चारणादेव पापसङ्घातपञ्जरम्
॥ 4 ॥ जहातिमर्त्य सतत सपापीतु कथ भवेत् । यत्पादस्मरणान्नित्यं नरा• सुकृतिन. सदा
॥ 5 ॥ सोहं पुण्यतमः शुद्धः सततं नात्रसशय । यो मां ग्रह विजानाति तस्य पुण्य हराम्यहम्
॥ 6 ॥ स याति नरक घोर यावद्ब्रह्मा चतुर्मुख । यो मां देवं विजानाति ऋजुस्थं पुण्यकृन्नरः
॥ 7 ॥ स याति निलय पुण्य यद्गत्वा न निवर्तते । आत्मस्तोत्र न कर्तव्यमहङ्कारेण धीमता
अज्ञाना बोधनार्थाय कर्तव्य नात्र सशय ॥ 8 ॥ हरिद्रोहगुरुद्रोहसुरद्रोहहरे परे । गिरिगह्वर
कासारे तपः कुर्यां हरेरिति ॥ 9 ॥ गिरिजापतिमाराध्य विरजार्कायुतद्युतिम् ॥ सुरजातचरं
देवमरिजातहर परम् ॥ 10 ॥ गुरुजातमतिं लप्स्ये नरजातिं समुत्सृजे । हरिजातगुणान् ध्याये
करजाताभय लभे ॥ 11 ॥ तेन च ब्रह्मणासाकं हरिमाराध्यभूरिशः । ताभ्या महानुभावाभ्या
मुच्येह कर्मबन्धनात् ॥ 12 ॥ एता कृत्वा शिलाया ममकृतिमथच स्थापयेत्ताच दृष्ट्वा
सन्तः सन्तोषभाजः सुमतिदमशमैर्युक्तमात्मानमीशम् ॥ ज्ञात्वा देवेषु मुख्य शुभगुणसुमुखं नित्य-
निर्धूतहेयं मामेव सद्गुणाढ्य शुभविततगतिं यान्तु सन्त. सदा ते ॥ 13 ॥ पञ्चाशद्योजनानान्तु
विस्तीर्ण कार्तभास्वरम् । हंसवाहनसयुक्त जाम्बूनदमय शुभम् ॥ 14 ॥ हेमराशिप्रतीकाश
हेमाद्रिशिखरोपमम् । नानामणिमय दिव्य नाना माल्योपशोभितम् ॥ 15 ॥ नानोपहारब
लिभिर्जयशब्दपुरस्कृतैः । नानामुनिगणै दिव्यैर्नाना देवगणैस्तथा ॥ 16 ॥ गन्धर्वैरप्स-
रोभिश्च सेव्यमानं समन्ततः । गीतवादित्रनृत्यैश्च छत्रचामरपूजितम् ॥ 17 ॥ वितानैरर्कवर्णैश्च

सेव्यमान समन्तत. । भक्ताभयकर दिव्य भुक्ति(भक्त) मुक्तिप्रदायकम् ॥ 18 ॥ अमृताना
सुपानैश्च सोमपाना तथैवच (सोमपानैस्तथैवच) । सुरभिक्षीरपानैश्च सेवित नित्यमेवच ॥ 19 ॥
विमान दिव्यमानच दीप्यमान सदायनम् । वृन्दावनोपरिगतं पूजयन्तु सदा मम ॥ 20 ॥ अह
सदा देवसभासभाजित सुभास्वरैर्दिव्यविभूषणैर्युत. । अहस्माते सुरमानिमानित सुमानयुक्तै.
सुमनोभिरञ्जसा ॥ 21 ॥ गुरुमखिलगुणज्ञ सद्गुणैकविदग्ध शमदम परिनिष्ठ सत्त्वनिष्ठ
वरिष्ठम् । सकलसुजनशिष्ट नित्यनिर्धूतकष्ट हयमुखपदनिष्ठ मा भजन्तु प्रपन्ना. ॥ 22 ॥
मच्छिष्यजनध्येयं मद्भक्तियुक्तो यश्च मनाग्रही । मत्सम्प्रदायसयुक्तो मन्मन्त्रजपशीलवान् ॥ 23 ॥
मत्कृति न शृणोत्यर्थ न जानाति न तुष्यति । न पूजयति मत्पाद न करोति सदाऽशुचि ॥ 24 ॥
स च विप्रबहिर्भूतो मद्द्रोहफलभाक् स्वयम् । पितृभि सह मज्जेत नरके न च मामक: ॥ 25 ॥
इत पर कियज्जन्मजात प्रेक्षति मत्कृतिम् । अवशिष्टन्तु वक्तव्य मुक्ति यास्यामि सद्गतिम् ॥ 26 ॥
नन्दनेऽत्र वने रम्ये स्यन्दनेऽ मन्दनन्दने । इन्द्राण्येन्द्रेण चानन्दो मन्दाकिन्या रमाम्यहम् ॥ 27 ॥
तथैव नन्दनप्रख्ये मम वृन्दावनेऽनिशम् । रमामि रमया देवै हयग्रीवेणचान्विते ॥ 28 ॥ नन्दन
स्यन्दनाकारे मम वृन्दावने ऽनिशम् । वन्दन नन्दनार्था ये कुर्वन्तु गुणनन्दिन ॥ तस्माद्वृन्दावनमिद
सर्वाभीष्टप्रद सताम् ॥ 29 ॥ वृन्दावनाख्यं मम मन्दिर सदा कन्दागनानन्दपद सुधीमताम् ।
वृन्दारकाणामिव मन्दराद्रि सन्दर्शनानन्दसुधा प्रदद्यात् ॥ 30 ॥ वृन्दावन सदवन सदन ममेद
इन्द्रानुजस्य सदन मदनस्य चेदम् ॥ वृन्दारकेन्द्रभवन परमम्यचेद नन्दादिपार्षदगणायनमेव चेदम्
॥ 31 ॥ मेरौ मारमण दृष्ट्वा रममाणो रमापते । करकञ्ज रमायाश्च गिरसा मानयाम्यहम्
॥ 32 ॥ ऊर्वश्याद्यप्सरस्त्रीणा शर्वस्यार्धांगिसान्निधौ । गर्वस्यार्थ कृत नृत्त सन्दृश्याम्यत्रचाद्भुतम्
॥ 33 ॥ कैलासे पर्वतश्रेष्ठे सविलासेक्षणा स्त्रिय । पलाशेक्षित चार्वङ्ग्य: कलाशे पीतपौष्पिका:
॥ 34 ॥ नर्तनं प्रेरयन्त्यो वैकर्तनद्युतिसन्निभा । मदन प्रेक्षकाश्चात्र प्राप्नुवन्वै मया विना ॥ 35 ॥
हरस्य करकञ्जंच हरेश्चक्रधर करम् । अह कराभ्या सङ्गृह्य तयोरन्तरग सदा ॥ 36 ॥
तथैव ब्रह्मणो लोके ब्रह्मानन्दात्मक हरिम् । हसवाहनसवीजच्चामर चारुहासिनम् ॥ 37 ॥
हयग्रीव सुराग्रण्य हारकेयूरधारिणम् । दृष्ट्वा मन्नयनानन्द मग्नश्चानन्दवारिधौ ॥ 38 ॥ एव

जनिशतावृत्त्या तद्भक्त्या तत्प्रसादत । लक्ष्मीकटाक्षतश्चाहृ मुच्ये तत्कुक्षिग क्षणात् ॥ 39 ॥
स्वर्गेच स्वर्धुनी याया स्वर्गिणा स्वागतेनच । स्वाराज्यपतिना सम्यक्स्वर्चितश्चस्वराडहम् ॥ 40 ॥
स्वर्गादूर्ध्वं हरेमार्गि गत्वानर्घ्य सुशीघ्रत । ब्रह्मणो धाम निसीमममानवसमन्वितम् ॥ 41 ॥
नमामि स्वामिन मारतातं माकान्तमव्ययम् । वसामि सुचिरं तत्र बिरिञ्चेन चिरं रमन् ॥ 42 ॥
वैष्णव धाम निसीम ततो यास्याम्यमायया । एतत्ते कथित विप्र सुप्रसन्नो भवामि ते ॥ 43 ॥
पुत्र सुत्रामलोकोय सत्राद्यै कर्मभिर्भवेत् । वैष्णव धामचाव्यक्तं योगिनामपि दुर्लभम् ॥ 44 ॥
सुलभ मम तत्सर्वं हरेर्ज्ञानादिसाधनै ॥ 45 ॥ एव सुमान सुमनोभिरञ्जसा सञ्जातमग्रच
सुजनार्यं सर्वं । कञ्जाक्ष गृह्णामि चिरन्तु जीव त्व जीवलोके कुजनार्तिद सन् ॥ 46 ॥

2. लक्ष्मीपति प्रकरण– (46–60½)

मम वृन्दावने पुण्ये सुपर्वाणश्च नित्यश । वमन्ति पुण्यकर्माणो विशेषात्तेच पर्वसु ॥ 47 ॥
तस्माद्वृन्दावने पुण्ये पञ्चपर्वसु पूजनम् । दर्शनं सुजनानान्तु सर्वाघौघविनाशन ॥ 48 ॥
एतद्रहस्य मम पुत्र पश्यन् त्व सुप्रसिद्धि कुरु सत्सु नित्यम् । शृण्वन्तु सर्वे सुजनाश्च मत्कृति
सर्वेष्टदात्री शरणागतानाम् ॥ 49 ॥ इदमद्भुतमाख्यान मम वृन्दावनस्यच । शृण्वता पठतावापि
सर्वाभीष्टप्रद सताम् ॥ 50 ॥ इद तु सशयवता न तु शस कदाचन । विश्वासिना तु शस त्व
शेषशायिसदात्मनाम् ॥ 51 ॥ इद समाप्त मम शोभन महद्वृन्दावनाख्यान मनुत्तम नृणाम् ।
यच्छृण्वता भक्तिरुदारसद्गुणे हरौ हरेर्लोक गते तथा मयि ॥ 52 ॥ भवत्यहो सर्व शुभाप्ति
सन्मति ददात्यजस्र सुत सत्यमेव तत् । अत सता त्व वद मत्कृति मदा शुभाप्तये ते च ममात्र
कीर्तये ॥ 53 ॥ वेदवेद्य निरवद्य मद्दयावारिधे कदन कोविद वादिभि. । त्रिदश वन्द्य हयशीर्ष-
सद्मनि स्यन्दनेन विहरामि नन्दना ॥ 54 ॥ चिर जीव चिर जीव सुखी भव सुखी भव ।
ममाशीर्वचनेनैव हयग्रीवपरो भव ॥ 55 ॥ नन्दनस्यन्दनाकारे मम वृन्दावनेऽनिशम् । वन्दन
नन्दनार्थाये कुर्वन्तु गुण नन्दिन. ॥ 56 ॥ अलौकिकैरदृश्यार्थै लौकिकैः श्लोकभावितैः । अलौकि-
कानुवाकैश्च लौकिकैर्वाक्यविस्तरैः ॥ 57 ॥ लौकिकालौकिकजन साधारण्येन मत्कृतम् । इद

वृन्दावनाख्यानं श्रुत्वा सर्वेपि लौकिका: ।। 58 ।। लौकिकालौकिकफल प्राप्नुवन्ति न संशय: । अप्रयोगेति भासन्ते ते सर्वेपि ह्यलौकिका: ।। 59 ।। सुप्रयोगेति भासन्ते ते सर्वेपि तु लौकिका: । तस्मान्नकार्या दोषस्य शङ्काशूका सुबुद्धिभि. ।। 60 ।। विश्वास: सर्वदा कार्यो मत्कृतौ च सुनिश्चयात् ।। $60\frac{1}{2}$ ।।

3. विप्र प्रकरण श्लोक – ($60\frac{1}{2}$–78)

सुरराजप्रमर्देनायर राजो भव द्विज ।। 61 ।। नन्दीश्मृगराजोहं बादिर जो हरि भजे । अनेक-मूर्तिभिर्युक्त: स्थौल्य सौक्ष्म्यादिभिर्वृत: । अणिमाद्यष्ट सिद्धोह हयग्रीवस्यचाज्ञया ।। 62 ।। वृन्दावनेच मम नन्दन कानने च कैलासमेरुशिखरेषु तथैव नाके । सत्याख्यदिव्यभवनेच विरिञ्चरम्ये द्वीपे वसामि हरिणा सह दिव्यनाम्नि ।। 63 ।। ब्रह्मेशशक्रसुरकार्यधुरन्धरैश्च देवै: समस्तयतिभि: परिभि सुरणाम् । दृष्ट्वा रणोत्सववरसुरवर्यकार्यं स्वयामि शश्वदवनात्सुचिराय जीव ।। 64 ।। कर्तु चाकर्तुमप्येवमन्यथा कर्तुमेवच । समर्थोऽहं नसन्देहश्चेश्वरस्य सदाज्ञया ।। 65 ।। अह महानुभावश्च सर्वसम्पद्विधायक । कालश्चाय कलिरिति ह्यौदासीन्यं कृतं मया ।। 66 ।। परीक्षार्थंतु भक्तानामुक्त नैतदपेक्षया । अह मन्ये धन धान्य तनुचापि तृणोपमां ।। 67 ।। कनक जनकैर्हित्वा म्रियते शुनको यथा । जीवश्चायतु कञ्जाक्ष मञ्जीरमणिमौलिनम् । सञ्जानाति न सञ्जीवन् पुञ्जीकृतसुपापधी. ।। 68 ।। वैराग्याभरणश्चाहं करिसन्त्राणकारिणम् । वरुणा-द्गोपतित्राण मरणात्प्रागतोऽरजम् ।। 69 ।। यन्नदण्डोपमश्चाय मम दण्डोपि पण्डित । ब्रह्माण्डारम्भ-कोण्डोयं महोर्दण्डैकमण्डनम् ।। 70 ।। मम कौपीनमप्येतत्पापिनं पावयत्यहो । गोपीनां पतिना दत्तं पीताख्य पाणिर्नमितं ।। 71 ।। माणिक्यानान्तु श्रेणीभि शोणाच्छोणित शोभिनाम् । खचितं चार्चितं हर्मै याचित याचकै. सदा ।। 72 ।। यतीना पतिना दत्तं कृष्णेनाद्भुत कर्मणा । नारदस्याप्यदत्वातु मय्येवानुग्रहार्थिना ।। 73 ।। सूत्र कटितटे भाति गात्रमध्यं मम द्विज । कात्रकीर्तिर्यतीनान्तु शास्त्र-सिद्धविधिविना ।। 74 ।। वामनादाप्तवान्काम कमनीय कमण्डलूम् । शमनं क्षुत्पिपासे चाप्यमृतोप-मवारिणा ।। 75 ।। कम्बल रत्नजम्बाल चाम्बरं शाम्बर तथा । शम्भुना सम्भ्रमादाप्त कुम्भराक्षस-

भङ्गिना॥ 76 ॥ पादपीठे हठात्प्राप्ते दिव्यरत्नसुघट्टिते । त्वष्ट्राच बिट्ठलादेशात्काटिण्यरहिते शुभ ॥ 77 ॥ एव सर्वाणि वस्तूनि वस्त्राद्याभरणानिच । देवैरप्यन्वान्काममौदासीन्यविवर्जितै ॥ 78 ॥

4 कश्चिद्विप्रेश प्रकरणं श्लोक – (78-83)

मत्कृतौ यस्य विश्वासो नास्ति तस्य यश श्रिय । आयुष्यं स्रवते भिन्नघटान्तस्थोदक यथा ॥ 79 ॥ इमश्लोकंतु विप्रेश सर्वदा सज्जनेष्विह । वदस्व त्व मदीयेषु मद्य।विषयेषुच ॥ 80 ॥ विप्र प्राणावधिर्यावत्तत्प्रमाणाविरोधतः । तद्वाण्याच प्रवक्ष्येह मद्वाण्या विष्टयानया ॥ 81 ॥ मत्कार्य विप्रकार्य वा न जानासीति बुद्धिमान् ॥ 82 ॥ क्रोधोपि मम नास्त्येव त्व चिर जीव पुत्रक ॥ 83 ॥

5. व्यास भक्त प्रकरणं श्लोकः– (83-104)

विप्रार्थमेव सच्छास्त्र वक्ष्येह शृणु पोतक । श्रुत्वा सर्वच सद्धर्मं हृदिस्थ कुरु सर्वदा ॥ 84 ॥ अय तु ब्राह्मणः श्रीमन्मामेव शरण गत । वृन्दावनकृते पूर्व स्वस्याभीष्ट निवेद्य मे ॥ 85 ॥ शरणागत निर्हरण मरणतु विदुर्बुधा । करुणाकर तत्त्राणं करण सर्वकर्पणाम् ॥ 86 ॥ अह वित्तानि दास्यामि नेति बुद्धि. प्रजायते । कालश्चाय कलिरिति ह्यौदासीन्य कृत मया ॥ 87 ॥ सुन्दा तु मनुष्याणा दर्शनं स्पर्शन तथा । सम्भाषणच सद्बुद्धे नैव धर्मोऽत्र जातुचित् ॥ 88 ॥ अथापि विप्रवर्येऽस्मिन् क्ष्ये मम कलेवरम् । पूर्वानुभवसंस्कारकारणाद्विद्धि बुद्धिमन् ॥ 89 ॥ तदेव मत्कलेवर द्विजस्य यत्कलेवरम् । तदेव मत्कलेरित द्विजस्य यत्कलेरितम् ॥ 90 ॥ तदेव कल्पनेरित द्विजस्य कल्पनेरितम् । सुखस्य भोक्ता तद्देहे नासुखस्य कदाचन ॥ 91 ॥ सुखस्य कर्ता तद्देहे नासुखस्य कदाचन । तस्माच्च सुखभोक्तृत्व सर्वदा मे नचान्यथा ॥ 92 ॥ मार्तण्ड-मण्डलाभेद्वे कुण्डले पुण्डरीकिणा । प्राप्तेभशुण्डादण्डेन पण्डितेन विडम्बिना ॥ 93 ॥ शतपत्रोपम छत्र रत्नदण्डविचित्रित । वृत्रस्य शत्रुणा गोत्रभेत्त्राचाप्तं शशिप्रभम् ॥ 94 ॥ चामरेचामरेशेन रत्नदण्डे शशिप्रभे । सामरे सामरे लोके प्रेषिते मम पार्श्वयो ॥ 95 ॥ मयापीठ हठादाप्त तटिन्निभ मुपौरुटम् । त्वष्ट्रा सुघट्टित रत्नकोटिभि. कठिणेतरम् ॥ 96 ॥ एव सदा दिव्यमहाविभूतिभि.

अथ चतुर्थाध्यायः

1 वादिराज भट्ट प्रकरण (1–22)

हरि. ॐ ॥ वादिराजाख्य सन्मन्त्र सदाभज मदाद्विना । कदापि तव दासत्वे सशयो न वदादरात् ॥ 1 ॥ नूपुरे तूपरिप्राप्ते श्रीपरीते च रूपिते । कापरीक्षा परेशेन चापरैर्या निरूपिता ॥ 2 ॥ अङ्गदे भङ्गदेरीणां सङ्गदे सर्वदा हरे । अङ्गदेशे विराजेते तुङ्गहेम ममाङ्गज ॥ 3 ॥ मम केयूरमप्येतद्वायुरूप शिवायुतम् । मयूररवतो नित्य वायुत्व तस्य वक्त्यहो ॥ 4 ॥ मुद्राङ्गुलीयक रुद्रात्कद्रवा पुत्रेणचादृतम् । अद्राक्षद्रागभद्राणि द्रावयेद्राज्यद द्रुतम् ॥ 5 ॥ हस्ताङ्गुलीयक शस्त समस्तै रत्ननिर्मितम् । प्रहस्तादपि त राम. स्वहस्ताच्च ददौ मुदा ॥ 6 ॥ वरुणो दत्तवान्कामं मरणाद्रहितस्य मे । करण सर्वरत्नाना किरणाद्रञ्जन दिश ॥ 7 ॥ जनैरभेद्य विभवं स्फुटीकर्तु द्विजस्य मे । कुरु मद्वचनात्तोष तत्तोषेऽह सुतोषित. ॥ 8 ॥ कटक हाटकमय मम सद्रत्न कोटिकम् । काठक पाठकैराप्त हाटकाद्रौ रविप्रभम् ॥ 9 ॥ गले हारावलिर्भाति ताराणा तु कलेव मे । मिलिता चेन्द्रनीलैश्च पुलकाङ्कं करोत्यहो ॥ 10 ॥ एव सदाऽसंख्य सुखैश्च सम्युतो मखै र्दुरापै खगमुख्य दैवतै । दु खैरसम्भिन्नतरैश्च शश्वत् प्रमोदते देववरो मयि प्रभु· ॥ 11 ॥ काञ्चनीयाञ्चनीयान्तु काञ्चनीयान्मयाञ्चनात् । मा विना ता विना नाकी नाकिन्व नैति नान्यथा ॥ 12 ॥ चामीकरमयेमेरौ स्वामी करतलेन मे । कामे रतमुनीन् हित्वा मामेवाग्रे परामृशत् ॥ 13 ॥ मेरौ नारायणो यस्य कारुण्य मे परायणम् । रमाया. मा करे प्रादात् कुमारोयमिति ब्रुवन् ॥ 14 ॥ मर्त्यलोक तु हित्वाह सत्यलोकमितोऽगमम् । श्रुत्यभावं कर्तुकामो दैत्य कश्चिद्धतो मया ॥ 15 ॥ नाकेपि सर्वलोकेशा पाकशासन पूर्वका । पिनाकी च मया साक शोकहीन चतुर्मुखम् ॥ 16 ॥ दत्वा गत्वा कर तस्य स्तुत्वा श्रुत्वा सुधामयीम् । वाचं शोचन्तमात्मान पाप्मान च जहूरह ॥ 17 ॥ नरैश्च दत्ताचार्यत्वेप्यनेकापि सुमान्यता । भवतीह न सन्देहस्तच्छिष्यै. सर्वथा सुत ॥ 18 ॥ लोकैकगुरुणा दत्ताचार्यत्वे तु न कश्चन । मानो न जातो विप्रस्य चातो हास्यतर तु किम् ॥ 19 ॥ एवं हास्यास्पद चैतन्नकुरुष्व मम

प्रभो । विप्रान्तर्यामिण पूर्णपुण्यस्य तु गुणार्णव ॥ 20 ॥ त्वया कृतेतु सन्माने सर्वे कुर्वन्ति मानवा । मान मौनवता श्रेष्ठ कुरु मच्छासन मुने ॥ 21 ॥ लोकाना गुरुणोक्त तु श्लोकाना तु चतुष्टयम् । काकानामिव वाक्यानि शोकाना हरणे न भूत् ॥ 22 ॥

2 विप्र प्रकरणं (22–54)

हे पुत्र दिव्य कटिसूत्र शुभाक्षसूत्र सच्छास्त्र वृत्तिभिरहो प्रतिभासि मे त्वं । मद्दत्तमन्त्रजपत. सुकृतैक पात्र वृत्रस्य शत्रुपदवी जितवानितीव ॥ 23 ॥ अग्रयासने सुनिहित मम पादपीठ सम्यक्प्रपूज्य विधिवत्परम प्रकाश । तस्याग्रत: परमदर्शन गुह्यसार व्याख्येयमेय मनिश प्रदिशामि तेऽद्य ॥ 24 ॥ आयुर्वर्च. श्रिय क्षेन विद्या च तव सर्वथा । दशग्रीव शिरोहर्ता मणिग्रीवाभयप्रद. ॥ 25 ॥ हयग्रीवो मम ग्रीवाभरणानि ददौ मुदा । सोदापुरेपिहि सदा मुदा मम गदाधर ॥ 26 ॥ पादाङ्गुलीयक प्रादाद्वादान्निर्जित वादिनः । एवमाभरणानातु कारणानि शरीरिणाम् ॥ 27 ॥ श्रुत्वा मच्छरणाना तु श्रोतृणा सुखदानि च । एवमाभरणान्याशा किरणाद्रञ्जनानि मे ॥ 28 ॥ श्रवणात्सर्वं पुण्यानि प्रापयन्ति मनीषिणाम् । इन्द्रो ममेन्द्रनीलाढच सान्द्रनीलाम्बुदप्रभम् ॥ 29 ॥ उपेन्द्रेरित हस्तीन्द्रं चतुर्दन्त ददौ मुदा । तथैव शुभ्राभ्र प्रभायुक्तमेक प्रबर्हकम् ॥ 30 ॥ प्रददौ मत्प्रिय विप्र प्रयुतौजसमप्यहो । उभौ तौ दन्तिनौ पुत्र गच्छन्तौ तौ (वै) ममाग्रत ॥ 31 ॥ वायुवेग मनोवेगवन्तौ कान्तौ महोन्नतौ । अह तु धृत्वा द्वे रूपे तावारुह महोमुने ॥ 32 ॥ चरामि सर्वलोकेशान् करोमि मम पूजकान् । तल्लोकपतिभि साक सल्लापैः सहितोऽगमम् ॥ 33 ॥ तेषा सन्दर्शयाम्यद्य मद्वृन्दावन वैभवम् । वाजिन भ्राजमान वै देवराजश्च मे द्विज ॥ 34 ॥ समाजे निर्जराणा तु सौजन्याद्वै ददौ मुदा । तमश्व नि स्व (श्व) मप्यश्व शश्वद्वायुमनो जवम् ॥ 35 ॥ सुस्वर भास्वर पार्श्वे कार्तस्वर विभूषितम् । अहमारुहमाहार्यनीहार मिव लाघवात् ॥ 36 ॥ मनोजवेन शर्वादीन् सर्वान् वै देवता गणान् । गत्वा श्रुत्वाऽगम भुमि तै साक नाकिभि सुत ॥ 37 ॥ तेषा सन्दर्शयाम्यद्य मद्वृन्दावन वैभवम् । एव विमान सन्मान कृत्वा मे दानवान्तक· ॥ 38 ॥ भानु तेजोनिभ प्रादात् कीनाशेन सुमानितम् । किम्वतकासीति वाक्यान्नह्यतक भय च

मे ॥ 39 ॥ इति बुद्ध्या मयाचोक्त कीनाशेन सुमानितम् । अह देदीप्यमानेच विमाने मानवोत्तम ॥ 40 ॥ मानित: सुमनोभिश्च कनकाम्बर भूषणै । तद्गताना तु देवाना मद्गतैक मनोयुजाम् ॥ 41 ॥ तेषा सन्दर्शयाम्यद्य मद्वृन्दावनवैभवम् । नानावाहन सस्थोह नानामानै सुमानित: ॥ 42 ॥ नाना मणिगणैर्नित्यं नाना मुनिगणैस्तथा । गन्धर्वैरप्सरोभिश्च किन्नरोरग राक्षसै ॥ 43 ॥ सिद्धै साध्यैः मरुद्भिश्च बद्धस्नेहै सुबुद्धिभिः । किमत्र बहुनोक्तेन मद्वैभव समो न हि ॥ 44 ॥ एव महावैभवमेव भोक्ष्ये सभासुभास्वत्प्रतिम ऋभूणाम् । महानुभावस्य मधुद्विष सदाभक्तस्य किंचित्रममुत्र वैभवे ॥ 45 ॥ एतत्ते लेशतश्चोक्त मम वैभव राशित । साकल्याद्वक्तुमेवं ते नाल वर्षशतैरपि ॥ 46 ॥ य एतद्वै शृणोत्यद्धा श्रद्धायुक्तो बुधाग्रत. । मद्धाम पद्धति याति बद्धभावो मधुद्विषि ॥ 47 ॥ ब्रह्मणो दक्षिणासतु वायोर्वामासमेवच । गृह्य सव्येनराभ्या मे पाणिभ्या संस्थितोऽभवम् ॥ 48 ॥ ब्रह्मणो दक्षिणे कर्णे वायोः कर्णे तु वामके । सविद तु करोम्यद्य विष्णोस्तत्वस्य निर्णये ॥ 49 ॥ रमापते कर गृह्य सञ्चरामि रमामि च । श्वेतद्वीपे बुधालापे सदा पाप हरे परे ॥ 50 ॥ श्वेतद्वीपेऽर्णवानूपे समीपे श्रीपतेरभूत् । सुधारूपे करारोपे शरीरे पुलकाञ्चनम् ॥ 51 ॥ अतो मयाच पूर्वेद्युर्नोक्त स्वप्ने तव द्विज । मत्पुत्र चरणाम्भोज भज मुक्ति र्भविष्यति ॥ 52 ॥ मद्वृन्दावन मध्यस्थं तद्वृन्दावनचारिण. । यद्गोपालेति नामास्य तद्गोपाला. समाययु ॥ 53 ॥ मद्वृन्दावन मध्यस्थ सद्वृन्दावनचारिणः । यद्वृन्दावनता ह्यस्य तद्वृन्दाश्च समाययु ॥ 54 ॥

3. व्यास भक्त प्रकरणं (54-86½)

इदं वृन्दावनाख्यान सदानन्दादि साधनम् । द्विधा व्याख्यानवत्कृत्वा ममानन्दपरो भव ॥ 55 ॥ मन्नन्दन ममानन्दप्रद सद्वन्दनादिना । विलसद्वदनाम्भोज द्विजानन्दप्रदो भव ॥ 56 ॥ अह तु गत्वाचायास्ये चिरजीव सुखीभव । अह गत्वा बदर्यां तु कदर्याणा भयङ्कर. ॥ 57 ॥ सोदर्यादादृतो नित्य गिरिदर्यां वसाम्यहम् । तत्रापि दृष्ट्वा श्रीवास व्यास भासन्तमावसम् ॥ 58 ॥ पृच्छामि तच्छासनानि स्वच्छान्यादृच्छकानिच । तत्रानन्दादिमात्रेण मात्रास ससृतेस्त्वया ॥ 59 ॥

कर्तव्य. सतत विष्णु: स्मर्तव्य. सृतिनाशन । इति सम्बोधितो नित्य ससाराम्भोधिभीतित ॥ 60 ॥
पादमूलमुपासेह पापहारि कृपायुज । इति जानन्ति मा नित्य येनरा पापशीलिन.
॥ 61 ॥ तेषा पापानि हर्ताह हयग्रीवस्यचाज्ञया । शिष्याणामयुते तस्मिन् पुष्पाणा कृतमालिकाम्
॥ 62 ॥ पुष्यरागप्रभा दिव्या तुष्यन् मह्य ददौ मुदा । भारतार्थं समाख्याय मारुतेरित बुद्धिना
॥ 63 ॥ कीर्तिमावृत्य लोकेऽस्मिन् मूर्ति प्रार्थ्यामुदाददी. । युक्त्याख्य मल्लिकाभिश्च भक्त्या
मत्पादमर्चयन् ॥ 64 ॥ कृत्यानया सुतुष्टोहं मत्यामाला ददामि ते । क्षुत्क्षामतृट्परीहर्त्री दात्री
मुक्तेश्च पद्धतिम् ॥ 65 ॥ कृत्या मया तु दत्ते य त्रायता त्वा सदैवतु । इतिमामुक्तवान्व्यासो दास
भासुर विग्रह. ॥ 66 ॥ मन्दहासान्वितो नित्य कन्दाशनरत मुनिम् । सुखोपविष्ट. सहृष्ट:
सुदृष्टिर्विष्टरश्रवा ॥ 67 ॥ दृष्टवान् तपसायुक्तं पुष्टाङ्ग माधियोत्कटम् । पस्पर्शपाणिनामेऽङ्गं
प्राणनाथप्रियोह्यसौ ॥ 68 ॥ द्वैपायनो महायोगी वैशम्पायनमानित. । यादृक्पारत्रिक विप्राद्वैभवं
भुविकीर्तितम् ॥ 69 ॥ तादृक्सार्वत्रिक नैव तपसश्चापि दुश्चरात् । नर नारायणोदेवो वरनारी-
परायण. ॥ 70 ॥ हरे रामायण सार्थ स्वराट् पारायण व्यधात् । कदलीवनमध्यस्थ द्विदलीकृत
राक्षसम् ॥ 71 ॥ सदलीकृतपादाब्ज मदलीक विना भजे । इतीय बादरीवृत्तिर्मधुरालापचित्रिता
॥ 72 ॥ धरित्री पापहानिच दात्रीसत्य मयोदितम् । "भारत भारतीभर्ता कीर्तयन् सेवते हरिम्
॥ 73 ॥ मारुतो मारुतस्त्व हि नित्यं कीर्तय भारतम् । समीरणो जगत्प्राण कारणात्कुरुनन्दन:
॥ 74 ॥ भूत्वा रणमणि कृत्वा हत्वा सर्वगुणाधमान् । कृष्णानन्दस्य पात्राणि पूरयामास वीर्यवान्
॥ 75 ॥ भीमो मागध भीमस्य मारो धीरपराक्रम । रोदयामास देवारीन् बादरायण सादर
॥ 76 ॥ बभूव प्रभया युक्त स्वभयादभय न भून् । सभास्वशुभ भावाना भारती भावक्षोभिनाम्
॥ 77 ॥ कुत्सित कीचक छित्वा पाचको याचको यथा । शोचक सर्वदैत्याना मोचको
व्यसनात्सत." ॥ 78 ॥ इति मामुक्तवान्व्यासो दास भासुरविग्रह । मन्दहासान्वितो नित्य वृन्दे
हास समर्पयन् ॥ 79 ॥ इतीमा बादरीवृत्तिमादराद्यस्तु वक्ष्यति । बादरायण सम्प्रीतिं सादर
याति निश्चयात् ॥ 80 ॥ पूर्णप्रज्ञस्तु मा दृष्ट्वा पूर्णसन्तोष सभृत । पूर्णानन्दश्च व्यासोपि
पूर्णानन्दास्ततोऽपरे ॥ 81 ॥ मानवस्वामिनो वार्ता कामिना सन्निवेद्य मे । मामेव पुनरागन्ता

ब्राह्मण. शृणु मामक: ।। 82 ।। राजभृत्यो यथा वार्तां सर्वेषा सन्निवेद्यच । पुना राजानमेवैति मनास्यस्य प्रहर्षयन् ।। 83 ।। शुभस्य वार्तामाहर्तु सर्वे कुर्वन्ति मान्यताम् । तथामद्वैभवाहर्तुः सर्वे कुर्वन्तु मान्यताम् ।। 84 ।। मद्वार्तं मद्गतप्राण ब्राह्मण प्रापण गुणान् । येऽवजानन्ति नाकीन्द्र भृत्य मद्द्रोहिणश्च ते ।। 85 ।। मद्द्रोहान्नरकानेव परकायप्रवेशिन । भूत्वा भविष्यन्ति भूमौ भूतप्रेत पिशाचका ।। 86 ।। तस्मात्कुर्वन्तु सन्मान ब्राह्मणाय तु मानवा. ।। 86½ ।।

4 वादिराज भट्ट प्रकरण – (87-92)

तन्मानोऽपिममैवेह तदन्तर्यामिणो मुने ।। 87 ।। ब्राह्मणस्य मुखेनैव चेदमुक्तमिति प्रभो । माकुरुत्वमविश्वास विश्वास कुरु सर्वथा ।। 88 ।। " तववैभवविख्यात्यै भुवि को वर्तते युवन् । वद त ुवदता श्रेष्ठ त्ववत त्ववता वर ।। 89 ।। शिबिकामधिरोप्यार्त शुभवार्तांच वाचकम् । अभय तस्य दत्वा त्वमभरस्त्व द्विजोत्तम " ।। 90 ।। इति मामुक्तवान्व्यासो दास भासुरविग्रह. । मन्दहासान्वितो नित्य वृन्दे हासं समर्पयन् ।। 91 ।। तस्मात् द्विजस्य सन्मान सुजनोत्तम त कुरु ।। 92 ।। एतत्सर्वं स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्राः ।। 93 ।। इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दागनाज्ञया ।। 94 ।। इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ।। 95 ।। यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरेर्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्र सुतसत्यमेव तत् ।। 96 ।।

ॐ इति श्री ब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने अलौकिक विभागे भजन पर्वणि चतुर्थाध्याय समाप्त. ।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ पञ्चमाध्यायः

1 विप्र प्रकरणं श्लोक – (1-2)

हरि ॐ ॥ अस्यां मम कृतौ यस्य विश्वासो नास्ति दुर्मते. । तस्मिन्नाशास्यता नस्याद्व्यासस्यैवाज्ञया हरे ॥ 1 ॥ सर्वैर्गिरीन्द्रसदनैर्मदनोपिदारै दूरीकृतश्च बदरी पुरवासिभिस्तै । यस्याश्रयात्सकल देवतदेवतेश व्यास सुशान्तमनिश मनसा स्मरामि ॥ 2 ॥

2. लक्ष्मीपति प्रकरण श्लोक– (3-15)

लक्ष्मीपते सूक्ष्ममते मत्कथामृत वारिणा । सतामाध्यात्मिकाद्यग्नि शमय त्व सुखीभव ॥ 3 ॥
त्रिवाचापि मया चोक्त तव बुद्धिर्यथा तथा । कुरु विप्रस्य वचन न मृषेति विचिन्तय ॥ 4 ॥
मन्महामहिमा वक्तु मानवाना न शक्यते । मापतेर्भक्त माहात्म्य कामते· शक्यते नु किम् ॥ 5 ॥
यादृग्वैभवभोगस्य स्थान भुवि दिवि स्थितम् । तादृग्वैभवरूपेण तत्तल्लोके वसाम्यहम् ॥ 6 ॥
वहुरूपाणि धृत्वाह सहभोग तु दैवतैः । इह भुक्त्वा दिविस्थोपि सह मुच्ये विरिञ्चिना ॥ 7 ॥
इतिमद्वैभवाहर्तु. भुविप्राप्य च(स्य) मद्गतिम् । या गति प्राप्य मोदन्ते तामप्यस्य ददाम्यहम् ॥ 8 ॥
इति मद्वैभवगति श्रुत्वा मद्भक्ति सयुता । मत्पादाब्जगति यान्ति मद्दयाविषयाश्च ते ॥ 9 ॥
एव श्रुत्वा विप्रवर्यात्सुगूढमाश्चर्यभूत मम वैभव तु । पुत्रचैतत्सुप्रसिद्ध कुरु त्व मित्रो यथैवान्धकार-
स्थमर्थम् ॥ 10 ॥ उक्तानि सर्व कर्माणि मम वैभवपर्वणि । सर्वे वदन्तु भद्राणि सदा पर्वणि
पर्वणि ॥ 11 ॥ तेषामिष्टानि पुष्टानि भविष्यन्ति न सशय । तेषा कष्टानि नष्टानि भविष्यन्ति
न सशय ॥ 12 ॥ सत्य सत्य पुन. सत्य चोद्धृत्य भुजमुच्यते । विप्रेणोक्त च यत्सर्व तत्सर्व च
मयोदितम् ॥ 13 ॥ हयग्रीव महोग्राव ससारग्राहनिग्रहम् । मणिभास्वच्छुभग्रीव शृणु वन्दे
कृताञ्जलिः ॥ 14 ॥ इत पर न वक्ष्येह परस्याक्षेप्कारणम् । कुत शर प्रयोक्तव्योऽसुरस्या
योग्यबुद्धिन ॥ 15 ॥

3. वृन्दावनाचार्य प्रकरण श्लोक– (16–27)

तस्माद्वृन्दावनाख्यान मन्दाना शङ्कितु मुने । कन्दाशनेन्द्र रचित त दोष न ददाति च ॥ 16 ॥
मन्मन. सन्निकर्षेण त्वन्मन स्मृति कारणम् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥ 17 ॥
मन्नेत्र सन्निकर्षेण नयन ते सुदर्शनम् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥ 18 ॥
मत्कर्ण सन्निकर्षेण त्वत्कर्णं शृणुतेऽनिशम् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥ 19 ॥
मज्जिह्वायुक्त त्वज्जिह्वाप्यंहो मुग्वचन भवेत् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥ 20 ॥
मद्घ्राण सन्निकर्षेण त्वद्घ्राण जिघ्रते ऽनिशम् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥21 ॥
मद्धस्त सन्निकर्षेण त्वद्धस्त कुरुते कृतिम् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥ 22 ॥
मत्पाद सन्निकर्षेण त्वत्पाद चलते पदम् । दिने दिनेऽभिजानीहि कानीह सुकृतानि ते ॥ 23 ॥
सर्वाणि करणानीति युक्तमत्करणानि ते । कर्माणि पुण्यरूपाणि कुर्वन्ति मम सन्निधेः ॥ 24 ॥
तस्माद्वृन्दावनाख्यान मुकुन्दानन्दकारणम् । मन्दाना बोधनार्थाय कन्दाशन कृत त्वभूत् ॥ 25 ॥
ए व निशम्य मम भृत्य मुखाच्च सर्वं वृन्दावनस्य विभवं सुजनाश्च सर्वे । श्रद्धालवो वितत भक्तियुता
भजन्तु सर्वेष्टद सकलपाप विनाशन तत् ॥ 26 ॥ मत्पाद स्मरणेनैव जनानामणिमादिता ।
प्राणनाथ पद हित्वा कोणप भजते नु किम् ॥ 27 ॥

4. व्यासभक्त प्रकरण श्लोक– (28)

शिलास्था कुरु पुत्रेश बलात्कारेण मत्कृतिम् । स्थलांतरगता विद्धि स्वलाभार्थं च नाकिना ॥ 28 ॥

5. बहुभक्त प्रकरणं श्लोक– (29)

देवैरप्यर्थितास्वार्थं आर्तिनाशाय पार्थिवै । प्रार्थ्येति किमु वक्तव्यं सार्थीकुरुत मत्कृतिम् ॥ 29 ॥

6. व्यासभक्त प्रकरणं श्लोक.– ($30-38\frac{1}{2}$)

चरमाज्ञा ममैवेय परमार्थेति विद्धिताम् । कच माचान्यथाबुद्धि परमानीतिरीर्यते ॥ 30 ॥ अहं रमामि रामेण रमारमणरूपिणा । अहं पुष्णामि कृष्णेन भाषित विष्णुरूपिणा ॥ 31 ॥ अह पृच्छामि मत्स्येन सच्छास्त्राणि प्रसङ्गत । गच्छामि कच्छपेनैव स्वच्छरूपेण स्वेच्छया ॥ 32 ॥ वराहेण करारोहे नमितोह च राहुणा । नृसिह्मेन कृतस्नेहे सैह्मिकेयेन पूजित: ॥ 33 ॥ वामनेनच सन्माने कामेनापि सुमानित । भार्गवेणैव चानर्घे माने सति च स्वर्गिणा ॥ 34 ॥ गर्गादि मुनिभि. सार्धं श्रद्धयाराधितोस्म्यहम् । बुद्ध प्रबुद्ध सिद्धेशो ऽबद्ध बुद्धिप्रबोधक ॥ 35 ॥ बौद्धराद्धान्तसिद्धार्थ देवाना बोधयत्यलम् । स देवो वरदो मह्य कदाचेह समागत ॥ 36 ॥ इति मामुक्तवान्सूक्त स्वपादेचापदात्यजत् । कल्की सङ्कल्प ससिद्धो म्लेच्छमूलकुलान्तक: ॥ 37 ॥ अनल्पमपि चालस्य चालयामास लीलया । एव दशावतारेषु दुर्दशारहितेषु च ॥ 38 ॥ सदा सुशरण प्राप्य तद्दासत्वमवाप्तवान् ॥ $38\frac{1}{2}$ ॥

7. विप्र प्रकरण श्लोक – ($39-43\frac{1}{2}$)

पूर्वं मयोक्त श्लोकेषु सांशायिकमति त्यज ॥ 39 ॥ त्वत्कर्णाभरणमुद्दिश्य मणिव्यत्ययत: कृतम् । अह ब्राह्मण ते वामकर्णेसस्थित सन्मणिम् ॥ 40 ॥ पाणिना दक्षिणे कर्णे न्यस्य तद्गतकामणिम् । वामकर्णे पुनर्न्यस्य मम पुण्यवचांस्यहो ॥ 41 ॥ अथोपदिष्टवानस्मि स्पष्टं मद्धस्तकर्म ते । कर्णे ते दक्षिणे विद्वन् पश्य हस्तेन सस्पृशन् ॥ 42 ॥ इतीद विद्धि सद्बुद्धे वृद्ध मद्धस्त कर्म च । शुद्धभावेन मामद्धा भज क्रोधंमम त्यज ॥ 43 ॥ अन्वारुहमहोस्वर्गं सहदेवैर्वसाम्यहम् ॥ $43\frac{1}{2}$ ॥

8 बहुभक्त प्रकरण श्लोक– ($44-44\frac{1}{2}$)

इदमाश्चर्यवृत्त मे श्रुत्वा सर्वेपि गर्विता ॥ 44 ॥ चर्वित मे मया सर्वं गर्व त्यजत शीघ्रत ॥ $44\frac{1}{2}$ ॥

9 वृन्दावनाचार्य प्रकरण– ($45–60\frac{1}{2}$)

कर्तु चाकर्तुमप्येवमन्यथा कर्तुमेव च ।। 45 ।। समर्थोह् न सन्देहश्चेश्वरस्य सदाज्ञया । इति पूर्वं मया प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् ।। 46 ।। मार्तण्ड रथमारुह्य स्वाण्डार्तेन सुमानित शरकाण्डज मातृणा करि(र)काण्डेन पूजित. ।। 47 ।। भानुमण्डलगं विष्णु कोनु ब्रह्माण्ड सस्थित । दोर्दण्डादर्चयन् साक्षान्माविनाण्डस्य शक्तिमान् ।। 48 ।। सूर्यस्य रथमाश्रित्य वीर्यस्य परमात्मन. । आर्यस्यापि ममास्यान्त कार्यस्यान्त गतं मया ।। 49 ।। एव सुष्टु रथे तिष्ठन् पृष्ठत परमात्मन. । काष्ठान्त यामि कामेन स्पष्ट पश्यश्च सज्जनान् ।। 50 ।। शिम्शुमार समासाद्य कसमारेण चादृत । सम्सरामि पुनर्नाह् कसरामीति याचये ।। 51 ।। सदेवो वरदो मह्य करदाय महाप्रभु. । स्मरदाश्रित दुष्कर्म विददार हरि· स्वयम् ।। 52 ।। तत्पुच्छान्त न पश्यामि स्वर्गमूर्तेर्महात्मन । पृच्छामि स्वच्छतत्वानि तत्पुच्छगत तेजसाम् ।। 53 ।। सचोपदिष्टवान् स्पष्टं ज्योतिर्मण्डल-मण्डनम् । ध्रुवादि सर्वलोकाना पालकत्व स्ववैभवम् ।। 54 ।। एवं क्रमेण सर्वाणि ज्योतीषि-गतवानहम् । तेजसा सर्वचक्षूषि विमुष्णन् विष्णवनुज्ञया ।। 55 ।। तिष्ठन् सूर्याभिमुख्येन कष्ट कुर्वन् अध सदा । स्पष्ट तष्ये महात्मान दृष्टयाचेक्षन् तमीश्वरम् ।। 56 ।। रथे तिष्ठन् पृथुग्रीव (तथो ग्रावान्) वृथाग्रह सुनिग्रहम् । ध्याये माया विना काय पातयित्वा च दण्डवत् ।। 57 ।। श्रेयोयास्ये त्वयावार्य मयोक्तं सत्यत. कुरु । इति सम्प्रार्थयन्नित्य श्रुत्यन्तेषु विचारयन् ।। 58 ।। कृत्य सर्वतु हित्वाह् स्तुते कृत्य करोमि ते । प्रभुस्तदा प्रसन्नात्मा प्रवणं मा प्रकृष्टधी ।। 59 ।। प्रावोचत्सुप्रसन्नोस्मि प्रकृत्या मोचये प्रिय । इति मामुक्तवान्सूक्त स्वपादेचापदात्यजत् ।। 60 ।। पस्पर्शगात्र नेत्रान्तै. दृष्टवान् स्तोत्रमात्रत ।। $60\frac{1}{2}$ ।।

10. शेष प्रकरण श्लोक (61–90)

कार्तकीर्ति· कृपापात्रतया हीनस्य पुत्रक ।। 61 ।। त्वमप्येवं प्रसन्नास्य प्रसन्नीकुरु त हरिम् । गुरुं मा मावमस्था: त्वं कुरु कार्य मयेरितम् ।। 62 ।। आलस्य न कुरु त्व हि पालयिष्येहमञ्जसा । कालक्षेपो न कर्तव्यः स्वालय ते भविष्यति ।। 63 ।। क्लीबोक्त्या स्वालयञ्चेति तवालस्याद्रु-

विष्यति । पालयामि बलादेव कालयाम्यपमृत्युताम् ।। 64 ।। तस्मान्साधो कुमाराश्च ह्यशुभाच्च
शुभात्मक । सभासु भास्वर वाक्य भावगर्भ तु बोत्र्य ।। 65 ।। बुद्धिमान्यव सिद्धेश श्रद्धा
कुरु बुधे मयि । बिप्रस्य तनुरेवेय मत्तनुर्नात्र संशय ।। 66 ।। अतएव त्वतो विप्र त्व कृत्या
वक्ति मत्कृतिम् । सुकृतिचास्य विप्रस्य स्वकृत्या मावयाम्यहम् ।। 67 ।। तस्माद्विप्राय
दातव्य क्षुधितायान्नमुत्तमम् । सकुटुम्बाय दारिद्रयात् क्रुद्धाय शुद्धाय च ।। 68 ।। अन्नकामाय
चरते कृशायेति श्रुतौ सुत । पश्यान्नदानमाहात्म्य मानसिद्धमनन्तकम् ।। 69 ।। शृत्यर्थ
जानतः पुत्र कुतो वक्ष्ये निरन्तरम् । मानत प्राप्त धर्म त मा त्यज त्व सुतोत्तम ।। 70 ।।
अह नमामि कामेन मानवायान्नदायच । दानवा अपि यास्यन्ते चान्नदानासुसद्गतिम् ।। 71 ।।
अन्नस्य नाम्नाचानन्तोप्यतियत्न करोति च । जीवाना जनने कोनु मानसिद्ध परित्यजेत् ।। 72 ।।
अन्नाद्भूतानि जायन्ते जाताश्चान्नेन वर्धन्ते । अद्यतेऽत्ति च भूतानि तस्मादन्न तदुच्यते ।। 73 ।।
एवमन्न निमित्तं च कृत्वा तत्तत्करोति च । अन्नतोऽपि तथान्नेन माहात्म्यं स्वस्त्र याति च ।। 74 ।।
अतो अन्नस्याविनाभावात् जीवाना जीवमानता । अन्नानि चैव जीवाना कानने वासिनामपि ।। 75 ।।
जीवमानप्रदान्येव किमु ग्रामनिवासिनाम् । अतोऽन्न सदृशो मानो जीवाना नैव विद्यते ।। 76 ।।
मयोक्तमन्नतत्व च शृणुते योऽनिश सुत । अन्नं च लभते पूर्णमनन्त चापि पश्यति ।। 77 ।।
इद कथ सन्घटते अनुपपत्तिरथात्रतु । इति मावित्त जीव त्व कत्थनं वापि मानव ।। 78 ।।
यद्येव वदसे विद्वन् मद्वन्दन विधि कुरु । क्रुद्धश्चेत् छिन्धिक्रोध त्व भिन्धि दुर्बुधि पद्धतिम् ।। 79 ।।
नोचेद्गच्छस्व दूरतु दार प्रति सदा कुरु । द्वार राज्ञा पुनर्गच्छ धीरवादमपा(थो)कुरु ।। 80 ।।
अथापि वक्ष्ये ते काम कथाक्रम विधि बुध । सुक्षीणस्त्व वृथाक्षेपो भिक्षामात्र ददस्व मे ।।
विप्रान्तर्यामिण पूर्ण पुण्यस्य तु गुणार्णव ।। 81 ।। अह विप्रमुखेनैव चान्नं भोक्ष्यामि नान्यथा ।
अनेक वैभव चापि मन्नन्दनमुखेनतु ।। 82 ।। विना नान्यत्र भोक्ष्यामि चान्नमात्रं तु तन्मुखे ।
तस्माद्विप्राय दातव्य त्रातव्यश्च सदा द्विज ।। 83 ।। साचिव्यं कुरु वाण्याच वक्तास्त्यात्सर्वएवच ।
अनेक मूर्ति सम्युक्त कीर्ति सन्तति सयुतः ।। 84 ।। प्रार्थयामि हयग्रीव स्वार्थं यास्यामि कामितम् ।
मूर्त्यैकया प्रार्थितया परैश्च स्वार्थेषु सक्तै कृतकृत्य बुद्धया । आर्तिच हृत्वा परमार्थरूप कार्त स्वराभ

हयकन्धरस्य ॥ 85 ॥ नमामि कामेन विना वदामि नामानि तस्यैव सुमानवाग्रच । ध्यायामि मायामपि कामितप्रदा त्वयामत सूक्ष्मतर हृदिस्थितम् ॥ 86 ॥ शतं शत च पद्माना प्रत्यध्याय गत कुरु । शुभश्रुतकथ त्व च भव नि सशयो भव ॥ 87 ॥ अहमेकेन रूपेण शोकं परिहरन् सदा । श्लोकान् वक्तु प्रविष्टोहं काकबुद्धौ द्विजोत्तमे ॥ 88 ॥ तथैकेनैवरूपेण मत्तोकेच प्रविश्यतु । लोकस्य दर्शनात्सद्य शोकं परिहराम्यहम् ॥ 89 ॥ देववृन्दसमायुक्तो मद्वृन्दावन सस्थित । सद्वृन्दाना प्रयच्छामिचेप्टवृन्दानि सर्वदा ॥ 90 ॥ एतत्सर्वं स्वाप्नद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्या शर्वं गुर्वादि देवान् दृष्टवोर्वशी यान्तु मां मानवेन्द्रा. ॥ 91 ॥ इदं वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ॥ 92 ॥ इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 93 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौहरेर्लोकगते तथामयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति सन्मती. ददात्यजस्रं सुत सत्यमेवतत् ॥ 94 ॥

ॐ इति श्री ब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने अलौकिविभागे वैभवपर्वणि पञ्चमोध्याय. समाप्त ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ षष्ठाध्यायः

1. शेष प्रकरण– (1–49½)

हरि ॐ ॥ तथैव नन्दने पुण्ये वने नन्दनमानित । इन्द्राण्येन्द्रेण चानन्दो मन्दाकिन्या रमाम्यहम् ॥ 1 ॥ तथापरेण रूपेण मेरौ नारायणार्चक । सुराणां शरणे रम्ये करणैर्मरणार्तिभि. ॥ 2 ॥ मुक्तोयुक्तोहरेर्भक्त्या शक्त्या सूक्त्या च शक्तिमान् । पृक्तस्तुषारैर्नेत्रोत्थैः प्राक्तृष्णा त्यक्तवानहम् ॥ 3 ॥ तत्रचैव चिर रम्ये रमारमण सारणे । कारणञ्च विनारीणा शरण यामि चारणै ॥ 4 ॥ एवं मेरौ सदारामे चाराधन परायण । नारायणस्य चरणे मरणार्ति जहामि च ॥ 5 ॥ तथैकेनैव कालेन कैलासे निर्मलाचले । सालवृक्ष शतालोले कोलादि मृगचञ्चले ॥ 6 ॥ पालिते बालरूपेण कालन कुर्वता (कुर्वता) सताम् । लोकेश पालकेनापि लालितोऽह न सशयः ॥ 7 ॥ हे नन्दन पुन. श्रीमन् ममानन्द प्रदो भव । मद्दास सङ्गीत सस्थ सत्पद्यानि सदा शृणु ॥ 8 ॥ सङ्गी-तस्यानुकूल्येन त्वङ्गीकुरु पदान्तरम् । प्रसङ्गीकुरु तस्यार्थ साङ्गीकुरु च मत्कृतिम् ॥ 9 ॥ विप्रस्य दोषेण कानिचित्पद्यानि मनासि न. । शब्दमान विरोधीनि कुर्वन्ति शृणु नन्दन ॥ 10 ॥ अथापि विप्रवर्यस्य दोषो नास्ति शृणुष्व तत् । जागृत्कृति ग्रहेवापि त्वग्रहो जायते सुत ॥ 11 ॥ स्वाप्नग्रहण शक्तौ च पश्य विप्रचमत्कृतिम् । तदपि ब्राह्मणस्यास्य मदनुग्रहतो ऽभवन् ॥ 12 ॥ सदनुग्रह माहात्म्य त्वद्हृदिस्थ सदा कुरु । अथचानुसराम्यत्र प्रकृतं पुत्र तच्छृणु ॥ 13 ॥ कृच्छ्रान्नास्ति ममैवेह तथा चापि न सशयः । अहमेकेन रूपेण स्वर्गे ऽनर्घ्ये न घर्घरम् ॥ 14 ॥ दीर्घज्ञान दिशाम्यद्धा गर्गादीना न सशयः । यमोपि कमनीय मे रूप दृष्ट्वा मनोरमम् ॥ 15 ॥ क पुमानीदृशो ऽस्माक लोक नाक त्वमागत । इत्य पृच्छत् प्रचेताश्च सुचेता अपि काश्चन ॥ 16 ॥ स्त्रियोऽप्यात्रेय मुख्याश्च कोत्र सुत्राम मानित. । तदापिकमनीय मे रूप दृष्ट्वा मनोभवम् ॥ 17 ॥ मेनेरतिः स्वभर्तार कामार्ता रूपसम्पदा । एव स्त्रियश्च सर्वास्ताः उर्वश्याद्या सुगर्विता ॥ 18 ॥ गुर्वादिष्टास्तु स्वाविष्टा. प्रहृष्टा रूपसम्पदा । वासिष्ठानथ दृष्ट्वा ता. पृष्टा कामेन तुष्टिदा. ॥ 19 ॥ अष्टाध्यायात्मक चैतत्कष्टान परिहरिष्यति । काष्ठान्ते कुर्वता ख्याति शिष्टानामिष्टद सुत ॥ 20 ॥

रामोपि तत्र मा दृष्ट्वा कामेन रहित मुनिम् । सुमनोहर मे नित्य भृत्यो भव समीपग. ॥ 21 ॥
इति मामुक्तवान् सूक्त स्वपादेचापदा त्यजत् । एव यमसभामध्ये समवर्ती सुविस्मितः ॥ 22 ॥
कुमाराभच मां दृष्ट्वा स मारोऽपि सुलज्जित । नरके परकीयाश्च सुरकार्यं विवर्जिता ॥ 23 ॥
स्वकीया अपि पाकीया प्रकीर्य मम पूजनम् । शरण मरणातीत करुणाकरमञ्जसा ॥ 24 ॥
तर्णि मोहसरणे स्फुरणं करण च मा । आगतः स्वागतोक्त्याच का गति पापिनामिह ॥ 25 ॥
इत्यपृच्छन् स्वच्छतत्व कुत्सित कर्मतत्त्यजु । क्रकचच्छेदन चापि छित्वा सर्वे दिव ययु ॥ 26 ॥
इत्येव नरकोत्तार त्रातार सर्व सज्जनान् । श्रुत्वा हित्वा तु कामार्ति नरक यान्तु मत्पदम् ॥ 27 ॥
मम स्वप्ने तव स्वप्ने चास्य स्वप्ने वदत्त्वयम् । तर्हि विप्रस्य तत्स्वप्न सत्य लोके भविष्यति ॥ 28 ॥
इत्यविश्वासत. पुत्र ये वदन्ति कुबुद्धय । तेषा शापान्प्रदास्यामि दासानामपि शाश्वतान् ॥ 29 ॥
कुतो वक्ष्ये भवत्स्वप्ने मूर्ति मायास्व पातकिन् । सुत मेऽकुमति प्रेत वृथा प्रेरितवानसि ॥ 30 ॥
श्रद्धाहीनं कुबुद्धे त्व वृद्ध त्याजितवानसि । सर्वज्ञोऽह न सन्देह कुमतिज्ञो दुरात्मनाम् ॥ 31 ॥
सुमतिज्ञ सता चापि तत्वज्ञोऽह विशेषत । सर्वत्र तव विश्वास ह्यविश्वास कुतोऽत्रतु ॥ 32 ॥
अविश्वासोत्र ते सम्यक् यदि वा तर्हि सर्वत । अविश्वासो भवत्येव तव सत्य मयोदितम् ॥ 33 ॥
विश्वासस्तत्रचेत्पुत्र ह्यविश्वासः कुतोत्रतु । सर्वे मयोक्ता श्लोकास्ते शोकमूलस्य नाशका ॥ 34 ॥
नाकवाक्यानीव पुत्र माकुरु त्व परेरित. । विप्रोऽय मम सद्बुद्ध्या शुद्धान्त करणोऽभवत् ॥ 35 ॥
श्रद्धायुक्तो मयोक्तेतु वृत्ति याञ्चना करिष्यति । यावदीश्वर दत्त वै तावतैव सुखी भवेत्
॥ 36 ॥ मत्प्रेरणाबल पश्य ब्राह्मणे पुण्य कीर्तन । कारण च ऋणान्मुक्तौ मत्कारुण्य विना नहि
॥ 37 ॥ एव कृते ह्यविश्वासे ह्यलमेतावतासुत । कृतेन मम सत्पुत्र स्वस्तितेऽस्तु कुतोऽशुभम्
॥ 38 ॥ विप्र प्राणावधिर्यावदित्युक्त पुण्य रूपिणा । कण्वादि मुनि मध्येतु शृण्वद्च मम मानसम्
॥ 39 ॥ स्वर्गागमन पर्यन्तमुत्सर्गोऽत्र न सशय. । निर्गतोद्च भवाम्यद्धा वाक्सर्गादपवादत
॥ 40 ॥ यथा गच्छन् गज शीघ्र गोक्षुराद्चपवादतः । न गच्छति पुन शीघ्र दुर्वादिगज सिह्म भो
॥ 41 ॥ तथाहमपवादेतु निवृत्तो वाग्विसर्गत । अत्रापवादक पुत्रह्यविश्वासोऽ स्मदीयक ॥ 42 ॥
तस्मान्प्रतिज्ञा हान्यादि दोषो मम न कश्चन । कदाचिदेव वक्ष्यामि कार्ये तु प्रस्तुते सति ॥ 43 ॥

इति पूर्वं मयाप्रोक्त मनुसन्थत्स्व बुद्धिमन् । ममेहत्रीणि रूपाणि शिष्टानि तुष्टानि च ॥ 44 ॥
मत्पुत्रे कृत पाण्डित्ये विप्रे वृन्दावने सदा । यथा वायुस्तवायुष्य वृद्धये वर्तते त्वयि ॥ 45 ॥ तथाह
वर्तयाम्यत्र विप्रे पुत्र न सशय । मे शुद्ध वृद्ध विप्रोऽयमतिमुग्ध स्वकार्यतः ॥ 46 ॥ क्रुद्धस्त्वं
माभवस्वाद्य श्रद्धायुक्तो बुधे मयि । सत्य वच्मि हित वच्मि सुत वच्मि पुनस्तव ॥ 47 ॥ विप्रोय
वर्तते वृत्ति कुत्र यास्यति मत्प्रिय । विधवाश्रुत तेऽद्यैव विधिश्च विमुखो भवेत् ॥ 48 ॥ द्विज
कार्यतमद्रोहात् द्विजकार्यं विरोधिनः । सुखिन सन्तु मद्भक्ताः शश्वज्जीवन्तु मत्प्रिया ॥ 49 ॥
अति सौभाग्यवन्तश्चसन्तु भक्तियुता हरौ ॥ 49½ ॥

2. विप्र प्रकरण श्लोक – (50–58)

मम वृन्दावने पुण्ये कमनीय तु मा स्मर ॥ 50 ॥ श्रम हारिणमज्ञात्वा सुमनास्त्व न गच्छह ।
एव बुद्धौ सदा शुद्ध श्रद्धा कुरु धिया तव ॥ 51 ॥ क्रोध त्यज द्विजाद्यैव भज मा भुजगेश्वरम् ।
अहं तवाहित नैव वच्मि किञ्चन काचन ॥ 52 ॥ व्यथा ते मास्तु नास्तीति गुरुदैव वदन्ति तैः ।
मत्सुतस्य सुविश्वास पश्य त्व विप्रसत्तम ॥ 53 ॥ सीतापतेश्च भक्तस्य व्यास शेषस्य चेव हि ।
चतुर्णामपि विश्वासे स्वर्ण लाभ यथा तथा ॥ 54 ॥ कर्णश्राव्य भवत्येव वर्णात्मकमिदं वच. ।
मत्प्रेरिताः सुविश्वास कुर्वन्त्येते न सशय. ॥ 55 ॥ पश्यन्ति विश्वास फल मैहिकामुष्मिक चयत् ।
वर्णात्मकमिति प्रोक्त कर्णेन शृणु नन्दन ॥ 56 ॥ स्वर्णवर्ण शिलायां मे चीर्णेन लिखीतं कुरु ।
वर्णाना ब्राह्मणाद्याना कर्णश्राव्य तथा कुरु ॥ 57 ॥ स्वर्णलाभाय ते पुत्र शर्मणे च सदा तव ।
सत्य सत्थ पुन सत्यमुद्धृत्य भुजमुच्यते ॥ 58 ॥

3 वेदनिधि प्रकरणं (59-64½)

शस्त शस्त कुरु क्षिप्रं विप्रस्य न मृषावचः । शीघ्रेणाहन्तु गच्छामि व्याघ्रादिभय कम्पिता ॥ 59 ॥
प्राग्र्चाथ गौर्यथारण्ये स्वाग्र्चा मूर्ति भजामि ताम् । अविश्वासेन सर्वेषा उर्व्यामत्यन्त पापिनाम्
॥ 60 ॥ तेषामाकर्षण काले यमदूतैश्च कारयन् । तस्मान्नरवर श्रेष्ठ प्रेष्ठ मे सर्वदा मठे ॥ 61 ॥

बुद्धि सौष्टव सम्युक्तान् श्रेष्ठानङ्गी कुरु स्फुटम् । इयं तव शुभा बुद्धि. कियन्तः कुजना भुवि ॥ 62 ॥ नयन्तो नरकावास स्वय तेऽपि पतन्त्यहो । कविता ब्राह्मणे नास्ति सविता वेत्ति सर्वथा ॥ 63 ॥ भविताऽथापि लोकोऽयमयुत शरदा शतम् । मयाऽङ्गीकृत विप्रोऽय प्रेत्य पुत्र सुखी भवेत् ॥ 64 ॥ कात्र हानि कृताचास्य परैर्हास्ये कृतेप्युत ॥ 64½ ॥

4 विप्र प्रकरण श्लोकः– (65-66)

ब्राह्मणाधम मद्वाणी निर्गुणान् प्रति माभण ॥ 65 ॥ गुणिना भण सद्वाणी नोचेत्प्राणान् वृणोमि ते । काण काण गुणैर्हीनोप्यण्वीकुरु कुमानवम् ॥ 66 ॥

5 वेदनिधि प्रकरण – (67–101)

मत्सन्निधाने सति नन्दनाग्र्च वृन्दावने सुन्दरमन्दराभे । वृन्दारकेन्द्रै सहचेन्द्रियेशो वीन्द्रादिदेवै. सहसन्निधत्ते ॥ 67 ॥ मयि गच्छति सत्पुत्र देवै सह मुनीश्वरै. । परिगच्छति स्वच्छन्दोप्यनेकात्म सुमूर्तिभि. ॥ 68 ॥ अन्वय व्यतिरेकानु विधायित्वेन तस्य मे । कस्यचेदृश माहात्म्य पश्य लोके सुचक्षुषा ॥ 69 ॥ तस्माद्विश्वासत पुत्र यास्यन्त स्थापयाशुतम् । सेश्वरं भास्वर मूर्ति कार्तस्वर समाकृतिम् ॥ 70 ॥ अविश्वासे प्रयास्यामि सुविश्वासे वसाम्यहम् । तव श्वासप्रणेताह भविष्यामि न सशयः ॥ 71 ॥ तस्मादायुष्य वृध्यै ते शुद्ध विश्वास सस्थितिम् । कुरु श्रद्धायुतो नित्य कोऽद्धावक्ता च मा विना ॥ 72 ॥ सहोदर च हित्वापि कविः स्यां त्वन्मुखे सदा । एतच्छ्रुत्वा रहस्य मे परस्य सुयशस्विनः ॥ 73 ॥ विप्रस्य शश्वदुक्त्याच विश्वास कुरुमत्कृतौ । दर्वीकरो गर्वितोऽपि गरवीर्येण गारुडै. ॥ 74 ॥ गा गतोऽपि न गन्ता च स्वांगतिं सौगतो यथा । तथैव तव विश्वास विश्वस्त प्रस्तुता गतिम् ॥ 75 ॥ हित्वाशस्ता स्थिति प्राप्य त्वत्कृता सम्स्थितोऽभवं । तवादराख्य रोधेन प्रतिरुद्धो भवामि च ॥ 76 ॥ त्वदाराधित पादाब्ज सुधा सागरगो यथा । अभव शुभमेव त्वमभय चापि मद्भव ॥ 77 ॥ लभ मे भव सम्प्रीति भाजो भव्य भवेषुच । इत पर परैरुक्ता रिक्ता विश्वासत कृतौ ॥ 78 ॥ न्यत्कृता तर्किता सद्भि. स्वीकृता न कुरु प्रिय । काकोदरो यथा लोके तोकोदर प्रपूरणम् ॥ 79 ॥ भेकोदरगतान्त्रैर्वल्मीकोदर गतोऽपि सन् ।

कुरुते निरतस्तच्च स्मरते हरते नरै. । हरन् तु त्वरते रन्तु पुरते क्रियते च सः ॥ 80 ॥ तद्वत्खलोऽपि मलभाण्डमजाण्डकोशे स्वस्योदर तु तरते परपीडनाच्च । नित्यं कलत्ररतिमान् भवतीह पुत्र प्राणान्परस्य हरते नरके चरिष्यन् ॥ 81 ॥ अप्राकृत प्रवक्ष्यामि विप्रान्तर मुखेन च । सुप्राकृत मनेनैव सम्प्रार्थय सुताशुमाम् ॥ 82 ॥ शिष्टानि तुष्टानि चेति वर्णन्यूनत्वतः सुत । सन्निधानस्य न्यूनत्व क्रमाज्जानीहि मानव ॥ 83 ॥ वृन्दावने यादृश तु तादृश नास्ति नन्दने । नन्दने यादृश धीमन् तादृश नास्ति ब्राह्मणे ॥ 84 ॥ अधिष्ठानस्य माहात्म्य दातु वृन्दावने सदा ॥ वृन्दारकेन्द्र सन्दिष्टो मन्दस्मित वसाम्यहम् ॥ 85 ॥ त्वयि सच्छास्त्र वक्ताच व्यक्त व्यक्तिमता वर । त्यक्त्वा सर्वाणि कृत्यानिभृत्यान्नग्रहकातरः ॥ 86 ॥ वसामि मनसा श्रीमन् दासो व्यासस्य शासनात् । श्वासरूपेण चावासः श्रीशस्यापि भवाशुच ॥ 87 ॥ शास्त्रार्थज्ञ कृतार्थ मा त्राता त्व सर्वदात्र तु । कुबेरोप्यथमा दृष्ट्वा सभेरीश्व आदरात् ॥ 88 ॥ गम्भीर स्तोत्र सन्नाद सुभीरु सन्नुपागत. । गृह्णन् पाणि गुणिन् धीमन् मणिकीर्णानि मानव ॥ 89 ॥ ददौचाभरणान्याशु चरणे मणिराशिकम् । स्वग्रह वेशयामास सगृह्णन्नेव मे करम् ॥ 90 ॥ प्रगृहीतमति प्रेम्णा जगृहे मम पादुके । कुबेरस्त्वथ मा दृष्ट्वा सुवीरोऽपि सुविस्मित ॥ 91 ॥ त्रयी विरोधिन हत्वा कवीश्वरमुपागतम् । यथा करोति वेदस्य निर्भय भारतीपति ॥ 92 ॥ तथा करोषि लोकेश प्रीति साधितवानसि । इति मामुक्तवान् भक्त्या मत्कृतिस्मृति मात्रत. ॥ 93 ॥ त्यक्तवान् सर्वकृत्यानि श्रुत्वा तत्वानि मे सुत । अह निमिषमात्रेणानिमिषै सहितोऽगमम् ॥ 94 ॥ पश्यतामेव सर्वेषा पाशिनो लोकमागत । प्रचेता अपि मा दृष्ट्वा सुचेताश्च विपश्चितम् ॥ 95 ॥ कुचेताश्चागत पश्चात् स्वच्छ याचितवान्मया । ज्ञान भानुनिभ मौनिन् मानेन सहित शनै ॥ 96 ॥ अनन्तानन्तमाहात्म्य सूचन लोचन यथा । काञ्चनेनाञ्चनं कुर्वन् मा छत्रं पापिनामिह ॥ 97 ॥ लाञ्छनै. प्राञ्चित जानन् वाञ्छित चाप्तवान्मया । तदादरेण सर्वेऽपि गर्विता अपि चर्वितम् ॥ 98 ॥ दर्वीकर पति पर्वण्याप्ता स्वर्वासिनश्च ये । साधुसाध्विति सम्भाष्य जगृहुर्दर्शन च मे ॥ 99 ॥ स्वादु स्वादु पदैर्दिव्यै र्मधुरोक्ति समन्वितै. । एव ज्ञानोपदेश च मानवान्तक सन्निधौ ॥ दानवा अपि तच्छ्रुत्वा स्तुवन्तो मां दिव ययु ॥ 100 ॥ एतत्सर्वं स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्र-

वर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्या शर्व गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्राः ॥ 101 ॥
इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ॥ 102 ॥
इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 103 ॥
यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौहरेर्लोकगते तथामयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति सन्मतीः
ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ॥ 104 ॥

ॐ इति श्री ब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने अलौकिविभागे वैभवपर्वणि षष्ठोऽध्यायः समाप्त ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ सप्तमाध्यायः

1. वेदनिधि प्रकरण– (1–44)

हरिः ओ ॥ एव वै देवतालोके पाकशासन पूर्वकान् । दृष्ट्वा चाकाशगामीतु सत्यलोकमितोऽगमम्
॥ 1 ॥ तत्रैव निवसाम्यद्धा शुद्धान्तःकरण. सदा । बद्ध्वा हयग्रीवपद श्रद्धायुक्तश्च सुस्थिर
॥ 2 ॥ तत्रापि मा हयग्रीव श्रुत्यर्थ सर्वमेव च । ग्राहयामास सर्वज्ञो वर्गे वर्गार्थतत्ववित् ॥ 3 ॥
" सर्गे सर्गे तथाह वै स्वर्ग यास्यामि मार्गयन् । घर्घरौ तौ च दैत्याग्री मधुकैटभ सज्ञितौ ॥ 4 ॥
तौ हत्वा सलिले काले लोकं निर्मितवानलम् । पालयामि कुलालोऽपि कलश पालयन्यथा ॥ 5 ॥
एव सृष्ट्याद्यष्टकं च स्पष्ट कष्टं विनाप्यहम् । श्रेष्ठ सुष्टुकरोमीष्टा भक्ताना प्रेष्ठ सद्गतिम्" ॥ 6 ॥
इति मामुक्तवान्भक्त त्यक्त्वा सर्व तु पातकम् । प्राप्त पदान्तिक स्वस्य शक्त्यायुक्त श्रुतिग्रहे ॥ 7 ॥
सहस्रपद्य तत्पद्म तत्पदाख्य दलान्वितम् । तद्भाव सौरभ भुवं जिघ्रन् बिभ्रत्स्वमूर्धनि (बिभ्रतुमूर्धनि)
॥ 8 ॥ विप्रास्य सरसोद्भूतं तरसा सर्व भूसुराः । शिरसा स्वरसोपेता· श्रियैतामरस परम् ॥ 9 ॥
धारयन्तु बुधागारे धारयन्तु सदारकाः । आदरै पादरजसा धूतपापाश्च येऽनरा ॥ 10 ॥ इत्थ
ममोक्तिरेवेय कथ कृत्रिम वार्तया । व्यर्थता याति तत्वज्ञ पार्थिवेष्वपि सार्थिका ॥ 11 ॥
अतिगोप्यानि पद्यानि मयोक्तान्यपि कानिचित् । जनस्यायोग्यता दृष्ट्वा हृतवान् विप्रवाक्यत
॥ 12 ॥ अहं त्व विश्वासमेव भाविन भावनात्मक । भावयन् भानुमद्धीमन् अबुधानां हरामि च
॥ 13 ॥ एव नित्य प्रनृत्यन्वै सत्य कर्तुं मयोदितम् । तत्तन्मुखे प्रयत्नानि वक्तु तथ्य करोमि च
॥ 14 ॥ अह धवलगङ्गाया देवै. सह मुनीश्वरै । अरुणोदय वेळाया स्नात्वा गच्छामि नित्यश
॥ 15 ॥ नराणां दर्शनं चापि स्पर्शन च विमर्शनम् । सुराणा नैव धर्मश्च संभाषणमपि प्रिय ॥ 16 ॥
स्वप्नेपि चाप्तवान् श्रीमन् आयुष्मन्नरदेहिनम् । प्राप्नोति यदि वा ताप नरकेचाप्नुयाद्ध्रुवम् ॥ 17 ॥
अथापि मे न दोष स्यान्नि सग वपुषो ऋषे । अघमर्षणतो दोष शोषयामि तदप्यहम् ॥ 18 ॥
तस्माद्धवलगङ्गायामङ्गीकृत्य मुनीश्वर । सङ्गीकृतावगाह सन् स्वाङ्ग यास्यामि नित्यश.
॥ 19 ॥ अथ ते वच्मि सत्य च प्रश्न मा कुरु मा प्रति । शिश्नोदर पराणाच वाच न शृणु नन्दन

॥ 20 ॥ शोषये स्मृतिमात्रेण दोषं सर्वविपश्चिताम् । हयास्य कृपया नित्य नयास्य चरणार्चनात्
॥ 21 ॥ प्रियास्यैव गति. प्राप्ता प्रयास्यामि न ससृतिम् । हे पुत्र वृत्रहन्ताय विचित्र कृतवानहो
॥ 22 ॥ पित्राद् (दि) ष्टश्च स्वच्छत्र धृतवानत्रमूर्धनि । धन्वन्तरि भजे नित्य मन्वन्तरपतिं प्रभु
॥ 23 ॥ तन्वन्तरगतश्चाह नन्वन्तर गतोऽपि सन् । अमृताशुगत देव त्वमृताब्धि समुद्भवम्
॥ 24 ॥ अमृत पाययन्त मा अमृताक्त कमण्डलुम् । सदेवो वरदो मह्य तदैव प्रभुरव्ययः ॥ 25 ॥
ददौच दिव्य विज्ञान मुदैव मम सेवया । " श्रीपतिश्चोत्तमो नित्य सत्य जगति तत्कृतम् ॥ 26 ॥
कत्थन तच्चमिथ्येति जल्पन्ति दितिजाः सुत । पूर्व सुरासुरगणैरर्थितोऽह कथान्तरे ॥ 27 ॥
तथान्तरे पपुर्देवास्त्वमृतं चेतरेमृति । युद्धे देवै. सुसन्नद्धा विद्धा वृद्धविरोधिन. ॥ 28 ॥
मुग्धा. सद्भावतो दुग्ध पयोधौ मध्यगाश्च ते । तद्द्वेषाद्द्वेषरूपास्ते मृषेति मम भाषितम् ॥ 29 ॥
भाषन्ते शेषशायि च दोषीति सुषिरोक्तिभि । इति मामुक्तवान् सूक्त स्वपादेचा वदत्यजत् ॥ 30 ॥
का पद्मान्तक दैत्यानामन्तक चापि त भज । अनन्तं त नतोस्मीश देशतः कालतश्च य ॥ 31 ॥
गुणतश्च वदन्तो ये सन्त. कान्तं श्रिय सुत । वैद्यो धन्वन्तरिश्चाय वैद्यशापाख्यरोगहा ॥ 32 ॥
चोद्य च कृतवान् मह्य चार्यंतौ हृतवान्मम । भैषज्यं कृतवान्मह्यं वैषम्यरहितः प्रभु ॥ 33 ॥
भैष्म्या (भैष्मी) पति प्रसादाख्य प्रेष्यस्य स महाभिषक् । एव ज्ञानामृत श्रीमन्नानृतं चोच्यते मया
॥ 34 ॥ कोमृति नानुयातीह मामृते त वदस्व मे । हयग्रीव प्रसादेन शुभमेव ग्रसिष्यसि ॥ 35 ॥
भवग्राहाद्भय नास्ति शुभग्रह निरीक्षया । मत्प्रसादेन पुत्रेश सुप्रसङ्गी भविष्यसि ॥ 36 ॥
कुप्रसङ्ग निराकृत्य सुप्रभाते प्रियो भव । नित्य वच्मि शुचि प्राञ्चं कच गृह्य वचो मम ॥ 37 ॥
विचक्षणं विचार्याहमाचार्य प्राक्चतुर्विधम् । तत्व तत्वविदा श्रेष्ठ मत्वा तन्मतमव्ययम् ॥ 38 ॥
कृत्वाकृत्वाहमत्यन्त सुखी भव शमिन् सदा । वसामि नित्य श्रीशस्य सभायां सारवत्तया ॥ 39 ॥
व्यासात् पाराशरात् सारतत्वानि स्मारितोऽभवम् । बदरीपुर वासेतु मदिरा पानत सुत ॥ 40 ॥
कदरीकृत चारित्रान् विददार हरि. स्वयम् । नरनारायणात्पुण्यं शृणोमि मुनिमण्डले ॥ 41 ॥
स्मरणात् सर्वपापघ्नात् करण मुक्तिपद्धते. । व्यासोऽपि दासाय विशाल बुद्धे. शशास मह्य जगदीश
दास्यम् । सदा हयास्य समुपास्य श्रीशं सेशं सशेषं जगदासदासम् ॥ 42 ॥ विरिञ्चपूर्व कविरञ्जितं

हरिं स्वरञ्जित मौनिजनै रथाञ्चितम् । स्मर जयत्व स्मर मार ख जनि यद्रञ्जितं त्वद्धृदयं निरञ्जनम् ॥ 43 ॥ इति मामुक्तवान्व्यासो दास भासुर विग्रह । मन्दहासान्वितो नित्य इन्दिरे-शोपि मा तदा ॥ 44 ॥

2 विप्र प्रकरण (45–81)

सुषिरोक्तिभिरित्युक्ते कषणोक्तित इत्यहो । भाषसे भेषज किं ते जिह्वाया अपि तद्वद ॥ 45 ॥ वातपित्तादि दोषाणा मेलने सति कालत । बालकान्सति मित्रादीन्प्रति कालयते यथा ॥ 46 ॥ तथा वदस्यन्यथा त्व कथा वक्ष्ये हरे रथो । तत्कथा मत्कथायुक्त सर्वथा मावृथा भवेत् ॥ 47 ॥ सैवते भेषज भाषा प्रेरयिष्यति नान्यथा । निर्दोषाणा मृषावाणी न भविष्यति सर्वथा । तस्माद्वक्ष्ये कथा तथ्या प्रथितान्वय सभव ॥ 48 ॥ तिथौ तिथौ माकृथास्त्व व्यथा तात वृथा वृथा । तथा तथा भवत्येव हरि कर्ता यथा यथा ॥ 49 ॥ हरेराज्ञा पुरस्कृत्य स विधिर्वर्तते विधौ । हरश्च हरते सर्व स्वय चास्य स्थितौ तथा ॥ 50 ॥ गर्व हित्वा तु गुर्वर्थ गीर्वाणा सर्व एव च । गन्धर्वा अपि गान्धर्वशौण्डा पण्डितमानिनः ॥ 51 ॥ हरि ययुर्मुरारि तच्चरण परमादरात् । सुरास्ते किङ्करवराः शरण प्रापुरञ्जसा ॥ 52 ॥ करदा वरदायाथ स्मरदाश्रयदायच । परदारपरान् देव विदारय क्रुधा रिपून् ॥ 53 ॥ विदारया सिधारया सुधारस मुदीरय । उदार सादरं धारा पदार विन्दजाम्भर ॥ 54 ॥ इत्यूचु सो चिर वाक्य श्रुत्युक्त प्राक्तन च ते । यौक्तिकं शौक्तिरुप्यत्व मत चातात्विक जगु ॥ 55 ॥ इति सप्रार्थितस्य भक्त्याऽकृत्रिमयासुत । कृत्य तत्कृतवानत्र चित्र हरि कृत बत ॥ 56 ॥ पारम्पर्येण राजत्व तदीयाना मदीरितम् । अतश्चिरेति धैर्यार्थ पूर्व मे वागुदीरिता ॥ 57 ॥ तत्वज्ञाना मुनीशान शासन न विनाप्यनु । शनैर्मद्वचन जानन् धीमन् मद्वचन शृणु ॥ 58 ॥ अह पूर्वेऽपि सर्वज्ञो गुर्वाज्ञा त्वमगर्वित । शिरसा धारय प्रार्थ्यामीश्वरज्ञोति शीघ्रत ॥ 59 ॥ परदारेति पूर्वोक्ता. गरदा स्वपतौ च या. । विददार हरि सर्वा असिधारा-भिरेव ता. ॥ 60 ॥ तत्पर सहरि स्वैर गर खड्गात् न्यकृन्तत । वरद परदेशस्थे स्मरदाश्रयद स्वयम् ॥ 61 ॥ रामो राजीव नेत्रोसौ रावणावरजे यथा । करदा वरदायाथ स्मरदाश्रयदाय च

॥ 62 ॥ इति पूर्वं मया प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् । वादिराजाग्रतः क्षुद्रराजकार्यं कुत सुत
॥ 63 ॥ वादीभमृगराजोह वादिराजो हरिं भजे । इत्यपि स्वोक्तमेवात्र ह्यनुसन्धेयमन्वहम्
॥ 64 ॥ इति सर्वज्ञता शान्त स्वान्तस्थ कुरुचान्तकम् । मा तान सन्तत त्व च चिन्तयित्वा निकृन्तय
॥ 65 ॥ तस्यापि स्वोक्त दाढर्चार्थ स्वप्ने वक्ति रघूत्तम । कात्र शङ्कापि ते मास्तु शास्त्रज्ञ मम सत्कृतौ ॥ 66 ॥ उदार सादर धरा पदारविन्दजाम्भर । हृदादरान्मदीरित हृदिस्थित सदा कुरु ॥ 67 ॥ इत्यह प्रार्थयाम्यद्धा बुद्धि सिद्धेश्वर हरिम् । प्रवृद्ध ज्ञान सशुद्ध समिद्धाग्निरिव ज्वलन् ॥ 68 ॥ अतस्तदीरित वाक्यमैहिकामुष्मिकं च यत् । त्वत्स्वीकुरु गुरूक्त चेत्यतो भवति ते शुभम् ॥ 69 ॥ तथैव शेषमुद्दिश्य यद्वाक्य च मदीरितम् । विश्वासे सति तद्वैस्यात् नस्याद्वा तदभावत ॥ 70 ॥ विश्वासिनामवश्य तु तद्वैस्यात्पश्य शोभनम् । स्वस्याविश्वासत शान्त नस्याद्वा कस्य दोषिता ॥ 71 ॥ विश्वासिना समाजे च न पश्यामि हि तादृशम् । यादृश व्यास भक्तेशं तथा सीतापतेर्मतम् ॥ 72 ॥ तयो र्विश्वसतो र्वीशाधीश श्रीशोत्र शोभनम् । दास्यत्यसशय पश्य मत्प्रसादात् स विश्वकृत् ॥ 73 ॥ गुरु प्रसादत. कस्य फल न स्यादवश्यतः । करिष्यत्येव त त्स्वामी मत्प्रसादानुसारत. ॥ 74 ॥ प्रसाद मत्प्रसादेन प्रसाद स करिष्यति । क प्रसादमृते तस्य प्रसीदति न सीदति ॥ 75 ॥ तस्माद्गुरौ सदा धीर रति कुरु हरौ प्रिय । गुरुद्वारा प्रसन्नः सन् भरति त्वा रमापति ॥ 76 ॥ शुद्धसद्धर्मसिद्धाना पद्धतिं बुद्धिमान्कुरु । क्रुद्धो मद्धर्मरुद्धाना पद्धतौ ; स्तब्धता कुरु ॥ 77 ॥ सिद्धमद्धर्म पद्धत्या श्रद्धावान्मधुसूदनम् । आराधय बुधाराध्य विबुधेश्वर बुद्धिगम् ॥ 78 ॥ मधु क्रुद्ध नु धीमान् यो गदाधाराहत व्यधात् । अर्चिमर्गेण गत्वाह स्वर्चित. सर्वदैवतै ॥ 79 ॥ चर्चितश्चन्दनै दिव्यै र्नार्च्छेन्मा कोटि सद्गुणम् । ईश्वरस्य प्रसादेन सेश्वर जगदद्च मे ॥ 80 ॥ प्राश्रितचास शास्त्रेश मात्रास. सर्वथा तव । तमीश्वर भास्वर सूर्य शौर्यंद ममेश्वर सर्वं जगच्चसेश्वरम् । मुनीश्वरैः सर्व सुरेश्वरेश्वरै वशेकर सर्वं महेश्वर स्मरे ॥ 81 ॥

3. वेदनिधि प्रकरणं (82-95)

अनन्तासन पर्यन्तमनन्त पद सञ्चरन् । अनन्तशयन दृष्ट्वा ह्यनन्त सुखमन्वहम् ॥ 82 ॥ अनुभोक्ष्ये

शनैर्वक्ष्ये मुने लक्ष्यं मन. क्षतिम् । तनुक्षतिं न वक्ष्येऽहं वक्ष्ये ननु मनः क्षतिम् ॥ 83 ॥ तनुक्षति क्षमेनित्य क्षमे नाहं मन क्षतिम् । दक्षान्मन क्षति त्र्यक्ष क्षमते कि विचक्षण ॥ 84 ॥ मन्मनो वेदना सद्य. पद्यैर्वक्ष्येऽत्र नन्दन' । त्वदग्रतो बुधाग्र्यस्त्व कुरुशीघ्रं तदग्रत ॥ 85 ॥ अध्यायान् गुरु पद्याना स्वाध्यायान्न विनाप्यनु श्रद्धावान्नैव क्रुद्धोहं वृद्धमङ्गीकुरु प्रिय ॥ 86 ॥ शिलास्था कुरु शीलाढ्य सालप्राशोऽमला कृतिम् । लोकेश पालयेऽसद्य त्वा बालं काल कालत ॥ 87 ॥ एतद्दु खेन मे सर्व सुख मे पारलौकिकम् । विषमिश्रामृत यद्वत् तद्वदेव भवत्यहो ॥ 88 ॥ एतत्कार्यत्रय शिष्टमिष्ट कुरु यथेष्टतः । स्पष्ट मे मनसस्तुष्टि शिष्ट साधय साधु भो ॥ 89 ॥ इतः पर न वक्ष्यामि कुतो वक्ष्ये निरन्तरम् । सुतान्तर न पश्यामि मत मे साधकत्वलम् ॥ 90 ॥ हे पुत्र शास्त्र वक्ताह स्तोत्र कुरु ममात्रतु । हे मित्र पात्रभूतोय कात्र शङ्कातु कृत्रिमा ॥ 91 ॥ अन्यथा पर सौख्य मे दु खा सभिन्नमेव हि । कोऽन्यथावक्ति तत्वज्ञ मन्मतज्ञ वृथाज्ञता ॥ 92 ॥ ब्रह्माण्ड समभाण्डै में माण्डव्यमुनि पाचितम् । शाण्डिल्य शौण्डित चान्न कौण्डिन्य परिवेषितम् ॥ 93 ॥ चतुर्विरचित तच्च चतुर्मुख सुर्चावितैः । चतुर्वेदोदितार्थैश्च चतुराश्रम वर्तितः (भिः) ॥ 94 ॥ उपेन्द्रेण सहप्रेम्णा ह्युपते गा इवाकरम् । उपभोक्ष्ये ह्युपेक्षातु ह्युपभोक्तृषु नास्ति मे ॥ 95 ॥

4 विप्र प्रकरणं (96–101)

मम भोजन सन्तोष सुजनाम्बुज भास्करम् । कुजनाम्बुज सकोच द्विजराज ममात्मजम् ॥ 96 ॥ वदन्त द्विज ते कल्प भुज मज्जनता प्रति । मदजाड्य रुजाहीन द्विजाराध्य भजा (जो) द्यतम् ॥ 97 ॥ मम भोजन सन्तोष ये शृण्वन्ति मुनीश्वर । तेषामन्नानि सम्पूर्णानीति सत्या फल श्रुति ॥ 98 ॥ मम भोजन सन्तोष ये च शृण्वन्ति नित्यश । तेषामप्यनिश विप्र सह भोजनमेव च ॥ 99 ॥ इत्येक श्लोकमेकेच न वदन्ति मुनीश्वरा । पाकशासन लोके च को न वक्ता च नाकिषु ॥ 100 ॥ तेन ते भविता तोषो दोषोऽपि तदनादरात् । मदनादरतो यद्वत् द्विज तोपय याजय ॥ 101 ॥

5 वेदनिधि प्रकरण श्लोक – (–101 द्विज तोषय इत्यारभ्य –110)

कुरु कार्यं त्रय शिष्ट परलोक सुख हरम् । अन्यथैतच्चिन्तयामि कान्त कातरता भवेत् ॥ 102 ॥ स्वान्तरस्था कुरुश्रान्ति मा तारय सुकार्यत. ॥ 103 ॥ एतत्कार्यं त्रय पुत्र शत्रु हास्याभिमन्त्रितम् । चित्र गुरूक्तमप्यत्र पुत्रेण न कृतत्विति ॥ 104 ॥ यादृशोह गुरुर्धीर तादृश शिष्यएवच । इति मे हत दैतेया हास्य कुर्वन्ति नित्यशः ॥ 105 ॥ तस्मात्कुरु गुरूक्त ते मनसा स्मर धीर भो । कार्यत्रय त्रिकालेऽपि कदा कुर्यां तदीरितम् ॥ 106 ॥ सत्य सत्य पुन. सत्य विप्रोक्तिर्नैवमेकृतिः । सत्य सत्यं पुनस्तथ्यमेतत्कार्यत्रय सुत ॥ 107 ॥ तत्पाद कमल फुल्ल मद्गले बध्यतेऽमल । उपलस्थल पर्यन्त मम निर्मल सत्कृतेः ॥ 108 ॥ अध्यायकृति पर्यन्त स्वाध्याय कुरु मद्गतम् । बुध्द्यारोहय मद्वार्य वृद्ध विप्रमति प्रियम् ॥ 109 ॥ एतत्कार्यं त्रयस्यापि सुनिष्कृत्यर्थमेवच । प्रत्यय कुरु पुत्रेह मत्प्रिय विप्रसाक्षिकम् ॥ 110 ॥

6 सीतापति प्रकरण – (111–112)

हे सीतापति भक्तेश हातोक प्रति मे वद । होमेवा जुह्व मद्वाक्य हूहूगन्धर्व गानगम् ॥ 111 ॥ कार्यत्रय नष्टमासीत् षष्ठिकाल व्रत चरे । ममेष्ट सिद्धिपर्यन्त कष्ट त्याजय भोजहे ॥ 112 ॥

7 वेदनिधि प्रकरण (113-127)

हे पुत्र तवचाप्तिश्चेच्छ्रुत्वा सीतापतेर्वचः । कार्यत्रय शात्रवाणा नैवहास्याश्रय कुरु ॥ 113 ॥ पञ्चवृन्दावने पुण्ये पुराण पञ्चलक्षणम् । पञ्चास्य वाक्य सन्दिष्ट त्वच कारय भूरिशः ॥ 114 ॥ निर्विघ्नत कुरु त्वच ह्यविघ्न त्वग्निसन्निभम् । समारग्लानि भग्नाना तद्रुजा रुग्णकर्मणाम् ॥ 115 ॥ अह निमिषमात्रेणानिमिषै. सह नैमिषे । मनुष्य लोकमायुष्मन् मनीशामि मुनीश्वर ॥ 116 ॥ नैमिषारण्यगस्यापि नो विषादस्त्वभून्मम । मनीषिणा मत वक्ष्ये सर्वं तव शृणोषि चेत् ॥ 117 ॥ मनीषिणा मन स्थं च भणेऽद्य शृणुनन्दन । गुणिनाऽपि स्वपुत्रेण मुनीनां स्वामिनस्तव ॥ 118 ॥ कृत्य नकृतमप्यत्र चित्र हरिकृतं बत । इति पृच्छन्ति मां नित्य सत्यं सत्यं मयोदितम् ॥ 119 ॥

मुनयो नैमिषारण्य वासिनोऽपि निराशिन । मयि सन्मानिनो नित्य मुने तानपि तोषय ।। 120 ।।
त्रिभि. पुत्रस्य पुत्रत्व वित्त श्रुत्युक्तमेवच । कृत्यत्रय त्वमप्यत्र कृत्वा पुत्रत्वमाप्नुहि ।। 121 ।।
पुदित्याहुः पूयशोणादि भाज व्याजान्मया नोच्यते चात्मजाद्य । तस्मात्त्राता पुत्र इत्येव चात्र य
कथ्यते सोऽपि त्वमेव नान्य ।। 122 ।। इत्येव पुत्रशब्दार्थ स्त्वय्येवास्ति सुपुत्रक । ततः कृत्यत्रय
मित्र कुरु चित्र न च त्वयि ।। 123 ।। तस्मात्कृत्यत्रय पुत्र कुरु मित्र ममात्रतु । पुत्रशत्रोऽ
सुमित्रस्य माऽत्र ते संशयो भवेत् ।। 124 ।। मम सन्तोषणार्थ च मुनीना तोषणाय च । तव
पुण्यार्थमप्यत्र कुरुष्व निपुणाद्य तत् ।। 125 ।। एव चेदहमेवात्र पिता तव न संशय. । त्वमेव
मम पुत्रश्च नान्य कश्चन विद्यते ।। 126 ।। तुङ्गभद्रानदी तीरे गङ्गास्नान परायण. ।
रङ्गनाथ प्रियार्थ च साङ्ग कुर्यां तपस्त्वहो ।। 127 ।। तुङ्भद्रा नदी गत्वा गङ्गा सङ्गा
त्सुपुण्यदाम् । अङ्गनासेवितः स्वाङ्गैः साङ्गं कुर्यां तपस्त्वहो ।। 128 ।। एतत्सर्व स्वाप्न पद्येन
गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्रा·
।। 129 ।। इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया
।। 130 ।। इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम्
।। 131 ।। यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौहरेर्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति
सन्मती. ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ।। 132 ।।

ॐ इति श्री ब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने वैभवपर्वणि सप्तमाध्याय समाप्त. ।।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ अष्टमाध्यायः

1. विप्र प्रकरणं – (1–35½)

हरि. ओ ॥ तुङ्गभद्रा नदीतीरे गङ्गा सङ्गात् सुपुण्यदे । मङ्गलार्थं पितृणा च स्वां गा द्वादश निष्कदाम् ॥ 1 ॥ दत्तवान् वित्तपूर्व मे मत्तोपि स्वहितोऽपि च । तृप्त्यर्थ तातपूर्वेषां पितृणा नात्र संशय· ॥ 2 ॥ भद्रानद्याश्च तीरेऽपि पितृणा श्राद्धतद्दिने । सुभद्रावाप्ति सिध्यर्थ धाता पूर्वं ददावथ ॥ 3 ॥ इतिमन्त्रत्रय विप्र कुतो न लिखित त्वया । तव हस्तस्य पातोय दत्तापहरतो भवेत् ॥ 4 ॥ दत्तवानहमेवेष्ट तत्पितृणा त्रिविष्टपे । कष्टं नायात्यविस्पष्ट षष्ठि वर्ष सहस्त्रकम् ॥ 5 ॥ होमे वा जुह्व मद्वाक्यमित्युक्ते तवजिह्वया । दहेति चोच्यते हा हा किं ते जिह्वा दहेत्यहो ॥ 6 ॥ अश्लील भाषा मातेयमवाल विषयेऽमल । शीलाढ्यतु कुलाढ्य प्रत्यश्लीलोक्ति नं चोदिता ॥ 7 ॥ सावधानमना. श्रीमन् श्रवणे भव सद्गुणे । भवने भव मे नित्य तव नैवास्त्यसन्मति ॥ 8 ॥ हिमवत्पर्वत गत्वा सुमहत्पर्वणि स्फुटम् । अगम पर्वतस्योर्ध्वमनमत्पर्वतोपिमा ॥ 9 ॥ तद्धस्तोपरि मद्धस्तमधिरोप्यादरेण च । ऋद्धिमद्धिमवद्गेह मारुह बृहदुन्नतम् ॥ 10 ॥ तेनसपूजितश्चाह मेनका सयुतेनच । मानितो बहुमानैश्च कामेन रहितोप्यह ॥ 11 ॥ रत्नकोटिभिराटोप युक्तैश्च तटिदम्बरे । यथा स्फुट मेघसङ्घ घटिता धूर्जटेर्मतै ॥ 12 ॥ अभिषेक सुषेणाग्र्य कृतवान् दोषवर्जिते । अपि मेष गतेपूष्णि शेषशायि प्रियै सह ॥ 13 ॥ मत्प्रसादापन्न रत्न निचयान् सुचरित्रिषु । अददा मदनावेश रहितेषु मुनिष्वहम् ॥ 14 ॥ इत्यादि कृत सत्कारै रतिपूज्योहमेव तै । हिमवत्पर्वताद्यैश्च सुमते शृणु वैभवम् ॥ 15 ॥ ममाभिषेकस्य महोत्सव तु ये दोषयुक्ताश्च विशेषतोऽपि । श्रुत्वाच तद्दोषलय प्रयान्ति निर्दोषभूताच न मे मृषावाक् ॥ 16 ॥ हिमवच्छिखरादूर्ध्व स्वर्गमारुह मार्यज । घर्घरा ध्वानगा सर्वे मुनयो मार्गयन्ति मा ॥ 17 ॥ त्रिविष्टपादहं यास्ये विष्टरश्रवस सुत । कष्ट च मम नैवास्ति वैकुण्ठपति दर्शने ॥ 18 ॥ मन्दर कुन्धर गत्वा सुन्दरत्विन्दिरापतिम् । गन्धर्वसेवित सेन्द्रवृन्दारकमनोरथम् ॥ 19 ॥ अमृताब्धौ सुधासिद्धि पर्यन्तमकरोद्धि य । त नतोस्म्युन्नते देशे तिष्ठन्त चाष्टसद्भुजम् ॥ 20 ॥ तस्मिन्मन्दारवृन्देच

मादार. कश्चनागत । सौन्दर्य सारसान्द्रश्चैवेन्दिरेवेन्दिरापतिम् ॥ 21 ॥ मम सौन्दर्यसारंच दृष्ट्वा हृष्टो बभूवच । अनड्ग वशमासाद्य स्वाड्गानि मम दर्शयन् ॥ 22 ॥ अनड्ग सडग नि.सड्ग मा सन्दृश्य सुविस्मित । अभवत्सभवानीव दृष्ट्वा च भवमव्ययम् ॥ 23 ॥ भवेदेतादृशो भर्ता ममचात्र भवे भवे । इति स्वस्येष्टदेवस्य तुष्टिं चक्रे यथेष्टत. ॥ 24 ॥ काष्ठमौन समासाद्य श्रेष्ठ सोऽतिष्ठदत्रच । अड्गुष्ट मात्रत प्रेष्ठ सुष्टुनिश्चेष्टता गत. ॥ 25 ॥ इष्ट दैव प्रति स्वेष्ट याचयस्तत्रवै स्फुटम् । इति दृष्ट्वाच तत्कष्ट मामुवाच स विठ्ठल· ॥ 26 ॥ तस्येष्ट कुरु शिष्टत्व ममाभीष्टमिद तव । मत्प्रेक्षाया परीक्षार्थ त पक्षीकृत्य पुत्रक ॥ 27 ॥ मत्वा रमापति साक्षात् परिरेभे मुदा तदा । त दार प्रत्युवाचेद मन्दार वनमध्यग. ॥ 28 ॥ किंदार जन्मकामार्त वृन्दारकगुरुं प्रति । भवान्तरे भविष्यत्तेऽभीप्सितं मास्तु तद्व्यथा ॥ 29 ॥ " सत्य मयोदित कान्त तावत्पत्य तप. कुरु " । इत्युक्तो हरिणा दारो गिरिमूर्ध्नि परात्परम् ॥ 30 ॥ शरण्यं शरण प्राप मा स्मरन् हृदि सर्वदा । मामपि प्राप्तवान् कामात् कमनीयं त्वमानवम् ॥ 31 ॥ समानय मनस्तेन शमयानड्ग सड्गमम् । भवान्तरेऽपि मा धीर तेऽधरामृतमन्वहम् ॥ 32 ॥ वितरायैं तदर्थेच मत्कर शिरसा धरन् । अह यास्ये त्वया दत्तविश्वासं सत्यमेवच ॥ 33 ॥ कुरु शीघ्र सुरश्रेष्ठ श्रेयसे मे भवाय च । इत्युक्त्वा प्रययौ दार. कामराहित्यमार्यंज (मार्जवम्) ॥ 34 ॥ ख्यापयामास लोके मे सर्वत्र सुचरित्रिण । इमा कथां येच नित्यशृण्वन्ति यतयोषितु ॥ 35 ॥ लभन्ते कामत शान्ति सुत सत्य मयोदितम् ॥ 35½ ॥

2. लक्ष्मीपति प्रकरण (36–61)

मयोक्त श्लोकपूगेषु व (त्य) कनु योग्यान् पृथक्कुरु ॥ 36 ॥ ये लौकिकार्था भासन्ते श्लोकास्तान् कुलभूषण । चतुरध्यायगान् साड्ग गड्गास्नान फल तव ॥ 37 ॥ मड्गलायन माशास्य नि सड्गस्य वचोमम । अष्टाध्यायेषु शिष्टाना तुष्टिं कुरु यथेष्टत. ॥ 38 ॥ प्रौढि पश्यामि ते सुष्टु ममेष्ट शिष्ट साधय । इति च द्वादशाध्यायान् कुरु शीघ्रं बुधाग्रत. ॥ 39 ॥ अहमाकाशगो नित्य नाकिभि· सहलोकदृक् । पाकशासन मुख्याना तोक मे शृणु वैभवम् ॥ 40 ॥

मद्विमानमथाकाशे निमिषार्धेन च द्रुतम् । विरिञ्चलोक पर्यन्त धावतीत्यधिरोप्य माम् ।। 41 ।।
चक्रवद्भ्रमते तत्र शक्रलोकेच पुत्रक । वक्रबुद्धिहृद शल्यमिव चङ्क्रमतेऽनिशम् ।। 42 ।।
दिक्षु सर्वासु वृक्षेषु नन्दनस्थेषु नन्दन । स्यन्दनेन चराम्यङ्ग गङ्गातीरे तरङ्गिणि ।। 43 ।।
एव महानुभावोहं भानुमण्डलग हरिम् । तद्रथस्योपरि प्राप्य प्रार्थयामि तमीश्वरम् ।। 44 ।।
कमनीयं कामहीनोप्यनिशं भानुमन्वहम् । मानितस्तेन देवेन मानिन् शृणु हरिप्रियम् ।। 45 ।।
नानाविधैरनेकैश्च वाहनै र्वाहकैर्युतै । चरामि मारतात च स्मरामि हृदि सर्वदा ।। 46 ।।
मर्त्यलोक तु हित्वाह सत्यलोकमितोऽगमम् । श्रुत्यभाव कर्तुकामो दैत्यः कश्चिद्धतो मया ।। 47 ।।
इति पूर्वं मया प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् । तस्मात्सर्वोत्तमो नित्य जगतः पतिरप्रति. ।
श्रियः पति सुरपतिः स विरिञ्च पति. स्वयम् ।। 48 ।। मयोक्त सर्वोत्तमत्व श्रुत्वा सर्वे सुरारय. ।
गर्विता वै हरि नागु श (शा) वं चापि गुरुच मां ।। 49 ।। साम्य बुध्या तामसास्ते मेघच्छन्नमिव
ग्रहम् । कामतात कोमलाङ्ग मानव मेनिरे हरिम् ।। 50 ।। मयोक्त सर्वोत्तमत्व श्रुत्वा सर्वे
हरि प्रिया । गुर्वन्तर्यामिण स्वैर कर दास्यन्तु भूरिश ।। 51 ।। ममापि जीवोत्तमत्व श्रुत्वा सर्वे
मम प्रिया. । गर्व हित्वा प्रदास्यन्तु गुर्वन्तर्यामिण करम् ।। 52 ।। इत्थ सर्वोत्तमत्वं तु श्रुत्वा
सर्वेऽपि सात्विका. । हित्वा ससृति मार्गं तु यान्तु विष्णो सलोकता ।। 53 ।। एव मया जगत्सर्व
वैष्णवचास सात्विकम् । आसुर शार्वमेवास मयोक्तेऽपि स्वयोग्यत ।। 54 ।। मद्भक्ताः सुखिन. सन्तु
शश्वज्जीवन्तु मत्प्रिया. । ममाभक्ता प्रयास्यन्तु तमोन्ध तामसाश्चते ।। 55 ।। अहं नक्षत्रमध्यस्थ
सुक्षेत्राणि प्रकाशयन् । तत्क्षेत्रवासिनः सर्वे भिक्षामात्र ददुश्चमे ।। 56 ।। इतितेषा वदन्नित्य
तन्मध्यस्थो भवामिच । मत्तेजसा तिरस्कारः सर्वेषा तेजसामभूत् ।। 57 ।। यथा सूर्यप्रकाशेन तेज-
साच तिरस्कृति. । तथामत्तेजसा सर्वतेजसा च तिरस्कृतिः ।। 58 ।। स्यात्पश्यताच नेत्राणि मुष्णन्
विष्णवाज्ञया सदा । अह निषण्णस्तन्मध्ये विषण्णास्सर्वे एव ते ।। 59 ।। इत्थ तैजसदेहानां
सन्दोह सददाति मे । बुधाग्र्यस्य स्वपादाब्ज सेवया वै गदाधर. ।। 60 ।। शारदा नीरदश्यामा
नारदाऽऽराधिताऽऽदरात् । वेदोदरी श्रीधराज्ञाधारिणी मे सुवाग्धरा ।। 61 ।।

3. विप्र प्रकरण श्लोक – (62-102)

रथस्योपरि तिष्ठन्तमरुणोन्यरुणद्धिमा । वरुण प्रति गच्छन्तं चरणेन विनाकृत. ॥ 62 ॥
मात्रा भ्रात्रा विहीनोह त्राता त्व मम सर्वदा । यात्रा न कुरुचात्रापि तिष्ठ रूपान्तरेणच ॥ 63 ॥
गरुडाग्रज इत्थ मामवदज्जरठाद्यच । इति तेनोक्त एवाह कान्तरूपान्तरेणच ॥ 64 ॥
वसामि वसुभिः साक कश्यपात्मज पूजित । करटाभ स्वबुध्यात्व मद्बुध्या श्रेष्ठ एवच ॥ 65 ॥
वरुणोऽपि तदाह्वातुमागतो मा प्रति प्रिय । कान्तरूपान्तरेणापि तद्गेह गतवानहम् ॥ 66 ॥
यमोऽपि मा समाह्वातु स्वयमेवागतो महान् । रामस्वामीक्षते काममागमिष्यतिमत्प्रिय ॥ 67 ॥
इत्यवोचद्वचः प्राञ्चन् काञ्चनेच्छाऽरुचिचमाम् । हरिलाञ्छन सञ्छन्न शङ्खचक्राङ्कित भुजे ॥ 68 ॥
कान्तरूपातन्रेणापि तद्गेह गतवानहम् । शान्तं कान्त पराक्रान्त राम त सन्नतोस्म्यहम् ॥ 69 ॥
इन्द्रोपि सान्द्रसन्तोषादुपेन्द्रस्याज्ञया प्रभुः । केन्द्रस्थानगते चन्द्रे मुनीन्द्र मा समाह्वयत् ॥ 70 ॥
कान्तरूपान्तरेणापि तद्गेह गतवानहम् । तमुपेन्द्र चिदानन्दसान्द्र सुन्दर रूपिणम् ॥ 71 ॥
कन्दाशनेन्द्र वन्द्योऽहमिन्दिरापतिमव्ययम् । नतोऽस्मि तस्य सन्दृष्टि सङ्गतोऽस्मि समागमम्
॥ 72 ॥ प्राप्तोस्मि स्वामिन श्रीनिवासस्य मनसाप्यहो । पापान्धकार सरुद्ध कुर्वन् यो दीप
मालिकाम् ॥ 73 ॥ कोपान्धकारितमुख भास्करि च न पश्यति । तदैव मा समाह्वातु धनदोऽपि
समागतः ॥ 74 ॥ सदैव मे गृहावास विबुधेन्द्र कुरु प्रिय । इति मामुक्तवान् भक्त्या शक्त्या
हस्त प्रगृह्य मे ॥ 75 ॥ स्वगृह प्रापयामास प्रीत्या विप्र न सशय । कान्तरूपान्तरेणापि तद्गेह
गतवानहम् ॥ 76 ॥ तदैवशूली शिरसि त्रिशूली हस्तेगले सक्त नृरुण्डमाली । दलीकृतान्धश्च
शिलीमुखेषु हालाहली गलमध्ये महात्मा ॥ 77 ॥ श्मशानवासी धृत भस्मराशि र्भस्मीकृतत्रिपुर.
पौरुषेण । भस्मासुराज्जातभयी पिनाकी नाकीश्वरं मा समुपाजगाम ॥ 78 ॥ गङ्गाधरो
मङ्गलनाम मूर्ध्नि ध्यानान्तरङ्गी सर्वलिङ्गान्तरस्थ (स्वार्धाङ्ग्याचसार्ध) ॥ 79 ॥ उत्तुङ्ग कैलास
कृताङ्गवासो नि सङ्गिनं मांत्वागत. स्वागतोक्त्या ॥ 80 ॥ आह्वयामास मा प्रीत्या मापते प्रिय-
मुत्तमम् । कान्तरूपान्तरेणापि तद्गेह गतवानहम् ॥ 81 ॥ एव सर्वेपि देवाश्च कालेनैकेन मा तदा ।
आह्वयामासुरायान्तमगम बहुरूपकैः ॥ 82 ॥ भस्मराशिरिति प्रोक्ते धृतेत्युपपदेन च । साक शोक

विहीनेन कृतभस्मेति चोच्यते ।। 83 ।। ताळपत्रे तथा विप्र लेखन नैवकारय । लोकवार्तां त्यज त्व तूलूखले बद्ध गोपकम् ।। 84 ।। स्मर क्षिप्रप्रसादतु सकरिष्यति दारक । द्वारकापतिरेवाय मद्वृन्दावन मारच ।। 85 ।। नीलात्मकस्तदैवाग्नि: कालाग्निरिव लोकहा । ममालय समागच्छ मा पालय सुशीलभो ।। 86 ।। इत्युवाच सतेजस्वी तेजोरूपच मा प्रति । कान्तरूपान्तरेणापि तद्गेह गतवानहम् ।। 87 ।। तदैव निॠॠति प्राप्तो वररुचिरुवाच सर्वदा । वायुप्रभृतिभि. सार्धं स्वैर विहर मद्गृहे ।। 88 ।। इत्युक्तवन्तस्ते सर्वेप्याह्वयामासुरञ्जसा । तत्तद्रूपान्तरैरेव तत्तद्गेह-मगा तदा ।। 89 ।। व्यञ्जनस्याधिकत्वेन न छन्दस्य (स्ये) ति दूषणम् । स्वच्छन्दवृत्तेर्मम कश्छन्दोभङ्गएवच ।। 90 ।। इत्थमेवाष्टदिक्पालै. स्पष्ट सम्प्रार्थितोस्म्यहम् । हृष्टरूपान्तरैरेव शिष्ट यामि दिशोदश ।। 91 ।। मूलरूपेण बालार्क सदृश कमलेश्वरम् । नीलमेघ प्रतीकाश लोक-दृष्ट्या महाबलम् ।। 92 ।। समयेन दृढ बध्वा कमनीय च मानवम् । शमन तन्मनः काम वामन त नमाम्यहम् ।। 93 ।। चन्द्रमण्डलग विष्णुमिन्द्राण्याखण्डलार्चितम् । सान्द्र कमण्डलुधर चोपेन्द्र चाण्डलग्नकम् ।। 94 ।। भजामि भजनीय त भुजगेश्वरशायिनम् । कुजनाशङ्कया जात वृजिनार्ति हर च मे ।। 95 ।। मयि ब्रह्मा च वायुश्च वर्तेते सर्वदाऽपि हि । यावन्मम विमुक्ति स्यात्ताव-त्पर्यन्तमेव च ।। 96 ।। अतोमयायदुक्ततु तत्सर्व युज्यते मयि । अधिकारिषु सर्वेषु चोत्तमोहं न सशयः ।। 97 ।। इद सर्वेपि जानन्ति देवाश्च ॠषयस्तथा । गन्धर्वा अपि सर्वेऽपि दानवा मानवाश्च न ।। 98 ।। सर्वलिङ्गान्तरस्थश्च मयोक्त त्यज्यते त्वया । मयानुक्तमपि स्वार्धाङ्ग्याच सार्ध तु गृह्यते ।। 99 ।। उक्तमेव तु वक्तव्यमनुक्त न कदाचन । मत्सत्रभोजन भुक्त्वा मदुक्त त्यक्तवानसि ।। 100 ।। मयाद्विमुखतश्चोक्त सुमुखप्राक् द्विधाकृतम् । इदानी मुख्यमेवोक्त एकेनैव मुखेनतु ।। 101 ।। अनेकमुख सम्पन्न मुखमेवानुभूयते । मखैरपिदुरापन्न खग मुख्यैश्च दैवतै: ।। 102 ।। एतत्सर्वं स्वाप्न पद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि-

देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मां मानवेन्द्राः ॥ 103 ॥ इदं वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिणः । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषां कन्दाशनाज्ञया ॥ 104 ॥ इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । समं सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 105 ॥ यच्छृण्वतां भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरेर्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति सन्मतीः ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ॥ 106 ॥

ॐ इति श्रीस्वाप्नवृन्दावनाख्याने वैभवपर्वणि अष्टमोऽध्याय समाप्तः ॥

॥ **श्रीकृष्णार्पणमस्तु** ॥

अथ नवमाध्यायः

1 विप्र प्रकरणं (1-50)

हरि. ओ ।। हनूमान् बहुनामाय न्यहनद्गहनादरी । सहनामामदारूपो महानाम्नि महोत्सवे ।। 1 ।।
नमामि त महात्मानं हनूमन्तमथाहवे । न्यहनद्यो महारक्षो ह्यक्षं त्वक्षय विक्रम. ।। 2 ।। रेमे सेवासु
निरतो कामेन रहितः सदा । यस्य नाथ. प्रसन्नात्मा ददौ स्वत्मानमेव च ।। 3 ।। तद्वन्ममापि
कामेन हीनस्य मनसाप्यहो । नाथोह्यात्मानमेवासौ हयग्रीवो ददौ मुदा ।। 4 ।। परिरम्भण
व्याजेन मन्दरे गुणवारिधिः । गणयन् सतु त दार उद्दिश्य मम सद्गुणान् ।। 5 ।। अह राजाधि-
राजश्चाप्येतदुत्तर जन्मनि । भवाम्नि स भवानीव मां तु यास्यति या पुरा ।। 6 ।। मन्दरे सुन्दरं
मां तु दृष्ट्वा कन्दर्प मोहिता । इन्दिरापतिमाराध्य वरदं प्राप तद्वरम् ।। 7 ।। सा गमिष्यति मां
तस्मिन् जन्मनि प्रियवादिनी । साधिनी स्वमनोरथ्य सार सौन्दर्य सारत ।। 8 ।। कनकांबर सवीता
मणिकाशितभूषणा । गणिका जातिका त्यक्त्वा झणिकारवनूपुरा ।। 9 ।। दारा. पुसीतिवश्चार इति
नो शाब्दिकैर्वृत । उदार कामहीनस्य सदारः पुरुषोयथा ।। 10 ।। इत्यभिप्रायतोप्येकवचनेऽपि
प्रयोजित । दारशब्द परैरुक्त दोषोपि मम नास्यतः ।। 11 ।। एधमानद्विडप्येतत्कृतवान्
देवराडसौ । मां प्रौढ भक्ति सम्पूर्णमारोप्य गरुडोपरि ।। 12 ।। जगाम निमिषार्धेन मेरुमूर्ध्नि
स्वमन्दिरम् । तस्मान्मन्दरग प्राप सुन्दरं स्वस्य विग्रहम् ।। 13 ।। तस्मादपि ययौ श्वेतद्वीपं
मामधिरोप्यच । पीताम्बरधर. स्रग्वी श्रीपतिः श्रेयसा पति. ।। 14 ।। श्वेतद्वीपादपि प्राप
प्लक्ष द्वीपं सुपावनम् । अपापतेश्चोपकण्ठे विपतेश्चावरोप्यमां ।। 15 ।। गरुत्मानं समाहूय मानय
न्निदमब्रवीत् । मघोनाऽमृत मानीय मामकस्य मुनेर्दिश ।। 16 ।। इत्युक्तः सतु नत्वाच वैनतेयो
विहायसा । गत्वा स्वर्गपतेस्तच्चह्यमृतं प्राप सत्वरः ।। 17 ।। आदाय गरुडः प्रौढ. चोड्डीयोड्डीय
पक्षिराट् । आढकेन मित षोढाप्ररूढ पौरुट स्थितम् ।। 18 ।। पाययामास मां पापरहितं पिहितं
करे । स्थापयामास पादाग्रे श्रीपतेः शेशितं च यत् ।। 19 ।। दिव्यं तदपि गोविन्दो गोदोहन करेण
च । मा गोसवे गोसवेच पाययामास नेतरम् ।। 20 ।। ममामृत प्राशनं च ये शृण्वन्ति नरा भुवि ।

अमृत प्राशन कृत्वा त्वमृतत्व भजन्ति ते ॥ 21 ॥ प्लक्षद्वीपादपि प्राप प्लवमान इतस्तत ।
उपप्लाव्य तदा विष्णुरपप्लव विवर्जित ॥ 22 ॥ तदनन्तरमन्विच्छन्ननन्तासन मेवच ।
अनन्तशयन द्रष्टु अनन्तो यो गुणैरपि ॥ 23 ॥ अनन्तपदमासाद्य चानन्तोपरि सस्थित ।
अनन्तशयन प्राप ह्यनन्तासनग हरिम् ॥ 24 ॥ तेनैकीभूय कालेन नानात्वं मयि नास्तिच ।
इतिनो दर्शयामास नेत्रयोरपि मानव ॥ 25 ॥ इन्द्राणी मा समानीय चेन्द्रेण सह मन्दिरम् ।
उपेन्द्रोऽपि तदाचाप्त श्चेन्द्रेण सहचेक्षितुम् ॥ 26 ॥ भद्रादेवी समायुक्त सुभद्रार्थ तदैव मा ।
भद्रासने समारोप्य भद्रामारार्तिका व्यधात् ॥ 27 ॥ अरुन्धती समायुक्ता वृन्दावन कृति त्विमाम् ।
स्वमन्दिरे समाधाय चेन्द्रेण सहचार्चयत् ॥ 28 ॥ एव सर्वाश्च देव्यस्ता पतिभि सहमन्दिरम् ।
मा समानीयचानर्चुः वृन्दावनकृति त्विमाम् ॥ 29 ॥ तस्मात्स्वमन्दिरे सर्वे वृन्दावन कृतेः परम् ।
प्रकुर्वन्त्व (न्त्य) चैन सम्यगारार्त्याच समन्वितम् ॥ 30 ॥ मद्वृन्दावन मेवात्र सद्वृन्दावनमेवहि ।
तद्वृन्दावनगः श्रीश सद्वृन्दावनग सदा ॥ 31A ॥ येन वृन्दावनाख्याति र्जाता चात्र दिने दिने ।
तस्मै नन्दन (चानन्द) धान्य वा धन वा कि न दीयते ॥ 31B ॥ मद्दोर्दण्डेन चोर्ध्वाण्ड
दक्षिणेन गुणिन् स्पृशे । सव्येनाधस्थमप्यस्मिन्लोके पावकवज्ज्वलन् ॥ 32 ॥ त्रसरेणुरजस्थाणु.
परमाणुरह भजे । पारिमाण्डिल्यवत्सौक्ष्म्य शाण्डिल्यो वेत्ति शौण्डिल ॥ 33 ॥ मेरुवद्गुरुभारोह
तूलवल्लघुता व्रजे । व्यापकश्चाकाशवच्च भागशो योगतोऽभवम् ॥ 34 ॥ मद्योगबलतो नाना-
देहगो भोगवानहम् । सौभरिर्यद्वदभ्राभो मद्वत्को भ्राजतेऽधुना ॥ 35 ॥ अणिमाद्यष्टाङ्गयोग
मणिमान्दुष्ट राक्षस. । फणिना मानितं दष्टन् तत्पदाङ्गुष्टतो हत ॥ 36 ॥ तद्वत्साष्टाङ्गयोगेन
मया वादेन चाहत. । मायावादिमताचार्य पूर्व क्रोधवशाधिप ॥ 37 ॥ तस्मादाचार्य वर्येषु
मताचार्या. सुरोत्तमा । आचार्येष्वपि तेष्वत्र मध्वाचार्य. परोमत ॥ 38 ॥ वेदेषु सर्वेषु हरि
सुरोत्तमः पूर्वेष्वथाचार्य मतेषु तन्मतम् । गुरुष्वपीह प्रवरेषु गौरवात् पूर्णप्रज्ञ सर्व शास्त्रेषु तद्वाक्
॥ 39 ॥ ममास्थिजातान्यपि तस्थिवासि (तस्थुषासि) चक्राङ्कितान्येवक्रमन्ति विष्णुम् ॥ 40 ॥
तत्पादजाम्भस्सु सुपावितानि यत् देह मा तत्पदक नयन्ति ॥ 41 ॥ भुजास्थिनी शङ्ख चक्रे सुवृत्ते
जान्वस्थिनी पद्मगदे च जाते । उरोऽस्थि तन्मूर्तिरूप प्रजात शिरोऽस्थि नारायण मुद्रितंच ॥ 42 ॥

दन्तास्थि तत्पाद पद्मं च जात वृन्तास्थि तच्छाड्र्गधनुश्चजात । कर्णास्थि तद्वाणरूपं प्रजात पादास्थि दामोदर पाद पार्श्वम् ॥ 43 ॥ सदाच मा प्रापयामास शीघ्र कदापि ससारगतिं ददाति । न मे पदं तस्य महात्मन. प्रभो. ॥ 44 ॥ इत्थन्तु सर्वाण्यस्थीनि विष्णोश्चक्राङ्कितानि च । जातानि जननादचच नाशयन्ति मम श्रमम् ॥ 45 ॥ हे मुग्धविप्र दधिदुग्ध पयोनिधौच बध्वा हरेस्तु पदमेव सुभक्तिपाशैः । दग्ध्वा कलेवरमिद सकलाधिव्याधिग्रस्त च योग बलतः प्रवसामि पार्श्वे ॥ 46 ॥ यथा दुर्योधनकृत दग्ध्वा जतुगृह पुन. । द्वैपायनस्य पार्श्वेपि ह्युवास कुरुनन्दनः ॥ 47 ॥ उदार गुणसम्पन्न. सदारश्च भवान्तरे । वृन्दावन गुरोराज्ञा मन्दार वनगस्य मे ॥ 48 ॥ दिव्यरागान्वित-ग्रीवो द्रव्यराग विवर्जित. । करादागत वित्तानि सदारेभ्योऽददां सदा ॥ 49 ॥ वैराग्यगुण सम्पन्न सदा राज्यपराङ्मुख । एष्यच्च निश्चित सर्वमतीतत्वेन भण्यते ॥ प्रेष्य सत्य मया प्रोक्त विश्वासं कुरु सर्वथा ॥ 50 ॥

2 लक्ष्मीपति प्रकरण (51–75)

इत्थं ब्राह्मण मुख्येन श्रुत्वा वै गुण वैभवम् । गणयत्स्वपि देवेषु भणसत्सुच मामिह ॥ 51 ॥ अह शुभोद सागरेऽन्वह विभोर्हि वासरे । सुहसरूपिणो हरेर्गृह सरामिरेऽरमम् ॥ 52 ॥ कारितु सर्वभृत्यैश्च तारित भवसागरात् । स्मारितु सर्वश्रेयासि प्रेरितु सर्वश सुरान् ॥ 53 ॥ अह ममेत्यहङ्कार रहितो वै हरेरिह । करोम्यहरह कर्म हसो हस रहस्यकृत् ॥ 54 ॥ हंसोपि हसवाहस्य सुयश ज्ञानमुत्तमम् । ससारोत्तारणाशच मामपि प्राक् शशंसह ॥ 55 ॥ कसारि श्वेतवाहस्य ससार नाशयेद्यथा । कास्यं कास्यस्य कर्तव सशोधयन्ति चोद्धवम् ॥ 56 ॥ सदेवो वरदो मह्य कदाचेह समागतः । इतिमामुक्त-वान् सक्त स्वपादेचावदत्यजत् ॥ 57 ॥ अहमानन्दमुनिना सदानन्द प्रसङ्गिना । सहनाना विधा श्रीनाथस्यगीता. (नाना विधागाथा श्रीनाथस्य इति पाठान्तरं) स्मराम्यहो ॥ 58 ॥ तद्दर्शनो द्धृढ-हृदय सस्कार. शुद्धसात्विक । बद्धसौहृदतत्पाद पद्मेहं पतितोऽस्म्यहो ॥ 59 ॥ तेन सार्कं बदरिकाश्रम शोक विनाशकम् । तत्रापिदृष्ट्वा श्रीवास सर्वसिद्ध सुसेवितम् ॥ 60 ॥ शुकस्य जनक वै वासिष्ठ-कृष्णं नतोस्म्यहम् ॥ 61 ॥ अह घनोदक चापि ह्यतिलङ्घ्य महाध (घ) नम् । धनूरत्नच पश्यामि पुरामधुविभेदनम् ॥ 62 ॥ बाणं च शाण सयोगान्निशित द्युमणिप्रभम् । पश्यामि गुणसबद्ध

शार्ङ्गिण. करभूषणम् ।। 63 ।। प्रासं च भासमानं तं न्यास कर्मणि कोविद. । पश्यामि श्रीपतेर्दा-
स्यात् सोहं भाव विवर्जित. ।। 64 ।। अह ब्रह्मास्म्यह ब्रह्मास्मीति यो वक्ति हिंसकः । स्वहिंसा ब्राह्मण
ब्रह्मण्यारोपयति नान्यथा ।। 65 ।। ब्रह्महिंसात्मकस्यास्य महा ब्रह्महति. सुत । भवत्येवान्धतामिस्रे
पतत्येव न सशयः ।। 66 ।। सामान्य ब्रह्महत्यस्य प्रायश्चित्तं श्रुतौ स्मृतौ । नविद्यते द्विजश्रेष्ठ
महाब्रह्म हते. किमु ।। 67 ।। वक्तव्य तत्रकर्तव्य तत्र नास्ति बहिष्कृति । सुविस्तृतेऽन्धतामिस्त्रे
पतन्त्येतन्मताश्रिता. ।। 68 ।। तस्मात्सोहृ भावयुक्ते महत्पाप भवेद्ध्रुवम् । महापापगति याति स
हाहेति वदन्सदा ।। 69 ।। सोहृ भावान्मोक्षमाप्नोषि जीव तस्मादन्ध याति तामिस्र मेव । दासोह
मामुद्धरस्वेति हन्तचान्ध तमोनैव यातीह (यातीति) कामम् ।। 70 ।। प्रार्थय प्रार्थ्यमान त
सार्थीकुरु मनोरथम् । कार्तस्वरतरं चार्थ्य पदमारोह तद्धरेः ।। 71 ।। हे भेदवादिंस्तव भेदसिद्ध्यै
सत्य हि दैत्यादि वदस्व मानम् । तदैक्यवाद जहियोहमस्मि ब्रह्माहमस्मीति कुवादिनोक्तम् ।। 72 ।।
जित्वाचाभेदवाद त दत्वा शिष्येषु सन्मतिम् । श्रुत्वा च गुरुणा तत्व गत्वा च हरि मन्दिरम् ।। 73 ।।
तत्रापि सच्चिदानन्दरूप पश्य हरेरपि । स्मराभेद जय चापि यत्फल हरिदर्शनम् ।। 74 ।। अह
घनोदकं तीर्त्वा मनोवेगेन मानव । करोमि ब्राह्मणमुखादाख्यान शोकनाशनम् ।। 75 ।।

3 विप्र प्रकरणं:– (76–101)

अहमाकाश मार्गेण नाकीशमगम हरिम् । लोकेशं पश्य दासत्व तोकावश्य हृदिस्थितम् ।। 76 ।।
नीवारशूकवत्तन्वी पीता भास्वत्यणूपमा । तस्याः शिखायामध्ये च य आत्मा संव्यवस्थित ।। 77 ।।
तं पश्य हृदयाकाशे महाकाशे यथा रविम् । कोटि सुर्य प्रतीकाशं चन्द्र कोटि विकासितम् ।। 78 ।।
त्वत्सकाशाद्भिन्नमेव तत्सकाशादिदं जगत् । कासारे च यथा भातमाकाश चोपरिस्थितम् ।। 79 ।।
तथात्वद्हृदयाकाशे भात सूर्यान्तरे स्थितम् । किरीट हार केयूर स्फुरन्मकर कुण्डलै ।। 80 ।।
विराजन्त हरिं पश्य नेत्रयोरति सुन्दरम् । शङ्ख चक्र गदा पाणि नारायणमरिन्दमम् ।। 81 ।।
सरोजासन मध्यस्थं अरुणेनादरार्चितम् । स यश्चाय पुरुषे यो रविमण्डल मध्यगम् ।। 82 ।। तमेक
पश्य देवेशं दासस्त्व हृदिसस्थितम् । एवंमदुपदेशेन को देशो ज्ञानगोचरः ।। 83 ।। वेदेश तु न
जानाति तं वदस्वाद्यनन्दन । ब्रह्मन्कन्दाशनेन्द्रोह चन्द्रान्तर्यामिणं हरिम् ।। 84 ।। सन्दृश्याम्यत्र

सान्द्रेण नन्दनैवाशु नन्दित. । त दृष्ट्वानन्तमव्यक्त शीताशुकरमच्युतम् ।। 85 ।। अमृतावत
कराल्लोके विकिरन्त मुरान्तकम् । भजामि कामजामार्ति त्यजामि करजात मे ।। 86 ।। सृजामि
वाचो जालानि तज्जात गुणजानिच । अहं सप्तसमुद्रेषु सप्तद्वीपेषु सञ्चरन् ।। 87 ।। सप्तस्वपि
पर्वतेषु सप्त सप्ति रथेऽपिच । सप्तलोकेषु नित्यच सप्तर्षि तुषितार्पितै ।। 88 ।। सप्तमी मिश्रिता-
श्विन्या सप्तकाञ्चन भूषणै. । अलङ्कृत. कलङ्केन हीनै. सम्राडिव प्रिय ।। 89 ।। वेङ्कटाद्रौ
शङ्खभेरी नाद श्रुत्वागमं हरिम् । जनार्दन जनाना तु जननार्दन कारिणम् ।। 90 ।। जनित्र ब्रह्मण.
कञ्जनेत्र जनमनोत्सवम् । दृष्ट्वा हृष्टोभवाम्यष्ट तिथिषु श्रेष्ठ भाजनै ।। 91 ।। पौरुटैर्दत्त
मृष्टान्न शिष्टै सह मठाधिपैः । अश्नामि कृत्वा स्नानानि सुस्वनोर्जित सस्तवै · ।। 92 ।। श्रुत्वा
प्रश्नानि तेषाच कात्स्न्यद्विवच्मि तद्गुणान् । अहं तै. सहितोप्यत्र चागतो यतिभि. कृतिन् ।। 93 ।।
द्रष्टु त्रिविक्रमस्यापि रथोत्सवमथो हरे । त्रिकोटि यतिभि. साक अटामि मम सेवकै· ।। 94 ।।
मठेपि तव हे तोक रटामि परमार्थकम् । मृष्टान्न देहि तेषा च मृष्ट काञ्चन भूषणै. ।। 95 ।। नष्ट-
कामं मामपि त्वं सुष्टु पूजय पुत्रक । हे शिष्ट श्रेष्ठ पूजां मे स्पष्ट कुरु हरेरपि ।। 96 ।। इष्ट
यथेष्टत. पुत्र नष्ट चापि ददाम्यहम् । निष्टप्तकटके श्रेष्ठ कटकं चापि कुण्डले ।। 97 ।। तटित्प्रभे
पादपीठे शिष्टे मयि मठागते । देहि ते हितसिध्यर्थ कोहि मेत्वां विनेहच ।। 98 ।। हितवान् देहिना
मध्ये जहि ते चाहितामपि । एवं ममाज्ञां प्राज्ञाद्य कुरुचाज्ञान बन्धनम् ।। 99 ।। निराकुरु तव ज्ञानं
जायते ज्ञानिष्त्तमम् । अतस्त्वत्सदृशो नास्ति यतिषु प्रेष्ठ मादृश ।। 100 ।। कीदृशोऽस्मद्गुणो
लोके त्वादृशोपि नविद्यते ।। 101 ।। एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन ।
श्रुत्वाचोर्व्या शर्व गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मां मानवेन्द्रा ।। 102 ।। इद वृन्दावनाख्यानं
ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ।। 103 ।। इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य
पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ।। 104 ।। यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे
हरौहरेर्लोकगते तथामयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति सन्मतीः ददात्यजस्रं सुत सत्यमेवतत् ।। 105 ।।

ॐ इति श्री स्वाप्नवृन्दावनाख्याने अलौकिकविभागे वैभवपर्वणि नवमाध्यायः समाप्त ।। १०५

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ दशमाध्यायः

1. विप्र प्रकरण श्लोक – (1–12)

हरि. ॐ ।। गणै. स नारायण भूतनाथ समन्वित कर्ण विकर्ण सज्ञै । महामणीना बहुलै. सुकीर्ण मौलि ददौ मे शिरसि स्थिरोऽभूत् ।। 1 ।। कुबेर कोशादानीतं शोकापनुद कामदम् । दत्तवान् वित्तहीनं मे भूतनाथ. प्रतापवान् ।। 2 ।। कुबेरो दत्तवान्नारायण भूतस्य हस्तके । सोऽपि मे शिरसि प्रोत चकार शृणु पोतक ।। 3 ।। विप्रापहार्य ते पुत्रचरणाद्रौप्य भूषणम् । नारायणेनापहृत भूतेनाकार्यकारिणा ।। 4 ।। अतश्च त्रिगुण दत्तमेकैक चरणस्य मे । दुर्वर्ण कारय क्षिप्र तेन ते पुत्रभूषणम् ।। 5 ।। तस्मान्नचिन्ता कार्या मत्पुत्र चिन्तामणि भज । कान्तारे च यथैकान्ते स्वकान्त भजते सती ।। 6 ।। शैलराज सुता पैल मुनिमाहच सादरम् । कैलास शिखरे रम्ये तैलदीपावलि कुरु ।। 7 ।। इत्युक्त सोऽपि प्रत्युक्तिमवदद्द्विज पुङ्गव । करोमि वृन्दावनाग्रे कन्दाशन वरस्य मे ।। 8 ।। अव्यग्रश्चागत शीघ्र पैल कैलास पर्वतात् । तैल गोघृतमादाय शैल वृन्दावन मम ।। 9 ।। चकार दीपावलिभि: पापावलि विनाशनम् । ववर्ष पुष्पावळीश्च मधु पावलिसयुता. ।। 10 ।। एव सर्वेपि ऋषयो वर्षे वर्षे समावृता । चक्रु. सर्षपमात्राणि दुष्कृतानि प्रहर्षिता ।। 11 ।। काय. सन्निहितापाय प्राय: श्रेयस्करस्तथा वायु प्रवेशनोपाय तवायुर्वृद्धये वयम् ।। 12 ।।

2 लक्ष्मीपति प्रकरण :– (13–16½)

कुर्म. कूर्मावितारेण पूर्णाशा पूरिताशिष. । सुपर्वाण सुपर्णेन काद्रवेया नचोद्धृता: ।। 13 ।। तथातथा सुतश्चाय कृनात्कृच्छ्रात् समुद्धृन. । तस्माद्वृथाकृतिश्चेय मत्कृता मास्तु ते सुत ।। 14 ।। श्रीमद्वृन्दावन भूमौ सोमवद्रञ्जन दिश. । कोमहान्नस्तुतिं कुर्यात् नो मन प्रियकारक. ।। 15 ।। कोमहान्दर्शन नैव कुर्यान्मूढं विना मम । हे नन्दन तव व्याख्यानाद कन्दाशनस्य मे ।। 16 ।। शतानन्दस्य लोकेऽपि सदानन्द विवर्धक ।। 16½ ।।

3. विप्र प्रकरणं – (17–43)

अहमानन्द मुनिना सदानन्द प्रसङ्गिना ॥ 17 ॥ सह नानाविधागाथा श्रीनाथस्य स्मराम्यहो ।
तद्दर्शनो द्बुद्धहृद्य सस्कार· शुद्ध सात्विक ॥ 18 ॥ बद्ध सौहृद तत्पादपद्मेह पतितोस्म्यहो ।
तेन साक बदरिकाश्रम शोकविनाशकम् ॥ 19 ॥ शुकस्य जनक वै वासिष्ठ कृष्ण नमाम्यहम् ।
इति पद्यत्रय त्रार्यस्त्यक्तवानसि विप्रक ॥ 20 ॥ आकरस्थ लेखन च कारय प्राड्मयेरितम् ।
महीजश्चामहीजश्च सहोषतु रहोरह ॥ 21 ॥ हे वीरराहो हेऽवीर राहिता रहिताश्चये । पद्यस्या-
स्यार्थ सार तु नद्य. परम पावना. ॥ 22 ॥ उद्यन्तमिवचादित्य खिद्यन्ते तामसाश्च ये ।
एतत्पद्यद्वयस्यापि शक्यार्थ. केन हीयते ॥ 23 ॥ सोऽपिमत्सदृशो बुद्धचा प्राय श्रेयस्करो मम ।
द्वारैश्चतुर्भि परितो विभाति वृन्दावनं मन्दर सन्निभं मे ॥ 24 ॥ वृकोदराचार्य हनूमतांच ममापि
सन्मूर्तिभिरन्वितैश्च । कीट वासिष्ट कृष्णोऽय यथा पुष्णाति पूरुषम् ॥ 25 ॥ पटु स्वाप्नान् स्फुट
वक्तु श्लोकान् पुष्णाम्यह तथा । वृन्दावनेच देवाना वृन्दाः सन्तीह नन्दन ॥ 26 ॥ मुकुन्दपाद
पद्म ते विन्दन्त्यनिशमञ्जसा । ब्रह्मा ब्रह्मभवः शक्रो वक्रतुण्ड सुरेश्वरः ॥ 27 ॥ गरुड. शेष
भाष्यज्ञः सशेषः सोमभास्करौ । मित्रावरुण कारुण्य विषयाश्च विशेषत. ॥ 28 ॥ सुत्राम शरणं
प्राप्ताः पूषापिष्टादनस्तथा । एतेचान्येच बहवो बहुमान पुरस्सरा. ॥ 29 ॥ कुहुयोगेच सुहुतमग्नि
कृत्वा धन ददुः । ब्राह्मणेभ्यश्च सौपर्णश्रुतिज्ञेभ्यश्च पर्वणि ॥ 30 ॥ ब्रह्मणासह पुण्याहे सस्नु
र्धवलवारिणि । करं स्वैर विरिञ्चदि ऋभवो रत्न सञ्चयान् ॥ 31 ॥ वृन्दावनेच ववृषुः
हर्षपूर्णा. सहस्त्रशः । विष्णो र्निर्माल्य मालाश्च बालसूर्यामलप्रभा ॥ 32 ॥ बालव्यजन सवालाः
कालेदध्रुर्गलेकुहो· । सिनीवाल्यादि योगेऽपि निमील्याक्षीणिकाणवत् ॥ 33 ॥ सन्निलीनाः पलायन्ते
शरणं करुणार्णव । मग्नास्ते मन्सर. श्रेष्टे भग्नपापा बभूविरे ॥ 34 ॥ अग्नि हुत्वा च विधिवज्जा
मदग्नि ववन्दिरे । वृन्दावनगत देवास्त्विन्दिरापति मव्ययम् ॥ 35 ॥ मन्दाकिन्या जनि विष्णु
पुनरेव ववन्दिरे । तमनुज्ञाप्य देवेशा. स्वर्गं यान्ति सुमानिताः ॥ 36 ॥ पुनरायान्ति योगेषु
पुण्येषु शृणु नन्दन । एवं धवलगङ्गा मे विधुवद्धवला भुवि ॥ 37 ॥ प्रवालमणि सोपान त्रिवळीश-
युता बभौ । देवैर्निरन्तराक्रान्ता मन्वन्तर शतान्तरा ॥ 38 ॥ तन्वन्तरातिरिक्ताच धन्वन्तरि

कृतान्तरा । स्नानार्थं गच्छतां स्नायुबन्धनादि विनाशनम् ।। 39 ।। शिश्नात्कृतैनसा नाश करोति प्रश्नमात्रत । एव विधास्मत्कृतवैभवान्विता भूदेवदेवैर्नरदेव पूजिता । कृतान्तमार्गं त्ववगाहनोत्सुकान् सन्तारयत्येव हरेः सुतान्विता ।। 40 ।। एतच्चित्र कलिमलैः कलुषीकृत मानसा. । न जानन्ति नरा सर्वे कलौ भूतलवासिनः ।। 41 ।। एवं मद्वृन्दावनस्य सद्वृन्दा एव भूतले । जानन्त्यनन्त माहात्म्य नेतरे पापपूरुषा. ।। 42 ।। अह नमामीह महानुभावं हयास्यरूप हयमाप्तहारम् । मया सहैवाशु च हसवाहं यो हसरूपी न्यरुणत्पयोब्धौ ।। 43 ।।

4 लक्ष्मीपति प्रकरण :– (44-60)

शाल्मली द्वीपमाश्रित्य सुमालीति बलाधिकः। निर्मलाख्यात लावण्य बालातपसमप्रभम् ।। पप्रच्छ सतुमां दृष्ट्वा विच्छिन्न त्रिपुरः (त्रिशिरा) पुरा ।। 44 ।। रुद्रोवाऽभद्रहीनोसि सुपर्णोवाऽर्णवातर । शेषो वा दोष हीनोसि वायुर्वाऽपायदूरग. ।। 45 ।। इन्द्रोवा सान्द्रसन्तोषी चन्द्रोवाऽमन्दतोषक. । कामोवा त्व च रामाणा मोहन रूपमाश्रित. ।। 46 ।। सूर्योवा शौर्यसपन्न. ऋषिर्वाऽपरुषवाचक । धनदो धनिनां श्रेष्ठो महाधन विभूषण ।। 47 ।। वरुण. करुणासक्त त्व कविः कोविदेश्वर । अथवा वादिराजाख्यो वागीश करजातकः ।। 48 ।। वादीभमृगराजत्वाद्वादि राजाभिधा तव । हयग्रीवाराधकत्वात्प्राग्र्यान् लोकास्तथागत ।। 49 ।। व्याघ्रचर्मापि सन्मान चाग्रपुजा चकार ते । इमा कथा काव्यकर्ता काव्योऽपि व्याजहारच ।। 50 ।। श्राव्यं पापविनाशाय न व्याजान्नचहास्यतः। इति तेनोदित श्रुत्वा कृत्वा तस्याप्यनुग्रहम् । स्मृत्वा हरेश्च माहात्म्यं पृक्त्वानदजलै र्भुवम् ।। 51 ।। ततश्च पावनान्वानप्रस्थान् वानरयूथपान् । वनराजिषु पश्यामि वनजान् मनुजाधिप ।। 52 ।। तन्मत शृणु कल्याण पुण्यात्पुण्यतम महन् । नारायणो गुणनिधि वाणीपतिमभाषत ।। 53 ।। श्रीमन्मध्वमत दिव्यं मद्भक्तेनोद्धृत सुत । मत्सर्वोत्तमतामुक्त्वा युक्तिमालाभिरञ्जसा ।। 54 ।। व्यासात्मना मया पूर्वं यदुक्त सर्वमेवतत् । जगत्सत्यत्वादिक च तात्पर्यविषय ऋते ।। 55 ।। तत्समर्थितमेवादौ समर्थेन महात्मना । प्राप्य तत्र कृतार्थत्व व्यर्थीकृत्य सुदुर्मतम् ।। 56 ।। मत्समीपमिहापन्ता वृन्ताद्यस्थीनि तस्य च । चक्रशङ्खाद्यायुध्यैश्चा-

थाङ्कितानि महात्मन· ।। 57 ।। तस्मात्तन्मतमेवाग्र्च ग्राह्य सर्वबुधैरपि । प्राग्र्चं लोकमवाप्नोति तन्मतेचाग्रहान्वितः ।। 58 ।। इति ब्रह्माणमुद्दिश्य गुणवारिधिरब्रवीत् । शृणु सत्यं मया प्रोक्त भण सर्व बुधान्प्रति ।। 59 ।। कृत्वा वृन्दावन तत्र फलं भावय मां विभुम् । अह वृन्दावने स्थित्वा सर्वाभीष्टं ददामिते ।। 60 ।।

5 विप्र प्रकरण (61-97)

इद ममात्मजे सर्वं वेदवेद्ये तपोनिधौ । वक्तव्य पुरत स्थित्वा नि शङ्क. सन् सदा द्विज ।। 61 ।।
विप्र त्व तव पुत्र तु मम नाम्ना समाह्वय । सुप्रीतत्व तु विज्ञाय मयि सर्वं समर्पय ।। 62 ।।
कामधेनुर्यथापूर्व सर्वाभीष्ट फलप्रदा । तथा कलौ वादिराजश्रीपादोऽभीष्टदः सताम् ।। 63 ।।
अदृश्य एव सर्वेषा सर्वाभीष्ट फलप्रद. । इद तु वेदवेद्याख्य श्रीपादस्य सुतस्यमे ।। 64 ।। वक्तव्यं
तत्रगत्वा तु नात्र कार्याविचारणा । भारतीपति वद्भाति भारतार्थ प्रकाशनात् ।। 65 ।। भारतार्थ
प्रकाशत्वात् तत्कर्तृ सदृशो हि सः । तत्कर्तृ सदृशत्वात्तु तद्वत्पूज्यो गुरु सताम् ।। 66 ।। पूज्यत्वान्नि
त्यमेवात्र वृन्दावन गत पतिम् । पूजयित्वा महात्मान महाभारत कीर्तनैः ।। 67 ।। ततोऽस्मत्त.
सन्तति वा सर्वेष्ट वा तदाहरेत् । इद तु सन्त सन्तत्या त्वामुद्दिश्य तथोक्तवान् ।। 68 ।। पूजनीयोगुरु
र्नित्य सर्वाभीष्टमभीप्सुना । इमामस्मत्कृति विद्याद्योविद्यात्त्वत्कृति नर· ।। 69 ।। स याति निरय
घोर मृषात्वगतिरीदृशो । कुष्ठापस्मार लूतान्तान् बालस्फोटादिकान् बहून् ।। 70 ।। मृत्तिका
नाशयत्येव वृन्दावनगता मुने । मया सम्पूज्यमानः सन् हयास्य पुरुषोत्तमः ।। 71 ।। लक्ष्म्या सार्ध
सुरै· सर्वैरत्र सन्निहित स्वयम् । इमा कृति शिलायान्तु लेखयित्वा ममाग्रत ।। 72 ।। स्थापयेदत्र
ता दृष्ट्वा सन्त सन्तोषमाप्नुयु । इमा कृति नरोयस्तु स्वाप्नी मन्दस्य बुद्धिदाम् ।। 73 ।। पठित्वा
सर्व पापेभ्यो मुच्यते नात्र सशय । अथ बुध्वा कृतेरस्या सर्वेष्ट लभते नर ।। 74 ।। यो अनुवक्ता
कृतिमिमां मम तोषस्य भूरसौ । ख्याति कुरुष्वाल्पमते मम कीर्ति नरेष्वपि ।। 75 ।। माच्छादय
शुभा शक्ति ममख्याति शुभेष्वपि । त्वा भक्तिमन्त विप्रेन्द्र न मुञ्चामि कदाचन ।। 76 ।। सेवस्व
मम पादाब्ज नित्य भारत कीर्तनै. भुक्ति मुक्ति ततो दद्या वचन मम विश्वसीः ।। 77 ।। आचार्य

त्व वृणीष्व त्वं मम पुत्रेण धीमता । पञ्चवृन्दावने पुण्ये पञ्चरुपात्मको हरि ॥ 78 ॥ पञ्चीकृत्य स्वरुपाणि नित्यं सन्निहित स्वयम् । इति जानन्ति ये मर्त्या प्रपञ्चे सर्व एव तु ॥ 79 ॥ पञ्च-भूतानि हित्वा तु पञ्चत्व न व्रजन्ति ते । पञ्चवृन्दावनं चात्र यो वा कारयिता मम ॥ 80 ॥ पञ्चाशद्युग पर्यन्तं विष्णोर्लोके महीयते । पञ्चपुत्रा भविष्यन्ति पञ्चानन समप्रभा· ॥ 81 ॥ पञ्चायुध धरस्याथ भक्ता एव भवन्ति ते । पञ्चभक्ष समायुक्त पञ्चामृत समन्वितम् ॥ 82 ॥ पञ्चखर्जूर सयुक्तं नैवेद्य विनिवेदयेत् । पञ्चम्याच तिथौ नित्य पञ्चपर्वसु पूजयेत् ॥ 83 ॥ धूपैर्दीपैस्तथामाल्यैर्गन्धै दूर्वाक्षतादिभि । एव सम्पूज्यमानोऽह दद्या वरमनुत्तमम् ॥ 84 ॥ अह क्षुधातुरो भूत्वा नैवेद्य नोक्तवान्मुनि । एतत्ते किञ्चिदाख्यात भक्तत्वात्त्वद्विभूतय ॥ 85 ॥ श्रुत्वा त्वन्मुखत सन्त सर्वे यान्तु स्वभीप्सितम् । इद ममात्मजे सर्व वेदवेद्ये तपोनिधौ ॥ 86 ॥ वदस्व मद्यासिन्धौ हयग्रीव तपोनिधौ । नैवेद्यार्थं मया प्रोक्त विशेष तिथि पर्वसु ॥ 87 ॥ आच्छा-दित च तत्पद्य त्वया दुर्मति सत्तम ॥ 88 ॥ स च दास्यति नैवेद्य यो वृन्दावनकृत्स्वयम् ॥ 89 ॥ वृन्दावनगता देवास्तस्य तुष्टा भवन्त्यहो । अह क्षुधातुरो भूत्वा नैवेद्य नोक्तवान् मुनि ॥ 90 ॥ पीत्वा चामृतमेवात्र देवै सह चराम्यहम् । दीपार्थ नोक्तवान् दीप तेजोमय सुविग्रह ॥ 91 ॥ गन्धार्थं नोक्तवान् गन्ध दिव्यगन्ध सुविग्रह । माल्यार्थं नोक्तवान् माल्यं दिव्य मन्दार माल्यवान् ॥ 92 ॥ चामरार्थ मयानोक्त दिव्य चामरवीजित । व्यजनार्थ मया नोक्त दिव्य व्यजनवीजित: ॥ 93 ॥ छत्रार्थं तु मया नोक्त दिव्य छत्र विभूषित. । भूषणार्थ मया नोक्त दिव्यभूषण भूषित ॥ 94 ॥ वाहनार्थ मया नोक्तमह दिव्यविमानग । भोगार्थ तु मयानोक्त दिव्य भोग सुभोगवान् ॥ 95 ॥ भवतामेव कर्तव्यं मम पादाब्ज पूजनम् । एवनिशम्य मम वैभवमत्र नित्य वृन्दावने सकल दैवत सन्निधाने । नानाघराशि शमनेऽति सुपापिनां च मूर्ति भजन्तु मम नित्यमथेष्टभाज. ॥ 96 ॥ वृन्दावन सकल दिग्गत सज्जनाना वृन्दावनं परम पावनमत्र नित्यम् । मन्दाकिनी जनक देव सदायन तत्कन्दाशनायनमिद प्रणमेत भक्त्या ॥ 97 ॥

6. लक्ष्मीपति प्रकरण :– (98–104)

मद्त्त पुत्र मत्पुत्रं मज्जीवित कलत्रिणम् । मत्प्रसादाप्तवृत्ति त मा त्यज त्व स मामक ॥ 98 ॥

अयं तु ब्राह्मणः शुद्ध. सत्यवादी जितेन्द्रिय । अस्य स्वप्ने मया प्रोक्त विश्वासान्नात्र सशय. ।। 99 ।।
वेदवेद्य वदस्वत्वमागतेषु जनेष्विह । ब्राह्मण स्वाप्न पद्यार्थं प्रसिध्यर्थं ममात्रच ।। 100 ।।
शिलास्था कुरु विप्रस्य वचनान्नात्र सशय. । आचार्यत्व मया दत्त त्वयाचापि प्रदीयताम् ।। 101 ।।
सभावनार्थं विप्रस्य शृणुष्व वचनं मम । ब्राह्मण श्चाल्प सन्तोषी मम सन्तोषभूरय ।। 102 ।।
एव वृन्दावनाख्यान श्रुत्वा सुजन वृत्तय । यात्रा कुर्वन्तु मद्भक्त्या यच्छन्तु सदुपायनम् ।। 103 ।।
याचयन्तु वर तस्मात्तद्वर प्राप्नुवन्तु ते ।। 104 ।।

7 विप्र प्रकरणं ($105–110\frac{1}{2}$)

नैवेद्य मृष्टमन्न मे यावन्नक्रियते द्विज ।। 105 ।। तावत्कुरुष्व त्व नक्तव्रत निरशन मम ।
भुक्ष्व विप्र प्रसन्नोऽस्मि व्रतादनशनात्तव ।। 106 ।। व्रतेनानेन निष्पाप स्त्वमभूर्नात्र सशय ।
मम मन्त्राधिकारोऽभूत्तव पापक्षये सति ।। 107 ।। इन. पर गृहाण त्वं मनु दिव्यमनुत्तम ।
दास्यामि मम पादाब्जगति तव न सशय. ।। 108 ।। मात्यजत्व हि विप्रेन्द्र नित्य भारतकीर्तनम् ।
चामर वीजय त्व हि मम वृन्दावने सदा ।। 109 ।। आदिपर्व वदस्व त्व अनुक्रमणिका विना ।
वेदवेद्यस्य पादाब्जान्निसृत तीर्थमुत्तमम् ।। 110 ।। मम पादोदक विद्धि यतस्तद्देहगोह्यहम्
।। $110\frac{1}{2}$ ।।

8. वेदवेद्य प्रकरण – ($111–118\frac{1}{2}$)

वेदवेद्य जयस्व त्वं दुर्मत दुर्मतीरितम् ।। 111 ।। मध्वराद्धान्तोक्त पद्यैर्मत्कृताभिश्च सूक्तिभिः ।
वेदवेद्य मम वेदकोविद कोविदत्वमिह कोनरो भुवि ।। 112 ।। त्वन्मुखेन तु जयामि मायिनं
प्रीणयामि कमलापतिं हरिम् । वेदवेद्य तव वेदकोविदः कोविदत्वमिह कोनरो भुवि ।। 113 ।।
जय मदान्ध परवादिदन्तिनं सिह्मविक्रम मदीरित युक्तिभि । कुरु सुमध्व समयस्य निर्णयं
मत्प्रसाद विभवाप्त सुमत्या ।। 114 ।। तोषयस्व सुजनाश्च मायिन. खेदयस्व परमात्मभाविन. ।
शेषाद्रि पण्डितस्यापि वक्तव्यः स्वाप्न वैभव ।। 115 ।। व्यासराजाख्य भक्तस्य तथा तदनुजस्यच ।

15. शेष प्रकरण (149-152)

शेषाशेष च मत्कार्यं शेषाशेषप्रद तव ॥ 149 ॥ अकर्तु कर्तुरप्येतत्कुरुष्व त्व सुखीभव । ममात्मजं वेदवेद्य ममसस्थान सस्थिनम् ॥ 150 ॥ मत्कला पूर्ण मनम पालयस्व सुमानिनम् । अहो ममाज्ञा कुरु वेदवेद्य ख्यानिर्मम स्वाप्नकृते नं किंचित् ॥ 151 ॥ जाता तयो. प्रेषय शक्तियुक्तयो. सीतापति व्यास सनामधेययो । श्रुत्वा तौ मत्कृतेः सम्यक् ख्याति चात्रकरिष्यत ॥ 152 ॥

16. विप्र प्रकरणं – (153-153½)

विप्र त्वमेव गत्वाच मत्कृतिं तु तयोर्वद । नामैकदेश ग्रहणे गृहीत पूर्णमेव च ॥ 153 ॥ तयोर्नाम तथाशास्त्रे चोक्त विद्वद्भिरेवच ।

17. लक्ष्मीपति प्रकरण – (154–163)

अस्यातिशुद्धबुद्धेश्च यस्य सद्धर्म पद्धते ॥ 154 ॥ मद्बुद्धिनिधिरत्रासीदहो विधिबल महत् । अय तु ब्राह्मणश्चात्र मामेव शरण गत ॥ 155 ॥ वृन्दावनकृते पूर्वं स्वस्याभीष्ट निवेद्य मे । कृत्वा वृन्दावन चेति प्राक् श्लोकद्वितयेन च ॥ 156 ॥ अतस्त्व मे मया प्रोक्त तत्सत्य समभूदहो । वेदवेद्य मम शेष सत्कृत तत्सगेपगिरि पण्डित वद । त्रिदशदोष रहितै. सुपूजित कदशनाथि भिरन्नादृत रुपा (प) ॥ 157 ॥ सुतमदूर्जित पदेच सुस्थिर त्वच सर्व सुरसत्तम देव भू । तद्नु(द)भय प्रभवाद कोमहान् त्वामृते पुरुषभूषण तद्वद ॥ 158 ॥ एतच्छ्लोकद्वय स्यार्थ ब्राह्मणस्य मुखेन तु । जानीहि त्व यतश्चास्य मयाऽर्थोप्यनुवर्णित ॥ 159 ॥ त्रिगच्चकविता-दोषा विदुषा ज्ञानलक्षणे । तैर्विहीनाश्च विद्वासो नेतरेति सता मतम् ॥ 160 ॥ असूया परनिन्दाच परेषां च प्रतारणम् । निर्दोषाया परकृतौ दोष दूषणमेव च ॥ 161 ॥ परत्व बुद्धि स्वस्मिंस्तु परेषा हास्यमेव च । स्वस्य शाठ्य तत्वमतावहकारित्वमेव च ॥ 162 ॥ इत्याद्या बहवो दोषा. विद्वुषाच प्रकीर्तिता । तैर्विहीनाश्च विद्वासो नेतरे च कदाचन ॥ 163 ॥ एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वाचोर्व्या शर्व गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु

मां मानवेन्द्रा॰ ॥ 164 ॥ इद वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिण॰ । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा
कन्दाशनाज्ञया ॥ 165 ॥ इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य
पुरुषात्कृतम् ॥ 166 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे लोकगते तथामयि । भवत्यहो
सर्वं शुभाप्ति सन्मतीः ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ॥ 167 ॥

ॐ इति श्री ब्राह्मण स्वाप्नवृन्दावनाख्याने वैभवपर्वणि दशमाध्यायः समाप्त ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ एकादशाध्यायः

1. लक्ष्मीपति प्रकरणं (1–9)

हरि ॐ ।। अलौकिकाया मम सत्कृतौ च न दोषबुद्धि. कुशलैश्चकार्या । अर्थे च दृष्टि. क्रियता न शब्दे यतश्चैषा स्वाप्नकृतिर्हि वासिनी ।। 1 ।। वासनात्मक शब्दानां अर्थदर्शनमेवच । सत्य न शब्द सत्यत्वमेव हि स्वाप्ननिर्णय. ।। 2 ।। लौकिकस्यतु वाक्यस्य बुद्धिपूर्वं कृतस्यच । शब्दार्थोभय-सत्यत्व ग्राह्य मेव न सशय ।। 3 ।। पूर्वानुभव संस्कारात्तादृशार्थांस्तु पश्यति । शृणोति च तथा शब्दान् पूर्व सस्कार कारणात् ।। 4 ।। अय तु ब्राह्मण पूर्व ममशिष्य सुबुद्धिमान् । तत्सस्कार वशादेव स्वप्ने वक्ष्याम्यहं द्विजम् ।। 5 ।। अहं जानामि तत्सर्व पूर्व संस्कार कारणम् । जाति स्मरणशीलोहं हयग्रीवस्य चाज्ञया ।। 6 ।। दुर्वादिगर्वहर पुत्र सुखी भवस्व गुर्वादिराज कृपया सुमतिं भजस्व । शर्वादि देव वरवन्द्य हरि भजस्व चोर्व्या सुकीर्तिमथ मेत्रच ख्यापयस्व ।। 7 ।। इमा कृति या लिखति स्म लेखिका वाचापि पुण्य लभते न सशय । वृन्दावनालङ्करणेन धातुभि. समार्जनाभि र्बहुपुण्य भाजनी ।। 8 ।। आरार्तिकाभि र्बहु चित्रिकाभिः । सन्नामसङ्कीर्तन सस्तवैश्च उपाधिराहित्यवता सु सेवा करोति साचापि मम प्रियोऽभूत् ।। 9 ।।

3 पुष्यनक्षत्रसञ्जात प्राप्तयतिभाव विप्रपरमगुरु प्रकरणं श्लोक :– (10–11)

मद्भागवत मुख्यास्तु त्रीन्दासाश्च सहोदरान् । मात्यज त्व हि मत्पुत्र ते वै मम प्रिया सदा ।। 10 ।।
नागशयन हनूमन्तौ तौ सदा वै मम प्रियौ । अहं जानामि तद्भक्ति नागशयन. सुबुद्धिमान् ।। 11 ।।

3. विप्र प्रकरणं ·– (12–18)

वेदवेद्य सुबुद्धस्त्व दुर्बुद्धि दुर्धरेरिताम् । त्यजेमां सुजन श्रेष्ठ मज्जन प्राणहारिणीम् ।। 12 ।।
ममाशीर्वचनेनैव चिरजीव सुखीभव । हयास्याराधनेनैव ममानन्द प्रदोभव ।। 13 ।।
वृन्दावने दन्दशूक धारिण दास्यधारिणम् । मन्दार मालिनां शान्ति शालिन कमलात्मनः ।। 14 ।।
इतिमा विद्धि सद्बुद्धि हयग्रीव कृपोदधिम् । वेदवेद्य सदाराध्य शुद्ध मत्पट्टवर्धन ।। 15 ।।

व्यासेन सीतापतिना शेषेणापि च न श्रुतम् । तै. श्रुत चेदिद सर्व त्रैलोक्य श्रुतमेवहि (च) ।। 16 ।।
इति पूर्व मयाप्रोक्तमनुसधत्स्व बुद्धिमा (म) न् । त्रीनुद्दिश्म मया प्रोक्त त्वा विशेषान्नसंशय. ।। 17 ।।
अतस्त्रयाणा भक्ताना तेषां प्रेषय मत्कृतिम् । नैवेद्य नैवगृह्णामि तावत्पर्यन्त मेव ते ।। 18 ।।

4. शेष प्रकरणं श्लोक – (19–26)

वृन्दावने मदनमर्दन रुद्रहृद्य सद्भि प्रवन्दित पद मदनाभिरामम् । वृन्दारकेन्द्र मरुदश सुमर्दिताङ्ग रक्षो विदार्य वरद प्रणमामि रामम् ।। 19 ।। अरस भूप चिरपट्टवर्धन परशुचापधर दुष्टमर्दन । निरशपापहर शिष्टशोधन परसुपापकरदुष्टसूदन ।। 20 ।। रथोत्सवस्य भारोऽयं तावकः पावकप्रभ । कालोऽय मम सेवाया. बालोय मम पुत्रकः ।। 21 ।। अन्तराय कृतोह्यस्य शान्तरायाश्च शत्रव. । भविष्यन्ति न सन्देहो मम विघ्नकरा.सदा ।। 22 ।। एतत्पद्यत्रय शेष वदस्व त्व च भूपते । यतस्त्व पण्डित शौण्ड. तन्मण्डन परोभव ।। 23 ।। सर्व वक्तव्यमुक्तच कृतार्थोह न सशयः । मद्वेतनेनैवतु यश्च जीवन् मन्नापधारी मदनुग्रहीच । पठेत स्वाप्नी मम सत्कृतिच नोचेददण्ड्चस्य करोमि तीव्रम् ।। 24 ।। एव मद्भक्तिमन्तश्च सर्व एव पठन्त्विमाम् । ख्याता कुर्वन्तु लोकेषु नोचेन्मद्द्रोहिणश्चते ।। 25 ।। पठता शृण्वता चापि ख्यातामुर्व्यां प्रकुर्वताम् । सर्वेष्टानि भविष्यन्ति हयग्रीवस्य चाज्ञया ।। 26 ।।

5. विप्र प्रकरण श्लोक (27–31)

यो मनासि तनु मर्पितवान् ममैतत् सर्व धन कनक पूर्णमथाभिषेकम् । यश्चाकरोद्विततभक्तियुताय तस्मै गत्वा वदस्व मम सत्कृतिमाशु विप्र ।। 27 ।। व्यासाय भक्तिकोशाय दासाय मम नित्यश. । वैष्णव स्नेहपाशाय तोषाय वद मत्कृतिम् ।। 28 ।। तस्यानुजस्य मयि सर्व समर्पकस्य भक्त्यादि मुख्य गुण सङ्ग्रहणस्य तस्य । पूर्व हयास्य चरण स्मरणोत्सुकोपि दुर्विप्रनिग्रहवतो वद मत्कृतिच ।। 29 ।। वेनवद्वेतनान्न च यस्य भुङ्क्ते सुदुर्मति । तस्येष्टदेवस्मरणे महत्कोपादभूदहो ।। 30 ।। इद सर्वेऽ पि जानन्ति तद्द्वेषान्नोच्यते मया । सोऽपि मत्पादमापन्न· शापभीतो न भक्तिभाक् ।। 31 ।।

6 सीतापति प्रकरणं – (32-39)

ब्राह्मणं मानिन मान हित्वा मत्पादसेवनम् । कुर्वाणमनिश विद्वन् मात्यजस्त्वममायिनम् ॥ 32 ॥ मद्वेतनान्नं भुञ्जाना ये वै कुजनवृद्धय । तेष्वेकोऽपि तु मत्पद्य तदर्थ वा न वक्त्यहो ॥ 33 ॥ मत्कृतिं वदता पुत्र तदर्थ वदता तथा । मद्वेतना ददस्व त्वमन्यथा मा ददस्व भो ॥ 34 ॥ मद्वेतनेन शून्येऽस्मिन्विप्रे जात पराग्रह । जनेषु वक्ति मत्पदच तदर्थ मयि भक्तिमान् ॥ 35 ॥ अहं शपे सुपापिन कुपात्रसादभूद्धनम् । मयात्र जीविन बहु सुपुत्र माददस्त्वह ॥ 36 ॥ ब्राह्मणं गुणमणि शृणु पुत्र चारुवीजित सुचामरपाणिम् । पुण्य पूर्ण गुण भूषण कीर्तेरग्रजत्व मम मात्यजतूर्णम् ॥ 37 ॥ ब्राह्मणं गुणवन्त च ऋणवन्त गुणार्णवम् । जानीहि गुणिन. फणिनो वदस्वास्य च तदृ(द्र)णम् ॥ 38 ॥ ऋणान्मुक्तिश्च विप्रस्य साक्षान्मुक्तिर्नसशय: । भोज्य वित्ते प्रदत्ते हि भुक्तेर्नास्ति ततोऽधिकम् ॥ 39 ॥

7. पुष्यवक्षत्र सजात विप्रगुरु प्र (39½)

मद्वाच नन्दन त्व हि सर्वथा मावृथा कुरु ॥ 39½ ॥

8. विप्र परम गुरु प्रकरण श्लोक (40-43½)

मन्मठस्याधिपत्मेतु विठ्ठल पट्टवर्धन ॥ 40 ॥ स्फुट कार्यपटु मत्वा पट्टपच्छोडिका दिश । पूर्व प्रामादिकी बुद्धि स्यात्तस्य नतु साहजा ॥ 41 ॥ निर्वेदनामिदानीन्तु सप्राप्तश्च न सशय: । रथोत्सवस्य भार त धर्ता तर्ता स एव तु ॥ 42 ॥ तदन्य. को भवेत्पुत्र समर्थ: कार्यसाधने । नागशयनस्य मनस सङ्कल्प सप्रपूरय ॥ 43 ॥ अह जानामि तद्भक्ति नागशयन सुबुद्धिमान् ॥ 43½ ॥

9 दुष्ट पुरुष प्र श्लोक (44-47½)

मद्वाक्य मान ससिद्ध सर्व सग्राह्यमेव हि ॥ 44 ॥ चोद्यानर्हेतु मद्वाक्ये चोद्य कुर्वन् पतत्यध । भावनात्मक शद्वेषु ज्ञातव्यो भाव एव च ॥ 45 ॥ अहमाविष्टवान्विप्रे कदाचिन्न कदाचन । मत्कृतौ दोषशङ्काचेद्दोषे पहिहृते सति ॥ 46 ॥ भवता मातृ दोषोऽपि स्याद्व्यभीचार शङ्कया । पातिव्रत्यान्नदोषश्चेदशरीरत्वतस्तथा ॥ 47 ॥ प्रकृतेऽपि न दोष स्या त्प्रतिबन्दी दुरुत्तरा ॥ 47½ ॥

10. लक्ष्मीपति प्रकरणं श्लोक (48-58)

जना सुपापिन· सर्वे कलिनाविष्टचेतना. ।। 48।। कत्थन वावदूकास्ते कुर्वन्ति मम सन्निधौ । कदने चोद्यताः सर्वे वदने भस्मवासिनः ।। 49 ।। मयिजीवति सर्वेऽपि मत्प्रिया इव मत्कृतिम् । पठन्त्यर्थ वदन्त्येते मत्प्रतारण बुद्धयः ।। 50 ।। इदानी स्वाप्नपद्य मे तेष्वेकोऽपि नवक्त्यहो । अहं नैवेति दुर्बुध्या जाने सर्वमनोगतम् ।। 51 ।। यो नवक्ति च मत्पद्य तदर्थ वा मदाश्रयी । तस्याशुभ भवत्येव पश्य मे तपसः फलम् ।। 52 ।। इमा कृतिं मम स्वाप्नी आदराद्यस्तु वक्ष्यति । तस्य श्रीश. प्रसन्नः सन् शुभ दास्यत्यसंशय· ।। 53 ।। सत्य सत्यं पुन. सत्य त्रिवाचापि मयोच्यते । पठता शृण्वता चापि सर्वंसम्पद्भविष्यति ।। 54 ।। पुत्र ते सुप्रसन्नोऽस्मि मत्प्रसादाप्त सुप्रभ । मित्र ते सुप्रतापोऽय कृत्रिमो न प्रदृश्यते ।। 55 ।। हयास्य ब्रह्मणोपास्यं मयोपास्य च भूरिश । प्रसन्नास्य सदा वश्य उपास्य त्व सुखीभव ।। 56 ।। एव श्रुत्वा विर्प्रवर्यात्सुगूढमाश्चर्य भूत मम वैभव तु । पुत्रचैतत्सुप्रसिद्ध कुरु त्व मित्रौ यथैवान्धकारस्थमर्थम् ।। 57 ।। पुत्र त्वं विप्रवर्यस्य सुप्रसन्नो भव प्रभो । प्रभुत्वात्त्वत्प्रसादोऽय विप्रेस्या दैहिक प्रद. ।। 58 ।।

11 सीतापति प्रकरण श्लोक $58\frac{1}{2}$ अज्ञान हारिण मित्यारभ्य 63 पूर्ति

गुरुत्वात्कुरु कारुण्य विप्रस्याज्ञानहारिणम् ।। $58\frac{1}{2}$ ।। मत्पुत्रेणादरार्थोक्त मत्कृतेरर्थमञ्जसा ।। 59 ।। शृणु सीतापते भक्त्या सत्पते ते शुभाप्तये । त्वामागतमह जाने चिरादागतवानसि ।। 60 ।। करायागतवानस्मि सुरलोकात्सुपर्वसु । चिरजीव चिरजीव सुखीभव सुखीभव ।। 61 ।। ममाशीर्वच नेनैव हयग्रीव परो भव ।। 62 ।। सुतसुतत्व मत सन्मते कुत. कुमतिरत्र तव मत्प्रसादत. । वितत भक्तियुत मत्पदे सदा कृतसमस्तशुभ सत्कृते हरे ।। 63 ।।

12. अनेक भक्त प्रकरण श्लोक (64-66)

द्विजेति गरुडस्यापि सम्यक्सबोधना कृता । पुत्रेति नरकोत्तार हरि प्रत्युक्तवानहम् ।। 64 ।। शेषेति भूधर शेष व्यासेति व्यासमेव च । सीतापतेति रामं च भूपेति भूवराहकम् ।। 65 ।। भूपेति भूमेरुद्धार वराहचोक्तवानहम् । तस्माद्ग्राह्योभयार्थस्य (श्च) मत्कृतेरर्थबुद्धिभि· ।। 66 ।।

13 लक्ष्मीपति प्रकरण श्लोक (67–71½)

सुत सुसूक्ष्ममतिमन् कृतकृत्यस्त्व समस्त यतिष्त्तम मूर्ते। मत्कृति वितत युक्ति सत्कृति सत्सु व्याकुरूत तत्र कीर्तये ॥ 67 ॥ पुत्र मत्पुत्रिका युक्तिमल्लिकाख्या तवानुजा। कुरू सत्पात्र दान ते कन्यादान फलं भवेत् ॥ 68 ॥ मद्युक्ति भाषणैर्भासि त्वद्व्याख्यान सुवासिनी। नानापुष्पोल्सत्केश बन्धिनी भावगन्धिनी ॥ 69 ॥ वेदवेद्य द्रौपदीव भात्यनेकवराप्यहो। तस्मात् व्याख्यान सन्मन्त्रैर्दानं कुरु वरेषुता ॥ 70 ॥ त्वमेव तत्पिता माता पितृहीना तु माकुरू। अहो ममात्मजा युक्ति मल्लिकेति (काख्या) ममात्मजम् ॥ 71 ॥ वव्रे तीव्रेण भावेनाप्यग्रज व्यग्रमानिनी ॥ 71½ ॥

14 विप्र प्रकरणं श्लोक (72–89½)

अप्पण. कृष्ण भट्टश्च शष्पण परिकीर्तित ॥ 72 ॥ पुष्पवल्लघुबुद्धिश्च कपटी मत्पदे सदा। मत्पुत्र सुप्रसङ्गेतु स्वप्रसङ्ग करोति यः ॥ 73 ॥ तत्प्रसङ्गंत्वह सम्यक् कुप्रसङ्ग करोम्यहम्। मत्पुत्रे कृत पण्डित्ये पण्डितैर्मण्डिते सति ॥ 74 ॥ पण्डकै. क्रियते डम्भात्स्वपाण्डित्य हिडम्भ(डिम्भ) वत्। अयं तु कुमना कृष्णो ह्यप्पण. फणिबुद्धिमान् ॥ 75 ॥ शुनवत्कत्थन कुर्वन्नन्दनाग्रे मनाक्च नः। मन्नन्दन पद ध्यात्वा श्रुत्वा तस्य मुधामयीम् ॥ 76 ॥ गा त वै गोमुख व्याघ्र त्यज शीघ्र दुराग्रहम्। सोऽपि मत्पादभक्तश्चेत् हित्वा स्वकृत दुष्कृतिम् ॥ 77 ॥ मत्कृति पुत्र शिष्येषु सम्यग्व्याख्या करोत्य(त्व)हो। तदेद्वषात्तु न भाषेह शेषशायि पदे शपे ॥ 78 ॥ रागद्वेष विहीनोह हयग्रीवस्यचाज्ञया। इति पूर्वं मया प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् ॥ 79 ॥ व्याख्यान गौरवादेव वक्ष्याम्येष सुबुद्धिमान्। नन्दनत्व तु सन्मान कुरु व्याख्यान कारिणे ॥ 80 ॥ पतन्तमम्बरात्सन्त. कुम्भिनी प्रति शम्भुना। कुम्भराक्षस भङ्गे तु दृष्ट्वा च स्तम्भितो मया ॥ 81 ॥ ध्वजस्तम्भो द्विचश्रेष्ठ भुजस्तम्भे धृतो मया। सुजनान् भजकान् त्रिष्णून्सव. पातु ममात्मजान् ॥ 82 ॥ कुञ्जरायुत सत्वोह कञ्जनाभप्रियेच्छया। मञ्जुमत्पाणिना धर्ता कञ्जलोचन सन्निधौ ॥ 83 ॥ अधस्तादुपविष्टोहमिति मा चिन्तय द्विज। त्वदन्तर्यामिणं मामप्यधस्थं विद्धि बुद्धिमन् ॥ 84 ॥ मत्कृतश्चात्र सन्मानो वाङ्मात्रेण कृतोऽभवत्। पच्छोडिकाऽपि नो दत्ता तव विप्र ममाग्रत ॥ 85 ॥

ऋणान्निष्कृतिमप्याशु न कृता तव शोभन । भोज्य वित्त प्रदत्वातु ऋणान्मुक्त. शनै. शनै ॥ 86 ॥ भोजनार्थ मधुकरवृत्ति कुरु यथा पुरा । मत्कृतिश्चाप्यश्मगता नकृता पश्य तन्मते ॥ 87 ॥ तस्मात्तवैहिका भावेप्यमुत्रार्थो भविष्यति । मत्प्रसादान्न सन्देहो विश्वास कुरु सर्वथा ॥ 88 ॥ ऐहिकोपि यथा काले किञ्चित् किञ्चित् भविष्यति । श्रीशप्रसादादावासोप्यत्रापि तु भविष्यति ॥ 89 ॥ अह तु गत्वा चा यास्ये चिरजीव सुखीभव ॥ $89\frac{1}{2}$ ॥

15. वेदनिधि प्रकरण – (90–95)

द्विज समाजनत सज्जन प्रिय कुजन भर्जन ममात्मज भोज । द्विजवरस्य ऋणजा सुरुज वै सुजन श्रेष्ठ हर मज्जनैर्द्विजै. ॥ 90 ॥ वेदान्तवेद्य मम सान्द्रदयानिधेऽद्य त्व वेदवेद्य पद पद्य सुधा रसाब्धौ । धीमन्दरेण मथिते सति भाव चिन्तारत्न गृहीष्व तव भाग दशोत्तराच्च ॥ 91 ॥ वेदान्तवेद्य सुजनाब्धि सुपुर्णचन्द्र त्व कुण्ड मण्डल सुदर्शनतो भवाद्य । त्वं वेदवेद्य कुमुदस्य प्रमोदकारी मत्पट्ट दिव्य सरसी तटजस्य कामम् ॥ 92 ॥ त्वा वेदवेद्य मपि वां सहितौ च दृष्ट्वा सन्तोष सन्ततिर-भून्ममज्येष्ठ पुत्र । पूर्वं यथा च सुरवर्य रघुप्रवीर तस्यानुज दशरथस्य बभूव मोदः ॥ 93 ॥ रथो-त्सवस्य विघ्नानि यानि कानिचिदप्यहो । स्तम्भप्रपातनादीनि तानि वारितवानहम् ॥ 94 ॥ मद्भयात्क्रुद्ध विघ्नानां पुनरुद्धरण बुध । नैवेति सुमनो ज्ञोह क्लीबशद्ब प्रयुक्तवान् ॥ 95 ॥ एतत्सर्वं स्वाप्नपद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वं गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मां मातवेन्द्रा. ॥ 96 ॥ इद वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिण. । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ॥ 97 ॥ इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 98 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे र्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्वशुभाप्ति सन्मती र्ददात्यजस्रं सुत सत्यमेवतत् ॥ 99 ॥

ॐ इति श्रीस्वाप्नवृन्दावनाख्याने वैभवपर्वणि अलौकिक विभागे एकादशोऽध्याय. समाप्तः ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ द्वादशाध्यायः

1 विप्र प्रकरणं (1–2)

हरिःओ । मत्प्रसादाच्च भूपेन शिबिकारोहणम् कृतम् । तव विप्र न सन्देहश्चेत् सर्व हि निदर्शनम् ॥ 1 ॥ मत्प्रसादाच्च शेषेण कृतो यत्न स्तवाप्तये । वृत्तें नं चान्यथा विप्र चिन्तय त्व सुखीभव ॥ 2 ॥

2 बहु भक्त प्रकरण (3-5)

मद्त्ताचार्य नाम्ना तु य कश्चिद्वा नराधम । ब्राह्मण न मणत्यन्त्यः कुणपेन किमन्तरम् ॥ 3 ॥
वृन्दावन पदोपेत तन्नाम्नैवाह्वय त्विमम् । ये चेम न मणन्त्यन्त्या. ते च मद्द्रोहिण सदा ॥ 4 ॥
लक्ष्मीपति सूभ्ममति श्लक्ष्णवाक् मत्कटाक्षत । भोक्ष्यतीक्षाफल सूक्ष्म मत्कृति वक्ष्यतुत्विमाम् ॥ 5 ॥

3 लक्ष्मीपति प्रकरण – (6–9½)

लक्ष्मीपते सूक्ष्ममते मत्कथामृत वारिणा । सतामाध्यात्मिकाद्यग्नि शमय त्व सुखीभव ॥ 6 ॥ अहो
ममात्मजा युक्तिमल्लिकाख्या ममात्मजम् । वत्रे तीव्रेण बोधेनाप्यग्रज व्यग्रभामिनी ॥ 7 ॥ अग्र-
जाद्रमणी भूत्वा जातासा भावगर्भिणी । सुषाव पुत्र भावाख्य विदुषा तु मत तथा ॥ 8 ॥ अथापि
दोषशून्या ऽभून्निःसगस्यात्मजा यत । यां तु श्रुत्वा तु सत्सङ्गी नि सङ्गो जायते पुमान् ॥ 9 ॥
तस्मान्नि सङ्गतावाप्तौ तत्सङ्गाच्छृणुयादिमाम् ॥ 9½ ॥

4. विप्र प्रकरण (10–10½)

कोवा त्वयि दयाशीलो वर्तते मत्सुतोपम ॥ 10 ॥ ऋणमोचयितार ते मत्पुत्र शरण व्रज ॥ 10½ ॥

5. सीतापति प्रकरण (11–16)

यश्चाक्षेप करोत्यत्र मत्कृतौ दोष शङ्कया ॥ 11 ॥ तत्प्राणस्यैवचाक्षेप मुख्यप्राण करोत्यहो ।
सत्यं सत्य पुन सत्य त्रिवाचापि मयोच्यते ॥ 12 ॥ विप्रान्तर्यामिणाचेय सत्कृतिश्च मयाकृता ।

अयं तु ब्राह्मण श्रीमानापणे चाति पापिना ॥ 13 ॥ आतपे स्थापित. कामं देवरेण वणिग्भृता । द्विजान्तर्यामिण मामप्यातपस्थ चकार सः ॥ 14 ॥ पुत्र त्व शीघ्रतस्त स्मादृणान्मोचय मारणात् । पुत्र मद्वचन सत्यमेक कुरु च कीर्तये ॥ 15 ॥ अह् दास्यामि मद्दास्यं शश्वदृणविमोचने । विप्राय प्राप्त कामाय निर्विघ्न कुरु तत्र च ॥ 16 ॥

6 **विप्र प्रकरणं** (17-21½)

मत्कार्यमपि भूदेव किञ्चिदप्यतिलङ्घितुम् । न शक्यं न कृतं तच्च तव कार्येतु कि पुन ॥ 17 ॥ इत परं तु मत्कार्यं तव वा विप्रवर्य यत् । न वक्ष्ये कुर्विति व्यर्थं दैन्य मम न रोचते ॥ 18 ॥ तव कार्यन्तु विप्रेश प्रागेवोक्त मयानघ । भोज्य वित्तं प्रदत्वातु ऋणान्मुक्त शनै. शनै ॥ 19 ॥ इति पूर्वं मया प्रोक्त मनुसधत्स्व बुद्धिमन् । सत्पात्रे दानशीलस्य मत्पात्रे चान्नदो द्विज ॥ 20 ॥ मत्करेचोदक दत्वा सत्कर प्राप्नुयादिह । ऋणमोचयिता ते च मरण नैति शीघ्रत ॥ 21 ॥ शरण व्रज मत्पुत्र करुणाकर मञ्जसा ॥ 21½ ॥

7. **सीतापति प्रकरण** (22-27)

विप्रस्य पुत्र लाभोय भवतीति मयोदितम् ॥ 22 ॥ तत्सत्य समभूत्पुत्र कुत्र ते सशयो वद । एव मयोदितं सर्व मैहिका मुष्मिक च यत् ॥ 23 ॥ तत्सत्य नात्र सन्देहो विश्वास कुरु सर्वदा । सुजनाम्भोज तेजस्विन् कुचनाम्बुज राज ते ॥ 24 ॥ स्वजने चास्तु सौजन्य द्विजराज च सर्वदा । एव मदीरिता कीर्तिमार्तिनाशकरी पराम् ॥ 25 ॥ आदाय ते चानन्दाय चानन्दी भव नन्दन हरौ कुरु गुरौ भक्तिभार धीर परात्परे ॥ 26 ॥ घोर ससार पार त्व तितीर्षु रत्नेत्कराकरे । कुजन त्यज दुर्बुद्धि भुजगतु जनो यथा ॥ 27 ॥

8 **विप्र प्रकरणं** (28-30½)

मया यदुच्यते तद्धै हित्वा चान्यत्त्वयोच्यते । कषणापाटवं विप्र मरणार्ति समं तव ॥ 28 ॥ गुणा धमानिति प्रोक्ते बलाधिकाानिति त्वया । प्रोच्यते विप्रवर्येह तव मौढचमहो बत ॥ 29 ॥ स्वप्न सत्यत्ववादेन जेतुमिच्छन्ति वादिनम् । ये तत्व वादिन. सर्वे त्वङ्गी कुर्वन्तु मत्कृतिम् ॥ 30 ॥

9. शेष प्रकरण (31-42)

हे पुत्र विप्र वर्योय कुत्र यास्यति मत्प्रिय. । सत्रार्थ तव सत्पात्र सकलत्रः सपुत्रकः ॥ 31 ॥ श्रोत्रियः शास्त्र वेत्ताच कृपापात्रो ममात्रतु । गात्रे ऽकृशतर. पुत्र कुत्र यात्रां करिष्यति ॥ 32 ॥ भोज्य वित्त ऋणान्मुक्त्यै दत्तवान्मम वाक्यत. । भोजनार्थं तु किञ्चिद्वा नास्ति चास्मै दयां कुरु ॥ 33 ॥ मच्छिष्यैर्दापय त्वं वा पुत्र किञ्चिद्ददस्वह । मद्वाचं नन्दन त्व हि सर्वथा मा वृथा कुरु ॥ 34 ॥ किमत्र बहुनोक्तेन ममैकोक्ति. शतोक्तिका । तस्माद्दापय मच्छिष्यै मंदाज्ञेति निवेद्य तान् ॥ 35 ॥ इद तु सर्व वृत्तान्तं वद सीतापतेः सुत । श्रुत्वा सन्तोषवन्तश्च तं विना वद तान्मुने ॥ 36 ॥ मात्रा विहीन पित्रा च भ्रात्रा मित्रात्तथैव च । मामत्राश्रितवान्विप्रः सत्पात्र किमत. परम् ॥ 37 ॥ स्वामिन्वेन सखित्वेन बन्धुत्वेन सुहृत्त्वत. । मामत्राश्रितवान्विप्र. सत्पात्रं किमत परम् ॥ 38 ॥ किमत्र बहुनोक्तेन विप्रे मत्प्रीतिरञ्जसा । जायते त्रायते कामं कियज्जन्म ऋण मुने ॥ 39 ॥ वृद्ध. शुद्ध सदा भक्तिबद्ध. सद्धर्मपद्धतिः । श्रद्धा समुद्धतो विद्वन्धत्ते मद्बुद्धि बन्धित. ॥ 40 ॥ शरणागत विप्र त करुणाकर मञ्जसा । मरणार्ति हरिष्यामि परिणाम गतेप्यहो ॥ 41 ॥ तस्मात्पुत्र गति का वा मयात्यक्ते द्विजोत्तमे । त्वमप्यमु ममावासं मानयस्व सुवाससा ॥ 42 ॥

10 विप्र प्रकरण श्लोक – (43-51)

शश्वद्विस्मृति शीलस्य कस्मृतौ विस्मृति र्भवेत् । आमूर्तिं तव विप्रेन्द्र कामर्ति त्यज मा भज ॥ 43 ॥ विप्र नन्दन मन्य वा धनिन मनसापि वा। कार्पण्य न वदस्व त्वं शरणं व्रज मा मुनिम् । ॥ 44 ॥ कार्पण्य तव विप्रेश मम सन्तोष कारणम् त्वदन्तर्यामिणो विद्वन्न भवेत्पुण्य मूर्तिन ॥ 45 ॥ यावदीश्वर दत्त वा वित्त गृह्णीष्व पोषणम् । कुरु पुत्र कलत्रादि मित्राणा सत्र कर्मणि ॥ 46 ॥ अन्ते सुत्राम लोकोय कान्तस्तव भविष्यति । शान्तिस्तव भवेद्विद्वन् मा तात शरण व्रज ॥ 47 ॥ मन्नन्दन पदं धन्य धनधान्यादिक दिने । दिने ममेति जानीहि कानीतिर्नोच्यतं मया ॥ 48 ॥ मातृत्वेन पितृत्वेन भ्रातृत्वेन च मित्रत । त्रातुर्मे पुत्रता प्राप्त. सत्पात्र किमतः परम्

।। 49 ।। तस्माच्छरण्य शरणमरण शरणार्थिनाम् । भरण मम मन्त्रेण गुणिन व्रज ब्राह्मण
।। 50 ।। एव मद्बुद्धि बद्धस्त्व शुद्ध सद्धर्म पद्धतिम् । मुग्ध बुद्धि विना श्रद्धा समिद्धो बुद्धिगां कुरु
।। 51 ।।

11 सीतापति प्रकरणं (52–53)

मात्यजस्त्व ममावास कमावश्यन्तु यास्यति । हित्वैन तत्व वेत्तार मत्तोन्मत्त त्वित: परम् ।। 52 ।।
मम मूर्तिघर कीर्ति ख्यापयन्तं सतामिह । आर्तिनाशकरी सार्थी कुरु देह तु मा त्यज ।। 53 ।।

12 लक्ष्मीपति प्रकरणं :– (54–62)

शब्द जालानि मद्बुद्धि लीलानीति भयाच्चमा । नमन्ति तावकानीति संस्तब्धा मुग्धकानि च ।। 54 ।।
प्रकृति प्रत्ययौ मह्यं स्वकृतौ सत्य मूर्तिनौ । साचिव्य कुरुत सम्यग्व्यवहर्तु परान्प्रति ।। 55 ।।
तस्माच्छब्दस्य दोषोय नास्ति न शाब्दिकोत्तम । सास्ति निर्दोषता कात्र दोष (षि) ता मुनि भूषण ।
।। 56 ।। यत्र प्रतीतार्थ बाधस्तत्रातर्यामि सग्रह: । कर्तव्य सतत विष्णु स्मर्तव्य: सोऽपि मत्कृतौ
।। 57 ।। अह द्विजस्य सत्तेज. कारयिष्ये स्वशिष्यकै. । यथाऽमुत्रापि कामैश्च तथात्रापि सुमानवै:
।। 58 ।। यदिवानैव कुर्वन्ति तर्हि सर्व यश श्रिय: । आयुष्य च हरिष्यामि पश्यन्तु तपसो बलम्
।। 59 ।। लक्ष्मीपते च गत्वा त्व सौक्ष्मी वार्ता वदस्व मे । मत्पुत्र तत्र चात्यात्प नाम्ना सीतापतिं
मतम् ।। 60 ।। नोचेत्तवापि दण्डश्च भवेन्मन्मण्डन बिना । पुण्डरीकाक्ष भञ्जिष्ठा: भाण्डीकृत (रक)
गतिर्यथा ।। 61 ।। विप्र. स्वार्थ वदत्येव तेज. श्लोक स्वकल्पितम् । इति जानन्ति मां मर्त्या:
स्मर्तव्या नैव ते मम ।। 62 ।।

13. विप्र प्रकरणं – (63–66)

विप्रत्वं लज्जया युक्तो मज्जात न वदे: कुत. । कुब्जापते प्रिय भक्तं सज्ज्ञान मतिप्रयेरतम् ।। 63 ।।
लक्ष्मीपतिश्च मद्भक्तो वक्ष्यत्येव मदाज्ञया । त्वच तूष्णीच तिष्ठस्व मत्पाद स्मरणे रतन् ।। 64 ।।

तेजसा मे जिता लोका को जितो न भवेदिह । ऊर्जिताभयसो मह्यं पूजिताश्च नमन्त्यहो ॥ 65 ॥
इति मत्वातु ता कीर्तिमार्ति नाशकरी तव । सार्थीकुरु ममाज्ञा ता कार्तिस्तव भविष्यति ॥ 66 ॥

14 लक्ष्मीपति प्रकरण (67–70)

विप्रश्च मनसा वाचा कर्मणावा गुणार्णव । न काड्क्षतिस्म सुक्षीणोप्यत्यन्ताशावशो न हि ॥ 67 ॥
तस्मात्त्वमेव सन्मान ममैवेति कुरुष्व तम् । तवैव प्रीतिरत्यन्त ममैव च भविष्यति ॥ 68 ॥
मन्दस्मित घर सान्द्रानन्द सन्दोह मन्दिरम् । शतानन्द गुरु सान्द्र हयसत्कन्धर स्मर ॥ 69 ॥
लक्ष्मीपते तव सुतं मम नामयुक्त कृत्वा करोषि वितता रतिमेव चात्र । सीतापति मयि सुभक्तिमतां
प्रशस्त मत्पुत्रमप्यभिमत वदमन्निरूपम् ॥ 70 ॥

15. विप्र प्रकरणं श्लोक (71-80½)

तव नन्दन कर्णस्य स्वर्णयुक्तश्च सन्मणि । ब्राह्मणेक्षणगश्चासीज्जनानां नयन विना ॥ 71 ॥
तच्चापि मत्प्रयत्नेन चासीत्काक्षित मीक्षया । भोक्ष्यतीक्षाफल सूक्ष्म तत्प्रत्यक्षमभूत्तव ॥ 72 ॥
दक्ष प्रत्यक्षमित्युक्ते तत्समक्षमिति त्वया । लक्ष्मीपति समुद्दिश्य तत्पक्षी कृत मक्षत ॥ 73 ॥
विचार्यैव वदस्व त्व तवाचार्यत्व मञ्जसा । ममाचार्य मत पृच्छ किमाचार्यत्व सत्फलम् ॥ 74 ॥
अच्युत स्मर विप्रेश कश्चुर्ति न त्यजेदिह । स्वच्छमूर्तिस्मृते विद्वन् पृच्छ मामेव त प्रभुम् ॥ 75 ॥
इद वृन्दाववाख्यान मम वृन्दावने सदा । सद्वृन्दाना वदस्व त्व मद्वृन्दावन वैभवम् ॥ 76 ॥
अह प्रत्यक्षतश्चापि वक्ष्ये सूक्ष्ममते सुन । को दक्षश्चमृषा द्रष्टु मत्तेज साक्षिगोचरम् ॥ 77 ॥
विप्र प्रत्यक्ष मेवैतत्सर्व प्रत्यक्ष मेव च । प्रत्यक्ष सिद्ध प्रत्यक्ष ग्राह्य ते साक्षिण विना ॥ 78 ॥
तत्प्रत्यक्षेपि प्रत्यक्षान्तर काड्क्षा भवेदिह । तत्प्रत्यक्षेपि प्रत्यक्षान्तर बुद्धिश्च जायते ॥ 79 ॥
एव चेदनबस्थास्यात् काप्यवस्था व्यवस्थिता । न जायते प्रजानां तु जाने कुब्जापते प्रियम् ॥ 80 ॥
त्वां तु मां तात बुद्धात्व सत्रकर्म सदाकुरु ॥ 80½ ॥

16. लक्ष्मीपती प्रकरणं (81–94)

अहं विमान मारुह्य चामानव समन्वित. ।। 81 ।। कुमानवगति हित्वा सुमानव समीपगः । ततो ऽ वरुह्य तस्मात्तु तमुह्य ब्राह्मणोत्तमम् ।। 82 ।। तत्कर्णे स्वर्ण सङ्कीर्णाभरणे वच्मि विविच्य ताम् । श्लोकान्वै पञ्चवा सप्त नववा दशवा ऽष्टवा ।। 83 ।। त्रीन्वैक पञ्च दश च द्वादशादि क्रमादिह । ततो ऽन्तर्धानमासाद्य सीमाद्यन्त गतोस्म्यहम् ।। 84 ।। स्वर्गादि भर्ग लोकानां गर्गादि मुनिभि सह । पूर्व मद्धृतस्रगध शुद्धगन्धच जिघ्रति ।। 85 ।। श्रद्धासमिद्धसद्बुद्धौ धैर्याद्धत्ते मदीरितम् । एव स्वप्न क्रम विप्रे मानिन् जानीहि त्व सदा ।। 86 ।। कानीह सुकृतान्यस्य त्व तु मानादिकान् कुरु । श्री मद्वागीश सञ्जात वादिराजाख्य सन्मुनेः ।। 87 ।। गतिर्न जाता चात्रैव भ्रमते भ्रमते ऽनिशम् । इति जानन्ति ये मर्त्या. पतिता नात्र सशय ।। 88 ।। पतन्ति पितृभि सार्धं वितते नरके सुत । सवै महानुभावश्च मोदते विष्णु मन्दिरे ।। 89 ।। इति जानन्ति ये मर्त्या अप्य मर्त्यत्व गामिन । मोदन्ते दिव्य लोकेषु नाकादिषु न सशय ।। 90 ।। एव शश्वत्सुप्रसन्नोऽस्मि पूत्र सत्प्रेक्षा ते जायते कात्र शङ्का । मत्प्रेक्षणात् प्राणनाथ प्रियेऽस्मिन् कृष्णे भक्ति कुरु मन्त्रेण पुष्णन् ।। 91 ।। हे पुत्र तव पापानि चापानीव नमन्ति च । दिने दिने कलावृद्धिर्वदने मदनं विना ।। 92 ।। जायते काम (य) तश्चापि मापतेत्त्वायतेक्षण । तव पापानि कर्माणि वर्माणि धृतवानसि ।। 93 ।। मत्कृपा पात्र रुपाणि वैरिणा मारकाणि च । तस्मात्तव न भीतिर्वा चामवानास्ति पार्थिवात् ।। 94 ।।

17. विप्र प्रकरण श्लोक पार्थिवा दित्यारभ्य – (95–107)

मानं वै जायते कामं मानि स्तव न चान्यथा । तस्मान्मम पदे नित्य भक्ति कुरु सुतोत्तम ।। 95 ।।
वितता कीर्ति माप्नोति सतत च भवानिति । वादिराजाग्रत. क्षुद्र राज कार्य कुतस्तव ।। 96 ।।
वादीभ मृग राजोह वादिराजो हरिं भजे । राज्ञा कार्येण मे कृत्य प्राज्ञ किं वद मद्विधे ।। 97 ।।
ईश्वरस्यैव सङ्कल्पो यथा चास्ति तथा भवेत् ।। 98 ।। तस्माल्लोकस्य वार्तां मां न श्रृणुष्वाद्य गच्छतु । राज्ञा पापात्मना वार्ता सतामार्तिप्रदा ध्रुवम् ।। 99 ।। तस्मात्त्व ब्राह्मण श्रीमन् वद

मद्गुण वैभवम् । वक्ष्यामि गुण सम्भूति शृणुत्व गुणिना वर ।। 100 ।। पुन पुन प्रवक्ष्येऽहं तद्गुणौधानपि द्विज ।। 101 ।। शनैः शनै. शृणुत्व हि मदन्तर्यामिणो हरेः । अथापि न प्रवक्ष्यामि ह्यविश्वासात्मन. कले. ।। 102 ।। मिथ्यामति स्वरुपत्वात्तन्नैवेति प्रवक्ष्यत. । (त्तेनेवेति प्रवक्ष्यति इति वृ पाठ.) का पुरुष हृन्यध्यस्थ. कोप एव भविष्यति ।। 103 ।। शाप तदा प्रदास्यामि पाप पुरुष रुपिणः । एव सर्व जगन्नष्टं कष्टात्कष्ट च यास्यति ।। 104 ।। स्पष्टा त्स्पष्टतम लोक नारक याति दारक । तस्मात्कलियुगे घोरे सौरे लोंकं तु यास्यत. ।। 105 ।। पास्यतो दु ख रुपाणि नीराणीति च तान्प्रति । न वक्ष्ये सूक्ष्म वृत्तान्त ध्वाड्क्ष वृत्ति च काड्क्षत ।। 106 ।। साक्षि सिद्धं तु प्रत्यक्षा योग्य काड्क्ष्ति मीक्षया । वक्तव्यमेव वक्ष्यामि नावक्तव्य कदाचन ।। 107 ।। एतत्सर्व स्वाप्न पद्येन गर्त हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्व गुर्वादि देवान्दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मां मानवेन्द्रा ।। 108 ।। इद वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिणः । मुकुन्दावन मेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ।। 109 ।। इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । समं सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम्।। 110 ।। यच्छृण्वतां भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे लोंकगते तथामयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती. ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ।। 111 ।।

ॐ इति श्री ब्राह्मण स्वाप्न वृन्दावनाख्याने अलौकिक विभागे निदर्शन पर्वणि द्वादशोऽध्यायः सम्पूर्ण ।।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ त्रयोदशाध्यायः

1 विप्र प्रकरणं श्लोक '– (1–32)

हृरि. ओ । वादिराजाख्य भट्टंतु स्पष्ट वद सुतुष्टिद । पुष्टगात्रच मद्दत्तात्मुष्टु पाटव सयुतम् ॥ 1 ॥
काष्ठ भारस्य चोद्धारे कष्टात्कष्ट कृतिं शठम् । पट्टवर्धन शुण्ठाग्र्च मत्कृति च पठेति तम् ॥ 2 ॥
एतत्पद्यत्रय विद्वन् वदस्वाद्य सदा बुधम् । वेदवेद्य सदाराध्य शुद्ध मत्पट्ट वर्धन ॥ 3 ॥
अह पालितवानेतद्दिन पर्यन्तमेव च । इदानी तु हरिष्यामि तद्धन मान वर्धनम् ॥ 4 ॥
पुत्र पुत्र तवार्याणां बुद्धिरेव विवर्धने । तत्र तत्र च मत्कार्य शुद्ध बुद्धिगत कुरु ॥ 5 ॥
वृद्ध बुद्धिमता श्रेष्ठ बद्ध भक्तिच मत्पदे । शुद्ध क्रुद्ध तु दारिद्र्यात् दारादिषु च मात्यज ॥ 6 ॥
एव नीतिं मया नीता सिता मा तात ता त्यज । त्राताह त्वा सदा कान्त मा तातं शरण व्रज ॥ 7 ॥
मनुष्याधम ते शङ्का सु नि शेषा त्यजस्व च । भविष्यस्यन्यथा प्रेत त्व नशिष्यसि सर्वथा ॥ 8 ॥
कुमति त्यज जीवत्वं सुमतिं भज सर्वथा । सत्कुरु द्विज वाक्यं च तत्कुरुष्व मयोदितम् ॥ 9 ॥
अन्यथा नरकं यासि सुर कम्पित देहवान् । ककचैर्दार्यसे त्वं हि सुकृतै र्हीनितां व्रजे' ॥ 10 ॥
जीव जीव कुतो यासि नरक नरकम्पनम् । जीव जीव हरेर्भक्त्या इहैव शरदां शतम ॥ 11 ॥
जीव जीव गुरौ भक्त्या मयि कारुण्य विग्रहे । जीव जीव स्वपुण्येन कर्मणा शरदा शतं ॥ 12 ॥
मनुष्याधम ते वाचात्वाचार्योय न भीति युक् । स्वचारित्र च मे सर्वं विचार्यैव वदिष्यति ॥ 13 ॥
तस्माच्छृणोषि चेद्वृत्तशृणुष्व त्व द्विजोत्तम । नोचेद्गच्छस्वदूर तु दारुणं नरकं तथा ॥ 14 ॥ स्वर्ग
वै गन्तु काम श्चेद्धर्गलोक सुखोत्कटम् । निर्गतो न भवस्व त्वं सर्गान्मद्वचनस्य तु ॥ 15 ॥ परलोक
प्रवृत्तेश्च प्रवक्तृत्वे प्रभोर्मम । प्रभुत्व चास्य मे दत्त विप्रस्याशु प्रगृह्त ॥ 16 ॥ तस्माद्द्विजेन
सुजनै प्रजाना हित काम्यया । समाजे सज्जनाना च श्रोतव्यं निजमीप्सुभिः ॥ 17 ॥ हे जीव जीव
सकलेश्वर जीवभेद जानीहि जीवगत मेव जनेषु धीमन् । को मानवस्तव समान सुमानवेषो
ज्ञानादि गूहन परी न मनोनुसारी ॥ 18 ॥ अह ज्ञानिप्रियोनित्य ज्ञानिनोपि (हि) मम प्रिया' ।
नैवाज्ञानी मानयुक्त श्वानयोनि शतं व्रजेत् ॥ 19 ॥ मम नन्दन विज्ञान भानु तेजो निभं शुभम् ।

शृणु मोहन मत्पुण्य कारण कुज नान्यथा ॥ 20 ॥ प्रत्यक्ष सिद्धमेतद्धि तेजसा च प्रकाश्यते । स्थूल प्रकाशक सूक्ष्मं न तु तेजः प्रकाशकम् ॥ 21 ॥ दूरस्थ पुरुषस्यापि ज्ञान सूक्ष्म प्रकाशकम् । क्वाचित्क तेजस. साह्य बाह्य साधन मेवहि ॥ 22 ॥ आन्तरतु तमः कान्त ज्ञान तु हरतेऽनिशम् । ज्ञान मानेन नानीत हीन विषयमानिनम् ॥ 23 ॥ श्वान रूप मुनि चापि कुरुते च निवर्तनम् । ज्ञान तु मौनिना मुख्य कानने वासिना मुने ॥ 24 ॥ श्वान जन्मानि दूराणि स्वय नित्य करोतिच । तस्मात् ज्ञानी सदा पूज्य पूज्यात् पूज्यतम. स्मृत ॥ 25 ॥ अह ज्ञानिप्रियो नित्य ज्ञानिनोऽपि मम प्रिया. । नैवाज्ञानी मानयुक्त श्वानयोनि शतं व्रजेत् ॥ 26 ॥ ममोपदेश वाक्यानि श्वासमात्रावशेषिता. । श्रुत्वा खा (श्वा) सादि दोषैश्च मुञ्चन्ते नात्र सशय ॥ 27 ॥ ममोपदेश वाक्यानि सर्वाभीष्ट प्रदानि च । श्वानादि हीनजन्मानि निराकुर्वन्ति नान्यथा ॥ 28 ॥ हे पुत्र वृत्त श्लोकानामन्ते योज्य फलश्रुतीन् । श्लोकान्वै शोक विच्छेद कुर्वत· सार्थकान्कुरु ॥ 29 ॥ ब्राह्मणाशनचिन्ता मा साम्प्रणी तव द्रक्ष्यति । का मणि मा भजत्व मत्पुत्र चिन्तामणि भज ॥ 30 ॥ अष्टाध्यायान् कुरु स्पष्ट शिष्ठ काठिण्य वर्जितान् । पुष्टार्थानर्थिनोऽभीष्ट ददतः पठतोऽनिशम् ॥ 31 ॥ ये विष्णु भक्ताः कृत कौतुकाः सदा सीतापति व्यास सुतादयो मम । भक्ताश्च सर्वेऽपि सुतत्व वादिनामङ्गीकृता मत्कृतिरस्तु सर्वदा ॥ 32 ॥

2. लक्ष्मीपति प्रकरण श्लोक (33–40½)

इति श्रीत्यादि वाक्यानि मयानुक्तान्यपि प्रिय । प्रत्यध्याये त्वया चान्ते प्रयोक्तव्यानि चाज्ञया ॥ 33 ॥
समाप्याख्यान मेतद्वै मद्वृन्दावन नामकम् । सद्वृन्दाना च मध्ये चानन्दी कुरु द्विजोत्तमम् ॥ 34 ॥
आचार्य शब्द प्रवृतौ निमित्त चास्ति ब्राह्मणे । ममापूर्व गुणानाच प्रवक्तृत्व दिने दिने ॥ 35 ॥
श्रोत्रियः शास्त्र वेत्ताच कृप.पात्रो ममात्रतु । सत्पात्रत्वे मया प्रोक्त तदपि ग्राह्य मेव हि ॥ 36 ॥
सुक्षीणं ब्राह्मणं विद्वन् गुणिन फणिन भण । नन्दन शृणु मे वाणी गुण भूषण कारण ॥ 37 ॥
ममाज्ञाधारणेशानं मम प्राण भणाधुना । चिन्तामणे दरिद्राणा प्राणिना प्राण भषण ॥ 38 ॥
शक्तः कस्त्वद्गुणमणीन् वर्णितु भण मा विना । शिष्यस्य गुण सम्भूति वर्णने गुण भूषण ॥ 39 ॥

गुणज्ञ· प्राण ते काणो ह्यक्षीणा मनुते नु किम् । तस्मात्वद्गुण सम्भूति महमेव मुनीश्वर ।। 40 ।। जानामि मानव चान्य न पश्यामि सुमानव ।। $40\frac{1}{2}$ ।।

3 विप्र प्रकरण श्लोक (41–48)

ससार क्लेशतस्तोक श्लोकं त्व त्यक्तवानसि ।। 41 ।। एकं ते शोकहर्ता को मा विना कोविदो वद । " दक्षिणे कर्णरन्ध्रे च तन्द्रीनस्याद्यथा तव ।। 42 ।। मन्द्र मध्यम तारैश्च सध्रीयन्ते वचासिन. " । इत्येक श्लोक मुख्य मे पुनर्वच्मि शुके यथा ।। 43 ।। पाके शासन लोक च पुनर्यामि यथागमम् । यत्कर्णे कामणि त्वं हि घृतवानसि ब्राह्मण ।। 44 ।। तत्कर्णे दक्षिणे स्वच्छ मणि त्व घृतवानसि । पश्य सामर्थ्यमेतन्मे विपरीत तवाधुना ।। 45 ।। कर्णस्याभरण विप्र शृणु मे वचनत्वहो । कुतो दक्षिण मत्कर्णे कार्मणिः कुणपोत्तम ।। 46 ।। वामकर्णे धरस्व त्व कामणि ब्राह्मणोत्तम । ममोपदेश कर्णेतु सन्मणि त्व तु मात्यज ।। 47 ।। अह शत सहस्र वाप्ययुत नियुत तथा । लक्षं लक्षण सम्पन्न वक्ष्ये शिक्षन् जनान् क्षणात् ।। 48 ।।

10. लक्ष्मीपति प्रकरणं (49–60)

ब्राह्मणोय न गृह्णाति शास्त्राणि सुमना अपि । कृणुते चान्नयत्न च मनुते ऋणमोचनम् ।। 49 ।। शृणुते लोकवार्ता च भणते स्वयमप्यहो । मयोक्त श्लोक सत्पाके शोक विच्छेद कारके ।। 50 ।। एक वाऽर्धंच सार्घ वा श्लोक त्यजति काकधी । अतो न वक्ष्ये शास्त्राणि सूक्ष्माणि विविधानि च ।। 51 ।। गह्वरेण सुराणा च स्वराणा तु तथैव च । ग्रन्थ रत्नस्य बाहुल्यात्साफल्याद्वचनस्य मे ।। 52 ।। अयोग्य जन मोहेन स्वयोग्य गतिमिच्छताम् । सुजनाना द्विज श्रेष्ठ कुजनान् भजता तथा ।। 53 ।। न वक्ष्ये सूक्ष्म वृत्तान्तं ध्वाङ्क्ष वृत्ति च काङ्क्षताम् । गेह गत्वा स्वदेह च गूहयित्वा महद्भ्रयात् ।। 54 ।। तेपि सूनृत वाक्य चेद्वदन्ति कुजना अपि । हृष्टा पुष्टा भवन्त्यद्धा मनसा देहतस्तथा ।। 55 ।। परुष चेद्वदन्त्येते कलुषीकृत बुद्धय । अहमेतादृशान् वक्ष्ये जनान्न

प्रति पुत्रक ।। 56 ।। तस्मादल तावतैव यावदीश्वर प्रेरितम् । कारितं चेतनेदं तु तारित भव सागरात् ।। 57 ।। मारित दैत्य कूटच पार तन्त्याद्द्विरुपत । इद वृन्दावनाख्यानं ये न शृण्वन्ति मानवा । दानवाना गतिं प्राप्य श्वान जन्मानि यान्तु ते ।। 58 ।। लक्ष्मीपते मम कृतिं नितरां सुतस्य सीतापतेश्च कृतकृत्यगते. प्रयत्नात् । नित्य तु तत्रगत एव च त्व तु हित्वा कृत्य तवापि पतितानपि पावयन्ती ।। 59 ।। श्रावयाज्ञा मया दत्ता धृत्वा शिरसि पालय । अवामि त्वां सदा यत्नात्तवायुर्वुद्धि मेष्यति ।। 60 ।।

5. बहुभक्त श्रोतृक प्रकरण (61-65)

हे दासा. सन्ति लोके (ऽस्मिन्) च के दासास्तु भवादृशा' । को दासत्व मवापेह खेदात्सर्वे पुनर्गता ।। 61 ।। मम सङ्गीत लीलाश्च मद्भक्त्या च सुनिर्मला. । भवता कमला देवी गेहे तिष्ठतु लालिता ।। 62 ।। यूय वृन्दावनाख्याने ममाख्यान परान्बहून् । श्लोकान्सङ्गीत सस्थान्वै वै ह्यङ्गी कुर्वध्व मञ्जसा ।। 63 ।। इदमेव महत्कार्यं भवता मम पूजनम् । इदमेव महाप्रीति साधनं भवता मतम् ।। 64 ।। भवद्भिस्तु सुमङ्गीत मा च शृङ्गार रुपिणम् । श्रुत्वा गा अपि सर्वेपि नि सङ्गा-यान्तु मद्गतिम् ।। 65 ।।

6 विप्र प्रकरणं श्लोक – (66-70)

हे ब्राह्मण त्व कुरु चान्नयत्नं मद्वाक्य रत्नं शृणुते न को ऽपि । अनादरान्मद्वचनं सुतोपि तृणोपम तत्कृतवानहो मे ।। 66 ।। मत्सुतानादरं दृष्ट्वा सर्वे कुर्वन्त्यनादरम् । अतो निराशस्त्व विप्र भवराशि तरस्वह ।। 67 ।। कुटुम्ब भरणार्थं च मरणार्ति सम त्यज । करण चातियत्नस्य शरण व्रज मा मुनिम् ।। 68 ।। यावदीश्वर दत्तं वै तावतैव सुखी भव । मावतास्त्व सदा विप्र तावकस्य वच शृणु ।। 69 ।। मद्वाक्य रत्नमाशु त्व घर कालान्तरे मम । आलय यास्यसे विप्र पालकोह सदा तव ।। 70 ।।

7. वादिराजास्य प्रकरण (71-78)

वृद्धे बुद्धिमता वुद्धे श्रद्धाबद्धे दयां कुरु। कारुण्य कुरु चारण्य न वस त्व मुनीश्वर ॥ 71 ॥
ब्राह्मणे मत्पद प्राप्ते शरणं करुणार्णव। स्वस्थ चित्तो भवत्वद्य मत्कृर्ति सतत वदेत् ॥ 72 ॥
सतां च शृण्वता नित्य सत्य कुरु मयोदितम्। पुत्र माकुरु लोभं त्व सत्रकालोय मञ्जसा ॥ 73 ॥
कुत्र लोभो ननिन्दार्हं पात्रपालो भवाशु च। त्वन्मन स्थमहं वक्ष्ये मन्मनः स्थं त्वदग्रतः ॥ 74 ॥
शृणु ब्राह्मणमुद्दिश्य दातव्य किञ्चन त्वया। त्वन्मन. स्थमह वक्ष्ये श्रुणु ष्वैक मनाः सुत ॥ 75 ॥
परेण दापयिष्यामि नाहं दास्यामि सर्वथा। इद त्वद्धृदय विद्धि मम यद्धृदि सस्थितम् ॥ 76 ॥
वृन्दावन कृति वक्तुं मन्दाशनमिद कुत। त्वं दानं कुरु किञ्चिद्वा मन्दानामपि तद्वद ॥ 77 ॥
इद हृदिस्थ सद्बुद्धे कुरु चाद्धा बुधेरितम्। क्रोधं माकुरु वृद्धे त्व तवायु र्वृद्धिमेष्यति ॥ 78 ॥

8 विप्र प्रकरणं श्लोक – 79

विप्र ते मत्सुतेनैव दापयिष्येऽन्न मुत्तमम्। तदन्तः प्रेशयित्वाह मदन्तर्यामिता स्मर ॥ 79 ॥

9 वादिराज भट्ट प्रकरणं (80-87)

मन्नाम धार कृशदार धरासुताग्र्च हे धीर पूर्वगिर मौरस पुत्रकेऽपि। माता पिता न वदत स्त्वण्रे
कुतो नु तत्क्षाम्यता शुभमतिं भज मत्कृतिं च ॥ 80 ॥ कृते चानादरे लोके मत्कृतौ च त्वयाप्यहो।
अनादर तु सर्वेऽपि कुर्वन्त्येव न सशयः ॥ 81 ॥ अतो मया यदुक्त तु परोक्त मिव नो भवेत्।
भवमन्नाम धाराग्र्च तावकोहं न सशय ॥ 82 ॥ तस्मात्कृति ममत्वत्र पुत्रवत्पठ पाठक।
काठकस्य यथा पाठ कुर्वन्ति ऋषय सदा ॥ 83 ॥ ब्राह्मणस्यान्न कामस्य कोन दास्यति मानिनः।
अद्याशनेन शून्यस्य तस्य पुण्य मनन्तकम् ॥ 84 ॥ विप्रान्न सिद्धि पर्यन्तं कुर्यां निरशन व्रतं।
नैवेद्य नैव गृह्णामि तावत्पर्यन्त मेव च ॥ 85 ॥ अह मद्भक्तवश्यश्चाभक्तस्याशुभ प्रदः। भक्त-
वत्सल देवस्य स्वभावो भक्तवश्यता ॥ 86 ॥ अहं विप्र मुखेनैव भोक्ष्ये चान्न तनौ तथा ॥ 87 ॥

10. सीतापति प्रकरणं – (88–93)

ममोपदेश कर्णस्य सन्मणि. स्वगत. सुत । जानीहि चापणस्थस्य वणिज. प्राप वै वशम् ॥ 88 ॥
अन्नार्थं ब्राह्मणश्चासौ कर्णाभरण विसृज्य च । आपणे वाणिजो हस्ते मणि दत्वा गुणार्णव ॥ 89 ॥
आनीतवान्स्वक गेह तण्डुलान्कुण्डलेऽत्यजत् । एतादृशोयं सुक्षीणो मणिनान्न प्रदत्तवान् ॥ 90 ॥
पुत्रमित्र कलत्राणां स्वय तु बुभुजे तदा । मत्कर्णमणिमात्रं वा त्याजयाशु पणार्धत ॥ 91 ॥
स्वर्णेन सहित कर्णे दक्षिणे धारणं त्वयम् । करोतु पुरतो विप्रो मम कारुण्य रूपिण ॥ 92 ॥
एव तु पक्षपातेन पक्षोकुर्यामह द्विजम् । सुक्षीण श्लक्ष्णया वाचा मत्कृतौ पक्षपातिनम् ॥ 93 ॥

11. विप्र प्रकरणं श्लोक (94–97)

स्वर्णेन शून्ये मणिनाच दक्षिणे कर्णे न वक्ष्ये तव विप्रवर्य । मत्प्रेरिता दत्तवती च ते सती निष्कार्ध
मात्र मम वृन्दावनाग्रे ॥ 94 ॥ तत्कर्णस्वर्णसङ्कीर्णं कर्णा भरणं च ब्राह्मण । आपणे वणिन
पाणौ कुतस्त्व दत्तवानसि ॥ 95 ॥ तदागमन पर्यन्त न वक्ष्ये दक्षिणे तव । कर्णे ब्राह्मण मे वाणी
पुण्यहीनोसि तत्क्षणे (दक्षिणे) ॥ 96 ॥ अत शीघ्र तदादाय पुनर्धर धरासुर । गुरोराज्ञा
न वैराग्या निराकुरु नराधम ॥ 97 ॥ एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन ।
श्रुत्वा चोर्व्यां शर्व गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मातबेन्द्रा ॥ 98 ॥ इदवृन्दावनाख्यान
ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाशय ॥ 99 ॥ इदमर्पितमेवास्तु हयशीर्षस्य
पार्षदात् । समसहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 100 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ
हरे र्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ॥ 101 ॥

ॐ इति श्रीस्वाप्नवृन्दावनाख्याने वैभवपर्वणि अलौकिक विभागे त्रयोदशा ध्याय समाप्त ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ चतुर्दशाध्यायः

1. सीतापति प्रकरण (1-6)

हरिः ओ । सीतापते शुभकृते वितता च कीर्ति त्वं चात्रमित्र कृतवानसि पात्रपाल । सुत्राम पुत्र कृत दुष्कृत हृन्तृनाम त्व सार्थकं कुरु ऋषेस्य निषिद्धकृत्ये ।। 1 ।। मया निषिद्ध वृद्धोय क्रुद्ध. ससृति पद्धतौ । सद्बुद्धिरपि सङ्क्षुब्ध. क्षुधया तद्वचधाद्बुध. ।। 2 ।। मत्कर्णसन्मणि स्वर्णयुक्तं त्याजितवानसि । वणिजः पाणिग प्राणिन् सुत्राण कुरु ब्राह्मणम् ।। 3 ।। मणिना विलसत्कर्णे मद्वाणी दक्षिणे ऽनिशम् । भणामि शृणु पुण्यात्मन् गुणमाणिक्य वादिनीम् ।। 4 ।। अतोपि पुण्यवान्कर्णे मणिं धारितवानसि । ब्राह्मणेन गुणिन् धीमन् सुक्षीणोऽय न सशय ।। 5 ।। इत परमह वक्ष्ये सुक्षीणे ब्राह्मणोत्तमे । लक्षण मम सर्वतु शिक्षन्सर्वान्विचक्षण ।। 6 ।।

2. शेष प्रकरण (7-9)

हे शेष दोष रहित मच्छिष्य वृष पोतक । पौष्य दारिद्रच तद्दोष त्व शेष शोषयाशुव ।। ।।
नरस्तोत्रज दोष तु नरसिह्व स्तुते नं हि । नरोत्तम शृणु त्व हि नरजन्मानि नैव मे ।। 8 ।।
तस्मान्मद्भक्त मुख्यस्य विप्रस्य कुरु सत्कृतिम् । मत्कृति सर्वदा वक्तु तत्कृततु ममैवहि ।। 9 ।।

3. विठ्ठल प्रकरण (10-11)

विठ्ठल भ्रष्ट सन्मार्ग दुष्टबुद्धि च माटभो । काष्ठायां तिष्ठ पापिष्ठ शिष्ट द्रोहमिमं त्यज ।। 10 ।।
शिष्ट लक्षण दुष्टास्त्व पूर्वकष्ट तु सस्मर । कपट हृदि तिष्ठन्त त्यज विठ्ठल संस्फुटम्।। 11 ।।

4. लक्ष्मीपति प्रकरण .– (12–56½)

एवमेव ह्यविश्वास कुर्वन्तीति मयेरितम् । पूर्वमेव पर विप्र कुरुवृत्ति च माधवीम् ।। 12 ।।
लक्ष्मीपते कृतिं सान्तां सुत सीतापति वद । चरमा वा कृति सम्यक् परमा तु तयोर्वद ।। 13 ।।

कुरुमापति भक्ति च सारमन्त्र च दास्यति । एव शेपस्य तोषार्थं व्यासस्यापि शुभाप्तये ॥ 14 ॥
श्रीश भक्तस्य मद्भक्ति युक्तस्यापि सदा वद । एव बुद्धिस्तवापीह शुद्ध क्रुद्धस्तु मा भव ॥ 15 ॥
श्रद्धा कुरु बुधोक्तौतु वृद्धे सख्य सदा कुरु । शत शत च पद्याना प्रत्यध्यायगत कुरू ॥ 16 ॥
इति पूर्व मया प्रोक्त तत्सत्य समभूदहो । मम सङ्कल्प सिद्धत्वे ह्यविश्वासस्तवापि च ॥ 17 ॥
कारण समभूत्काण सुक्षीर्णं पश्य ब्राह्मणम् । पुत्र कृत्रिम भवनोयं विप्रो नैव तवापि च ॥ 18 ॥
ऐहिकाभाव मात्रेऽपि ह्यनुत्रार्थो भविष्यति । तस्माद्विमान मारुह्य ब्राह्मणोय गुणार्णव ॥ 19 ॥
मत्समीपमथागन्ता पश्य कालान्तरे सुत । आयुः शेषे तथा नीते प्रीते मयि सुताञ्जसा ॥ 20 ॥
हरौ प्रीते तथा प्रीते त्वयि का सुकृति. कृता । स्त्री सङ्गिन. कथ चास्य स्वप्ने वक्ति गुरु स्वयम्
॥ 21 ॥ इति शङ्कापि ते मास्तु नि सङ्गोह न सशय । अर्भके गर्भ सस्थेपि स्वर्भानुग्रस्त भानुवत्
॥ 22 ॥ तवार्भक. पुमानेव भूसुरेश भविष्यति । विप्र त्व तव पुत्र तु मम नाम्ना समाह्वय ॥ 23 ॥
इति पूर्व मया प्रोक्त मनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् । विप्र तत्कृत्रिम श्लोकैः पुत्र बुद्धि प्रतारकैः ॥ 24 ॥
शस्त्र क्षत क्षात्रवत्ते कात्र हानि परत्रवा । तुष्णी तिष्ठ सुशर्मिष्ठ काष्ठमौन दृढ कुरु ॥ 25 ॥
शिष्ट कष्टमतिर्माते सुष्टु त्व पठ मत्कृतिम् । गुणार्णव तु मद्वाणी भण मन्नान्दन गुणिन् ॥ 26 ॥
शृणु तस्य सुधावाणी प्राणिना पापनाशिनीम् । श्रेणी प्राप्नोषि तद्वाण्या. श्रवणाच्छ्रेयसा सदा ॥ 27 ॥
मन्नन्दन पद धन्य ध्यात्वा त्व तु दिने दिने । रूदनं मदनावास तदनङ्गीकुरु प्रिय ॥ 28 ॥
मन्नन्दन गृहद्वारि शुनवत्सस्थितो भव । शृणु तद्गुण सम्भूति भण वृन्दावने कृतिम् ॥ 29 ॥
इद मे बुद्धि चातुर्य क्रुद्धस्त्वाचार्य मा भव । वृद्ध. श्रुत्वा सदा कार्यं श्रद्धावान् शृणुकार्यत. ॥ 30 ॥
अह गच्छामि मच्छाप स्वच्छाना न भविष्यति । कृच्छ्रात् कृच्छ्रतर यान्तु मच्छापा त्कुत्सिता नरा
॥ 31 ॥ अय तु कुजन कृष्णोप्यप्पण फणि बुद्धिमान् । इति पूर्व मया प्रोक्तमनु सन्धत्स्व बुद्धिमन्
॥ 32 ॥ गालीदानेन चैनं तु तोलयामि पुन पुन । ताल्काण्डेन त विप्र तोलयामि पुन पुन. ॥ 33 ॥
एतत्कृतौ सुदाढर्यार्थं मुढ विप्र मुखेन तु । काठिण्य वच्मि पाठेन सौष्टवेनैव चात्रतु ॥ 34 ॥
स्त्री मुखेनापि कात्रापि शङ्का मास्तु सुपुत्रक । श्लोकान्वक्तु प्रविष्टोह काकवृद्धौ द्विजोत्तमे ॥ 35 ॥
तोके लौकापवादेन शोको नास्ति ममेह च । प्रश्न न कुरुते तत्वे न स्नाति मम तीर्थके ॥ 36 ॥

अश्नाति मृष्टमन्न मे शिश्नोदर परायण. । ज्ञानिन् कटाक्षत श्चोक्त जानीहि त्व सुपापिनम् ॥ 37 ॥ धीमन्नकुरु तद्वाक्य धीमान् भव सदा बुध । तल्लक्षणं न वक्ष्यामि त्वमाचक्ष्व विचक्षण ॥ 38 ॥ सङ्क्षेप तश्चोक्त मेतत्काल क्षेपस्य शङ्कया । तद्वाणी न शृणु प्राणिन्प्राणिन प्राणिना वर ॥ 39 ॥ श्रेणी प्राप्नोषि पुण्याना मद्वाणी गृणुष्वे (षे) ति चेत् । विप्रमुद्दिश्य यत्प्रोक्त तत्प्रोक्त च मयैवतु ॥ 40 ॥ तत्प्रोक्त पापिना तेन विप्र. स्वार्थ तदुक्तवान् । इति तद्वचन किञ्चिन्न शृणु त्व च नन्दन ॥ 41 ॥ क्रकच छेदन प्राप्य छिन्न भिन्नो भविष्यति । माददस्वेति यो ब्रूयाद्गव्य गो-ब्राह्मणेषु च ॥ 42 ॥ सयाति निरय घोरं यावदाभूत सम्प्लवम् । तस्मान्न शृणु तद्वाक्य मद्वाक्य शृणुषे (ष्वे) तिचेत् ॥43 ॥ एतद्वाक्यमपि प्रेष्ठ द्विजोक्त मिति वक्ष्यति । सोऽ त्यन्त तव विश्वासी देशीयो ब्राह्मणोह्ययम् ॥ 44 ॥ कोशार्धमपि दास्यामि दासाय भव सागरे । जन्मान्तरे कर्मनाशे धर्मान्ते शर्म वर्म च ॥ 45 ॥ कुर्म कूर्मोऽनृताब्धौ च नर्म मात्रेण धर्मिणाम् । देवताना मानवाना दानवान्तक एव सन् ॥ 46 ॥ दत्तवान्मित्र सन्ताप कृतवान् शस्त्रज भयम् । जानीही-त्यत्र चानोत वर्ण वैषम्यत. सुत ॥ 47 ॥ जानीहि तस्य वैषम्यात्स्वरुप त्व मुनीश्वर । मद्दात्ताचार्य नाम्नापि कदापि न वदत्यहो ॥ 48 ॥ वदाद्य विबुधेश त्व मदान्धस्य सुपापिनः । साम्ना वच्मि सुसाम्ना यो न भणत्यन्त्य एव स· ॥ 49 ॥ दाम्ना बध्वा नयिष्यामि चाम्नाया त्सुबहिष्कृतम् । दूतैर्यमस्य सौम्यत्व काम्यं वा नास्ति तस्य च ॥ 50 ॥ स्वाम्य मात्रेण सन्तुष्टो भौम सयमिनी पुरे । क्रकचैद.र्यते पुत्र स्वकचेषु प्रगृह्य च ॥ 51 ॥ श्वपचैर्नीयते मार्गे प्रपच्येत नराधम. । नाम मात्रेण वा तोष पोषयस्व न शोषय ॥ 52 ॥ मृषा नहि सुषेणाग्र्य तावतैव प्रहर्षय । ब्राह्मणामरण वक्ष्ये कारणेन विनाप्यहम् ॥ 53 ॥ पुनर्वाणी हरिष्यामि प्रेरणामपि मे सदा । तस्मात्प्रतिज्ञा हान्यादि दोषो मम न कश्चन ॥ 54 ॥ श्रीश पादाम्बुजासक्त सेवके मयि कोप्यरिः । नास्ति चास्तिकता चास्ति सक्तिरेव सदा हरौ ॥ 55 ॥ स्वास्थ्य च मनस सम्यक् सदाऽस्ति प्राश्नि-कोत्तम । अयोग्य श्रवण न स्याद्यथा चाह करोम्यलम् ॥ 56 ॥ वाचतै ब्राह्मण मति सूचने ऽपि हरामि च ॥ 56½ ॥

5. विप्र प्रकरण (57-73)

वीति ज्ञान समुद्दिष्टं ठेति तच्छून्य एव च ।। 57 ।। लेति तत्पालन चापि समुद्दिष्ट मठेश्वर । पदार्थः कोर्थ इत्युक्ते त च वच्मि सुलोचन ।। 58 ।। विदाज्ञानेन ठान् शून्यान् लाति गृह्णाति विठ्ठल. । इति विठ्ठल शब्दार्थ पठन्ति भुवि पण्डिता ।। 59 ।। पठ्ठवर्धन काष्ठासु श्रेष्ठ सम्यग्विचारय । एतदर्थानुकूल्येन निन्दा वाक्यानि सुन्दर ।। 60 ।। योज्यानि पूज्य सत्पुत्र रागद्वेषौ च नैव मे । तर्हि शापोक्तिरप्यत्र कुत्र तेच प्रयोजिता ।। 61 ।। कृत्रिम श्लोक कर्तृणा पुत्र मे सुप्रयोजिता । तर्हि तत्रापि ते (तद्) द्वेषो भवतीत्यपि मा वद ।। 62 ।। पुत्र तत्रापि मेचोक्तिरुपचारेण योजिता । भीषणार्थ सुषेणाग्र्च धिषणास्यान्न तादृशी ।। 63 ।। इति चोक्ति प्रेषणा मे दोष शोषण शृण्वहो । मद्भक्ता सुखिन. सन्तु शश्वज्जीवन्तु कान्त ते ।। 64 ।। शान्ति यान्तु ममैकान्ता स्वान्तस्थ हरि चिन्तया । तस्माद्वामे तपो हानि र्नास्ति दोषोऽपि कश्चन ।। 65 ।। शास्ति मां शाश्वती (ती) भक्ति हयग्रीवः कृपाम्बुधि । हयग्रीव प्रसादोऽयमीदृशो वर्तते मयि ।। 66 ।। भवग्राहाच्च मे नित्यं त्याजयामास पूजया । अहमाराधन तस्य कारयामि त्वयापि च ।। 67 ।। प्रेरयामि सुबुद्धि ते तारयामि भवाब्धित । तस्मादाराधन तस्य नित्य कुरु मनोरम ।। 68 ।। परमा प्राप्स्यसे सिद्धि शुद्धि च हृदि नित्यश । कस्यापि निन्दा न कृता स्वस्यापि सुकृत शपे ।। 69 ।। तस्यापि प्रकृति श्चेय पश्यापि विकृता कृतिम् । एव स्वरूप कथन कृत पूर्व मया मुने ।। 70 ।। स्मृत दैववशेनेह वृत्त चाज्ञानतः प्रिय । यादृश कपट तस्य दास्यामीति च विठ्ठल ।। 71 ।। हृदि तिष्ठति ते नित्य तादृश त्यज सस्फुटम् । इति सप्रार्थयाम्यत्र कात्र शङ्कापि मा तव ।। 72 ।। तदर्थमेव सत्पुत्र सोऽपि मित्र भविष्यति । तस्मादरागद्वेषोहं शेषशाऽयि पदे शपे ।। 73 ।।

6 लक्ष्मीपति प्रकरण (74-94)

विप्रास्याच्चोपदेशो मे नायास्यति कुतः सुत । इति ते शेमुषी मास्तु तदास्यादा हरामि तम् ।। 74 ।।
गौप्यत्वात्सोप्यतितो भूत्भूपतीना सभापते । क्वाप्यतो नैव मे चोक्त हानि. पश्य सुपुत्रक ।। 75 ।।

सहस्र वच्म्यह श्लोकशत वाप्ययुतं प्रिय । नियुत प्रयुतं वापि चाहरामि तदास्यत. ॥ 76 ॥ एव नित्य च वक्ष्यामि पक्षीकृत मुखेन च । लक्षीकृत प्रमेयच शक्ष्याम्याहर्तु मेव तत् ॥ 77 ॥ उक्त श्लोकेषु शक्तश्च गृहीतु सर्वमेव च । अथाप्ययोग्यजीवाना योग्यं नेत्याहरामितत् ॥ 78 ॥

7. लक्ष्मीपति प्रकरणान्तर्गतं विठ्ठल प्रकरण श्लोक (79-83)

सुत सुलोचन लोक पूजित यति कुलोचितलोप्तृपालक । वृतबलोचितकृत्य लोल ते शतधृतेरपि लोक मलोक्य ते ॥ 79 ॥ हे पुत्र पुत्र विप्रस्य कार्य विस्मृतवानसि । हा तत्र तत्र कर्तव्य यत्र ते वाक्य गौरवम् ॥ 80 ॥ तूष्णी स्थिते मयि सुत सर्वथा विस्मृति र्भवेत् । अतस्तवाह स्मृत्यर्थं वक्ष्याम्यद्य पुन पुन. ॥ 81 ॥ मामाश्रितश्च विप्रोऽय कामान्वित मति र्भवेत् । सोमाश्रयाद्यथा रुद्रोप्युमाकान्तो गतव्यथ. ॥ 82 ॥ तथाय ब्राह्मण श्रीमान् त्वया मुक्त ऋणव्यथ. । भवेदामरणान्तं च मा तात शरण गत. ॥ 83 ॥

8. पुन लक्ष्मीपति प्रकरण – (84-94)

उक्त मे वितथ जात शुक्तिरूप्य यथा सुत । अत्यन्तासत्वत कान्त भ्रान्ते विषयमेव तत् ॥ 84 ॥ तद्वदर्थक्रियाकारी न भवत्येव मे मति. । इत्यनादरत पुत्र कृत्रिमेतिच मत्कृतिः ॥ 85 ॥ विप्रेणैव कृता चात्र कात्र (नात्र) हानि परत्रच (वा) । अकृतेऽपि तदुक्तार्थे स्वार्थं वक्ति द्विजो वृथा ॥ 86 ॥ कार्तिर्मम कृतेचार्थेप्य कृतार्थेऽपि वा सुत । इति ते शेमुषी न स्यात्पश्याद्य सु विशारद ॥ 87 ॥ कस्यवाकृतिरेवेय स्वस्य वाद्य द्विजस्य वा । हे केशव त्व तोकस्य स्मारक प्रेरको भव । 88 ॥ कार्य मे कारय क्षिप्र विप्रस्यापि सुतेन मे । अन्यथा भक्तवश्य त्ध तव नस्या त्स्वदास्यकम् ॥ 89 ॥ पश्याद्य चक्षुषा स्वेन करुणा रस वर्षिणा । अच्छिन्न भक्ति सञ्छन्न पृच्छन् सल्लाञ्छन तव ॥ 90 ॥ इच्छन् सञ्छिन्नबन्धं च त्वा मञ्चन्काञ्चनं त्यजन् । ज्ञान वैराग्य भक्त्याख्य सखिभि सुखमेवच ॥ 91 ॥ प्राप्नुया स्वाप्न पद्यैर्मे चाप्नुयाच्छोभन नरः । विदित्वा मद्गति श्रुत्वा कृत्वा भक्ति मयि प्रिय ॥ 92 ॥ भुक्त्वा भूतिच मा स्तुत्वा

छित्वा ससृति बन्धनम् । इत्यह् देव देवेश वेदे वेदे च सस्तुतिम् ।। 93 ।। कृत्वा कृत्वा प्रार्थयामि दृष्ट्वा दृष्ट्वा तमव्ययम् ।। 94 ।। एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्व गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्राः ।। 95 ।। इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ।। 96 ।। इदमपि तमेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । समसहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ।। 97 ।। यच्छृण्वतां भक्तिरुदारसद्गुणे हरौ हरे लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्रं सुत सत्यमेवतत् ।। 98 ।।

ॐ इति श्रीबाह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने अलौकिक विभागे निदर्शन पर्वणि चतुर्दशाध्याय. समाप्त ।।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ पञ्चदशोऽध्यायः

1 विप्र प्रकरण श्लोक (1–15½)

हरि॰ ॐ । ऋणेप्यथ शरण्य तं करुणां त्वयि कारिणम् । शरणं व्रजकारुण्यात्तस्य ससरणं
जहि ॥ 1 ॥ इति ते बुद्धिरद्धोक्ता वृद्ध क्रुद्धश्च मा भव । बद्धभक्तिश्रद्धासमिद्धश्च मदङ्गजे
॥ 2 ॥ शिखागृहीत्वा वक्ष्यामि सखात्व मम सर्वदा । सुखावासान्प्रवक्ष्यामि मखावासादपि प्रियः
॥ 3 ॥ मद्वशे सति मध्वेशे मध्वाचार्यं प्रिये मयि । मधुघातक भक्ता ये भक्ति कुर्वन्ति नित्यशः
॥ 4 ॥ श्रावयत्वं मम श्राव्य चरित चरतोऽमृतम् । पावयत्व पावकाद्धि विशुद्धि मुग्ध लोहके
॥ 5 ॥ यथा तथा वृथा विप्र माकृथास्त्व व्यथामथ । पृथासुता यथा पार्थां कृतार्था सत्कथा
सताम् ॥ 6 ॥ वद वृन्दावनेऽमन्दानन्द सन्दोह मन्दिरे । सदा कन्दाशनामन्दानन्ददस्य गदाभृतः
॥ 7 ॥ भक्तस्य त्यक्तपापस्य सक्तस्य तदतिप्रिये । शक्तस्य भक्तियोगे च रक्तस्य मम सत्कृतिम्
॥ 8 ॥ एव चेद्भवति प्रेष्ठ श्रेष्ठबृत्तिरपि प्रिय । ममेष्ट निष्ठात् सत्पुत्रात्सर्वाभीष्टं भवेत्तव
॥ 9 ॥ पुत्र पूतेन (प्रीतेन) पित्रा च पुत्राशा पूरिता मया । पित्रा पूतेन पुत्रेण पित्राशा मे न
पूरिता ॥ 10 ॥ उपकारस्योपकारः क्रियते लोक सज्जने । उपकाराभावतोऽपि ह्युपकुर्वन्ति
पूर्वजा ॥ 11 ॥ उपकार निमित्तेन ये कुर्वन्त्युपकारकम् (रिताम्) । राजसास्ते च विज्ञेया
ह्युपकारार्थिनः परे ॥ 12 ॥ उपकारा निमित्तेन ह्युपकुर्वन्ति ये परे । सात्विकास्ते च विज्ञेया
ह्युपकारनिराशिनः ॥ 13 ॥ उपकारेपि ये नैव कुर्वन्ति ह्युपकारकम् । [illegible] च विज्ञेया-
ह्युपकारापकारिणः ॥ 14 ॥ लोकनीतिरियं तात शङ्का ते मास्तु सा सुत । सात्विकस्त्वं मत.
सौम्य काम्य मे नास्ति सर्वथा ॥ 15 ॥ तवैव कर्तव्य मेतन्मन्त्रिरूप परं स्मर ॥ 15½ ॥

2. सीतापति प्रकरण (16–55½)

अहं प्रेरयिता पूर्वराजानं शेषमेव च ॥ 16 ॥ शैव मुद्राङ्कित ग्राममध्यस्थं वामनेरितम् । सुक्षेत्र-

मददा पुत्र तत्र दृष्टिं करोति य. ॥ 17 ॥ सुत्रामलोकसन्त्रस्तो याति सावित्रमेव च । इह तस्य सुसन्तान नाशं याति न वै मृषा ॥ 18 ॥ शनै र्मद्द्रोहतो नाकाच्च्युत. कीनाश लोकितां । याति तत्रानेक यातनाया नारकिभिः सह ॥ 19 ॥ अनुभुङ्क्ते मनो कल्पपर्यन्तं दु खमेव च । ततो विष्ठाक्रिमित्व च काष्ठासु प्राप्यते सुत ॥ 20 ॥ षष्ठिवर्षसहस्राणि श्रेष्ठ तेनैव पापिना । तस्माद्विप्रस्य या वृत्तिर्न हर्तव्या हितेप्सुभि. ॥ 21 ॥ विप्र ग्रामेषु यो भुङ्क्ते करं राजाधम क्वचित् । स याति निरय घोर रौरव सौरिशौर्यत: ॥ 22 ॥ श्रोतव्य राजभिर्नित्य मन्निरुप परात्परम् । कर मह्य च दत्वा तु त्वरया ऽरौरवाश्च (ते) ये ॥ 23 ॥ सीतापते मम सुतस्य कृतार्थताच श्रुत्वातु मत्कृति शतैर्विततार्थ पूनै. । सन्तोष सन्ततिमथ प्रथयाद्य लोके त्वत्तोषतस्तदितरेऽपि सुतोषिता: स्यु ॥ 24 ॥ एवमिष्ट त्रय शिष्ट सुष्टु कारय प्रेष्ठ मे । काष्ठासु मद्या दृष्टिः श्रेष्ठ त्वय्येव नैष्ठिकी ॥ 25 ॥ भवतीह ततो सीतापते कान्त च मे सुतम् । तातस्त्व कुरु कृत्य ते त्वा पाति च स विश्वकृत् ॥ 26 ॥ इति सम्बोधयाम्भोधिशयनस्य सभातले । भविष्यति सुत स्थानमभय चापि मद्भटै ॥ 27 ॥ शतहायन पर्यन्त कृत हानिर्नचैव ते । वृतहारावलि शौरि मितहार प्रपूजय ॥ 28 ॥ मत्पाद सूर्य किरणेन तवान्तरस्थाज्ञानाधकार हरण कुरु पुत्रवर्य । मध्याह्नभानुकिरणेन हृदम्बुज ते चोत्फुल्ल पद्मवदति प्रवणं वरेण्यम् ॥ 29 ॥ मद्रञ्जिते च हृदये वरद हरि त सस्थापयाद्यसदन मदनाभिरामम् । मन्मन्त्र तन्त्र विधिभिः कुरु वारिधौ य शेतेच शेषशयने परमस्य पूजाम् ॥ 30 ॥ एव तद्ध्यानमानेन गान कुरु गुरूदितम् । मा संसारभय धीर वरदो ऽस्मि तवादरात् ॥ 31 ॥ मद्वाणी भण कल्याण कर्णरन्ध्रे शृणु प्रिय । गुणिनश्चरण नैव नन्दनस्यापि न त्यज ॥ 32 ॥ रामो राजीवनेत्रोसौ राज्ञः स्वैर वर ददौ । तदग्रज शरैर्हत्वा तद्वारानसि धारया ॥ 33 ॥ वृन्दावन हर स्वस्यैवाग्रत शिचर सस्थितम् । रक्तच्छर्दिमपि ह्यत्र कारयामास वीर्यवान् ॥ 34 ॥ तदारभ्यामरगणैर्मद्वृन्दावन मार च । तद्राज्य च ददौ स्वस्थ नामधारिण एव च ॥ 35 ॥ तद्विरोधिनि क्रुद्ध सन् रुद्र कालान्तकोप्यभूत । मम नन्दन वाक्येऽपि श्रद्धाराहित्यवानभूत् ॥ 36 ॥ तद्वाग्विरोधिनि क्रुद्ध. कथ कुर्यादनुग्रहम् । हिताहितोपदेशस्य कर्ताच गुरुरव्यय ॥ 37 ॥ गुरुद्वारा प्रसन्न सन् भरतीद रमापति । मन्निरूपित वाक्येषु चैक वा नैव

चाकरोत् ॥ 38 ॥ राजसेवासु निरतो नरक याति दारुणम् । गुरुरेव हरिः साक्षात् गुर्वन्तर्याम्यरि हरेत् ॥ 39 ॥ करोति परम चैवानुग्रह नरक हरम् । एतत्प्रमेयं सर्व तु वद सीतापते नृपम् (मतम्) ॥ 40 ॥ मया तस्मै कृत राज्य राज्ञे रामानुशासनात् । मम नन्दन सन्मान करोतु मनसाऽर्पितम् ॥ 41 ॥ मम वृन्दावने भक्ति शक्तिपूर्व करोत्वलम् । एव चेदायुरारोग्य राज्य सुस्थिरमेवच ॥ 42 ॥ रामस्यानुग्रहेणैव राज्ञ. सर्व भविष्यति । तस्मात्तस्मै वदस्व त्व गत्वा सीतापते कृतम् (तिम्) ॥ 43 ॥ सुतेन मम सन्मत्या मथित कथित तव । शेषमुद्दिश्य यत्प्रोक्त पञ्च पुत्रित्वमत्रतु ॥ 44 ॥ तन्मिथ्याभूतमेवासीदिति शङ्कापि मास्तु ते । पञ्च वृन्दावनान्येव तत्पुत्रा इति कन्दिना ॥ 45 ॥ मया नन्दन सप्रोक्त शृणु सुन्दर सद्गतिम् । पुत्रिणो या गति यान्ति ता गति याति निश्चिताम् ॥ 46 ॥ अत एव हि पञ्चाशद्युग पर्यन्तमेव च । महीयते स विष्णोर्हि लोकेऽपीति मयोदितम् ॥ 47 ॥ पूर्वजन्मनि राजाय द्विजचक्षु प्रजेरित । उज्जहारात्मजो (जे) नास तज्ज दोषेण चान्धकः ॥ 48 ॥ तस्माच्छूकापि शङ्काया मास्तु ते वै सुपुत्रक । काकवाक्यस्य सादृश्य तोक माकुरु मत्कृतौ ॥ 49 ॥ पूर्वतु सार्वभौमोयं कूर्मको नर्मदा तटे । शर्मणे नर्म कृत्स्वैर तदूर्मिगत नौर्गत. ॥ 50 ॥ स्त्रीगणैः सहित. स्त्रैणो ब्राह्मणै शापमाप च । आणिमाण्डव्य कण्वाद्यैरणि माद्यष्ट सिद्धिभि ॥ 51 ॥ " राज सेवासु निरतो रामस्यानुचरा-ग्रजे । मृते सति गरैर्योगे तस्यावरज राज्यहा ॥ 52 ॥ तद्द्रोहतोह्यभद्र च यास्यती ति च ते शपु । इति शप्तस्तत्र चैकं विप्रं यत्प्रेरिता द्विजा. ॥ 53 ॥ ददु स्वपुरतः शाप त प्रजाभिः समी-रित' । कारागृहे रहस्येतु ह्यसह्य त प्रहस्य च ॥ 54 ॥ प्रहस्य स्वहितेनैव सहितो वसुहोत्रकम् । नेत्रस्योत्पाटन चक्रे पुत्रमन्त्रिनिवारित ॥ 55 ॥ विप्र द्रोह फलं चैतन्नेत्रयोर्नाशन मुने ॥ 55½ ॥

3. विप्र प्रकरण श्लोक (56–58)

इति पूर्वकृत कर्म शर्मनाशाय चे ह तत् ॥ 56 ॥ अह धर्मगति दास्ये तस्य मर्माणि नो वदे । इत्येकं श्लोकमाकाशे गते मयि गत द्विज ॥ 57 ॥ आदत्स्व त वदस्वेह मम पुत्रस्य चाग्रत । स्वपुरोहितमाराध्य चाग्रजन्मा भवत्तत. ॥ 58 ॥

4. शेष प्रकरण श्लोक (59-61½)

वृद्धं नत्यज मद्वाच श्रद्धाशान्वरतीह च । मम पुत्र. कृतार्थ सन् आयातु भरताग्रजः ॥ 59 ॥ यथा कृतसमस्तार्थं स्तावद्वक्ता ह मत्कृतिम् । श्रुत्वा तु मत्कृति को वा सन्तोषं च करोति वै ॥ 60 ॥ सुत विना न पश्यामि मत्कृतौ तोषिण गुणिन् । अथापि वक्ष्ये सीताया पते नाम्ना वदन्तियम् ॥ 61 ॥ त प्रति प्रकृतिं तस्य जाने मत्कृति मञ्जसा ॥ 61½ ॥

5. सीतापति प्रकरण (62-63½)

सीतापते मम सुतस्य वर्शतु सर्व ‥त्सौ ‥ तदतिक्रम्य विरक्तता च ॥ 62 ॥ कृत्वातु वर्तत इह पतिना‥ ‥स्य त्वं पश्य कुत्र यतिवृत्तमना‥ति तादृक् । एवं कर्तव्य मत्कृत्येष्वत्यन्त विरक्तताम् ॥ 63 ॥ करोति प्रार्थय त्व च कृत्य कुरु गुरोरिति ॥ 63½ ॥

6. विप्र प्रकरणं (64-66½)

हे पुत्र ‥त्र मत्कृत्य मकृत्वागमन त्व ॥ 64 ॥ गतेऽपि कार्य सिद्धिर्वा कथ स्यान्मदनादरात् । हितार्थं त्व वक्ष्यामि सु‥ शृणु मद्वच ॥ 65 ॥ कृतार्थो भव तत्कृत्वा मतार्थत्रय मञ्जसा । नोचेद्धर्म. कथ ते स्यान्नामनादृत्य यास्यसि ॥ 66 ॥ तस्मात्कृत्यत्रयं कृत्वा गच्छपुत्र सुखी भव ॥ 66½ ॥

7 सीतापति प्रकरण श्लोक (67-69)

सीतापते मम सुवाग्विभवस्य भूमि पूदेवक नव करेऽपि वानह च ॥ 67 ॥ त्व पुत्रवच्च परि-‥ वृद्धमेन शिष्योऽस्मि चेन्मम वच शृणु प्रीणयाद्य । इयमेकोक्तिरेवात्र गतोक्ति मेऽत्र सर्वथा ॥ 68 ॥ वृथा मा कुरु ते लोकवत्ते वुद्धि. कृपान्वितः । अन्येषा वचन नैव शृणु विप्रावमानिनाम् ॥ 69 ॥

8 विप्र प्रकरणं (70–72½)

पापिना च प्रसङ्गोऽत्र स्मृत पूर्वकृतो मया। मय तरङ्गिणीस्युक्ते त्या चोक्त निरङ्गिणा ।। 70 ।। र्व देवनगङ्गेन तुरङ्गवदन स्मर। मद्दत्त निष्कपट्केण गर्वितोद्यैव विप्रक ।। 71 ।। पुनः पट्क च निष्काना अपर्पे कोटिना त्यज। पुरुषान्तर तत्वानि त्यज त्वं द्विजसत्तम ।। 72 ।। मज्ज-नेष्वग्रगन्तार शरण व्रज तं भज। 72½ ।।

9. सीतापति प्रकरणं – (73–80)

पूर्वं शेषो ममाशेष वचन नैव चाकरोत् ।। 73 ।। तस्य राजापि किञ्चिद्वा मद्द्रोहफलमीदृशम्। ततः स्वदोषतो नष्टौ तावुभौ भूमि भारकौ ।। 74 ।। कोवा मद्द्रोहत कष्ट नानुभूयादिहात्र च। पूर्वं शेषो ममाशेषवचन नाप्यचष्टतम् ।। 75 ।। राजान तेन दोषेण कारागृह निवेशनम्। नित्य पुराणवक्तार ब्राह्मण ऋणाद्गुणिन् ।। 76 ।। पुण्ये वृन्दावने स्वस्थाप्यग्रतो नैव मोचयेत्। तेन दोषेण महता वित्तापहरण त्वभूत् ।। 77 ।। मम नन्दन वाक्येषु चैक वा नैवचाकरोत्। तेन दोषेण महता सर्वाण्येतानि चाभवन् ।। 78 ।। सहस्रलक्ष पर्यन्त प्रदक्षिण मथ क्षणात्। चकाराक्षि सहस्रेण लक्षितो यो विचक्षण ।। 79 ।। तदनादृत्य ताराणा शारदानाकरायितम्। हयग्रीवश्च हाराणां भार मे गौरवाद्दो ।। 80 ।।

10. विप्र प्रकरणं श्लोक (81–85)

ममोपदेश कर्णस्याप्यादत्स्वत्वं सुकुण्डलम्। तेन कार्यसिद्धि च कुरु विप्र यथोचितम् ।। 81 ।। मत्स्वर्ण कुण्डले चापि तव दास्येति मे मति। जायते जायया युक्तो भज मा भुजगेश्वरं ।। 82 ।। किं करोषि दरिद्रस्त्वं विप्र रुद्र च मां भज। सान्द्र सौभाग्यवन्तं मे पट्टभद्रं च नत्यज ।। 83 ।। तण्डुला (मत्पुत्रा) गम पर्यन्त शौण्ड पद्यानि नो वदे। कुण्डले च गृहाण त्व मुण्डिन मां सुभोजय ।। 84 ।। त्वदन्तर्यामिण श्रीमन्सर्वेषा प्राणिनां गुरुम्। ममाभ्यवहृते. पुण्य स्यात्तवैवेह ब्राह्मण ।। 85 ।।

11 लक्ष्मीपति प्रकरणं (86–97)

सीतापते न त्यज विप्रहस्त तवेह कोवागणयेद्गुणौघान्। नम्रस्य चाम्लानमुखस्य भक्तियुक्तयादिकान्

सन्मति शान्तिकान्ती. ॥ 86 ॥ कृत्यत्रय नैव चकार पुत्र त्व पश्य सीतापतिमा (तया) त्म काद्य । अद्यापि विप्रस्य तु कार्यलेश चकार तेनैव च तोषितो ऽहम् ॥ 87 ॥ अतस्त्वं कुरु भक्तानामग्रणी गौणता न ते । अध्यायान् पद्य जातानां वृद्धकार्य च किञ्चन ॥ 88 ॥ ग्राह्य बाह्य गुणानामप्यभि व्यञ्जक पुञ्जवत् । करण्ड पिण्डित तनु कुण्डलीव स पण्डित ॥ 89 ॥ प्रचण्डबुद्धिशौण्डोपि ब्रह्माण्डे लण्ड साम्यग । मम नन्दनसद्बुद्धिमनिशम्य सुनिश्चिताम् ॥ 90 ॥ वदने स तु भस्मानि मानयामास वेनवत् । कि करोति स पूर्वेण कर्मणा गतिमीदृशीम् ॥ 91 ॥ यातः प्रातः समुत्थाय मा गुरु स्मरतु प्रियम् । वक्ष्ये कर्महर सूक्ष्म कर्मिणा शर्मद सदा ॥ 92 ॥ कर्म चारभ्यते पुम्भि-र्नैष्कर्म्यज्ञान साधनम् । द्रु (घृ) त चैत (त्त) दत शुद्धि द्वारा दर्दुर जन्म च ॥ 93 ॥ निर्दल कुरुते सार्धं गर्दभाद्यपजन्मभि. । पूर्वजन्मनि यत्कर्म त्विह जन्मनि यत्कृतम् ॥ 94 ॥ तत्सर्व नाशयत्याशु मासिमासि सखिन् शृणु । तस्मात् सत्कर्म कर्तव्य कर्णश्राव्य कविप्रियम् ॥ 95 ॥ हरिप्रिय हरेर्ज्ञानसाधनं हरते मलम् । न कर्तव्य च दुष्कर्म कदापि कुगतिप्रदम् ॥ 96 ॥ यदि कुर्यात् सविप्रोपि कुम्भिनी त नर हरिम् । शशति ध्वसितात्मान नाह त सम्भरामि च ॥ 97 ॥

12 विप्र प्रकरणं श्लोक – (98–108)

नन्द्वय कुतो विप्र प्रयुक्त च त्वयात्विह । एकेन पूर्वपद्यार्थे सिद्धे सत्यपर कुत. ॥ 98 ॥ नाह त सम्भरामीति मया प्रोक्ते त्वया द्विज । नाह तं न भरामीति प्रोच्यते शोच्यता न मे ॥ 99 ॥ तवापि न स्यात्सा ऽवस्था स्वस्थो भव सभासुच । मदवस्था वदस्व त्व मदुक्तश्लोकसञ्चयै ॥ 100 ॥ किन्तु त्वत्क्षेत्र विघ्नानि य करोति नराधम । तस्यैव सा शोच्यता स्यान्मयोपास्य हयास्यत ॥ 101 ॥ त्वच्चिन्तया किं मच्चिन्ता कुरु विप्र तवोच्चता । (तवोचिता । तवाच्युता)। वाञ्चित च भवेदञ्चन्मा काञ्चन रति त्यज ॥ 102 ॥ मुञ्च मुञ्चेह दुश्चित्तं मच्चित्त कुरु सर्वदा । मुञ्च काञ्चन चिन्ता त्व चिन्मात्र चाच्युत भज ॥ 103 ॥ रामचन्द्र वरभूपतिसान्द्रप्रेमवन्द्यचरणो रघुपेन्द्र । ब्रह्मरुद्र मरुदिन्द्र सुरेन्द्राराध्य राज्यवरदोऽसि नरेन्द्र ॥ 104 ॥ त्वदत्ततद्राज्यभूति कमलालय पालय । तेन सम्पूजितो नित्य स्वालय नैव चालय ॥ 105 ॥ इत्यह प्रार्थयामीह राघवेन्द्र मुनीन्द्रकम् । मम

वृन्दावने नित्यं देवेन्द्रैः सह सस्थितम् ॥ 106॥ मानवानां धने ऽहानिर्मधुसूदन शासनम् । विना नैवास्ति सन्देहो नैव पृच्छधनागमम् ॥ 107॥ पृच्छमां स्वच्छतत्वानि कच्छपस्य महात्मन । स्वेछया सच्चरित्राणा प्रायच्छं भक्ति मव्ययाम् (यम्) (भक्तिमेवयं) ॥ 108॥ एतत्सर्वं स्वाप्न-पद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि देवान्दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्रा ॥ 109॥ इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषां कन्दा-शनाज्ञया ॥ 110॥ इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । समं सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम्॥ 111॥ यच्छृणवता भक्तिरूदार सद्गुणे हरौ हरे र्लोकगते तथा मयि। भवत्यहो सर्वं शुभाप्ति सन्मती देदात्यजस्र सुत सत्यमेव तत् ॥ 112॥

ॐ इति श्री ब्राह्मण स्वाप्न वृन्दावनाख्याने अलौकिक विभागे निदर्शन पर्वणि पञ्चदशाध्याय: सम्पूर्ण ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ षोडशाध्यायः

1. शेष प्रकरण श्लोक- (1–14½)

हरि ॐ । मत्पादसेवाविषये ते सिसाधयिषास्तिचेत् । वृन्दावने शेष पद्य जातानि वद ह्योषसि ॥ १ ॥
नागाह्वय पण्डितोऽह ब्रह्माण्डेऽशौण्ड बुद्धिमान् । इतरः पण्डित षण्ढस्त्वमेवेह सुपण्डितः ॥ 2 ॥
त्वयानुभूत यत्स्वप्न मन्निरूपितमेव च । विद्धि बुद्धिमतां श्रेष्ठ वृद्ध मा त्यज सर्वथा ॥ 3 ॥
इद वृन्दावनाख्यान श्रुत्वा लक्ष्मीपते मुखात् । नि.सशयो भव त्व च सर्वेषा हर सशयम् ॥ 4 ॥
पश्यामि ते सुविश्वास मत्सुते शश्वदत्र हि । विश्वासिना समाजे च त्वमप्येक. प्रसन्नधी. ॥ 5 ॥
त्वमेव धर्मगोप्ताच गोपीनां पतिरव्यय । प्रीत प्रातः समुत्थाय तमेव हृदि चिन्तय ॥ 6 ॥
मद्वृन्दावनग गोपै. गोपीभिश्च समन्वितम् । गोभिर्गोविन्द नामान गोपाल हृदि सस्मर ॥ 7 ॥
गोपाल निर्मल तनो धर्मपाल तु पालय । तद्बाल च कृपाशील त्वच्चाञ्चल्य च चालय ॥ 8 ॥
इत्यह प्रार्थयामीह गोपाल बालरूपिणम् । श्रीलोल कालकालेच धर्मग्लातिर्यथा न हि ॥ 9 ॥
धीमानाचार्य नाम्ना यो दाम्ना बद्ध पुमानिति । धीमानाम्नायमाने मे प्रेम्णानायात्सुमानव ॥ 10 ॥
तस्मान्निस्सीम एवाह मत्स्वामी स्वस्थ साम्यदः । क स्वामी कस्य नि सीमत्व ददौ भस्मलेपवान्
॥ 11 ॥ मदाधिक्यात्त्वदाधिक्यं स्पष्टमेव च विठ्ठले । कुवादिनो मदैर्हीनाः सन्ति पश्यन्ति
देवना. ॥ 12 ॥ इत्यमेव हरिर्वित्त वादिभि. कृतमूलकै. । उक्तश्च जगतो नित्य पृथक्त्वेनैव
वर्तते ॥ 13 ॥ कृत्तमूलत्वमप्येषा कथत्विति न वित्तच (भो) । अर्भके गर्भ सत्येऽपि न्दर्भानु
ग्रस्त भानुवन् ॥ 14 ॥ तवार्भको दुर्भगो न शुभाना भूर्भविष्यति ॥ 14½ ॥

2. विप्र प्रकरण – (15–27½)

इत्येक श्लोक मुख्य मे त्यक्तवानसि विप्रक ॥ 15 ॥ आकारस्थ लेखन च का[illegible] प्राड्भयेरिन्न् ।
अह मे किङ्करस्यापि विस्मृते. कि करोमि ते ॥ 16 ॥ नत्वहङ्कारमानी [illegible] निवारक ।
सहजा विस्मृति केन परिहर्तु सुशक्यते ॥ 17 ॥ सहसा परिहर्तु हि हरेरपि न शक्यते । शश्वद्वि-

स्मृति शीलस्य कस्मृनो विस्मृतिर्भवेत् ॥ 18 ॥ आमृति तव विप्रेन्द्र कामति त्यज मा भज । इति
पूर्व मया प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् ॥ 19 ॥ वृद्ध श्रद्धान्वितो नित्य भजमा भुजगेश्वरन् ।
मानवा मानिन. सर्वे पापिन कोपिन. सदा ॥ 20 ॥ शश्वद्विस्मृति शीलश्च दु ख शीलश्च दुर्भग ।
इद गाली प्रदान तु नैव ह्यळिपदस्य ते ॥ 21 ॥ मत्पादाब्जे सदा चाब्ज भवस्य वलमीदृशम् ।
अलि त्व मम पादाब्जे कथ मे वागलभव ॥ 22 ॥ त्वन्मन. सन्निकृष्टतु मत्पदं सन्निकर्षते ।
तस्मान्मत्पादकमलध्यानात्ते निर्मलं मन. ॥ 23 ॥ नत्र चालोक्य सिध्यर्थं कुरु शीलवतां वर ।
पञ्च जन्ममु पञ्चास्यवन्मन्यो भव प्रिय ॥ 24 ॥ पञ्चास्य वाक्य संन्दिष्ट पुराण पञ्च
लक्षणम् । कुरु शीघ्र गुरूक्ति च न त्यज स्त्रोचिता रुचे ॥ 25 ॥ गृहीत्वा वक्ष्यते पक्षपातेन
सुविचक्षण । निखा गृहीत्वा वक्ष्यामि नत्रा त्व मप सर्वदा ॥ 26 ॥ सुखावासान्प्रदास्यामि
मखावासादपि प्रिय । इति पूर्व सदा प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् । वृद्ध श्रद्धान्वितो नित्यं भजमा
भुजगेश्वरम् ॥ $27\frac{1}{2}$ ॥

3. शेष प्रकरण श्लोक – ($28–36\frac{1}{2}$)

ममाभिप्रायमज्ञात्वा प्रेन दूपयसीह मा ॥ 28 ॥ प्रीतवानस्म्यह तस्मै प्रोक्तवान्यो गुणान्मम ।
नैव पृच्छेति पूर्वोक्ति नैदमान त्वाबुद्धे (ध) ॥ 29 ॥ कनकानि समुद्दिश्य शौनकी ते मतिं त्यज ।
पूर्व तु भट्टाचार्यस्य भ्रष्टबुद्धे. कदाचन ॥ 30 ॥ नष्टासीत् दृष्टिरेकैव वेदाप्रमाण्य शङ्कया ।
तद्वत्कमलनाभस्य समलस्य सुदुर्मते ॥ 31 ॥ शमन चास सन्नेत्र दमन यास्यते यमात् ।
अथं न तम्मण. प्रेम्णा मद्वाणी भणते गुणिन् ॥ 32 ॥ काणवत्सरणी यायान्नाणते [illegible] ।
तत्फल प्राप्स्यते पुत्र सत्फलं नैव पश्यति ॥ 33 ॥ विप्र फल्गुतरश्चाय विप्रलिप्सुर्न सशय. ।
अनेक रूपवन्त मा विनैकतर रूपिणम् ॥ 34 ॥ मनाक्समनुते विद्वन् शौनको भुवि जायते ।
एव निः श्रीनिवासोऽयं श्रीनिवासाभिधोऽपि सन् ॥ 35 ॥ नि सीम मां न मनुते सुश्रीमन्तं कदाचन ।
नित्य ब्राह्मण सम्बन्धि सत्य वाक्य मयोदितम् ॥ 36 ॥ अत्यन्तं भ्रात बुद्धिश्च मन्तव्या तेन
मत्कृतिः ॥ $36\frac{1}{2}$ ॥

4 विप्र प्रकरण श्लोक – (37-39½)

हे ब्राह्मणाधम गुणाधम भूघनाढचं मन्नन्दनं त्वनुदिनं गुणिन भजस्व ।। 37 ।। वृन्दावने मदन गोप सदायने मद्वाणी वदस्व वदनेन ददामि चान्नम् । मत्सत्र भोजनं भुङ्क्ष्व पुत्र मित्र कळत्रकै. ।। 38 ।। तत्र यात्रा न कृत्वा त्व यत्र चानादरस्तव । इथं ते दिव्य सद्बुद्धिः क्रुद्धोमा भव विप्रक ।। 39 ।। श्रद्धा हीन तु मद्वाणी न वदस्वाद्य चाधमम् ।

5. विप्र प्रकरणे अवान्तर शेष प्रकरण (40-52)

त्वोत्तम सतीसूतिकाले चित्र कृत मया ।। 40 ।। पूर्वोक्त वाक्य सत्यार्थ सा पुत्री पुत्रक. कृत । अशेन पुस्त्व सिध्यर्थमहमेव सहासुभि ।। 41 ।। प्रविष्ट प्रतिरुद्ध तु विकृष्टे चाप्यमर्षित । प्रसूति काले वायुश्च पुर. स्थित्वा च कर्षति ।। 42 ।। इति मानान्तरादेव प्राप्त धर्म करोम्यहम् । कसेन बद्धदम्पत्यो र्यादवाना पति र्यथा ।। 43 ।। कसादि दैत्य युद्धार्थमाविरासीदह तथा । पूर्वतु वरदानेन करदान कराय च ।। 44 ।। स्मरदाश्रयदः सोह सर्वदानन्दने ऽर्भके । अर्भके गर्भ सस्थे ऽपि स्वर्भानुग्रस्त भानुवत् ।। 45 ।। तवार्भको दुर्भगो न शुभाना भूर्भविष्यति । इति पूर्व मया प्रोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् ।। 46 ।। तत्काले तच्छरीरेतु ह्यहमेव प्रविष्टवान् । पुनर्जीवांतरस्त-स्मिन् मत्स्थाने स्थापितस्त्वहो ।। 47 ।। य. कश्चित्पुण्य जीवस्तु सदा मा तपसाचरन् । ब्राह्मणो ऽह भविष्यामि स तु सस्थापित शिषो ।। 48 ।। तेन सम्पूजितो नित्यमशतः सवसाम्यहम् । पूर्वे ऽपि मम पादाब्ज भक्तो य शूद्रको ऽपि सन् ।। 49 ।। सम्पूज्य ब्राह्मण भक्त्या शद्रो ऽपि ब्राह्मणो भवेत् । इति पूर्वप्रमाणं तु ह्यनु सन्धत्स्व बुद्धिमन् ।। 50 ।। रङ्गनाथस्य दृष्टान्तमपि दत्वा त्वह सदा । नि सङ्गो नात्र सन्देहः सन्देहो नश्यते शमिन् ।। 51 ।। सशयात्मा नश्यतीति मानसिद्ध मिहोच्यते । श्वानयोर्नि सयात्याशु सशयी नात्र सशय. ।। 52 ।।

6 पुन विप्र प्रकरणं श्लोक .– (53-79)

कृष्णाचार्य सुतः श्रीनिवासाचार्याभिधोपि सन् । नि सीम मा न मनुते सुश्रीमन्तमहोविधे ।। 53 ।।

तत्फलं पश्यते पुत्र सत्फल नैव पश्यति । स्वप्रसङ्गे सुचतुरो प्यभिमानी न चात्रभूत् ।। 54 ।।
मयापि जीवता भूमावनुभूत ज्वरादिकम् । भवरोगेण ग्रस्तस्य किन्त्विदं ज्वरपीडनम् ।। 55 ।।
इदानीमौषध मा सेवस्व त्व वृद्ध विप्रक । शिष्टान्यत्र गतान्याशु ज्वराणि न जरन्ति ते ।। 56 ।।
अपमृत्यु छिनायाशु मम पादोदक द्विज । विप्रान्तर मुखेनैतच्छृणु चित्र त्वकृत्रिमम् ।। 57 ।।
तव ज्वराणि यास्यन्तु तावत्पर्यन्त मेव च । न वदामि सुदामाग्र्य लेखकोप्यत्र नास्ति मे ।। 58 ।।
अद्यैव सो ऽपि शीघ्र तु आगमिष्यति श्रीपतिः । अथापि तव चारोग्य पर्यन्त नैव कथ्यते ।। 59 ।।
गवि प्रसव दु.खेन व्यथिताया सर्वै वृष. । बाधते ता तदा यागीर्नमा स्पृशतु लौकिकी ।। 60 ।।
प्रत्यक्षसिद्धापलाप प्रकुर्वन्ति प्रजा॰ कलौ । स्वमातृ प्रसवारभ्य प्रनष्ट प्राक्सुदृष्टयः ।। 61 ।।
मया परोक्षतश्चोक्त परलोकस्य वैभवम् । परोक्षज्ञान हीनास्ताः परिवाद प्रकुर्वने ।। 62 ।।
परेषा च श्रिय श्रुत्वा दह्यमाना इवाग्निना । अशक्तास्ता गति गन्तु ततो निन्दा प्रकुर्वते ।। 63 ।।
जनाः सुपापिन. सर्वे कलिनाविष्टचेतना । मनासि पापकृत्येषु स्वनाशाय प्रकुर्वते ।। 64 ।।
अह परोक्षतश्चैव वक्ष्ये नह्यपरोक्षत । देवाः परोक्षतश्चैव वदन्ते नापरोक्षत ।। 65 ।।
परोक्षेच प्रिया देवास्त्वपरोक्ष प्रिया नराः । उभयेच प्रिया दैत्या अप्रिया उभये च के ।। 66 ।।
तस्मात्परोक्ष निर्देश प्रियास्ते देवतांशका. । अपरोक्षस्य निर्देशे प्रियास्ते नृशरीरिण. ।। 67 ।।
उभयेपि प्रिया ये वै दैत्याशास्ते न सशय । तस्मान्मद्वचने ये च प्रियवन्तः प्रियाहि मे ।। 68 ।।
अप्रिया ये च पापास्तेह्यप्रिया. सर्वथा मम । तस्मान्मम प्रिया ये वै प्रीति कुर्वन्तु मत्कृतौ ।। 96 ।।
अप्रिय नैव कुर्वन्तु मत्प्रियास्ते न सशय. ।। 70 ।। यत्र प्रतीतार्थबाध स्तत्रान्तर्यामि सङ्ग्रह । कर्तव्य
इति पूर्वोक्तमनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् ।। 71 ।। तस्मादुक्तार्थ बाधे सत्यन्तर्यामी हरि स्वय । करोति
घटना तस्य शक्ति दत्वा च तादृशीम् ।। 72 ।। तस्मान्न कार्या शूकापि शङ्कायाः शुष्कबुद्धिभिः ।
लोकवार्तापरै काकबुद्धिभि. नरकाप्तिभि ।। 73 ।। इय शङ्का च सर्वत्र कुतोवा जायते नृणाम् ।
विप्रस्यवा कृतिरियं मम वेत्यज्ञ सशयात् ।। 74 ।। सशयात्मा नश्यतीति मानसिद्ध विनाश(शि)न ।
श्वानयोनि व्रजत्याशु भुक्त्वा कीनाश यातनाम् ।। 75 ।। तस्मादज्ञानिनो हित्वा ज्ञानिभि सुयश-
स्विभि. । सन्मान मम चामुत्र ध्रियता मनसि स्फुटम् ।। 76 ।। मन्दाशङ्का मदान्धानामेव स्यान्नतु

ज्ञानिनाम् । ज्ञानप्रकाशने नष्टाज्ञानान्धतमसश्चते ॥ 77 ॥ तस्माज्ज्ञानी सदापूज्य पूज्यात्पूज्यतम स्मृत: । नैवाज्ञानी मानवाह्य कीनाश वशम. सदा ॥ 78 ॥ अज्ञानिना प्रसङ्गोय न कर्तव्यः सुखेप्सुभिः । श्वानेन सदृश मत्वा पापिन तं महात्मभि ॥ 79 ॥

5 लक्ष्मीप्रीति प्रकरण – (80–90)

लक्ष्मीपते मम कृनि च स्मृता सभासु निशङ्क एव वद सादरमत्र नित्यम् । त्व न प्रिये प्रथमत प्रथिता च कृत्वा मत्प्रीतिनिनैव कृतनानसि वाचकेश ॥ 80 ॥ यस्य देवा न प्रसन्ना मुनयश्च तपोधना । गुरु सर्वार्थदश्चैव स हरि सागरालय ॥ 81 ॥ अस्मद्वृन्दावन तस्मै प्रसन्ना- च्छादितान्तिवन् । तद्भित्त्यन्तर्गत नैव स्वामिन स्मारयत्यहो ॥ 82 ॥ शिलामात्रामय विष्णो कलाभिश्च समन्वितम् । फलानि प्रतिदद्यान्मे मलानि प्रहरिष्यति ॥ 83 ॥ इति नस्मारय त्वेन च्छादद्द्रोषिणश्च ने । चोरवृत्या जीवतो वै नरकाननुगच्छत ॥ 84 ॥ अथ तु वासुदेवाख्य. कर्मन्दी तत्र मन्दिरे । मन्दराद्रि निभे वृन्दावने सम्पूज्य मा सदा ॥ 85 ॥ भीम हनूमन्तमनन्त लोकाचार्यं जगद्गुरुम् । अनन्ता तत्तनीप तु भुक्त्वायुष्य न शेषितम् ॥ 86 ॥ ममावमाने नाह तु तस्य सन्तस्यति दुःखित सुवासिनी पति यद्वद्वासुदेवाभिधो मुनि ॥ 87 ॥ तीर्थयात्रा तु कृत्वा च सार्थी कृत्वा कलेवरम् । नामवेक्ष्ये त्वागयातु सत्वायात. शुचार्दित । 88 ॥ दैवाद्वृन्दावनस्थस्य नान कृत्वा सर्वं मम । भीमादि सार्वभौमाना कामादिभिरतन्द्रित । 89 ॥ तेन पुण्येन पुण्यात्मा पुण्या गतिमवाप्स्यति । शाणवलीढमाणिक्यवत्स गौणीमवत्यजत् ॥ 90 ॥

6. द्विप्र प्रकरण (91–93)

आदित्याद्भुत माहात्म्यमह हयमुख भजे । महिमा तस्य केनेह वर्णितु शक्यते विना । 91 ॥ तादृश हरिमाराध्य सर्वाराध्ये मयि द्विज । करादि स्पर्शने तेन कृते सति च मूर्धनि । 92 ॥ किमसम्भावित पूर्व चोक्त सम्भावित तत । असम्भावनया तस्माद्भव न पराहतम् ॥ 93 ॥

7. बहु पुरुष श्रोतृक प्रकरण (94–100)

हे पाप पुरुषा. सर्वे मारिप मा विजानथ । सौरे विषार्दितायूय पौरुषेण भविष्यथ ॥ 94 ॥

एकोवा वक्ति चेच्छ्लोक त्वेक मत्सम्मतार्थकम् । तर्ह्यय पुत्र नद्गेहे जलाद्याहरण चरेत् ।। 95 ।।
एकस्मिन्नहनि श्लोक सहस्र मदनुग्रहात् । वक्तव्य वाक्सहायेन ममेह प्रहरामि तत्।। 96 ।।
अहमप्यत्र वक्ष्यामि श्लोकान् य कश्चनाधम । वदन्निति वदेद्विप्र सदृशस्तु भवेदिह ।। 97 ।।
कृत्रिम श्लोक कर्तायो ह्यसूयासु परोनर. । मरिष्यत्यमरैः शप्तो निरये स चरिष्यति ।। 98 ।।
तस्मात्कुवादो दुर्वादिन्न कर्तव्य स्त्वयाधुना । यदा विधिबल जीर्ण तदा कर्तव्य एव ते ।। 99 ।।
तस्मादत्यद्भुतार्थाना श्लोकाना तु प्रवर्तक । करोमि शारदा सन्निधान जिह्वागत त्वहो ।। 100 ।।

8 विप्र प्रकरणं (101–107)

हे वृद्ध विदुषा मध्ये श्रद्धा रहित पुरुषम् । विद्धि तल्लक्षणं वक्ष्ये मुण्डवद्विधवादित' ।। 101 ।।
विधवा दर्शनाद्भीतस्तथैक द्विज दर्शनात् । धवला स्न न मध्दस्मद्वृन्दावन सुदर्शने ।। 102 ।।
त्यक्तवान्वित्त लाभार्थं कृत्वा पाण्डित्यमप्यहो । अत्यन्त मानितो नासीत्कुजनै र्हास्यता गत ।। 103 ।।
त्रिलक्षगणित कृत्वा दक्षवन्मत्प्रदक्षिणम् । आशुगुक्षणिवत्पूर्वकर्मकक्षं क्षिणोत्यसौ ।। 104 ।।
तत्पाण्डित्य भयादेव हृदि कम्पित वादिन । दिक्षु धावन्ति ते शुष्कवदना क्रन्दन विना ।। 105 ।।
राजानो नैव जानन्ति मान तस्य न चक्रिरे । मम नन्दन पाण्डित्यानन्तरं सतु पण्डित ।। 106 ।।
मम नन्दन वैदुष्य तद्वैदुर्ष्य तथैव च । भविष्याज्ञानिना पोष्य मया सत्सु न सशय. ।। 107 ।।
एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्त्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्व गुर्वादि देवान्
दृष्ट्वोर्वशी द्यान्तु मा मानवेन्द्रा ।। 108 ।। इद वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावन
मेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ।। 109 ।। इदनर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्यपार्षदात् । समं सहस्रशीर्षस्य
सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ।। 110 ।। यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे लोकगते तथा मयि ।
भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ।। 111 ।।

ॐ इति श्रीब्राह्मणस्वाप्नवृन्दावनाख्याने अलौकिक विभागे निदर्शन पर्वणि षोडशोऽध्याय. समाप्तः ।।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ सप्तदशाध्यायः

1 शेष भूप श्रीपति प्रकरणं (1-18)

हरिः ॐ ॥ अय विप्र सुप्रशस्त मम पादाब्जमुत्तम । पश्यति स्वप्नकालेतु नित्यं निर्मल चेतनः
॥ 1 ॥ स तेन लब्धातिशयः शेषशायि प्रिये मयि । मन आवेश्य काश्या च मृतस्तत्पुण्य माप्नुयात्
॥ 2 ॥ तस्माद्विप्र. प्रशस्तोऽय प्रमृष्टज्ञानवान्मम । प्रकृत्या यत्प्रदातव्य तदस्मै सप्रदीयताम् ॥ 3 ॥
मयोक्त श्लोकार्थमपि न जानाति ह्यय द्विजः । अर्थ बुध्वा तु वाक्यतु करोतीह कवीश्वरः ॥ 4 ॥
तस्माद्विप्रकृतिर्नैव मत्कृति. सर्वथा सुत । सत्कृतिश्चास्य कर्तव्या त्वत्कृनिश्चाग्रपङ्क्तिका ॥ 5 ॥
मामाश्रित्य मया दत्तमाचार्यत्वं समाप्यच । मम वृन्दावनस्यैव नाम्ना समनुवर्तितम् ॥ 6 ॥
भोजनायान्न मेवात्र नास्तीति जनता मनाक् । मनुते किमन्नहीनेनाचार्यत्वेन नन्दच (न) ॥ 7 ॥
नागारव्य पण्डितस्यापि स्वप्ने चोक्त मया सुत । तेनापि न कृत किञ्चिन्मृषा वाक्य परोऽभवत्
॥ 8 ॥ तस्मात्त्वचान्नमात्रस्य यत्न कुरु सुमानव । नोचेत्समाधवी वृत्ति करिष्यत्येव नान्यथा
॥ 9 ॥ अह विप्रस्य सौचित्य करिष्यामीति मन्मतम् । सौचित्य कुरु कल्याण गुरोर्वाक्यस्य
गौरवात् ॥ 10 ॥ हे नन्दन त्व मम नन्दनेऽवने वृन्दावने कन्दपलाश मन्दिरे । सुनन्द नन्दादिभि-
रिन्दिरापति. स्वानन्ददो यद्वदिहाभवप्रिय. ॥ 11 ॥ तवेह कोवागणयेद्गुणौघान् विना तु मा
नास्ति सुनामधेय । यथा सुरेन्द्रस्य करीन्द्रगस्य गर्वोऽपि सर्वापहर सुतेह ॥ 12 ॥ औदार्यशस्त्रेण
विदार्य विप्रदारिद्र्यवृक्ष करदैरिह त्वम् । धरासुराद्यै परमादरेणत्वाराधित. सन् धरणी वृणीष्व
॥ 13 ॥ पिता पुत्र स्तुति कुर्याद्भर्ता भार्यास्तुति गुरुः । शिष्यस्य सस्तुतिं कुर्यात्स्वामीभृत्यस्तुति
तथा ॥ 14 ॥ तदन्तर्यामिण श्रीमन्नादाय परमार्थत । कुर्यात्स्तुति न दोषाय न तु देहाभिमानिन:
॥ 15 ॥ तस्मान्नन्दन ते चान्तर्यामिण. कन्दिना मया । क्रियते गुणवृन्देन मम वृन्दावने यथा
॥ 16 ॥ मयि जीवति यच्चोक्त मम वृन्दावनं सुत । भविष्यति प्रसिद्धं तदनु सन्धत्स्व बुद्धिमन्
॥ 17 ॥ तत्प्रसिध्यर्थमेवात्र तन्नामापि द्विजस्य तु । मया दत्त त्वया तस्मान्निग्राह्या न वदन्ति ये
॥ 18 ॥

2 विप्र प्रकरण श्लोक ($19-21\frac{1}{2}$)

हे विप्राद्याशन नास्ति पुत्र मित्र कळत्रकै. । कथ करोषि चान्नार्थ कुरु वृत्ति च माधवीम् ॥ 19 ॥ प्रतापत्रय मध्ये तु ह्येक वाप्यस्मदीयका । न प्रयच्छन्ति सच्छास्त्र वक्त्रे तव न सशय ॥ 20 ॥ अगन्ता गन्तु कामस्त्व घोष पर्यन्तमेवच । अशक्तः सन् कथ पुत्र पोषण तु भवेदिह ॥ 21 ॥ तवान्नसिद्धिपर्यन्त न वक्ष्ये मानवोत्तम॥ $21\frac{1}{2}$ ॥

3. श्रीपति प्रकरण (22 25)

मान तत्याज माधव्या मानोहि महतां धनम् ॥ 22 ॥ मयोदित वच सत्य तस्य गेहेच पश्य वै । श्रीपते श्रीमतो वाक्य शृणु मे गुण भूषण ॥ 23 ॥ विप्र हस्ते प्रतापोपि नास्ति तद्गेहगा अपि । तण्डुलाश्च न सन्तीति वासुदेव मुनि वद ॥ 24 ॥ श्रीपते श्रीनिवासस्ते प्रसन्नोस्तु प्रभुः प्रिय । ब्राह्मणस्यान्नयत्नं त्व प्राप्तवान्वै ममान्नद ॥ 25 ॥

4 विप्र प्रकरण –(26–37)

विप्र त्व मास पर्यन्त वासुदेवाभिधं मुनिन् । स्मरन् भुङ्क्ष्व कर तस्मै दातु तव न विद्यते ॥ 26 ॥ मम नन्दन धर्मेणचान्नं त्व प्राप्तवानसि । पुण्य भवेत्तस्य पुत्रकळत्रै सहभोजनात्॥ 27 ॥ तस्यागमन पर्यन्त तात हीन सुतोपमः । ब्राह्मणासि सदागण्यगुण मा स्मर रक्षकम् ॥ 28 ॥ तवोदरे वेदनादि व्यधिर्निस्सारितो मया । त्वत्पुत्री प्रति तत्रापि मर्दित श्चित्रमेव तत् ॥ 29 ॥ तस्मात्सदानु सन्धानमेवमेवास्तु ते बुध । कदा यास्यति मे पुत्रश्चेति चिन्ता त्यज द्विज ॥ 30 ॥ ससाराब्धेश्चयन्नेतृ होतृवत्कर्मवारिधे. । क्षेत्रवत्पुत्रपौत्राणा नेत्र सज्ज्ञानमुच्यते ॥ 31 ॥ तन्नष्टमासीत् भ्रष्टे च शिष्टवल्लोकवञ्चके । तर्हि भट्टस्य दृष्टान्ते दार्ष्टान्तिक विरुद्धता ॥ 32 ॥ इतिचेन्नचतत्रापि दृष्टि शब्देन सौष्टवात् । विठ्ठल ज्ञानमेवाग्र्च स्पष्ट ग्राह्य न सशय ॥ 33 ॥ उभयाभिप्रायतश्च नेत्रशब्दार्थं उच्यते । उभयार्थेऽपि वाप्येक विषयेवा तथैव च ॥ 34 ॥ प्रामाण्यं मम वाक्यस्य ग्राह्य लोके विचक्षणैः । निर्गुणैः पुरुषै परुषवाक्यैर्न शृणु दूषणम् ॥ 35 ॥ अत एव पदं

नेत्र गृहीत नयनादिकम् । न गृहीत पद विद्वनुभयार्थस्य सङ्ग्रहे ।। 36 ।। तस्मान्नकार्या शङ्का च वञ्न्चकाना दुरात्मनाम् । शुनकात्म मतस्थानामतर्क्याणा दुरुक्तिभि ।। 37 ।।

5. **विप्र शिष्यतम्मण प्रकरणंम् :–** (38–42)

हे तम्मण शृणुष्वाद्य भणस्व त्व **गुणाधम** । मद्वाणी श्लोक सुश्रेणी **ब्राह्मणेन** च वर्णिताम् ।। 38 ।। नोचेत्त्वा प्रति यास्यन्ति शीघ्रं तु यम किङ्कराः । मद्द्रोहकरमाराद्वै **शरणं** व्रज मां तत. ।। 39 ।। रदनैर्लोहितश्मश्रुकरालवदनैरपि । दमनैर्भीषयन्तस्त्वा दमनै भ्रंष्ट मानसम् ।। 40 ।। तदा मोचक एवाह सूचकैरति दोषिणम् । कीचकादतिदुर्बुद्धि शोचक मामक द्विजम् ।। 41 ।। तस्मान्मदुक्त मर्यादा मात्यज त्व द्विजाधम । वृन्दावनगत नित्य भज मा भुजगेश्वरम् ।। 42 ।।

6 **भूप प्रकरण श्लोक** – (43–52½)

हे भूप भक्त शुभदेत्र भवे भवेच भक्ति कुरु त्वमपि ते च सुसौभगाय । वृन्दावने कदन कोविदचेति पूर्व केदारकाख्यमपि घोषमिह त्वजस्व ।। 43 ।। एव चेत्तवचायुष्य वृद्धिर्हि भविता सदा । समृद्धिर्धनधान्य च गजवाजिनृणामिह ।। 44 ।। तवाग्रजेन दत्तं वै धारा पूर्वं द्विजस्य च । द्विजेन मम दत्त च सम्मत्या तेऽग्रजन्मन ।। 45 ।। स्वदत्तात्द्विगुण पुण्य परदत्तानुपालने । परदत्तापहारेण स्वदत्त निष्फल भवेत् ।। 46 ।। स्वदत्ता परदत्ता वा यो हरेत वसुन्धराम् । षष्ठि वर्ष सहस्राणि विष्ठाया जायते क्रिमि ।। 47 ।। इति पूर्व **प्रमाणाभ्या** मद्वाक्यस्य च गौरवात् । त्यज राजन् सुभीरु सन् न भार तवचावनम् ।। 48 ।। भजराज्य धराभार हनत्व कनक नय । कोदा कोलाहलेनैव कुरु वृद्ध समृद्धिमन् ।। 49 ।। वैरिभि. प ौरवृद्धास्त्वं पूजयादत्स्व तैर्जयम् ।। 49½ ।।

भूप प्रकरणान्तर्गत विप्र प्रकरण श्लोक (50–51)

इति त्व द्विज सार्धञ्च श्लोकद्वयमनुत्तमम् ।। 50 ।। त्यक्तवानसि तच्छोकच्छेदकोहं न सशय । तस्मादालस्य हेतोस्तु बहुहातु त्वमिच्छसि ।। 51 ।।

पुन भूप विप्र प्रकरण श्लोक .– (52–52½)

समस्तधर्म रक्षार्थी राघवो राज्यहा परै । विप्रक्षेत्रापहारं तन्माकुरु त्व करानपि ।। 52 ।। नादत्स्व तव नाथश्च राज्य ते रक्षयिष्यति ।। 52½ ।।

7. विप्र प्रकरण (53-57½) (मृत्युपरिहार)

हे शुण्ठ विप्र तव कण्ठगत च प्राण शौण्ठामि कुण्ठित गतेरहमेव शीघ्रम् । मन्मण्टप तव हृदन्तिकनञ्च मात्र मौत्कण्ठचतो यदविकुण्ठगते प्रिय तन् ॥ 53 ॥ तस्मात्प्राण नि सरन्त वारयामि वरेण्यकम् । मरण प्रहराम्येव शरण व्रज मा मुनिम् ॥ 54 ॥ शुण्ठेत्यत्र शु शब्देन शोको ग्राह्य· शुभस्यते ॥ 55 ॥ ठेतितच्छून्यएवायं कृष्ण भट्टाभिध पुरा । उच्यते मुच्यते रोगाद्दु खेन सुचरित्रिणा ॥ 56 ॥ प्रोच्यते चोत्तरग्रन्थः सौचित्येन मया ततः । पुरेति गुरुणैवेह मया दत्त नरैर्नते ॥ 57 ॥ आचार्यत्व स्थिर तस्मात्सर्वैरप्यनिवारितम् ॥ 57½ ॥

8 सूर्यभट्ट प्रकरण श्लोक :– (58–59½)

हे सूर्यनाम धाराद्य सूर्यवत्सुप्रभान्वित ॥ 58 ॥ सूर्यवन्मम गूढार्थकृतिं सूरिजनेष्विह । प्रकाशय विकासन्ते मतयस्ते सकाशत. ॥ 59 ॥ वराकाअपि शोकार्ता निःशोकाश्च भवन्तु ते ॥ 59½ ॥

9 लक्ष्मीपति प्रकरण श्लोक – (60–60½)

लक्ष्मीपते वदस्व त्व भूसुरोत्तम सूरणम् ॥ 60 ॥ कारण पुण्यराशीना वचन मम जानताम् ॥ 60½ ॥

10. उपेन्द्र भट्ट श्री प्रकरण – (61–62½)

उपेन्द्र भट्ट ता शिष्ट कामधेनुरिति स्फुटम् ॥ 61 ॥ सर्वाभीष्टानि दातु ते पट्वी मत्कृतिका पठ । उपेन्द्रनामधेयाद्य कानधेनु रिव प्रिय ॥ 62 ॥ सर्वाभीप्सित दात्री मे वृन्दावन कृति वद ॥ 62½ ॥

11. विप्र प्रकरणं श्लोक – (63–76½)

कनका कृष्ण भट्टोऽपि कनकार्जन तत्परः ॥ 63 ॥ मनसा तृप्तिहीन. सन् मनाग्गच्छति गच्छति । हिरण्य भट्ट एवाय हिरण्यार्जन तत्पर ॥ 64 ॥ हिरण्य इव कारुण्य विषयोत्र बभूवह । सरसा भरती या वै तस्या नामधरोऽपि सन् ॥ 65 ॥ विरसोऽपि भवेदत्र नारसिंह्यो नराधमः । दाम्बली पित्तमौली द्वौ हरिनारायणावपि ॥ 66 ॥ ब्राह्मणाचार्य नामापि युक्तं वृन्दावनेन च । न वदन्तौ सुधान्तेषु ग्रन्थेषु कुशलाविव ॥ 67 ॥ मदवन्तौ मदान्धौ तौ मत्कृतौ भक्तिबाह्यकौ । इतः परं

जनाः सर्वे चौदासीन्य परा मयि ॥ 68 ॥ मत्कृति न वदन्त्यत्र पश्यन्तः पुत्र तत्फलम् । महत्पुण्य गुणाढ्यस्य भवतीह दिने दिने ॥ 69 ॥ लेखनाद्वाचनाल्लक्ष्मीपति भट्टस्य नन्दन । हे विप्र तवपुत्रस्य चरणाद्रौप्य भूषणम् ॥ 70 ॥ स्त्रीवश प्राप तद्धस्तादन्तकस्य वश गतम् । इत. पर न वक्ष्येह लौकिक वाप्यलौकिकम् ॥ 71 ॥ मत्तोकागम पर्यन्त काकबुद्धीन्जनान्प्रति । एको वदति विप्रस्य कृतिरेवेति सर्वथा ॥ 72 ॥ वरतो गुरु मुख्यस्य त वर प्राप्नुयाम्यहम् । पुनरेको वदत्येव लौकिक ब्राह्मणोदितम् ॥ 73 ॥ अलौकिकोक्ति मात्र तु गुरुणैवोदित हितत् । अय तु तम्मणो वक्ति बाणवत्प्राणघातक ॥ 74 ॥ ब्राह्मणोय स्वकार्पण्य कुतो वक्तीति निर्गुण । सर्वे वदन्ति दातार स्वकार्पण्य कदाचन ॥ 75 ॥ नादातार कुल श्रेयो हानि तु पुरुषे वृथा । तस्मान्ननिन्द्यत्वार्षेय पुरुषै. परुषोक्तिभि. ॥ 76 ॥ असूयाकारिभि श्रेयो हारिभि शापभीरुभिः ॥ $76\frac{1}{2}$ ॥

12 श्रीपति प्रकरण श्लोक ($77–96\frac{1}{2}$)

हे श्रीपते त्व च श्रमान्वितोऽसि श्रीदेवी ते सुप्रसन्नास्तु शश्वत् । सुतो न आयास्यतु तेन सूक्ष्म वासौऽवश्य दापयिष्ये सुशिश्य ॥ 77 ॥ अय वृद्ध स्तब्धएवाति व्याधिस्तब्धश्चासीन्मुग्धभावोऽपि तेन । हे बुद्धिमन् मत्कृते. सुप्रसिद्धि स्त्वया जाता विबुधेषु प्रधाना ॥ 78 ॥ मत्सख्याद्विप्र देहेतु मुख्यप्राण. स्थितोऽभवत् । सखा सार्धं मयाप्यत्र सुखावह गति प्रद ॥ 79 ॥ तस्मात्प्राणावधिर्विप्रे त्वेकश्चासीत्सुपुत्रक । द्वितीयावधि पर्यन्त मह वक्ष्ये ऽथवा न वा ॥ 80 ॥ यदिवा नैव वक्ष्यामि त्वल बुध्या कलौ युगे । तर्हि प्रतिज्ञाहान्यादि दोषो मम न विद्यते ॥ 81 ॥ प्रथमावधिमादाय प्रतिज्ञार्थोपपत्तित. । तस्मात्प्रतिज्ञाहानिर्वाप्यन्यथवा मम दूषणम् ॥ 82 ॥ नास्ति नास्ति न सन्देहो मधुसूदन शासनात् । तस्मान्निर्दोष एवाह यो दूषयति दोषयुक् ॥ 83 ॥ ब्राह्मणस्व कु (कृ) तो मन्नस्तदन्तर्यामिणो मम । गृणु लज्जाविहीनस्त्व कृणुमानं द्विजोत्तमे ॥ 84 ॥ इद तत्पुरत श्लोकं लोकाच्च च समक्षत । भेक वद्वद तच्छोक कारणं शतवारत ॥ 85 ॥ श्रवणानन्तर चित्र सुवर्ण निकषाश्मवत् । निर्णीयते स्वयोग्यत्व चरणीय रजो भज ॥ 86 ॥ मद्भूमि यो वहेद्विद्वानपि शीघ्र तु नश्यति । इन्युवाच यम श्रीमान्प्रतिमातर्णिडरात्मन. ॥ 87 ॥ तस्माल्लक्ष्मीपते भूमि याम्यां मादत्स्व साधिताम् । कदापि कोविदस्त्व हि मात्यजस्व बुधोदिताम् ॥ 88 ॥

मम पुत्रोऽपि मद्वाक्य विश्वासेन महामति । मया दत्तेन सन्नाम्ना (सन्मानात्) समाह्वयति ब्राह्मणम् ॥ 89 ॥ अय तु दाम्बळः पित्तमौळिरास्यात्प्रधूळिक । चन्द्रमौळि र्गले यद्वत् हृदि हालाहलान्वित ॥ 90 ॥ नारायणाह्वयोपीह तज्जिह्वानाह्वयत्यहो । मदुक्ताह्वयमप्यस्मिन् दह्येतासह्यवादिनी ॥ 91 ॥ भरण्यामागतोऽसि त्व धरण्या सातिनिन्दित । स्मरणीयश्च मत्पादो मरणार्तिहरस्तव ॥ 92 ॥ चिन्तामण्याह्वयाचार्य चिन्तामणिसमप्रभः । चिन्तामात्रेण तत्वार्थवेत्तारश्छन्दसामपि (कान्तार्थ वेत्तार श्छन्द सामपि) ॥ 93 ॥ श्रान्ताश्चाप्यरयस्ते वै भयात्कान्तारमाश्रिता. । अद्यापि मरणे चक्रुरापण पापकर्मणाम् ॥ 94 ॥ सर्वोपकरण तच्चाप्याचरच्च ऋण विना । एतादृश विनोदेन व्याख्यानादेनचान्विता. ॥ 95 ॥ तादृशानां नन्दनो नो वृन्दावन कृति वदेत् । लक्ष्मी-नारायणार्णोयमह्योमुग्वचन मम ॥ 96 ॥ सिह्लवद्वदतु ह्यत्र विना तैनचको महान् ॥ 96½ ॥

13 भक्त कृष्ण भट्ट प्रकरण (97–97½)

हे कृष्ण तात पुष्णामि भक्तो विष्णोर्मम प्रियः ॥ 97 ॥ निष्णाता यस्य तृष्णापि ससृतेनास्ति-चोष्णता ॥ 97½ ॥

14 सीतापति प्रकरण (98-99½)

तस्य सीतापते त्व हि जाडचता कामतिर्न ते ॥ 98 ॥ भक्तिर्मे मत्कृतौचास्ति गोपतिस्त्वत्सुतो यत । तस्मात्त्व जीवलोकेऽस्मिन् सञ्जीव शरदा शतम् ॥ 99 ॥ मञ्जीरध्वनिसयुक्त सञ्जाघर्ि सुतस्तव ॥ 99½ ॥

15. विठ्ठल प्रकरणं (100–102½)

हे विठ्ठल श्रेष्ठ भृत्य पट्टभद्रस्य मे स्फुटम् ॥ 100 ॥ स्वेष्टसुष्टु करोषि त्व ब्राह्मणेष्ट नचेष्टसे । ब्राह्मणोय प्रेत्यजातस्त्वपमृत्यु हराम्यहम्.॥ 101 ॥ तस्याभीप्सित कृत्य त्व कुरु तच्चभवेन्मम । एवचेदायुरारोग्य स्यात्काये तव सर्वदा ॥ 102 ॥ आयेनिर्विघ्नता स्यात्ते मायेव स्त्री भविष्यति ॥ 102½ ॥

16 विप्र प्रकरण (103–112)

इत्येक श्लोकमुख्य मे त्यक्तवानसि विप्रक ।। 103 ।। आकरस्थ लेखन च कारयप्राङ्मयेरितम् ।
शिष्येषु सस्थिताशेषगुणानेव मनीषिण. ।। 104 ।। पोषयन्ति तथा दोषरुपिण दूषयन्ति च ।
तस्माद्गुणिषु वक्तृत्व गुणाना दोषरूपिणाम् ।। 105 ।। अह परमहसोपि जनानां राजहसवत् ।
अहोवेत्ता दुर्जनाना सज्जनाना निरहताम् ।। 106 ।। क्षीरेच सारमेवाहं नीरेचासार मेवच ।
राजहसो यथा वेत्ति तथा पारम हंस्यग:।। 107 ।। भोसारासारयो मौनिन् वेत्तृत्व न तु दूषणम् ।
प्रत्युतास्य गुणश्रेष्ठ तद्वन्मम न दूषणम् ।। 108 ।। मम सत्सुच सन्तोषो जायते नत्वसत्सुच ।
हसस्य मानसे यद्वन्न वायस सरस्यहो ।। 109 ।। सन्त सत्सु प्रमोदन्ते न त्व सत्सु कदाचन ।
असत्सुच त्वसन्तश्च प्रमोदन्ते न सत्सुच ।। 110 ।। तस्माद्रागो भाग्य युक्ते दरिद्रे द्वेष एव च ।
विद्राविती मया मूर्न्धि दधाते मत्पदे सदा ।। 111 ।। तस्मादरागद्वेषोह विष्णो पादपराग भाक्
।। 112 ।। एतत्सर्वं स्वाप्नपद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वं
गुर्वादिदेवान् दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्रा ।। 113 ।। इद वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिण. ।
मुकुन्दावन मेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ।। 114 ।। इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् ।
सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ।। 115 ।। यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे
र्लोकगने तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती र्ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ।। 116 ।।

ॐ इति श्री ब्राह्मण स्वाप्न वृन्दावनाख्याने अलौकिक विभागे निदर्शन पर्वणि प्रथम प्राणावधि प्रतिपादक सप्तदशाध्याय सम्पूर्णः ।।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ अष्टादशाध्यायः

1. विप्र प्रकरणं – (1–12)

हरिः ॐ ॥ इद सर्व शर्वगुर्विन्द्र पूर्वै गीर्वाणेन्द्रै गर्वराहित्य वद्धि । मर्वोत्तम पर्वणि पार्वतीयै मौर्व्यादिर्व्या राधित स्तत्कृत मे ॥ 1 ॥ मौर्व्यादिर्व्याराधित श्चेत्यस्यार्थं बुद्धि शौर्यताम् । गुर्व्या मुर्व्या विना को वाक्शौर्यवानपि वाचकः ॥ 2 ॥ विद्वत्सु बुद्धिचातुर्यरहित. स्वहितोपियः । नन्दनस्तु ममानन्द करिष्यन्व्याकरिष्यति ॥ 3 ॥ अस्यार्थं पश्यतां स्वस्य विदुषा कस्य वश्यता । हयग्रीवस्य सास्तीह तस्य सेवा सुसत्फलम् ॥ 4 ॥ तस्माद्वैविदुषा मध्ये विद्वान्मन्नन्दनस्य च । सदृशोनास्ति सादृश्य मम वृन्दावने यथा ॥ 5 ॥ आयातु मम पुत्रोसौ कायात्सुपरिणामवान् । माया तस्य सहायेच त्वायाता र्थप्रदायिनी ॥ 6 ॥ नन्दनस्तादृशो सौ मे वृन्दावन कृतिस्त्विमाम् । म.कुन्द जनता सेव्या मन्दानामपि तुष्टिदाम् ॥ 7 ॥ षोडशाध्यायिका कृत्वा एधमान द्विर्डपिताम् । करोतु जाड्य राहित्य जनानां गौडदेशिनाम् ॥ 8 ॥ कर्णाटक जनानां च कर्णश्राव्यं करिष्यति । अर्णवोत्थ मणिर्यद्वदर्णवेशायिन प्रिया(य) ॥ 9 ॥ औत्तराणा जनाना तु ससारोत्तारण भवेत् । उत्तम श्लोक गेहस्य चोत्तम द्वारयापकम् ॥ 10 ॥ चोलमण्डल देशीयै र्बालकैरपि नन्दन । कालेचाभ्यस्तमेवैतत्पालयिष्यति तानपि ॥ 11 ॥ नाना देशजनैरेवं नाना विद्या विशारदैः । नाना विधतया व्याख्या नाना शिष्यैष्वधिष्ठिता ॥ 12 ॥

2. लक्ष्मीपति (शेष) प्रकरण सुषेणाग्रच इत्यारभ्य श्लोक (13–20)

भविष्यति सुषेणाग्रच मृषा नहि कुरुष्वतत् । षोडशाध्यायि निर्दोषं पोषयस्व ॠषेवंच ॥ 13 ॥
आषाढ मास पर्यन्त षोडशाध्याय मालिका । अस्तुश्रौषडिति प्रोक्ता क्रतुकोटि [illegible] ॥ 14 ॥
षोडशाध्याय पाठ तु य. करोति स तुष्टिभाक् । शिष्ट. सतु ममेष्टश्च मृष्टान्न लभतेनरः ॥ 15 ॥
द्वादशाध्याय पाठ वा यः करोति द्विजोत्तम. । सोप्यविद्वानपि स्वगे त्रिदशैः पूज्यते सदा ॥ 16 ॥
अष्टाध्यायस्य पाठ तु य. करोति ममेष्टकृत् । सविठ्ठल प्रियैः सर्वैरभीष्टैः पुष्टिमान् सदा ॥ 17 ॥
इदं सर्वं वद वृन्दावनाग्रे मन्नन्दने कन्दमन्दाशनस्य । वृन्दावने प्रीयतामिन्दिरेशो मन्नन्दनैचाहमेव

द्विजाद्य ।। 18 ।। इद तु नान्दीपद्य मे मन्दानामपि नन्दन । श्रुतमानन्दद नृणां नान्दी कर्मणि नान्यथा ।। 19 ।। इति श्रीत्यादि वाक्यानि मयानुक्तान्यपि प्रिय । प्रत्यध्याये प्रयोक्तव्यानीति संस्मर बुद्धिमन् ।। 20 ।।

3 विप्र प्रकरण (21-28)

ब्राह्मण शृणु सवाद सुख्य प्राणस्य मे गूणिन् । तन्मतं देहमुत्सृज्य गमिष्यामीति मन्मतम् ।। 21 ।।
मामेति माधवेनोक्तो मत्कृते माधवस्तदा । मासि मासि महात्मा स मातृवत्त्वा न तु त्यजेत् ।। 22 ।।
ऊर्ध्व प्राण चोन्नमयत्यपान प्रत्यगस्यति । मध्ये वामनमासीन विश्वेदेवा उपासते ।। 23 ।।
इति पूर्ववदेवाय देहस्ते मत्कृत. कृतिन् । मया जीवित एव त्व मत्कृति स्मर विप्रक ।। 24 ।।
कर्तुचाकर्तुमप्येव मन्यथा कर्तुमेव च । समर्थीह न सन्देहश्चेश्वरस्य सदाज्ञया ।। 25 ।।
इति पूर्व मया प्रोक्त मनुसन्धत्स्व बुद्धिमन् । अन्यथा देहहानि तु पश्यसि त्व न सशय. ।। 26 ।।
तत्ते मद्दत्तमायुष्य वृद्ध त्व जीव तेन च । वृद्ध त्वं जीवयानीह दग्धमौत्तर गर्भगम् ।। 27 ।।
परीक्षित कुरुक्षेत्रे यथा लक्ष्मीपति. क्षितौ । क्षणाद्रक्षितवान्पक्षपातेन सुविचक्षणः ।। 28 ।।

4. शेष प्रकरण श्लोक – (29-38)

मद्दत्त जीवन यद्वृणबन्धन मोचनम् । भविता मे नन्दनस्य चरणद्वन्द्व वन्दनम् ।। 29 ।।
कराभ्या शिरसाप्यत्र कुरु विप्र सुगौरवात् । वराभ्या वरसार तमिहामुत्रार्थद गुरुम् ।। 30 ।।
तस्माद्दृण विनिर्मुक्तो मरणेनापि ब्राह्मण । स्मरण मे चरणयोः पौराणिक सदा कुरु ।। 31 ।।
अह सर्यमिनी गत्वा दमनी (ना) य सुपापिनाम् । कमनीय तु मा तेषा सुमनोभि समन्वितय्
।। 32 ।। दर्शयित्वा च तत्पापं कर्शयित्वा सुदर्शनै । परशुच्छेदनं तेषा मर्शयित्वा सुकर्षये ।। 33 ।।
एव संयमिनीवास दमनीय सुपापिनाम् । शमनाय तदा तेषा गमनाय मनस्त्वभूत् ।। 34 ।।
यमोऽपि मा तदा प्राह त्वां ये निन्दन्ति मानवा. । तान्नैव मुञ्चामि धीमन् ब्रह्मकल्प क्षयेप्यहम्
।। 35 ।। वृन्दावन कृतौचोक्त महिमा घटते न ते । इति ये कथयन्तीह न मुञ्चाम्याततायिन
।। 36 ।। येन वृन्दावनाख्याति र्जाताचात्र दिने दिने । तस्मै नन्दन धान्यं वा धनवा किं न दीयते

॥ 37 ॥ मत्करादागत वित्त तस्मै दत्वा तु पोषय । तोषयाधि दिनारभ्य यद्वा पुण्य दिने मम ॥ 38 ॥

5 **विप्र प्रकरण श्लोक** (39-43)

हे विप्र कविवृत्तेन श्लोकेनतु ममाग्रत. । नृत्त कुरु सुवृत्तेन वित्त तव भविष्यति ॥ 39 ॥ एव क्रमेणचाध्यायानागतः कुरुनन्दन । पूर्वस्मिन्वै परिच्छेदे शीघ्र पञ्चदशैवतु ॥ 40 ॥ पूर्वे दिग्विजय कृत्वा भीमसेनो यथा मखम् । चकार राजसूय च कुरु नन्दन एवच ॥ 41 ॥ तद्वद्दिग्विजय कृत्वा चाग(ग्र)त. कुरु नन्दन । अध्याया स्तव तद्वत् स्याद्राजसूय फल महत् ॥ 42 ॥ इत्यभिप्रायतत्वोक्ति कुरुनन्दन तत्पदम् । यत्फल भीमसेनस्य तद्वैस्यात्तवनान्यथा ॥ 43 ॥

6 **हयग्रीव कर्मन्दि प्रकरण श्लोक** – (44-50½)

हयकन्धर सन्नामधर विद्वद्धुरन्धर । कर्मन्दीश्वर मद्वृन्दावन मन्दिरग हरिम् ॥ 44 ॥ भज तद्धयकन्धर सन्नामधर विद्वद्धुरन्धर । द्विजे सुजनता पश्य भजते निज सेवया ॥ 45 ॥ वृन्दावन कृतौ जक मां च त्यज दुर्जनसङ्गतिम् । इति ते सशयो मास्तु यमोक्त शृणु तत्रच ॥ 46 ॥ हयकन्धर नाम धेय चोक्तमहिमा घटते न वा । हे हयग्रीव कर्मन्दिन् तव जय विद्वज्जयाङ्कुर । दुर्वादीभ महासिह्म दु सिद्धान्तच दु सहम् ॥ 47 ॥ अहं जानामि ते नाम ममनाथस्य सुन्दर विग्रह । मम सन्दर्शनादेव ह्यभूदानन्द विग्रहः ॥ 48 ॥ मम वृन्दावनाख्यान तव सुन्दर मानितम् । तेन मन्नन्दनादीना मान्यस्त्वं नात्र सशय. ॥ 49 ॥ तेन ने भविता श्रेय के न यास्थन्त्युकर्णतः । मन्नन्दनवदेव त्व नन्दयन्मा शृणुष्वतत् ॥ 50 ॥ पस्थितम् ॥ 50½ ॥

7 **विठ्ठल प्रकरण श्लोक** (51-55)

हे पय. फेनवच्छुभ्रकीर्तिमन्मे मन प्रिय ॥ 51 ॥ विप्रोयं त्वत्करे दत्तो मया पुत्र इवप्रियः । तच्छिशो क्षीरपानार्थ गातु दापय भूपतेः ॥ 52 ॥ स्वस्य पुत्रोपि नास्त्यत्र कस्य वक्ष्ये रुज द्विज (जे) । पश्य विप्रोऽद्यान्नशून्यो नश्यते चास्मदाश्रयी ॥ 53 ॥ मत्पुत्रागमपर्यन्त त्वत्पुत्रोय न सशय. । तत्पुत्रक्षीरपानार्थ सत्प्रभो गा प्रदापय ॥ 54 ॥ एवचेत्तव चा पुण्यवृद्धिर्हि भविता सदा । कविता विप्रके नास्ति सविता वेत्ति सर्वथा (दा) ॥ 55 ॥

8 नारसिंह्म प्रकरण श्लोक – (56–74)
नारसिंह्म नरश्रेष्ठ यथा सरस भारती। तवजिह्वाग्रगा तद्व द्वृन्दावन कृतिर्भवेत् ॥ 56 ॥
नारसिंह्म नरश्रेष्ठ नरके रविनन्दन। आह यद्वचन चाग्रे हयग्रीव मुनि वद ॥ 57 ॥
भूपःसमद्धनमादाय पाप्मान पोपयत्रहो। दोषोपि मम नास्त्येव शेषशापि पदेशपे ॥ 58 ॥
शेषाद्रिपण्डिनः पापशेषात्स्वस्य सुचक्षुष। शोषकस्त्वयमेवासीत्त्वद्द्रोहाच्च विशेषत ॥ 59 ॥
यथाच द्रुपदो द्रोणद्रोहन समुपद्रु। । सुभद्रापतिना दृप्त स्तद्रोपपरिमर्दित. ॥ 60 ॥
तच्छिष्यैरेव पाञ्चाल शोषितस्तृषितो यथा। तद्वत्त्वच्छिष्यतश्चाय शेषाद्रि शो (शे) षितोऽभवत्
॥ 61 ॥ तस्मात्त्वमेव त प प मोचयाद्य सुशोच्यताम्। गत कुचोद्यकृद्धिश्च ह्यनाथ न (त) समुद्धर ॥ 62 ॥ नह जानामि ते मानिन् तेन जातमनादरम्। गुना अमानता प्राप्त कुमानय गति मनाक् ॥ 63 ॥ वह्यधिक्करणात्ते वै निम्नं दुख मवाप्तनान्। ह्यनहृष्टो यथा द्रोण विरोधान्मृति दुखभाक् ॥ 64 ॥ व्यत्यस्तनामनम्तस्मिन् मतिव्यत्यास एवच। गृहीतस्तद्व्यत-स्मिन्व्यत्यस्त मतिरप्यभूत् ॥65 ॥ तथा हि लोके मर्त्यानां कलिनाविष्ट तेषाम्। विनाश काले सम्प्राप्ते तन्मतिश्चाल्पिता भवेत् ॥ 66 ॥ तस्मात्तत्कलिना सर्वं कृतमन्तर्निवासिना। स्वाज्ञानाद्विति मत्वाच ह्यनाथ त समुद्धर ॥ 67 ॥ हयास्य नामधेयिनो प्रकाश्य मेव मे प्रियम्। वृथारम्भो भवते वच कृपान्य तत्र जायते ॥ 68 ॥ अतो मयोदित हि यत्सुतोदितं यथा तथा। वृथा न जायते कृतिन् भवत्यवश्य मेवतन् ॥ 69 ॥ सुतोपि मे प्रवक्ष्यते तवानुमत्यनुव्रत। इहागत श्रुत मनोज्ञ मन्मतं कुरुष्व तत् ॥ 70 ॥ इत्थ मयोक्तमेवैतन्नविप्रोक्त कदाचन। कथ ते भविता चित्ते विप्रोक्त ममवा कृति ॥ 71 ॥ सशय वदविद्वस्ते मदवज्ञानतो भवेत्। मदवज्ञा महत्पाप त्रिदिवा-त्पातयत्यध ॥ 72 ॥ स्वैर गुरूक्त कुरु मारदूर धीर त्वरन्पौरजनप्रियार्थं। स्मरन्मुरारेः परमार्थ सार नलत्कृत सस्मर सज्जनाग्र्य ॥ 73 ॥ हं मौद्गल नारसिंह्म तत्र उन्नत सेवया। माभूत्कलत्र पुत्राणा हरिष्ये म्लेच्छबन्धनम् ॥ 74 ॥

9. विप्र प्रकरणं श्लोक – (75–77)
मुग्धेति सबोध्य मया दुग्धवारिधिरीरित.। दग्धजिह्ववदेव त्वं स्तब्ध वृद्धेति भापसे 75 ॥

किं करोमि तवाज्ञायाहंकरोम्यज्ञतान्तकः । अहङ्कारेण हीनं त्वां य करेणाभिमर्शये ॥ 76 ॥
मत्कर स्पर्शन विप्र त्वच्छिरस्यतिसत्कृतम् । तत्कृच्छ्र हरते नित्य यत्कृत त्वज्ञतार्पकम् ॥ 77 ॥

10. मौद्गल नारनिह्य प्रकरण श्लोक (78–81)

द्वे सहस्रेच पद्यानां खद्योतोपम तेजसाम् । देहिना बोधनोद्दाम साधन तु भविष्यति । 78 ॥
तावत्पर्यन्तमेवाह वक्ष्ये पक्षीकृत द्विजात् । यावत्तद्य सहस्रे द्वे पूर्णे सुत भविष्यत. ॥ 79 ॥ तदनन्तर
मेवाह यथा मन्वन्तरे तथा । अनन्तशयन दृष्ट्वा ह्यनन्त सुखमाप्नुयाम् ॥ 80 ॥ तत ऊर्ध्वं
प्रवक्ष्यामि न वक्ष्याम्यथवाक्षणम् । न शिक्षयामि प्रेक्षावत्प्रवृत्ति लक्षयाम्यहम् ॥ 81 ॥

11 हयग्रीव मुनि प्रकरणं – (82–85)

हयकन्धर कर्मन्दिन्जयकन्धरभे दिने । नत कन्धर पद्याना शतक वद ब्राह्मणे ॥ 82 ॥ स्नेह कुरु
मम स्नेहपात्रे शास्त्रज्ञसज्जने । मत्सुतोप्यति सुस्नेह करोति पुरुषोत्तम ॥ 83 ॥ विप्रोयं कृत्रिमो
भृत्यो मम नैव सुमानव. । पुत्रवत्पोष्य एवासौ मात्मज त्व द्विजोत्तमम् ॥ 84 ॥ मत्पुत्रेण वि[illegible]
विप्र तत्र तत्र कृत मड्त् । न शोभते शुभ कर्म दैव भदैवत नवा ॥ 85 ॥

12. बहुभक्त श्री प्रकरणं श्लोक –(86-96)

मन्नन्दनेन कर्मन्दीश्वरेणाद्य विना कृते । कर्मण्यानन्दरूपेऽपि ममानन्दो न जायते ॥ 86 ॥ [illegible]
गारवदेवेद नगरं शून्यमेव च । त विना नगरं यद्वद्दिवा दिनकरेण वा (च) ॥ 87 ॥
तदागमन सिध्यर्थं मन्मनोरथ सारथिम् । प्रेषयापि तमाहर्तु शीघ्रगामिनमध्वनि ॥ 88 ॥
सोपि गत्वा तु गोविन्द सङ्कल्परथमेवच । आरोप्य भूप प्रभृति भृत्यवाश्च संयुतन् ॥ 89 ॥
आनयिष्यति मानार्हं कृष्ण दानपतिर्यथा । मधुरा सोदर युत तद्वत्सोदापुरी पु (त) तम् ॥ 90 ॥
द्वारकावासिनं कृष्ण मधुरापुरवासिन । सदारा पूजयन्तिस्म सुदामोदार मुक्तिद । ॥ 91 ॥
तद्वन्मन्नन्दनमपि नन्दनै सहिता नरा. । निन्दन्तश्चात्मपापानि सानन्द पूजयन्त्यहो ॥ 92 ॥ [illegible]
पुरे वसन्तो ये सदाराः प्रत्युपस्थिता । उदार गुण सम्पन्ना सदा रयिविवर्धकाः ॥ 93 ॥ [illegible]
सुतेप्यत्रचागते स्वागतोक्तिभि । पूजयिष्यन्ति सन्तस्ते तान्दृष्ट्वा तोषितोस्म्यहम् ॥ 94 ॥ पुत्र

सङ्कल्पसिद्ध मा कल्पयन्ति मनीषिण. । स्वल्पापराधोपि मम महापापाय कल्प्यते (ल्प) ते ।। 95 ।।
तस्मान्मन्नन्दन मा च नैव द्रुह्यथ मामका. । दामोदर प्रिय मत्वा कामति त्यजथाशुच ।। 96 ।।

13. विप्र प्रकरण श्लोक – (97–104)

तस्थिवा सीति मे प्रोक्ते तस्थुषा सीति चोच्यते । विप्र स्वस्थाश्च तेऽस्थीन्वै करिष्ये शिथिलानहम् ।। 97 ।। ममास्थिनिचये विप्र क्लीबशब्दः प्रयोजितः । तवास्थिष्विह पुल्लिड्ग शब्द प्रायः प्रयोजित. ।। 98 ।। कोवाभिप्राय इत्युक्ते वक्ष्ये अभिप्रायमञ्जसा । ममास्थीन्यपि कृष्णस्य शड्खचक्राङ्कितानिच ।। 99 ।। पुन. ससृति दातृत्व शक्ति हीनानि मानव । जातान्यत्यन्त शैथिल्यात् क्लीबशब्द प्रयोजितः ।। 100 ।। एतस्य वैपरीत्येन तवास्थि निचयेपिच । पुन ससृति दातृत्व सामर्थ्यात्पुस्त्वमेव हि ।। 101 ।। अत पुल्लिड्गशब्दस्तु प्रायो विप्र प्रयोजित । यद्वा शब्द द्वयेनापि वाच्यत्व तूच्यते मया ।। 102 ।। नैघण्टिक शृणुष्वाद्य विद्वत्कण्ठीरवेणच । अतोऽज्ञतापि नास्त्येव मम मानव धीमत ।। 103 ।। कामति त्यज ते विद्वन् भज मत्पादमेवच ।। 104 ।। एतत्सर्व स्वाप्तपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि देवान्दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्रा ।। 105 ।। इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ।। 109 ।। इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ।। 107 ।। यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे र्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती र्ददात्यजस्र सुत सत्यमेव तत् ।। 108 ।।

ॐ इति श्रीब्राह्मणस्वाप्न वृन्दावनाख्याने निदर्शन पर्वणि द्वितीय प्राणावधौ प्रथमाध्यायात्मक अष्टादशाध्याय सम्पूर्ण ।।

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

अथ एकोनविंशोऽध्यायः

1. विप्र प्रकरण श्लोक- (1-3)

हरिः ॐ ।। हे ब्राह्मण त्व शृणु मे सुवाणी कार्पण्यभाव न भणाद्य धीमन् । गुणैर्विहीनस्य गणाद्धि चान्न गृहाण सुब्राह्मण सद्गृहस्थैः ।। 1 ।। भोज्यवित्तं प्रदत्वातु ऋणान्मुक्त. शनैः शनै. । भोजनार्थं मधुकरवृत्ति कुरु यथा पुरा ।। 2 ।। इतिपूर्व मया प्रोक्तमनुसन्धस्त्व बुद्धिमन् । वृन्दावने च मत्सेवा मा त्यज त्व द्विजोत्तम ।। 3 ।।

2 अप्पण्ण कृष्ण भट्ट प्रकरण श्लोक – (4-14½)

लज्जाविहीन कुब्जायाः पतेर्नाम्न. प्रभञ्जन । त्वज्जातिधर्ममनृत मा त्यजाद्यापि दुर्जन ।। 4 ।। वृन्दावनाचार्यनाम्ना त्व निन्दावचनादिना । तथा लक्ष्मीपतिर्नापि कविन्ना वेत्ति सर्वथा ।। 5 ।। सविता वेत्ति (चेति) तत्सर्व कर्मसाक्षी तवाप्यहो । मम मातु कृते श्राद्धे भोक्ता त्व गर्भिणीपति. ।। 6 ।। वैपरीत्येनोभयतः श्रीवत्स धृतवानसि । अन्यक्षेत्रे कृत पापं पुण्यक्षेत्रे विनश्यति ।। 7 ।। पुण्यक्षेत्रे कृत पाप कृष्णक्षेत्रे विनश्यति । कृष्णक्षेत्रे कृत पाप वज्रलेपो भविष्यति ।। 8 ।। तादृशे कृष्णगेहे त्व मृषा वचनमब्रवी । इत्याद्या बहवोदोषास्त्वयि सन्ति कृतान्तक ।। 9 ।। अत एवहि सन्तानरहितोऽसि कुलान्तक । काकोदरेत्यादि श्लोकत्रयोक्तान्सुदुर्गुणान् ।। 10 ।। गुणाधम शृणुष्वाद्य तूष्णी तिष्ठ ममाग्रत । इदमप्यमुतश्चोक्त कुमति नंतु तेष्य ह्णे ।। 11 ।। सुमति. स्वमते नास्ति सुमत मम जानते । तासा स्त्रीणा यथा योग फल भवति ब्राह्मण ।। 12 ।। रथरोधनकर्तृणा पूर्वकर्मानुरोधनात् । प्रत्येक फलवक्तृत्वे तत्तत्कर्माख्यशैवलै ।। 13 ।। स्त्रीनीराणि परिच्छिन्नानीति तद्धानिनैवहि । अतः सामान्यतो योग्य फल भवति नान्यथा ।। 14 ।। का मान्यता विना पुत्र स्त्रीणा श्रीमान्यथा (या) श्रिया ।। 14½ ।।

3 लक्ष्मीपति प्रकरण (15 22½)

ममैव दैविक ग्रन्थ हृदय ग्रन्थि सयुताः ।। 15 ।। ये न गृह्णन्ति तान्सर्वान् गृह्णन्ति यमकिङ्करा. । ममाख्यानप्रवक्तार यमाज्ञया गता भटा. ।। 16 ।। ते मया वारिता. सर्वे को वा मत्सदृशो यतिः ।

हेवृन्दावनगस्वामिन् ममानान्दं कुरु प्रभो ।। 17 ।। अन्न ददस्व विप्रस्य मन्नन्दन मुखेन च। नोचेत्तवकर विप्रे वितरार्यं हरे गुरो ।। 18 ।। शरणागत ससरण मरणार्तिं हर प्रिय। एकवाक्य प्रतिष्ठापनाचार्यांद्य त्वयोदितम् ।। 19 ।। गा दापयामीति भूपात्सम कुरु यथेष्टत.। त्रिवाचापि मया प्रोक्त तवबुद्धि यथातथा ।। 20 ।। कुरु विप्रस्यवचन न मृषेति विचिन्तय। अनृत तु प्रवक्तारो वैराग्यरहिताश्चये ।। 21 ।। चरण तच्छिरसि ते कुरु तामरसोपमम्। श्रेयासि तव दास्यामि हयास्याराधन कुरु ।। 22 ।। आशा ते यान्ति पापानि स्वाशा त्यक्वा त्वयि प्रिय ।। $22\frac{1}{2}$ ।।

4. श्रीपति प्रकरण श्लोक ($23-25\frac{1}{2}$)

समागतोसि श्रीपते त्वमागत सरोवरम् ।। 23 ।। सुमानस यतीश्वर प्रपा वदाशु मत्कृते। हयास्य-नामधेयिनो मयास्य चोदितो मनु ।। 24 ।। कुहास्य वर्जितो मुनिः सुहासमिश्रितानन.। मानस राजहसीव मत्सरोवरमागतम् ।। 25 ।। मत्कथाक्षीरपान तु मामक त प्रकार (श) य ।। $25\frac{1}{2}$ ।।

5 हयग्रीव क प्रकरण श्लोक :– ($26-29\frac{1}{2}$)

हे हयग्रीवकर्मन्दिन्मन्दराद्रिनिभं मम ।। 26 ।। वृन्दावन पश्य सान्द्रानन्द युक्तो भवाशुच। मत्मरोवर मायासि राजहसीव मानसम् ।। 27 ।। मत्कथाक्षीरपानं त्व स्नान कृत्वा कुरु प्रिय। हसो यथा क्षीरपान कुरुते नीरक विना ।। 28 ।। तद्वदहोनाम नीररहित मत्कथामृतम्। पिब पापहर कोप-रहितश्चेत्सुपावनम् ।। 29 ।। तपसा पापपूग त्वमपाकुरु पुरो मम ।। $29\frac{1}{2}$ ।।

6 शेष प्रकरणं ($30-35\frac{1}{2}$)

नन्दनाय मन्दबुद्धि· कन्दाशन कृति परम् ।। 30 ।। वृन्दावने सान्द्रभक्त्याह्यधरस्य (स्प) न्दना-दिना। दिने दिने वदत्येव कदनेन विना जनै ।। 31 ।। मदनेनापि (भि) हीनोऽय सदन तस्य दापय। त्वत्करे चार्पितोय तु मत्कर तस्य दापय ।। 32 ।। सत्कार कुरु विप्रेच मत्कृतिप्रार्पकेत्रच। कृष्णाचार्य सुतश्चाय निष्णातो हरिपादयो. ।। 33 ।। पुष्णाति वेदशास्त्राणि तृष्णाथापि गता न हि। सोत्यन्ततृष्णया युक्त कृष्णसङ्कल्पतः सुत ।। 34 ।। वैष्णव ब्राह्मणाश्चोष्ण करवत्परितापितान्। कुरुते निष्ठुरवच· किरणै स्मरण विना ।। 35 ।। ब्रह्मधिक्करण चास्य मरणार्ति सम भवेत् ।। $35\frac{1}{2}$ ।।

7 सीतापति प्रकरण (36-42½)

अय ग्रामो बहुल ब्राह्मणेभ्यो नाम्ना सपेसरु रित्थ प्रदत्त । राज्ञा दत्त शेषहस्ते शेषस्तदाज्ञया दत्तवान्विप्रहस्ते ॥ 36 ॥ यस्मिन्दत्तं दानमानन्त्यमेव ददाति पुण्यस्य च किञ्चनापि । तस्मिन् दिने श्रवण द्वादशीति शासनस्थं प्रददौ द्विजेभ्य ॥ 37 ॥ वामने नेक्षित ग्राम शासनस्थ मुनीश्वर ॥ 38 ॥ न प्रयच्छन्ति विप्रेभ्यो राजान के वदस्व तान् । हा हा कोपीह राजान त्यज ग्रामं द्विजातिनाम् ॥ 39 ॥ इति पुण्योक्तिमुक्त्वा तु ब्राह्मणार्थ न जीवति । ये जीवन्तीति विप्रार्थं ते जीवन्त्येव नेतरे ॥ 40 ॥ स्वार्थं जीवन्ति कान्तारे किराता. किं न निर्दया । तस्मात्त्यजेति राजान द्विजग्राम तु सज्जन ॥ 41 ॥ त्यज जीव समाजे त्व भज तत्पुण्य सञ्चयम् । वाङ्मात्रेण च तत्पुण्यराशि पश्य गुणार्णव ॥ 42 ॥ त्व मेरुणा सम पुण्यमादत्स्व कृणुष्व तत् ॥ 42½ ॥

8. श्रीपति प्रकरणं श्लोक – (43–50½)

श्रीपते श्रीनिवासोय वृथा गाली प्रदत्तवान् ॥ 43 ॥ ता श्रुत्वा यत्तयोपीह मूकी भूता अहोविधे । कालीयः स्वविषज्वालाज्वलित यमुना जलम् ॥ 44 ॥ चकार निर्मल काले गोपालेनैव चालित । तद्वद्गोपालकृष्णेन मद्वृन्दावनगेन च ॥ 45 ॥ सद्वन्दनादिभिः शून्यं वदनं भुवि निन्दितम् । तस्मिन् ब्रह्मन् ब्रह्मनिन्दादोषेण ब्रह्मराक्षस. ॥ 46 ॥ बह्वीः समा महावह्निसन्तप्त इव तप्यते । बह्वी. समा इति श्रुत्या चांहो नाश करिष्यति ॥ 47 ॥ असह्यमपि यच्छ्रीनिवासो गह्वरमध्यग. । तत्कृतब्रह्मनिन्दाया. मद्वृन्दावन सन्निधौ ॥ 48 ॥ कन्दाशनेन्द्र मनसो दन्दशूक प्रधारिणः । अर्पित शल्यमासीत्सन्तर्पितं रक्तपानत ॥ 49 ॥ न्यत्कृता साच विद्वद्भिर्धिक्कृत. सोपि निन्दकः । ब्रह्महिंसा सम पापं ब्रह्मधिक्करणे ऋणिन् ॥ 50 ॥ मरणार्ति समं नृणां करणं तस्य मात (न) व ॥ 50½ ॥

9. चिन्तामणिपुत्र लक्ष्मीनारायण प्रकरण –: (51–52)

कृतिश्च ब्राह्मणस्येयमिति चिन्तामणेः सुत ॥ 51 ॥ प्रमाणं कुरु मद्वृन्दावनाग्रे त्वं प्रणश्यसे । सप्तमे ऽह्नि न सन्देहो नैवाबद्ध वदाबुध ॥ 52 ॥

10 शेष प्रकरण श्लोक – (53–55$\frac{1}{2}$)

यद्वा करिष्यते विप्रस्त्वं पश्याद्यैव तज्जयम् । तस्मात्कृत्वापण चोभौ प्रमाण कुरुत द्विजे (कुरुतोद्विज)
॥ 53 ॥ चिन्तामणि सुतश्चाय ब्राह्मणोय ममाश्रित· । जयायापजयायापि पापबृद्धि त्यज द्विज
॥ 54 ॥ ममकोपो भवेत्तापो भविता ते सुपापिन । करोम्यह प्रमाणचेत्युक्तिमात्रेण काण भो
॥ 55 ॥ प्रमाण करणे नृणा यत्पाप तद्भवेत्तव ॥ 55$\frac{1}{2}$ ॥

11. लक्ष्मीपति प्रकरणं (56–59$\frac{1}{2}$)

चिन्तामणि सुतासह्य लक्ष्मीनारायणाह्वय ॥ 56 ॥ ब्राह्मणस्य कृतिश्चेयमिति ते नन्दन स्पृश ।
अलौकिक मया प्रोक्त लौकिक विप्रवाक्कृतम् ॥ 57 ॥ इति सस्पृश मत्पाद दह्यसे मम तेजसा ।
लक्ष्मीनारायण श्रीमान् ब्राह्मणो वा करिष्यति ॥ 58 ॥ गृहाण वृन्दावनाग्रे प्रमाणं प्राणघातक ।
यद्वा मद्वृन्दावनाग्रे कुरु सद्वन्दनायुतम् ॥ 59 ॥ सकृद्वा तद्वच प्रायश्चित्त कर्तुं द्विजाधम ॥ 59$\frac{1}{2}$ ॥

12 शेष श्रो. प्रकरण (60-75$\frac{1}{2}$)

नमस्कार प्रतीकार सरम्भेऽम्बर चारिणा ॥ 60 ॥ स्वकुमारापराधो (ध) ह्रिपिता नुस्मरते-
नु किम् । अलमल सुकृतवाक्कलौयुगे कलिमलेन कलुषे यमालये ॥ 61 ॥ हलहलेन मिलितेच
पालयाम्य (प्य) तुल दोष फलदे मलीमसाम् । मलीमसामागसानि सुधासागर शायिन ॥ 62 ॥
सुधायन सहायेन देहागारनिवासिनः । न प्रियो यद्वदेतानि चाप्रियाण्येव सर्वदा ॥ 63 ॥ तद्वदेवा
प्रियं मत्वा मा कुरुत्व सुतोत्तम । ममागस वृथा चात्र मदुक्तिर्नैव ते भवेत् ॥ 64 ॥ कलौत्तर
हठे यद्वत् शठानामेव तत्प्रियम् । मन्मठस्याभिमान तु नास्ति तत्कठिणात्मनाम् ॥ 65 ॥ मलीमसाम
साधूक्ति सुधासागर शायिनः । सदाप्रिया बुधाग्र्यस्य ममापीह बलीयस ॥ 66 ॥ इति मत्वा
सता वृत्तिमङ्गीकुरु सुमङ्गल । रङ्गनाथस्यान्तरङ्गमिद तव निरूप्यते ॥ 67 ॥ मलीमसां तु
दानानि बुधान्तर्यामिण प्रभो. । नारायणस्य सर्वत्र चाप्रियाण्येव सर्वदा ॥ 68 ॥ ब्राह्मणस्य
कृतिश्चेयं नैव नैव मयोच्यते । दैवदैव हयग्रीवो वेत्ति सर्वहृदन्तरम् ॥ 69 ॥ येत्वविश्वासिन·
सर्वे मलीमस इतिस्म ते । तस्माद्भूता भविष्यन्ते भस्मीभूता भविष्यते ॥ 70 ॥ यमेनैव ममाज्ञाया
मुच्यन्ते नरकासि (ग्नि) भि. । मुच्यन्ते नरकानेव पच्यन्ते नरकाग्निना ॥ 71 ॥ उच्यन्ते

मुनिभिर्बोध्यास्ते च्यवन्ते ह्यधोमुखा. । सूच्यन्तर्नखनेत्राश्च शोच्यन्ते यमकिङ्करै ॥ 72 ॥ सिच्यन्ते तप्तसीसाद्भिः स्वच्छ तेषा सुख न हि । इत्यविश्वासिन सर्वे निर्वाणा सर्व एव च ॥ 73 ॥ पर्वण्यपार्वणा प्रेत्य वर्षाणा कर्षणान्विता । एव कलङ्किन सर्वे ह्यल कीनाशलोकिताम् ॥ 74 ॥ यान्ति कान्तिविहीनास्ते पापिन शापिनो मम । निष्कलङ्काश्च सर्वेपि निष्कलङ्कादरा हरौ ॥ 75 ॥ निखिलान्कामितान्यान्ति निखिलागम निर्णयै ॥ 75½ ॥

13 चिन्तामणि सुत लक्ष्मीनारायण प्रकरण :– (76-83)

कुर्या प्रमाणमित्युक्त्या लक्ष्मीनारायणात्र ते ॥ 76 ॥ मन्मनो बाणविद्ध यद्यथा स्यात्तद्गुणाधम । कुर्या प्रमाणमित्युक्त्या लक्ष्मीनारायणात्र ते ॥ 77 ॥ वर्णाना ब्राह्मणादीना साशायिक मतिर्भवेत् । एव च मम माहात्म्य विषये सशये सति ॥ 78 ॥ निःसशय कोपि मद्वृन्दावन तु न पश्यति । तद्दोषोपि तवैवस्यात् शेषशायि पदेशपे ॥ 79 ॥ माषमात्र च मद्द्रोहो महादोषाय कल्प्यते । तस्मादेतादृशी बुद्धि नस्यात्ते सर्वथा द्विज ॥ 80 ॥ क्षुद्रा मद्द्रोहमापन्ना. भज मा भुजगेश्वरम् । लक्ष्मीनारायण इति नराणा यो गुणाधमः ॥ 81 ॥ मद्द्रोहेण ब्राह्मणोपि विषण्ण हृदयोह्यभूत् । लक्ष्मीपति समुद्दिश्य लक्ष्मीपति गृहेह्यसौ ॥ 82 ॥ लक्ष्मीनारायणाह्वोऽपि ह्यलक्ष्मोक वचोब्रवीत् । महाजने भोजनेऽस्मिन् (च्छन्) लक्ष्मीकर महोत्सवे ॥ 83 ॥

14 लक्ष्मीपति प्रकरण :– (84–103)

हे मञ्जु कञ्जपत्राक्ष त्व वा शिक्षद्विजाधमम् । पापिना तु गति चास्य दत्वा वै मधुसुदन ॥ 84 ॥ विश्वासिनिह्यविश्वास जनयिष्यति नन्दने । हे पुत्र क्षिपणासक्तो लक्ष्मीनारायणो मम ॥ 85 ॥ कृतेस्तच्छिक्षण चात्र त्व वा कुरु विचक्षण । मया तपोहानिभिया शापस्तस्य न दीयते ॥ 86 ॥ त्वया तच्छिक्षण कार्य क्व यास्ये तद्ब्रूयादहम् । हित्वा वृन्दावनं चात्रालङ्कृत मम नन्दन ॥ 87 ॥ कन्दाशनैः कृतानन्दै. मुकुन्देनापि तद्वद । यावद्वृन्दावन चात्र मेदिन्या मम नन्दन ॥ 88 ॥ तावन्मम सन्निधान स्याद्धरण्या धरणीसुर । तस्माद्वै दुर्जनैरुक्त निन्दा कन्दाशनोप्यहम् ॥ 89 ॥ न क्षमे नन्दनानन्दन्यासि (नाशि) ना मम नान्यथा । अह द्युमणिवद्भानुमन्त सद्गुण सन्ततम् ॥ 90 ॥ ब्रह्मात्म कौस्तुभमणिमन्त नौम्यगुणान्तकम् । प्रमाण करवाणीति दु खार्णवहर हरिम्

॥ 91 ॥ महामणिधर नौमि लक्ष्मीनारायण प्रभुम् । तालोल्लल्लेतिचाश्लील भाषामालां चकारह
॥ 92 ॥ कोलाहल समूहैश्च मम हृच्छल्यमालिकाम् । चकार कारणाभावेप्याकारेण वृकोदर.
॥ 93 ॥ बुद्धया दर्वीकरश्चार्यं वादे काकोदराधिप । क्षमते थापि मे स्वामी क्षमया सोर्णवोहरि.
॥ 94 ॥ क्षमा पद्भ्या चकारे ह क्षमया कि न साध्यते । क्षमया भीमसेनोपि काम्यकं वनमाविशत्
॥ 95 ॥ क्षमया सोमक सुता क्षमया यमपुत्रक । क्षमया मधवत्सूनु क्षमया यमजावुभौ ॥ 96 ॥
रामोपि राजीवनेत्रो रावणान्तकरो हरि । राज्ञोराज्ञा पुरस्कृत्य राज्ञा वनमथाविशत् ॥ 97 ॥
क्षमया क्षेमको राजा क्षमाया पालने क्षम । बभूव नाक्षम कोपि क्षमाया पालने क्षम ॥ 98 ॥
एव क्षमासमायुक्ता मुनयो मनवोपि ये । मनने च समर्थास्ते माधवस्य महात्मनः ॥ 99 ॥
तद्वत्क्षमापरश्चाह रमापत्याश्रयोऽपि सन् । कुमार त्वमपि ह्यत्र क्षमावान्भव सर्वथा ॥ 100 ॥
तादृश क्षमयाहीनः श्रीनिवासाभिधो पिसन् । मान नयाति तेनासौ मानवै कामित त्विह ॥ 101 ॥
अधुना विधिना सृष्ट मधुनादुष्ट बुद्धिना । अधना निधनाच्छिष्ट स्पष्टधा मधुसूदन ॥ 102 ॥
(विधनाधिष्ठा स्त्वष्ट धामधुसुदन)
धावन्ते तद्वदेवाय द्विजवर्यो द्विजाधम (म) । सदृशै दितिजेन्द्रस्य बाध्यते बाध्यबुद्धिमान् ॥ 103 ॥
ॐ एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्व हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वं गुर्वादि देवान् दृष्ट्वोर्वशी
यान्तु मा मानवेन्द्रा. ॥ 104 ॥ इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावन मेवास्तु तेषा
वृन्दाशनाज्ञया ॥ 105 ॥ इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य
पुरुषास्कृतम् ॥ 106 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरे लोकगते तथा मयि । भवत्यहो
सर्वं शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्र सुत सत्यमेवतत् ॥ 107 ॥

ॐ इति श्री ब्राह्मण स्वाप्न वृन्दावनाख्याने निदर्शन पर्वणि द्वितीय प्राणावधौ द्वितीयाध्यायात्मक
एकोन विशो अध्याय समाप्तः ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ विंशोऽध्यायः

1 लक्ष्मीपति प्रकरण (1-11)

हरि ॐ ।। हयग्रीवयतीयौ द्वौ द्विजाग्र्यौ व्यग्र बुद्धिगौ । समग्र गुणिनौचापि ग्रीवया चोग्र भाषिणौ
।। 1 ।। लक्ष्मीपति सदानन्द सञ्ज्ञितौ प्राज्ञ कि वदे । साज्ञता चतयोः सम्यक् ज्ञाननाशाय वैभवेत्
।। 2 ।। तस्माद्विश्वास एवात्र कर्तव्य· सर्वथा नरै । अविश्वासो न कर्तव्य. सर्वथा मद्धितेषुभि.
।। 3 ।। एतानि पञ्चपद्यानि सञ्चीकुरु सुलाञ्छन । काञ्चनानि तथैवेह प्रपञ्ची कुरु वञ्चके
।। 4 ।। नागाह्न पण्डितेह त्व मा गा संहर लोभतः । त्यागान्विता सा गह्नरवाक् त्यागात्संहर्षण
कुरु ।। 5 ।। मासि मासि प्रतापं ते दास्यामीति त्वयोदितम् । सत्यं सत्यवता श्रेष्ट सत्सु त्व कुरु
सर्वथा ।। 6 ।। अन्यथानृत वाक्येन नृसिह्मस्याप्रियेणच । नृषु त्व लघुतां यासि नृगवद्धीनजन्मगः
।। 7 ।। इत्थ तव हितायैव वचनं च मयोच्यते । कुचोद्यं मा कुरु त्वं च विप्रस्य वचनं त्विति
।। 8 ।। एक वाक्य प्रतिष्ठापनाचार्याद्य त्वयोदितम् । दास्यामि तत्प्रताप ते इति सत्यं कुरु प्रिय
।। 9 ।। द्विजस्य माददस्वेति नन्दन किन्त्वबोधयत् । तव नागाह्नयागास्त्व मृषा वचन भाषणम्
।। 10 ।। प्राणस्यावधिपर्यन्तं ब्राह्मणस्य ददाम्यहम् । इति वाणीमब्रवीस्त्वं प्रवीणस्वर भाषितम्
।। 11 ।।

2 शेषद्रि पण्डित प्रकरणं (12-15)

त्व माभै (भी) स्तवसौभाग्य वितरामि निरन्तरम् । निशामय श्रीनिवासं शनिवारे प्रपूजये· ।। 12 ।।
तस्मा द्दस्व विप्राय सुप्रसन्नो भवामि ते । मत्प्रसादाच्च ते श्रेय प्राप्तिरेव भविष्यति ।। 13 ।। अह
जीवयितु विप्र प्रविशाम्यत्र सर्वदा । त्वमामन्त्रय सत्रार्थमन्नार्थ कुत्र यास्याति ।। 14 ।। हे पुत्र
पुत्र पश्यत्व मयि विश्वास सत्फलम् । विप्रे जीवावधिर्जाता जीवयामि पुनस्त्वहो ।। 15 ।।

3 हयग्रीव मुनि प्रकरण (16-32)

हे नन्दनाहमानन्दपूर्णोऽस्मि तव दर्शनात् । त्वमप्यानन्द पूर्णोसि मद्वृन्दावन दर्शनात् ।। 16 ।।

आवयोरानन्द पूर्ता वावामेव निदर्शनम् । वागीश वासुदेवौ द्वावन्योन्यं दर्शनाद्यथा ॥ 17 ॥ नेतरौ तत्र दृष्टान्तावन्योन्य प्रीतिसयुतौ । तथात्रापि सुपुत्राद्य नेतरौ प्रीतिसयुतौ ॥ 18 ॥ तस्मात्तव मयि प्रीति. ममापि त्वयि सर्वदा। प्रवर्धते सुत दिने दिने चाहृ वदामिते ॥ 19 ॥ हे पुत्र ते समीप तु मन्मनोरथ सारथि. । ईश्वर (र) पृथुसङ्कल्प रथमारोप्य यापित. ॥ 20 ॥ स दृष्ट. कि त्वया मार्गे स्पष्ट त दृष्टवानसि। अन्यथा हृष्ट (दृष्ट) रुपस्त्व कथ शिष्टागतो मठम् ॥ 21 ॥ इत. परं कुरु सुत रथोत्सव मथो हरे । तथोत्सव सुतोषेण कुरु त्वं मन्मनोरथै. ॥ 22 ॥ रथिकस्त्व रथवर मारोहृ रविनन्दनः। यथारीन्जयते तद्वदरिषड्वर्गकान्जहि ॥ 23 ॥ प्रथम जहि काम त्व विरथ कुरु कार्मुकम् । धृत्वा वैराग्य रूपु त्व शरं मुञ्च रथीरितम् ॥ 24 ॥ एव कामजयं ग (कृ) त्वा मदमत्सर मोहनान् । क्रोधलोभौच वैराग्य कार्मुकाज्जहितेऽहितान् ॥ 25 ॥ षड्वर्ग निग्रहपर षट्पद्यानि शृणोति यः। षड्वर्गं जयते काम षट्पदाना च वृत्तिमान् ॥ 26 ॥ लेखको नास्ति कोपीहृ तवालेखोपि नास्ति च। पाकशासन लोक तु नीयते नाकिभि कृति· ॥ 27 ॥ तत्रापि लौकिक कृतौ लिखित चित्रगुप्तकैः। सन्तप्त त्रपुपूर्णास्य कृत्रिमेति वदन्ति ये ॥ 28 ॥ तप्त पाषाण तपनं तप्तमूषानिपातनम् । पुरीषा पुरण चास्ये महिषासन शासनात् ॥ 29 ॥ काषाय दण्डिनो भाषाया दोषापादके मम । (क्रियते मत्कृतौ येषा विश्वासो निरुपाधिकः) । तेषा न सन्ति मार्ताण्डे भीषा शास्ति मृषात्मके ॥ 30 ॥ तस्मा दलमलङ्कृत्य प्रकृत्या त्वं जना-कृति । सुकृत्यात्मक सत्कृत्य सुत मत्सत्कृति वद ॥ 31 ॥ पुरुषोत्तम पूर्वेषा कीर्ति सम्पादय प्रिय । यतिवर्येषु त्व पौरुषादेवेह समन्वित ॥ 32 ॥

4 लक्ष्मीनारायणाख्य विप्र प्रकरण श्लोक – (33-39)

अलक्ष्मीकस्य लक्ष्मीनारायणाख्या कुत सुत । अमङ्गलस्य वारस्य यथा मङ्गलवारता ॥ 33 ॥ वियुज्यते तथात्रापि ह्ययुक्त पुण्य नाम तत् । प्रयुज्यते मया शिक्षा नियुक्ता या मनीषिभि ॥ 34 ॥ नरके नरसिह्मेन हिरण्यकशिपोर्यथा । परकीयस्य पारक्य सुखहीनस्य पापिनः ॥ 35 ॥ प्रमाणं करवाणीति वचनं पुत्रिणश्चते । न युज्यते गुणै र्हीन शरण व्रज मा मुनिम् ॥ 36 ॥ सत्य

सत्य पुन. सत्यमुद्धृत्य भुजमुच्यते । तथ्य तथ्य पुनस्तथ्यं कथ्यते तव नान्यथा ॥ 37 ॥ त्वदुक्तिः सर्वथा चात्र हृदयस्य ममान्तक । कितवायुधसन्दोह सम्मिता नात्र सशय ॥ 38 ॥ सफलावागिति प्रोक्ता ह्यल सत्यक्तवानसि । उपलत्व न सन्देहो ह्यलसत्त्वात् द्विजाधम ॥ 39 ॥

5) शेषाद्रि पाण्डित प्रकरण :– (40–43)

पापादे व्यापनार्थ तु धैर्याद्वा बुद्धि शौर्यत. । उर्व्या त्वमवद सर्वे वृथा गर्वेण गर्हिता ॥ 40 ॥ विद्वत्सु बुद्धिचातुर्ये त्वादृशो नास्ति नन्दन । वृन्दावन पतीनां तु मादृशोनास्त्यभीष्टद ॥ 41 ॥ अस्मिन्नर्थे च साक्षी य सुक्षीणो ब्राह्मणो मया । पक्षीकृत पुत्र कि वा वक्ष्यामि पुनरेव च ॥ 42 ॥ उज्जीवितश्च मज्जात कुब्जापतिपरायण । त्वज्जातीना समाजेन पूजितस्त्व न सशय ॥ 43 ॥

6 विप्र प्रकरण श्लोक (44–48)

नाध्यापयामि चाध्याय पर्यन्त तव विप्रक । त्वमद्धा स्वाध्याय हीन स्तावदद्य प्रभृत्यत ॥ 44 ॥ नन्दनेन समीचीन नदत्त वस्त्रमप्युत । कन्दाशनेन्द्र भक्तस्य श्रीपतेः सर्वथात्रतु ॥ 45 ॥ कन्दाशनेद्र भक्तस्य तव विप्र सभाग्रतः । तस्मादलमलं कृत्या त्वा वृथा श्रमयाम्यहम् ॥ 46 ॥ हित्वा कलिमल विप्र वद वृन्दावने कृतिम् । मन्मध्यस्थ हयग्रीवो ग्रास ते प्रतिदास्यति ॥ 47 ॥ वेदाग्र्यं भारतं चापि वद वृन्दावनाग्रत. । प्रेरयित्वाच मत्पुत्र तव प्रिय न सशय. ॥ 48 ॥

7 श्रीपति प्रकरण (49–50½)

कारयित्वा भारतस्य त्वया सेवामपि प्रिय । श्रीपते श्रेष्ठवित्त तु न दत्त पुत्र किं वदे ॥ 49 ॥ जनाना कर्ण जाड्य स. हरते पाठत. कृते । यावत्तव शरीरेतु वसाम्यहमिह प्रिय ॥ 50 ॥ तावज्जीवसि हे विप्र हा मृतोऽसि गते मयि ॥ 50½ ॥

8. दाम्बल ग्रामस्थ नारायण प्रकरण (51–52½)

हे दाम्बल पित्तमौले नारायण गुणाधम ॥ 51 ॥ कलह कर्तुमुद्युक्तस्त्वं धिग्बाल तवाधुना । कनका कृष्ण भट्टीय कनकात्तमना अपि ॥ 52 ॥ मनाक् मज्ज्ञान सम्पत्त्या मनः काम प्रयाति च ॥ 52½ ॥

9) विट्ठल प्रकरण :– (53–59½)

हे नन्दन शृणु स्पष्ट शिष्टस्य वचन मृषा ॥ 53 ॥ नागाह्व पण्डित स्यासीत्तस्याभीष्टं कथ भवेत् । नानृतात्पातक ना (चा) स्ति कोनृत वदते बुधः ॥ 54 ॥ सोऽनृतात्मा नश्यतीति श्रीनृसिह्मो-ऽभिजानते । तम्मान्नवक्तव्यमेतदनृतं त्वमृतात्मभिः ॥ 55 ॥ किमृतात्मा वदत्येव श्रीनृसिह्म मतं गत । अह न निन्दयामि त्वा स्वभाव. कथ्यते तव ॥ 56 ॥ मया त्वया न कर्तव्य. कलहोत्र कलि प्रियः । स्वरुपस्य अनपायित्वा द्वृथा कि कलहेन ते ॥ 57 ॥ कलहे क्रियमाणेऽपि स्वरुप गच्छते नु किम् । अन्यथा मत्कृतिरिय न विप्रकृतिरित्यथ ॥ 58 ॥ प्रत्ययस्ते भवेदत्र भक्तिस्तस्माज्जनिष्यते । दिवा वा यदि वा रात्रौ निद्राया भद्रमस्तु ते ॥ 59 ॥ वक्ष्ये स्वप्ने थवास्वप्नेप्यहं त्विह दिवाप्य हो ॥ 59½ ॥

10 लक्ष्मीपति प्रकरण (60–68)

गेह नास्तीति ते चिन्ता मास्तु देहे वसाम्यहो ॥ 60 ॥ सोह महानुभावस्ते गेहदो मम गे (दे) हद । बलात्कारेण मत्पुत्र वद लक्ष्मीपते कृतिम् ॥ 61 ॥ कुलान्युद्धर पूर्वेषा दश पूर्वान् दशापरान् । हे सुताध्याय करण कुतो न कृतवानसि ॥ 62 ॥ बत स्वाध्याय तिथिषु त्व कुरुष्व प्रियोऽसिचेत् । हिम कोकिल एवाहं वक्तव्यांशेपिवा कलौ ॥ 63 ॥ युगे जलचरा यद्वच्चांचल्यनिरता नराः । स उच्चकाशे धवलोदरोदरो दाध्मायमानः करकञ्ज सम्पुटे ॥ 64 ॥ उरुक्रमस्याधर शोण शोणिमा यथाब्ज षण्डे कलहसउत्स्वनः ॥ 65 ॥ इति भागवतं पद्यं द्रष्टव्यं नन्दन त्वया । वन्दन मम कर्तव्य वृन्दावन कृतेरपि ॥ 66 ॥ तादृश शङ्खमादाय नि शङ्कोह महामते । दध्मामि तान् प्रपुङ्खानि विस्मितश्चाङ्कजो मनि. ॥ 67 ॥ श्वास नि श्वास हीन मे भासमानास्यपङ्कजम् । हयास्य दासस्य सोय निशाम्याशु सुविस्मित. ॥ 68 ॥

11. विप्र प्रकरणं श्लोक (69)

अहो मुग्वचन हित्वा गह्वरेति त्वयोच्यते । उपह्वरे वदस्व त्व महिष्ठ न सभासु च ॥ 69 ॥

12. श्रीपति प्रकरणं श्लोक नसमासुचे त्यारभ्य (70–71)

त्यागान्विता वदस्व त्वं त्वद्वामद्य न शोभते। नागाह्व पण्डित चात्र मद्वागाशु त्वयोच्यताम् ॥ 70 ॥ निःशङ्क एव श्रीकान्त निरातङ्क वचो मम। एकान्तेन मृषैकान्त वद लोकान्ततोपि तम् ॥ $\overline{71}$ ॥

13. हयग्रीव कर्मन्दि प्रकरणं :– (71½)

उपराग हयग्रीव कर्मन्दिन् प्राप्तमग्रतः ॥ 71½ ॥

14 सीतापति श्रो प्रकरण (72–90)

पश्य सुग्रीवमित्राह्व दानं कुरु ऋते रत ॥ 72 ॥ नागाह्वपण्डितो यद्वत् मामृषागा त्वमब्रवी.। कोमृषा वचन ब्रूते कोविदस्त विनेहच ॥ 73 ॥ पूर्वं तु मातुल व्याजादहं सकल जीवराट्। भूतले दत्तवानस्मि कालज्ञ. सार्धं निष्ककम् ॥ 74 ॥ अह त्रिलोक पूजित कृतान्त लोक नायकः। अहं कुलोद्धृतिं ततोऽकरं च सौरि लोकत. ॥ 75 ॥ वृन्दावनाचार्यकोर्वीं हरते योऽति रौद्रकः। स मद्वृन्दावनद्रोही ह्यभद्र च भवेद्ध्रुवम् ॥ 76 ॥ हरे स्मरे ते चरणे हर मे ससृतिं ऋणे। वरं तव करेणार्यं स्पृश मां करुणा कुरु ॥ 77 ॥ इत्यहं प्रार्थयाम्युग्र हयग्रीव महाग्रहम्। निग्राह्य चेन्द्रिय-ग्रामं शीघ्र नासाग्रलोचनः ॥ 78 ॥ मम सद्भक्ति सम्भूतिं ये वदन्ति बुधोदिताम्। तेषा सत्सम्पद स्युस्ता मूर्तिमत्योत्रयाः सुत ॥ 79 ॥ दीर्घग्रीवैं र्भुक्त रम्भाफलैर्जिह्वा विदार्यते। तद्वद्भुक्तै मंद्धनैश्च तज्जिह्वापि विदार्यते ॥ 80 ॥ यज्जिह्वा मत्कृति नैव वक्ष्यतीह परत्रच। भार्यामिद्भक्त मुख्यस्य यान्तु दुष्कृति मात्मन. ॥ 81 ॥ कार्यात्प्राक् शिथिला कृत्वा नार्याः कीर्ति-मुपाददे। शिवत्रिणा मूत्रपानेन तत्पात्रेषु च मज्जते ॥ 82 ॥ सहस्रधा भवेच्छिन्ना सहस्रांशु सुते न च। सहस्राक्ष सभाया तु सहस्रारेण तप्यते ॥ 83 ॥ सहस्रवारं विष्ठायां षष्ठिवर्ष सहस्रकम्। सहस्र चण्डालजाना सहस्राण्डानि भक्षताम् ॥ 84 ॥ सहभाण्डे सुरापीनां पच्यते नात्र संशयः। जायन्ते चाष्टधा (स्वष्टधा) चैव कष्टयोनिषु नान्यथा ॥ 85 ॥ तस्माच्च मत्कृतेः पाठं शिष्टा कुर्वन्तु नान्यथा। इष्ट च तेषां भवति कष्ट नेह परत्रच ॥ 86 ॥ ये मृषा वादिनं मां तु जानन्ति मनुजाधमाः। कीनाश लोकिता यान्ति नानाशोकसमन्विताम् ॥ 87 ॥ तस्मान्मयोक्त यत्सर्वं

तत्सत्य नात्र सशय । मत्सत्य वचनं श्रुत्वा सन्तु तद्वद नन्दन ॥ 88 ॥ स्वाप्नश्लोकेऽपि यत्प्रोक्तं प्राप्नुवन् तच्च नान्यथा । आप्तवानपि जानाति तापने क्रुरता दिवि ॥ 89 ॥ दिवा स्वप्नैरितान् श्लोकान् भवाब्धेस्तारकान्सुत (तः) । सुवाग्वैरवर्यं राशिर्मे तवार्थैः पुरयिष्यति ॥ 90 ॥

15 वासुदेव मुनि प्रकरण श्लोक :– (91–95)

वेङ्कटेशो मठेशस्य मम वृन्दावन प्रति । त्रिकूटेशेन चायात. काठकेशै. सहर्षिभि ॥ 91 ॥
तस्माच्च श्रीपतेः श्रीनिवासस्य मनसा कुरु । वासुदेवमुनै श्रीमन् शनिवारे सुपूजनम् ॥ 92 ॥
मन्दवारेऽपि वाऽमन्द कुरु वृत्तिञ्च माधवी । वृन्दावनपतिं कन्दाशन वन्द्य सुकीर्तयन् ॥ 93 ॥
कन्दाशनस्य मे वृन्दावन सम्प्रति नन्दन । मन्दाकिन्या समायातो मुकुन्दो बिन्दुनामक ॥ 94 ॥
यतोऽस्मद्वृन्दावनस्य दर्शने बिन्दुमाधवम् । दृष्ट्वा मुकुन्दं यत्पुण्य श्रीनिवास तदाप्नुयात् ॥ 95 ॥
ॐ एतत्सर्वं स्वाप्नपद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि देवान्दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्राः ॥ 96 ॥ इद वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिण' । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषां कन्दाशनाज्ञया ॥ 97 ॥ इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 98 ॥ यच्छृण्वतां भक्तिरूदार सद्गुणे हरौ हरेर्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्वं शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्र सुत सत्यमेव तत् ॥ 99 ॥

ॐ इति श्रीमद्वादिराज पूज्य चरणोदित ब्राह्मणस्वाप्न वृन्दावनाख्याने निदर्शन पर्वणि चरम प्राणावधौ तृतीयाध्यायात्मक विशो अध्याय. सम्पूर्णः ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ एकविंशोऽध्यायः

1. विप्र प्रकरणं श्लोक- (1–5½)

हरि. ॐ ।। तवकायगत वायुमायुषो वृद्धिमिच्छत । स्थापयामि यतोपाय श्रेयो मत्कृतमेव ते ।। 1 ।।
तवपत्न्याश्च हे विप्र यत्नेनैतत्कृत त्वया । स्वप्नं दृष्ट्वाच त्वामूचे पुण्यमाप्नोषि तेनच ।। 2 ।।
अतस्त्वं धर्मपत्नीच नैव सन्तापय प्रिय । अनुवर्त्नी सदा विप्र कुदारत्व न हीदृशम् ।। 3 ।।
यादृश परलोकस्य श्रीधरस्य विदूरताम् । करोति पुरुषस्येह तादृश नास्ति त्वत्स्त्रियाम् ।। 4 ।।
किवा ऽशक्तत्वतो विप्र त्वत्सेवां न करोति च । सूतके वायुना ग्रस्ता हरत्यहरहः स ताम् ।। 5 ।।
तस्या प्राणभय नास्ति स्वमाणवक पुण्यत ।। $5\frac{1}{2}$ ।।

2 शेष प्रकरण श्लोक . –(6–6½)

ब्राह्मण त्व वृथा काण निष्ठुरं न भणानिशम् ।। 6 ।। तस्माद्रूय त्यजस्वेह कलहन्तु कलिप्रियम् ।

3 बहुभक्त श्रो प्रकरणं श्लोक – (7–11½)

हे विद्वास इह ध्वान्तवन्त पश्यध्रामञ्जसा ।। 7 ।। कदध्वानं स्ववध्वाच मणिमद्वदनोदितम् ।
वदतेऽय द्विजो मध्वाचार्याध्वान विहायच ।। 8 ।। अविद्वान् साध्वस याति तद्वत्कमलनाभक ।
मदन्तर्यामिण ब्रह्माण सवायु विहायच ।। 9 ।। ब्राह्मणोऽय मणिमतो मतमाश्रित्य वर्तते ।
हयग्रीवाज्ञया वात विरिञ्चौ स्वेच वंभवम् ।। 10 ।। विना वाणीपतित्व मे दत्तवन्तौ च कि वदे ।
यत्र प्रतीतार्थबाधस्तत्रान्तर्यामि सङ्ग्रह. ।। 11 ।। कर्तव्य इति पूर्वोक्त मनुमन्दध्व मञ्जसा
।। $11\frac{1}{2}$ ।।

4 शेष प्रकरणं श्लोक – (12-18½)

तस्मान्मयोक्तं सकल लौकिकं वाप्यलौकिकम् ।। 12 ।। सत्य सत्यवता नाथ सुत तत्वमते कृतिम् ।
अय कमलनाभश्च मयः सकल (लि) रूपकः ।। 13 ।। स्मयकश्मलमाविष्टो विस्मय न कुरू
प्रिय । कलिः कमलनाभाख्यः पुनर्भूवलयेऽभवत् ।। 14 ।। मिलित. स्वस्त्रियाऽलक्ष्म्या या निर्माल्य
न मेऽगृहीत् । कलिर्मयश्च मणिमान् मिळित्वा त्रय एवते ।। 15 ।। कलहं कर्तुमुद्युक्ता. कुलाय

सदनाभिधा । तन्निन्दावचन श्रुत्वा सुनन्दन पुरो मम ॥ 16 ॥ नन्वन्धे पातयाम्युग्रे धुन्वंस्त यमकिङ्करै । तस्माच्छिखोपवीतार्हो नैव सोप्यतिगर्हित. ॥ 17 ॥ बहिष्कुरुत त विप्रमसहिष्णु ममोच्छ्रयम् । हरौ रुष्टे गुरुस्त्राता गुरौरुष्टे न कश्चन ॥ 18 ॥ यथा स्त्रिय पतौरुष्टे न भ्राता पितरावपि ॥ 18½ ॥

5. हयग्रीव मुनि प्रकरण श्लोक :– (19–32)

हयग्रीव निरूपं त्व शिरसा वह शीघ्रतः ॥ 19 ॥ यद्वा विधिनिषेधाभ्यामुत्थितं तद्धित तव । वादिराजाख्य भट्टोय सुनो मे पट्टवर्धन ॥ 20 ॥ स्वप्ने पटुतरो विप्रः श्रीपति कृतिपाठकः । व्यासराजस्तदनुजो जामाता तस्य गोपज ॥ 21 ॥ तदग्रजः प्रजाकार्यरञ्जनाज्जनयन्धनम् । बासुदेव मुनि. शान्तः श्रान्तश्च मम पूजया ॥ 22 ॥ कान्तं मां तातमायाति तत्र वैवस्वती भवेत्- (तत्रैव वसति र्भवेत्) । उपेन्द्र. सूरणश्चापि कृष्ण कानक एवच ॥ 23 ॥ हिरण्यभट्टस्तत्रोक्त कर्मणि प्रथित सुत । वाणिवाळोपपद वेङ्कटाद्रिस्तथैवच ॥ 24 ॥ एतेचान्येच बहवो बहुमान पुरस्सराः । कुहकाद्रहिता. सर्वे सर्वेश्वर मतानुगाः ॥ 25 ॥ विश्वासिनो ह्यविश्वासं न कुर्वन्तीह सर्वथा । सुश्वास प्रेरको ह्येषा त्वसुदेवो ऽभिजायते ॥ 26 ॥ कलि. कमलनाभश्च दाम्बलः पित्त मौलिक । लक्ष्मीनारायणो डोलायितचित्तस्तु तम्मण ॥ 27 ॥ एतेच प्रायशोह्यत्र पुत्राविश्वासिन. सदा । मित्रज (जा) भृत्यबाध्याश्चामुत्र सत्य मयोदितम् ॥ 28 ॥ हरिश्च दाम्बल. पुत्र व्यालोलित मनाप्यहो । कुलाल चक्रवच्चात्र भ्रमते कल्यबुद्धिमान् ॥ 29 ॥ अप्पणः कृष्ण भट्टोय मिदानी पापमत्यजत् । कोपंच मम हे पुत्र शाप त्याजितवानहो ॥ 30 ॥ श्रीनिवासाचार्य नामा मानवाना भयानक । मम मानस सम्प्रीति तनोतीह न सशय ॥ 31 ॥ विठ्ठलाद्यास्मदीया स्मन्मठ सन्यासिनश्चये । वटबीजवदेवास्मदुटजानन्दवर्धका ॥ 32 ॥

6 विप्र प्रकरण श्लोक (33–37)

हे विप्र तव जामाता रामचन्द्रोऽपि बुद्धिमान् । विश्वास कुरुते चात्र सोपि विश्वासिषूत्तमः ॥ 33 ॥ एव च त्रिविधा विप्राः प्रोक्ता. पुत्र मया तव । श्रुत्वा कृतार्थतां यासि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि

॥ 34 ॥ नित्य निर्जल निर्धातै । दुर्जना भर्जितास्त्वहो । खर्जूरवच्चार्जुनस्य बाण निर्घातमर्दिता
॥ 35 ॥ यथा तथैव सुत्राम्णा वृतवृत्रासुरार्थिना । अन्वेषु मार्ताण्डिकृत शिला भारै कुलान्विता
॥ 36 ॥ बाध्यन्ते श्राद्धदेवेन श्रद्धारहित बुद्धय । वृद्ध त्वमद्धा क्रुद्धेषु ह्यपि तेषु वदस्व तान्
॥ 37 ॥

7 बहुभक्त श्रो प्रकरणं (38-40)

तस्माद्विश्वासवन्तश्च भविष्यथ कृतौ मम । विश्वस्ता. प्रेत्य मर्त्या ये ह्यमर्त्यत्वं व्रजन्तिते ॥ 38 ॥
अह मध्यदिनगत सूर्यवत्सुप्रभान्वित । मद्वृन्दावन मध्यस्थो वासुदेवमुने प्रियान् ॥ 39 ॥ पूजकस्य:
तपोयोगात् बिम्बे शम्भव (बिम्बेशस्य च) दर्शनात् । महोपचारोप हारै (महोपहारोपचारै.)
हरि. सुस्थिर एव च ॥ 40 ॥

8. वेदनिधि प्रकरणं श्लोक .– (41-50)

इति श्रीत्यादिकं चोक्त्वा समापय न मे कृतिम् । मत्सुतस्य च भागोय समाप्तिः श्रीरमात्मिका
॥ 41 ॥ अध्यायकरणार्थं च शरणागत वत्सल । द्विरध्याय प्रणीतो मे वाणी शृणु सुनन्दन
॥ 42 ॥ हे विप्र मम पुत्रस्य पिब पादोदक सदा । क्षिप्र नाशय ते तेन शीतोष्ण ज्वरपीडनम्
॥ 43 ॥ ब्राह्मणे स्वप्नमद्राक्षीत् कर्णे यक्षीच कश्चन (कर्णेच पक्षिनन्दन) । लक्ष्मीपति गृहे
पक्षीकृत विप्रो ऽतिपुण्यभाक् ॥ 44 ॥ अन्यथा गुरुराजस्य कथं स्वप्नाधिकारिता । तस्माद्गुरु.
शरीतेऽस्य वर्तते ऽमर्त्य विग्रह ॥ 45 ॥ इत्यवादीन्मदान्धानामन्धत्व त्याजयन्बुधः । तस्मादप्यधमा
बुद्धिसन्धानरहिता द्विजा ॥ 46 ॥ हे शव त्वमविश्वास कुतो ऽ स्मासु गतोस्यहो । केशवस्तव
विश्वासरहितस्य सुशासक ॥ 47 ॥ शवेति वक्ष्यामि कुत प्रवक्ष्ये तत्र कारणम् । शवेति
सुखमुद्दिश्याप्याश्वसीर्मम शासनम् ॥ 48 ॥ अथवा कुणपार्थो वा प्रणिपातप्रिय च माम् । शरण
व्रज ते क्षेमं कृणुयां मम विप्रवत् ॥ 49 ॥ मयानन्दनमुद्दिश्य नाना विधतयोदितम् । त्वया प्रसन्नी
क्रियते नैव सोपि अन्नयाचनम् ॥ 50 ॥

9. विप्र प्रकरणं अन्नयाचनमित्यारभ्यश्लोक :– (50-51)

कुरु वृन्दावने सम्प्रत्येव ते चान्नदे शुभे । मन्नन्दनमुखेनैव तदन्न ते प्रदास्यति ॥ 51 ॥

10 वेदनिधि प्रकरण .– (52-55)

मम भोजन सन्तोष सुजनाम्बुज भास्करम् । कुजनाम्बुज सङ्कोच द्विजराज ममात्मजम् ॥ 52 ॥
मदजाड्य रुजाहीन द्विजाराध्य भजाद्यतम् । वदन्त द्विज ते कल्प भुज मज्जनता प्रति ॥ 53 ॥
मम भोजन सन्तोष ये वदन्ति द्विजोदितम् । तेषामन्नानि सम्पूर्णानीति सत्या फलश्रुतिः ॥ 54 ॥
इति मन्त्रस्त्वया तत्र जप्तव्य सततत्विह । कुत्रयास्यति ते पुत्र कलत्रैः सहमा सह ॥ 55 ॥

11 विप्र श्रो. प्रकरण – (56-61)

इहेतिचोच्यते मया प्रियेति चोच्यते त्वया । मया त्वयाप्यहो विधिर्महोदधौ विधिष्यते ॥ 56 ॥
सयथा वदति ह्यावा गावाक्तेचान्यथाभवेत् । निर्णय च प्रपश्यावस्त्वर्णवे मणिराजि (ज)ते ॥ 57 ॥
इति हास्यास्पदा ते च शेमुषीशासकोम्म्यहम् । मासि मासि शुभावासि भासमान' शशी यथा ॥ 58 ॥
परसौख्य त्वन्मुखेन नरसौख्यं यथा च मे । सुरसौख्य च मे सूर्य करवचन प्रकाशय ॥ 59 ॥ मम
सद्भक्ति सुम्भूति ये वदन्ति बुधोदिताम् । तेषा सत्सम्पद स्युस्ता मूर्तिमत्योऽत्रया सुत ॥ 60 ॥
इत्येक श्लोकमुख्य मे त्यक्तवानसि विप्रक । आकरस्थ लेखन च कारय प्राड्मरितम् ॥ 61 ॥

12. वेदनिधि प्रकरणं श्लोक .– (62-66)

हे ब्राह्मणान्नमन्त्र त्वं जपन् सम्पश्य मा मुनिम् । शतानन्द मुनेस्तातो ब्राह्मणान्न यथातनोत् ॥ 62 ॥
तथा तनोषि त्वमपि वृन्दावन पति जप । मन्त्रेणानेन विप्रेन्द्र शीघ्र ते ऽन्नं ददाम्यहम् ॥ 63 ॥
पूर्वं त्वमन्नदान च नाकर परमे द्विजे । नादत्तमुपतिष्ठेच्च ब्रह्माद्यास्त्रिदशाऽपि ॥ 64 ॥
अतस्त्व कार्पण्य भाव त्यज ब्राह्मणतर्पणम् । कुरु कृष्णार्पण तच्च दर्पणे स्वमुख यथा ॥ 65 ॥
पश्यसि त्व जन्मजन्मन्येव सत्फल सञ्चयम् । मन्ममन्म वयं सर्वेप्येवमेव न संशय ॥ 66 ॥

13 बहुभक्त श्रो. प्रकरणं श्लोक – (67-72½)

मुनि मन्नन्दन पुण्यात्मानं पश्यन्तु सज्जना । स्नाते च प्रणवध्याने व्याख्याने देवतार्चने ॥ 67 ॥

पुनर्माध्याह्निके स्नाने भोजने ब्राह्मणै सह । नित्यं स वर्तते विद्वान् वेदशास्त्र विनोदतः ॥ 68 ॥ प्रीणयन्परमानन्द सददन्ममनाकिनः । नो वृथा क्षणमप्यस्य गत तोकस्य सात्विका ॥ 69 ॥ पश्यन्तु तपसोऽस्माक साफल्य च कलीयुगे । तस्मादय च तोकोपि लोकोपकर कर्मवान् ॥ 70 ॥ शोकोप्यमुत्र नास्त्येव कोपोपि समवर्तिन. । गुणान्द्विगुणितानस्मिन्पश्यन्तु गुणिनः सदा ॥ 71 ॥ गुणिनश्च प्रमोदन्ते गुणिष्विह (ष्वेव) ननिर्गुणा । तस्मान्मम समो मन्नन्दन एव दिने दिने ॥ 72 ॥ कर्मन्दिना सदानन्द तनोतु तनुभृत्स्वयम् ॥ $72\frac{1}{2}$ ॥

14 वादिराज भट्ट प्रकरण – ($73–76\frac{1}{2}$)

हे वादिराज भट्टार्य नामधार उदार ते ॥ 73 ॥ सार्थक करुषे जन्म पार्थवन्नात्र सशय । वृन्दा-वनाचार्य नाम्न पुत्रमित्रकलत्रकै ॥ 74 ॥ सह तस्य गृह दत्वा बृहत्कीर्तिमुपाददी । प्रतापं तस्य दत्वा चामित्रताप करोष्यहो ॥ 75 ॥ पत्रतापाख्य रुद्रोऽपि स्वप्रताप जहाविह । लक्ष्मीपति प्रतापार्थ दत्वा प्रारब्धमप्य हो ॥ 76 ॥ स्वेन सार्धंच तद्भुक्त्वा परार्ध लोकमेष्यति ॥ $76\frac{1}{2}$ ॥

15 विप्र प्रकरणंश्लोक – ($77–85\frac{1}{2}$)

निष्कद्वय स दत्वातु शुष्क तत्पापसञ्चयम् ॥ 77 ॥ किष्किन्धेश्वरश्ववच्चक्रे पुल्कसा जन्मयापकम् । सोपि दासो मम व्यासः स्नेहपाशान्वितस्त्वयि ॥ 78 ॥ हस्ते च श्रीपते निष्क द्वय प्रापयदाशुते । तेन ते तात एवासौ माता ते तत्सती द्विज ॥ 79 ॥ तस्यानुज पितृव्यस्ते गुरुर्मत्सुत एवच । इत्थं सदानुसन्धान बन्धनान्वित एव सन् ॥ 80 ॥ धन्वन्तरि सदा ध्यायन् किं धनै र्बन्धनप्रदै । वर्तस्व समुपास्वेह कार्तस्वर विभूषितम् ॥ 81 ॥ पार्थःस्वरमण कृष्णं यथाप्रार्थस्व (प्रार्थ्यस्व) मामपि । नन्दन यति सन्दोहेनान्वित तन्मते स्थितम् ॥ 82 ॥
सन्मति जन्मत कान्त शान्त तं समुपास्वह । इहामुत्रार्थद शास्त्रार्थज्ञ तत्वार्थकोविदम् ॥ 83 ॥ सुत्राम गुरुवत्प्राज्ञ प्रार्थय श्रीपतेः प्रियम् । औदार्य माधुर्य वाक्ययुक्त धैर्यान्वित परै ॥ 84 ॥ विवादे क्रियमाणेऽपि गाम्भीर्येणार्यभाविनम् । चातुर्यत पराक्रान्त मातुर्यस्यास्तपोदयम् ॥ 85 ॥ प्रातर्युग तत्पदयो प्रार्थयंस्त्वं सदाद्विज ॥ $85\frac{1}{2}$ ॥

16. वेदवेद्य श्रो प्रकरणं – (86-91½)
अपां फेनेन नमुचेः शिरोदुश्च्यवनोऽहरत् ॥ 86 ॥ यथा तप' प्रभावेन हन्म्यहं परवादिन । तस्माद्दुर्वादिभिर्भीति नास्ति नास्ति सभासु ते ॥ 87 ॥ तज्जिह्वा सान्तरैर्बद्धा भविष्यति न संशयः । अतस्त्व नन्दन ममानन्ददानन्द मन्मुने. ॥ 88 ॥ मत मनसि सन्धाय तामसान्जहि वादिन ; धनूरत्न मनस्ते वै ह्यानन्द मुनि सन्मतम् ॥ 89 ॥ नानायुधनिदानं ते रथिनः पृथु-वादिन. । पक्षपातरथ मे त्व क्षिप्रमारोह् काङ्क्षितम् ॥ 90 ॥ लक्ष्यं लक्षणसपन्न दुष्टपक्षाभिधं बुध । विद्धं कुरु प्रबुद्धेश वृद्धवाक्यं न धिक्कुरु ॥ 91 ॥ बद्धं कुरु मनस्ते मत्पादपद्मे धृति कुरु ॥ 91½ ॥

17 बहुभक्त श्रो प्रकरणं श्लोक .– (92-96½)
तिमिर समरे रम्य निमिरेव कुमारकम् ॥ 92 । अमरं त्वमराराध्यं सोमराट् परमोऽरमत् । अमुचन्नमुचि. कान्ति (ञ्ची) त्वञ्चन् किञ्चन सिञ्चनै. ॥ 93 ॥ लाञ्छनाञ्छन सञ्छन्न नाराचान्न शचीपतिम् । एतद्द्विपद्यभाव मे नन्दनान्मन्द बुद्धयः ॥ 94 ॥ निबोधन्तु न धुन्वन्तु निधान भवता मुनि । ज्ञानसागरमग्नोसौ ससाराग्नि प्रदीपितान् ॥ 95 ॥ तत्पूरै भंग्न सन्ता पादङ्घ्रिरग्निमिवाकरोत् । तस्मात् ज्ञाननिधिं प्राप्य सुखिनः सन्तु सज्जनाः ॥ 96 ॥ विज्ञान कोशादज्ञान निशाकुर्वन्तु सर्वथा ॥ 96½ ॥

18. वेदवेद्य प्रकरण – (97–105)
श्लोकद्वयस्य शक्यार्थं तोक त्व चोक्तवानसि ॥ 97 ॥ लोके यथा शक्रगुरु त्वं कविर्वाक्पतिस्त्वहम् । किं तें दास्यामि मद्दास्यं पूर्वमेव त्व माददी ॥ 98 ॥ तस्मान्मत्साम्य मेवेह चादत्स्व सुत सात्विक । मत्साम्येच त्वया प्राप्ते त्वत्समो नास्ति सत्सु च ॥ 99 ॥ सत्सता सम्मतं सत्य कुत्सितानां-मसम्मतम् । जगत्सत्य यथा तत्त्ववादिना न मृषात्मनाम् ॥ 100 ॥ असत्यमप्रतिष्ठं ते जगदा-हुरनीश्वरम् । अपरस्पर सम्भूत किमन्यत्काम हैतुकम् ॥ 101 ॥ एता दृष्टिमवष्टभ्य नष्टात्मानो ऽल्प बुद्धय । प्रभवन्त्युग्र कर्माण क्षयाय जगतो ऽहिता ॥ 102 ॥ इति गीतोदितै श्लोकै

तोक वाक्कायकर्मभि । लोकनाशक रूपाणां वराकत्वं निरूप्यते ॥ 103 ॥ तद्वृत्तवोच्छ्रयं दृष्ट्वा ह्यसूयन्ते ऽनसूयया । सहसर्वे महद्यान्ति ह्यभद्र रौद्रमेव तें ॥ 104 ॥ तस्मात्त्व मत्समो नित्यं कुत्सिताना भयानक । वत्स त्व सत्सु सम्पूज्यः शश्वदत्र परत्र च ॥ 105॥ ॐ एतत्सर्वं स्वाप्नपद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्त्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्वगुर्वादि देवान्दृष्ट्वोर्वशी यान्तु मा मानवेन्द्राः ॥ 106 ॥ इदं वृन्दावनाख्यानं ये पठन्ति मनीषिणः । मुकुन्दावन मेवास्तु तेषांकन्दाशनाज्ञया ॥ 107 ॥ इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 108 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरूदार सद्गुणे हरौ हरे लोंकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्रं सुत सत्यमेव तत् ॥ 109 ॥

ॐ इति श्रीमद्वादिराज पूज्य चरणोदित ब्राह्मणस्वाप्न वृन्दावनाख्याने निदर्शन पर्वणि चरम प्राणावधौ तृतीयाध्यायात्मक एकविंशतितम अध्याय सम्पूर्ण. ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ द्वाविंशोऽध्यायः

1· श्रीपति प्रकरण श्लोक .– (1)

हरिः ॐ ॥ श्रीपते गृहकृत्यं ते बह्वस्ति हित्वाच तत्। नन्दनाग्रे वदस्व त्वं चरमां वा कृति प्रिय ॥ 1 ॥

2. शेषाद्रि पण्डित प्रकरण श्लोक :– (2)

तद्वेङ्कट गिरेर्नामधार पूर्वं त्वयार्जितम् । कर्म वृन्दावनाश्वत्थसेवापरशुना हन ॥ 2 ॥

3. वासुदेव मुनि प्रकरणं श्लोक :– (3–5)

वासुदेवमुनेर्भानो यथा तामसनाशनम् । तथैनसो विनाशोभून्माधवान्नस्य भोजनात् ॥ 3 ॥
पूर्वं कृष्णाकर स्पृष्टमन्न काम्यवने मुने । भुक्त्वाच मुनय. सन्नपापास्त्व माधवान्नत. ॥ 4 ॥
भुवि पूजाधिकारोभूत्तव जातैनसः क्षये । भवजार्तिश्च ते नस्याद्विवा वाङ्न मे मृषा ॥ 5 ॥

4. वेदवेद्य प्रकरणं श्लोक .– (6–11)

अमुचन्नमुचिस्तिमिर समरेत्यादिपद्यतः । पूर्वपद्यानुकूल्यादर्थं त्वं चोक्तवानसि ॥ 6 ॥ मत्तात्पर्यं त्वमेवेह जानासि श्रीनाथनामयुक् । को नाम तव सादृश्य समर्थः प्राप्तुमञ्जसा ॥ 7 ॥ उपक्रमादि लिङ्गैश्च मत्तात्पर्य विनिर्णयम् । करोषि पूर्ण सादृश्य गतोसि मम सर्वथा ॥ 8 ॥ उपक्रमोपसहारौ अभ्यासो ऽपूर्वता फलम् । अर्थवादोपपत्तीच लिङ्गं तात्पर्य निर्णये ॥ 9 ॥ इति षड्विध तात्पर्य लिङ्गान्निर्णय एव च । कर्णश्राव्यार्थसार त्वं व्याकरोषि कुमारक ॥ 10 ॥ तस्मान्मे पट्टभद्रेह सन्तु भद्राणि सर्वदा । अभद्राणि विनश्यन्तु क्षुद्रास्तेवैरिणस्तथा ॥ 11 ॥

5 श्रीपति प्रकरणं श्लोक – (12–16)

हे नन्दन द्विजोय ते नन्दनस्पन्दनं विना । वृन्दावनेच मन्दानां नन्दयिष्यति नन्दनै. ॥ 12 ॥ तस्य किञ्चित् सहाय त्व कुरु चान्नार्थमर्थत । नान्नमन्त्र (नान्नवत्व) कुरु व्यर्थ सार्थकं कुरु शीघ्रतः
॥ 13 ॥ त्व ददस्वेतिवा मा वा ऽहृ ददाम्यन्य पूरुषं । मन्दस्मित कुरुष्वेह वृन्दावनपतेर्वच.
॥ 14 ॥ दरिद्रैरपि दास्यामि धनाढचैः किं वदे तव । दास्यामीति सुदामाग्र्च महासाय महामते

।। 15 ।। त्वमपीह धनाढ्योऽसि दृढ बुद्धि सदा कुरु। मृडोऽपि ते मनस्तत्व प्रेरयिष्यति गाढशः ।। 16 ।।

6. विप्र प्रकरणं श्लोक (17-21)

हे विप्र मत्प्रसादेन त्वत्पितृणा त्रिविष्टपम् । त्रिमार्गगावगाहातिपवित्राङ्गयुजामभूत् ।। 17 ।। तथाहि लोके मर्त्यानां कुले जातस्य कस्यचित् । तत्व सप्रश्नकस्यर्षे प्रसादे सति तत्कुलम् ।। 18 ।। सर्व त्रिविष्टपंचाप नष्टपाप त्रिसप्तकै । धिक्कृत्य नारकं कष्ट शिष्टानुग्रहृत कृतिन् ।। 19 ।। तद्वन्महानुभावस्य ममानुग्रहतस्त्वयि । विद्वस्त्वत्कुलजाता ये योग्या यान्ति त्रिविष्टपम् ।। 20 ।। अल मधुकरान्न ते छल माकुरु दारवत् । कुलकृत पवित्र ते तिलमात्र न दुष्कृतम् ।। 21 ।।

7 हयग्रीव कर्मन्दि प्रकरणं श्लोक (22- 24)

भाषया भीषयस्येव दोषरुपिण एव तान् । काषाय दण्डवेषाय चास्तु स्वस्त्यविषह्य ते ।। 22 ।। दुर्वादीभमहासिह्म तव युक्त्याख्य सन्नखै. । तद्दुर्मत महाकुम्भदलन कुरु शीघ्रत' ।। 23 ।। वेदवेद्य द्युमणिना मणिमन्मत दुस्तम । निरस्त तूदितेनेह मत्पट्टोदय पर्वतात् ।। 24 ।।

8 वेदवेद्य प्रकरणं (25-26)

हे वेदवेद्य दुस्तर्क तमसो ऽर्क प्रभायित । सत्तर्क कुमुदाना च कौमुदीश न ते सम. ।। 25 ।। पुरुषोत्तीह लोके च परुषोक्ति वदेद्यदि । सर्षपात्सम्मिता वापि कर्षणं यास्यते यमात् ।। 26 ।।

9. वादिराज भट्ट प्रकरण (27)

वादिराज गुरुनामधराहो मत्कृति परमत निराकरोत् । त्व कुरुष्व रतिमत्र वेदराट् प्रोयते परम पूरुष एव ।। 27 ।।

10 लक्ष्मीपति श्री प्रकरण श्लोक :– (28–39½)

हे शिष्ट कार्यत्रय मासनष्ट निविष्ट मेधैरिव भूतलेष्ट । स्पष्टं मुनीना परिहास गोष्ठ्या तिष्ठत्यजस्र सुत तद्यथेष्टम् ।। 28 ।। त्वत्सहस्र समायावत्तावन्ममतु (सु) हास्यता । नस्यात्स्वस्यायुष्य वृद्धिमपेक्ष्याह सदा वसे ।। 29 ।। तस्मात्कार्यत्रय कृत्वा कृतकृत्यो भव प्रिय । त्रिभि पुत्रस्य पुत्रत्व स्मृत्युक्तं सार्थकं कुरु ।। 30 ।। एतावानेव सत्पुत्र. पोतावश्यमिद कुरु । मातामित्रोश्च शुश्रुषा श्रोता श्रुत्वा दिव गत ।। 31 ।। कर्ता यातीति किमुत भर्तार च सती यथा । स्मृत्वा याति पर लोक कृत्वा सेवां कुरु प्रिय ।। 32 ।। तस्मान्मत्सेवया जीव सुत त्व शरदा शतम् । करदानादपि प्रीतिर्मम नैतादशी भवेत ।। 33 ।। तस्मात्त्व सर्व कार्यं च हित्वा कार्यत्रय कुरु ।

आर्यत्व मयि चेदस्ति तर्हीद कुरु शीघ्रत ॥ 34 ॥ इय मम कृतिश्चेति न] विप्रकृतिरित्यथ । विश्वासस्तवचेदस्ति तर्हीदं कुरु शीघ्रत ॥ 35 ॥ सुत सम्पूर्ण कामस्य हयग्रीवाज्ञया मम । काम: कुत्रापि नास्त्येव पूर्णकामस्य का स्पृहा ॥ 36 ॥ अथापि वक्ष्ये ते कामं मम काम्य मिदं त्रयम् । अध्यायात्मक सत्पद्यान्यस्मिन्नस्मत्कृति: परा ॥ 37 ॥ अन्नमन्त्रेष्ववैयर्थ्यमेतत्कार्यत्रय मम । एतत्त्रयं यदिकृत त्वया पुत्रेह कुत्रचित् ॥ 38 ॥ मम मित्र (पुत्र) स्त्वमेवेह सुत्राम्णश्च त्रिविक्रमः । यथा तथा सुत त्व मे वृथा मा कुरु मत्स्पृहाम् ॥ 39 ॥ व्यथा न मे कृतार्थस्याप्यथापि त्वद्धितायच ॥ 39½ ॥

11 हयग्रीव कर्मन्दि प्रकरण (40–73)

हे नन्दन कामधेनुवदेव त्व धनैरपि ॥ 40 ॥ वृन्दावनपतिध्यानाद्धन्य ब्राह्मणमावह । एव धृताया ध्रुवमात्मनः कृति सन्ध्याय स्वाध्याय तिथीस्त्वमुञ्चन् ॥ 41 ॥ अध्याय कृत्य कुर्वन्न(न)ध्यायकेषु । भृत्यैर्युक्तं कुरु कृष्णार्पण तत् ॥ 42 ॥ लोकेप्यवैदिक सभे यास्यत्याभरण धनम् । तत्सर्वमप्यह वक्ष्ये ऽप्ययमेव ममोद्यम ॥ 43 ॥ भ्रान्त मापृच्छ मा मायामयं जगदिद त्वसत् । इतिमाया वादिना तु मतमप्यनिश मृषा ॥ 44 ॥ लाभालाभौ हर्यधीनौ लोभालोभौ च देहिनाम् । सुखदु खे खगपतेरधीनौ श्वासदेहिन. ॥ 45 ॥ मानामानौ जनाना च मोहामोहौ महात्मन· । जयाजयौ श्रिय: कान्तान्मायामाये महाम (ते) ते. ॥ 46 ॥ इत्यादि द्वद्व जातानि मध्वसिद्धान्त वेदिनः । तस्मान्मापृच्छ मा मातापितरौ के तु मानव ॥ 47 ॥ पृच्छ सच्छास्त्र तत्वानि मयोक्तानि नवै मृषा । त्वया पृष्टेन वक्ष्यामि हृष्टोहं सतत प्रिय ॥ 48 ॥ स्पष्ट ते स्वेच्छया वक्ष्ये कष्ट ते ऽद्य किमागतम् । लोकवार्ता न मा पृच्छ तोकबुद्धिमिमा त्यज ॥ 49 ॥ काकवल्लघुतां यासि नाकेशसुतवत्प्रिय । अतस्त्वप उपस्पृश्य कुपथस्थित पापिनाम् ॥ 50 ॥ प्रसङ्गात् सुप्रसङ्गांस्तु प्रवक्ष्ये विप्रवर्य ते । विप्रान्त स्थितसन्तापस्तत्र न प्रज्वरांजि (दि) त ॥ 51 ॥ मत्प्रतापश्च तेजो रूपस्य त्वयि प्रकाशनात् । (वृ पाठ) (मत्प्रतापाच्च तेजो रूपस्य त्वयि (प्र) काशनात्) ॥ इति स्वा पाठः ॥ (मत्प्रसादश्च ते ते जो रुपस्य त्वयि प्रकाशनात् । इति प्रि पाठ) ॥ 51½ ॥ इत पर तु किवक्ष्ये वक्ष्ये परम पूरुषम् ॥ 52 ॥ शक्ष्येच वैष्णव द्रोहं न शक्ष्ये चान्यत कृतम् ।

हरिर्वेत्ति गुरुर्वेत्ति हरोवेत्ति गिरे सुता ॥ 53 ॥ धरावेत्त्यमराः सर्वे नरोवेत्ति नवाऽधुना । मनुष्यः पुष्य नक्षत्रे जात. कश्चन तुष्यति ॥ 54 ॥ इषुयोगे प्रेष्यभाव स करिष्यति मे सदा । हरिःसर्वोत्तमो नित्य गुरुद्वारा प्रसादकृत् ॥ 55 ॥ शिरसा धार्यते ऽस्याज्ञा विरिञ्चहरपूर्वकैः । करोति सृष्टि खलुलीलयैव हरत्यजस्र सलिले स शेते ॥ 56 ॥ धरत्यमोव खलु पालयस्तत्सरत्यजस्र खलु भक्तपालः ॥ 57 ॥ ब्रह्मन् ब्रह्माणि संतिष्ठन् सृष्टि चास्य करोत्यहो । दध्रे सरुद्रदेहस्थः कोपं तापहराय च ॥ 58 ॥ जडाज्जडमिद चक्रे दृढाद्दृढमसौ हरि । निबिडान्निबिडं भस्म बडवाद्व-ऽवाग्निना ॥ 59 ॥ विष्णुर्जिष्णु. स्वयं चास्य करोति जगता स्थितिम् । पूष्णोन्तस्थ स्वयं कृष्णः स्वतेजोभि. प्रकाशक ॥ 60 ॥ एव मोक्षं स्वपक्षस्य मुमुक्षो कुक्षिगस्यच । सपक्षि-वाहन कतु दक्षस्त्र्यक्षोऽपि न क्षम. ॥ 61 ॥ तत्पाद क्षालयित्वादौ स्पदं प्राप्तवान्विधिः । तत्तीर्थ शिरसा धृत्वा शूली कैलासमापच ॥ 62 ॥ शेषस्तच्छयन भूत्वा ह्यशेषां वहते भुवम् । स्वशेष पदवी याति स रोषं च जहाविह ॥ 63 ॥ वाहनो वैनतेयोऽभूत्तेन पुण्येन मानव । दानवान्तक नेत्राग्रे सर्वत्र वसतेऽनिशम् ॥ 64 ॥ कृष्ण कण्ठमणि कृत्वा ब्रह्माणं चगुणार्णव । तत्पद पारमेष्ठ्यं च प्रददौ प्रभुरव्ययः ॥ 65 ॥ एव देवाधिदेवश्च देवानां स्वस्य सेवया । ददाति पदवी योग्यां माधवः सदयानिधि. ॥ 66 ॥ ममापि पादसेवया ददाति योग्यवैभवम् । रमापतिः श्रियान्वितो दयान्वित. पदे पदे ॥ 67 ॥ क्रियापद प्रयोगेपि न धातुना विरोधिता । दैवे च छान्दसे वाक्ये न दोषायेति सन्मतम् ॥ 68 ॥ तन्मतं मन्मत चैकं विचिन्म तव सन्मतिम् । चिन्मात्रं तन्मते ब्रह्मास्मन्मते तदनन्तकम् ॥ 69 ॥ मतद्वये कथं भाति तव तत्व सुताहितम् । हित वा वद तत्वेन हृदि गुहितमेव ते ॥ 70 ॥ ब्रूमो वय तु भद्रं ते शृणु पुत्रान्य दुर्मतम् । व्यर्थं गतं बृहद्वीजबलीवर्दव-देव तत् ॥ 71 ॥ अतो मया कृतो योगो रुढिर्वा रूढमत्पद (रुढिमत्पदे) । विद्वद्रूढयात्मके यद्वत्स महारुढमार्यज ॥ 72 ॥ तस्मात्कवे प्रयोगे मे त्वप्रयोग इति प्रिय । मा प्रतीक्षा प्रभुत्वेन प्रकुरु प्रार्थये हरिम् ॥ 73 ॥

12 विप्र प्रकरण (74–75)

ब्रूमो वयंतु भद्र ते शृणु पुत्रान्य दुर्मतम् । व्यर्थ गतं बृहद्वीज बलीवर्दवदेवतत् ॥ 74 ॥

इत्येकं श्लोक मुख्य मे त्यक्तवानसि विप्रक । आकरस्थं लेखनं च कारय प्राङ्मयेरितम् ॥ 75 ॥

13. लक्ष्मी पति प्र – (76-85)

बाणिबालीयरामश्च (वालावलीयो रामश्च) ममलीलास्पदे द्विजे । कालाकाला (ल) गता ज्ञात्वा गाली ता दाम्बलाधमात् ॥ 76 ॥ निवारयामास तदा प्रतिगाली प्रदानत । स वर वरयामास मत्प्रसादेन पालितम् ॥ 77 ॥ द्विजगालीत्याजनेन भजतो भुजगेश्वरम् । सुजनस्यात्मजस्येह सौजन्य जनयत्यहो ॥ 78 ॥ वादिराजाख्यभट्टाद्या (द्या) मत्कृते लेखनादपि । मन्नन्दनाग्रे वक्तृत्वादच्युतस्यार्कमण्डले ॥ 79 ॥ ध्यानाद्यत्पुण्यमाप्नोषि तद्द्वय न त्यज द्विज । पश्यामि त्वयि विश्वास सस्थिति च सुते यथा ॥ 80 ॥ अन्यथा त्व गृहचापि कथ विप्रस्य दत्तवान् । त्वत्प्रीत्यापि प्रतापच तस्मान्मत्प्रीतिमान् भव ॥ 81 ॥ अहमध्याय (त्म) पर्यन्तं मध्य दिन रवेरह । गृध्रवच्चाग्रतस्तष्ये दुग्ध वारिधिग स्मरन् ॥ 82 ॥ उपलक्षणमेतच्चाप्युपलक्षित मेवच । अनेन चोपलक्ष्यस्व (लक्षस्व) हयुपलस्थलगा कृतिम् ॥ 83 ॥ यथा दधिच काकेभ्यो रक्ष्यतामिति वाक्यत । दध्युपघातका ग्राह्या ह्याखुभुगा (ग्व्या) दय स्तथा ॥ 84 ॥ तस्मान्मत्तपसावापि स्वस्य विश्वासतोऽपिवा । भजिष्यति सुषेणाग्र्य मत्कार्य शेषित त्रयम् ॥ 85 ॥ ॐ एतत्सर्व स्वाप्नपद्येन गर्वं हित्वा सर्वे विप्रवर्यास्यजेन । श्रुत्वा चोर्व्यां शर्व गुर्वादि देवान् । दृष्टवोर्वंशी त्यान्तु मा मानवेन्द्रा. ॥ 86 ॥ इद वृन्दावनाख्यान ये पठन्ति मनीषिण । मुकुन्दावनमेवास्तु तेषा कन्दाशनाज्ञया ॥ 87 ॥ इदमर्पित मेवास्तु हयशीर्षस्य पार्षदात् । सम सहस्रशीर्षस्य सूक्तस्य पुरुषात्कृतम् ॥ 88 ॥ यच्छृण्वता भक्तिरुदार सद्गुणे हरौ हरेर्लोकगते तथा मयि । भवत्यहो सर्व शुभाप्ति सन्मती ददात्यजस्र सुत सत्यमेव तत् ॥ 89 ॥ ॐ इति श्रीमत्कविकुल तिलक वागीशतीर्थं करकमल सञ्जात श्रीमद्वादिराज पूज्य चरणोदय ब्राह्मण स्वाप्न वृन्दावनाख्याने निदर्शन पर्वणि द्वितीय प्राणावधौ (चरम प्राणवधौ) पडचमाध्यायात्मक द्वाविंशति तमो अध्याय सम्पूर्ण । ॐ श्री श्री हयवदनाय नम. । समाप्रोऽय ग्रन्थ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॐ तत्सत् ॥

Swastik Press, Belgaum

(Additional Errata)

पृष्ठ	अध्याय–श्लोक	अशुद्ध	शुद्ध
59	10-140	प्रेषा	प्रेष
83	14-51	चैदीं	चैर्दीं
91	15-77	स्वस्था	स्वस्या
108	18-32	त्वय्	तम्
122	20-56	कथ्यत	कथ्यते
122	20-67	मनि:	मुनि:
132	22-14	तर्वंच:	तेर्वंच:
134	22-70	गुहित	गूहित

।। इति श्रीस्वाप्न वृन्दावनाख्यानं समाप्तम् ।।

ಬೆಲೆ : ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ರೂಪಾಯಿಗಳು